

Univerzita Karlova v Praze  
Filozofická fakulta  
Ústav srovnávací jazykovědy

Jana Mynářová

## **ZDRAVICÍ FORMULE V PERIFERNÍ AKKADŠTINĚ**

Filologie

Jazyky zemí Asie a Afriky

vedoucí práce – Doc. PhDr. Petr Zemánek, Csc.

2004

Prohlašuji, že jsem disertační práci  
vykonala samostatně s využitím  
uvedených pramenů a literatury.

## PODĚKOVÁNÍ

Když jsem začínala pracovat na přípravě své disertační práce, netušila jsem, kolika lidem budu zavázána za nezištnou pomoc a rady, kterými mi vždy přispěli ve chvílích nejistoty. Na prvním místě musím uvést dr. Wilfreda G. E. Watsona (Department of Religious Studies, University of Newcastle upon Tyne), který mi od samého počátku pomáhal s vymezením problémů i způsobem jejich zpracování. Mé díky však patří také dr. Ignaciovi Márquez Rowe (Instituto de Filología, Filología Bíblica y de Oriente Antiguo, CSIC, Madrid), za dlouhé diskuse nad otázkami postavení periferní akkadštiny v syropalestinském regionu pozdní doby bronzové, ale také prof. Itamaru Singerovi (The Sonia and Marco Nadler Institute of Archaeology, Tel Aviv University) a prof. Johnu Huehnergardovi (Department of Near Eastern Languages and Civilizations, Harvard University), kteří mi vždy ochotně poskytli své rady a odkazy na další relevantní literaturu. Prof. Gregorio del Olmo Lete (Departament de Filología Semítica a Instituto del Pròxim Orient Antic, Universitat de Barcelona), prof. Jesús-Luis Cunchillos (Instituto de Filología, Filología Bíblica y de Oriente Antiguo, Laboratorio de Hermeneumática, CSIC, Madrid) a dr. José-Manuel Galán (Instituto de Filología, Filología Bíblica y de Oriente Antiguo, CSIC, Madrid) mi umožnili přístup do svých osobních knihoven a bez jejich pomoci by byla příprava práce mnohem obtížnější. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat také svému školiteli doc. PhDr. Petru Zemánkovi, CSc. (Ústav srovnávací jazykovědy, FF UK) a to především za vedení této práce a jeho cenné připomínky.

# SYMBOLY POUŽITÉ V TEXTU

## V TRANSKRIPCI TEXTŮ

[ ... ]	text na tomto místě poškozen a není možné zrekonstruovat jeho původní podobu
[a-na LUGAL]	text na tomto místě poškozen, nicméně na základě paralel, kontextu a velikosti poškozeného místa je doplněn předpokládaný tvar
ᵀa-na	znaky porušené v horní části
DAM.MEŠ-<ka <sub>4</sub> >	doplněná část textu, která byla písázem omylem vybechána
šu-lum(!)-ka	chybný znak či tvar
a-mi(?)-li(?)	nejisté čtení znaku

## V PŘEKLADU

[ ... ]	text na tomto místě poškozen a nečitelný
[a-na LUGAL]	text na tomto místě poškozen, na základě paralel, kontextu a velikosti poškozeného místa je doplněn předpokládaný obsah
(králi)	text doplněný autorkou pro jeho lepší porozumění
<Tvým> ženám	doplněná část textu, která byla písázem omylem vybechána
K 1(!) nohám	chybný znak či tvar

## TEXTY

EA	označení textů, jejichž provenience je jistá
*EA	označení textů, jejichž provenience je velmi pravděpodobná
**EA	označení textů, jejichž provenience je pravděpodobná
(?)EA	označení textů, jejichž místo původu není zřejmé

# OBSAH

Poděkování .....	i
Symbole použité v textu .....	ii
Obsah .....	iii
Seznam vyobrazení .....	vi
1. Úvod .....	1
2. Syropalestinský region v pozdní době bronzové. Geografická, kulturní a chronologická situace. ....	6
2. 1. Geografické a kulturní vymezení .....	7
2. 2. Chronologická situace .....	9
3. Jazyková situace v syropalestinském regionu. „Periferní akkadština“. ....	18
4. Korespondence v periferní akkadštině. ....	25
4. 1. Korespondence z Azu, Ekalte a Alalaḫu .....	27
4. 2. Korespondence z Tel Taʿneku .....	29
4. 3. Korespondence z Kámid el-Lóz .....	31
4. 4. Korespondence z Qaṭny .....	33
4. 5. Korespondence z Ugaritu .....	34
4. 6. Korespondence z Tel Afeku .....	41
4. 7. Korespondence z Emaru .....	42
5. Amarnský archív. Okolnosti nálezů, publikace materiálu, korpus. ....	45
5. 1. Okolnosti nálezů .....	45
5. 2. Publikace materiálu .....	48
5. 3. Korpus .....	52
6. Formální stránka dopisů. ....	57
6. 1. Sezónní členění EA .....	58
6. 2. Struktura dopisů .....	61
7. Amarnský korpus. ....	69
7. 1. Aḫtiašna .....	71
7. 2. Akko .....	72
7. 3. Akšapa .....	74
7. 4. Alašija .....	75
7. 5. Amurru .....	79
7. 6. Asýrie .....	85
7. 7. Aškalon .....	86
7. 8. Aštartu .....	90
7. 9. Babylónie .....	91
7. 10. Bašan .....	95

7. 11.	Bejrút .....	96
7. 12.	Bít-Tenni .....	98
7. 13.	Byblos .....	99
7. 14.	Damašek .....	118
7. 15.	Egypt .....	119
7. 16.	Enišasi .....	122
7. 17.	Gaza .....	123
7. 18.	Gezer .....	124
7. 19.	Gintikirmil .....	129
7. 20.	Guddašuna .....	130
7. 21.	Ḥasi .....	131
7. 22.	Ḥašór .....	132
7. 23.	Ḥašabu .....	133
7. 24.	Ḥatti .....	134
7. 25.	Irqata .....	136
7. 26.	Jeruzalém .....	137
7. 27.	Jurša .....	139
7. 28.	Kadeš .....	141
7. 29.	Kumidi .....	142
7. 30.	Lakíš .....	143
7. 31.	Lapana .....	146
7. 32.	Maḥḥazu .....	147
7. 33.	Megiddo .....	148
7. 34.	Mitanni .....	150
7. 35.	Mušihuna .....	157
7. 36.	Naziba .....	159
7. 37.	Nuḥašše .....	160
7. 38.	Piḥilu .....	161
7. 39.	Qanu .....	162
7. 40.	Qatna .....	163
7. 41.	Qiltu .....	165
7. 42.	Ruḥizza .....	168
7. 43.	Šidon .....	169
7. 44.	Širibašani .....	170
7. 45.	Šamḥuna .....	171
7. 46.	Šaruna .....	172
7. 47.	Šašimi .....	173
7. 48.	Šekem .....	174
7. 49.	Tunip .....	176
7. 50.	Tyr .....	177
7. 51.	Ṭubu .....	181
7. 52.	Ugarit .....	183
7. 53.	Zuḥru .....	184
7. 54.	Provenience neznámá .....	185
8.	Formální analýza .....	202
8. 1.	Struktura Amarnských dopisů .....	202

8. 2.	Typologie adresy .....	212
8. 2. 1.	Adresát .....	215
8. 2. 2.	Odesílatel .....	229
8. 3.	Protrace .....	237
9.	Lingvistická analýza. ....	244
9. 1.	Poznámky k ortografii .....	245
9. 2.	Morfologie .....	251
9. 2. 1.	Zájmena .....	251
9. 2. 1. 1.	Zájmena osobní .....	251
9. 2. 1. 1. 1.	Zájmena osobní samostatná .....	251
9. 2. 1. 1. 2.	Zájmena osobní sufigovaná .....	252
9. 2. 1. 2.	Zájmena ukazovací .....	255
9. 2. 1. 3.	Zájmena vztažná .....	256
9. 2. 1. 4.	Zájmena neurčitá .....	256
9. 2. 2.	Číslovky .....	257
9. 2. 2. 1.	Číslovky řadové .....	257
9. 2. 2. 2.	Číslovky násobné .....	259
9. 2. 3.	Jména .....	261
9. 2. 3. 1.	Rod .....	261
9. 2. 3. 2.	Číslo .....	262
9. 2. 4.	Slovesa .....	263
9. 2. 4. 1.	Afixy osoby a čísla .....	264
9. 2. 4. 1. 1.	Prefigovaná konjugace .....	264
9. 2. 4. 1. 2.	Sufigovaná konjugace .....	272
9. 2. 4. 1. 3.	Injunktivní slovesné tvary .....	274
9. 2. 4. 2.	Neurčité slovesné tvary .....	276
9. 2. 4. 3.	Rozšířené slovesné kmeny .....	277
9. 3.	Morfosyntax jména .....	278
9. 4.	Morfosyntax slovesa .....	280
9. 5.	Částice, předložky, spojky .....	282
9. 6.	Syntax .....	286
10.	Stanovení původu u dopisů neznámé provenience. ....	289
11.	Závěry. ....	306
	Přehled analyzovaných textů .....	318
	Použitá literatura .....	334
	Seznam zkratk .....	359

# SEZNAM VYOBRAZENÍ

- Tab. 1 Místa nálezu mezinárodní korespondence v Ugaritu  
Tab. 2 Chronologický rámec RS 20.182A(+)  
Tab. 3 Typ adresy v dopisech nalezených v Emaru  
Tab. 4 Přehled analyzovaných textů s určenou proveniencí  
Tab. 5 Struktura úvodních částí Amarnských dopisů  
Tab. 6 Adresa v EA  
Tab. 7 Adresát v EA  
Tab. 8 Odesílatel v EA  
Tab. 9 Prostrace v EA  
Tab. 10 Ortografie zápis *pán*  
Tab. 11 Ortografie zápisu *prach*  
Tab. 12 Ortografie zápisu *země*  
Tab. 13 Způsob zápisu násobných číslovek
- Obr. 1 Blok 19 (Q.42.21) dle Petrieho (1894: příl. XXXI)  
Obr. 2 Syropalestinský region v EA  
Obr. 3 Typ adresy  
Obr. 4 Srovnání distribuce *můj bůh a moji bobové*  
Obr. 5 Distribuce epiteta *Slunce, které je z nebes*  
Obr. 6 Distribuce *sedmkrát plus sedmkrát*  
Obr. 7 Geografická distribuce slabičného způsobu zápisu bēlum *pán*  
Obr. 8 Geografická distribuce *padám ke 2 nohám*  
Obr. 9 Distribuce slovesa \*šhḥn  
Obr. 10 Struktura proveniencí EA dopisů



## 1. ÚVOD

V jazykovém i historickém kontextu syropalestinské oblasti v pozdní době bronzové představují akkadsky psané dopisy zcela samostatný a intenzivně pojednávaný fenomén. Nedílnou součástí těchto textů jsou pak jejich úvodní pasáže tvořené adresou a zdravicí. S výjimkou mezinárodních smluv, které jsou však doloženy až z druhé poloviny tohoto období, tvoří právě dopisy jeden z hlavních pramenů našeho poznání jazykové situace i kulturně-historického vývoje tohoto regionu v 15.-12. století př. n. l. Zde poprvé se v historickém vývoji akkadského jazyka objevuje v relativně standardizované podobě formální členění dopisu. Ještě ve starobabylónském období je tato stránka dopisů poměrně jednoduchá a nevariabilní – vzorový dopis je tvořen výhradně jednoduchou adresou, jejíž odraz nacházíme i

v námi zkoumaném korpusu textů (viz dále), která je bezprostředně následována vlastním sdělením. Ostatní, dobře známé floskule, jakými jsou projevy bezvýhradné poslušnosti a podřízenosti ve vztahu k nadřízené osobě, případně projevy přání všeho dobrého, zde nejsou zastoupeny. Jistě, v souvislosti se starobabylónskými dopisy hovoříme o textech z oblasti, kterou v tomto historickém období můžeme považovat za centrální a pisatelé dopisů tak byli zejména rodilí mluvčí příslušného jazyka. Nicméně i obdobná korespondence pocházející ze stejného časového období v severosyrském Mari – z geografického hlediska tedy území periferního – věrně kopíruje formální podobu svých mezopotámských vzorů.

Předkládaná práce si klade za cíl komplexně zpracovat fenomén úvodních pasáží těchto dopisů, včetně popsání jejich struktury a charakteru. Na rozdíl od výše zmíněného starobabylónského prostředí představuje období pozdní doby bronzové značnou časovou i geografickou variabilitu, která v tomto rozsahu neumožňuje zcela kompletní zpracování materiálu. Za základ pro analýzu, respektive za vzorový příklad, na kterém budeme sledovat vybrané jevy, byl zvolen materiál pocházející z královského diplomatického archívu ze střeoegyptské Tell el-Amarny (starov. Achetatonu). Tento korpus byl vybrán z důvodu jasně omezeného časového úseku v polovině 14. století př. n. l., ve kterém byly všechny analyzované texty sepsány<sup>1</sup>, úzce definovatelné je i geografické určení většiny textů.

I přes určité nejasnosti spojené s konkrétním místem nálezů tabulek je zřejmé, že všechny pocházejí z bezprostředního prostoru či okolí královského archívu. Amarnský archív také v současnosti představuje nejrozsáhlejší korpus textů korespondenčního charakteru, který je dostupný případnému zpracování.<sup>2</sup> Autorka

---

<sup>1</sup> Viz kapitola 5. „Amarnský archív. Okolnosti nálezů, publikace, korpus“.

<sup>2</sup> S přibližně stejně velkým počtem dopisů se setkáváme ještě v případě archívů ze syrského Ugaritu (mod. Rás eš-Šamrá). Tyto texty však nepocházejí z takto striktně chronologicky vymezeného období a především jejich nálezový kontext neumožňuje identifikaci s jakýmkoliv centrálním královským archívem. Přibližně jedna třetina textů korespondenčního charakteru pocházející z tzv. Domu Urteny (ARNAUD 2001, LACKENBACHER 1995, 2001 a MALBRAN-LABAT 2001) zůstává doposud nepublikována. Právě velký počet nepublikovaných textů z Ugaritu představuje další závažnou překážku v analýze těchto textů.

předkládané práce si je plně vědoma skutečnosti, že takto zvolený korpus představuje jen omezený vzorek zastupující celou sledovanou problematiku<sup>3</sup> a pro doplnění celkového obrazu by musel být brán v potaz i další, z pojednávaného regionu dochovaný písemný materiál korespondenčního charakteru, který však není předmětem této primární analýzy. Práce se tedy soustředí na zjištění skutečností, zda se písaři řídili určitými pravidly při volbě typu adresy či oslovení adresáta<sup>4</sup>, zda byla tato případná pravidla jakkoliv ovlivněna substrátovým jazykem a případně zda tyto možné geografické zvláštnosti mohou přispět k určení proveniencie dopisů, jejichž místo původu není v textu explicitně uvedeno<sup>5</sup> či které není možné jednoznačně odvodit z obsahu jiných dopisů.<sup>6</sup> Vycházíme z předpokladu, že tento vzorek je dostatečně reprezentativní na to, aby nám umožnil potvrzení či vyvrácení našich předpokladů.

Poměrně značný geografický rozsah přímo souvisí nejen s variabilitou lokálního jazykového prostředí, ale také s odlišnostmi mezi jednotlivými „dialekty“ periferní akkadštiny.<sup>7</sup> Je zřejmé, že mezi jednotlivými regiony panují značné rozdíly nejen v gramatické struktuře příslušných textů, ale pochopitelně též v jejich paleografické a ortografické stránce. Již relativně velké množství studií prokázalo, že není možné pracovat s celým korpusem pohromadě, ale naopak je bezpodmínečně nutné vyčlenit jednotlivé menší soubory v závislosti na místě původu, s nimiž lze následně operovat. Ani taková diverzifikace však nemusí být dostačující, neboť i v rámci jediného geograficky konzistentního korpusu může docházet k odlišnostem,

---

<sup>3</sup> Srov. kapitulu 4. „Korespondence v periferní akkadštině“.

<sup>4</sup> Pro pravidla podoby adresy a oslovení, která jsou stanovena moderním diplomatickým protokolem a řídí se přesnými psanými pravidly, srov. především DEBRETT (1999).

<sup>5</sup> Buď přímo v adrese, kde odesílatel identifikuje sám sebe jako vládce určitého města, nebo prostřednictvím zmínek ve vlastním obsahu sdělení.

<sup>6</sup> Z celkového počtu 296ti analyzovaných textů není místo původu zřejmé u následujících 58 dopisů – (?)EA 50, 58, 176, 178, 188, 199, 200, 207, 209, 210-217, 220-222, 226, 229-231, 238, 239, 248-250, 257-259, 261-263, 273-277, 301-309, 311, 312, 333, 336-339. Provenienci není možné stanovit ani u textů EA 66, 179, 180, 181, 218, 219, 310, 313, 371 nicméně tyto texty jsou natolik fragmentární, případně se jejich úvodní pasáže nedochovaly, že tudíž netvoří součást analyzovaného korpusu (viz dále, kap. 5. 3. „Korpus“).

<sup>7</sup> Shlomo IZRE'EL (1987) výstižně hovoří o periferní akkadštině jako o jistém „výrazně specifickém žargonu“.

kteřé souvisejí s kontinuálním vývojem dané struktury v čase, ale i s individualitou příslušného písaře, jeho zázemím a tradicí písařské školy, ze které vzešel.

Tato práce by měla přinést odpověď na otázku, zda je možno vysledovat nějaké strukturní odchylky v souvislosti s geografickým posunem<sup>8</sup>. V případě kladné odpovědi na tuto otázku pak také, zda můžeme tyto změny nějakým způsobem spojit s místním prostředím, jeho tradicí a zejména s vlivem příslušných substrátových jazyků. Periferní akkadština poskytuje pro takovou studii ideální podmínky, neboť, až na malou výjimku tvořenou nevelkým souborem textů babylónské provenience<sup>9</sup>, představuje příslušná varianta akkadštiny pro všechny pisatele kód, který je ve větší či menší míře odlišný od jejich rodného jazyka. Ne neprávem je tak nazývána *linguou francou* starověkého Předního východu.

Pokud vycházíme z předpokladu, že v jednotlivých „dialektech“ existuje určitá variabilita, pak by se obdobná variabilita mohla alespoň částečně objevovat i v pasážích, které rozhodně byly do jisté míry standardizované. Míra této standardizace stojí v popředí zájmu předkládané práce. Naše snaha se tak bude koncentrovat na zjištění, zda je volba jednotlivých prvků či složek úvodní pasáže závislá na místě původu příslušného textu, popřípadě na časovém horizontu, kdy byl tento sepsán.

Tato práce se hlásí k již výše nastíněné metodě geografické a chronologické diverzifikace studovaných textů. Takový přístup poprvé systematicky nastínil William L. Moran<sup>10</sup> ve své disertační práci pojednávající o („periferní“) akkadštině z Byblu, který tak položil základy mnoha dalších tematicky příbuzných prací.<sup>11</sup> Texty jsou v katalogu uspořádány geograficky, dle místa jejich původu. Zcela je tak

---

<sup>8</sup> Pouze v případě několika lokalit disponujeme také texty z mladších období – Alašija (Kypr?), Amurru, Asýrie, Egypt, Chetitská říše, Kadeš, Šidon, Tyr a Ugarit.

<sup>9</sup> Jedná se o texty EA 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11 a \*12. \*\*EA 4, který tvoří součást babylónského korpusu, není z důvodu nedochování úvodních součástí do analýzy zahrnut.

<sup>10</sup> Práce byla obhájena již r. 1950, nicméně publikována byla až ve sborníku Moranových nejvýznamnějších prací vydaném v roce 2003, srov. MORAN (2003).

<sup>11</sup> Viz kapitola 4. „Amarnský archív. Okolnosti nálezu, publikace, korpus“.

upuštěno od nesystematického způsobu publikace textů výhradně dle místa nálezu. Práce kombinuje současně diachronní i synchronní přístupy. Z hlediska srovnání příslušných lokalit mezi sebou navzájem se jedná o práci synchronní, nicméně pojetí jedné lokality v delším časovém horizontu představuje rys diachronní studie.<sup>12</sup>

Naší snahou bude odpovědět i na otázku, co ve skutečnosti znamenaly tyto úvodní pasáže pro obě zainteresované strany, tedy odesílatele a adresáta. Byla-li jejich volba v jednotlivých textech nahodilá, či zda se mohlo jednat o systém všeobecně srozumitelných kódů, odrážejících společenskou realitu daného prostředí. Pokud se ukáže, že tato volba skutečně nebyla náhodnou, pak tento materiál poskytuje mnoho možností interpretace a to především aplikací postupů areální lingvistiky. Pokud se podaří prokázat systematicčnost použití jednotlivých floskulí, případně jejich geografickou či časovou identitu, pak by mohla formální i ortografická analýza příslušných textů umožnit přesnější zařazení textů, jejichž provenience je v mnoha případech sporná (či zcela neznámá). Nedílnou součástí této práce tak bude přehledný geograficky i uspořádaný katalog jednotlivých dopisů.

Odkazy na texty nalezené v Tell el-Amarně odpovídají standardní a všeobecně přijímané publikaci Jørgena A. Knudtzona (KNUDTZON 1907-1915)<sup>13</sup>. Pro přehlednost je v závěru předkládané disertační práce přiložen také kompletní přehled analyzovaných textů, který uvádí místo autografie, transkripce a případně fotografie příslušného textu, včetně registračních čísel ze sbírek, ve kterých jsou dopisy uloženy.

---

<sup>12</sup> Pro nastínění tohoto fenoménu jsou zpracovány texty z Ugaritu, srov. kapitolu 4. „Korespondence v periferní akkadštině“.

<sup>13</sup> Nové číslování textů M. Liveraniho (LIVERANI 1999) podle geografického principu není všeobecně přijímáno.

## **2. SYROPALESTINSKÝ REGION V POZDNÍ DOBĚ BRONZOVÉ**

### **Geografická, kulturní a chronologická situace**

Již v úvodu předkládané práce jsme se zmínili o skutečnosti, že pro primární analýzu korespondence byl za základní soubor textů zvolen materiál z egyptské Tell el-Amarny (starov. Achetatonu, srov. dále kap. 5. 3. „Korpus“). Na tomto místě je však nezbytné zasadit tento korpus, alespoň v základních bodech, do širšího chronologického a geografického rámce, což je nezbytné pro důkladné porozumění dané jazykové a kulturní situaci. Značná rozlehlost a rozličnost území, které zachycují Amarnské dopisy, však s sebou přináší velké množství i variabilitu prvků, které v mnoha případech přímo či nepřímo souvisejí s velmocenskou politikou příslušných státních útvarů.

## 2. 1. GEOGRAFICKÉ A KULTURNÍ VYMEZENÍ

Syropalestinský region můžeme přibližně vymezit územím moderních států Izraele, Jordánska, Sýrie, Libanonu a pásma Gazy.<sup>14</sup> Geograficky je sledované území relativně homogenní, což hraje značnou roli v jeho jazykovém vývoji.<sup>15</sup> Na severu tvoří pomyslnou hranici pohoří Amanus a Taurus mezi 36. a 37. stupněm s.z.š. Z důvodu nedostatku vhodného geografického bodu vymezujeme prostor na východě přibližně 39° v.z.d., což odpovídá ústí řeky Balíchu do Eufratu a prostupuje dále k jihu pouští Bádijat aš-Šám, včetně území Moábu a Ammonu. Nejjižnější region zachycený v Amarnském korpusu představuje oblast Gazy, která společně s jižním cípem Mrtvého moře představuje jižní hranici (31° s. z. š.). Na západě je region ohraničen pobřežím Středozemního moře. Takto vymezené území je terénně poměrně variabilní – podél pobřeží Středozemního moře se táhne nížina, která na jihu přechází do Šefély<sup>16</sup>, směrem k východu pokračuje hornatým vnitrozemím Judska, Samaří a Galileje<sup>17</sup>, které se dále svažuje k Wádí Arabě, Mrtvému moři<sup>18</sup>, údolí řeky Jordánu<sup>19</sup>, Galilejského jezera a jezera Chule, na území<sup>20</sup> Jordánského království se opětovně prudce zvedá do nadmořské výšky kolem 500-1000 m. n. m. a dále k severu přechází do Syrské pouště.<sup>21</sup> V Sýrii a Libanonu se jedná o poměrně úzké pobřežní pásmo a pásmo vysokých pohoří<sup>22</sup>, na jejichž

---

<sup>14</sup> V Amarnském korpusu jsou jako místa působení lokálních vládců uváděny následující lokality – A[h]tiašna, Akko, Akšapa, Amurru, Asýrie, Aškalon, Aštaru, Bašan, Bejrút, Bít-Tenni, Byblos, Damašek, Enišasi, Gaza (Ĥazzatu), Gezer, Gintikirmil, Guddašuna, Ĥasi, Ĥašór, Ĥašabu, Irqata, Jeruzalém, Jurša, Kadeš (Qidšu), Kumidi, Lakíš (Lakíša), Lapana, Maĥĥazu, Megiddo, Mušihuna, Naziba, Nušašše, Piĥilu, Qanu, Qaĥna, Qiltu, Ruĥizza, Šidon (Šiduna), Širibašani, Šamĥuna, Šaruna, Šašimi, Šekem (Šakmu), Tunip, Tyr, Ťubu, Ugarit a Zuĥru.

<sup>15</sup> Viz dále, kapitola 3. „Jazyková situace v syropalestinském regionu. Periferní akkadština“.

<sup>16</sup> Ještě dále na jih se jedná o severní okraje Negevské pouště.

<sup>17</sup> Judské hory, Jeruzalémské hory, Bételské hory, Samařské hory, příp. pohoří Gilboa a v Horní Galileji Meronské hory.

<sup>18</sup> Prostřednictvím Judské pouště.

<sup>19</sup> Tzv. Jordánský úval.

<sup>20</sup> Biblický Edom, Moáb, Amón a zcela na severu Bašan. Nejvyšších nadmořských výšek, tedy kolem 1000 m. n. m., je dosaženo pouze v nejjižnější oblasti, která se rozkládá kolem 31° s. z. š.

<sup>21</sup> Pro geografii srov. zejména AHARONI (1979), resp. DANIN (2003) či AHARONI – AVI-YONAH (1977).

<sup>22</sup> Nejvyšší nadmořské výšky dosahují na území Libanonu až 2000 m. n. m.

východním úpatí probíhá z jihu na sever tok řeky Orontu, zatímco dále ve vnitrozemí<sup>23</sup> je pouštní reliéf krajiny poměrně jednotný.

Ve skutečnosti zde můžeme již od nejstarších fází rané doby bronzové<sup>24</sup> vysledovat dvě odlišné jazykové i kulturní tradice. Vývoj v povodí řek Orontes a Eufrat je neoddělitelně spjat se semitsky mluvícím obyvatelstvem, zatímco Cháburské planině dominuje churritský prvek. Velmi obdobné, byť nikoliv již tak zřetelné dělení, lze stanovit i v kontextu samotného syropalestinského prostředí, byť v tomto případě není dělení na severní a jižní část doprovázeno výraznou jazykovou odlišností. V období, které bezprostředně předcházelo přechodu mezi střední a pozdní dobou bronzovou, byly oblasti střední a severní Sýrie očividně úzce spjaty s kulturními centry v tradičním mezopotámském regionu. V okamžiku nástupu pozdní doby bronzové (viz dále) však došlo k nahrazení těchto společenských, politických a kulturních vazeb, které byly nahrazeny svazky s bezprostředním okolím. Tato situace se do značné míry přenáší i do následného jazykového vývoje syropalestinského regionu.

Obdobné dělení je charakteristické i pro samotný mezopotámský areál, kde vznikají dvě jazykově i kulturně nezávislá společenství – jižní Babylónie a severní Asýrie. Z oblasti centrální Anatólie začíná postupně stále výrazněji pronikat vliv indoevropských Chetitů, kteří se v severních částech Sýrie střetávají s churritsko-indoevropským královstvím Mitanni. Toto království se původně zformovalo na horním toku řeky Cháburu, ale v průběhu zejména první poloviny 2. tisíciletí př. n. l. zasahoval jeho vliv i hluboce na syrské území. Jižní části tohoto regionu naopak již od nejstarších období přitahovaly pozornost Egyptanů, o jejichž přítomnosti v regionu máme nesporné archeologické důkazy.<sup>25</sup> Po celé historické období se jejich aktivity omezily výhradně na individuální vojenské akce, jejichž cílem byl zisk kořisti a to především ve zboží, které nebylo pro Egyptany dostupné v jejich vlastní zemi.

---

<sup>23</sup> Až po povodí řeky Eufratu.

<sup>24</sup> Přibližně 3300-2300, resp. 2250 př. n. l.

<sup>25</sup> V rané době bronzové, srov. přehled v BEN-TOR (1992).



Až do doby Thutmose III. neprojevil Egypt žádnou hlubší snahu o získání trvalejší politické, ekonomické či vojenské nadvlády nad daným regionem.

## 2. 2. CHRONOLOGICKÁ SITUACE

Z tohoto krátkého přehledu je zřejmé, že námi sledovaná oblast představuje dva do jisté míry kulturně a geograficky odlišné celky, jejichž vývoj byl určován odlišnými jazykovými, společenskými i geopolitickými faktory. Zatímco severní region je formován pod vlivem churritského a chetitského prvku, pak jihu zcela dominuje egyptský fenomén. V současnosti je na základě archeologického materiálu nesporně prokázáno, že nástup období označovaného jako „pozdní doba bronzová“ přichází v severních oblastech o 100 až 150 let dříve než u jejich jižních sousedů.<sup>26</sup> Za klíčovou událost, která očividně představuje konec střední doby bronzové v severním regionu, jsou některými badateli považovány vojenské aktivity připisované království Mitanni, nicméně převažuje názor, že odpovědnost za tuto destrukci severosyrských měst nesou maloasijské Chetitě. Pokud bychom mohli jednoznačně identifikovat všechny destrukční vrstvy na těchto lokalitách s vojenskou činností Chetitů, pak by bylo možné, ve stejném kontextu a jako produkt těchto tendencí, datovat i vznik mitannského impéria, ke kterému muselo dojít někdy v průběhu první poloviny 16. století př. n. l. Pro podporu této teorie svědčí i skutečnost, že churritský prvek se začal ze severní Sýrie postupně rozšiřovat až na přelomu 16. a 15. století př. n. l. a posléze dosáhl až k úpatím pohoří Zagros či do jižní Anatólie. Tato kulturně-politická entita si udržela svou dominantní roli

---

<sup>26</sup> Zatímco v severní oblasti mluvíme přibližně o polovině 17. století př. n. l., pak na jihu již od W. F. Albrighta (ALBRIGHT 1960) datujeme nástup pozdní doby bronzové přibližně do poloviny 16. století př. n. l. V kontextu synchronizace s chronologií Mezopotámie tak akceptujeme „krátkou“, resp. „ultra krátkou“ chronologii. Poslední fáze střední doby bronzové bývá označována dvěma způsoby – jako IIC podle Kempinského (KEMPINSKI 1983: 1-4), Mazara (MAZAR 1968: 97), ale i Bienkowského (BIENKOWSKI 1989), či III podle americké periodizace, jejímž hlavním představitelem je William G. Dever (srov. např. DEVER 1992: 39-51). Tato periodizace se zakládá především na výsledcích a interpretaci archeologického výzkumu v Tell Bét Mirsimu D a E, tak jak to bylo následně potvrzeno dalšími výzkumy v Šekemu (viz COLE 1984) a Gezeru.

v regionu až do poloviny 14. století př. n. l., kdy došlo k jejímu podmanění chetitským panovníkem Šuppiliumou I.<sup>27</sup>

Pro stanovení externí chronologie mitanského impéria se stala klíčovou lokalitou Tell ʿAṭchana<sup>28</sup> (starov. Alalah) v severní Sýrii, která s výjimkou lokality Núzi představuje nejrozsáhlejší zdroj pozůstatků churritské materiální kultury, a shodou okolností i jednu z nejstarších variant periferní akkadštiny (ve vrstvách VII a IV)<sup>29</sup>. V souvislosti s přítomností importované kyperské keramiky poskytuje lokální sekvence archeologických vrstev relativně spolehlivý časový rámec v kontextu celé východní mediterránní oblasti. Destrukce na konci nejstarší relevantní vrstvy – VII<sup>30</sup> – tedy cca. 1645-1545 př. n. l., je spojována s vojenským útokem Chetitů, jež je zmiňován v bilingvním nápisu Chattušila I.<sup>31</sup> Pro období pozdní doby bronzové je zásadním zejména materiál z vrstvy IV, kde byly nalezeny jedny z nejstarších textů korespondenčního charakteru.<sup>32</sup> Počátek této vrstvy spadá přibližně do doby 1470, resp. 1450 př. n. l., tedy do období, kdy i v jižním regionu můžeme hovořit o pokročilé fázi pozdní doby bronzové. K zániku dochází opět v souvislosti s chetitskými vojenskými aktivitami na konci 40. let 14. století př. n. l.<sup>33</sup> Na základě

---

<sup>27</sup> Pro revidovanou chronologii Chetitské říše a synchronismy s okolními oblastmi srov. BECKMAN (2000).

<sup>28</sup> Pro přehled srov. COLLON (1975), KEMPINSKI (1983), nicméně jejich datace závěrečné fáze není již v dnešní době mnohými badateli přijímána.

<sup>29</sup> WISEMAN (1953).

<sup>30</sup> Celkem bylo na této lokalitě zmapováno 17 sídelních vrstev.

<sup>31</sup> Původně byl za původce těchto destrukcí považován chetitský panovník Muršiliš I. Text KBo X 1-2 a duplikáty (CTH 4) byl nalezen v roce 1957 v chetitském Boghazkale a popisuje pětileté období vlády; konsolidace situace v Anatolii a překročení „hranice“ do Sýrie ve 2. roce vlády – tedy přechod pohoří Taurus; prvním cílem právě Alalah, dále do vnitrozemí do oblasti horního toku Eufratu; destrukce Ebly – sídliště ve vrstvě IIIB.

<sup>32</sup> Srov. kapitulu 4.1. „Korespondence z Azu, Ekalté a Alalahu“.

<sup>33</sup> Další lokalitou, která je zásadní pro pochopení churritské materiální kultury, jsou Núzi v severovýchodní Mezopotámii. V archeologickém kontextu Núz odpovídá vrstvě IV v Alalachu vrstva II. V keramice se objevuje tzv. núzké zboží, které je nalézáno v kontextu kyperské keramiky s bílým slipem (II). V nejstarší vrstvě odpovídající pozdní době bronzové je doložena kyperská tzv. „monochrome“, „bichrome“ a „base ring I“. Konec střední doby bronzové by podle toho měl být datován kolem roku 1575 př. n. l. (MCLELLAN 1989), nejpozději však 1550 př. n. l. (DEVER 1992).

písemných i archeologických dokladů je vrstva IV spojována s vrcholem, kterého dosáhl mitanský stát.

Jak jsme již uvedli výše, v jižním regionu byl hlavní určující silou Egypt. V kanaánském (či palestinském regionu) postupně vznikl velmi charakteristický a signifikantní systém městských států s všeobecně přijímanými hranicemi, mezi kterými se volně pohybovaly rozličné skupiny zcela nomádského či seminomádského obyvatelstva. Počátek pozdní doby bronzové v jižním regionu je opět již od dob Albrighta (ALBRIGHT 1949), na rozdíl od nejistot panujících v uvažování o severní oblasti, nesporně spjat s vojenskými aktivitami egyptských jednotek. Archeologický materiál, resp. keramika, která tradičně slouží jako datační kritérium, bohužel nemá pro přechod mezi střední a pozdní bronzovou příliš velkou výpovědní hodnotu.<sup>34</sup>

Na počátku intenzivní vojenské politiky Egypta v regionu nepochybně stály akce prvních panovníků 18. dynastie, kteří po vyhnání Hyksósů z jejich center ve východní Deltě pokračovali ve vojenských taženích i dále na palestinské území. Poté, co byl poslední hyksóský panovník poražen a vypuzen do jižních částí Palestiny, následovalo další odvetné tažení, jehož cílem se stala bašta Hyksósů v jižní oblasti – Šaruhen –, který byl po tříletém obléhání egyptskými jednotkami dobyt. Díky těmto akcím získali Egypťané již na počátku 18. dynastie jednoznačnou vojenskou kontrolu nejjižnějších palestinských oblastí. Ukončení první etapy expanzivní egyptské politiky pak představuje vláda Thutmose III. v polovině 15. století př. n. l. Se jménem tohoto egyptského panovníka je spojena také konečná destrukce na lokalitách jako Tell el-*c*Ajjūl, Ta<sup>c</sup>anek, Gezer či Megiddo. Nejstarší změny v archeologickém materiálu však lze vysledovat již v měnících se vzorcích osídlení na přelomu 17. a 16. století př. n. l., kdy muselo v souvislosti s rozsáhlými destrukcemi dojít k opuštění mnoha lokalit. Není vyloučeno, že některé z

---

<sup>34</sup> Pro identifikaci je tedy využíváno především kyperských importů, charakteristických pro kyperskou pozdní dobu bronzovou, tedy tzv. „bichrome“, „monochrome“, „white slip I“ a „base ring I“, příp. syrského typu „grey lustrous wares“ a místní „chocolate-on-white“.

těchto destrukcí mohly být způsobeny vojenskou činností prvních panovníků 18. dynastie, ale někteří badatelé přišli také s domněnkou, že první náznaky musíme spatřovat spíše ve vnitřních problémech jednotlivých komunit a nikoliv v masívní vojenské činnosti Egyptů.<sup>35</sup>

V období, které následovalo po vojenských taženích Thutmose III., můžeme poprvé bezpečně doložit sedentarizaci většího množství obyvatel egyptského původu, která je doprovázena zavedením rozličných rysů egyptské kultury. Právě prvky takové „egyptianizace“ představují v souvislosti s lokálními vládci zvýšení jejich vlastní prestiže a egyptský vliv na administrativu těchto nově získaných území je nesporný. Tato dominace egyptského faktoru přetrvala až do 12. století, kdy začalo jeho postavení slábnout a kdy začalo docházet k postupnému opouštění posádkových měst. Prakticky však tvořil tento region po dobu 400 let nedílnou součást širšího egyptského impéria.<sup>36</sup>

Podíváme-li se však na chronologický rámec v jižním regionu podrobněji, nepochybně si povšimneme určitých nedostatků v tradičních schématech, zejména pokud jde o otázku počátku pozdní doby bronzové. Závěrečná fáze střední doby bronzové (tedy MB IIC či MB III) představuje v egyptských podmínkách období vlády hyksóských panovníků. Pokud však přijmeme relativně dobře stanovené datum konce této 16. dynastie kolem poloviny 16. století př. n. l., jak potom vysvětlíme (či pojmenujeme období) mezi vojenskými taženími Ahmose I. a Thutmose III.? V palestinském regionu se jedná přibližně o časový úsek 100 let. W. Dever (DEVER 1992) dle našeho názoru zcela správně označuje tento časový úsek jako „přechodové období střední doby bronzové III a pozdní doby bronzové IA“<sup>37</sup>, kdy za skutečný počátek klasické pozdní doby bronzové definované jako

---

<sup>35</sup> KENYON (1979: 180), KEMPINSKI (1983: 222-3), BIENKOWSKI (1986:128).

<sup>36</sup> Pro vztahy mezi Egyptem s syropalestinským regionem v závěrečném období pozdní doby bronzové srov. zejména REDFORD (1990, 2000), BIETAK (1993), EDEL (1985), HELCK (1979), CIFOLA (1988), OREN (1984), WEINSTEIN (1981).

<sup>37</sup> Jedná se o časový úsek, kteří další badatelé tradičně označují jako první fázi pozdní doby bronzové (tj. fázi IA; viz dále).

„postdestrukční obnova“ považuje až tradiční fázi IB, kterou nelze v materiálu nijak odlišit od stupně II.

Většina obecně přijímaných chronologií dnes preferuje vnitřní dělení pozdní doby bronzové, označované některými izraelskými badateli jako „pozdň kanaánské období“, do tří fází. Klasickým příkladem tohoto trojitého schématu může být chronologie postulovaná již Ruth Amiran (AMIRAN 1969). Ta sice společně s ostatními autory akceptuje pád Avaridy (eg. Tell el-Dabcy) jako počátek pozdní doby bronzové, nicméně zmiňované datum pádu posouvá oproti dnešnímu stavu bádání asi o dvacet let zpět do roku 1570 př. n. l. V její chronologii, která byla vypracována především na základě vývoje lokální a importované keramiky, se ve velké míře odráží především vnitřní členění dobře doložené a stratifikované keramiky mykénské<sup>38</sup>:

Pozdní doba bronzová I 1570-1410 př. n. l.

Pozdní doba bronzová II 1410-1340 př. n. l.

Pozdní doba bronzová III 1340-1200 př. n. l.

I v dnešní době se ale objevuje i jiné členění – tentokrát však do čtyř období – které systematicky zastávají například Amihai Mazar (MAZAR 1992: 238-239) či William Dever (DEVER 1992). Oba vycházejí z chronologie, kterou navrhnul již ve čtyřicátých letech 20. století William F. Albright (ALBRIGHT 1949), a kterou mírně modifikují v kontextu nejnovějších archeologických výzkumů – v případě A. Mazara především v izraelském Bét Šeanu:

Pozdní doba bronzová IA 1550-1470 př. n. l.

Pozdní doba bronzová IB 1470-1400 př. n. l.

Pozdní doba bronzová IIA 1400-1300 př. n. l.

Pozdní doba bronzová IIB 1300-1200 př. n. l.

---

<sup>38</sup> Fázi pozdní doby bronzové I odpovídá Myc. I-II, pozdní doby bronzové IIA je Myc. IIIA a konečně pozdní doby bronzové IIB je Myc. IIIB.

Již z těchto dvou příkladů je zřejmé, že všechna dnes užívaná členění prakticky bez výhrad přijímají za konec pozdní doby bronzové (jak v jižní tak i severní oblasti<sup>39</sup>) okamžik příchodu tzv. Mořských národů. S touto událostí je v jižním regionu spjat ústup egyptského impéria a posléze nástup doby železné (I). Doposud zmiňované chronologie operují s rokem 1200 př. n. l. jako s daným bodem. Avšak nejnovější archeologické výzkumy v Lakíši, Megiddu, Bér Šeanu a Tell Sera', stejně jako nález dobře datovatelného materiálu v kontextu Tel Afeku a s nimi souvisejících teoretických studií (BARAKO 2003, YASSUR-LANDAU 2003a, 2003b) posouvají toto datum až do poloviny 12. století př. n. l. a pro členění pozdní doby bronzové tak srov. následující paralelní chronologické schéma:

Pozdní doba bronzová I	1550-1400 př. n. l.	1. polovina 18. dynastie
Pozdní doba bronzová II	1400-1300 př. n. l.	Amarnské období a konec 18. dynastie
Pozdní doba bronzová III	1300-1150 př. n. l.	19. a počátek 20. dynastie

V předkládané práci vycházíme především z modifikovaného tradičního Albrightova schématu, pro který představuje zlomový bod mezi fází I a fází II přibližně rok 1400 př. n. l. Sledovaný korpus textů, tedy dopisy z Tell el-Amarny, tak zrcadlí tzv. fázi IIA, datovanou přibližně mezi roky 1400 a 1300 př. n. l.

S koncem pozdní doby bronzové je spojen fenomén, který Israel Finkelstein (FINKELSTEIN 2003) pojmenovává jako „filištínské paradigma“. Teze, které byly postulovány již v samotných počátcích biblické archeologie<sup>40</sup> a raženy především R. A. S. Macalisterem (MACALISTER 1965), Williamem F. Albrightem (ALBRIGHT 1960) a Albrechtem Altem (ALT 1959) a které jsou bez výhrad přijímány prakticky až do současnosti, vycházejí z předpokladu, že nástup tzv. Mořských národů představovala masivní vojenská akce vedená ozbrojenými jednotkami z prostoru Středozemního

---

<sup>39</sup> Pro písemné doklady o přítomnosti Mořských národů v severním regionu a důsledcích této situace v Ugaritu, Emaru a Chetitské říši srov. především SINGER (2000)

<sup>40</sup> Pro tradiční biblickou tradici srov. MACHINIST (2000) a EHRLICH (1996) s odkazy na další relevantní literaturu.

moře, kterou dokázal zastavit (ve dvou bitvách) až egyptský panovník Ramesse III.<sup>41</sup> Teprve poté, co se egyptské jednotky stáhly ze svých center v Palestině, se zde usídlili Filištinci, kteří následně nastolili zcela nový systém pěti hlavních měst – tzv. „Pentapolis“.<sup>42</sup> Těmito městy měly být podle tradice Ašdod, Aškelon, Gaza, Gath a Tel Miqne (Ekron). Dlouholetý systematický výzkum posledně zmiňované lokality vedený Moshem a Trude Dothanových prokázal, že pro takové schéma neexistuje žádný archeologický důkaz (T. DOTHAN 2003). Město doby železné vůbec nevzniklo na panenské půdě, naopak nejstarší zdokumentované vrstvy lze datovat již do střední doby bronzové. V pozdní době bronzové vzniklo rozsáhlé sídliště, které mělo své centrum na městské akropoli. Přejít k době železné tak vidí Trude Dothan spíše jako plynulý a pozvolný přechod, jakýsi komplexní proces, ve kterém se jednotlivé kultury vzájemně překrývaly a doplňovaly.

V literatuře bývá jako nejzazší datum příchodu Mořských národů nejčastěji uváděno období 1200-1175 př. n. l., avšak proti tomuto hovoří nevyvrátitelný fakt, že přítomnost filišťínské keramiky není nikde ve sledované oblasti doložena před lety 1140 – 1130 př. n. l., stejně jako neexistují žádné důkazy o existenci filišťínských sídlišť v takto raném archeologickém kontextu. Nemůžeme tak tedy ani odmítnout myšlenku, že Mořské národy, jmenovitě Filištinci, se v oblasti usadili až poté, co byla celá oblast Egypt'any opuštěna. Existuje i názor, že Filištinci sdíleli společně s Egypt'any ve stejném časovém horizontu i jednotné území a můžeme tak hovořit o krátké koexistenci obou etnik.

Taktéž demografické studie srovnávající hustotu, koncentraci a složení obyvatelstva na konci pozdní doby bronzové a na počátku doby železné hovoří jasně proti jakékoli mohutné vojenské akci, vždyt' celkový počet obyvatelstva poklesl z přibližně 35000 pouze na 27000. Nejen Tristan Barako, ale i Assaf Yasur-

---

<sup>41</sup> Pro přehled a analýzu vojenských kontaktů Egypt'anů s Mořskými národy viz nejnověji O'CONNOR (2000) a další odkazy v pozn. 34 a 37.

<sup>42</sup> Proces sedentarizace Mořských národů srov. DOTHAN, T. (2000), FINKELSTEIN (2000), STERN (2000); stratigrafie a relativní chronologie jednotlivých lokalit s identifikovanou filišťínskou kulturou viz DOTHAN, T. (1982; především kapitola 2).

Landau dostatečně prokázali, že majorita nově příchozího obyvatelstva (tzn. tzv. Mořských národů) dorazila do jižních oblastí po souši přes jižní Anatolii, pobřeží moderní Sýrie a Libanonu, až na území dnešního Izraele a pásma Gazy.<sup>43</sup> Ani jeden autor přitom nevyklučuje existenci „Mořských národů“, nicméně pokud existovaly takové jednotky, pak se jednalo jen o velmi malý a v celkovém kontextu nevýznamný element.

Pro pozemní příchod „Mořských národů“ svědčí archeologická situace mnohých lokalit. Unikátní lokalitou je v tomto kontextu Tel Afek, kde se kromě vlastní destrukce ve stejné souvislosti tzv. „Egyptské rezidence“ (X 12) podařilo zdokumentovat i dobře datovatelnou sekvenci lokální a importované keramiky, akkadsky psaný dopis z Ugaritu (cca. 1229-1219 př. n. l.) a ve vrstvě X 11 skaraba egyptského panovníka Ramesse IV. Zánikový horizont pro Tel Afek byl tak stanoven kolem r. 1230 př. n. l. Dále na jih, v Bét Šeanu se podařilo Amihai Mazarovi (MAZAR 2003) zmapovat vývoj vrstvy VI, která představuje konec egyptské přítomnosti v tomto tradičním posádkovém městě, pravděpodobně za vlády Ramesse V. či VI. Ve svých teoriích tak zachází ještě dále než Finkelstein, Barako či Yassur-Landau, a spíše než mohutný útok (na čemž se shodují všichni) spatřuje jako zdroj inovací lokální vývoj.<sup>44</sup> Podle Eliezera Orena (OREN 2003) však v pozdním ramessovském období, tedy v posledních fázích pozdní doby bronzové, existovala v Levantě dobře definovatelná lokální politická a kulturní entita, která vlastním způsobem zareagovala na kolaps obchodní sítě, jež se v době bronzové systematicky rozvíjela ve východní mediterránní oblasti.

V dnešní době jsou obecně přijímány teorie, které neinterpretují události spojené s kolapsem či naopak vznikem určité společenské struktury jako výsledek

---

<sup>43</sup> Tristan BARAKO (2003) zahrnuje do této „cesty“ i oblast Kypru – to by byla jediná „mořská“ výprava.

<sup>44</sup> Obdobná archeologická situace se objevuje i v sektoru S, kde vrstva S5 představuje konec pozdní doby bronzové v závěru 19. dynastie a vrstva S4-3 dobu železnou IA (20. dynastie).



působení jediného faktoru.<sup>45</sup> Chetitské akce v 16. století v severních oblastech – nebo naopak aktivity Egyptůanů o jedno století později – nepochybně přispěly k pádu svébytného politického a kulturního systému městských států, který nepochybně v závěrečných fázích střední doby bronzové dosáhl svého vrcholu. Stejný prismaťem se však musíme dívat i na přechod pozdní doby bronzové a doby železné, kdy fenomén (ať lokální či vnější) nazývaný „Mořskými národy“ pouze přispěl ke změně funkčního systému. Vždyť podle Josepha Tainterera (TAINTER 1988) také „kolaps neznamenaá kompletní vymazání (existujících) politických a společenských struktur, ale spíše jejich rozdrobení a opětovné složení na nižší úrovni“.

Právě existence destrukčních vrstev na lokalitách střední doby bronzové tvoří první, archeologicky jednoznačně doložený zlom mezi severním a jižním regionem. Již výše jsme spojili destrukci jihopalestinských měst s vojenskými akcemi Egyptůanů – buď na samotném počátku v souvislosti s pronásledováním Hyksósů a následným zničením Šaruhenu, či při systematických výpravách Thutmose III. Destrukční vrstvy na lokalitách v severní Palestině – Tel Danu, Hašóru, Akku, Tel Kabri či Nahariji však dosvědčují, že k jejich zániku došlo už v průběhu 16. století. Jejich původcem tak rozhodně nemohly být egyptské jednotky.<sup>46</sup> Původci těchto destrukcí tak na počátku pozdní doby bronzové vytvořily jakési první horizontální dělení diskutovaného regionu. Hranice, která od sebe dělila zájmové oblasti Chetitů a Egyptůanů, vznikla později poněkud severněji – v regionu Kadeše. Je nepochybně zajímavé, že v téže oblasti můžeme najít i pomyslnou hranici mezi „severní“ a „jižní“ jazykovou tradicí Amarnských textů. Nicméně oblast, která zahrnovala pobřežní lokality jako Tyr, Šidon, Bejrút, Byblos a vnitrozemský Damašek, Kumidi, Kadeš či Qaťnu, zastávala v pozdní době bronzové zvláštní a důležité politické postavení mezi oběma mocnostmi.

---

<sup>45</sup> Srov. např. současné teorie vzniku jednotného egyptského státu na počátku Archaického období.

<sup>46</sup> Srov. WEINSTEIN (1981: 2-5).

### **3. JAZYKOVÁ SITUACE V SYROPALESTINSKÉM REGIONU „Periferní akkadština“**

Již dříve jsme si diskutovaný syropalestinský region vymezili přibližně na oblast současných států Sýrie, Libanonu, Jordánska, Izraele a palestinských území. Jazyková situace celého uvedeného regionu je v období pozdní doby bronzové poměrně komplikovaná. V severních oblastech může být vysledován především vliv indoevropské chetitštiny a dnes stále geneticky nezařazené churritštiny, stejně jako semitské asyrštiny či ugaritštiny. Na druhou stranu je vliv egyptštiny v jižní oblasti mnohem méně zřetelný. Geografické podmínky syropalestinského regionu (bez významnějších přírodních překážek) napomáhají bližšímu kontaktu mezi jednotlivými jazykovými a kulturními entitami.

Koncepce vztahu mezi centrem a periferií byla poprvé navržena v roce 1957 Gunnarem Myrdalem na modelu ekonomického vývoje málo vyvinutých regionů,

nicméně záhy se její užití rozšířilo do dalších oblastí, zejména archeologie (především pro vztah mezi odlišnými geografickými oblastmi či komunitami) a jazykovědy. Syropalestinský region tak z hlediska akkadského jazyka představuje periferní oblast k původnímu centru v jižní Mezopotámii. Doposud se však nepodařilo bezpečně prokázat, zda byla „periferní akkadština“ v tomto regionu aktivně užívána.<sup>47</sup> Tuto komplikovanou jazykovou situaci lze také vysvětlit prostřednictvím individuálního bilingvismu kanaánských písařů, diglosií, ve které lokální semitský jazyk představuje méně prestižní, tedy nižší variantu, zatímco „periferní akkadštinu“ musíme hodnotit jako společensky vyšší a v běžné komunikaci nepoužívanou. Pro podporu diglosické situace v syropalestinském regionu hovoří mimo jiné dobře definovatelná školní tradice, stejně jako velké množství „nedokonalostí“ v akkadské gramatické struktuře příslušných dopisů. Butzova interpretace bilingvismu v prostředí starověké Ebly není v syropalestinském regionu dostatečně prokazatelná.<sup>48</sup>

Z hlediska genetické typologie jsou ve sledovaném regionu zastoupeny tři odlišné jazykové skupiny. Afroasijskou jazykovou rodinu zastupují egyptština (na přechodu mezi klasickou egyptštinou a novoegyptštinou) a semitské jazyky („proto-kanaánština“, periferní akkadština, babylónština, asyrština a ugaritština), chetitština v Anatólii a severní Sýrii reprezentuje chetito-lúvijskou větev indoevropské jazykové rodiny. V neposlední řadě je v regionu přítomna také doposud geneticky nezařazená churritština a to jmenovitě v severní Sýrii a Mezopotámii, stejně jako v její jižnějších částech Anatólie.

Pro komunikaci mezi mluvčími těchto v mnoha případech nepříbuzných jazyků byla v pozdní době bronzové užívána zvláštní varianta akkadštiny, která bývá standardně označována jako „(západní)<sup>49</sup> periferní akkadština“. Otázkou však

---

<sup>47</sup> Pro podporu aktivního užití „periferní akkadštiny“ srov. zejména IZRE'EL (1987).

<sup>48</sup> Kilian BUTZ (1987) zastává názor, že zatímco hovoříme-li o diglosii, máme na mysli dva jazyky, pak bilingvismus pro něj představuje myšlení ve dvou mentalitách.

<sup>49</sup> Pro označení: dialekt „západní periferní akkadština“ = periferní akkadský dialekt s některými západosemitskými trendy srov. van der WESTHUIZEN (1994a: 117-153; 1994b: 1-15).

zůstává, zda můžeme i přes paralelní koexistenci jednotlivých jazyků a jejich vzájemné působení hovořit o jazykovém svazu.<sup>50</sup> Periferní akkadština je také označována jako „*lingua franca* Předního východu“, neboť plnila roli komunikačního prostředníka mezi všemi zainteresovanými stranami a, až na výjimku malého korpusu babylónské provenience, nepředstavuje pro žádnou zainteresovanou skupinu rodný jazyk příslušných mluvčích – je tak mezinárodním jazykem užívaným odlišnými jazykovými komunitami.

„Periferní akkadština“ však není homogenním jazykem či dialektem, což souvisí i s uvedenou skutečností, že celý syropalestinský region nebyl ani kulturně, ani jazykově homogenní<sup>51</sup>. Na otázku, do jaké míry byl tento region jazykově „akkadizován“, nejsme schopni uspokojivě odpovědět. Je zřejmé, že akkadská literární a kulturní tradice měla v této oblasti určitý vliv, nicméně není zcela jasné, nakolik se s ní střetávaly také širší vrstvy společnosti a nikoliv jen písaři a představitelé jednotlivých politických a kulturních celků.<sup>52</sup> Značná variabilita „periferní akkadštiny“ tak nepochybně souvisí nejen s odlišnou lokální jazykovou tradicí, která je ovlivněna rodným jazykem písařů, ale také s odlišnou písařskou tradicí.

Za příklad jedné lokální tradice lze považovat texty egyptské provenience.<sup>53</sup> Grafemický systém dopisů egyptského původu, v dokumentech datovaných do 14. století př. n. l., je do značné míry podobný spíše severní písařské tradici a především: systém zápisu a forma znaků nesporně připomínají středochetitský duktus. Po

---

<sup>50</sup> Jak to bylo identifikováno např. v oblasti Kavkazu či Balkánského poloostrova příp. i pro indiánské jazyky severozápadního pobřeží, region Západní Evropy a zejména indické jazyky, srov. EMENEAU 1980.

<sup>51</sup> Mezi jednotlivými jazykovými či kulturními entitami neexistovala ani dostatečně silná společná idea – např. náboženský či politický systém –, která by mohla tyto odlišné skupiny sjednotit.

<sup>52</sup> Pro akkadskou literární tradici v syropalestinské oblasti a Tell el-Amarně srov. zejm. ARTZI (1986, 1992). Písařská tradice v Tell el-Amarně je nejnověji zpracována v IZRE'EL (1997: 9-13), srov. pro další literaturu.

<sup>53</sup> Pro analýzu akkadsky psaných dopisů egyptské provenience z Amarnského archívu srov. KOŘÍNKOVÁ (1999a). Egyptský korpus tvoří texty EA 1, 5, 14, 99, 162, 163, 190, 367, 369, 370.

ortografické stránce je v korpusu akkadsky psaných textů z Tell el-Amarny, na rozdíl od obdobného ugaritského souboru (HUEHNERGARD 1989: 33 a násl.), zřetelná výrazná alternace především v dentální a velární řadě, zatímco v řadách labiální a sibilantní tyto alternace příliš obvyklé nejsou.<sup>54</sup>

S amorejskou akkadštinou má egyptský korpus společnou vlastnost nerozlišování hlasných a nehlasných konsonantů, přičemž identický znak může v některých specifických případech představovat emfatickou realizaci v rámci jedné série. Použití plurálových značek, stejně jako příslušných determinativů plně souhlasí s jejich užitím v korpusu babylónské provenience a jednotlivé odchylky tak mohou být považovány za chyby písaře. Zatímco egyptská akkadština, na rozdíl od ugaritského korpusu, nemá ve většině případů dochován polovokál *ʷ* na pozici prvního radikálu kořene (tzv. *primae ʷ*-) a jeho stopy lze vysledovat výhradně u slov egyptského původu, pak *mediae ʷ* nepravidelně alternuje s *m*, ale není výjimkou, že jedno slovo je v korpusu dochováno v obou ortografických podobách. Výskyt hláskových změn uvnitř slova – asimilace, disimilace, nasalizace – je pravidelný. V morfologické vrstvě sdílí starší egyptská akkadština společně s amorejskými texty velmi ojediněle změnu *š > l* na pozici před dentálou.

Obdobně jako u ostatních do současnosti zpracovaných souborů textů jsou v egyptském prostředí doklady pro mimaci velmi nesystematické, výjimku tvoří relativně pravidelně tvořené tvary sloves s ventivem a pronominálním sufixem. Je velmi pravděpodobné, že zatímco neobvykle vysoký počet užití nezávislých zájmen může souviset s jejich výskytem v substrátovém jazyce jednotlivých písařů, použití sufigovaných pronominálních tvarů akkadštiny se ve větší míře neodlišovalo od standardní akkadštiny a nepůsobilo tak písařům závažnější problémy.<sup>55</sup> Použití akkadských slovesných tvarů perfekta a préterita je v tomto korpusu velmi

---

<sup>54</sup> Nejčastěji alternují znaky vyjadřující /d/ a /t/.

<sup>55</sup> Výjimkou jsou dopisy EA 1 a EA 14. V prvním případě použil písař místo korektního akkadského tvaru jeho formu kanaánskou a ve druhém případě se jedná o záměnu dativního a akuzativního tvaru.

nesystematické a nelze v něm vysledovat žádný rozdíl ve vyjadřování času.<sup>56</sup> Další slovesné tvary – imperativ, ventiv, prekativ a infinitiv jsou tvořeny pravidelně a i zde, stejně jako v případě zápisu plurálových značek či determinativů, mohou být sporadické odchylky považovány za písařské chyby.

Po syntaktické stránce netvoří egyptské dopisy žádnou zvláštní skupinu, byť je možno v rámci tohoto korpusu vysledovat na základě pozice subjektu a predikátu dvě skupiny textů. Vliv substrátového jazyka na egyptský korpus z Tell el-Amarny je zřetelný v lexikální složce. I když mají některé standardní idiomy egyptský původ, tak dopisy tohoto korpusu používají slova egyptského původu v relativně omezené míře – a ve většině případů se navíc jedná o reálie<sup>57</sup>, jakými jsou např. názvy

---

<sup>56</sup> Tak jej popsal Jussi ARO (1955: 80-86) – ve středobabylónském období bylo préteritum používáno především k vyjádření akce v minulosti výhradně v podřadných souvětích, záporných hlavních větách nebo větách tázacích. Slovesný tvar perfekta zastával tuto funkci pouze ve větách oznamovacích, jak je to zřetelné i v amorejském korpusu (IZRE'EL 1991: 220 a dále, pozn. 182).

<sup>57</sup> Srov. především následující materiály a předměty: *adaḥa* (druh oděvu, EA 14 III:21), *akunu* (druh nádoby, EA 14 III:36, 148:12-13), *amē šabi* (červeně malovaný, EA 14 III:29), *anaḥu* (druh nádoby, EA 14 I:36), *ašša* (druh velkého džbánu, EA 14 III:44), *azida* (druh kamenné nádoby, EA 14 III:34), *buati*, *puati* (náramek, EA 14 I:74, II:27, 28), *daši* (druh skříňky, EA 14 I:48), *ḥanunu šaḥu* (druh skříňky, EA 14 II:52), *ḥatapí* (kontejner, EA 14 I:34), *ḥina* (odměrná nádoba, EA 14 III:62), *ḥubunnu* (velký džbán určený pro obětiny, EA 14 I:58,60; II:51), *ḥunima* (druh bronzové nádoby, EA 14 II:82), *kuiḥku* (nádoba užívaná v chrámech, často obsahovala kadidlo, EA 14 III:43, 55), *kupubu* (nádoba na uchování tekutin, EA 14 I:33, III:41, 42, IV:13, 23), *maḥan* (buď označení nádoby nebo ebenové skříňky, EA 14 IV:20), *maḥda* (druh velmi širokého náramku vykládaného kameny, EA 14 I:77), *namša* (džbán na vodu, EA 14 III:37, 67), *našša/našši* (typ měrné nádoby, EA 14 I:43, II:80, III:48), *paqa* (označení zboží dobré kvality, EA 14 III:32), *raḥda* (pravděpodobně kovová konvice, EA 14 I:46), *sabnaku* (nádoba na uskladnění potravin, EA 14 III:54), *simiu* (socha, EA 14 I:68), *šerda* (význam nejistý, v novoegyptštině se vyskytuje v kontextu s řemeslnickými pracemi, EA 14 II:56), *šuibda* (džber na vodu, EA 14 III:61), *urušša* (podhlavnička, EA 14 II:20), *wadḥa* (obětní nádoba, EA 14 II:53, III:66, 71), *wizza* (označení druhu džbánu, EA 14 I:15); administrativní termíny: *ḥripiṭa* (egyptský titul „velitel lučištníků“, EA 107:14), *irpe* (egyptský titul *irj-p<sup>c</sup>t*, EA 289:37-40), *pamaḥa* (pravděpodobně označení zvláštní skupiny vojáků, EA 162:74), *pasiti* (vezír, EA 71:1), *šabê piṭati* (jednotky lučištníků, EA 49:6, 65:12, 70:23, 26, 28:71, 53:47, 53, 67, 68, 71:14, 27, 72:9, 73:10, 13, 22, 75:43, 76:32, 38, 77:23, 27, 79:17, 18, 32, 81:30, 43, 46, 82:19, 42, 50, 85:80, 86:7, 90:60, 91:28, 93:17, 26, 94:11, 13, 95:16, 37, 102:34, 103:29, 52, 55, 105:19, 107:30, 108:27, 32, 111:19, 112:38, 114:45, 116:73, 117:57, 60, 118:43, 119:20, 121:48, 123:42, 124:51, 127:39, 129:30, 34, 38, 40, 49, 78, 95, 131:33, 40, 43, 132:14, 59, 136:38, 137:40, 45, 49, 98, 141:22, 30, 31, 46 142:14,30, 144:20, 28, 166:04, 173:05, 174:21, 176:16, 191:6, 12, 195:30, 196:37, 201:13, 21, 202:11, 19, 203:12, 204:14, 205:12, 206:12, 17, 216:9, 16, 244:10, 20, 269:12, 281:12, 28, 282:11, 283:16, 26, 285:16, 286:53, 54, 57, 59, 287:15, 17, 21, 23, 288:50, 51, 57, 290:20, 22, 293:32, 40, 296:34, 337:11; 362: 8, 10, 18, 19, 41; 363:18; 369:06 ), *šaḥšišašihu*

materiálů a nádob, příp. o osobní jména<sup>58</sup> a jména bohů<sup>59</sup>. Některá slova egyptského původu se však stala nedílnou součástí lexikonu „periferní akkadštiny“ a jejich užití nebylo omezeno pouze na egyptské prostředí.<sup>60</sup>

Už tato krátká charakteristika dopisů egyptské provenience v rámci Amarnského korpusu naznačuje, že geografická blízkost nemusí nutně ovlivňovat podobu jazyka. Jednotlivé dialekty periferní varianty akkadštiny odrážejí jisté známky svého vlastního jazykového substrátu. Zůstává otázkou, do jaké míry tyto substrátové jazyky a formální stránka v nich psaných relevantních textů ovlivnily výslednou podobu formální úpravy příslušných akkadských dopisů. Kromě vysledovatelného substrátového vlivu přichází do úvahy i přijímání nových jazykových prvků prostřednictvím intenzivního jazykového kontaktu. Je zřejmé, že

---

(egyptský titul „písař dopisů“, EA 287:64-65), šunuti (sýpka, EA 294:18-22), weru (označení náčelníků cizích zemí, EA 14 II:88, 108:16, 109:22, 39, 129:12, 150:06, 152: 09, 47, 50, 227:20, 230:11, 285:06, 287:47, 69, 288:10).

<sup>58</sup> Srov. Amanappa (EA 73:1, 74:51, 77:1, 79:9, 82:1, 86:1, 87:1, 93:1, 109:62, 117:23), Amanḥatpe (EA 185-186 *passim*), Amanmašša (EA 113:36, 43, 114:51), Api (EA 138:8, 54, 107, 145:12), Appiḥa (EA 69:25, 29), Ḥaamaši (EA 11:9, 16:27, 37, 40, 52, 29:25), Ḥaapi/Ḥaip (EA 107:16, 132:40, 42, 133:9, 149:37), Ḥaaj (EA 166:1, 14), Ḥamašša (198:15), Ḥane (EA 21:25), Ḥan(n)i/Ḥan'í (EA 21:25 [ḥa-ni-i<sub>5</sub>], 47:23,26, 301:12, 316:15, 369:5 [ḥa-an-ia], 161:11,17,27,31 [ḥa-an-i], 162:56,63, 367:7 [ḥa-an-ni] a 227:16 [ḥa-ni]), Ḥanija (EA 47:23,26, 301:12, 369:5), Ḥaramašša (EA 20:33, 36, 49:25), Ḥatip (EA 161:38, 43, 46, 164:4, 18, 26, 42, 165:15, 26, 166:12, 32, 167:14), Ḥaja (EA 11: 19 rev. 13-14, 66:4, 71:1, 101:2, 19, 109:62, 113:42, 48, 117:65, 255:8, 268:18, 289:31), Ḥurija (EA 41:2), Irimajašša/Irijamašša (EA 130:11, 370:8), Jamaja (EA 62:42, 45), Leja (EA 162:69), Majreia (EA 367:7), Manaḥpi(r)ija (EA 51:4, 59:8), Mane (EA 19:17, 21, 20 *passim*, 21:24, 24 *passim*, 27:7, 70, 83, 96-97, 28:17, 37, 29:70, 78, 89-90, 151, 167, 174, 176), Manija (EA 162:72), Maja (EA 62:26, 216:13, 217:16, 218:14, 230:2, 292:33, 300:26, 328:24, 337:26, 29), Majatu (EA 10:46, 11 rev. 26, 29), Miḥuni (EA 11:10, 16), Mijare (EA 289:31), Napḥu(°)ru/a/ireja, příp. Napḥurrija či Namḥurrija (EA 7:1, 8:1, 10:1, 11:1, 14:1, 26 *passim*, 27:1, 39, 29:1, 61, 63, 65, 67, 76, 53:1, 55:1), Nibḥurreja (EA 9:1), Nibmuareja (EA 1:2, 2:1, 3:1, 5:1, 17:1, 19-21:1, 22 iv 45, 47, 23:1, 24 i 84, 24 iii 104, 106, 24 iv 128, 26:8-34 *passim*, 27:9, 13-14, 20, 38, 29 *passim*), Ninmaḥe (EA 162:77), Niju (EA 29:37), Paapu (EA 333:2, 22), Paḥa(m)nata/e (EA 60:10, 20, 32, 62:1, 68:22, 131:35), Paḥura, Piḥuru, příp. Puḥuru (EA 57:6, 10, 117:61, 122:31, 123:13, 34, 132:47, 189:17-18, 190:2, 207:17, 208:11), Pauru, příp. Piwuru/Puwuru (EA 117:47, 124:44, 129:95, 97, 131:22, 132:38, 171:15-16, 263:21, 287:45, 289:38, 362:69), Peja (EA 292:42, 51, 294:16, 24, 30), Pišijari (EA 162:71), Reanap(a) (EA 292:36, 315:13, 326:17), Šarru (EA 162:68), Šuta (EA 234:14, 23, 33, 288:19, 22), Šutti (EA 5:19), Taḥmašši (EA 265:9, 303:20, 316:15, 364:13), Teje (EA 26:1, 27:4, 112, 28:7, 43, 45, 29 *passim*), Tutu (EA 158:1, 5, 12, 34, 164 *passim*, 167:28, 169:16, 36), Tuja (EA 162:69).

<sup>59</sup> Srov. jméno egyptského boha Amona (mimo kompozitní jména) – <sup>d</sup>a-ma-nu-um (EA 19:15, 24, 76), <sup>d</sup>a-ma-nu (EA 369:29), <sup>d</sup>a-ma-na (EA 71:4; 86:5; 95:3), <sup>d</sup>a-ma-a-nu (EA 20:26, 74; 24 I:76, 101, II:65, 77; IV:118; 27:87), v EA 164:40 je použita zkratka <sup>d</sup>A.

<sup>60</sup> Srov. např. označení egyptských jednotek lučištníků *pdtjw*, srov. výše pozn. 57.

původním zdrojem jednotlivých dialektů byla babilónština, byť je vliv asyrštiny (zejména v severním regionu) též zřetelný. S geografickou distribucí naopak souvisí šíření výpůjček, např. ve egyptské periferní akkadštině 14. stol. př. n. l. není možné vysledovat žádné stopy po výpůjčkách z chetitštiny či churritštiny, které jsou tak charakteristické pro severní region. Na druhou stranu vliv kanaánštiny je zřetelný v obou sledovaných oblastech, a to v kontextu staršího i mladšího korpusu (tzn. 14. a 13. stol. př. n. l.).

Jazyk Amarnských dopisů, resp. glos v Amarnských dopisech, bývá společně s jazykem pseudohieroglyfických nápisů z Byblu, protosinajských nápisů a ostrak z Lakíše, ugaritštinou a amorejštinou („východní kanaánštinou“) tradičně řazen mezi severozápadní semitské jazyky<sup>61</sup> 2. tisíciletí př. n. l. „Periferní akkadština“ se od akkadštiny z mezopotámské oblasti (tedy centra) odlišuje zejména ve slovesném systému – zatímco v akkadštině vychází slovesný systém z protikladu gramatických kategorií préterita, prézentu a stativu, pak pro kanaánskou oblast je charakteristické dvoučlenné schéma imperfekta a perfekta. Akkadskému préteritu (*i-prus*) odpovídá v kanaánském prostředí tvar imperfekta a stativu (*paris*) kanaánské perfektum. Tato pravidla potvrzuje také Amarnský korpus (srov. dále).

---

<sup>61</sup> Srov. např. MOSCATI *et al.* (1969: 7-9).



## **4. KORESPONDENCE V PERIFERNÍ AKKADŠTINĚ**

Z jazykového hlediska umožňuje korpus textů korespondenčního charakteru pracovat s jazykem, který je ze všech vrstev textů (např. ve srovnání s oficiálními královskými nápisy či literárními skladbami) pravděpodobně nejbližší obecně přijímané normě daného období. Již v úvodní části předkládané práce bylo uvedeno, že analyzovaný korpus, vyčleněný na základě chronologických a geografických činitelů, představuje pouze zástupce mnohem složitějšího fenoménu, který můžeme pojmenovat jako korespondenci v periferní akkadštině pozdní doby bronzové. Z tohoto důvodu je nezbytné popsat zde i další skupiny těchto textů. Neboť se ve většině případů jedná o poměrně malé skupiny dokumentů, nesnažili jsme se je rozřadit dle místa jejich původu, ale použili jsme standardního označení podle místa

nálezů.<sup>62</sup> Detailnější popis je věnován zejména akkadským dopisům ze syrského Ugaritu (mod. Rás eš-Šamrá). Tato skupina má přibližně stejný rozsah jako analyzovaný Amarnský korpus, nicméně časový rozsah tohoto archívu pokrývá delší údobí (zejména 13. a přelom 12. století př. n. l.) a především: nálezový kontext jednotlivých textů neumožňuje identifikaci jakéhokoliv centrálního královského archívu, který by tak vytvářel paralelu k „Domu korespondence krále, necht' žije, je svěží a zdrav“<sup>63</sup> v egyptské Tell el-Amarně. Na rozdíl od Amarnského archívu zůstává také více jak třetina z celkového počtu dopisů nalezených v Ugaritu doposud nepublikována a korpus tak není vhodný pro stejný typ analýzy jako případ ucelené Tell el-Amarny. K nepublikovaným textům se na prvním místě řadí písemný materiál, který našla francouzská expedice v Domu Urteny v roce 1994.<sup>64</sup>

Amarnský korpus zahrnuje v syropalestinském regionu poměrně dobře definovanou oblast vymezenou na jihu oblastí Gazy (akk. Ḫazzatu) a na severu královstvím Ugaritu. Nejstarší skupina textů z pozdní doby bronzové pochází z oblasti, která však leží již mimo hranice takto určeného syropalestinského areálu, v povodí horního toku Eufratu (Azu a Ekalte) a na planině ʿAmuq v blízkosti ústí řeky Orontes (Alalah). Další uvedený materiál bezprostředně předchází (Tel Taʿnek), je současný (Kumidi, Byblos<sup>65</sup>) či navazuje na Amarnskou tradici (Qaṭna, Ugarit, Tel Afek). Ugaritské archívy pocházejí ze stejné doby jako dopisy nalezené při záchranném výzkumu Emaru. Ojedinelé nálezy korespondence v periferní

<sup>62</sup> Pokud je možné určit přesnou provenienci příslušné tabulky, je tato skutečnost uvedena v textu.

<sup>63</sup> Označení královského archívu v Tell el-Amarně.

<sup>64</sup> Pro publikaci akkadských dopisů z předchozích sezón v Domě Urteny, jmenovitě let 1986, 1988 a 1992 srov. LACKENBACHER (2001), MALBRAN-LABAT (2001), ARNAUD (2001). Pro přehled textů z roku 1994 viz LACKENBACHER (1995).

<sup>65</sup> HUEHNERGARD (1996). Provenience tohoto dopisu je určena poměrně spolehlivě, místem nálezů bylo pravděpodobně libanonské Kámid el-Lóz. Do Spojených států se tato tabulka dostala prostřednictvím nákupu starožitností a v současnosti se nachází v zápůjčce Department of Near Eastern Languages and Civilizations na Harvardské univerzitě. Adresátem dopisu je nejmenovaný hodnostář (LÚ.GAL a-bi-ia) a pisatelem jistý Ili-rapi'. Adresa má podobu a-na PN<sub>2</sub> um-ma PN<sub>1</sub>, po které následuje jednoduchá prostrace a-na GİR.ḤEŠ<sup>1</sup>-<ka> am-qut („Padám ke Tvým nohám“).

akkadštině<sup>66</sup> však byly učiněny i na dalších lokalitách v celém syropalestinském regionu.<sup>67</sup> Současníkem amarnského souboru textů je i cylindrický dopis objevený na lokalitě Bét Šean a publikovaný W. Horowitzem v roce 1996<sup>68</sup>. Fragment dopisu pochází také z izraelského Gezeru<sup>69</sup> a Hašóru<sup>70</sup>. Taktéž jedna z tabulek tradičně zahrnovaná do tzv. Amarnského korpusu (a tudíž označovaná jako EA 333) nebyla nalezena v egyptském Achetatonu, ale v Tell el-Hesi, tedy lokalitě rozkládající se přibližně 30 km na jihovýchod od Aškalonu<sup>71</sup>. Jeden fragment klínopisné tabulky pochází z lokality Tell es-Sultan (starov. Jericho).<sup>72</sup> V izraelské Tell el-Balátě (starov. Šekemu) byl nalezen soukromý dopis, jehož zpracování připravil F. M. Böhl.<sup>73</sup>

#### 4. 1. KORESPONDENCE Z AZU, EKALTE A ALALAĤU

Zcela ojedinělý korpus textů v periferní akkadštině z počátku pozdní doby bronzové v severní oblasti představuje materiál ze syrského AlalaĤu (moderního Tell eAĥhana). Lokalita se rozkládá v planině eAmuq, poblíž ústí řeky Orontes.

<sup>66</sup> Další texty korespondenčního charakteru byly psány též churritsky, jak je tomu v případě tabulek z Tell Braku v severovýchodní Sýrii (srov. SCHWARTZ 1997 I: 355-356). V kontextu pozdní doby bronzové zde byl identifikován mitannský palác (srov. FINKEL 1985) v jehož prostorách (sektoru HH) byly tyto dokumenty nalezeny.

<sup>67</sup> Pro základní přehled srov. van der TOORN (2000).

<sup>68</sup> Pisatel i adresát tohoto dopisu, uloženého dnes v Izraelském muzeu, tedy Tagi a Labaja, jsou dobře známi z textů z Tell el-Amarny.

<sup>69</sup> Fragment tabulky je standardně označován jako Gezer 2 a byl publikován Dhormem a Harperem (DHORME – HARPER 1912: 29-31); pro další studie srov. zejména ALBRIGHT (1943c), EDZARD (1985) a IZRE'EL (1977). Text je uložen v Archeologickém muzeu v Istanbulu. Přibližně do období počátku pozdní doby bronzové je řazen též fragment obálky nesoucí označení Gezer 1. Jeho primární publikací je práce Shafferova (SHAFFER 1970: 111-113).

<sup>70</sup> Publikován Horowitzem (HOROWITZ 2000: 16-25); pro provenienci textu srov. GOREN (2000).

<sup>71</sup> Anson F. RAINEY (1980), citovaný D. Redfordem (REDFORD 2002: 13, pozn. 65) identifikuje Tell el-Hesi se starověkou Juršou, ačkoliv Aharoni i Avi-Yonah předpokládají lokaci Juršy jižně od Gazy (AHARONI – AVI-YONAH 1977; AHARONI 1979).

<sup>72</sup> Nalezen v prostoru východně od tzv. „Střední budovy“, pravděpodobně administrativního střediska v sektoru M. VII (pro další literaturu srov. MARCHETTI 2003).

<sup>73</sup> BÖHL (1926: 325-327; 1974), srov. též ALBRIGHT (1942a). Kromě tohoto dopisu zde byl nalezen i fragmentární seznam osob.

Relevantní písemný materiál<sup>74</sup> čítající přibližně 300<sup>75</sup> tabulek a jejich fragmentů se nachází ve vrstvě IV, která je spolehlivě datována<sup>76</sup> do 15. až poloviny 14. století př. n. l.<sup>77</sup> Převážná většina souboru textů pochází z prostor královského paláce spojovaného se jménem krále Niqmepy<sup>78</sup>, nikoliv však z královského archivu. Jednotlivé tabulky byly nalezeny rozsypány po podlahách palácových místností. V současnosti jsou tyto texty uloženy ve sbírkách muzeí v Turecku (muzeum Antakya), Velké Británii (Britské muzeum v Londýně a Ashmoleovo muzeum v Oxfordu) a Austrálii (Archeologický ústav univerzity v Melbourne). Jazyk těchto akkadsky psaných textů bývá označován jako churro-akkadština, resp. středobabylónština „okořeněná churritským jazykem, kterým zde hovořila značná část obyvatelstva v polovině 2. tisíciletí (př. n. l.)“ (RAINEY 1996a II: 1).<sup>79</sup>

<sup>74</sup> V tomto ohledu je velmi užitečný přehled doposud vy publikovaných textů s odkazy na příslušné edice vytvořený Richardem S. Hessem (HESS 1988a) s přehledem dosavadních prací, nicméně komplexní edice textů z Alalahu však dosud schází. Hess uvádí mezi netransliterovanými texty záznam právního případu (č. 9), 12 dokladů o půjčce (č. 19, 23, 31-36, 46, 48, 50-51), 8 záznamů o prodeji (č. 57, 66-70, 72, 74), 6 dokladů o směně (76-81), 3 případy záruky (č. 82, 84-85), 5 záznamů darů (86-90), 2 svatební dohody (č. 91 a 93), 13 kontraktů (ve fragmentárním stavu, č. 96, 98b-f, 99-105), 2 dopisy a reporty (115 a 121), jeden náboženský text (č. 127), 26 obecných seznamů (č. 141-142, 145, 147, 151, 154, 156, 158-163, 165-170, 172-178), jeden případ vojenského sčítání (č. 179), 7 seznamů nemovitostí a jejich vlastníků (č. 193, 199, 203-206, 212), 5 rozličných seznamů (č. 221-224, 229), 4 seznamy otroků (č. 230-231, 234-235), 2 seznamy přidělů (č. 322 a 325), 18 seznamů zvířat (č. 329-334, 336-339, 342-344, 347-348, 351-353), 5 seznamů oděvů a vlny (č. 357, 360, 362-364), 31 seznamů kovů (č. 367, 370, 373, 376-378, 380-387, 389-390, 392-393, 395, 398, 400, 402-403, 405, 407, 409-412, 414, 416), 7 seznamů předmětů vyrobených ze dřeva (č. 417-421, 423-424), 4 seznamy zbraní (č. 425, 428, 430-431), 4 seznamy v churritštině (č. 433-435, 439), 5 memorand (č. 441, 442, 442a, 442b, 442(b)-2), 2 fragmentární otisky pečeti (č. 443-444) a 6 fragmentů, jejichž povaha se nedá jednoznačně určit (č. 448-452, 453a). Mnohem horší situaci představují texty, kde není k dispozici ani transliterace, ani kopie, kterých je celkem 20 a s výjimkou čtyř pocházejí všechny z vrstvy IV.

<sup>75</sup> Ve starší vrstvě VII bylo nalezeno dalších přibližně 200 tabulek, obdobně jako cca 20 textů v dalších vrstvách.

<sup>76</sup> Pro vrstvy VI a V postulovala ve své disertační práci M.-H. Gates přibližná data cca 1575-1525 př. n. l. (VI), resp. cca 1525-1460 př. n. l. (V), srov. GATES (1987: 60-86).

<sup>77</sup> Archeologický výzkum zde byl zahájen ve druhé polovině 30. let 20. století (1937-1939; 1946-1949) pod vedením C. Leonarda Woolleyho. První soubor textů byl objeven na konci první výkopové sezóny v roce 1937 a k jejich kompletnímu vyzvednutí došlo v průběhu následující sezóny, srov. zejména WISEMAN (1953), HESS (1988a) a SMITH (1939). Obdobné tabulky byly nalezeny i v kontextu vrstvy VII a tyto reflektují situaci, kdy byl Alalah hlavním městem provincie Jamḥad.

<sup>78</sup> K destrukci chrámu došlo ještě v průběhu vrstvy IV, za vlády krále Ilmilimmy, syna Niqmepy, srov. STEIN (1997 I: 55-59).

<sup>79</sup> Pro detailní přehled studií pojednávajících o dialektu z Alalahu srov. zejména MÁRQUEZ ROWE (1998), ARNAUD (1998).

Korespondenční charakter lze rozeznat u textů AT 106-117 (akkadsky) a AT 125 (chetitsky).

K nejstarší skupině akkadsky psaných dopisů patří v kontextu pozdní doby bronzové též texty z lokalit Tell Hadídí (starov. Azu)<sup>80</sup> a Tell Munbaqa (starov. Ekalte). V obou případech se jedná o místa, která se původně nacházela v povodí horního toku Eufratu – Azu na západním, Ekalte na východním břehu –, nicméně v dnešní době jsou zatopena vodami umělého Asadova jezera. Relativně nevelký počet tabulek<sup>81</sup> se na Tell Hadidi podařilo nalézt společné expedici University of Wisconsin v Milwaukee a University of Michigan, která zde podnikla v letech 1972-1978 záchranný výzkum. Obdobný, tzv. „syrský“ typ tabulek datovaných taktéž do kontextu nejstarších fází pozdní doby bronzové<sup>82</sup>, byl v 70. letech 20. století objeven i na lokalitě Tell Munbaqa. Texty z Ekalte jsou psány variantou periferní akkaštiny, která ještě nenese známky středobabylónského vlivu a podle Regine Pruzsinszky (PRUZSINSZKY 2003a) je možné je v kontextu relativní chronologie zařadit přibližně mezi texty Alalahu VII a IV, což podporuje i to, že prosopografie neumožňuje spojit tyto texty s materiálem blízkého Emaru<sup>83</sup> (viz dále).

## 4. 2. KORESPONDENCE Z TEL TA<sup>c</sup>NEKU

Expedici Ernsta Sellina z Vídeňské univerzity se na lokalitě Tel Ta<sup>c</sup>nek (na území moderního státu Izrael)<sup>84</sup> podařilo objevit celkem sedm kompletních a dalších

---

<sup>80</sup> Lokalita se nacházela přibližně 110 km západně od Aleppa, srov. DORNERMANN (1997: II, 453-454).

<sup>81</sup> Tyto tabulky byly nalezeny v nejnižnější budově sektoru H.

<sup>82</sup> Srov. MAYER (1990; 1993); von SODEN (1982).

<sup>83</sup> PRUZSINSZKY (2003b).

<sup>84</sup> Tato lokalita se rozkládá přibližně 8 km jihovýchodně od Megidda a archeologický výzkum Vídeňské univerzity pod vedením Ernsta Sellina zde byl zahájen již v roce 1899. Pod jeho vedením zde expedice působila v průběhu tří výkopových sezón až do roku 1904. Další odkryvné práce navázaly až v polovině 60. let 20. století (1963-1968), kdy zde působila spojená expedice American Schools for Oriental Research a Concordia Seminary ze Saint Louis vedená Paulem W. Lappem.

pět fragmentárních tabulek. Mezi texty jsou především zastoupeny dopisy<sup>85</sup>, které jsou psány periferní variantou akkadštiny a jejich adresátem je jistý Talwišar,<sup>86</sup> tedy pravděpodobně místní vládce. Odesílatelem dvou z těchto dopisů byla osoba nesoucí jméno egyptského původu Amenhotep (*Imn-ḥtp*, akk. a-ma-an-ḥa-at-pa).<sup>87</sup> William F. Albright přišel v roce 1944 s názorem, že pisatel těchto dopisů může být identifikován s korunním princem a budoucím králem Amenhotepem II. Svou teorii však nebyl schopen podpořit dalšími nezávislými důkazy.<sup>88</sup> Na rozdíl od ostatních textů je v případě tabulek z Tell Ta'neku velmi problematická otázka jejich datace. Na jiných místech často využívaný archeologický kontext jejich nálezů zde není možno využít, neboť ani jeden z účastníků Sellinovy expedice nedisponoval zkušenostmi z terénních archeologických prací, takže zcela schází jakákoliv metodická stratifikace jednotlivých nálezů.<sup>89</sup>

První zpracování textů předložil již v roce 1904 Bedřich Hrozný,<sup>90</sup> nicméně tabulkami se i později intenzívně zabývali též William F. Albright<sup>91</sup>, Anson F. Rainey<sup>92</sup>, Albert E. Glock<sup>93</sup> a v naposlední řadě i Manfred Görg<sup>94</sup>. V roce 1961 spojil Abraham Malamat existenci těchto tabulek s politickým a administrativním uspořádáním Syropalestiny po vojenských taženích egyptského panovníka Thutmose III. (cca 1504-1452 př. n. l.) v tomto regionu.<sup>95</sup> I na základě paleografických výstupů se zdá, že tyto texty by mohly představovat v kontextu korespondence nejstarší doklad úzkého kontaktu egyptských panovníků a syropalestinských knížat.

---

<sup>85</sup> Fragmentární texty TT 3 a TT 4 jsou považovány za seznamy osob. Dopisy Taanach 1, Taanach 2, Taanach 5 a Taanach 6 jsou uloženy v Archeologickém muzeu v Istanbulu (Arkeoloji Müzesi).

<sup>86</sup> Srov. ALBRIGHT (1944a) pro starší podobu čtení jména jako Rewašša.

<sup>87</sup> Jedná se o tabulky označované jako TT5 a TT6.

<sup>88</sup> Nicméně o činnosti korunních princů v zahraniční politice jsme velmi dobře informováni v průběhu Ramessovského období (19.-20. dynastie), srov. např. FISHER (2001).

<sup>89</sup> Toto se bohužel netýká jen tabulek, ale i ostatního archeologického materiálu.

<sup>90</sup> HROZNÝ (1904a; 1904b).

<sup>91</sup> ALBRIGHT (1944a).

<sup>92</sup> RAINEY (1977).

<sup>93</sup> GLOCK (1971; 1983).

<sup>94</sup> GÖRG (1988).

<sup>95</sup> MALAMAT (1961: 218-227).

V případě obou dopisů, tedy T<sup>T</sup> 5 a T<sup>T</sup> 6, nabývá adresa podoby odpovídající typu Ahl 2 (viz kap. 6. 2. „Struktura dopisů“) – a-na PN<sub>2</sub> (tal-wi-šar) um-ma PN<sub>1</sub> (a-ma-an-ḥa-at-pa) („Talwišarovi (řekni:) Takto praví Amanḥatpa“). Ani jeden z korespondentů však není blíže identifikován svojí funkcí. Texty shodně pokračují prosbou o zajištění milosti pro adresáta dopisu D:IŠKUR ZI-ta-ka lí-iš-šur („Necht' tě [dosl. tvůj život] Ba'al ochraňuje.“), která byla v identické podobě Sally W. Ahl (AHL 1973) identifikována u velké skupiny textů z ugaritských archívů. Subjektem akce je v tomto případě konkrétně konkrétní bůh (Ba'al), pobídka je vyjádřena prekativní partikulí lū a 3. os. sg. impf. slovesa našāru „střežit“ či „ochraňovat“ a objekt vyjadřuje substantivní forma zájmena napištaka „tebe“.

### 4. 3. KORRESPONDENCE Z KÁMID EL-LÓZ

Relativně malý korpus dopisů z kontextu pozdní doby bronzové pochází též z libanonské lokality Kámid el-Lóz (starov. Kumidi)<sup>96</sup>. Celkem bylo na lokalitě objeveno v rozmezí let 1963 až 1981 7 tabulek – 6 textů korespondenčního charakteru a jeden cvičební text. První skupina textů čítající 4 tabulky byla nalezena v roce 1969 – jedná se o texty Kl 69: 277 (Kumidi 1), Kl 69: 279 (Kumidi 2)<sup>97</sup>, Kl 69: 100 (Kumidi 3) a Kl 69: 278 (Kumidi 4)<sup>98</sup>, které byly publikovány D. O. Edzardem v roce 1970.<sup>99</sup> V letech 1972 až 1978, kdy zde již působila pouze expedice univerzity v Saarbrückenu (do r. 1981)<sup>100</sup>, byl korpus rozšířen o další tři texty.<sup>101</sup>

<sup>96</sup> Libanonský Kámid el-Lóz se rozkládá na strategické křižovatce cest spojujících údolí řeky Jordánu s vnitrozemím Sýrie, stejně jako s pobřežím Středozemního moře, v jihovýchodním výběžku údolí Biqá'. Systematický archeologický výzkum zde byl zahájen relativně pozdě – až v roce 1963, kdy se na pracích podílela spojená expedice vedená Arnulfem Kuschkem a Rolfem Hachmannem. Tabulky, které zde byly v roce 1969 nalezeny potvrdily pravdivost Guthovy identifikace moderního Kámid el-Lóz se starověkým Kumidi z roku 1897 (BADRE 1997 III: 265-266).

<sup>97</sup> Texty Kumidi 1 (Kl 69:277) a 2 (Kl 69:279) jsou dopisy, které zaslal nejmenovaný egyptský panovník (pravděpodobně Amenhotep III.) místnímu vládci.

<sup>98</sup> I přes fragmentární stav je možné určit povahu textů Kumidi 3 a 4 – jedná se o dopisy.

<sup>99</sup> Srov. EDZARD (1970).

<sup>100</sup> Naneštěstí se tato lokalita stala v průběhu libanonské občanské války nejen předmětem cíleného útoku amatérských hledačů pokladů, kteří využili nestabilní politické situace stejně

Poslední tabulku, která přispěla k rozšíření tohoto korpusu, zpracoval v roce 1991 Daniel Arnaud,<sup>102</sup> který ale neuvádí žádné detaily ohledně jejího původu. Na základě ortografické, obsahové i formální analýzy přirovnává Dietz O. Edzard (EDZARD 1970: 55-62) tyto texty k tzv. „vazalským dopisům“ zastoupeným ve starším, tedy Amarnském korpusu a navrhuje tak jejich dataci do doby kolem poloviny 14. století př. n. l.

Relevantními texty pro analýzu jsou následující dopisy – Kl 69:277 (Kumidi 1), Kl 69:279 (Kumidi 2), Kl 74:300 (Kumidi 6) a Arnaud 1991. Adresa nabývá ve všech čtyřech případech podobu dle typu Ahl 2 – ana PN<sub>2</sub> umma PN<sub>1</sub> „(Řekni) PN<sub>2</sub>, takto (praví) PN<sub>1</sub>“, doplněná je o výzvu k promluvě prostřednictvím imperativu 2. os. sg. masc. slovesa qabû „říkat“. V případě dopisů egyptského panovníka<sup>103</sup> následuje po adrese formule, která je doložena také ve skupině dopisů egyptské vazalské proveniencce z Amarnského korpusu – „Nyní tuto tabulku jsem Ti poslal, aby k Tobě promluvila“ (eg. *in.tw nk sš pn n dd hn<sup>c</sup> dd* „Nyní Ti posílám tuto tabulku, můj vzkaz Tobě“<sup>104</sup> – srov. EA 99, EA 367, EA 369 a EA 370.<sup>105</sup> Úvodní pasáž dopisu Kumidi 6 (Kl 74:300) je tvořena dvěma částmi – adresou<sup>106</sup> a jednoduchou podobou prostrace.<sup>107</sup> Poněkud odlišným způsobem je sestavena úvodní pasáž dopisu Arnaud 1991. I přes značně fragmentární stav se D. Arnaudovi

---

jako skutečnosti, že expedice musela opustit místo výzkumu ve spěchu a bez důkladného zabezpečení místa, ale v roce 1982 i přímým účastníkem bojů vedených mezi armádami Sýrie a Izraele. Unikátní archeologický materiál tak byl prakticky kompletně zničen. Srov. FISK (1991).

<sup>101</sup> Tzv. text Kumidi 5 je druhou částí dopisu (srov. WILHELM 1973), Kumidi 6 je dalším dopisem (srov. EDZARD 1976) a v případě Kumidi 7 se jedná o cvičební text (EDZARD 1980).

<sup>102</sup> Protože Arnaud sám neuvádí způsob nabytí, ani místo uložení tohoto textu, budeme na něj dále odkazovat jako na text Arnaud 1991.

<sup>103</sup> Adresátem dopisu je v případě Kumidi 1 (Kl 69:277) „Zalaja, vládce Damašku“ (M:za-la-ja LÚ:ta-ma-aš-ga), resp. „Abdi-Milku, vládce Šazaeny“ (M:İR-LUGAL LÚ URU: ša-za-e-na) v případě textu Kumidi 2 (Kl 69:279).

<sup>104</sup> Srov. CAMINOS (1954: 4, 5, 7, 13, 14) a BAKIR (1970: 41-64).

<sup>105</sup> Podobně má text Kumidi 1 paralelu také v závěrečné pasáži dopisů z Tell el-Amarny – „A věz, že nyní je král zdrav jako Slunce na nebesích, jeho vojska (i) vozy jsou početné. Od Horní země po Dolní zemi, od Slunce východu po <okraj> Slunce západu, se daří velmi dobře.“ – srov. EA 99, EA 162, EA 163(?), EA 367.

<sup>106</sup> Kumidi 6 (Kl 74:300, ř. 01-04): a-na LÚ.GAL be-lí-ia qí-bí-ma um-ma M:e-ŠI-ra-BI ÌR-ka<sub>4</sub> „Velmoži, mému pánovi, řekni: Takto (praví) Eširabi(?), Tvůj služebník.“

<sup>107</sup> Kumidi 6 (Kl 74:300, ř. 04): a-na ĞÌR EN-ia am-qú-ut „K noze(sic!) mého pána padám.“



(ARNAUD 1991) podařilo rekonstruovat nejen adresu, ale také pasáž o prosperitě adresáta dopisu<sup>108</sup>, která má nejbližší paralelu v dopise EA 34 (BM 29789) z Alašiji.

#### 4. 4. KORESPONDENCE Z QAṬNY

Z pohledu předkládané práce patří k nesmírně významným textům rozsáhlá skupina akkadsky psané korespondence z Tell el-Mišrife (starov. Qaṭny).<sup>109</sup> V září roku 2002 se v médiích objevila zpráva o nálezů královského archívu obsahujícího 63 klínopisných tabulek datovaných do období kolem roku 1400 př. n. l.<sup>110</sup> a psaných periferní akkadštinou, která je však do značné míry ovlivněna churritským jazykem.<sup>111</sup> Tyto texty byly objeveny německým týmem university v Tübingen

<sup>108</sup> Srov. ARNAUD (1991), ř. 03-04: [... DINGIR.MEŠ-nu] šu-lum-ka<sub>4</sub> šu-lum.MEŠ É-ka<sub>4</sub> [ù šu-lum gáb-b]i-ka<sub>4</sub> li-iš-al a EA 34:03-07: i-nu-ma šal-ma-ku ù ša-lim KUR-ia ù iš-tu šul-mu-ka<sub>4</sub> ù šu-lum-ka<sub>4</sub> šu-lum É-ka<sub>4</sub> DUMU.MEŠ-ka<sub>4</sub> DAM.MEŠ-ka<sub>4</sub> ANŠE.KUR.RA.MEŠ-ka<sub>4</sub> GIŠ:GIGIR-ka<sub>4</sub>-MEŠ KUR.KI-ka<sub>4</sub> ma-gal lu-ú šal-mu.

<sup>109</sup> Moderní lokalita Tell el-Mišrife se rozkládá necelých 20 km na severovýchod od západosyrského města Homs, tj. přibližně 200 km na sever od Damašku. Archeologický výzkum zde byl (pod vedením Roberta du Mesnil du Buissona) zahájen v sektoru označovaném jako „palác“ ve druhé polovině 20. let 20. století (1927-1931, srov. MESNIL DU BUISSON 1935), a v průběhu druhé výkopové sezóny bylo v komplexu chrámu NIN-E.GAL nalezeno několik klínopisných tabulek jednoznačně identifikujících zkoumanou lokalitu jako Qaṭnu. Mezi texty byl nalezen inventář související s činností chrámu bohyně „Paní Qaṭny“, čtyři texty ekonomického či administrativního charakteru a astrologický text (BOTTÉRO 1949; 1950a; 1950b). Tyto tabulky byly datovány přibližně do 15. století př. n. l. Systematický výzkum na této lokalitě byl obnoven na samém konci 20. století v roce 1999, kdy zde v několika sektorech současně působily německá (Altorientalisches Seminar, univerzita v Tübingen pod vedením prof. Petera Pfälznera), syrská (Syrská památková správa, Dr. Michel Maqdissi) a italská expedice (univerzita v Udine, Dr. Daniele Morando Bonacossi). Pozornost německého týmu upoutala oblast původního výzkumu du Mesnil du Buissona, tedy prostor paláce datovaného do střední doby bronzové (18. století př. n. l.) a „průmyslová“ čtvrť, obojí na městské akropoli. Taktéž v sektoru akropole bylo expedicí Syrské památkové správy prozkoumáno aramejské sídliště z doby železné. Italské části expedice se podařilo v dolním městě identifikovat část paláce z pozdní doby bronzové. Pro více informací o pokračujícím archeologickém výzkumu srov. <http://www.pef.org.uk/EarlySyriaPages/Qatna.htm>; <http://www.uni-tuebingen.de/uni/qvo/pm/pm301.html>. Město bylo poměrně dobře známo i z egyptských památek, v nichž se jeho jméno dochovalo v podobě kdn<sub>3</sub> (Thutmose III., Seti I., Ramesse III.), kdn (Amenhotep II.), kydn<sub>3</sub> (Amenhotep III.) či k<sub>3</sub>dn<sub>3</sub> (Ramesse II.), srov. ASSAF (1997 IV: 35-36).

<sup>110</sup> Z chronologického hlediska se tedy jedná o první skupinu textů, která se bezprostředně vztahuje k námi diskutovaným skupinám dopisů (pozdní doba bronzová II).

<sup>111</sup> <http://www.uni-tuebingen.de/uni/qvo/highlights/h23-syrien.html>.

v podzemní chodbě vycházející ze zadní části rozlehlého trůnního sálu.<sup>112</sup> Kromě administrativních dokumentů a dalších ekonomických textů, jejichž paralely byly známy již z dřívějších výzkumů, bylo mezi nově nalezenými texty možno identifikovat i několik dopisů. Skutečnost, že nové texty pravděpodobně pocházejí ze stejného časového horizontu jako tabulky objevené Robertem du Mesnil du Buissonem, potvrzuje výskyt jména panovníka Idaddy (Idandy), známého již ze staršího materiálu, který je zde zmíněn společně se svými předchůdci – Naplimmou, Sín-Addem, Addu-nerárim a Ulašudou. Tento archiv však nebyl doposud publikován.

#### 4. 5. KORESPONDENCE Z UGARITU

Lokalita Rás eš-Šamrá (starov. Ugarit) se rozkládá poblíž pobřeží Středoziemního moře, přibližně 10 km od moderní al-Láđiqíje mezi říčkami Nahr Chbajjeb (S) a Nahr ed-Delbé (J).

Systematický archeologický výzkum zde byl zahájen francouzskou expedicí vedenou Claudem F.-A. Schaefferem bezprostředně po objevení prvních památek v roce 1929<sup>113</sup>. V průběhu výzkumu bylo objeveno několik tisíc tabulek, z nichž pouze část byla sepsána periferní akkadštinou,<sup>114</sup> která byla primárně určena pro mezinárodní korespondenci. Podle studie Johna Huehnergarda (HUEHNERGARD

---

<sup>112</sup> PFÄLZNER (2003 a osobní sdělení), pro archeologický výzkum německého týmu, resp. celého projektu srov. především AL-MAQDISSI (2001), NOVÁK – PFÄLZER (2001), MORANDI BONACOSI – LUCIANI – BARRO et al. (2003a, b).

<sup>113</sup> K přerušení archeologických prací došlo mezi lety 1939 a 1948. V čele francouzské mise se následně vystřídal Henri de Contenson (1972-1974), Jean Margueron (1975-1976), Marguerite Yon (1978-1998) a, v souvislosti s rozšířením expedice v roce 1999 o syrské spolupracovníky, Yves Calvet a Bassam Jamous.

<sup>114</sup> Dalšími jazyky doloženými z ugaritských archívů jsou ugaritština, churritština, sumerština, egyptština, chetitština; v menším množství pak hieroglyfická chetitština, foiničtina a texty v kypersko-mínojském písmu. Pro lingvistickou analýzu periferní akkadštiny z Ugaritu srov. následující studie: HUEHNERGARD (1989) a van SOLDT (1991).

1999: 375-389) věnované akkadské korespondenci z Ugaritu je v současnosti identifikováno celkem 354 dopisů a jejich fragmentů<sup>115</sup>.

Celých 134 textů však přinesl výzkum „Domu Urteny“, z nichž naprostá většina zůstává doposud nepublikována. Ačkoliv J.-Cl. Courtois (COURTOIS 1988: 389-394) vystoupil s tvrzením, že většina diplomatické korespondence byla soustředěna do Východních archívů královského paláce, není možné toto tvrzení přijmout bez výhrad. Veškerý akkadsky psaný materiál dostupný do roku 1991 byl zpracován W. H. van Soldtem (van SOLDT 1991), kterému se podařilo nesporně prokázat, že tento materiál byl nalezen nejen ve Východním, ale též v Centrálním archívu, a že korespondence je do příslušných archívů rozdělena na základě chronologického principu – starší texty z doby Ammištamra II. byly uloženy v Centrálním archívu<sup>116</sup> a mladší korpus z doby Ibirána ve Východním archívu.

<sup>115</sup> RS 1.056, RS 1.[057], RS 1-11.[028], RS 4.449, RS 6.198, RS 8.333, RS 10.046, RS 11.723, RS 11.730, RS 11.794, RS 11.834, RS 12.005, RS 12.033, RS 13.007B, RS 15.011, RS 15.014, RS 15.018, RS 15.019, RS 15.024 + 050, RS 15.033, RS 15.063, RS 15.077, RS 15.108, RS 15.124, RS 15.178, RS 16.003, RS 16.111, RS 16.112, RS 16.116, RS 17.078, RS 17.083, RS 17.116, RS 17.130, RS 17.132, RS 17.133, RS 17.142, RS 17.143, RS 17.144, RS 17.148, RS 17.152, RS 17.239, RS 17.247, RS 17.286, RS 17.288, RS 17.289, RS 17.292, RS 17.315, RS 17.383, RS 17.385, RS 17.390, RS 17.391, RS 17.393, RS 17.394+427, RS 17.398, RS 17.422, RS 17.423, RS 17.424C + 397B, RS 17.425, RS 17.428, RS 17.429, RS 17.455, RS 17.451, RS 17.452, RS 17.456, RS 18.003, RS 18.054A, RS 18.057, RS 18.089, RS 18.268, RS 18.281, RS 19.006, RS 19.050, RS 19.053, RS 19.070, RS 19.080, RS 19.115, RS 20.003, RS 20.013, RS 20.015, RS 20.016, RS 20.017, RS 20.018, RS 20.019, RS 20.021, RS 20.022, RS 20.023, RS 20.033, RS 20.095, RS 20.130, RS 20.141A, RS 20.141B, RS 20.150, RS 20.151, RS 20.158, RS 20.159, RS 20.162, RS 20.168 + 195P, RS 20.172, RS 20.174A, RS 20.178, RS 20.182A(+), RS 20.182C, RS 20.182D, RS 21.183, RS 20.184, RS 20.189D, RS 20.191, RS 20.194, RS 20.196D, RS 20.200A, RS 20.200B, RS 20.200C, RS 20.212, RS 20.214D, RS 20.216, RS 20.219, RS 20.225, RS 20.227, RS 20.232, RS 20.237, RS 20.238, RS 20.239, RS 20.242, RS 20.243, RS 20.244(=RS 21.063), RS 20.255A, RS 20.246, RS 20.248, RS 20.426,14+, RS 20.[438], RS 21.006C, RS 21.007C, RS 21.054B, RS 21.063F(=RS 20.244?), RS 21.064, RS 21.072, RS 21.201, RS 22.006, RS 22.216, RS 22.347, RS 23.023, RS 23.031, RS 23.365, RS 23.368, RS 25.131, RS 25.138, RS 25.430A, RS 25.461, RS 26.158, RS 28.017, RS 32.204, RS 34.070, RS 34.129, RS 34.133, RS 34.134, RS 34.135, RS 34.136, RS 34.137, RS 34.138, RS 34.139, RS 34.140, RS 34.141, RS 34.142, RS 34.143, RS 34.145, RS 34.146, RS 34.149, RS 34.150, RS 34.151, RS 34.152, RS 34.153, RS 34.154, RS 34.155, RS 34.158, RS 34.160, RS 34.161, RS 34.163, RS 34.164, RS 34.165(+), RS 34.167 + 175, RS 34.170, RS 34.173, RS 34.174, RS 34.180,5 (34.180G), RS 34.180,12 (34.180E), RS 34.180, 17 (34.180F), RS 34.180,60, RS 80.387, RS 86.2208, RS 86.2212, RS 86.2221+86.2225+86.2226+86.2240, RS 86.2216, RS 86.2230, RS 86.2232, RS 86.2234, RS 86.2236, RS 86.2241A, RS 86.2249A, RS 88.2009, RS 88.2011, RS 88.2013, RS 88.2158, RS [Varia 10] (1957.2), RS [Varia 16] (RSL 1), RS [Varia 25], RS [Varia 26?] (Latakia 88), RS [Varia 27], RS [Varia 34], RIH 77/17, RIH 81/4.

<sup>116</sup> Resp. ve východním křídle Centrálního archívu.

Některé z tabulek byly odkryty také v peci na dvoře královského paláce – ty lze datovat do samotného závěru osídlení Ugaritu před finální destrukcí města.<sup>117</sup> Překvapivě však poměrně vysoký počet tabulek pochází také z prostorů mimo královský palác, z tzv. soukromých archívů.

MÍSTO NÁLEZU	POČET TABULEK
Královský palác <sup>118</sup> („PC“) <sup>119</sup>	40
Jižní palác <sup>120</sup> („PS“)	1?
Dům Rap'anu („Rap“) <sup>121</sup>	25
Dům s tabulkami („MT“) <sup>122</sup>	3
Dům tabulek Lamaštu („Lam“) <sup>123</sup>	1
Knihovna velekněze („GP“) <sup>124</sup>	1?
34. sezóna („34“) <sup>125</sup>	18
39.-40. sezóna („39/40“) <sup>126</sup>	1

Tab. 1 Místa nálezů mezinárodní korespondence v Ugaritu (dle van Soldta 1991: kap. 2)

<sup>117</sup> Několik akkadsky psaných textů bylo objeveno také v nedalekém Rás Ibn Hání, které pravděpodobně sloužilo jako letní rezidence ugaritských panovníků. Žádný z těchto textů však není možno klasifikovat jako královskou či soukromou mezinárodní korespondenci.

<sup>118</sup> Západní archív – místnost 3, místnost 5, severní část západního vstupu; Východní archív – místnost 56; Centrální archív(y) – místnost 31, předsíň 64, dvůr IV-2 (severní křídlo), dvůr IV-3 (jižní křídlo), IV/VI?, dvůr VI-1, místnost 70, místnost 77; Jižní archív – místnosti 68 a 69, resp. na dvoře mimo vlastní archív – V-1 a V-2; Jihozápadní archív – místnosti 80? a 81, dvůr V-3, místnost 84; 12 dopisů nalezeno v „peci“; další texty v prostorách paláce – místnost 73, místnost 62 a locus 28.

<sup>119</sup> Celkem dva mezinárodní dopisy pocházejí z otevřeného prostoru mezi „PC“ a „PS“, označovaného jako „PC/PX“.

<sup>120</sup> Texty pocházejí z prostor označených jako místnosti 203 a 204, resp. z oblasti mimo vlastní místnosti archívu – locus 213.

<sup>121</sup> 22 mezinárodních dopisů bylo objeveno přímo v prostoru domu, zbývající 3 texty pak v jeho bezprostředním okolí. Dům Rap'anu náleží k obytné čtvrti rozkládající se na východ od královského paláce.

<sup>122</sup> Tabulky pocházející z Domu s tabulkami („MT“) v jižní části sídliště byly lokalizovány nejen v prostoru vlastního archívu, ale také na centrálním nádvoří severně od domu a ve stavbách na západ od tohoto domu (místnosti 1' a 8').

<sup>123</sup> Lokalizován na jižní akropoli, v blízkosti Domu churritského kněze.

<sup>124</sup> Z prostoru Domu kněze na akropoli, resp. na nádvoří Chrámů I, pochází tabulka RS 4.449.

<sup>125</sup> V případě textů ze 34. sezóny (1973) se jedná o dokumenty nalezené ve skrývce, mimo archeologický kontext, v jižní části města. Pro okolnosti nálezů srov. BORDREUIL (1991: 7-9).

<sup>126</sup> V období 1979-1980 byl v prostoru mezi rezidenční čtvrtí a centrem města nalezen pouze jediný mezinárodní dopis.

Dopisy, které byly v ugaritských archívech nalezeny, jsou geograficky poměrně striktně omezeny na syrský region<sup>127</sup> a pouze několik lokalit je zastoupeno jak v archívu z Tell el-Amarny, tak v archívech ugaritských – jedná se o následující oblasti: Alašija, Amurru, Asýrie, Bejrút, Egypt, Ḫatti, Kadeš, Sidon, Tyr a pochopitelně Ugarit. Ve všech případech se jedná o velké státní útvary, resp. významná obchodní (Bejrút, Sidon, Tyr) či politická (Amurru, Kadeš) střediska.

Dle charakteru místa nálezu jednotlivých textů, stejně jako jejich povahy, je zřejmé, že v ugaritských archívech převažují „příchozí“ dopisy<sup>128</sup>, zatímco pro texty domácího původu je zejména na základě paleografie a typologie materiálu stanoveno rozmezí 11<sup>129</sup> – 43<sup>130</sup> dokladů. Pokud srovnáme formální uspořádání dopisů sepsaných v Ugaritu s ostatními dochovanými texty, zjistíme, že příslušné doklady lze rozdělit do tří hlavních skupin. Ve všech skupinách je úvodní pasáž tvořena adresou a zdravicí. Adresa se obvykle sestává ze jména a titulů odesílatele, resp. adresáta dopisu, výzvy k promluvě, jména a titulů adresáta,<sup>131</sup> resp. odesílatele. Dle členění Sally W. Ahl (AHL 1973) se jedná o typy Ahl 1 (*umma PN<sub>1</sub> ana PN<sub>2</sub>* „Takto [praví] PN<sub>1</sub>, [řekni] PN<sub>2</sub>“), resp. Ahl 2 (*ana PN<sub>2</sub> umma PN<sub>1</sub>* „[Řekni] PN<sub>2</sub>, takto [praví] PN<sub>1</sub>“). Struktura pozdravu je však mnohem spleťitější. V ugaritských dopisech je zdravice tvořena následujícími, volně kombinovatelnými složkami – projevem poslušnosti<sup>132</sup>, přáním dobrého bytí pro adresáta textu a dovoláním se boží milosti. Po takto koncipované zdravici může následovat stereotypní

<sup>127</sup> Srov. HUEHNERGARD (1999: 381-386) – Alalah, Alašija, Amqu, Amurru, Aštate, Emar, Kadeš, Karchemiš, Ma’ahaz, Mukiš, Parga, Sijannu, Sijannu-Ušnatu, Tarḫundašši a Ugarit. Z dalších oblastí jsou zastoupeny Asýrie, Bejrút, Egypt, Ḫatti, Šidon, Tyr.

<sup>128</sup> Akkadské mezinárodní dopisy nalezené v ugaritských archívech byly publikovány především v následujících řadách – *Le Palais Royal d’Ugarit* (PRU, sv. III, IV, VI), *Ugaritica* (Ug., sv. V) a *Ras Shamra-Ougarit* (RSO, sv. VII a XIV). Klíčovým příspěvkem pro studium akkadské a ugaritské korespondence z ugaritských archívů zůstává stále nepublikovaná disertační práce Sally W. Ahl z roku 1973, jež se zaměřuje na strukturní a lexikální korespondence mezi oběma skupinami textů. Do určité míry naplňují tento předmět také práce Angara L. Kristensena (KRISTENSEN 1977) a Erkki Salonena (SALONEN 1967), který se však zabývá pouze ustálenými akkadskými frázemi bez reflexe dalších jazyků.

<sup>129</sup> Podle minimalistického přístupu, srov. HUEHNERGARD (1989: 11-12).

<sup>130</sup> Pro revidovaný přístup, srov. HUEHNERGARD (1999: 375).

<sup>131</sup> V případě, že se jedná o odesílatele, bývá adresa uvedena ve tvaru PN - titul/hodnost – topografická specifikace.

<sup>132</sup> Pokud je pisatel dopisu ve společenské hierarchii níže než adresát.

konstatování odesílatelova dobrého bytí a zdvořilá žádost o novinky, jež se týkají stavu adresáta. Společným prvkem velkého množství dopisů nalezených i pocházejících z Ugaritu je, stejně jako v Amarnském korpusu, projev prostrace. Zatímco v případě starších textů z Tell el-Amarny je prostrace vyjadřována poměrně jednoduchým způsobem, srov. „Padám k nohám svého pána, sedmkrát a sedmkrát“, která je v některých případech rozšířena o způsob provedení tohoto aktu – „na břicho a na záda“. Mezi dopisy patřícími k ugaritskému korpusu je vyjádření prostrace modifikováno – „Padám k nohám svého pána, dvakrát (a) sedmkrát“. Právě přítomnost prostrace je považována za hlavní kritérium tzv. „vazalské korespondence“.<sup>133</sup>

Mezi dopisy sepsanými v Ugaritu<sup>134</sup> je tedy možné identifikovat tři skupiny textů<sup>135</sup>. Nejjednodušší podoba úvodní pasáže dopisu sestává ze dvou komponentů – přání dobrého bytí, které je omezeno pouze na adresáta dopisu, a dovolávání se přízně bohů. Tato dvojčlenná forma může být rozšířena o vyjádření prostrace, čímž můžeme v textu rozlišit následující prvky – na prvním místě stojící projev prostrace, jednoduché vyjádření přání dobrého bytí následované prosbou o přízeň bohů. Poslední skupina je, stejně jako v prvním případě, tvořena pouze dvěma prvky, přičemž však s touto skupinou nesdílí žádné formální prvky. Zdravice otevírá projev prostrace, na který navazuje přání dobrého bytí pro adresáta textu. Na rozdíl od výše uvedených skupin je však v posledním případě formule vyjadřující přání dobrého bytí rozšířena, stejně jako v tzv. „královské“ korespondenci, o další členy královské rodiny či dvora a o majetek příslušného panovníka. Stejný fenomén je možné potvrdit také v následujících dopisech ugaritské proveniencce z Tell el-Amarny – EA 45 a EA 49. Aplikujeme-li toto formální členění úvodních pasáží na celý korpus textů, tedy na všech 43 uvažovaných dopisů, a na další texty, jež jsou klasifikovány jako „původ neznámý“, umožní nám tato analýza blíže identifikovat místo původu několika textů.

<sup>133</sup> V tzv. „mezinárodní“ korespondenci je pozdrav nejčastěji tvořen informacemi o dobrém bytí pisatele dopisu, společně s přáním téhož pro adresáta. Obě složky jsou obvykle rozšířeny na další součásti příslušné rodiny a dvora.

<sup>134</sup> Jedná se pouze o texty, jejichž ugaritská proveniencce je nesporná.

<sup>135</sup> Srov. KOŘÍNKOVÁ (2002a).

Analýzu formální stránky dopisů můžeme také použít pro dataci vybraných textů.<sup>136</sup> Za příklad zde můžeme uvést fragmentární dopis RS 20.182A(+)B<sup>137</sup>, který byl objeven v prostoru archívu Domu Rap'anu a který byl dle archeologického kontextu datován do období mezi 2. polovinou 13. a první čtvrtinou 12. století př. n. l.<sup>138</sup> Pisatelem tohoto dopisu je pravděpodobně král Ugaritu, zatímco adresátem je bezpochyby nejmenovaný král Egypta, dle J. Nougayrola (NOUGAYROL 1968) pravděpodobně Ramesse II. nebo Merenptah, označený epitety „král všech zemí“ (ř. 3) a „mocný král“ (ř. 2). Právě druhý jmenovaný epiteton – LUGAL qar-ra-[di ...] tvoří hlavní předmět diskuze M. J. Yoyotta (YOYOTTE 1968), který jej spojuje s egyptským ekvivalentem *nswt nḥt* „mocný král“. Autor sice uvádí velmi rozsáhlý seznam výskytu tohoto epiteta především v ramessovských nápisech, ale z nejasných důvodů vynechává jeden z nejvýznamnějších dokumentů přinášející paralelu akkadského a egyptského textu, tzv. Stříbrné mírové smlouvy z 21. roku vlády Ramesse II. Akkadskému epitetu, v tomto případě psanému logogramem UR.SAG<sup>139</sup>, odpovídá v egyptské variantě adresy výraz *tnr*<sup>140</sup> „silný, mocný“. Je tudíž zřejmé, že paralela postulovaná M. J. Yoyottem jako LUGAL qar-ra-[di ...] = *nswt nḥt* je nesprávná. Akkadský epiteton „mocný král“ se relativně často objevuje již od starobabylónského období<sup>141</sup>, avšak nejvyšší obliby se těší jako součást

<sup>136</sup> Srov. KOŘÍNKOVÁ (2002b: 163-168).

<sup>137</sup> Podle původní publikace textu Jeanem Nougayrolem (NOUGAYROL 1968: 111-113) je dopis tvořen dvěma fragmenty – fragment A je začátkem recta a fragment B pravděpodobně patří k prostřední či závěrečné části versa. O další fragmenty doplnila text Sylvie LACKENBACHER (1994: pozn. 58) – RS 20.182A + RS 20.181A, plus podle RSO V/1 246 RS.20.181,7, příp. dle van SOLDTA (1994) RS 20.182B + RS 181,15 + RS 20.181,18). Fotografie jednotlivých joinů (RS 20.181A + 181,7 + 182 A a RS 20.181,15 + 182B) Douglase Kennedyho nebyla nikdy publikována.

<sup>138</sup> Viz van SOLDT (1991: 179 a násl.).

<sup>139</sup> KBo I 7 + KUB III 121 + KBo XXVIII 115, ř. 6-7: a-na M:Ḫa-at-tu-ši-li LUGAL GAL KUGAL KUR: Ḫa-at-ti UR<sup>1</sup>.SAG DUMU M:Mur-ši-li LUGAL GAL [LUGAL KUR: Ḫa-at-t]i UR.SAG DUMU.DUMU-šu ša M:Šu-up-pi-lu-li-ú-ma LUGAL GAL LUGAL KUR:Ḫa-at-ti UR.SAG „Ḫattušilovi, velkému králi, králi Ḫatti, mocnému králi, synovi Muršila, velkého krále, krále Ḫatti, mocného krále, vnukovi Šuppiluliumy, velkého krále, krále Ḫatti, mocného krále“.

<sup>140</sup> KRI II, 226-227: *n Wsr-m3<sup>c</sup>r-r<sup>c</sup> stpn-r<sup>c</sup> p3 ḥk3 3 n Kmt tnr p3 šrj n Mn-m3<sup>c</sup>t-r<sup>c</sup> p3 ḥk3 3 n Kmt tnr p3 šrj n p3 šrj n Mn-pḥtj-r<sup>c</sup> p3 ḥk3 3 n Kmt tnr* „Usermaatrevovi Setepenrevovi (= Ramessovi II.), velkému králi Egypta, mocnému králi, synovi Menamaatrea (= Sethiho I.), velkého krále Egypta, mocnému králi, vnukovi Menpehtejrea (= Ramesse I.), velkého krále Egypta, mocného krále.“

<sup>141</sup> Od doby Ḫammurabiho.

královské titulatury chetitských panovníků.<sup>142</sup> Ve většině dochovaných případů však písaři, na rozdíl od zde uvedeného textu, dávají přednost logografickému zápisu epiteta. Fonetický způsob zápisu se v ugaritském milieu vyskytuje výhradně se jmény chetitských panovníků Ḫattušila III., Tudḫaliji IV. a ve výčtu jmen předchůdců vládce Karchemiše Ini-Tešupa.<sup>143</sup> Datování dopisu do období vlády Ramesse II. naznačuje i záznam jména posla M:bir<sub>5</sub>(?)-ḫa-nu-wa (frag. B, ř. 10' a 13'), dobře známého i z egyptských pramenů jako Pariḫnawa<sup>144</sup>, jehož jméno je doloženo jak v souvislosti s uzavřením sňatku mezi Ramessem II. a první chetitskou princeznou v roce 1245 př. n. l., stejně jako již v období mírové smlouvy v roce 1258 př. n. l.

ḪATTI	KARCHEMIŠ	EGYPT
Ḫattušila III. 1275/1264 -1245/1239 př. n. l.	Ini-Tešup 1270 – 1220 př. n. l.	Ramesse II. 1279 – 1212 př. n. l.
Tudḫalija IV. 1245/1239 -1215/1209 př. n. l.	.	.

Tab. 2 Chronologický rámeček RS 20.182A(+)<sup>B</sup>

Tento chronologický rámeček, založený především na způsobu zápisu jednoho z epitet v úvodní pasáži dopisu, nicméně podpořený mimo jiné i archeologickým kontextem nálezů textu, umožňuje předpokládat, že dopis RS 20.182A(+)<sup>B</sup> musel být sepsán právě v období, kdy bylo v ugaritském prostředí užíváno fonetického způsobu zápisu epiteta „mocný král“. Skutečnost, že pisatelem dopisu byl skutečně

<sup>142</sup> Srov. SEUX (1967: 229-230). Skutečnost, že logogram UR.SAG může být v ugaritském prostředí čten jako *qarrādu*, dokládá bilingvní nápis Tudḫaliji IV. RS 17.159 – rekonstrukce dle E. LAROCHE (1956: 111-112): [NA<sub>4</sub>:KIŠIB M:Tu-ud-ḫa-li-ia LUGAL GAL LUGAL KUR:Ḫa-at-ti UR.SAG DUMU M:Ḫa-at-tu-ši-li LUG]AL GAL UR.SA[G] ù F:Pu-du-ḫ[é-pa SAL LUGAL GAL] KUR:Ḫa-at-ti DUMU.DUMU-šu ša M:Mur-ši-li LUGAL GAL qar-ra-a-di „Pečeť Tudḫaliji, velkého krále, krále Ḫatti, mocného krále, syna Ḫattušila, velkého krále, mocného krále a Puduḫepy, velké královny Ḫatti, vnuka Muršila, velkého krále, mocného krále“.

<sup>143</sup> Srov. LAROCHE (1956).

<sup>144</sup> KBo I, 19, rev.:16; KUB III, 51, obv.(?):22, rev.(?): 5; KUB III, 70, rev.: 10, srov. ALBRIGHT (1946: 18-19, 21) a EDEL (1948: 16).



ugaritský panovník, podporuje i fakt, že je formální stránka textu tvořena adresou a zdravicí sestávající z prostrace a rozšířené podoby přání adresátovi. Na základě synchronizace egyptské, chetitské a ugaritské chronologie můžeme předpokládat, že pisatelem dopisu byl nejpravděpodobněji ugaritský panovník Ammištamru II. (1260-1235 př. n. l.).

Tyto příklady, uvedené na základě materiálu z ugaritských archívů, nesporně dokazují, že analýza úvodních pasáží dopisů může do značné míry ovlivnit pokračující diskuzi o původu a datování jednotlivých akkadských textů.

#### 4. 6. KORRESPONDENCE Z TEL AFEKU

V jižním regionu byly akkadsky psané dopisy (vedle izraelského Tel Ta<sup>c</sup>neku) nalezeny i v Tel Afeku. Jedná se o osm tabulek a fragmentů rozličné povahy, mezi nimiž se nachází dva dopisy,<sup>145</sup> z nichž pouze jeden má výpovědní hodnotu pro analýzu úvodních částí (Afek 6, 52055). Tento text je obzvláště důležitý, neboť součástí úvodní pasáže je i adresa explicitně uvádějící provenienci textu (ř. 04-05: M:ta-ku-uḫ-li-na LÚ:ŠA.KI KUR URU:ú-ga-ri-it). Adresátem dopisu je hodnostář Ḫaja (ř. 01-02: M:ḫa-ḫa<sup>1</sup>-ia LÚ.GAL a-bi-ia EN-ia), jehož jméno je uvedeno na prvním místě adresy (= typ Ahl 2).

Druhá část adresy je uvozena výzvou k promluvě (ř. 03: qí-bi-ma), na kterou navazuje jednoduchá forma prostrace (ř. 07: a-na GÌR.MEŠ ḫEN<sup>1</sup>-ia a-bi-ia am-qut). Závěrečnou částí zdravice je přání zdraví adresátovi rozšířené o prosbu milosti bohů (ř. 08-12: a-na muḫ-ḫi a-bi-ia EN-ia lu-ú šul-mu DINGIR.MEŠ ša LUGAL GAL EN-ka ū DINGIR.MEŠ ša KUR URU ú-ga-ri-it lu-uk-ru-bu-ka li-iš-šu-ru-ka).

<sup>145</sup> Afek 1 (5837; RAINEY 1975), Afek 3 (8151; RAINEY 1976) jsou lexikální seznamy; texty Afek 2 (5936; RAINEY 1975) a Afek 8 (52060/1; OWEN 1981) jsou administrativními dokumenty; v případě tabulek Afek 4 (8552; RAINEY 1976) a Afek 5 (8436; RAINEY 1976) nelze z důvodu fragmentárnosti jejich povahu bezpečně určit. Ve velmi dobrém stavu se dochoval dopis Afek 6 (52055; OWEN 1981, SINGER 1983, EDZARD 1985), zatímco další dopis – Afek 7 je značně fragmentární a není pro analýzu vhodný (27386/1; HALLO 1981; EDZARD 1985).

## 4. 7. KORESPONDENCE Z EMARU

S výjimkou korespondence nalezené v syrském Rás eš-Šamrá pochází (v severním regionu) nejpočetnější korpus ze starověkého Emaru, nicméně stejně jako další texty z Azu a Ekalte, tedy z povodí Eufratu a Alalaḫu, leží již mimo region vymezený Amarnským korpusem. Tyto texty<sup>146</sup> datované do období cca 1310-1188/81 př. n. l. byly objeveny při francouzském záchranného výzkumu vedeném J.-Cl. Margueronem<sup>147</sup> a odráží se v nich události druhé poloviny a konce pozdní doby bronzové v syrské oblasti, kdy byl Emar hlavním městem chetitské provincie Aštata.<sup>148</sup>

Z celkového počtu přibližně 800 jednotlivých textů a jejich fragmentů nalezených v „knihovně“ kněze bylo přibližně 20 dokumentů<sup>149</sup> identifikováno jako soukromá korespondence. Mezi akkadsky a sumersky psanými texty jsou nejvíce zastoupeny rituální texty a kontrakty (v každé kategorii cca 200 textů), ekonomické dokumenty (přibližně 150 exemplářů), omína (více jak 100 textů), lexikální seznamy (cca 60 textů), přičemž se dochovalo též několik fragmentů tradičních literárních děl mezopotámského písemnictví (Epos o Gilgamešovi, Palma a Tamaryšek).<sup>150</sup>

<sup>146</sup> Texty jsou psány čtyřmi jazyky – akkadsky, chetitsky, churritsky a sumersky, nicméně churritský a chetitský materiál zůstává stále nepublikován.

<sup>147</sup> Srov. MARGUERON – SIGRIST (1997: II, 236-239), ARNAUD (1975), ADAMTHWAITE (2001). Obdobně jako výše zmíněné lokality byl záchranný výzkum lokality původně se rozkládající na pravém břehu řeky Eufratu reakcí na výstavbu syrské přehrady Tabqa, tzv. Assadova jezera. Francouzská expedice zde opakovaně působila v letech 1972-1978, kdy se jí podařilo prozkoumat rozsáhlou část města z pozdní doby bronzové.

<sup>148</sup> PRUZSINSZKY (2003a).

<sup>149</sup> V ugaritských archívech byl objeven text \*RS [Varia 26?] (Latakija 88), který byl pravděpodobně sepsán právě v Emaru. V Arnaudově edici (ARNAUD 1985-1987) jsou zpracovány následující dopisy: Emar VI, 25; Emar VI, 258; Emar VI, 259; Emar VI, 260; Emar VI, 261; Emar VI, 262; Emar VI, 263; Emar VI, 264; Emar VI, 265; Emar VI, 267; Emar VI, 268; Emar VI, 269; Emar VI, 270; Emar VI, 271; Emar VI, 272; v případě následujících textů není jejich korespondenční charakter zcela zřejmý: Emar VI, 27; Emar VI, 273; Emar VI, 304; Emar IV, 377. V těchto případech však není možné na základě úvodních částí jednoznačně stanovit místo původu příslušných textů. Další dva dopisy ze sbírky Jonathana Rosena zpracoval Gary BECKMAN (1996) – RE 83 a RE 97.

<sup>150</sup> Srov. HUEHNERGARD (1983; 1997: II, 239-240), ARNAUD (1985-1987; 1987; 1991), BECKMAN (1988, 1996), DALLEY – TESSIER (1992). Přítomnost standardních mezopotámských literárních děl ve sledované oblasti není ničím výjimečným, srov. např. fragment středobabylónské verze

TYP ADRESY	DOKLADY
ana PN <sub>2</sub> qí-bi-ma um-ma PN <sub>1</sub>	Emar VI, 25; VI, 258; VI, 259; VI, 260; VI, 261; VI, 263; VI, 264; VI, 265; VI, 266; VI, 267; VI, 269; VI, 270; VI, 272; RE 97
um-ma PN <sub>1</sub> ana PN <sub>2</sub>	Emar VI, 262
um-ma PN <sub>1</sub> ana PN <sub>2</sub> qí-bi-ma	Emar VI, 268; RE 83

Tab. 3 Typ adresy v dopisech nalezených v Emaru

Mezi dopisu z Emaru je nejčastěji zastoupena varianta adresy typu Ahl 2, kdy na prvním místě stojí adresát (PN<sub>2</sub>) a jméno pisatele je uvedeno imperativní výzvou k promluvě, tedy ana PN<sub>2</sub> qí-bi-ma um-ma PN<sub>1</sub>. U zbývajících tří textů stojí na prvním místě jméno odesílatele, což nepochybně souvisí se společenským postavením obou zainteresovaných stran.<sup>151</sup>

Obdobně jako v textech analyzovaných Sally W. Ahl (AHL 1973) je podřízený vztah pisatele dopisu k adresátovi vyjadřován i v Amarnském korpusu, prostrací. Tento akt je zachycen u většiny textů<sup>152</sup>, nicméně způsob provedení se liší. V první skupině dopisů je prostrace složena, terminologií S. W. Ahl, ze čtyř prvků – směrové fráze („k nohám mého pána“, resp. „mé paní“), lokativní fráze („v určité vzdálenosti“, způsobu provedení („dvakrát (a) sedmkrát“) a závěrečné slovesné formy („padám“). V jednom případě je tato forma zjednodušena vynecháním lokativní fráze (Emar VI, 260)<sup>153</sup>.

---

Eposu o Gilgamešovi v Megiddu (GOETZE – LEVY 1959; po obsahové stránce se jedná o 7. tabulku standardní verze) či Adapa a Jižní vítr z egyptské Tell el-Amarny.

<sup>151</sup> Pisatelem dopisu Emar VI, 262 je „správce země“ (LÚ:UGULA KALAM.MA), v případě textu Emar VI, 268 se jedná o muže jménem Agal-Šimegi, vládce X (M:a-gal<sub>9</sub>-D:UTU LÚ:[     ]) a RE 83 Talmi-Kušuḫa.

<sup>152</sup> Viz Emar VI, 258; VI, 260; VI, 261; VI, 263; VI, 264; 265, VI, 266; VI, 267; VI, 269; VI, 270; VI, 272(?); RE 97.

<sup>153</sup> Emar VI, 260: „Padám k nohám mého pána, dvakrát (a) sedmkrát“.

Jistou variabilitu ukazuje zejména poslední součást prostrace, tedy slovesný tvar 1. os. sg. přét., kdy se vedle nejfrekventovanějšího *amqut* „padám“, resp. z Amarnského korpusu dobře doloženého *ušḫeḫin* „kořím se“<sup>154</sup>, objevuje v tomto kontextu zcela ojedinělý kořen  $\sqrt{grr}$  s významem „válet se, převalovat se“<sup>155</sup>. Pokračováním zdravice je obvykle konstatování, že se pisateli dopisu daří dobře,<sup>156</sup> případně přání všeho dobrého pro adresáta, nicméně forma je odlišná od textů ugaritského původu (viz výše).<sup>157</sup> Ve sledovaném korpusu jsou tyto součásti často následovány prosbou pisatele o opětovné zaslání informací o adresátově zdraví (srov. nejčastěji „O všem dobrém, co je u mého pána, pošli slovo“).<sup>158</sup> Standardní závěrečná pasáž zdravice v ugaritských archívech – prosba o poskytnutí milosti bohů pro adresáta – je doložena pouze v jediném dopise: Emar VI, 268 (ř. 04: DINGIR.MEŠ a-na šul-ma-ni PAP-ur „Bohové necht’ bezpečně stráží“).

---

<sup>154</sup> Srov. Emar VI, 265.

<sup>155</sup> Srov. Emar VI, 266 a RE 97.

<sup>156</sup> V textech Emar VI, 258; VI, 260; VI, 264; VI, 270; VI, 272(?).

<sup>157</sup> Rozšířená podoba přání adresátovi je doložena v následujících dopisech – Emar VI, 261 a RE 83.

<sup>158</sup> Emar VI, 258; VI, 260; VI, 261; VI, 263; VI, 264; VI, 266; VI, 270; RE 97.

## 5. AMARNSKÝ ARCHÍV

### Okolnosti nálezů, publikace materiálu, korpus

#### 5. 1. OKOLNOSTI NÁLEZU

První tabulky tzv. Amarnského archívu objevili pravděpodobně v roce 1887 egyptští rolníci<sup>159</sup> poblíž moderní vesnice Tell el-Amarny (starov. Achetatonu<sup>160</sup>) ve středním Egyptě. Právě okolnosti tohoto objevu neumožňují stanovit, kolik bylo v této fázi nalezeno tabulek, nicméně mezi J. A. Knudtzonem, A. Saycem a E. A. W.

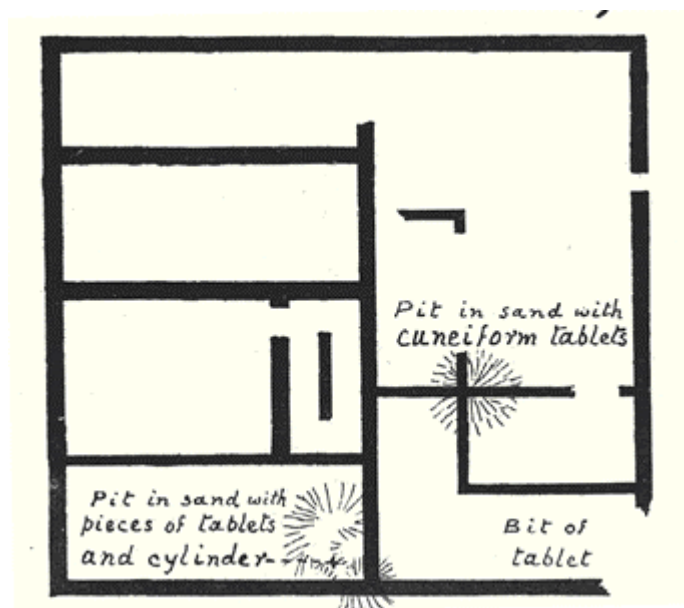
---

<sup>159</sup> Pro detailní popis složitých okolností vlastního nálezů textů a osudu jednotlivých tabulek srov. zejména GILES (1997: 18-23), příp. v komplexní podobě např. KNUDTZON (1907: 1-15) či MORAN (1992: xiii-xv).

<sup>160</sup> Eg. *ꜥꜥt-ꜥꜥn*.

Budgem panuje shoda, že ke konci roku 1887 mohlo být v Káhiře k dispozici přibližně 200 tabulek, zatímco na konci roku 1888 to bylo již 300 exemplářů<sup>161</sup>.

Rozsáhlejší systematický archeologický výzkum<sup>162</sup> této lokality zahájil v roce 1891 sir William Matthew Flinders Petrie a v průběhu dvou let se mu podařilo objevit dalších 22 tabulek a jejich fragmentů, což ale neodpovídalo původním předpokladům o bohatosti nálezů. Petrieho zájem se soustředil v první řadě centrální část města<sup>163</sup>, jmenovitě na jihozápadní místnost v tzv. bloku 19, kterou pokládal za místo potenciálního původu dosud známých tabulek<sup>164</sup>. Při čištění celé plochy v okolí dvou odpadních jam, které musely být dle Petrieho vybudovány ještě před výstavbou celé budovy, se mu však podařilo nalézt pouze jediný fragment tabulky.<sup>165</sup>



Obr. 1 Blok 19 (Q.42.21) dle Petrieho (1894: příl. XXXI)

---

<sup>161</sup> Srov. materiál v GILES (1997: 25-27).

<sup>162</sup> Pro přehled archeologických prací srov. LIVERANI (1998: sv. I, 14-15).

<sup>163</sup> Srov. PETRIE (1884: 23 a dále; 34 a dále; stejně jako přílohy XXXI-XXXIII, XXXV a XLII).

<sup>164</sup> Následný archeologický výzkum Egyptian Exploration Society pomohl identifikovat tento prostor jako královský archív (viz dále).

<sup>165</sup> Tento fragment pochází z místnosti v jihovýchodním rohu budovy.

Petrie sám byl přesvědčen, že žádné další tabulky se v bezprostředním okolí již nemohou nalézt. Jeho pozornost se tak přesunula dále na východ, kde byl nalezen další malý fragment. Zbytek z celkového počtu výše uvedených 22 tabulek, které jsou dnes uloženy v Ashmoleově muzeu v Oxfordu byl objeven ve dvou výše zmíněných odpadních jamách.

Prostřednictvím nákupu získal na počátku 20. století tehdejší ředitel Francouzského archeologického ústavu v Káhiře M. Chassinat další dvě tabulky, jež však nyní tvoří součást předovýchodní sbírky Metropolitního muzea v New Yorku.<sup>166</sup> V roce 1907 bylo tak v několika muzeích a soukromých sbírkách po celém světě uloženo již 358, z nichž většina však pocházela z nelegální činnosti egyptských rolníků.

V letech 1911-1914 působila v Tell el-Amarně ve dvou etapách po krátkou dobu také expedice Německé orientalistické společnosti (Deutsche Orient-Gesellschaft) pod vedením Ludwiga Borchardta. Centrum jejich zájmu představovala skupina snadno identifikovatelných soukromých domů, kde byly nad původní očekávání nalezeny další dvě tabulky.<sup>167</sup> Již na základě nálezového kontextu je zřejmé, že se nejednalo o texty korespondenčního charakteru.

Na německý výzkum navázala ve 20. a 30. letech 20. století se svou činností expedice Egypt Exploration Fund<sup>168</sup>, která přispěla do tehdy známého korpusu dalšími devíti tabulkami.<sup>169</sup> Při celkovém průzkumu lokality se soustředili též na oblast Petrieho výzkumu.<sup>170</sup> Zde se jim podařilo – v prostoru bloku administrativních budov – nalézt několik cihel s otisky, označujícími „Dům korespondence krále, necht' žije, je svěží a zdrav“ čímž potvrdili správnost Petrieho

---

<sup>166</sup> Srov. BELL (1926).

<sup>167</sup> V berlínské sbírce se však v průběhu 20. století objevily ještě další čtyři tabulky, o jejichž původu však není nic známo. Z důvodu důkladné Borchardtovy evidence jednotlivých nálezů je však nepravděpodobné, že by pocházely z výše uvedeného archeologického výzkumu.

<sup>168</sup> Dnes Egypt Exploration Society.

<sup>169</sup> Srov. SMITH – GADD (1925) a GORDON (1947a).

<sup>170</sup> V letech 1933-1934, srov. především PENDLEBURY (1951).

identifikace bloku 19 (Q.42.21) s královským archívem.<sup>171</sup> Původ zbývajících tabulek však není zřejmý a není možné vyloučit, že pocházejí buď z původních nelegálních vykopávek či případně z Petrieho výzkumu.<sup>172</sup> Navzdory určitým pochybnostem o místě původního uložení některých textů je zřejmé, že až na drobné výjimky<sup>173</sup> musely být všechny relevantní tabulky nalezeny v širším kontextu královského archívu.

Tabulky, které tvoří tzv. Amarnský archív, jsou v současnosti uloženy v několika muzeích, přičemž největším počtem disponují Předovýchodní muzeum (Berlín), Britské muzeum (Londýn), Egyptské muzeum (Káhira), Ashmoleovo muzeum (Oxford) a Louvre (Paříž). Jednotlivé exempláře jsou uloženy i v Metropolitním muzeu (2, New York), Orientálním ústavu (Chicago) a Královském muzeu umění a dějin (Brusel).<sup>174</sup>

## 5. 2. PUBLIKACE MATERIÁLU

První zpracování textů představuje monografie Huga Wincklera *Die Thontafeln von Tell-el-Amarna* z roku 1896. Winckler pořídil transkripce a překlady všech tehdy dostupných tabulek a na základě jazykové a obsahové podobnosti s dalšími texty připojil ke korpusu také tabulku, která je dnes označována jako EA 333, ale ve skutečnosti byla nalezena na lokalitě Tell el-Hesi.<sup>175</sup> Byl to opět H.

---

<sup>171</sup> Srov. PETRIE (1898: 1), taktéž PETRIE (1894: příl. XLII) a PENDLEBURY (1951: 114, 150). Britská expedice zde našla celkem sedm popsaných tabulek ve fragmentárním stavu. V prostoru označovaném jako „Dům úředníka č. 43“, rozkládající se bezprostředně na jih od královského archívu byla nalezena další tabulka.

<sup>172</sup> Texty objevené po roce 1907 byly souborně zpracovány A. F. Raineyem v roce 1970, srov. dále.

<sup>173</sup> Jedná se o text EA 371, který pochází z „Domu úředníka č. 43“, kde byl nalezen společně se seznamem označovaným jako EA 368 a EA 333, který pochází z lokality Tell el-Hesi.

<sup>174</sup> Tabulka EA 333 je uložena v istanbulském Archeologickém muzeu. Uložení tabulek EA 70, 137, 160 (Goleniščevova sbírka) a EA 260 (z majetku J. Opperta) není zřejmé. Pro detailní přehled jednotlivých tabulek, jejich uložení a počet srov. MORAN (1992: xiii-xiv, pozn. 4-7).

<sup>175</sup> Adresátem tabulky je blíže nejmenovaný hodnostář a odesílatelem jistý Paapu. Jedná se o standardní stížnost spojenou s žádostí o dodávku zbraní. V textu jsou zmiňováni z Amarnského



Winckler, který společně s L. Abelem připravili k vydání třísvazkovou edici autografií tabulek, která následně vyšla v rozmezí let 1889-1890. Následující archeologický výzkum W. M. F. Petrieho v Tell el-Amarně přinesl objev dalších 22 tabulek, za jejichž edici byl zodpovědný A. H. Sayce.<sup>176</sup> Po rozšíření celé kolekce M. Chassinatem (viz výše) bylo v roce 1907 k dispozici již 358 textů, které vytvořily základ Knudtzonova díla *Die El-Amarna-Tafeln*, jehož první svazek byl vydán v tomto roce. Společně se druhým svazkem (1915), na kterém se vedle Knudtzona podíleli také Erich Ebeling a Otto Weber, tvoří toto zpracování i v dnešní době základ studia Amarnského korpusu textů.<sup>177</sup> Ve stejné době jako druhý svazek Knudtzonovy práce byly O. Schroederem (SCHROEDER 1914-1915)<sup>178</sup> vy publikovány velmi kvalitní a spolehlivé autografie tabulek uložených v berlínské sbírce. Podobnou koncepci zpracování těchto textů jako J. A. Knudtzon předložil ještě v roce 1939 S. A. B. Mercer, nicméně zejména pro svou nespolehlivost nebyla nikdy více využívána. Zbývající texty byly postupně vy publikovány časopisecky<sup>179</sup> a následně uceleně Ansonem F. Raineyem (RAINEY 1970, resp. 1978).

Ačkoliv Knudtzonova edice textů, resp. jeho transkripce zůstávají i v současnosti základním kamenem amarnských studií, tak jeho překlady byly za posledních několik desetiletí do velké míry převrstveny novými studii, z nichž nejvýznamnější je Moranova práce (MORAN 1987, 1992). Nejnovější kompletní komentované překlady předložil v roce 1999 Mario Liverani ve svém dvousvazkovém díle *Le lettere di el-Amarna*, která se však pravděpodobně

---

korpusu dobře známí Zimredda (EA 83:26, 103:18, 106:20, 144:4, 145:3, 146:15, 147:66, 149:49, 57, 68, 151:11, 65, 152:7, 154:23, 288:43, 329:5) a Šipti-Ba'lu (EA 330:3, 331:4, 332:3).

<sup>176</sup> Viz PETRIE (1894: příl. XXXI-XXIII).

<sup>177</sup> Druhé vydání vyšlo v Aalenu v roce 1964.

<sup>178</sup> Schroederovy autografie však nahrazují Wincklerovu a Abelovu práci (WINCKLER 1889-1890) jen zčásti, neboť jejich materiál se neomezoval jen na berlínské tabulky. Tyto autografie v současnosti představují jediné publikované autografie naprosté většiny tabulek. Velmi problematickým zůstává monografie C. Bezolda a E. A. W. Budge (BEZOLD – BUDGE 1892) předkládající zpracování tabulek uložených ve sbírkách Britského muzea. Texty jsou vytištěny v novoasyrském duktě, což znemožnilo jakékoliv následující paleografické studie. Fotografie v přílohách nelze z důvodu nekvalitní reprodukce použít.

<sup>179</sup> Srov. zejména SCHEIL (1902), THUREAU-DANGIN (1922), SCHROEDER (1917), SMITH – GADD (1925), DOSSIN (1934), GORDON (1947a) a MILLARD (1965).

z jazykových důvodů nestala standardní příručkou, byť v ní Liverani přináší mnohé netradiční přístupy a interpretace.

Byla to opět Knudtzonova edice textů (1907), která položila kvalitní základ intenzivního studia nejen historického pozadí Syropalestiny a Egypta v polovině 14. století př. n. l., ale zejména filologie této oblasti. V nejstarší generaci představují tento badatelský proud především F. M. T. de Liagre Böhl (BÖHL 1909), Erich Ebeling (EBELING 1910) či Paul Dhorme (DHORME 1913; 1914). Na jejich práci navázali v následujícím období zejména William F. Albright<sup>180</sup> a jeho mladší nástupce William L. Moran<sup>181</sup>. Právě posledně jmenovaný badatel může být nesporně považován za jednoho ze skutečných zakladatelů amarnské dialektologie. Jeho disertační práce<sup>182</sup> na téma syntax akkadského dialektu z Byblu<sup>183</sup>, tak jak jí odráží Amarnské dopisy obhájená v roce 1950 na Johns Hopkins University (Baltimore) se stala vzorem<sup>184</sup> pro další studie zejména A. F. Raineyho (kanaánština v Amarnských dopisech)<sup>185</sup>, Sh. Izre'ele (amorejský dialekt<sup>186</sup>, dopisy z Gezeru<sup>187</sup>), H.-P. Adlera (akkadština z Mitanni)<sup>188</sup>, resp. G. Wilhelma (churro-akkadština z Núzi)<sup>189</sup>, Johna Huehnergarda<sup>190</sup> či W. van Soldta<sup>191</sup> (v obou případech se jedná o ugaritský dialekt) či v poslední době Z. Cochavi-Raineyové (egyptská akkadština<sup>192</sup>, akkadština z Alašije<sup>193</sup>) a M. Yamady (jazyk akkadských dopisů z Karchemiše)<sup>194</sup>.

---

<sup>180</sup> Srov. zejména ALBRIGHT (1937, 1943a, 1943b, 1943c, 1944b, 1948) a ALBRIGHT – MORAN (1949, 1950).

<sup>181</sup> Viz MORAN (1948, 1950, 1953, 1973, 1975a, 1975b, 1984).

<sup>182</sup> Srov. MORAN (2003a).

<sup>183</sup> Později zpracováno také Giantem (GIANTO 1990).

<sup>184</sup> Nebyla však jediná, pro akkadský dialekt z Núzi srov. zejména GORDON (1938) či dialekt z chetitského Boghazkale viz LABAT (1932).

<sup>185</sup> Souborně viz RAINEY (1996a, pro recenzi článek srov. HUEHNERGARD 1998), příp. pro jednotlivé fenomény srov. zejména RAINEY (1971, 1973, 1974, 1975, 1988 nebo 1990).

<sup>186</sup> IZRE'EL (1991).

<sup>187</sup> IZRE'EL (1977, 1978).

<sup>188</sup> ADLER (1976).

<sup>189</sup> WILHELM (1970).

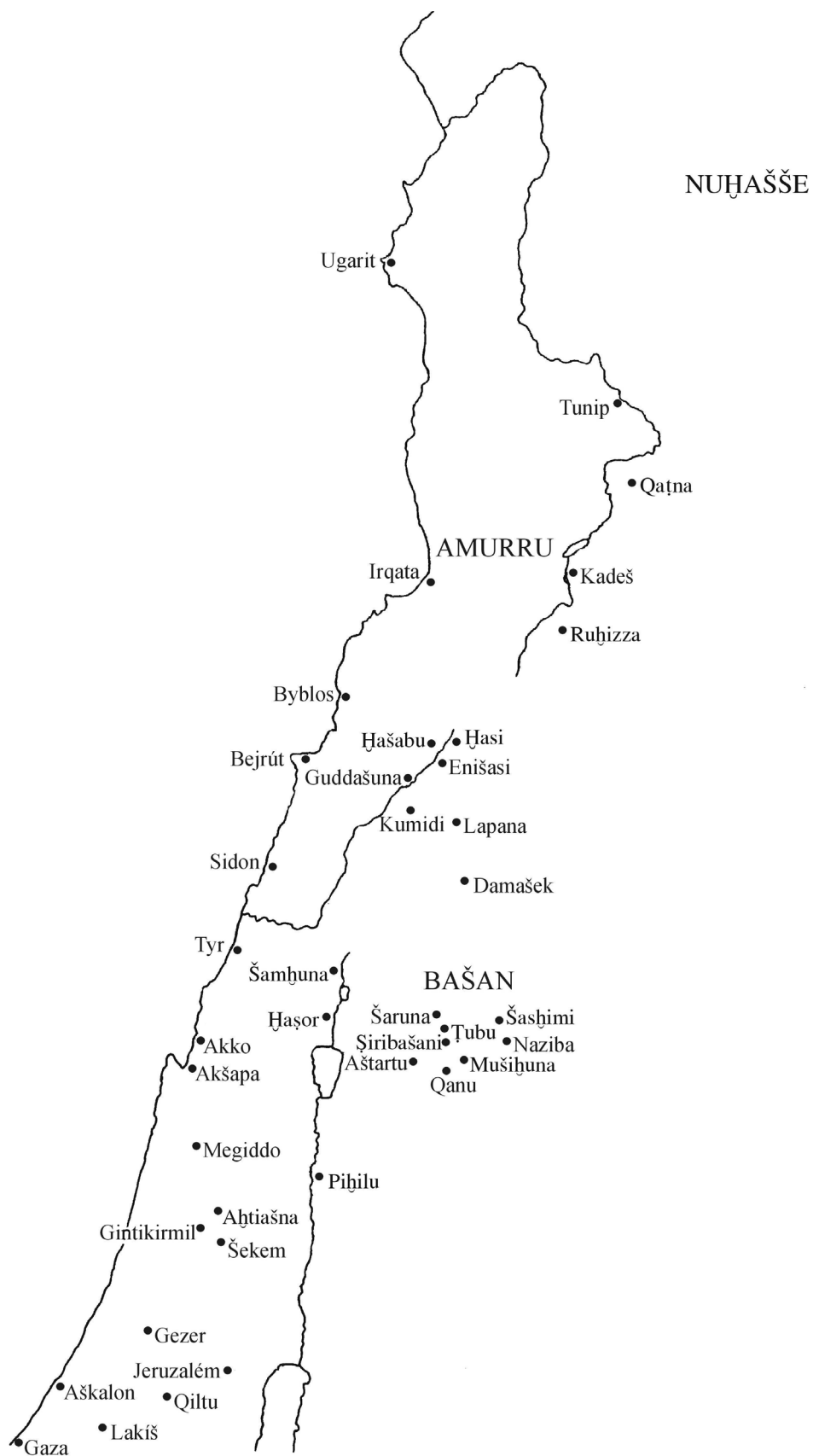
<sup>190</sup> HUEHNERGARD (1989).

<sup>191</sup> van SOLDT (1991).

<sup>192</sup> COHAVI-RAINEY (1989, 1990a, 1990b 1997).

<sup>193</sup> COHAVI-RAINEY (2003).

<sup>194</sup> YAMADA (1992).



Obr. 2 Syro-palestinský region v EA

### 5. 3. KORPUS

Amarnský archív pokrývá z historického hlediska poměrně krátké údobí přibližně kolem poloviny 14. století př. n. l. Dochované dopisy můžeme na základě místa jejich nálezů<sup>195</sup>, stejně jako zainteresovaných stran identifikovat jako diplomatickou korespondenci. Právě charakter textů a jejich jednoznačné určení vytvářejí z Amarnského korpusu zcela ojedinělý a ucelený korpus, který nemá v oblasti Předního východu v pozdní době bronzové obdoby. Již J. A. Knudtzon (KNUDTZON 1907: 19 a násl.)<sup>196</sup> rozdělil Amarnský archív do dvou, nanejvýš obsáhlých skupin dle „společenského postavení“ příslušného pisatele, resp. adresáta.<sup>197</sup> Menší skupinu představují tzv. „mezinárodní“ dopisy mezi panovníky předovýchodních velmocí Egypta (EA 1, 5)<sup>198</sup>, Babylónie (EA 2, 3, \*\*4, 6-11, \*\*12), Asýrie (EA 15 a 16), Mitanni (EA 17, \*\*18, 19-21, 23, 26-29)<sup>199</sup>, Chetitské říše (EA 41, \*42, \*\*43, 44) a kyperské Alašije (EA 33-35, \*\*36, 37-40) či maloasijské Arzawy (EA 31 a 32). Naprostou většinu textů však představují dokumenty administrativního charakteru označované za „vazalskou“, resp. „imperiální“ korespondenci, jejichž předmětem jsou nejčastěji prosby o zásah egyptského panovníka ve prospěch pisatele dopisu, řešení lokálních sporů či povinnosti odevzdávání dávek egyptským jednotkám.

V současné době tvoří celý Amarnský korpus 382 tabulek a jejich fragmentů, přičemž většinu textů tvoří korespondence mezi drobnými syropalestinskými vládci

---

<sup>195</sup> Pro „dům korespondence faraóna“ srov. výše kapitolu 5. 1. „Okolnosti nálezů“

<sup>196</sup> Stejně i MORAN (1992: xxii-xxxiii) – „mezinárodní“ *versus* „vazalská“ resp. „imperiální“ korespondence, či nejnověji ve sborníku R. Cohena a R. Westbrooka – srov. COHEN – WESTBROOK (2000: zejména 1-2, 6-9); LIVERANI (2000: 15-27); WESTBROOK (2000: 28-41); RAGIONIERI (2000: 42-53); JAMES (2000: 112-124); ZACCAGNINI (2000: 141-153 a zejm. 141) či AVRUCH (2000: 154-164).

<sup>197</sup> Proti takto kategorickému rozčlenění hovoří například korespondence z Ugaritu, srov. MYNÁŘOVÁ (v tisku 1).

<sup>198</sup> Zbývající texty EA 99, 162, \*163, \*190, 367, 369, 370 jsou adresovány drobným syropalestinským vládcům a reprezentují tak druhou skupinu, tedy tzv. „vazalskou“ či „imperiální“ korespondenci.

<sup>199</sup> Dopis \*EA 30 je adresován představitelům Kanaánu.

a egyptským panovníkem, resp. egyptským králem a jeho dalších předovýchodních partnerů (viz dále).

Menší skupinu tabulek, která stojí mimo sledovaný korpus, tvoří texty spojené s klínopisnou písařskou tradicí či školou v Tell el-Amarně,<sup>200</sup> mezi které se řadí část akkadské verze churritské skladby o Kiššim (EA 341), písařská cvičení (EA 342-346, 377), fragmenty 2. tabulky *diri* (EA 351-354, 373), literární skladba Adapa a Jižní vítr (EA 356), mýtus o Nergalovi a Ereškigale (EA 357), několik fragmentů literární skladby Král bitvy [šar tamḥāri] (EA 359, 375), blíže neurčené historické vyprávění (EA 340), pravděpodobně lexikální seznam (EA 347), egyptsko-akkadský vokabulář (EA 368), seznam teonym (EA 374), fragmenty seznamu znaků S<sup>a</sup>, tzv. „paleografický sylabář“ (EA 348, 379), pravděpodobně další fragment sylabáře (EA 349), vyprávění doposud nejistého druhu (EA 358), cylinder (EA 355), fragmenty literární skladby či skladeb (EA 372, 376) či fragmentární tabulka na jejímž líci je zaznamenáno písařské cvičení *tu-ta-ti* a na rubu tzv. *Silbenalphabet A* (EA 350). Z důvodu značné fragmentárnosti není možné u čtyř tabulek (EA 360, 361, 380 a 381) určit původní povahu textu. Izre'el (1997) identifikuje s označením EA 382 skupinu drobnějších fragmentů, které jsou dnes uloženy ve sbírkách Předovýchodního muzea v Berlíně a jež není možné identifikovat jako joiny s dalšími z tabulek. Z hlediska předkládané práce nejsou relevantní ani texty EA 13, 14, 22, 25, 120, 172(?) představující seznamy darů či dalších předmětů, stejně jako dopisy sepsané v jiných jazycích než akkadsky (EA 24 [churritsky] a 31-32 [chetitsky]) či pravděpodobná pokračování dopisů – tedy 2. tabulky – nedisponující úvodní formulí (EA 101, 113, 134, 236, 237, 245, 251). Z analýzy bylo nutno vynechat také následující skupinu textů, neboť jejich úvodní pasáže buď byla zničena či jsou natolik fragmentární, že neumožňují ani rámcovou rekonstrukci jejich původní povahy - srov. EA \*\*4 (Babylónie), \*\*36 (Alašija), \*\*43 (Ḥatti), \*46 (Ugarit), \*47 (Ugarit), \*\*56 (Qatna), 57 (Qatna), \*\*67 (Amurru), 69 (Byblos), \*70 (Byblos), \*\*72 (Byblos), \*\*80 (Byblos), \*\*115 (Byblos), 127 (Byblos), \*\*128 (Byblos),

---

<sup>200</sup> Srov. IZRE'EL (1997).

131 (Byblos), 133 (Byblos), \*\*135 (Byblos), \*163, \*190 (Egypt), \*\*167 (Amurru), \*\*169 (Amurru), \*186 (Hasi), 197 (Damašek), \*247 (Megiddo), 291 (Jeruzalém), \*\*335 (Amurru) a texty, jejichž provenienci nebylo možno stanovit (?)EA 66, 179, 180, 181, 208, 218, 219, 310, 313 a 371.

Analyzovaný korpus tak představuje relativně homogenní skupina 296ti textů korespondenčního charakteru, jejichž stav dochování se značně různí a kterou můžeme rozdělit do dvou částí – dopisy, jejichž proveniencie je jednoznačně uvedena v adrese (označeny pouze signaturou EA), případně v dalších částech dopisů (velmi pravděpodobná proveniencie označovaná \*EA nebo pravděpodobná proveniencie označovaná \*\*EA) a dopisy, kde není jejich původ explicitně uveden a ani na základě odkazů v dalších částech či dopisech, není možné určit místo jejich původu. Pro přehled analyzovaných textů s uvedenou proveniencí srov. tab. 4 „Přehled analyzovaných textů s určenou proveniencí“.

PROVENIENCE DOPISŮ	RELEVANTNÍ TEXTY
Aḫtiašna	EA 319
Akko	EA 232, 233, 234, 235+327
Akšapa	EA 223
Alašija	EA 33, 34, 35, 37, 38, 39, 40
Amurru	EA 60, 61, 62, 63, 64, 65, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 164, *165, 166, 168, *170(1), *170(2) <sup>201</sup> , **171
Asýrie	EA 15, 16
Aškalon	EA 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326
Ašartu	**EA 364
Babylónie	EA 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, **12
Bašan	*EA 202
Bejrút	**EA 97, **98, 141, *142, 143
Bít-Tenni	EA 260, **317, **318
Byblos	EA 68, 71, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, **81, 82, 83, 84, 85,

<sup>201</sup> Text EA 170 je dvojitým dopisem.

AMARNSKÝ ARCHÍV  
Okolnosti nálezů, publikace materiálu, korpus

PROVENIENCE DOPISŮ	RELEVANTNÍ TEXTY
	86, 87, 88, 89, 90, **91, 92, 93, 94, 95, 96, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, *110, **111, 112, 113, *114, 116, 117, 118, 119, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 129, 130, 132, 136, 137, 138, 139, 140, 362
Damašek	EA 194, 195, 196
Egypt	EA 1, 5, 99, 162, 367, 369, 370
Enišasi	EA 187, 363
Gaza	EA 296
Gezer	EA 267, 268, 269, 270, 271, 292, 293, 294, 297, 298, 299, *300, 378
Gintikirmil	EA 264, 265, 266
Guddašuna	EA 177
Ḥasi	EA 175, 185
Ḥašór	EA 227, 228
Ḥašabu	EA 174
Ḥatti	EA 41, *42, 44
Irqata	EA 100
Jeruzalém	EA 285, 286, 287, 288, 289, 290
Jurša	EA 314, 315, 316
Kadeš	EA 189
Kumidi	EA 198
Lakiš	EA 328, 329, 330, 331, 332
Lapana	**EA 193
Maḥḥazu	EA 272
Megiddo	EA 242, 243, 244, 246, 365
Mitanni	EA 17, **18, 19, 20, 21, 23, 26, 27, 28, 29, *30
Mušihuna	EA 182, 183, 184
Naziba	EA 206
Nuḥašše	EA 51
Pihilu	EA 255, 256

AMARNSKÝ ARCHÍV  
Okolnosti nálezů, publikace materiálu, korpus

PROVENIENCE DOPISŮ	RELEVANTNÍ TEXTY
Qanu	EA 204
Qaṭna	EA 52, 53, 54, 55
Qiltu	EA 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 366
Ruḥizza	EA 191, 192
Šidon	EA 144, 145
Širibašani	EA 201
Šamḥuna	EA 224, 225
Šaruna	EA 241
Šašimi	EA 203
Šekem	EA 252, 253, 254
Tunip	EA 59
Tyr	EA 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, **295
Ṭubu	EA 205
Ugarit	EA 45, *48, 49
Zuḥru	EA 334

Tab. 4 Přehled analyzovaných textů s určenou proveniencí

K dopisů s neznámým místem původu (v textu označovaných signaturou (?)EA) patří následující texty – (?)EA 50, 58, 176, 178, 188, 199, 200, 207, 209, 210-217, 220-222, 226, 229-231, 238, 239, 248-250, 257-259, 261-263, 273-277, 301-309, 311, 312, 333, 336-339.



## 6. FORMÁLNÍ STRÁNKA DOPISŮ

„Většina akkadských dopisů vykazuje společnou strukturu. Začínají adresou, která poskytuje identity pisatele a adresáta v podobě příkazu písaři/poslovi: ve své nejjednodušším tvaru ‚Řekni [adresátovi]; takto/slovo [pisatele]‘ či naopak ‚Takto/Slovo [pisatele]; řekni [adresátovi]‘. Vyšší sociální statut má obvykle strana, která je v adrese uvedena jako první. Obvykle následuje pozdravení, které může obsahovat některé či všechny z následujících prvků: prohlášení poslušnosti – pokud je pisatel nižšího společenského postavení než adresát; přání zdraví adresátovi; vzývání boží milosti. Pozdravení je vynecháno v dopisech chetitského nadřízeného. Po pozdravu může následovat stereotypní prohlášení o pisatelově zdraví a zdvořilý dotaz na novinky o zdraví adresáta. Pak přichází tělo dopisu.“  
(HUEHNERGARD 1999: 375-376)

Již při prvním pohledu na akkadské dopisy z Tell el-Amarny – stejně jako z dalších oblastí – je zřejmé, že jejich formální stránka je velmi podobná a většina studií, které pojednávají otázku korespondence v periferní akkadštině 2. poloviny 2.

tisíciletí př. n. l., se tudíž omezuje na velmi zkratkovitý popis členění struktury jednotlivých textů.

## 6. 1. SEZÓNŇÍ ČLENĚNÍ EA

Dosavadní studie materiálu z egyptské Tell el-Amarny se zaměřily především na dva aspekty – kulturně-historický a lingvistický. Autoři se v první řadě věnovali analýze obsahu jednotlivých textů, aniž by se jakkoliv hlouběji zabývali také analýzou jejich struktury. Ve svých konstatováních se většinou omezili na skutečnost, že ačkoliv je obsah dopisu značně variabilní, můžeme i přesto většinu dopisů zařadit do několika málo tematických kategorií. Někde na přechodu mezi analýzou obsahovou a formální stojí pokus Maria Liveraniho (LIVERANI 1990) o postulaci jakéhosi chronologicko-formálního rámce dopisů z Tell el-Amarny. Neboť se Liveraniho studie částečně dotýká i předmětu našeho zájmu, je nezbytné nastínit alespoň v základech její hlavní teze a koncepci.

Protože akkadsky psané dopisy nalezené v královském archívu v Tell el-Amarně nenesou žádný datový záznam,<sup>202</sup> navrhnul Mario Liverani chronologicko-formální rámec, do kterého následně příslušné texty zařadil. Při klasifikaci dopisů bral ohled zejména na jejich časové zařazení v rámci standardního roku egyptské administrativy, tedy tzv. sezónní členění. Takový klasifikační systém se však neomezuje výhradně na časové údobí jednoho kalendářního roku, ale lze jej použít i pro delší časový úsek např. několika let.<sup>203</sup> Liverani vychází z předpokladu, že v určitém předem daném období administrativního roku (či delší doby, viz výše) byli představitelé drobných syropalestinských knížectví v oblastech egyptského zájmu

---

<sup>202</sup> Výjimku tvoří značky v hieratickém písmu, které se ale přímo netýkají data, kdy byly příslušné texty sepsány, ale spíše jejich uložení v rámci samotného královského archívu.

<sup>203</sup> Pro tuto skutečnost uvádí Liverani některé konkrétní pasáže, srov. např. „... Jestliže zde tohoto roku budou lučičtíci, pak země krále, mého pána, zůstanou (rozuměj zůstanou *věrný egyptskému panovníkovi*). Avšak jestliže zde tohoto roku lučičtíci nebudou, pak země mého pána budou ztraceny.“ (EA 286:57-60).

požádání, aby připravili jim určené dávky, které by pak následně odevzdali do rukou egyptských jednotek, které byly pověřeny jejich výběrem.

Pro podporu Liveraniho teorii o pravidelném příchodu jednotek s předem stanoveným cílem – výběrem dávek hovoří studie José-Manuela Galána (GALÁN 1994). Ten poukázal nejen na skutečnost, že příslušné jednotky byly do regionu vysílány každoročně, ale upozornil i na souvislosti a procedury spojené s těmito výpravami. Upozornil též na fakt, že předobraz této praxe musíme hledat již v kontextu vojenských tažení Thutmose III. Podle egyptských pramenů<sup>204</sup> měly takové expedice původně dva hlavní cíle – první z nich bezprostředně souvisel s povahou Thutmosových vojenských tažení, tedy zničením a vypleněním odbojných a ještě ne zcela podrobených městských států; a druhý, pro egyptskou administrativu snad ještě důležitější úkol, představoval výběr komodit od lokálních vládců uznávajících egyptskou autoritu. Právě pro potvrzení druhého z cílů hovoří nálezy několika akkadsky psaných dopisů, které byly odkryty při rakouském výzkumu na palestinské lokalitě Tel Ta'nek<sup>205</sup> (viz dále). Předávání produktů muselo zřejmě probíhat v suchém období roku, kdy mohl být přesun vojenských jednotek v oblasti nejsnazší.<sup>206</sup> Právě texty oznamující příchod egyptských jednotek označuje Mario

---

204 Pro Anály Thutmose III. srov. zejména HELCK (1955), SPALINGER (1977) a nejnověji REDFORD (2003).

<sup>205</sup> Byl to již William F. ALBRIGHT (1944a), který upozornil na skutečnost, že by se pod jménem jednoho z odesílatelů (TT 5 a TT 6) – *Amanhatpy* (eg. Amenhotepa [*Imn-m-htp*]) mohla skrývat postava korunního prince, budoucího krále Amenhotepa II. Situace spojená s nálezem těchto tabulek je ale poněkud nepřehledná. Stejně jako dopisy z Tell el-Amarny, ani texty z Ta'neku neuvádějí žádné datum, přičemž pro jejich dataci nelze využít ani archeologických nálezových okolností. Mezi členy expedice vedené Ernstem Sellinem byl v rámci druhé výkopové sezóny zaměstnán jako filolog Bedřich Hrozný, který byl zodpovědný za první celkové zpracování zde nalezených textů, srov. HROZNÝ (1904a; 1904b). Z hlediska paleografie se však zdá, že tyto texty musely časově předcházet jak textům z Tell el-Amarny, tak textům z Kámid el-Lóz – nemůžeme tak vyloučit ani jejich potencionální dataci do 15. století př. n. l. navrhouvanou Albrightem.

<sup>206</sup> Podle egyptského kalendáře se jednalo zřejmě o roční období *šmw*. Tažení Thutmose III. se zpravidla konala v době od dubna do října.

Liverani jako „dopisy jara“.<sup>207</sup> Podle Liveraniho jsou všechny dopisy jara značně „stereotypní“ a jejich povahu charakterizuje jako „administrativní“. Důvodem je jejich obsah – oznamují příchod vojenské jednotky či egyptského hodnostáře pověřeného výběrem komodit. Pisatel dopisu zároveň apeluje na jednotlivé adresáty, aby bylo na příchod jednotek vše připraveno a předešlo se tak následným zbytečným komplikacím a prodlevám. Neboť posel a v textu zmiňovaný egyptský hodnostář mohli být ve skutečnosti jednou a tou samou osobou, pak můžeme tento druh korespondence chápat jako určité „akreditační listiny“. Liverani následně stanovuje šest základních bodů, které však nejsou bezpodmínečně obligatorní:

- (i) adresa;
- (ii) napomenutí adresáta, aby střežil místo krále;
- (iii) upozornění na příjezd pověřeného úředníka – uvedeno jeho jméno a opětovné napomenutí adresáta, aby byl úředníkovi plně k dispozici a plnil veškeré jeho příkazy; může následovat konvenční napomenutí, aby nebyl nedbalý;
- (iv) příkaz, aby adresát připravil vše, co je nezbytné a nutné; na tomto místě může král projevit svou spokojenost s plněním svých příkazů;
- (v) oznámení blížícího se příjezdu egyptských vojenských jednotek; hrozba trestu v případě selhání adresáta;
- (vi) stereotypní sdělení, že králi i jeho vojsku se daří dobře.

Jak vidíme, Liverani sice stanovuje jakýsi chronologicko-formální rámec příslušného textu, ale tento rámec se především vztahuje na vlastní obsah dopisu.

---

<sup>207</sup> Zvyk vysílat posla ohlašujícího příchod jednotek je doložen např. na Antefově stéle z doby vlády Thutmose III. Mezi jeho úkoly patřilo kompletní zabezpečení vojska v místě určení a zajištění bezproblémového předání produktů. Pro překlad příslušné pasáže Antefovy stély srov. KOŘÍNKOVÁ (1999b: 7).

Pokud přijmeme Liveraniho členění – tedy, že některé texty mohou odrážet pouze zcela standardní procesuální prvky – to zejména v obsahové stránce dopisu, pak by bylo jen logické, že obdobné tvrzení bychom mohli postulovat i pro případ úvodních pasáží dopisů.

## 6. 2. STRUKTURA DOPISŮ

Jedinou systematickou studii zabývající se mimo jiné formální stránkou korespondence v periferní akkadštině tudíž představuje nepublikovaná disertační práce Sally W. Ahl (AHL 1973). S. Ahl založila svoji studii na obdobném korpusu akkadských a ugaritských dopisů nalezených v syrském Ugaritu (srov. dále). Její disertace zůstává i v dnešní době nejpodrobnější studií reflektující formální úpravu korespondence v kontextu pozdní doby bronzové. Předmětem jejího studia se staly strukturální a lexikální korespondence<sup>208</sup> akkadsky a ugaritsky psaných dopisů. Její bezesporu přínosná práce s sebou přináší i určité omezení, kterému bychom chtěli v předkládané práci předejít a které souvisí s metodou zpracování textů. Sally Ahl sice správně porovnává pouze texty datované do stejného období<sup>209</sup>, ale *de facto* opomíjí skutečnost, že zdaleka ne všechny akkadsky psané dopisy byly sepsány právě v Ugaritu a že se ve většině případů jedná o texty, pro něž byl Ugarit cílovou destinací.<sup>210</sup> Výše uvedená pasáž z Huehnergardovy studie (HUEHNERGARD 1999)

---

<sup>208</sup> Pro lexikální korespondence v akkadských a ugaritských dopisech srov. také KRISTENSEN (1977).

<sup>209</sup> Což není v případě ugaritských archívů velkým problémem, neboť veškeré zde doposud nalezené texty byly sepsány v časovém rozpětí přibližně 150 let.

<sup>210</sup> Značné problémy představuje také doba vzniku její disertace, což je zřejmé především ve vrstvě akkadské korespondence. Korpus akkadských dopisů z Ugaritu není dokonce ani v dnešní době zcela uzavřený a počet textů, které měla S. W. Ahl v roce 1973 k dispozici, do značné míry omezuje variabilitu obsahové i formální stránky. Ještě v roce 1999 bylo známo celkem 354 dopisů a příslušných fragmentů (HUEHNERGARD 1999: 375-389), z nichž bylo možno pro skupinu dopisů ugaritské provenience identifikovat podle tradičního minimalistického

představuje klasický příklad zhodnocení či popisu formální struktury akkadských dopisů. Stejně jako ostatní autoři se soustředí na heslovitý popis situace, aniž by se pokusil vysledovat a stanovit časová a geografická pravidla, či aniž by se zaměřil na vliv substrátových jazyků.<sup>211</sup>

Obecná struktura akkadského dopisu může být nicméně snadno popsána na základě paralel s další korespondencí.<sup>212</sup> James M. Lindenberg (LINDENBERG 1994: 6) stanovil na základě analýzy aramejské<sup>213</sup> a hebrejské<sup>214</sup> korespondence tři základní složky, zastoupené v každém dopise – úvod (adresa a pozdrav)<sup>215</sup>, tělo a závěr, který obsahuje určité specifické závěrečné formule.<sup>216</sup> Mezi prvky, které jsou až na drobné výjimky vždy součástí dopisu, jsou právě úvodní součásti<sup>217</sup> – úvodní adresa<sup>218</sup> a

---

přístupu Johna Huehnergarda (HUEHNERGARD 1989: 11-12) pouze 11, případně však až 43 textů (HUEHNERGARD 1999: 375).

<sup>211</sup> Výjimku tvoří studie A. Hagenbuchner (HAGENBUCHNER 1989) o korespondenci Chetitů, která paralelně zpracovává jak chetitské tak i akkadské dopisy.

<sup>212</sup> V průběhu 70. let 20. století probíhal pod patronací *Society of Biblical Literature* projekt věnovaný studiu starověké korespondence nazvaný „Ancient Epistolography Group“, jehož součástí byla také výše zmíněná disertace S. W. AHL (1973), stejně jako studie J. A. Fitzmyera (FITZMYER 1974) o aramejských, resp. D. Pardeeho (PARDEE 1978a, 1982) o hebrejských dopisech, či o uceleném korpusu z Tel Aradu (PARDEE 1978b). K formálnímu členění obou autorů bylo přihlédnuto také v předkládané práci.

<sup>213</sup> Hlavním důvodem pro použití formálního členění aramejských dopisů je skutečnost, že aramejščina představuje v horizontu 1. tisíciletí př. n. l. obdobný fenomén jako periferní akkadština ve 2. tisíciletí př. n. l. Oba jazyky můžeme považovat za diplomatické jazyky, které byly používány na rozlehlém území a které nebyly pro velkou část pisatelů dopisů rodným jazykem, čímž byly do značné míry vystaveny přímému vlivu substrátových jazyků těchto pisařů.

<sup>214</sup> Hebrejské dopisy pocházejí ze stejné oblasti jako většina Amarnské korespondence a v časovém horizontu tvoří jejich bezprostřední nástupce. Můžeme tudíž předpokládat, že některé z nich by si mohly uchovat jisté složky zastoupené ve starším, kanaánském korpusu.

<sup>215</sup> Lindberg sám později hovoří o „úvodní adrese“ a „úvodním pozdravu“.

<sup>216</sup> Kromě závěrečných či „shrnujících“ formulí bývají uvedeny také odkazy na pisaře a případně datum, kdy byl jednotlivý dopis sepsán. Následovat může i tzv. „vnější adresa“. V případě hebrejských a aramejských dopisů je zřejmé, že v dopise mohou být pisařem určité výše uvedené položky vynechány. Stejně jako v případě některých dopisů z egyptsko-chetitské korespondence z Boghazkale (13. století př. n. l.) nenesou některé hebrejské a aramejské dopisy jiné sdělení než pozdravy.

<sup>217</sup> S odlišným členěním úvodní části se můžeme setkat například v řeckých dopisech z helénistického období, kde úvod dopisu tvoří prescriptem, přání zdraví (*hygiainem*) a modlitební formule (*proskynema*), srov. THATCHER (1995).

úvodní pozdrav. Úvodní adresa hebrejských, aramejských, stejně jako akkadských dopisů primárně identifikuje pisatele a adresáta sdělení, přičemž často uvádí i jejich tituly.<sup>219</sup>

V případě akkadsky psané korespondence z ugaritských archívů<sup>220</sup> nabývá adresa dvojí podoby. V první variantě stojí na prvním místě odesílatel a teprve pak následuje jméno adresáta (Ahl typ 1). V akkadštině se jedná o frázi *umma PN<sub>1</sub> ana PN<sub>2</sub>* „Takto (praví) PN<sub>1</sub>, (řekni) PN<sub>2</sub>“. Tento typ adresy je typický zejména v korespondenci mezi partnery, kteří si jsou navzájem společensky rovni, příp. v dopisech, které píše společensky výše postavená osoba osobě stojící v hierarchii níže.<sup>221</sup> Toto pravidlo postuloval již J. Nougayrol (NOUGAYROL 1955: 2-3). Druhá varianta (Ahl typ 2), která se používá ve vztahu mezi níže postavenou a výše postavenou osobou, kdy pisatelem textu je osoba podřízená, nabývá podoby *ana PN<sub>2</sub> umma PN<sub>1</sub>* „(Řekni) PN<sub>2</sub>, takto (praví) PN<sub>1</sub>“.

U obou případů – tedy u typu Ahl 1 i Ahl 2 – je zřejmé, že jsou složeny ze dvou součástí. První součástí je opisné tvrzení, že text představuje přímou promluvu autora, po kterém následuje pobídka k pronesení promluvy k adresátovi. Pod pojmem „opisné“ tvrzení míní Sally W. Ahl genitivní spojení, které blíže identifikuje pisatele dopisu. V kontextu adresy je to část *umma PN*, případně *aban kunukki(ma) PN*. Tato fráze může být rozšířena ještě třetím prvkem – enklitickou partikulí *-ma* u

<sup>218</sup> lat. *praescriptio*.

<sup>219</sup> Což je charakteristické zejména pro formální korespondenci a tudíž to představuje značnou roli právě v dopisech z Amarnského archivu. Hebrejské a aramejské dopisy nejčastěji uvádějí jména obou zainteresovaných stran rozšířené o identifikaci jejich společenského postavení prostřednictvím slov „pán“ a „služebník“, případně se odvolávají na rodinné vztahy. Použití terminologie rodinných vztahů nesporně reprezentuje v mnoha případech honorifické označení, jež nemá nic společného se skutečnými rodinnými vztahy.

<sup>220</sup> AHL (1973).

<sup>221</sup> Takto uspořádaná adresa vychází ze starobabylónské formy, jejíž paralelou je ve staroasyrském prostředí formule *enma PN<sub>1</sub> ana PN<sub>2</sub> qibī-ma*. Ve starobabylónském prostředí pak funguje enklitická partikule *-ma* jako prostředek spojení dvou vět, které existují v temporálním či logickém sledu a první z vět obvykle vyjadřuje okolnost, která musí být splněna dříve, než bude naplněn obsah predikátu druhé věty (SLANSKI 1998: 9-10; srov. též RAINEY 1976). Dle VON SODENA (GAG: 210-211, §158) a HUEHNERGARDA (1997: 50) je pak uspořádání takto spojených vět nezaměnitelné – první z vět tak stojí ve vztahu ke druhé větě v pozici logické podřízenosti.

druhého člene spojení – uvádí přímou řeč. Takové tvrzení může nabývat dvojitě podoby – jednoduché a složené. Jednoduchý typ je ten, kdy se pisatel dopisu identifikuje pouze svým jménem, zatímco v rámci složeného typu se jedná o jmennou frázi, která je rozšiřována ještě dalšími jmény, případně jmennými frázemi v apozici. Použití enklitické partikule *-ma* není omezeno na jeden výhradní typ a může být použita v obou případech.

Druhou částí adresy je výzva k promluvě, sestávající ze dvou částí – předložkové fráze, ve které je identifikován adresát dopisu, a imperativu 2. os. sg. masc. slovesa *qabû*. I zde může následovat enklitická partikule *-ma*. Obdobně jako v předchozí části můžeme i zde rozeznat jednoduchý a složený typ. Jednoduchý typ reprezentuje předložka (*ana*), za kterou následuje jméno, resp. titul pisatele, a imperativ *qibî-ma*. Ve složeném typu je jméno, resp. titul pisatele rozšířen, stejně jako v opisném tvrzení, dalšími jmény či frázemi v apozici.

Mezi hebrejskými a aramejskými dopisy panuje značná variabilita v úvodních pozdravech – od jednoduchého pozdravu až po složité formule. Mezi aramejskými dopisy identifikuje Lindenberg (LINDENBERG 1994: 7 a násl.) dvě hlavní skupiny: v první skupině jsou pozdravy vyjádřeny prosbou o požehnání pro adresáta dopisu, zatímco ve druhé skupině přeje pisatel adresátovi vše nejlepší, blahobyt či zdar,<sup>222</sup> případně mohou být obě skupiny kombinovány. V mnoha hebrejských dopisech nejsou žádné zdravicí formule zastoupeny<sup>223</sup>.

U textů z archívů v Ugaritu následují po pasáži s adresou další tři prvky, resp. odlišné sekce, které přímo či nepřímo vyjadřují vztah pisatele a adresáta. První částí je tzv. „prostrace“, při které projevuje odesílatel adresátovi dopisu svou úctu tím, že

---

<sup>222</sup> Pro příklady zdravicích formulí v aramejských dopisech srov. zejména FITZMYER (1974: 214-216).

<sup>223</sup> V případě textů Lindenberg 61, Lindenberg 64 a Lindenberg 66 následuje pasáž, ve které pisatel explicitně uvádí své podřízené postavení vůči adresátovi dopisu, srov. „nejsem nic než pes“, tato pasáž se objevuje také v některých textech z Amarnského korpusu. Pro označení pisatele dopisu jako „psa“ v Amarnských dopisech srov. GALÁN (1993) a diskuzi v předkládané práci. Pro hebrejské dopisy srov. také PARDEE (1978a).



„padá k nohám svého pána dvakrát (a) sedmkrát“. Sally W. Ahl rozpoznává v prostračním aktu čtyři prvky či fráze –

- (i) „SMĚROVÁ FRÁZE“  
a-na GÌR.MEŠ(-ka)/ LUGAL „k nohám“; formuli představuje předložka ana a jméno šěpě (GÌR.MEŠ), které může být modifikováno následným genitivním zájmenem, jménem, či jmennou frází uvádějící adresáta aktu; vyjadřuje tedy, ke komu je akce vykonávána;
- (ii) „LOKATIVNÍ FRÁZE“  
– ištu ruqiš; doslova „z daleka“, resp. v patřičné vzdálenosti, sestává se z předložky ištu a adverbia odvozeného od kořene √rḥq; vyjadřuje odkud, resp. kde se akt odehrává;
- (iii) „ZPŮSOB (PROVEDENÍ PROSTRACE)“  
– 2-šu 7-šu „dvakrát (a) sedmkrát“; způsob, jakým je akt vykonáván;
- (iv) „SLOVESNÁ FORMA“  
– většinou slovesný tvar amqut či ušḥeḥin; 1. os. sg. prét. „padám“ či „kořím se“; vyjadřuje současně subjekt odesílatele a vlasní akt projevu úcty.

Druhou částí pozdravu je vlastní zdravice. V této části pisatel dopisu přeje adresátovi zdraví. Obdobně jako v případě adresy může být podoba zdravice buď jednoduchá, nebo složená. V obou případech však tvoří součást této pasáže pozdrav tvořený prekativní partikulí lū a 3. os. pl. stativu √šlm (tedy šulmū), popřípadě 2. os. sg. impf. √blṭ (tedy buluṭ). Právě pasáž pozdravu může být rozšířena následujícími prvky:

- (i) ADVERBIEM modifikujícím zdravici – daniš „velmi“ či daniš daniš „velmi velmi“;

- (ii) JMÉNEM či JMENNOU FRÁZÍ nahrazující zájmeno v identifikaci zdravené osoby;
- (iii) IDENTIFIKACÍ 3. SLOŽKY, na kterou je zdravice rozšířena.

Závěrečnou částí zdravice je prosba o milost poskytnutou bohy. V jednoduché podobě – „Bohové necht' Tě střeží“ – je tato pasáž složena ze tří součástí:

- (i) SUBJEKTU – kterým je v tomto případě „bůh“, „bohové“ či konkrétní bůh;
- (ii) POBÍDKY – sestávají se z partikule lū a z 3. os. sg./pl. impf. slovesa našāru „střežit“ či „ochraňovat“ [v pl. psáno PAP-ru(-ka); lišsurū(-ka)];
- (iii) OBJEKTU – buď v podobě pronominálního -ka „tebe“ či substantivního napištaka „tebe“.

V případě rozšíření se před pobídkou objevuje adverbialní spojení ana šulmani „ve zdraví, resp. bezpečně“. Tato součást pozdravu je dosti variabilní a pasáž s žádostí o projevení boží milosti může rozšiřovat též vokativní jméno (abīja či aḥīja), případně další požehnání (u lišlamūki u lišibūki).

Ze základů postulovaných Sally W. Ahl nepochybně vychází i práce Ansgara L. Kristensena (KRISTENSEN 1977). Tento autor se soustředil na studium dopisních formulí v ugaritských dopisech, nicméně jednotlivé fráze jsou zde doprovázeny i jejich akkadskými paralelami. Kristensen si dobře uvědomuje nutnost studia ugaritského materiálu v souvislosti s formullemi v příslušných tělech dopisů. Správně zdůrazňuje nutnost srovnání s akkadským materiálem, jehož místem původu byl především samotný Ugarit. Tím zachovává jednotnou provenienci diskutovaných textů. Kristensen na rozdíl od S. W. Ahl rozeznává v epistolárních formulích čtyři součásti – adresu, prostrační formule, pozdravy a informace o zdraví pisatele, popřípadě dotaz na zdraví adresáta.

Ve svém příspěvku o akkadských dopisech z Ugaritu zdůrazňuje, byť nepřímo, John Huehnergard (HUEHNERGARD 1999) i další aspekt spojený s „volbou“ úvodní pasáže dopisu – společenské postavení obou aktérů. Již dříve jsme se zmínili o skutečnosti, že právě sociální postavení pisatele a adresáta podmiňuje volbu podoby, kterou nese adresa. Snad právě z tohoto důvodu Huehnergard uvádí pro ilustraci těchto úvodních pasáží ty příklady, kdy je odesílatelem král Ugaritu a adresátem jemu společensky nadřazený panovník (RS 20.238); v případě druhém jsou pisateli ugaritský král s královnou a adresátem je muž s nižším postavením (RS 19.070) a jako poslední je uveden dopis podřízeného králi Ugaritu (RS 17.383). Ve vztahu podřízený panovník – nadřízený panovník si Huehnergard všímá skutečnosti, že bezprostředně po adrese následuje projev poslušnosti vyjádřený prostrací a dlouhé přání zdraví adresátovi i jeho domácnosti. Druhý případ mapující vztah nadřízeného (panovníka) vůči jeho podřízenému ilustruje situaci, kdy po adrese pokračuje krátké přání zdraví adresátovi a prosba o boží milost. A konečně v posledním případě, kde je doložen vztah podřízeného a nadřízeného (krále), doprovází adresu stereotypní prohlášení o zdraví pisatele a žádost o informaci týkající se zdraví adresáta.

Ve své práci o sumerských a akkadských dopisech z období před Ur III dělí Kienast a Volk<sup>224</sup> dopisy do tří kategorií – mimo jiné dle skutečnosti, jakým způsobem jsou odesílatelem adresovány. První skupinu tvoří tzv. „dopisní instrukce“ (*Briefe Anweisungen*), kdy se pisatel (v 1. osobě) obrací nejprve na posla (ve 2. osobě) a následně k samotnému adresátovi (ve 3. osobě). Ve „skutečných dopisech“ (*echte Briefe*) je pozice posla ignorována a zainteresovány jsou pouze dvě strany – odesílatel (v 1. osobě) a adresát (ve 2. osobě). Třetí skupinu tvoří jednoduché „reporty“ (*Bericht*).

V akkadských, stejně jako v aramejských, hebrejských či ugaritských dopisech je nejvariabilnější složkou tělo dopisu, které se značně liší nejen co do obsahu, ale také různou délkou. Závěrečné pasáže aramejských a hebrejských dopisů se již do

---

<sup>224</sup> Srov. KIENAST – VOLK (1995).

značné míry odlišují od dopisů nalezených v Tell el-Amarně – Amarnské dopisy jsou v tomto případě více podobné hebrejské korespondenci, se kterou sdílejí nepřítomnost jakýchkoliv závěrečných shrnutích. Pouze ve výjimečných případech nalézáme v závěru poznámky, resp. odkazy pro příslušného písaře, který bude dopis předčítat či přednášet adresátovi.<sup>225</sup> Amarnské dopisy také nejsou nijak datovány (viz výše).

Srovnáním formálního členění hebrejských, aramejských a akkadských dopisů z Ugaritu jsme dospěli k názoru, že toto dělení textů korespondenčního charakteru můžeme použít i pro analýzu akkadských textů z Tell el-Amarny. V předkládané práci tak využíváme tohoto členění, ale pouze do té míry, aby nedošlo ke změně struktury diskutovaného textu.<sup>226</sup>

---

<sup>225</sup> V Amarnském korpusu se jedná především o texty z Jeruzaléma (MYNÁŘOVÁ 2003), srov. EA 286 „Písaři krále, mého pána: Vzkaz Abdi-Ĥeby, tvého služebníka. Poskytni králi, mému pánu, výmluvná slova. Ztraceny jsou všechny země krále, mého pána“, EA 287 „Řekni písaři krále, mého pána: Vzkaz Abdi-Ĥeby, tvého služebníka. Padám ke (tvým) nohám. Já jsem tvým služebníkem. Poskytni králi, mému pánu, výmluvná slova: Jsem vojákem krále. Jsem vždy tvým. A učíš Kašity odpovědnými za zlé činy. Já sám jsem byl málem zabit Kašity ve svém vlastním domě. Nechť se na ně král [dotáže]. Nechť se o ně král [postará]. Nechť se král, můj pán sedmkrát a sedmkrát postará o mě“, EA 288 „Písaři krále, mého pána: Vzkaz Abdi-Ĥeby, tvého služebníka. [Padám] k[e (tvým) nohám]. Poskytni [slova, která jsem] přednesl [králi, mému pánu]: Jsem tvým služebníkem [a] tvým synem.“, EA 289: „Písaři krále, [mého pána: Vzkaz Abdi-Ĥeby, [tvého] služebníka. Poskytni výml[uvná] slova králi: Já jsem vždy, naprosto tvůj. Já jsem tvým služebníkem.“

<sup>226</sup> Ze studie Sally W. Ahl vycházejí v současnosti také ostatní badatelé, kteří její členění přijímají za základ svého popisu formální podoby diskutovaného dopisu, srov. např. David I. OWEN (1981) pro popis tabulky z Tel Afeku (TA 52055/1) „... Dopis náleží k typu charakterizovanému jako 'lettre d'envoi' a je vytvořen podle standardního uspořádání dopisu dobře známého z Ugaritu (AHL 1973: 49-98). Tudíž může být dopis z Afeku popsán podle kritérií postulovaných (S. W.) AHL (1973) a dále zdokonalených FINLEYEM (1979: 33-56).“

## 7. AMARNSKÝ KORPUS

Původní, abecedně uspořádaný korpus úvodních pasáží dopisů je vytvořen především na základě autografií publikovaných v pracích Wincklera (WINCKLER 1889-1890) a Schroedera (SCHROEDER 1914-1915), které byly následně konzultovány s komplexní Knudtzonovou edicí Amarnských dopisů (KNUDTZON 1907-1915). Právě jeho transkripce tvoří základ pro předkládanou transkripci textů z Britského muzea, protože zpracování příslušného materiálu v práci C. Bezolda a E. A. W. Budge (BEZOLD – BUDGE 1892) neodpovídá nárokům této studie.<sup>227</sup>

---

<sup>227</sup> Srov. kap. 5.2. „Publikace materiálu“.

Internetové zpracování Amarnských dopisů připravené pod vedením Shlomo Izre'ele<sup>228</sup> nepředstavuje žádný významný příspěvek, neboť se ve většině případů jedná o pouhé převzetí původní Knudtzonovy transkripce textů.

Nejnovějším projektem na poli Amarnských studií je fotografické zpracování tabulek uložených v Předovýchodním muzeu v Berlíně a jejich publikace na internetu v rámci dlouhodobého záměru španělské Nejvyšší rady pro vědecký výzkum (CSIC) „Hermeneumática“<sup>229</sup>. Využití fotografií pro korpus úvodních formulí však bylo do jisté míry omezeno, protože v případě některých textů je fotografická dokumentace nedostačující.

---

<sup>228</sup> <http://www.tau.ac.il/humanities/semitic/amarna.html>

<sup>229</sup> Srov. „Las tablillas de El-Amarna en el Vorderasiatisches Museum de Berlín“ in: <http://amarna.filol.csic.es/index.php>

## 7. 1. AḤTIAŠNA

## EA 319

VAT 1722

Transkripce:

01 [a-na LUGAL] be-lí-ia DINGIR.ME[Š]-ia  
 02 D:[UTU-ia] D:UTU ša iš-tu  
 03 AN:[ša<sub>10</sub>-mì]-i um-ma  
 04 M:šú-ra-šar  
 05 LÚ ša URU:a[h]-ti-aš-na  
 06 ĪR-ka-ma ep-ri ša  
 07 UZU:GÌR.MEŠ-ka LÚ:  
 08 kàr-tap-pí ša ANŠE.KUR.RA.MEŠ-ka<sub>4</sub>  
 09 a-na 2 GÌR.MEŠ LUGAL EN-ia  
 10 DINGIR.MEŠ-ia D:UTU-ia D:UTU  
 11 ša iš-tu AN:ša<sub>10</sub>-mì-i  
 12 7-[š]u u 7-ta-a-an  
 13 lu-ú iš-t[a]-ḥa-ḥi-in  
 14 ka-bat-t[um u] ši-ru-ma

Překlad:

[Králi], mému pánovi, mým  
 boh[ům],  
 [mému Slunci], Slunci, které je z  
 [nebe]s: Takto (praví)  
 Šur-Ašar,  
 vládce A[h]tiašny,  
 Tvůj služebník, prach  
 (u) Tvých nohou,  
 pacholek Tvých koní:  
 Ke 2 nohám krále, mého pána,  
 mých bohů, mého Slunce, Slunce,  
 které je z nebes,  
 sedm[kr]át a sedmkrát  
 se věru k[o]řím  
 na břic[ho a] na záda.

## 7. 2. AKKO

## EA 232

VAT 1640

Transkripce:

- 01 a-na LUGAL-ri EN-ia D:UTU iš-tu ša<sub>10</sub>-me-e  
 02 qí-bí-ma  
 03 um-ma M:sú-ra-ta  
 04 LÚ URU:ak-ka ÌR ša LUGAL-ri  
 05 ep-ru ša ĞÌR.MEŠ-šu ù qa-qa-ru ša ka-ba-ši-šu  
 06 a-na ĞÌR.MEŠ LUGAL EN-ia  
 07 D:UTU iš-tu ša-me-e  
 08 7-šu 7-ta-a-an  
 09 uš-ḥe-ḥi-in  
 10 i-na pa-an-te-e \ ba-aṭ-nu-ma  
 11 ù ši-ru-ma \ šú-uḥ-ru-ma

Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi, Slunci, které je z nebes  
 02 řekni:  
 03 Takto (praví) Surata,  
 04 vládce Akka, služebník krále  
 05 prach (u) jeho nohou a země, po které kráčí:  
 06 K nohám krále, mého pána,  
 07 Slunce, které je z nebes,  
 08 sedmkrát (a) sedmkrát  
 09 se kořím,  
 10 na hrud' \ ba-aṭ-nu-ma  
 11 a na záda \ šú-uḥ-ru-ma.

## EA 233

C 4767 [12201]

Transkripce:

- 01 a-na M:LUGAL-r[i EN-i]a  
 02 D:UTU iš-tu A[N:ša<sub>10</sub>-m]e  
 03 qí-bí-ma  
 04 um-ma M:sá-ta-at-na  
 05 LÚ URU:ak-ka:KI ÌR-ka  
 06 ÌR ša LUGAL-ri  
 07 ù SAḤAR.MEŠ ša 2 ĞÌR.MEŠ-šu  
 08 KI.MEŠ ša ka-bá-ši-šu  
 09 a-na ĞÌR.MEŠ LUGAL-ri  
 10 EN-ia DINGIR.MEŠ-ia  
 11 D:UTU iš-tu AN:ša<sub>10</sub>-me  
 12 7-šu 7-ta-a-an

Překlad:

- Král[i], mé[mu pánovi],  
 Slunci, které je z [nebe]s,  
 řekni:  
 Takto (praví) Satatna,  
 vládce Akka, Tvůj služebník,  
 služebník krále  
 a prach (u) jeho 2 nohou,  
 země, po které kráčí:  
 K nohám krále,  
 mého pána, mých bohů,  
 Slunce, které je z nebes  
 sedmkrát (a) sedmkrát



13	uš-ḥé-ḥi-in ù	se kořím a
14	ka-ba-tu-ma	na břicho
15	ù ši-ru-ma	a na záda.

**EA 234**

VAT 1641

Transkripce:

01	a-na M:LUGAL-ri EN-i[a]
02	D:UTU iš-tu AN:ša <sub>10</sub> -me-e
03	um-ma M:sá-ta-at-na LÚ URU:ak-ka:KI
04	İR-ka İR M:LUGAL-ri ù
05	SAḤAR.MEŠ ša 2 ĞİR.MEŠ-šu KI.MEŠ
06	ša ka-ba-ši-šu a-na 2 ĞİR.MEŠ
07	LUGAL-ri EN-ia D:UTU iš-tu
08	AN:ša <sub>10</sub> -me 7-šu 7-ta-a-an
09	[u]š-ḥe-ḥi-in ù ka-bat-tu-ma ù ši-ru-ma

Překlad:

Králi, mém[u] pánovi,  
 Slunci, které je z nebes:  
 Takto (praví) Satatna, vládce Akka,  
 Tvůj služebník, služebník krále a  
 prach (u) jeho 2 nohou, země  
 po které kráčí: Ke 2 nohám  
 krále, mého pána, Slunce, které je  
 z nebes, sedmkrát (a) sedmkrát  
 se kořím a na břicho a na záda.

**EA 235 (+) 327**

BM 29815 [+] C 4791 + VAT 1882; text EA 327 je join C 12235

Transkripce:

01	a-na M:LUGAL-ri EN-ia
02	D:UTU-ia DINGIR.MEŠ-ia
03	D:UTU iš-tu AN:ša <sub>10</sub> -me-e
04	qí-bí-ma
05	um-ma M:sí-ta-at-na İR-ka
06	SAḤAR.MEŠ ĞİR.MEŠ-ka a-na ĞİR.MEŠ
07	M:LUGAL-ri EN-ia D:UTU-ia
08	DINGIR.MEŠ-ia 7-it ù
09	7-it-ta-na <uš->ḥe-ḥi-e[n]
10	a-na ĞİR.MEŠ LUGAL-[r]i [EN-ia]
11	a[m-qut ]

Překlad:

01 Králi, mému pánovi,  
 02 mému Slunci, mým bohům,  
 03 Slunci, které je z nebes,  
 04 řekni:  
 05 Takto (praví) Sitatna, Tvůj služebník,  
 06 prach (u) Tvých nohou: K nohám  
 07 krále, mého pána, mého Slunce,  
 08 mých bohů, sedmkrát a  
 09 sedmkrát se kořím].  
 10 K nohám krá[l]e, [mého pána]  
 11 p[adám].

## 7. 3. AKŠAPA

**EA 223**

VAT 1870

Transkripce:

- 01 a-na M:L[UGAL-r]i EN-ia D:UTU  
 02 iš-t[u] š[a<sub>10</sub>]-m[e]-ma  
 03 qí-b[í-m]a  
 04 um-ma M:en-[d]a[r]-ú-[t]a ÌR-ka  
 05 a-na ĠIR.MEŠ LUGAL-r[i] be-lí-ia  
 06 7-šu 7-ta-an uš-ḫe-ḫi-en

Překlad:

- 01 K[rál]i, mému pánovi, Slunci,  
 02 které je z n[e]b[e]s,  
 03 ře[kn]i:  
 04 Takto (praví) En[d]a[r]u[t]a, Tvůj služebník:  
 05 K nohám král[e], mého pána  
 06 sedmkrát (a) sedmkrát se kořím.

7. 4. ALAŠIJA<sup>230</sup>

## EA 33

VAT 1654; autografie:

Transkripce:

- 01 a-na LUGAL KUR:mi-iṣ-ri ŠEŠ-ia  
 02 um-ma LUGAL KUR:a-la-ši-ia ŠEŠ-ka
- 03 a-na ia-ši šul-mu  
 04 a-na maḥ-ri-ka lu-ú šul-<mu>
- 
- 05 a-na É-ka DAM-ka<sub>4</sub> DUMU-ka  
 06 ANŠE.KUR.RA-ka GIŠ:GIGIR-ka  
 07 ù a-na lib-bi KUR-ka  
 08 [ma]-gal šul-mu
- 

Překlad:

Králi Egypta, mému bratrovi,  
 takto (praví) král Alašiji, Tvůj  
 bratr:  
 Mně se daří dobře.  
 Necht' i Tobě se daří dob<ře>.

---

Tvému domu, Tvé ženě, Tvému  
 synu,  
 Tvému koni, Tvému vozu  
 a ve Tvé zemi  
 necht' se daří [vel]mi dobře.

---

## EA 34

BM 29789

Transkripce:

- 01 um-ma LUGAL KUR:a-la-ši-ia  
 02 a-na LUGAL KUR:mi-iṣ-ri ŠEŠ-ia-ma  
 03 li-ma-ad i-nu-ma šal-ma-ku ù  
 04 ša-lim KUR-ia ù iṣ-tu šul-mu-ka<sub>4</sub>  
 05 ù šu-lum-ka<sub>4</sub> šu-lum É-ka<sub>4</sub> DUMU.MEŠ-ka<sub>4</sub>  
 06 DAM.MEŠ-<ka<sub>4</sub>> ANŠE.KUR.RA.MEŠ-<ka<sub>4</sub>> GIŠ:GIGIR-ka<sub>4</sub>-MEŠ  
 07 KUR.KI-ka<sub>4</sub> ma-gal lu-ú šal-mu

Překlad:

- 01 Takto (praví) král Alašiji:  
 02 Králi Egypta, mému bratrovi:  
 03 Věz, že mně se daří dobře a  
 04 mé zemi se daří dobře a pokud jde o (to, jak se) daří Tobě,  
 05 a (tedy jak se) daří Tobě, (jak se) daří Tvému domu, Tvým synům,  
 06 <Tvým> ženám, <Tvým> koním,  
 07 Tvé zemi, necht' se daří velmi dobře.

## EA 35

BM 29788

Transkripce:

- 01 [a-na L]UGAL-ri KUR:mi-iṣ-ri ŠEŠ-ia qí-[bí-ma]  
 02 [um-ma] LUGAL KUR:a-la-ši-ia ŠEŠ-ka-ma

<sup>230</sup> Ke korpusu z Alašiji se řadí také texty RS 20.018 (Ug. V, č. 22) a RS [Varia 16] (RSL 1) (Ug. V, č. 23) nalezené v archívech Ugaritu a datované do 13. století př. n. l.

- 03 [a-na] UGU-ia šul-mu É.MEŠ-ia DAM.<MEŠ>-ia DUMU.MEŠ-ia  
 04 LÚ:GAL.GAL.MEŠ-ia ANŠE.KUR.RA.MEŠ-ia GIŠ:GIGIR.MEŠ-ia ù i-na  
 05 lib-bi KUR.MEŠ-ia dan-níš lu-ú šul-mu ù a-na UGU ŠEŠ-ia
- 
- 06 lu-ú šul-mu a-na É.MEŠ-ka DAM.MEŠ-ka DUMU.MEŠ-ka LÚ:GAL.GAL-ka  
 07 ANŠE.KUR.RA.MEŠ-ka GIŠ:GIGIR.MEŠ-ka ù i-na lib-bi KUR.MEŠ-ka  
 08 dan-níš lu-ú šul-mu

Překlad:

- 01 [K]ráli Egypta, mému bratrovi, ře[kni]:  
 02 [Takto] (praví) král Alašiji, Tvůj bratr:  
 03 Mně se daří dobře. Mým domům, mým žen<ám>, mým synům,  
 04 mým velmožům, mým koním, mým vozům a v  
 05 mých zemích se daří velmi dobře a mému bratrovi
- 
- 06 necht' se daří dobře. Tvým domům, Tvým ženám, Tvým synům, Tvým  
 velmožům,  
 07 Tvým koním, Tvým vozům a ve Tvých zemích  
 08 necht' se daří velmi dobře.

**EA 37**

BM 29790

Transkripce:

- 01 [a-n]a L[UGA]L K[U]R:[mi-iš-ri ŠEŠ]-[ia]  
 02 [qí]-bí-ma [um-ma] [LUGAL K]UR:[a]-la-si-ia  
 03 [ŠE]Š-ka-ma a-na ia-[š]i [šu]-[u]-[m]u  
 04 [a-]na ŠEŠ-ia lu-ú [šu]-[u]-[m]u  
 05 a-na É-i-šu a-na [DAM]. [MEŠ]-i-šu  
 06 [a-n]a DUMU-e-šu a-na ANŠE.KUR.RA-<šu> GIŠ:G[IGIR]-šu  
 07 [u] a-na lib-bi KUR-i-šu dan-<níš> lu-ú šu-ul-mu

Překlad:

- 01 K[rál]i [Egypta], [mému] [bratrovi]  
 02 [ře]kni: [Takto] (praví) [král] [A]lašiji,  
 03 Tvůj [bra]tr: M[ně] se daří [do]b[ř]e.  
 04 Mému bratrovi necht' se daří [d]o[b] [ř]e.  
 05 Jeho domu, jeho [ž]enám,  
 06 jeho synům, <jeho> koním, jeho vo[z]m  
 07 [a] v jeho zemi necht' se daří ve<lmi> dobře.

**EA 38**

VAT 153

Transkripce:

- 01 a-na LUGAL-ri KUR:mi-iš-ri ŠEŠ-ia qí-bí-ma  
 02 um-ma LUGAL-ri KUR:a-la-ši-ia ŠEŠ-ka-ma  
 03 a-na ia-ši šul-mu ù a-na ka-ša lu-ú šul-[mu]  
 04 a-na É-ka NÍTLAM.MEŠ-ka DUMU.MEŠ-ka ANŠE.KUR.RA.MEŠ-ka

- 05 GIŠ:GIGIR.MEŠ-ka ù i-na ma-a-du ERÍN.MEŠ-ka  
 06 KUR.KUR-ka LÚ.MEŠ:GAL.GAL-ka dan-níš ʾlu-ú šul-mu

Překlad:

- 01 Králi Egypta, mému bratrovi, řekni:  
 02 Takto (praví) král Alašiji, Tvůj bratr:  
 03 Mně se daří dobře a necht' (i) Tobě se daří do**ʾbře**.  
 04 Tvému domu, Tvým hlavním ženám, Tvým synům, Tvým koním,  
 05 Tvým vozům a ve Tvých početných jednotkách,  
 06 Tvým zemím, Tvým velmožům **ʾne**cht' se daří velmi dobře.

**EA 39**

C 4748 (12206)

Transkripce:

- 01 a-na LUGAL KUR:mi-iš-ri [ŠE]Š-ia  
 02 qí-bí-ma  
 03 um-ma LUGAL KUR:a-la-ši-ia ŠEŠ-ka-ma  
 04 a-na ia-ši šul-mu  
 05 ù a-na UGU-ka lu-ú šul-mu  
 06 a-na É-ka NÍTLAM.MEŠ-ka DUMU-ka  
 07 DAM.MEŠ-ka GIŠ:GIGIR.MEŠ-ka ma-du ANŠE.KUR.RA.MEŠ-ka  
 08 ù i-na KUR:mi-iš-ri KUR-ka  
 09 ma-gal lu-ú šul-mu

Překlad:

- 01 Králi Egypta, mému [brat]rovi  
 02 řekni:  
 03 Takto (praví) král Alašiji, Tvůj bratr:  
 04 Mně se daří dobře  
 05 a necht' (i) Tobě se daří dobře.  
 06 Tvému domu, Tvým hlavním ženám, Tvému synovi,  
 07 Tvým dalším ženám, Tvým vozům, Tvým koním  
 08 a v Egyptě, Tvé zemi, necht' se daří velmi dobře.

**EA 40**

C 4749 (12190)

Transkripce:

- 01 [a-na M]AŠKÍM ša KUR:mi-[i]š-ri ŠEŠ-ia]  
 02 qí-bí-[ma]  
 03 um-m[a MAŠKÍM š]a KUR:a-la[-ši-ia ŠEŠ-ka]-ma  
 04 a-na ʾia-ʾ[ši] šul-mu  
 05 ù a-na [UGU-ka] lu-ú šul-mu

Překlad:

- 01 [Vy]slanci Egy[pta, mému bratrovi],  
 02 řek[ni]:

- 03 Tak[to (praví) vyslanec] Ala[šiji, Tvůj bratr]:  
04 ʾM̄[ně] se daří dobře  
05 a necht' (i) [Tobě] se daří dobře.
-

7. 5. AMURRU<sup>231</sup>

## EA 60

VAT 343

Transkripce:

- 01 [a-na] M:LUGAL D:UTU EN-ia  
 02 um-ma M:ÌR-D:aš-ra-tum  
 03 ÌR-ka<sub>4</sub> ep-ri ša GÌR.ĤI.A-ṽka<sub>7</sub>  
 04 a-na GÌR.ĤI.A LUGAL EN-ia  
 05 7-šu ù 7-šu am-qut

Překlad:

Králi, Slunci, mému pánovi:  
 Takto (praví) Abdi-Ašratu,  
 Tvůj služebník, prach (u) ṽTvých<sup>7</sup>  
 nohou:  
 K nohám krále, mého pána,  
 sedmkrát a sedmkrát padám.

## EA 61

Ash 1893.1-41

Transkripce:

- 01 [a-na M:LU]GAL D:UTU EN-ia  
 02 [um-]ma M:ÌR-a-ši-ir-te ÌR-[ka<sub>4</sub>]  
 03 [ù<sup>?</sup>ti-iṽ G[ÌR.ĤI.]A-ka<sub>4</sub> UR[.GI<sub>7</sub>]  
 04 [š]a É LUGAL EN-ia a-n[a ...  
 05 [GÌR<sup>?</sup>.MEŠ<sup>?</sup> LU]G[AL<sup>?</sup> EN<sup>?</sup> -i]a<sup>?</sup> nu<sup>?</sup> -[...

Překlad:

- 01 [Krá]li, Slunci, mému pánovi:  
 02 [Tak]to (praví) Abdi-Aširti, [Tvů]j služebník  
 03 [a] hlína (u) Tvých n[oh]ou, pe[s]  
 04 domu krále, mého pána: [K]  
 05 [nohám krá]ll[e, mého pán]a.

## EA 62

VAT 1680

Transkripce:

- 01 [a-na M:]pa-ḥa-n[a]-te be-lí-ṽia<sup>7</sup>  
 02 [um-ma] M:Ì[R]-a-ši-ir-te Ì[R-ka-ma]  
 03 [a-na GÌR].MEŠ be-lí-ia [am-qut]

Překlad:

Paḥan[a]temu, mému páno<sup>ṽ</sup>vi<sup>7</sup>:  
 [Takto] (praví) Ab[di]-Aširti,  
 [Tvů]j služ[ebník]:  
 [K noh]ám mého pána [padám].

<sup>231</sup> K amorejskému korpusu patří ještě následující texty RS 17.116 (PRU IV, 132 a dále), RS 17.152 (PRU IV, 214), RS 17.286 (PRU IV, 180), RS 20.162 (Ug. V, č. 37), RS 23.023 (nepubl., srov. MALBRAN-LABAT 1995b: 35-36), RS [Varia 27] (FALES 1984), \*RS 15.024 + 50 (PRU III, 18b), \*RS 16.111 (PRU III, 13-14), \*RS 20.033 (Ug. V, č. 20), \*\*RS 16.116 (PRU III, 10b), \*\*RS 19.006 (PRU VI, 1); KBo VIII 16; KBo XXVIII 53 (1772/c); KBo XXVIII 56 (1024/u); KBo XXVIII 54 (65/a + 282/a); KBo XXVIII 55 (151/a). Text KBo XXVIII 58 (Bo 1179v) považuje za amorejský pouze IZRE'EL (1991), zatímco následující texty řadí do amorejského korpusu pouze HAGENBUCHNER (1989), srov. KUB III 54 (Bo 6219) a KUB III 55 (Bo 6084).

**EA 63**

BM 29817

Transkripce:

- 01 [a-n]a M:LUGAL-ri EN-ia  
 02 qí-bí-ma  
 03 um-ma M:ab-di-aš-ta-ti  
 04 ÌR M:LUGAL-ri  
 05 a-na 1 GÌR.ĦI.A M:LUGAL-ri EN-ia  
 06 7 ù 7 ma-aq-ta-ti a-na GÌR.MEŠ M:LUG[AL] E[N-ia a]m-qú-ut

Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi,  
 02 řekni:  
 03 Takto (praví) Abdi-Aštati,  
 04 služebník krále:  
 05 K 1(!) nohám krále, mého pána,  
 06 sedmkrát a sedmkrát padám. K nohám mého pána padám.

**EA 64**

BM 29816

Transkripce:

- 01 a-na M:LUGAL-ri EN-ia  
 02 qí-bí-ma  
 03 um-ma M:ÌR-D:INNIN ÌR LUGAL-ri  
 04 a-na 1 GÌR.MEŠ LUGAL-ri EN-ia  
 05 ma-aq-ti-ti 7 GÌR.MEŠ LUGAL-ri EN-ia  
 06 ù 7 mi-la an-na  
 07 ù ka-ba-tu-ma ù šú-uḫ-ru-ma

Překlad:

- Králi, mému pánovi,  
 řekni:  
 Takto (praví) Abdi-Ašstartu,  
 služebník krále:  
 K noze(!) krále, mého pána  
 padám, sedmkrát (k) nohám krále,  
 mého pána  
 a sedmkrát, *zde a nyní*,  
 a na břicho a na záda.

**EA 65**

VAT 1685

Transkripce:

- 01 [a-na LUGAL-r]i E[N-ia]  
 02 [qí-b]í-ma  
 03 u[m-ma] M:[a]d-[r]a-INNIN Ì[R-ka]  
 04 a-na 1 GÌR.MEŠ EN-ia 7 ù 7 mi-la  
 05 \ ma-aq-ta-ti ù ka-ba-tu-ma ù šú-uḫ-ru-ma

Překlad:

- 01 [Králi, mému pánovi,  
 02 [řek]ni:  
 03 T[akto] (praví) [A]b[d]i-Ašstartu, [Tvůj] slu[žebník]:  
 04 K noze(!) mého pána, sedmkrát a sedmkrát, *zde a nyní*,  
 05 padám a na břicho a na záda.



**EA 156**

VAT 337

Transkripce:

- 01 a-na LUGAL EN-ia DINGIR-ia D:[U]TU-ia  
 02 um-ma M:a-zi-ri ÌR-ka-ma  
 03 7-šu u 7-šu a-na GÌR.MEŠ EN-ia am-qut
- 

Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi, mému bohu, mému [S]lunci:  
 02 Takto (praví) Aziru, Tvůj služebník:  
 03 Sedmkrát a sedmkrát k nohám mého pána padám.
- 

**EA 157**

VAT 624

Transkripce:

- 01 [a-na] LUGAL-r[i EN-ia DINGIR-ia ù D:UTU-ia]  
 02 [qí-]b[í-ma]  
 03 um-ma M:a-z[i-ri ÌR-ka-ma]  
 04 7-šu ù 7-ʽšuʽ a- ʽnaʽ [GÌR.MEŠ EN-ia]  
 05 DINGIR-ia ù D:UTU-ia a[m-qut]
- 

Překlad:

- 01 Král[i, mému pánovi, mému bohu a mému Slunci]  
 02 [ře]k[ni]:  
 03 Takto (praví) Az[iru, Tvůj služebník]:  
 04 Sedmkrát a sedmkrátʽ [kʽ] [nohám mého pána],  
 05 mého boha a mého Slunce p[adám].
- 

**EA 158**

C 4758 (12205)

Transkripce:

- 01 a-na M:tù-ú-tù EN-ia a-bi-i[a]  
 02 um-ma M:a-zi-ri DUMU-ka ÌR-ka[-ma]  
 03 a-na GÌR.MEŠ a-bi-ia am-qut  
 04 a-na muḫ-ḫi a-bi-ia lu-ú šul-mu
- 

Překlad:

- 01 Tutuovi, mému pánovi, mé[mu] otci:  
 02 Takto (praví) Aziru, Tvůj syn (a) Tvůj služebník:  
 03 K nohám mého otce padám.  
 04 Necht' se mému otci daří dobře.
-

**EA 159**

VAT 1658

Transkripce:

- 01 [a-na] LUGAL EN-ia DINGIR-ia D:UTU-ia  
 02 [um-m]a M:a-zi-ri LÚ:ÌR-ka-ma  
 03 [7-š]u ù 7-šu a-na GÌR.MEŠ EN-ia  
 04 [DINGIR-i]a ù D:U[T]U-ia am-qú-ut
- 

Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi, mému bohu, mému Slunci:  
 02 [Takt]o (praví) Aziru, Tvůj služebník:  
 03 [Sedmkr]át a sedmkrát k nohám mého pána,  
 04 mé[ho boha] a mého Sl[un]ce padám.
- 

**EA 160**

Golenischeff

Transkripce:

- 01 [a-na] LUGAL-ri GAL-bi E[N-ia DINGIR-ia D:UTU-ia]  
 02 [um-m]a M:a-zi-ri LÚ:ÌR-[ka-ma]  
 03 7-šu ù 7-šu a-na GÌR.[MEŠ EN-ia]  
 04 DINGIR-ia ù D:UTU-ia am-[qut]
- 

Překlad:

- 01 Velkému králi, [mému] pán[ovi, mému bohu, mému Slunci]:  
 02 [Takt]o (praví) Aziru, [Tvůj] služebník:  
 03 Sedmkrát a sedmkrát k noh[ám mého pána],  
 04 mého boha a mého Slunce pad[ám].
- 

**EA 161**

BM 29818

Transkripce:

- 01 a-na LUGAL GAL-bi EN-ia DINGIR-ia D:[UTU-ia]  
 02 um-ma M:a-zi-ri LÚ:ÌR-ka-ma  
 03 7-šu ù 7-šu a-na GÌR.MEŠ EN-ia DINGIR-<sup>1</sup>ia<sup>1</sup> D:UTU-ia am-qut
- 

Překlad:

- 01 Velkému králi, mému pánovi, mému bohu, [mému Slunci]:  
 02 Takto (praví) Aziru, Tvůj služebník:  
 03 Sedmkrát a sedmkrát k nohám mého pána, <sup>1</sup>mého<sup>1</sup> boha, mého Slunce  
 padám.
-

**EA 164**

VAT 249

Transkripce:

- 01 a-na M:tù-u-tù EN-ia a-bi-ia  
 02 um-ma M:a-zi-ri ÌR-ka-ma  
 03 a-na GÌR.MEŠ EN-ia am-qut
- 

Překlad:

- 01 Tutuovi, mému pánovi, mému otci:  
 02 Takto (praví) Aziru, Tvůj služebník:  
 03 K nohám mého pána padám.
- 

**EA 166**

VAT 250

Transkripce:

- 01 [a]-na M:ḥa-a-i ŠEŠ-ia  
 02 um-ma M:a-zi-ri ŠEŠ-ka-ma  
 03 a-na UGU-ka lu-ú šul-mu  
 04 ù iš-tu ÉRIN.MEŠ ṣa-bi pí-ṭá-te  
 05 ša LUGAL EN-ia ma-gal lu-ú šul-mu
- 

Překlad:

Ḥa'ajovi, mému bratrovi:  
 Takto (praví) Aziru, Tvůj bratr:  
 Necht' se Ti dobře daří  
 a pokud se týká jednotek *pdt*  
 krále, mého pána, necht' se daří  
 velmi dobře.

---

**EA 168**

VAT 1659

Transkripce:

- 01 [a-n]a LUGAL EN-ia DIN[GI]R- ʾia D:ʾ[UTU-ia]  
 02 um-ma M:a-zi-ri ÌR-k[a-ma]  
 03 7-šu u 7-ʾšu a-[n]a GÌR.ME[Š EN-ia] ʾD:ʾUTU-ia am-qut
- 

Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi, ʾmémuʾ bo[h]u, [mému Slunci]:  
 02 Takto (praví) Aziru, Tv[ůj] služebník:  
 03 Sedmkrát a sedmkrát, [k] nohá[m mého pána], mého ʾSʾlunce padám.
- 

**\*EA 165**

VAT 325

Transkripce:

- 01 [a-n]a L[UGAL EN-ia DINGIR-ia D:UTU-ia]  
 02 um-ma M:[a-zi-ri ÌR-ka-ma]  
 03 7-šu u 7-[šu a-na GÌR.MEŠ EN-ia am-qut]
-

Překlad:

- 01 K[ráli, mému pánovi, mému bohu, mému Slunci]:  
 02 Takto (praví) [Aziru, Tvůj služebník]:  
 03 Sedmkrát a sedm[krát][k nohám mého pána padám].

**\*EA 170(1)**

VAT 327

Transkripce:

- 01 a-na LUGAL EN-ni  
 02 um-ma M:D:IŠKUR-lu-ia ù um-ma  
 03 M:be-ti-DINGIR a-na GÌR.MEŠ EN-ni ni-am-qut  
 04 a-na muḥ-ḥi EN-ni lu-ú šul-mu  
 05 ù an-na-kám iš-tu KUR.MEŠ-šu  
 06 ša EN-ni dan-niš šul-mu

Překlad:

- 01 Králi, našemu pánovi:  
 02 Takto (praví) Ba<sup>c</sup>luja a takto (praví)  
 03 Bet-ili: K nohám našeho pána padáme.  
 04 Našemu pánovi necht' se daří dobře  
 05 a zde pokud se týká jeho zemí,  
 06 (zemí) našeho pána se daří velmi dobře.

**\*EA 170(2)**

VAT 327

Transkripce:

- 36 a-na M:GAL-DINGIR ù M:ÌR-D:URASŠ  
 37 a-na M:DUMU-a-na ù M:GAL-ší-id-qí  
 38 um-ma M:a-mur-D:IŠKUR  
 39 a-na UGU-ḥi-ku-nu lu-ú šul-mu

Překlad:

- 36 Rabi-Ilovi a 'Abdi-Urašovi,  
 37 Bin-Anovi a Rabi-šidqovi:  
 38 Takto (praví) Amur-Ba<sup>c</sup>:  
 39 Necht' se Vám daří dobře.

**\*\*EA 171**

VAT 1723

Transkripce:

- 01 [a-na LUGAL D:UTU-ia be-lí-ia um-ma]  
 02 [ ] .ḤI.A x<sup>2</sup> a-n[a GÌR].ME[Š] LUGAL 'D:UTU'[be-lí]-ia am-qut

Překlad:

- 01 [Králi, mému Slunci, mému pánovi: Takto]  
 02 [(praví) Aziru, Tvůj služebník]: K nohám krále, Slunce, mého pána padám.

7. 6. ASÝRIE<sup>232</sup>

## EA 15

MMA 24.2.11

Transkripce:

- 01 a-na LUGAL KUR:m[i-iš-ša-ri]  
 02 qí-bi-[ma]  
 03 um-ma M:D:a-šur-uball[iṭ LUGAL KUR:D:a-]šur-ma  
 04 a-na ka-ša É-ka a-n[a KU]R-ka  
 05 a-na GIŠ:GIGIR.MEŠ-ka ù ERÍN.MEŠ-ka  
 06 lu-ú šul-mu

Překlad:

- 01 Králi E[gypta]  
 02 řek[ni]:  
 03 Takto (praví) Aššur-uball[it, král A]sýrie:  
 04 Tobě, Tvému domu, Tvé [ze]mi,  
 05 Tvým vozům a Tvým jednotkám  
 06 necht' se daří dobře.

## EA 16

C 4746 (12209)

Transkripce:

- 01 a-na M:n[a-a]p-ḥu-[r]i-i[-x LUGAL GAL]  
 02 LUGAL KUR:mi-iš-ša-ri Š[E]Š-ia q[í-bi-ma]  
 03 um-ma M:D:a-šur-uballit LUGAL KU[R]:D:[a-šu]r  
 04 LUGAL GAL ŠEŠ-ka-ma  
 \_\_\_\_\_  
 05 a-na k[a]-a-[š]a a-na É-ka ù KUR-ti-ka lu-ú š[u]l-[m]u  
 \_\_\_\_\_

Transkripce:

- 01 Naphurioví, [velkému králi],  
 02 králi Egypta, mému bra[tr]ovi ř[ekni]:  
 03 Takto (praví) Aššuruballit, král [Asý]rie,  
 04 velký král, Tvůj bratr:  
 \_\_\_\_\_  
 05 T[o]bě, Tvému domu a Tvé zemi necht' se daří d[o]b[ř]e.  
 \_\_\_\_\_

<sup>232</sup> K asyrským textům patří pravděpodobně i následující dopisy z ugaritských archívů – \*\*RS 6.198 (THUREAU-DANGIN 1935), \*\*RS 34.165(+) (RSO VII, č. 46), \*\*\*RS 18.054A (PRU IV, 228-229).

## 7. 7. AŠKALON

## EA 320

C 4777 (12218)

Transkripce:

01 [a]-na M:LUGAL EN-ia  
 02 DINGIR.MEŠ-ia D:UTU-ia  
 03 D:UTU ša [i]š-tu  
 04 AN:ša<sub>10</sub>-me-e um-ma  
 05 M:ji-id-ia LÚ  
 06 ša URU:aš-qa-lu-na:KI  
 07 ÌR-ka<sub>4</sub> ep-ri ša  
 08 UZU:GÌR.MEŠ-ka<sub>4</sub> LÚ:  
 09 kâr-tap-pí ša ANŠE.KUR.RA.MEŠ-ka<sub>4</sub>  
 10 a-na UZU:GÌR.MEŠ(-ka<sub>4</sub>) LUGAL  
 11 be-lí-ia 7-šu u  
 12 7-ta-a-an lu-ú  
 13 iš-ta-ḥa-ḥi-in  
 14 ka-b[a]t-tum-ma u  
 15 [š]i-ru-ma

Překlad:

Králi, mému pánovi,  
 mým bohům, mému Slunci,  
 Slunci, které je [z]  
 nebes: Takto (praví)  
 Jidija, vládce  
 Ašqalúny,  
 Tvůj služebník, prach  
 (u) Tvých nohou,  
 pacholek Tvých koní:  
 Ke Tvým(!) nohám krále,  
 mého pána, sedmkrát a  
 sedmkrát se věru  
 kořím,  
 na břicho a  
 na záda.

## EA 321

VAT 1671

Transkripce:

01 a-na M:LUGAL EN-ia  
 02 DINGIR.MEŠ-ia D:UTU-ia  
 03 D:UTU ša iš-tu  
 04 AN:ša<sub>10</sub>-me [u]m-ma  
 05 M:ji-id-ia LÚ  
 06 ša URU:aš-qa-lu-na  
 07 ÌR-k[a<sub>4</sub>] ep-ri ša  
 08 2 GÌR.MEŠ-ka<sub>4</sub> L[Ú:kà]r-[t]ap-[p]í  
 09 ša ANŠE.KUR.RA.MEŠ-ka<sub>4</sub>  
 10 a-na 2 GÌR.MEŠ LUGAL EN-ia  
 11 D:UTU ša iš-tu  
 12 AN:ša<sub>10</sub>-mì-i 7-šu  
 13 u 7-ta-a-an  
 14 lu-ú iš-ta-ḥa-ḥi-in

Překlad:

Králi, mému pánovi,  
 mým bohům, mému Slunci,  
 Slunci, které je z  
 nebes: [Ta]kto (praví)  
 Jidija, vládce  
 Ašqalúny,  
 Tv[ú]j služebník, prach  
 (u) Tvých 2 nohou, p[a]c[h]o[l]ek  
 Tvých koní:  
 Ke 2 nohám krále, mého pána,  
 Slunce, které je z  
 nebes, sedmkrát  
 a sedmkrát  
 se věru kořím.

## EA 322

C 4776 (12217)

Transkripce:

01 a-na M:L[UGAL E]N-ia DINGIR.[MEŠ-i]a  
 02 D:UTU[-i]a D:UTU ša  
 03 iš-t[u AN]:ša<sub>10</sub>-me  
 04 um-[m]a M:j[i-i]d-ia LÚ

- 05 ša U[R]U:a[š-q]a-lu-na:KI  
 06 ĪR-k[a ep-r]i ša  
 07 UZU:GÌ[R.MEŠ-k]a  
 08 L[Ú]:kà[r-tap-p]í ša ANŠE.KUR.RA.MEŠ-ka  
 09 a-na GÌ[R.MEŠ L]UGAL EN-ia  
 10 D:UTU ša iš-tu AN:ša<sub>10</sub>-me  
 11 7-šu u 7-ta-a-an  
 12 [I]u-ú iš-ta-ḫa-ḫi-in  
 13 UZU:ka-bat-tum-ma  
 14 u UZU:ši-ru-ma

Překlad:

- 01 K[ráli], mému [pá]novi, mým boh[ům],  
 02 [mé]mu Slunci, Slunci, které  
 03 je [z ]nebes:  
 04 Tak[t]o (praví) J[i]dija, vládce  
 05 A[šq]alúny,  
 06 Tvů[j] služebník, [pra]ch  
 07 (u) Tv[ých noh]ou,  
 08 pa[chol]ek Tvých koní:  
 09 K noh[ám k]rále, mého pána,  
 10 Slunce, které je z nebes,  
 11 sedmkrát a sedmkrát  
 12 se [vě]ru kořím,  
 13 na břicho  
 14 a na záda.

**EA 323**

BM 29836

Transkripce:

- 01 a-na M:LUGAL EN-ia DINGIR.MEŠ-ia  
 02 D:UTU-ia D:UTU ša iš-tu  
 03 AN:ša<sub>10</sub>-me um-ma M:ji-id-ia  
 04 ĪR-ka ep-ri ša 2 GÌR. MEŠ-ka  
 05 LÚ:kàr-tap-pí ša ANŠE.KUR.RA.MEŠ-ka  
 06 a-na 2 GÌR.MEŠ LUGAL EN-ia lu-ú  
 07 iš-ta-ḫa-ḫi-in 7-i[t]-šu  
 08 u 7-ta-na ši-ru-ma  
 09 u ka-ba-tu-ma

Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi, mým bohům,  
 02 mému Slunci, Slunci, které je z  
 03 nebes: Takto (praví) Jidija,  
 04 Tvůj služebník, prach (u) Tvých 2 nohou,  
 05 pacholek Tvých koní:  
 06 Ke 2 nohám krále, mého pána se věru

- 07 kořím, sedm[k]rát  
 08 a sedmkrát, na záda  
 09 a na břicho.

**EA 324**

BM 29837

Transkripce:

- 01 a-na M:LUGAL-ri EN-ia  
 02 D:UTU-ia DINGIR.MEŠ-ia D:UTU  
 03 ša iš-tu AN:ša<sub>10</sub>-mi  
 04 um-ma M:ji-id-ia ĪR-[k]a  
 05 ep-ri ša 2 ĜĪR.MEŠ-ka  
 06 LÚ:kàr-tap-pí ša 2 ANŠE.KUR.RA.MEŠ-ka  
 07 a-na 2 ĜĪR.MEŠ LUGAL EN-ia  
 08 lu-ú iš-ta-ḫa-ḫi-in 7-šu ù 7-ta-na  
 09 ši-ru-ma ù ka-ba-tu-ma

Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi,  
 02 mému Slunci, mým bohům, Slunci,  
 03 které je z nebes:  
 04 Takto (praví) Jidíja, [T<sub>v</sub>]ůj služebník,  
 05 prach (u) Tvých 2 nohou,  
 06 pacholek Tvých 2 (!) koní:  
 07 Ke 2 nohám krále, mého pána,  
 08 se věru kořím, sedmkrát a sedmkrát,  
 09 na záda a na břicho.

**EA 325**

BM 29835

Transkripce:

- 01 [a-na] M:LUGAL EN-ia DINGIR.MEŠ-ia  
 02 D:UTU-ia D:UTU ša iš-t[u AN:ša<sub>10</sub>]-mi  
 03 um-ma M:ji-id-ia ĪR-ka  
 04 ep-ri ša 2 ĜĪR. MEŠ-ka  
 05 LÚ:kàr-tap-pí ša 2 ANŠE.KUR.RA.MEŠ-[k]a  
 06 a-na 2 ĜĪR.MEŠ LUGAL EN-ia am-qú-ut  
 07 7-šu ù 7-ta-na  
 08 lu-ú iš-tu-ḫu-ḫi-in  
 09 ši-ru-ma ù ka-ba-tu-ma

Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi, mým bohům,  
 02 mému Slunci, Slunci, které je [z nebes]:  
 03 Takto (praví) Jidíja, Tvůj služebník,  
 04 prach (u) Tvých 2 nohou,



- 05 pacholek [Tv]ých 2 (!) koní:  
 06 Ke 2 nohám krále, mého pána padám,  
 07 sedmkrát a sedmkrát  
 08 se věru kořím,  
 09 na záda a na břicho.
- 

**EA 326**

VAT 1672

Transkripce:

- 01 a-na M:LUGAL EN-ia DINGIR.MEŠ-ia D:UTU-[ia]  
 02 D:UTU ša iš-tu AN-ú  
 03 um-ma M:ji-id-ia ÌR-ka ep-ri  
 04 ša 2 GÌR. MEŠ-ka [L]Ú:kàr-du-pí  
 05 ša 2 ANŠE.KUR.RA.MEŠ-ka a-na 2 GÌR.MEŠ LUGAL  
 06 EN-ia 7-šu u 7-ta-na  
 07 lu-ú iš-ta-ḥa-ḥi-in ṣ[i-ru-m]a  
 08 u ka-ba-tu-ma
- 

Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi, mým bohům, [mému] Slunci,  
 02 Slunci, které je z nebes:  
 03 Takto (praví) Jidija, Tvůj služebník, prach  
 04 (u) Tvých 2 nohou, pacholek  
 05 Tvých 2 (!) koní: Ke 2 nohám krále,  
 06 mého pána, sedmkrát a sedmkrát  
 07 se věru kořím, na z[ád]a  
 08 a na břicho.
-

## 7. 8. AŠTARTU

**\*\*EA 364**

AO 7094

Transkripce:

01 a-na LUGAL EN-ḫa  
 02 um-ma a-ia-ab  
 03 ḪR-ka a-na  
 04 GĪR.MEŠ EN-ia  
 05 7-šu 7-ta-an  
 06 am-qut a-na-ku ḪR  
 07 LUGAL EN-ia  
 08 SAḪAR \ a-pa-ru ša  
 09 2 GĪR.MEŠ-šu

Překlad:

Králi, ḫému pánovi:  
 Takto (praví) Ajjab,  
 Tvůj služebník: K  
 nohám mého pána,  
 sedmkrát (a) sedmkrát  
 padám. Já jsem služebníkem  
 krále, mého pána,  
 prach \ a-pa-ru (u)  
 jeho 2 nohou.

## 7. 9. BABYLÓNIE

## EA 2

VAT 148 + 2706

Transkripce:

- 01 a-na M:ni-mu-wa-ri-ia LUGAL KUR:mi-iš-ri-i ŠEŠ[-ia qí-bí-ma]  
 02 um-ma M:[k]a-[d]a-aš-[m]a-[an-en-l]í[l] LUGAL KUR:ka-ra[-D:du-ni-ia-aš]  
 03 a-na ia-ši ù ma-t[i-ia] da-an-ni-iš [šu-ul-mu]  
 04 a-na ka-a-ša a-na DA[M.MEŠ-k]a a-na DUMU.MEŠ-ka a-[na  
 LÚ.MEŠ:GAL-ka]  
 05 ANŠE.KUR.RA.MEŠ-ka GIŠ:[GIGIR.MEŠ-ka] ù ma-ti-ka ga-a[b]-bi-ša da-an-  
 ni-iš lu-ú šu[-ul-mu]

Překlad:

- 01 Nimuwariovi, králi Egypta, [mému] bratrovi [řekni]:  
 02 Takto (praví) [K]a[d]aš[m]a[n-En]l[i], král Karaduniaše:  
 03 Mně a [mé] zemi se daří velmi dobře.  
 04 Necht' (i) Tobě, Tvým ž[en]ám, Tvým synům, [Tvým velmožům],  
 05 Tvým koním, [Tvým vozům] a Tvé celé zemi, necht' se daří velmi dobře.

## EA 3

C 4743 (12210)

Transkripce:

- 01 [a-na M:ni-ib-m]u<sup>2</sup>-wa-ri-ia LUGAL KUR:mi-iš-ri-[i ŠEŠ-i]a  
 02 [qí]-bí-ma  
 03 [um-ma M:ka-d]a-aš-ma-an-en-líl LUGAL KUR:ka-ra-D:du-n[i]-ia-aš ŠEŠ-ka-  
 ma  
 04 [a-na ia-ši š]u-ul-mu a-na ka-a-ša a-na É-ka DAM.MEŠ-ka  
 05 [ù a-na gab-b]á KUR-ti-ka GIŠ:GIGIR.MEŠ-ka ANŠE.KUR.RA.MEŠ-ka  
 06 [LÚ.MEŠ:GAL.]GAL-ka da-an-ni-iš lu-ú šu-ul-mu

Překlad:

- 01 [Nim]uwarioni, králi Egypta, [mé]mu [bratrovi]  
 02 [ře]kni:  
 03 [Takto (praví) Kad]ašman-Enlil, král Kaduniaše, Tvůj bratr:  
 04 [Mně se d]aří dobře. Necht' (i) Tobě, Tvému domu, Tvým ženám,  
 05 [a celé Tvé] zemi, Tvým vozům, Tvým koním,  
 06 Tvým [hodnos]tářům, necht' se daří velmi dobře.

**EA 6**

VAT 149

Transkripce:

- 01 [a-n]a M:ni-mu-wa-re-ia  
 02 ŠEŠ-ia qí-b[í-ma]  
 03 um-ma bur-ra-bu-ri-ia-aš LUGAL KU[R:ka-ra-du-ni-ia-aš]  
 04 ŠEŠ-ka-ma a-na ia-ši šu-ul-m[u]  
 05 a-na ka-ša É-ka DAM.MEŠ-ka DUMU.MEŠ[-ka]  
 06 KUR-ti-ka LÚ.MEŠ:GAL.GAL-ka ANŠE.KUR.RA.MEŠ-[k]a  
 07 GIŠ:GIGIR.MEŠ-ka lu-ú šu-ul-mu
- 

Překlad:

- 01 Nimuwareiovi,  
 02 mému bratrovi, řek[ni]:  
 03 Takto (praví) Burraburiaš, král [Karaduniaše],  
 04 Tvůj bratr: Mně se daří dobř[e].  
 05 Tobě, Tvému domu, Tvým ženám, [Tvým] synům,  
 06 Tvé zemi, Tvým velmožům, [Tv]ým koním,  
 07 Tvým vozům necht' se daří dobře.
- 

**EA 7**

VAT 150

Transkripce:

- 01 [a-na M:na-ap-ḥu]-ru-ri-ia LUGAL.GAL LUGAL KUR:mi-iš-[ri-i]  
 02 ŠEŠ-ia [qí-bí]-ma um-ma bur-ra-bu-ri-ia[-aš]  
 03 [LUGAL GAL LUG]AL KUR:ka-ra-du-ni-ia-aš a-ḥ[u-ka-ma]  
 04 [a-na i]a-ši ù É-ia a-na ANŠE.KUR.RA-ia ù GI[Š:GIGIR.MEŠ-ia]  
 05 [a-na r]a-ab-bu-ti-ia ù ma-ti-ia da-an-ni-[iš šu-ul-mu]  
 06 a-na a-ḥi-ia ù É-šu a-na ANŠE.KUR.RA-šu ù GI[Š:GIGIR.MEŠ-šu]  
 07 a-na ra-ab-bu-ti-šu ù ma-ti-šu da-an-ni-iš l[u-ú šu-ul-mu]
- 

Překlad:

- 01 [Naphu]ruriovi, Velkému králi, králi Egyp[ta],  
 02 mému bratrovi [řek]ni: Takto (praví) Burraburi[aš],  
 03 [velký král, kr]ál Karaduniaše, [Tvůj] bra[tr]:  
 04 [M]ně a mému domu, mým koním a mým v[ozům],  
 05 mým [v]elmožům a mé zemi se daří velm[i] dobře.  
 06 Mému bratrovi a jeho domu, jeho koním a [jeho] v[ozům],  
 07 jeho velmožům a jeho zemi ne[cht'] se daří velmi [dobře].
-

**EA 8**

VAT 152

Transkripce:

- 01 [a-n]a na-ap-ḥu-<sup>2</sup>-ru-ri-[ia]  
 02 LUGAL KUR:mi-iṣ-ri-i ŠEŠ-ia qí-[bí-ma]  
 03 um-ma bur-ra-bu-ri-ia-aš LUGAL KUR:ka-ra-[du-ni-ia-aš]  
 04 ŠEŠ-ka-ma a-na ia-a-ši šu-ul-mu  
 05 a-na ka-ša KUR-ka É-ka DAM.MEŠ-ka DUMU.MEŠ-k[a]  
 06 LÚ.MEŠ:GAL-ka ANŠE.KUR.RA.MEŠ-ka GIŠ:GIGIR.MEŠ-ka  
 07 da-an-ni-iš lu-ú šu-ul-mu
- 

Překlad:

- 01 Naphururi[ovi],  
 02 králi Egypta, mému bratrovi, ře[kni]:  
 03 Takto (praví) Burraburiaš, král Kara[duniaše]  
 04 Tvůj bratr: Mně se daří dobře.  
 05 Necht' (i) Tobě, Tvé zemi, Tvému domu, Tvým manželkám, Tvým synům,  
 06 Tvým velmožům, Tvým koním, Tvým vozům  
 07 necht' se daří velmi dobře.
- 

**EA 9**

BM 29785

Transkripce:

- 01 a-na ni-ip-ḥu-ur-ri-ri-ia LUGAL KUR:m[i-iṣ-ri-i]  
 02 qí-bí-m[a]  
 03 um-ma bur-ra-bu-ri-ia-aš LUGAL KUR:ka-ra-d[u-n]i-ia-aš  
 04 ŠEŠ-ka-ma a-na ia-a-ši šu-ul-mu  
 05 a-na ka-a-ša É-ka DAM.MEŠ-ka DUMU.MEŠ-ka KUR-ka  
 06 LÚ.MEŠ:G[A]L-ka ANŠE.KUR.RA.MEŠ-ka GIŠ:GIGIR.MEŠ-ka da-an-[ni-i]š  
 lu-ú šu-ul-mu
- 

Překlad:

- 01 Niphuririovi, králi E[gypta]  
 02 řekn[í]:  
 03 Takto (praví) Burraburiaš, král Karad[un]iaše,  
 04 Tvůj bratr: Mně se daří dobře.  
 05 Necht' (i) Tobě, Tvému domu, Tvým manželkám, Tvým synům, Tvé zemi,  
 06 Tvým velmo[ž]ům, Tvým koním, Tvým vozům necht' se daří ve[lm]i  
 dobře.
-

**EA 10**

BM 29786

Transkripce:

- 01 [a-n]a [na-ap-ḥu]r-ra-<sup>rē</sup>-[i]a LUGAL KUR:m[i-iṣ-ri-i qí-bí-ma]  
 02 [u]m-ma bur-ra-bu-ri-ia-aš LUGAL KUR:ka-ra-D:d[u]-n[i-ia-aš]  
 03 a-na ia-a-ši šu-ul-m[u]  
 04 a-na ka-a-ša a-na bi-ti-ka a-na aš-ša-ti-ka a-na [ -ka]  
 05 a-na GIŠ:GIGIR.ḪI.A-ka a-na si-si-ka ù a-na ma-ti-ka  
 06 da-an-ni-iš lu-ú šu-ul-mu

Překlad:

- 01 [Naphu]ra<sup>rē</sup>[i]ovi, králi Egy[pta, řekni:]  
 02 [Ta]kto (praví) Burraburiaš, král Kara[d]un[iaše:]  
 03 Mně se daří dobrě[.]  
 04 Tobě, Tvému domu, Tvým manželkám, [Tvým ]  
 05 Tvým vozům, Tvým koním a Tvé zemi  
 06 necht' se daří velmi dobře.

**EA 11**

VAT 151 + 1878

Transkripce:

- 01 a-na M:na-ap-ḥu-ru-ri-a LUGAL KUR:mi-iṣ-ri-i ŠE[Š-ia qí-bí-ma]  
 02 um-[ma M:bur-]na-bu-ri-ia-aš LUGAL KUR:ka-ra-du-ni-i[a-aš ŠEŠ-ka-ma]  
 03 a-[na ia-ši š]u-ul-mu a-na ka-a-ša DAM-ka É-k[a DUMU.MEŠ-ka]  
 04 [a-na ANŠE.KUR.RA.MEŠ-k]a a-na GIŠ:GIGIR.MEŠ-ka da-an-ni-iš lu-ú š[u-  
 ul-mu]

Překlad:

- 01 Naphururioví, králi Egypta, [mému bratrovi řekni:]  
 02 Tak[to (praví) Bur]naburiaš, král Karaduni[aše, Tvůj bratr:]  
 03 [Mně se daří d]obře. Tobě, Tvé ženě, Tvému domu, [Tvým synům,]  
 04 [Tvým koním], Tvým vozům necht' se daří velmi do[bře.]

**\*\*EA 12**

VAT 1605

Transkripce:

- 01 a-na M:bi-lí-ia  
 02 qí-bí-ma um-ma  
 03 DUMU.MÍ LUGAL-ma  
 04 a-na ka-ša GIŠ:GIGIR-t[i]-ka  
 05 [a]-m[i]-l[u-t]i [ù É-k]a  
 06 lu-ú [š]u-u[l-m]u

Překlad:

- Mému pánovi  
 řekni: Takto (praví)  
 dcera krále:  
 Tobě, Tvým voz[ů]m,  
 [l]i[d]e[m] [a Tvému domu]  
 necht' se [d]aří do[bře].

## 7. 10. BAŠAN

**\*EA 202**

VAT 331

Transkripce:

01 a-na M:LUGAL EN-ia  
02 qí-bí-ma  
03 um-ma M:a-ma-wa-še  
04 ÌR-ka a-na GÌR.MEŠ  
05 M:LUGAL be-li-ia  
06 7-šu ù 7-šu am-qut

Překlad:

Králi, mému pánovi  
řekni:  
Takto (praví) Amawaše,  
Tvůj služebník: K nohám  
krále, mého pána,  
sedmkrát a sedmkrát padám.

## 7. 11. BEJRÚT

**EA 141**

BM 29809

Transkripce:

- 01 a-na ša LUGAL EN-ia D:UTU-i[a]  
 02 DINGIR.MEŠ-ia ša-ri TIL.LA-ia  
 03 qí-bí-ma um-ma am-mu-ni-ra  
 04 LÚ URU:PÚ.ĤI.A ĪR-ka ù SAĤAR-ra \ a-pa-ru  
 05 ša ĜĪR.MEŠ-ka
- 
- 06 a-na ĜĪR.MEŠ LUGAL EN-ia D:UTU-ia DINGIR.MEŠ-ia  
 07 ša-ri TIL.LA-ia 7 u 7-ta-a-an  
 08 am-qú-ut

Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi, [mému] Slunci,  
 02 mým bohům, dechu mého života  
 03 řekni: Takto (praví) Ammunira,  
 04 vládce Bejrútu, Tvůj služebník a prach \ a-pa-ru  
 05 (u) Tvých nohou:
- 
- 06 K nohám krále, mého pána, mého Slunce, mých bohů,  
 07 dechu mého života, sedmkrát a sedmkrát  
 08 padám.

**EA 143**

VAT 1584 (+) C 4764

Transkripce:

- 01 a-na LUGAL EN-ia š[a-ri]  
 02 TIL.LA-ia [qí-bí-ma]  
 03 [u]m-ma am-mu-ni-r[a ĪR-ka]  
 04 [ù] SAĤAR-ra ša ĜĪ[R.MEŠ-ka]  
 05 [a-na ĜĪR].MEŠ LUGAL E[N-ia 7 ù 7-ta-a-an]  
 06 [am-qú-ut]

Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi, d[echu]  
 02 mého života [řekni]:  
 03 [T]akto (praví) Ammunir[a, Tvůj služebník]  
 04 [a] prach (u) Tv[ých] nohou:  
 05 [K noh]ám krále, [mého] pá[na, sedmkrát a sedmkrát]  
 06 [padám.]



**\*EA 142**

BM 29810

Transkripce:

- 01 [a-na LUGAL EN-ia ša-ri] TIL.[L]A-ia  
 02 [um-ma am-mu-ni]-ra ĪR-ka  
 03 [ù e-pí-r]i ša 2 ĠĪR.MEŠ-ka  
 04 [a-na ĠĪR.MEŠ] LUGAL EN-ia 7 u 7-ta-a-an  
 05 [am-qú-ut]

Překlad:

- 01 [Králi, mému pánovi, dechu] mého živ[ot]a:  
 02 [Takto (praví) Ammuni]ra, Tvůj služebník  
 03 [a prac]h u Tvých nohou:  
 04 [K nohám krále], svého pána, sedmkrát a sedmkrát  
 05 [padám].

**\*\*EA 97**

VAT 1598

Transkripce:

- 01 [a]-na M:šu-mu-ḥa-d[i]  
 02 [u]m-ma M:ia-ap-p[a]-a[h-D:IŠKUR]  
 03 [DINGIR.M]EŠ šu-lum(!)-ka li-[iš-a]l

Překlad:

Šumu-Ḥaddovi:  
 [T]akto (praví) Japp[ah-Ḥaddu:]  
 Necht' [bohové] o Tvé zdraví  
 proj[eví zá]jem.

**\*\*EA 98**

VAT 1675

Transkripce:

- 01 [a-n]a ia-an-ḥa-mi  
 02 [qí-]bí-ma M:(!) um-ma M:ia-pa-[a]h-D:IŠKUR

Překlad:

- 01 Janḥamovi  
 02 řekni: Takto (praví) Jappah-Ḥaddu:

## 7. 12. BÍT-TENNI

**EA 260**

Oppert 1888:253

Transkripce:

01 a-na LUGAL GAL be-li-ia  
 02 M:ba-lu-mi-ir iq-bi  
 03 7-šu ù 7-šu-ma  
 04 a-na 2 GÌR LUGAL GAL  
 05 D:UTU a-na ša<sub>10</sub>-me im-qú-ut

Překlad:

Velkému králi, mému pánovi:  
 (Takto) říká Balu-Mer:  
 Sedmkrát a sedmkrát,  
 ke 2 nohám velkého krále,  
 Slunce na nebesích, padám.

**\*\*EA 317**

VAT 1676

Transkripce:

01 a-na LUGAL GAL be-li-ia  
 02 M:D:da-ga-an-ta-ka-la  
 03 ÌR-ka iq-bi  
 04 7-šu ù 7-šu-ma  
 05 a-na 2 GÌR.MEŠ LUGAL GAL be-li-ia  
  
 06 im-qú-ut

Překlad:

Velkému králi, mému pánovi:  
 (Takto) říká Dagantakala,  
 Tvůj služebník:  
 Sedmkrát a sedmkrát,  
 ke 2 nohám velkého krále, mého  
 pána,  
 padám.

**\*\*EA 318**

BM 29857

Transkripce:

01 a-na LUGAL GAL be-li-[ia]  
 02 D:UTU a-na ša-mi  
 03 M:D:da-ga-an-ta-k[a-la]  
 04 ÌR-ka iq-bi  
 05 7-šu ù 7-šu-ma  
 06 a-na 2 GÌR.MEŠ LUGAL GAL  
 07 be-li-ia im-qú-ut

Překlad:

Velkému králi, [mému] pánovi:  
 Slunci na nebesích:  
 (Takto) říká Dagantak[ala],  
 Tvůj služebník:  
 Sedmkrát a sedmkrát,  
 ke 2 nohám velkého krále,  
 mého pána, padám.

## 7. 13. BYBLOS

## EA 68

VAT 1239

Transkripce:

01 [M: ri]-ib-ḥa-ad-d[a]  
 02 [iq]-bi a-na EN-šu  
 03 [LUGAL] KUR.KI.ḪI.A LUGAL GAL  
 04 [D:]NIN ša URU gu-ub-la  
 05 ti-id-di-in<sub>4</sub> du-na  
 06 a-na LUGAL be-li-ia  
 07 a-na ĠİR.MEŠ EN-ia D:UTU-ia  
 08 7-šu 7-ta-a-an am-qut

Překlad:

[Ri]b-Ḫadd[a]  
 [ří]ká svému pánovi,  
 [králi] všech zemí, velkému králi:  
 Paní Gubly  
 (necht') zajistí sílu  
 králi, mému pánovi:  
 K nohám mého pána, mého  
 Slunce,  
 sedmkrát (a) sedmkrát padám.

## EA 71

VAT 1632

Transkripce:

01 [a-na M:]ḥa-ia pa-sí-t[e]  
 02 [um-]ma M:ri-ib-D:IŠKUR  
 03 [a]-na ĠİR.MEŠ-ka am-qú-[ut]  
 04 D:a-ma-na DINGIR ša LU[GAL be-li-k]a  
 05 ti-di-nu TĚŠ-ka i-na  
 06 pa-ni LUGAL be-li-ka

Překlad:

Ḫajovi, vezíro[vi]:  
 [Ta]kto (praví) Rib-Ḫadda:  
 Ke Tvým nohám pad[ám].  
 Amon, bůh kr[ále, Tvého pá]na  
 (necht') zajistí Tvou ctihodnost v  
 přítomnosti krále, Tvého pána.

## EA 73

BM 29798

Transkripce:

01 a-na M:a-ma-an-ap-pa a-bi-ia  
 02 um-ma M:ri-ib-ad-da DUMU-ka-ma  
 03 a-na ĠİR.MEŠ a-bi-ia am-qú-ut  
 04 D:NIN ša URU:gub-la ti-din  
 05 ba-aš-ta-k[a] i-na pa-ni  
 06 LUGAL-ri EN-ka

Překlad:

Amanappovi, mému otci:  
 Takto (praví) Rib-Adda, Tvůj syn:  
 K nohám mého otce padám.  
 Paní Gubly (necht') zajistí  
 Tv[ou] ctihodnost v  
 přítomnosti krále, Tvého pána.

## EA 74

BM 29795

Transkripce:

01 M:ri-ib-ad-da iq-bi a-na EN-l[i-šu]  
 02 LUGAL KUR.KUR LUGAL GAL LUGAL ta-am-ḥa-ar D:[NIN]  
 03 ša URU:gub-la ti-di-in GA.KALAG a-na [LUGAL]  
 04 EN-ia a-na ĠİR.MEŠ EN-li-ia D:UTU-ia  
 05 7-šu 7-a-an am-qú-ut

Překlad:

- 01 Rib-Adda říká [svému] pánovi,  
 02 králi (všech) zemí, velkému králi, králi bitvy: P[aní]  
 03 Gubly (necht') zajistí sílu [králi],  
 04 mému pánovi: K nohám mého pána, mého Slunce,  
 05 sedmkrát (a) sedmkrát padám.

**EA 75**

C 4757 (12191)

Transkripce:

- 01 [M:r]i-i-[b-]a[d-d]a [iq-bi]  
 02 [a]-na EN-[š]u L[UGAL KUR.KUR LUGAL GAL]  
 03 D:NIN ša U[RU:gub-la]  
 04 ti-din KALAG.GA a[-na LUGAL EN-ia]  
 05 a-na ĠİR.MEŠ EN-ia D:[UTU-ia]  
 06 [7]-š[u] 7-a-an am-qú-u[t ]

Překlad:

- 01 [R]i[b]-A[dd]a [říká]  
 02 [své]mu pánovi, kr[áli] (všech) zemí, velkému králi:  
 03 Paní [Gubly]  
 04 (necht') zajistí sílu [králi, mému pánovi:]  
 05 K nohám mého pána, [mého Slunce,]  
 06 [sedm]kr[át] (a) sedmkrát pad[ám.]

**EA 76**

VAT 324

Transkripce:

- 01 [M:]ri-ib-D:IŠKUR iq-bi a-n[a] <EN-šu>  
 02 [L]UGAL KUR.KUR.KI.MEŠ LUGAL-ri GAL  
 03 LUGAL ta-am-ḥa-ra D:NIN ša  
 04 URU:gub-la ti-di-in<sub>4</sub> KALAG.GA  
 05 a-na LUGAL-ri be-li-ia a-na ĠİR.MEŠ  
 06 EN-ia D:UTU-ia 7-šu 7-a-an am-qú-ut

Překlad:

- 01 Rib-Ḥadda říká <svému pánovi>,  
 02 [k]ráli (všech) zemí, velkému králi,  
 03 králi bitvy: Paní  
 04 Gubly (necht') zajistí sílu  
 05 králi, mému pánovi: K nohám  
 06 mého pána, mého Slunce, sedmkrát (a) sedmkrát padám.

**EA 77**

VAT 1635 + 1700

Transkripce:

- 01 [a]-na M:[a-m]a-[an-ap-pa qí-bí-ma]

Překlad:

[Am]an[hatpovi]:

02	um-ma M:ri-i[b-D:IŠKUR a-na GÌR.MEŠ-ka]	Takto (praví) Ri[b-Ḥadda: Ke Tvým nohám]
03	am-qú-ut D:[a-ma-na DINGIR ša LUGAL]	padám. [Amon, bůh krále,]
04	EN-ka ù D:[NIN ša URU g]ub-ub-[I]a	Tvého služebníka a [Paní G]ub[ly]
05	ti-di-<nu>-mi T[ÉŠ-ka] i-na	(necht') zajistí Tvou cti[hodnost] v
06	pa-ni LUGAL EN-[ka]	přítomnosti krále, [Tvého] pána.

**EA 78**

VAT 1282

Transkripce:

01	[M:ri-ib]-D:IŠKUR iq-b[i]
02	[a-na E]N-šu LUGAL KUR.KUR.ḪI.A.K[I]
03	[LUGAL GA]L D:NIN ša URU:[gub-la]
04	[ti-d]i-in <sub>4</sub> GA.KALAG a-na [LUGAL]
05	[be-l]i-ia a-na GÌR.MEŠ EN-[ia]
06	[D:]UTU-ia 7-šu 7-a-an am-[qú-ut]

Překlad:

01	[Rib]-Ḥadda říká[á]
02	svému [pá]novi, králi všech zemí,
03	[velkému k]ráli: Paní [Gubly]
04	[(necht') zaj]istí sílu [králi],
05	mému [páno]vi. K nohám [mého] pána,
06	mého Slunce, sedmkrát (a) sedmkrát pa[dám.]

**EA 79**

VAT 1634

Transkripce:

01	[M:ri-i]b-D:IŠKUR iq-bi
02	[a-na E]N-šu LUGAL KUR.KUR.ḪI.A.K[I]
03	[LUGAL ta]-am-ḥa-ra D:NIN
04	[ša] URU:gub-la ti-di-in <sub>4</sub>
05	[KALAG.G]A a-na LUGAL-ri EN-ia
06	[a-na] GÌR.MEŠ EN-ia D:UTU-ia
07	7-šu 7-a-an am-qú-ut

Překlad:

01	[Ri]b-Ḥadda říká
02	svému [pá]novi, králi všech zemí,
03	[králi b]itvy: Paní
04	Gubly (necht') zajistí
05	sílu králi, mému pánovi.
06	K nohám mého pána, mého Slunce,
07	sedmkrát (a) sedmkrát padám.

**EA 82**

BM 37648

Transkripce:

01 a-na M:[a-ma-]an-ap-pa a-bi-ia  
 02 qí-bí-ma  
 03 um-ma M:ri-ib-D:IŠKUR DUMU-ka-ma  
 04 a-na ĠĪR.MEŠ a-bi-ia am-qú-ut

Překlad:

[Ama]nappovi, mému otci  
 řekni:  
 Takto (praví) Rib-Ĥadda, Tvůj syn:  
 K nohám mého otce padám.

**EA 83**

BM 29797

Transkripce:

01 [M:r]i-ib-[D:IŠKUR i]q-bi a-[na]  
 02 [EN-š]u LUGAL KUR.KUR.KI.MEŠ LUGAL GAL  
 03 [N]IN ša URU:gub-la ti-di-in<sub>4</sub>  
 04 [KALAG.G]A a-na LUGAL-ri EN-ia  
 05 a-na ĠĪR.MEŠ EN-ia D:UTU-ia  
 06 7-šu 7-ta-an am-qú-ut

Překlad:

01 [R]ib-[Ĥadda ř]íká  
 02 své[mu pánovi], králi všech zemí, velkému králi:  
 03 [P]aní Gubly (necht') zajistí  
 04 [síl]u králi, mému pánovi.  
 05 K nohám mého pána, mého Slunce  
 06 sedmkrát (a) sedmkrát padám.

**EA 84**

VAT 1633

Transkripce:

01 [a-na] LUGAL BE-ia D:UTU KUR.KI.DIDLI.ĤI.A  
 02 [q]í-bí-ma  
 03 [u]m-ma ri-ib-ad-di ĪR-ka-m[a]  
 04 [GI]Š:ĠĪR.GUB ĠĪR.MEŠ-ka a-na ĠĪR.MEŠ D:UTU  
 05 BE-ia 8(!)-it-šu ù 7-ta-a-an  
 06 am-qú-ut

Překlad:

01 Králi, mému pánovi, Slunci všech zemí  
 02 [ř]ekni:  
 03 [T]akto (praví) Rib-Addi, Tvůj služební[k,]  
 04 [p]odnožka Tvých nohou: K nohám Slunce,  
 05 mého pána, osmkrát a sedmkrát  
 06 padám.

**EA 85**

VAT 1626

Transkripce:

- 01 [a-na LUGAL-ri] EN-ia D:UTU q[í]-b[í-ma]  
 02 [um-ma M:ri-ib]-D:IŠKUR ÌR-ka-ma a-na G[ÌR.MEŠ]  
 03 [EN-ia] D:UTU 7-šu 7-ta-an am-[qut]  
 04 [D:NIN] ša URU:gub-la ti-di-in<sub>4</sub>  
 05 [KALAG.G]A a-na LUGAL-ri EN-ia

Překlad:

- 01 [Králi], mému pánovi, Slunci ř[e]k[ni:]  
 02 [Takto (praví) Rib]-Ḥadda, Tvůj služebník. K noh[ám]  
 03 [mého pána], Slunce, sedmkrát (a) sedmkrát pad[ám.]  
 04 [Paní] Gubly (necht') zajistí  
 05 [sí]lu králi, mému pánovi.

**EA 86**

BM 29804

Transkripce:

- 01 [a-na M:]a-ma-a[n-ap-pa qí-bí-ma]  
 02 um-ma M:ri-ib-D:[IŠKUR a-na ĠÌR.MEŠ-ka]  
 03 am-qú-ut D:a-ma-n[a DINGIR ša LUGAL]  
 04 EN-ka ti-di-nu TÉŠ-k[a a-na pa-ni]  
 05 LUGAL-ri EN-ka

Překlad:

- 01 Ama[nappovi řekni:]  
 02 Takto (praví) Rib-[Ḥadda: Ke Tvým nohám]  
 03 padám. Amon[, bůh krále,]  
 04 Tvého pána (necht') zajistí Tvou ctihodnost [v přítomnosti]  
 05 krále, Tvého pána.

**EA 87**

BM 29805

Transkripce:

- 01 [a-na M:]a-ma-an-ap-pí B[E-ia]  
 02 qí-bí-ma  
 03 um-ma ri-ib-D:IŠKUR ÌR-ka-ma  
 04 a-na ĠÌR.MEŠ EN-ia am-qú-ut  
 05 D:a-ma-na ù D:NIN  
 06 ša URU:gub-la ti-di-nu  
 07 TÉŠ-ka a-na pa-ni LUGAL BE-ia

Překlad:

- 01 Amanappovi, [mému] pán[ovi]  
 02 řekni:  
 03 Takto (praví) Rib-Ḥadda, Tvůj služebník:

- 04 K nohám mého pána padám.  
 05 Amon a Paní  
 06 Gubly (necht') zajistí  
 07 Tvou ctihodnost v přítomnosti krále, mého pána.

**EA 88**

BM 29800

Transkripce:

- 01 [M:ri-i]b-[D:]IŠ[KUR] iq-b[i a-na BE-šu]  
 02 [LUGAL KUR]R:miš-ri LUGAL KUR.[KI.ĤI.A LUGAL GAL]  
 03 [7]-it-< šu> 7-ta-a-an a-[na ĜĪR.MEŠ BE-ia]  
 04 D:UTU-ia am-qú-ut

Překlad:

- 01 [Ri]b-Ĥad[da] říká[á svému pánovi],  
 02 [králi] Egypta, králi všech z[emí, velkému králi:]  
 03 [Sedm]kr<át> (a) sedmkrát k [nohám mého pána,]  
 04 mého Slunce padám.

**EA 89**

VAT 1627

Transkripce:

- 01 [M:ri-ib-]D:IŠKUR iq-b[i a-na]  
 02 [EN-šu LU]GAL KUR.MEŠ LUGAL G[AL]  
 03 [D:NIN š]a URU:gub-l[a ti-din]  
 04 [KALAG.GA a-]na LUGAL-ri EN-[ia]  
 05 [a-na ĜĪR.ME]Š EN-ia D:U[TU-i]a  
 06 [7-šu 7-]ta-an am-q[ú]-ut

Překlad:

- 01 [Rib]-Ĥadda říká  
 02 [svému pánovi, kr]áli všech zemí, velkému krá[li]:  
 03 [Paní ]Gubly (necht') [zajistí]  
 04 [sílu] králi, [mému] pánovi.  
 05 [K nohá]m mého pána, mého Slu[nc]e,  
 06 [sedmkrát (a) sedm]krát pad[á]m.

**EA 90**

VAT 1661

Transkripce:

- 01 [a-na] LUGAL EN-ia [D:UTU-ia]  
 02 [q]í-bí-[ma]  
 03 um-ma M:ri-ib-D:IŠKUR Ì[R-ka-ma]  
 04 a-na ĜĪR.MEŠ EN-ia D:UTU-[ia 7-šu 7-a-an]  
 05 am-qú-ut



Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi, mému [Slunci]  
 02 [ř]ekn[i:]  
 03 Takto (praví) Rib-Ḥadda, [Tvůj] služeb[ník:]  
 04 K nohám mého pána, [mého] Slunce, [sedmkrát (a) sedmkrát]  
 05 padám.

**EA 92**

VAT 868

Transkripce:

- 01 M:r[i-i]b-ad-di iq-bi  
 02 a-na L[U]GAL be-li-šu D:UTU KU[R.KI.ḪI.A]  
 03 a-na GÌ[R.M]EŠ LUGAL BE-ia D:UTU-ia  
 04 7-šu 7-ta-a-an am-qú-ut  
 05 D:NIN [š]a URU:gu-u[b-la t]i-d[in]  
 06 [G]A.KALA[G] a-na L[U]G[AL E]N-i[a] D:[UT]U-[i]a

Překlad:

- 01 R[i]b-Ḥadda říká  
 02 kr[á]li, svému pánovi, Slunci vše[ch zemí:]  
 03 K no[há]m krále, mého pána, mého Slunce,  
 04 sedmkrát (a) sedmkrát padám.  
 05 Paní Gu[bly (necht') z]aji[stí]  
 06 [s]íl[u] k[r]á[li,] mé[mu páno]vi, [mé]mu [Slun]ci.

**EA 93**

VAT 1663

Transkripce:

- 01 [a-na M:a-m]a-an-ap-pa  
 02 [um-ma M:r]i-ib-D:IŠKUR  
 03 [a-na G]ÌR.MEŠ-ka am-qú-ut

Překlad:

- [Am]anappovi:  
 [Takto (praví) R]ib-Ḥadda:  
 [Ke] Tvým nohám padám.

**EA 94**

C 4756

Transkripce

- 01 [M:r]i-i[b]-a[d-d]i [i]š-[ta-pa]r a-na [L]UGAL [KU]R.[KUR.KI]  
 02 [L]Ú:Ì[R] LU[GAL] be-[l]í-[ia a-na-]ku  
 03 a-[na] GÌR.MEŠ be-l[í-i]a 7 ù 7 a[m]-qut

Překlad:

- 01 [R]i[b]-A[dd]i p[í]š[e k]ráli [v]šec[h zemí:]  
 02 Služeb[níkem] kr[á]le, [mého] pá[n]a [jsem] j[á].  
 04 K nohám [mé]ho pá[na], sedmkrát (a) sedmkrát p[a]dám.

**EA 95**

VAT 1668

Transkripce:

- 01 [a-na LÚ].GAL qí-bí-ma  
 02 [u]m-ma M:ri-ib-D:IŠKUR a-na G[ÌR.MEŠ-ka]  
 03 [a]m-[q]ú-ut D:a-ma-na >ù<  
 04 ù D:NIN ša URU:gub-la  
 05 ti-di-nu TĚŠ-ka a-na pa-ni  
 06 LUGAL-ri EN-li-ka-ma

Překlad:

- 01 [„Velm]oži“ řekni:  
 02 [T]akto (praví) Rib-Ḥadda: Ke [Tvým nohám]  
 03 [p]ad[á]m. Amon >a<  
 04 a Paní Gubly  
 05 (necht') zajistí Tvou ctihodnost v  
 06 přítomnosti krále, Tvého pána.

**EA 96**

VAT 1238

Transkripce:

- 01 a-na M:ri-ib-D:IŠKUR  
 02 [DU]MU-ia qí-bí-ma  
 03 um-ma M:LÚ.GAL ÉRIN.ME[Š A]D-ka-ma  
 04 a-bi-ka DINGIR.ME[Š]-nu  
 05 šu-lum-ka šu-l[u]m É-ka  
 06 li-iš-al

Překlad:

- 01 Rib-Ḥaddovi,  
 02 mému [sy]novi řekni:  
 03 Takto (praví) velitel jednotk[y,] Tvůj [ot]ec  
 04 Tvůj otec. Necht'<sup>233</sup> bohové  
 05 (o) Tvé „zdraví“ a „zdraví“ Tvého domu  
 06 projeví zájem.

**EA 102**

BM 29806

Transkripce:

- 01 [a-na M:ia-an-ḥa]-m[i ]  
 02 [qí]-bí-ma  
 03 um-ma M:ri-ib-D:IŠKUR  
 04 a-na GÌR.MEŠ-ka am-qú-ut  
 05 D:NIN ša URU:gub-la  
 06 DINGIR LUGAL EN-ia li-din

Překlad:

- [Janḥa]movi  
 [ře]kni:  
 Takto (praví) Rib-Ḥadda:  
 Ke Tvým nohám padám.  
 Paní Gubly,  
 bůh krále, mého pána necht' zajistí

233 V ř. 06.

- 07 TÉŠ.BA-ka a-na pa-ni LUGAL be-li-ku Tvou ctihodnost v přítomnosti  
krále, Tvého pána,  
08 D:UTU KUR.DIDLI.MEŠ.KI Slunce všech zemí.

**EA 103**

VAT 1208

Transkripce:

- 01 [a-n]a LUGAL-ri EN-ia  
02 D:UTU-ia um-ma M:ri-ib-D:IŠKUR  
03 ĪR-ka-ma a-na ĠĪR.MEŠ EN-ia  
04 D:UTU-ia 7-šu 7-ta-an  
05 am-qú-ut

Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi,  
02 mému Slunci: Takto (praví) Rib-Ḫadda,  
03 Tvůj služebník: K nohám mého pána,  
04 mého Slunce, sedmkrát (a) sedmkrát  
05 padám.

**EA 104**

C 4751

Transkripce:

- 01 a-na LUGAL-ri EN-ia D:UTU-ia  
02 qí-bí-ma  
03 um-ma M:ri-ib-D:IŠKUR ĪR-ka-ma  
04 a-na ĠĪR.MEŠ EN-ia D:UTU-ia  
05 7-šu 7-ta-an am-qú-ut

Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi, mému Slunci  
02 řekni:  
03 Takto (praví) Rib-Ḫadda, Tvůj služebník:  
04 K nohám mého pána, mého Slunce,  
05 sedmkrát (a) sedmkrát padám.

**EA 105**

VAT 1628

Transkripce:

- 01 [M:r]i-ib-D:IŠKUR iq-bi a-na EN-[šu]  
02 LUGAL GAL LUGAL KUR.KUR.KI.MEŠ LUGAL ta-am-ḫ[a-ra]  
03 D:NIN ša URU:gub-la ti-di-in<sub>4</sub> K[ALAG.GA]  
04 a-na LUGAL-ri EN-ia a-na ĠĪR.MEŠ EN-ia  
05 D:UTU-ia 7-šu 7-ta-an am-qú-ut

Překlad:

- 01 [R]ib-Ḫadda říká [svému] pánovi,

- 02 velkému králi, králi všech zemí, králi bi[tyv:]  
 03 Paní Gubly (necht') zajistí [sílu]  
 04 králi, mému pánovi. K nohám mého pána,  
 05 mého Slunce, sedmkrát (a) sedmkrát padám.

**EA 106**

VAT 344

Transkripce:

- 01 M:ri-ib-D:IŠKUR iq-bi a-[na BE-šu]  
 02 LUGAL-ri KUR.KI.ĪI.A a-na ĠİR.MEŠ [BE-ia LUGAL-r]i  
 03 7-šu ù 7-ta-an am-[qú-ut]

Překlad:

- 01 Rib-Īhadda říká [svému pánovi,  
 02 králi všech zemí: K nohám [mého pána, král]e,  
 03 sedmkrát a sedmkrát pa[dám].

**EA 107**

VAT 346

Transkripce:

- 01 [M:]ri-ib-D:IŠKUR [i]q-b[i]  
 02 a-na EN-li LUGAL KUR.KUR.KI.MEŠ  
 03 LUGAL GAL LUGAL ta-am-ĥa-ra  
 04 D:NIN ša URU:gub-la  
 05 ti-di-in<sub>4</sub> GA.KALAG a-na LUGAL  
 06 EN-ia a-na ĠİR.MEŠ EN-ia  
 07 D:UTU-ia 7-šu 7-ta-an  
 08 am-qú-ut

Překlad:

- 01 Rib-Īhadda [ř]ík[á]  
 02 pánovi, králi všech zemí,  
 03 velkému králi, králi bitvy:  
 04 Paní Gubly  
 05 (necht') zajistí sílu králi,  
 06 mému pánovi. K nohám mého pána,  
 07 mého Slunce, sedmkrát (a) sedmkrát  
 08 padám.

**EA 108**

VAT 345

Transkripce:

- 01 M:ri-ib-D:IŠKUR iš-ta-par  
 02 a-na M:EN-šu LUGAL KUR.KUR.MEŠ.KI  
 03 LUGAL GAL LUGAL ta-am-ĥa-ra  
 04 D:NIN ša URU:gub-la ti-di-in<sub>4</sub>  
 05 KALAG.GA a-na LUGAL-ri EN-ia

- 06 a-na ĠĪR.MEŠ EN-ia D:UTU-ia  
07 7-šu 7-ta-an am-qú-ut

Překlad:

- 01 Rib-Ḥadda píše  
02 svému pánovi, králi všech zemí,  
03 velkému králi, králi bitvy:  
04 Paní Gubly (necht') zajistí  
05 sílu králi, mému pánovi.  
06 K nohám mého pána, mého Slunce,  
07 sedmkrát (a) sedmkrát padám.

**EA 109**

VAT 1629

Transkripce:

- 01 [M:r]i-ib-D:IŠKUR [iq-bi] a-na EN-šu  
02 LUGAL KUR.MEŠ LUGAL [GAL] D:NIN ša URU:gub-la  
03 ti-di-in<sub>4</sub> KALAG.GA a-na LUGAL EN-ia  
04 a-na ĠĪR.MEŠ EN-ia D:UTU-ia 7-šu  
05 [7]-ta-an am-qú-ut

Překlad:

- 01 [R]ib-Ḥadda [říká] svému pánovi,  
02 králi všech zemí, [velkému] králi: Paní Gubly  
03 (necht') zajistí sílu králi, mému pánovi.  
04 K nohám mého pána, mého Slunce, sedmkrát  
05 (a) [sedm]krát padám.

**EA 112**

VAT 1664

Transkripce:

- 01 [M]:ri-ib-[D:IŠKUR iš-ta-par]  
02 [a]-na EN-li-[š]u L[UGAL KUR.MEŠ]  
03 [L]UGAL GAL D:NIN ša [URU:gub-la]  
04 [t]i-di-in<sub>4</sub> KALAG.GA a-na [LUGAL]  
05 [E]N-ia a-na ĠĪR.MEŠ EN-[ia]  
06 [D]:UTU-ia 7-šu 7-ta-an  
07 [a]m-qú-ut

Překlad:

- 01 Rib-[Ḥadda píše]  
02 [své]mu pánovi, kr[áli všech zemí],  
03 velkému královi: Paní [Gubly]  
04 (necht') [za]jistí sílu [králi],  
05 mému [pán]ovi. K nohám [mého] pána,  
06 mého Slunce, sedmkrát (a) sedmkrát  
07 [p]adám.

**EA 116**

C 4752

Transkripce:

- 01 [M:ri-ib-D:IŠKU]R iš-ta-par a-n[a]  
 02 [EN-šu LUG]AL GAL LUGAL KUR.MEŠ LUGAL  
 03 [ta]-am-ḥa-ar D:NIN ša URU:gub-[la]  
 04 [ti]-di-in<sub>4</sub> KALAG.GA a-na LUGAL-[r]i  
 05 [EN]-ia a-na ĠÌR.MEŠ EN-[i]a D:UTU  
 06 [7-šu] 7-ta-an am-qú-ut

Překlad:

- 01 [Rib-Ḥadd]a píše  
 02 [svému pánovi], velkému [krá]li, králi všech zemí, králi  
 03 [bi]tvy: Paní Gub[ly]  
 04 (necht') [za]jistí sílu krá[li],  
 05 mému [pánovi]. K nohám [mé]ho pána, Slunce,  
 06 [sedmkrát] (a) sedmkrát padám.

**EA 117**

VAT 350

Transkripce:

- 01 [M:]ri-ib-D:IŠKUR [iš-ta-par a-na EN-šu]  
 02 [LUGAL]-ri GAL LUGAL [ta-am-ḥa-ra]  
 03 [D]:NIN ša URU:g[ub-l]a t[i-di-in<sub>4</sub>]  
 04 [KALAG.]GA a-na LUGAL-ri EN-ia [D:UTU-i]a  
 05 [7]-šu 7-ta-an am-qú-ut

Překlad:

- 01 Rib-Ḥadda [píše svému pánovi,  
 02 velkému [krá]li, králi [bitvy]:  
 03 Paní G[ubl]y (necht') za[jistí]  
 04 [sí]lu králi, mému pánovi, mému [Slunci],  
 05 [sedm]krát (a) sedmkrát padám.

**EA 118**

BM 29808 + VAT 1662

Transkripce:

- 01 a-na M:LUGAL-ri EN-ia  
 02 D:UTU qí-bí-ma  
 03 um-ma M:ri-ib-D:IŠKUR ÌR-ka-ma  
 04 a-na ĠÌR.MEŠ EN-ia D:UTU  
 05 7-šu 7-ta-an am-qú-ut  
 06 D:NIN ša URU:gub-la  
 07 ti-di-in<sub>4</sub> KALAG.GA a-na LUGAL  
 08 EN-ia

Překlad:

- Králi, mému pánovi,  
 mému Slunci řekni:  
 Takto (praví) Rib-Ḥadda, Tvůj  
 služebník:  
 K nohám mého pána, Slunce,  
 sedmkrát (a) sedmkrát padám.  
 Paní Gubly  
 (necht') zajistí sílu králi,  
 mému pánovi.

**EA 119**

VAT 349

Transkripce:

- 01 [M:]ri-ib-D:IŠKUR [i]š-[ta-par]  
 02 [a]-na EN-šu LUGAL-ri GA[L]  
 03 LUGAL ta-am-ḥa-<ra> D:NIN š[a]  
 04 URU:gub-la ti-di-in<sub>4</sub> KALAG.[GA]  
 05 a-na LUGAL-ri EN-ia  
 06 a-na ĜĪR.MEŠ EN-ia D:UTU-ia  
 07 7-šu 7-ta-an am-qú-ut

Překlad:

Rib-Ḥadda [p]í[še]  
 svému pánovi, velk[ému] králi,  
 králi bit<vy>: Paní  
 Gubly (necht') zajistí sí[lu]  
 králi, mému pánovi.  
 K nohám mého pána, mého  
 Slunce,  
 sedmkrát (a) sedmkrát padám.

**EA 121**

VAT 1665

Transkripce:

- 01 [M:]ri-ib-D:IŠKUR i[š-tap-p]ar a-[na]  
 02 EN-šu LUGAL KUR.MEŠ LUGAL GAL  
 03 D:NIN ša URU:gub-la  
 04 ti-di-in<sub>4</sub> KALAG.GA a-na LUGAL-ri  
 05 EN-ia a-na ĜĪ[R.M]EŠ EN-ia  
 06 D:UTU-ia 7-šu 7-ta-an  
 07 am-qú-ut

Překlad:

- 01 Rib-Ḥadda p[í]š[e]  
 02 svému pánovi, králi všech zemí, velkému králi:  
 03 Paní Gubly  
 04 (necht') zajistí sílu králi,  
 05 mému pánovi. K no[há]m mého pána,  
 06 mého Slunce, sedmkrát (a) sedmkrát  
 07 padám.

**EA 122**

VAT 1625

Transkripce:

- 01 [M:]ri-ib-D:IŠKUR iš-tap-p[ar]  
 02 [a]-na EN-šu LUGAL KUR.KI LUG[AL G]A[L]  
 03 LUGAL ta-am-ḥa-ar  
 04 D:NIN ša URU:gub-la  
 05 ti-di-in<sub>4</sub> KALAG.GA a-na  
 06 LUGAL-ri EN-ia a-na  
 07 ĜĪR.MEŠ EN-ia D:UTU-ia  
 08 7-šu 7-ta-an am-qú-ut

Překlad:

- 01 Rib-Ḥadda píš[e]  
 02 svému pánovi, králi všech zemí, [vel]ké[mu] kr[áli,]

- 03 králi bitvy:  
 04 Paní Gubly  
 05 (necht') zajistí sílu  
 06 králi, mému pánovi. K  
 07 nohám mého pána, mého Slunce,  
 08 sedmkrát (a) sedmkrát padám.

**EA 123**

BM 29803

Transkripce:

- 01 M:ri-ib-D:IŠKUR iš-ta-par  
 02 a-na EN-šu LUGAL-ri GAL  
 03 LUGAL-ri KUR.KUR.KI LUGAL-ri  
 04 ta-am-ḥa-[a]r D:NIN  
 05 ša URU:gub-la ti-di-in<sub>4</sub>  
 06 KALAG.GA a-na LUGAL-ri  
 07 EN-ia a-na ĠİR.MEŠ  
 08 EN-ia D:UTU 7-šu  
 09 7-ta-an am-<qú-ut>

Překlad:

Rib-Ḥadda píše  
 svému pánovi, velkému králi,  
 králi všech zemí, králi  
 bit[v]y: Paní  
 Gubly (necht') zajistí  
 sílu králi,  
 mému pánovi. K nohám  
 mého pána, Slunce, sedmkrát (a)  
 sedmkrát pad<ám>.

**EA 124**

C 4755 [12188]

Transkripce:

- 01 [a-na LUG]AL-ri EN-i[a D:UTU-ia]  
 02 [um-m]a M:ri-ib-D:IŠKUR Ì[R-ka-ma]  
 03 [D:NI]N ša-a URU:gu[b-la ti-di-in<sub>4</sub>]  
 04 [KALAG].GA a-na LUGAL-ri EN-[ia a-na]  
 05 [ĠİR].MEŠ EN-ia D:UTU-ia [7-šu]  
 06 [7]-ta-an am-qú-ut

Překlad:

- 01 [Kr]áli, mé[mu] pánovi, [mému Slunci:]  
 02 [Takt]o (praví) Rib-Ḥadda, [Tvûj] služ[ebník:]  
 03 [Pan]í Gu[bly (necht') zajistí]  
 04 [síl]u králi, [mému] pánovi. [K]  
 05 [noh]ám mého pána, mého Slunce, [sedmkrát]  
 06 (a) [sedm]krát padám.

**EA 125**

BM 29802

Transkripce:

- 01 a-na LUGAL-ri E[N-ia]  
 02 um-ma M:ri-ib-D:IŠKU[R] Ì[R-ka-ma]  
 03 a-na ĠİR.MEŠ EN-ia D:U[TU]-ia  
 04 7-šu 7-ta-a-an am-qú-ut  
 05 D:NIN ša-a URU:gub-la  
 06 ti-di-in<sub>4</sub> GA.KALAG a-na



07 LUGAL-ri EN-ia

Překlad:

- 01 Králi, [mému] pán[ovi:]  
 02 Takto (praví) Rib-Ḥad[da], [Tvůj] služe[bník:]  
 03 K nohám mého pána, mého Slu[nce],  
 04 sedmkrát (a) sedmkrát padám.  
 05 Paní Gubly  
 06 (necht') zajistí sílu  
 07 králi, mému pánovi.

**EA 126**

VAT 1183

Transkripce:

- 01 M:ri-ib-id-di qí-bí-[ma]  
 02 a-na LUGAL be-li-ia a-na KI.TA  
 03 ĜÌR.MEŠ BE-ia 7 u 7 am-qut-ut

Překlad:

Rib-Addi: Řek[ni]  
 králi, mému pánovi: Pod  
 nohy mého pána, sedmkrát a  
 sedmkrát padám.

**EA 129**

VAT 1637 + 1638

Transkripce:

- 01 [M:ri-ib]-ad-d[i qí-bí-ma]  
 02 [a-n]a [LUG]AL be-[l]i-[ia a-na KI.TA]  
 03 [Ĝ]Ī[R].MEŠ 7 ù 7 [am-qut-ut ]

Překlad:

Rib-Addi: Řekni  
 králi, mému pánovi: Pod  
 nohy sedmkrát a sedmkrát padám.

**EA 130**

VAT 1624

Transkripce:

- 01 [a-n]a LUGAL-ri EN-ia  
 02 q[í]-bí-ma um-ma  
 03 M:ri-ib-D:IŠKUR ĪR-ka-ma  
 04 D:NIN ša-a URU:gub-la  
 05 ti-di-in<sub>4</sub> KALAG.GA a-na  
 06 LUGAL-ri EN-ia a-na  
 07 ĜÌR.MEŠ EN-ia D:UTU-ia  
 08 7-šu 7-ta-a-an am-qú-ut

Překlad:

Králi, mému pánovi  
 ř[e]kni: Takto (praví)  
 Rib-Ḥadda, Tvůj služebník:  
 Paní Gubly  
 (necht') zajistí sílu  
 králi, mému pánovi. K  
 nohám mého pána, mého Slunce,  
 sedmkrát (a) sedmkrát padám.

**EA 132**

BM 29801

Transkripce:

- 01 [a-na] LUGAL EN-ia D:UTU-i[a]  
 02 [qí]-bí-ma um-ma M:ri-ib-D:IŠKUR  
 03 [Ī]R-ka-ma D:NIN ša-a  
 04 [U]RU:gub-la ti-di-in<sub>4</sub> KALAG.GA  
 05 a-na LUGAL-ri EN-ia a-na  
 06 ĜÌR.MEŠ EN-ia D:UTU-ia

Překlad:

Králi, mému pánovi, mému Slunci  
 ř[e]kni: Takto (praví) Rib-Ḥadda,  
 Tvůj [služe]bník: Paní  
 Gubly (necht') zajistí sílu  
 králi, mému pánovi. K  
 nohám mého pána, mého Slunce,

07 7-šu 7-ta-a-an am-qú-ut sedmkrát (a) sedmkrát padám.

**EA 136**

BM 29799

Transkripce:

01 [a]-na LUGAL EN-ia  
 02 um-ma ri-ib-D:IŠKUR ÌR-ka  
 03 SAḪAR \ e-pí-ri ša 2 GÌR.MEŠ-ka  
 04 a-na GÌR.MEŠ LUGAL EN-ia  
 05 7 u 7-ta-a-an am-qú-ut

Překlad:

Králi, mému pánovi:  
 Takto (praví) Rib-Ḫadda, Tvůj  
 služebník,  
 prach \ e-pí-ri Tvých dvou nohou.  
 K nohám krále, mého pána,  
 sedmkrát a sedmkrát padám.

**EA 137**

Golenischeff

Transkripce:

01 M:ri-ib-ad-[di qí-bí-ma]  
 02 a-na LUGAL be-l[i-ia ]  
 03 a-na KI.TA GÌR-p[í LUGAL be-li-ia]  
 04 7-ta-an ù 7-ta-[an am-qut-ut]

Překlad:

Rib-Ad[di: Řekni]  
 králi, [mému] pánovi:  
 Pod noh[y krále, mého pána,]  
 sedmkrát a sedmkr[át padám.]

**EA 138**

VAT 351

Transkripce:

01 a-na LUGAL be-[l]i-[ia D:]U[T]U KUR.M[EŠ]  
 02 um-ma ri-i[b]-ad-[d]i [Ì]R-ka  
 03 a-na KI.TA GÌR.MEŠ LUGAL EN-li-i[a]  
 04 7-tam ù 7 m[a]-aq-ta-ti<sub>7</sub>

Překlad:

01 Králi, [mému] pá[n]ovi, Sl[un]ci všech zem[í]:  
 02 Takto (praví) Ri[b]-Ad[d]i, Tvůj [služe]bník:  
 03 Pod nohy krále, m[é]ho pána,  
 04 sedmkrát a sedmkrát p[a]dám.

**EA 139**

BM 29828

Transkripce:

01 a-na LUGAL E[N-ia D:UTU-ia]  
 02 um-ma AN-ra-[bi-iḫ ÌR-ka]  
 03 um-ma gu-[l]a.K[I GEMÉ-ka a-na]  
 04 GÌR.MEŠ EN D:UTU 7 [7 am-qut]

Překlad:

01 Králi, [mému] pá[n]ovi, mému Slunci:  
 02 Takto (praví) Ilu-ra[p]iḫ, Tvůj služebník:  
 03 Takto (praví) Gu[b]a, [Tvá služebnice. K]  
 04 nohám pána, Slunce, sedmkrát [(a) sedmkrát padám.]

**EA 140**

VAT 1639

Transkripce:

- 01 [a-na] LUGAL EN D:UTU-ia um-ma  
 02 URU:gub-la GEMÉ-ka um-ma  
 03 M:AN-ra-pí-ih ĪR-ka a-na  
 04 ĠĪR.MEŠ EN-ia D:UTU 7 7 am-qut

Překlad:

- 01 Králi, pánovi, mému Slunci: Takto  
 02 (praví) Gubla, Tvá služebnice: Takto  
 03 (praví) Ilu-rapih, Tvůj služebník: K  
 04 nohám mého pána, Slunce, sedmkrát (a) sedmkrát padám.

**EA 362**

AO 7093

Transkripce:

- 01 [M:]ri-ib-D:IŠKUR-di qí-bi-mi  
 02 a-na LUGAL be-li-ia  
 03 a-na KI.TA ĠĪR.MEŠ be-li-ia  
 04 7-ta u 7 am-qut-ut

Překlad:

Rib-Ḥadda: Řekni  
 králi, mému pánovi:  
 Pod nohy mého pána,  
 sedmkrát a sedmkrát padám.

**\*EA 110**

VAT 1666

Transkripce:

- 01 [a-na LUGAL EN-i]a [D:UTU-ia]  
 02 [qí-bí-ma] um-ma M:ri-[ib-D:IŠKUR]  
 03 [ĪR-ka D:NIN] ša-a URU:[gub-la]  
 04 [ti-di-in<sub>4</sub> KALA]G.GA a-na LU[GAL EN-ia]  
 05 [D:UTU-ia a]-na ĠĪR.MEŠ-ia  
 06 [D:UTU-ia 7-]šu 7-ta-an a[m-qut]

Překlad:

- 01 [Králi, mé]mu [pánovi, mému Slunci]  
 02 [řekni]: Takto (praví) Ri[b-Ḥadda,]  
 03 [Tvůj služebník: Paní] [Gubly]  
 04 [(necht') zajistí sí]lu krá[li, mému pánovi,]  
 05 [mému Slunci]. K mým nohám,  
 06 [mého Slunce, sedm]krát (a) sedmkrát pa[dám.]

**\*EA 114**

BM 29796

Transkripce:

- 01 [M:ri-ib-D:IŠKUR iš-ta-par] a-na EN-[šu]  
 02 [LUGAL KUR.MEŠ LUGAL GAL LUGAL t]a-am-ḥa-a[r]  
 03 D:NI[N š]a [UR]U:[gu]b-la ti-di-in<sub>4</sub>  
 04 KALAG.GA a-na LUGAL EN-ia a-na ĠĪR.MEŠ

- 05 EN-ia D:UTU-ia 7-šu 7-ta-an  
06 am-qú-ut

Překlad:

- 01 [Rib-Ḫadda píše svému] pánovi,  
02 [králi všech zemí, velkému králi, králi b]itv[y:]  
03 Pa[ní Gu]bly (necht') zajistí  
04 sílu králi, mému pánovi. K nohám  
05 mého pána, mého Slunce, sedmkrát (a) sedmkrát  
06 padám.

**\*\*EA 81**

VAT 1318

Transkripce:

- 01 [M:ri-ib-D:IŠKUR iq-b]i a-na EN-[šu]  
02 [LUGAL KUR.KI.MEŠ LUGAL GAL LU]GAL ta-am-ḫa-[ra]  
03 [D:NIN ša URU:gub-la] t[i]-di-in<sub>4</sub> KAL[AG.G]A  
04 [a-na LUGAL-r]i [EN-ia a-na GÌR.MEŠ E]N-ia  
05 [D:UTU-]ia 7-šu 7-a-an a[m-q]ú-ut

Překlad:

- 01 [Rib-Ḫadda říká]á [svému] pánovi,  
02 [králi všech zemí, velkému králi, krá]li bitv[y:]  
03 [Paní Gubly] (necht') z[a]jistí s[íl]u  
04 [krá]li, [mému pánovi. K nohám mé]ho pána,  
05 mého [Slunce], sedmkrát (a) sedmkrát p[ad]ám.

**\*\*EA 91**

VAT 931

Transkripce:

- 01 [M:ri-ib-D:IŠKUR iq-bi a-na] EN-š[u a-na GÌR.MEŠ]  
02 [EN-ia 7-šu 7-t]a-a[n a]m-[q]ú-[u]t

Překlad:

- 01 [Rib-Ḫadda říká] sv[ému] pánovi: [K nohám]  
02 [mého pána, sedmkrát (a) sedmk]rá[t p]ad[á]m.

**\*\*EA 111**

VAT 1631

Transkripce:

- 01 [a-na LUG]AL-r[i EN-ia D:UTU-ia]  
02 [qí-]b[í-ma]  
03 [um-ma M:r]i-[ib-D:IŠKUR ÌR-ka-ma]  
04 [a-na GÌR.MEŠ EN-ia D:UTU-ia]  
05 [7-š]u 7[-ta-an am-qú-ut]

Překlad:

- 01 [Krá]li, [mému pánovi, mému Slunci]  
02 [ř]ek[ni:]  
03 [Takto (praví) R]i[b-Ḥ]adda, Tvůj služebník:]  
04 [K nohám mého pána, mého Slunce,]  
05 [sedmkr]át (a) sedm[krát padám.]

## 7. 14. DAMAŠEK

## EA 194

VAT 1705

Transkripce:

- 01 a-na M:LUGAL-ri EN-ia  
 02 um-ma M:bir<sub>5</sub>-ia-wa-za ĪR-k[a]  
 03 a-na ĠĪR.MEŠ-pí M:LUGAL-ri  
 04 be-li-ia 7 ù 7-ta-[a]n  
 05 am-[qut]

Překlad:

Králi, mému pánovi:  
 Takto (praví) Biriawaza, Tv[ú]j  
 služebník:  
 K nohám krále,  
 mého pána, sedmkrát a sedmk[r]át  
 pa[dám].

## EA 195

C 4761 (12230)

Transkripce:

- 01 a-na M:LUGAL-ri  
 02 be-li-ia  
 03 qí-bí-ma  
 04 um-ma M:bir<sub>5</sub>-ia-wa-za  
 05 ĪR-ka SAĤAR.MEŠ \ ep-ri  
 06 ša ĠĪR.MEŠ-ka ù  
 07 KI.MEŠ ša ka-bá-sí-ka  
 08 ĠIŠ:GU.ZA ša a-ša-bi-ka  
 09 ù ĠIŠ:ĠĪR.GUB \ gi-iš-tap-pí  
 10 ša ĠĪR.MEŠ-ka  
 11 a-na ĠĪR.MEŠ M:LUGAL EN-ia  
 12 D:UTU KIN.<NIM> še-ri.MEŠ  
 13 u le-lá-ma  
 14 7-šu a-na pa-ni  
 15 7-ta-an-ni am-qut

Překlad:

Králi,  
 mému pánovi  
 řekni:  
 Takto (praví) Biriawaza,  
 Tvůj služebník, prach \ ep-ri  
 (u) Tvých nohou a  
 země, po které kráčíš,  
 stolice, na které sedíš  
 a podnožka \ gi-iš-tap-pí  
 Tvých nohou:  
 K nohám krále, mého pána,  
 Slunce, rána  
 a večer  
 sedmkrát plus  
 (a) sedmkrát padám.

## EA 196

VAT 1592 + 1710

Transkripce:

- 01 [a-na M:LUGAL-ri EN-i]a qí-b[í-ma]  
 02 [um-ma M:bir<sub>5</sub>-i]a-w[a-z]a Ī[R-ka]  
 03 [a]-na [ĠĪR.M]EŠ [M:LUG]AL E[N]-[í]a 7 a-n[a pa-ni]  
 04 ši-bi-t[a-a]-an am-qu[t]

Překlad:

- 01 [Králi], mé[mu pánovi], řek[ni]:  
 02 [Takto (praví) Biri]aw[az]a, [Tvůj] služ[ebník]:  
 03 [K noh]ám [krá]le, [mého] pá[na], sedmkrát p[lus]  
 04 sedm[kr]át padá[m].

## 7. 15. EGYPT

## EA 1

BM 29784

Transkripce:

- 01 a-na M:ka-dá-aš-ma-an-en-líl LUGAL KUR:ka-ra-an-du-n[i]-še  
 02 ŠEŠ-ia qí-bí-ma um-ma M:ni-ib-mu-a-re-ia LUGAL GAL  
 03 LUGAL KUR:mi-iš-ri-i:KI ŠEŠ-ka-ma a-na maḥ-ri-ia šul-mu  
 04 a-na maḥ-ri-ka lu-ú šul-mu a-na É-ka a-na DAM.MEŠ-ka  
 05 a-na DUMU.MEŠ-ka a-na LÚ.MEŠ:GAL.GAL.MEŠ-ka ANŠE.KUR.RA.MEŠ-  
 ka  
 06 GIŠ:GIGIR.MEŠ-ka a-na lib-bi KUR.KUR-ka da-an-ni-iš lu-ú šul-mu  
 07 a-na ia-a-ši šul-mu a-na É-ia a-na DAM.MEŠ-ia a-na DUMU.MEŠ-ia  
 08 a-na LÚ.MEŠ:GAL.GAL.MEŠ-ia ANŠE.KUR.RA.MEŠ-ia GIŠ:GIGIR.MEŠ-ia  
 09 ERÍN.MEŠ ma-ad šul-mu ù lib-bi KUR.KUR-ia ma-gal šul-mu

Překlad:

- 01 Kadašman-Enlilovi, králi Karadun[i]še,  
 02 mému bratrovi, řekni: Takto (praví) Nibmauareia, Velký král,  
 03 král Egypta, Tvůj bratr: Mně se daří dobře.  
 04 Necht' (i) Tobě se daří dobře. Tvému domu, Tvým ženám,  
 05 Tvým synům, Tvým velmožům, Tvým koním,  
 06 Tvým vozům, ve Tvých zemích necht' se daří velmi dobře.  
 07 Mně se daří dobře. Mému domu, mým ženám, mým synům,  
 08 mým velmožům, mým koním, mým vozům,  
 09 mým početným jednotkám se daří dobře a v mých zemích se daří moc dobře.

## EA 5

BM 29787 + C 12195

Transkripce:

- 01 [um-ma M:ni-ib-mu-a-r]e-i[a LUGAL GAL]  
 02 [LUGAL KUR:mi-iš-ri-i a-na M:]ka-[da-aš-ma-an-en-líl]  
 03 [LUGAL KUR:ka-ra-du]-ni-ia-[aš ŠEŠ-ia]  
 04 [qí-bí-ma a-na maḥ-ri-i]a šul-⟨mu⟩ a-[na maḥ-ri-ka]  
 05 [lu-ú šul-mu a-na É.MEŠ-k]a DAM.MEŠ-[ka]  
 06 [DUMU.MEŠ-ka LÚ:MEŠ.GAL.GAL.MEŠ-k]a ERÍN.MEŠ-k[a]  
 07 [ANŠE.KUR.RA.MEŠ-k]a GIŠ:[GIGIR.MEŠ]-ka ù i-n[a lib-bi]  
 08 [KUR.KUR.ḪI.A-ka lu-ú šu]l-mu  
 09 [a-na ia-aš-ši š]ul-mu a-na É.ḪI.A-ia DAM.MEŠ-[ia]  
 10 [DUMU.MEŠ-ia LÚ.MEŠ:G]AL.GAL-ia ERÍN.MEŠ-ia ma-[a-ad]  
 11 [ANŠE.KUR.RA.MEŠ]-ia GIGIR.MEŠ-ia ù i-na lib-bi  
 12 [KUR.KUR.ḪI.A-i]a ma-gal ma-gal lu-ú šul-mu

Překlad:

- 01 [Takto (praví) Nibmuar]ei[a, Velký král]  
 02 [král Egypta:] Ka[dašman-Enlilovi]

- 03 [králi Karadu]niaš[e, mému bratrovi]  
 04 [řekni: Mně se daří] dob(ře). N[echt' (i) Tobě]  
 05 [se daří dobře. Tvému domu], Tvým ženám,  
 06 [Tvým synům, Tvým „velmožům“, Tvým jednotkám,  
 07 [Tvým koním, Tvým vozům] a ve  
 08 [Tvých zemích necht' se daří velmi d]obře.  
 09 [Mně se daří d]obře. Mému domu, mým ženám,  
 10 [mým synům, mým „hodno]stářům“, mým po[četným] jednotkám,  
 11 mým [koním], mým vozům a v  
 12 mý[ch zemích] necht' se daří velmi, velmi dobře.

**EA 99**

Cairo 4742 (12196)

Transkripce:

- 01\* [a-na . . .]x ma a[ ]  
 02\* [LÚ KU]R:[a]m-m[i]-ia [ ]  
 03\* [q]í-bí-ma um-ma  
 04\* LUGAL-ma a-nu-u[m-m]a  
 05\* ʔup-pa an[-n]a-a u[š-ʔ]e-bi-la-ku  
 06\* qá-bé-e [a-n]a k[a]-a-ša  
 07\* ʔ uš-šur ʔlu-ú<sup>1</sup>  
 08\* na-ša-ra-ta aš-ru  
 09\* LUGAL ša it-ti-ka

Překlad:

[vládci A]mm[i]ji,  
 [ř]ekni:  
 Takto (praví) král. Ny[n]í  
 tu[t]o tabulku Ti z[as]ílám,  
 aby k T[o]bě promluvila.  
 A střež! ʔAt<sup>1</sup>  
 střežíš místo  
 krále, které je u Tebe.

**EA 162**

VAT 347

Transkripce:

- 01 [a-na M:a-zi-ru] L[Ú] URU:a-mu-ur-ra qí-bí-ma  
 02 [um-ma-(a)-m]i LUGAL EN-ka . . .

Překlad:

- 01 [Azirovi], vládci Amurru řekni:  
 02 [Takt]o (praví) král, Tvůj pán: . . .

**EA 367**

AO 7095

Transkripce:

- 01 a-na M:in-tar-ú-tá LÚ URU:ak-ša-pa  
 02 qí-bí-ma um-ma LUGAL-ma  
 03 a-nu-ma ʔup-pa an-na-a uš-te-bi-la-ku  
 qá-bé-e  
 04 a-na ka-a-ša ʔ uš-šur lu-ú na-ša-ra-ta  
 05 aš-ru LUGAL ša it-ti-ka

Překlad:

Intarutovi, vládci Akšapy,  
 řekni: Takto (praví) král.  
 Nyní tuto tabulku Ti zasílám, aby  
 promluvila  
 k Tobě. A střež! At' střežíš  
 místo krále, které je u Tebe.



**EA 369**

Musées Royaux d'Art et d'Histoire, Brussels, E.6753

Transkripce:

- 01 a-na M:mi-l-ki-li ʽLÚʽ URU:gaz-r[i]  
 02 um-ma LUGAL-ma a-nu-um-ma ʽtup-pa a-ni-ʽamʽ  
 03 ul-te-bi-la-ak-ku a-na qa-bé-e  
 04 a-na ka-a-ša

Překlad:

- 01 Milkilovi, vládci Gezer[u]:  
 02 Takto (praví) král. Nyní tuto tabulku  
 03 Ti zasílám, aby promluvila  
 04 k Tobě.

**EA 370**

BM 134870

Transkripce:

- 01 a-na M:i-di-ia LÚ URU:aš-qá-lu-n[a:K]I  
 02 qí-bí-ma um-ma LUGAL-ma a-nu-ʽmaʽ  
 03 ʽtup-pa an-ʽnaʽ-a ʽušʽ-te-bi-la-ku  
 04 qá-bé-e a-na ka-a-ša ʽuʽ ʽušʽ-šur  
 05 lu-ú na-ša-ra-ta aš-ru LUGAL  
 06 ša it-ti-ka

Překlad:

- Jidijovi, vládci Aškalonu  
 řekni: Takto (praví) král. Nyʽniʽ  
 tʽuʽto tabulku Ti zaʽsʽlám,  
 aby k Tobě promluvila. ʽAʽ ʽstʽřež!  
 At' střežíš místo krále,  
 které je u Tebe.

## 7. 16. ENIŠASI

**EA 187**

BM 29860

Transkripce:

- 01 [a-na LUGAL-]ri BE-ia [DINGIR-ia D:UTU-ia]  
 02 [qí]-bí-[ma]  
 03 [um]-ma ša-ti-ia<sub>8</sub> LÚ U[RU:e-ni-ša-si<sub>20</sub>-i]  
 04 [Ì]R-ka ep-ri šu-pa-a[l]  
 05 [GÌ]R.MEŠ-pí M:LUGAL-ri BE-ia  
 06 [a]-n[a] GÌR.MEŠ-pí LUGAL-ri BE-[ia]  
 07 DINGIR-ia D:UTU-ia 7-šu ù 7-[šu]  
 08 [am]-qú-ut

Překlad:

- 01 [Krá]li, mému pánovi, [mému bohu, mému Slunci]  
 02 [ře]kn[í]:  
 03 [Tak]to (praví) Šatija, vládce [Enišasi],  
 04 Tvůj [služe]bník, prach pod  
 05 nohama krále, mého pána:  
 06 [K] nohám krále, [mého] pána,  
 07 mého boha, mého Slunce, sedmkrát a sedm[krát]  
 08 [pa]dám.

**EA 363**

AO 7097

Transkripce:

- 01 a-na LUGAL EN-ia DINGIR-ia <D:UTU-ia>  
 02 qí-bí-ma  
 03 um-ma ÌR-re-ša ÌR-ka  
 04 ᵀLÚ URU:e-<ni>-ša-sí a-na šu-pa-li  
 05 up-ri GÌR-pí LUGAL EN-ia  
 06 7 ù 7 am-qú-ut

Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi, mému bohu, <mému Slunci>  
 02 řekni:  
 03 Takto (praví) Abdi-Reša, Tvůj služebník,  
 04 ᵀvládce ᵀE<ni>šasi, do  
 05 prachu pod nohama krále, mého pána,  
 06 sedmkrát a sedmkrát padám.

## 7. 17. GAZA

## EA 296

BM 29840

Transkripce:

01 a-na M:LUGAL-r[i] E[N]-ia  
 02 DINGIR.MEŠ-ia D:[UTU.MEŠ]-ia  
 03 qí-bí-ma  
 04 um-ma M:ia-a[h]-ti-ri ÌR-ka  
  
 05 ep-ri ša GÌR.MEŠ-ka  
 06 a-na GÌR.MEŠ LUGAL EN-ia  
 07 DINGIR.MEŠ-ia D:UTU.MEŠ-ia 7-šu  
 08 ù 7-it-ta-a-an am-qú-ut

Překlad:

Král[i], mému pán[ovi],  
 mým bohům, mým [Sluncím]  
 řekni:  
 Takto (praví) Ja[h]turu, Tvůj  
 služebník,  
 prach (u) Tvých nohou:  
 K nohám krále, mého pána,  
 mých bohů, mých Sluncí, sedmkrát  
 a sedmkrát padám.

## 7. 18. GEZER

## EA 267

C 4771 [12232]

Transkripce:

01 [a-]na M:LUGAL EN-ia  
 02 [DINGIR].MEŠ-ia D:UTU-ia  
 03 qí-bí-ma  
 04 um-ma M:mil-ki-li ÌR-ka-ma  
 05 ep-ri ša GÌR.MEŠ-ka  
 06 a-na GÌR.MEŠ LUGAL EN-ia  
 07 DINGIR.MEŠ-ia D:UTU-ia  
 08 7-šu 7-tá-a-an am-qú-ut

Překlad:

Králi, mému pánovi,  
 mým [boh]ům, mému Slunci  
 řekni:  
 Takto (praví) Milkilu, Tvůj  
 služebník,  
 prach (u) Tvých nohou:  
 K nohám krále, mého pána,  
 mých bohů, mého Slunce  
 sedmkrát (a) sedmkrát padám.

## EA 268

VAT 1532

Transkripce:

01 [a-na M:]LUG<sup>ʾ</sup>AL<sup>ʾ</sup> [E]N-ia DING[IR.MEŠ-i]a  
 02 [D:]UTU-ia qí-bí-ma  
 03 [um-]ma M:mil-ki-li ÌR-ka[-ma<sup>ʾ</sup>]  
 04 [e]p-<sup>ʾ</sup>r<sup>ʾ</sup>i ša GÌR.MEŠ-ka  
 05 a-na GÌR.MEŠ LUGAL EN-ia  
 06 DINGIR.MEŠ-ia D:UTU-ia  
 07 7-šu 7-tá-a-an [a]m-<sup>ʾ</sup>qú<sup>ʾ</sup>-ut

Překlad:

01 Krá<sup>ʾ</sup>lí<sup>ʾ</sup>, mému [pá]novi, mým bo[hů]m,  
 02 mému Slunci řekni:  
 03 [Tá]kto (praví) Milkilu, Tvůj služebn[ík],  
 04 [p]r<sup>ʾ</sup>a<sup>ʾ</sup>ch (u) Tvých nohou:  
 05 K nohám krále, mého pána,  
 06 mých bohů, mého Slunce  
 07 sedmkrát (a) sedmkrát [p]a<sup>ʾ</sup>dá<sup>ʾ</sup>m.

## EA 269

BM 29846

Transkripce:

01 a-na M:LUGAL EN-ia  
 02 DINGIR.MEŠ-ia D:UTU-ia  
 03 qí-bí-ma  
 04 um-ma M:mil-ki-li ÌR-ka  
 05 ep-ri ša GÌR.MEŠ-ka  
 06 a-na GÌR.MEŠ LUGAL EN-ia  
 07 DINGIR.MEŠ-ia D:UTU-ia

Překlad:

Králi, mému pánovi,  
 mým bohům, mému Slunci  
 řekni:  
 Takto (praví) Milkilu, Tvůj  
 služebník,  
 prach (u) Tvých nohou:  
 K nohám krále, mého pána,  
 mých bohů, mého Slunce

08 7-šu 7-tá-a-an am-qut sedmkrát (a) sedmkrát padám.

**EA 270**

BM 29845

Transkripce:

01 a-na M:LUGAL EN-ia  
 02 DINGIR.MEŠ-ia D:UTU-ia  
 03 qí-bí-ma  
 04 um-ma M:mil-ki-li ÌR-ka  
 05 ep-ri ša GÌR.MEŠ-ka  
 06 a-na GÌR.MEŠ LUGAL EN-ia  
 07 DINGIR.MEŠ-ia D:UTU-ia  
 08 7-šu 7-tá-a-an am-qut

Překlad:

Králi, mému pánovi,  
 mým bohům, mému Slunci  
 řekni:  
 Takto (praví) Milkilu, Tvůj  
 služebník,  
 prach (u) Tvých nohou:  
 K nohám krále, mého pána,  
 mých bohů, mého Slunce  
 sedmkrát (a) sedmkrát padám.

**EA 271**

VAT 1531

Transkripce:

01 a-na M:LUGAL EN-ia  
 02 DINGIR.MEŠ-ia D:UTU-ia  
 03 qí-bí-ma  
 04 um-ma M:mil-ki-li ÌR-ka  
 05 ep-ri ša GÌR.MEŠ-ka  
 06 a-na GÌR.MEŠ LUGAL EN-ia  
 07 DINGIR.MEŠ-ia D:UTU-ia  
 08 7-šu 7-tá-a-an am-qut

Překlad:

Králi, mému pánovi,  
 mým bohům, mému Slunci  
 řekni:  
 Takto (praví) Milkilu, Tvůj  
 služebník,  
 prach (u) Tvých nohou:  
 K nohám krále, mého pána,  
 mých bohů, mého Slunce,  
 sedmkrát (a) sedmkrát padám.

**EA 292**

BM 37647

Transkripce:

01 a-na M:LUGAL EN-ia DINGIR[.MEŠ-ia]  
 02 D:UTU-ia qí-bí-m[a]  
 03 um-ma M:D:IM.DI.KU<sub>5</sub> ÌR-k[a]  
 04 ep-ri ša 2 GÌR.MEŠ-ka  
 05 a-na GÌR.MEŠ LUGAL EN-ia  
 06 DINGIR.MEŠ-ia D:UTU-ia 7-šu  
 07 7-ta-a-an am-qú-ut

Překlad:

01 Králi, mému pánovi, mým boh[ům],  
 02 mému Slunci řekn[i]:  
 03 Takto (praví) Milkilu, Tv[ůj] služebník,  
 04 prach (u) Tvých 2 nohou:  
 05 K nohám krále, mého pána,  
 06 mých bohů, mého Slunce, sedmkrát  
 07 (a) sedmkrát padám.

**EA 293**

C 4774 [12231]

Transkripce:

- 01 [a-na LUGAL EN-]ia  
 02 [DIN]GIR.[MEŠ-ia D:UTU-i]a [qí-bí-ma]  
 03 [u]m-ma M:[D:IM.D]I.KU<sub>5</sub> Ì[R-ka]  
 04 [e]p-ri ša GÌR.MEŠ-ka  
 05 a-na GÌR.MEŠ LUGAL EN-ia  
 06 DINGIR.MEŠ-ia D:UTU-ia 7-šu  
 07 7-ta-a-an am-qú-ut

Překlad:

- 01 [Králi,] mému [pánovi],  
 02 [mým boh]ům, mé[mu Slunci řekni]:  
 03 [T]akto (praví) [Milk]ilu, Tv[ůj služebník],  
 04 [p]rach (u) Tvých nohou:  
 05 K nohám krále, mého pána,  
 06 mých bohů, mého Slunce, sedmkrát  
 07 (a) sedmkrát padám.

**EA 294**

BM 29854

Transkripce:

- 01 a-na M:LUGAL EN-ia DINGIR.MEŠ-ia  
 02 D:UTU-ia qí-bí-ma  
 03 u[m-m]a M:š-í-d-[q]í-lí ÌR-ka  
 04 a-<sup>1</sup>na GÌR.MEŠ LUGAL<sup>1</sup> E[N]-<sup>1</sup>ia<sup>1</sup> DINGIR.ME[Š]-ia  
 05 D:UTU-<sup>1</sup>ia 7<sup>1</sup>-[š]u 7-ta-a-an  
 06 am-qú-ut

Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi, mým bohům,  
 02 mému Slunci, řekni:  
 03 T[ak]to (praví) Š<sup>1</sup>id<sup>1</sup>[q]ili, Tv<sup>1</sup>ůj služebník:  
 04 <sup>1</sup>K nohám krále<sup>1</sup>, <sup>1</sup>mého<sup>1</sup> pá[na], mých boh[ů],  
 05 <sup>1</sup>mého<sup>1</sup> Slunce, <sup>1</sup>sedm<sup>1</sup>krát (a) sedmkrát  
 06 padám.

**EA 297**

BM 29834

Transkripce:

- 01 a-na M:LUGAL EN-ia DINGIR.MEŠ-ia  
 02 D:UTU-ia qí-bí-ma  
 03 um-ma M:ia-pa-<sup>1</sup>hi ÌR-k[a-ma]  
 04 ep-ri ša 2 GÌR.MEŠ-[k]a  
 05 a-na GÌR.MEŠ LUGAL EN-ia

Překlad:

- Králi, mému pánovi, mým bohům,  
 mému Slunci řekni:  
 Takto (praví) Japa<sup>1</sup>hu, Tv[ůj]  
 služebník,  
 prach u [Tv]ých 2 nohou:  
 K nohám krále, mého pána,

06	DINGIR.MEŠ-ia D:UTU-ia 7-šu	mých bohů, mého Slunce, sedmkrát
07	7-ta-a-an am-qú-ut	(a) sedmkrát padám.

**EA 298**

BM 29833

Transkripce:

01	[a-n]a LUGAL EN-ia DINGIR.MEŠ-ia
02	D:UTU-ia D:UTU ša
03	iš-tu AN:ša <sub>10</sub> -mì-i
04	um-ma M:ia-pa[-h]i LÚ ša
05	URU:ga-az-ri:KI
06	ÌR-ka ep-ri ša
07	2 GÌR.MEŠ-ka LÚ:kàr-tap-pí
08	ša ANŠE.KU.RA-ka
09	a-na 2 GÌR.MEŠ LUGAL EN-ia
10	D:UTU ša iš-tu š[a <sub>10</sub> ]-mì-i
11	7-šu 7-ta-a-an
12	lu-ú iš-ta-ħa-ħi-in
13	ka-bat-tum-ma u
14	ši-ru-ma

Překlad:

Králi, mému pánovi, mým bohům,  
mému Slunci, Slunci které  
je z nebes:  
Takto (praví) Japaħu, vládce  
Gezeru,  
Tvůj služebník, prach (u)  
Tvých 2 nohou, pacholek  
Tvých koní:  
Ke 2 nohám krále, mého pána,  
Slunce, které je z nebes,  
sedmkrát (a) sedmkrát  
se věru kořím,  
na břicho a  
na záda.

**EA 299**

BM 29832

Transkripce:

01	a-na M:LUGAL EN-ia DINGIR.MEŠ-ia
02	D:UTU-ia D:UTU ša i[š]-tu
03	AN:ša <sub>10</sub> -mì um-ma M:ia-pa-ħi
04	LÚ ša URU:ga-az-ri:KI
05	ÌR-ka ep-ri ša GÌR.MEŠ-ka
06	LÚ:ku <sub>8</sub> -sí ANŠE.KUR.RA.MEŠ-ka
07	a-na 2 GÌR.MEŠ LUGAL EN-ia
08	DINGIR.MEŠ-ia D:UTU-ia D:UTU
09	ša iš-tu AN:ša <sub>10</sub> -me 7-šu
10	u 7-ta-a-an lu-ú am-qut-ma
11	ka-bat-tum u ši-ru-ma

Překlad:

Králi, mému pánovi, mým bohům,  
mému Slunci, Slunci které je [z]  
nebes: Takto (praví) Japaħu,  
vládce Gezeru,  
Tvůj služebník, prach (u) Tvých  
nohou,  
pacholek Tvých koní:  
Ke 2 nohám krále, mého pána,  
mých bohů, mého Slunce, Slunce,  
které je z nebes, sedmkrát  
a sedmkrát věru padám,  
na břicho a na záda.

**EA 378**

BM 50745

Transkripce:

01	[a-na] ʾLUGALʾ [EN]- ʾiaʾ DINGIR.MEŠ-i[a]
02	[D:UTU-ia] D:UTU ša iš-[tu]
03	[AN]:ʾša <sub>10</sub> ʾ-mì-i [um]-ma M:ia-[pa-ħi]
04	ʾLÚʾ ša URU:gaz-ri:ʾKÍʾ [ÌR-ka] ʾepʾ-ri ša UZU:GÌR.MEŠ-[ka]
05	a-na UZU:GÌR.MEŠ LUGAL EN-ia
06	DINGIR.MEŠ-ʾiaʾ D:UTU-ia D:UTU ʾišʾ-tu

07 AN:ša<sub>10</sub>-mì-i 7-šu u 7-ta-a-an  
 08 lu-ú iš-ta-ḥa<sup>1</sup>-ḥi-in  
 09 UZU:ka-bat-tum-ma u  
 10 UZU:ši-ru-ma

Překlad:

01 [Králí, mému] [pánovi], mý[m] bohům,  
 02 [mému Slunci], Slunci, které je [z]  
 03 [n]e<sup>1</sup>bes: [Ta]kto (praví) Japa[ḥu],  
 04 [vládce] Gezeru, [Tvůj služebník], [pr<sup>1</sup>ach (u) [Tvých] nohou:  
 05 K nohám krále, mého pána,  
 06 [mých] bohů, mého Slunce, Slunce, které  
 07 je z [ne<sup>1</sup>bes, sedmkrát a sedmkrát  
 08 se věru kořím,  
 09 na břicho a  
 10 na záda.

**\*EA 300**

VAT 1606

Transkripce:

01 [a-na M:LUGAL E]N-ia<sup>1</sup> DINGIR[.MEŠ-ia]  
 02 [D:UTU-ia] D:[UT]U [š]a i<sup>1</sup>-[tu]  
 03 [AN:ša<sub>10</sub>-mì um-m]a  
 04 [M:ia-pa-ḥi] a-m<sup>1</sup>?-[I]i?  
 05 [ša URU:ga]z-[r]i:KÍ<sup>1</sup> IR-ka<sub>4</sub>  
 06 [ep-ri ša] 2 GÍR.MEŠ-ka<sub>4</sub>  
 07 LÚ:kàr<sup>1</sup>-tap-pí š[a ANŠE].KUR<sup>1</sup>.RA.MEŠ-ka<sub>4</sub>  
 08 a-[n]a 2 GÍR<sup>1</sup>.M[EŠ] LUGAL<sup>1</sup> EN-ia  
 09 7-šu u 7-ta-a-an  
 10 [am]-qut

Překlad:

01 Králi, mému pánovi, mým bohům,  
 02 mému Slunci, Slunci, které je z  
 03 nebes: Takto (praví)  
 04 Japaḥu, vládce  
 05 Gezeru, Tvůj služebník  
 06 prach (u) Tvých nohou,  
 07 pacholek Tvých koní:  
 08 K nohám krále, mého pána,  
 09 sedmkrát a sedmkrát  
 10 padám.



## 7. 19. GINTIKIRMIL

## EA 264

BM 29853

Transkripce:

- 01 a-na M:LUGAL-ri EN-[ia]  
 02 um-ma M:ta-gi ÌR-k[a]  
 03 a-na GÌR.MEŠ M:LUGAL-ri EN-ia  
 04 7-šu ù 7-ta-an am-qut

Překlad:

Králi, [mému] pánovi:  
 Takto (praví) Tagi, Tv[ůj]  
 služebník:  
 K nohám krále, mého pána  
 sedmkrát a sedmkrát padám.

## EA 265

VAT 1697

Transkripce:

- 01 a-na M:LUGAL-ri EN-ia  
 02 um-ma M:ta-gi ÌR-ka  
 03 a-na GÌR.MEŠ M:LUGAL EN-ia  
 04 am-qut

Překlad:

Králi, mému pánovi:  
 Takto (praví) Tagi, Tvůj služebník:  
 K nohám krále, mého pána  
 padám.

## EA 266

VAT 1590

Transkripce:

- 01 [a-na] M:LUGAL E[N-ia]  
 02 [DINGIR].MEŠ-ia D:[UTU-ia]  
 03 [q]í-bí-[ma]  
 04 um-ma M:ta-a-g[i] ÌR-ka  
 05 ep-ri ša GÌ[R.MEŠ-ka]  
 06 a-na GÌR.MEŠ LUGAL E[N-ia]  
 07 DINGIR.MEŠ-ia D:UTU-ia  
 08 7-šu 7-tá-a-an [am-qut]

Překlad:

Králi, [mému] pán[ovi],  
 mým [boh]ům, [mému Slunci]  
 [ř]ekn[i]:  
 Takto (praví) Tag[i, Tvůj]  
 služebník],  
 prach (u) [Tvých] no[hou]:  
 K nohám krále, [mého] pá[na],  
 mých bohů, mého Slunce,  
 sedmkrát a sedmkrát [padám].

**7. 20. GUDDAŠUNA****EA 177**

VAT 1684

Transkripce:

- 01 a-na LUGAL EN-ia DINGIR-ia D:UTU-ia  
02 um-ma M:ju-mi-ú-ta LÚ KUR:gud-da-šu-na  
03 ÌR LUGAL EN-ia  
04 a-na up-ri GÌR-pí LUGAL EN-ia  
05 7 ù 7 am-qú-ut

Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi, mému bohu, mému Slunci:  
02 Takto (praví) Jumiuta, vládce Guddašuny,  
03 služebník krále, mého pána:  
04 Do prachu (u) nohou krále, mého pána  
05 sedmkrát a sedmkrát padám.

## 7. 21. ҒASI

## EA 175

VAT 1588

Transkripce:

- 01 [a-na] LUGAL EN-ia DINGIR-[ia D:UTU]-ia  
 02 [qí]-bí-ma  
 03 [um-m]a ìl-da-a-ia<sub>8</sub> Ì[R-ka]  
 04 L[Ú] URU:ḥa-sí a-na šu-pa-li  
 05 up-ri ĠĪR-pí LUGAL EN-ia  
 06 7 ù 7 am-qú-ut

Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi, [mému] bohu, mému [Slunci]  
 02 [ře]kni:  
 03 [Tak]to (praví) Ildaja, [Tvůj] služe[bník],  
 04 vládce Ғasi: Do  
 05 prachu (u) nohou krále, mého pána,  
 06 sedmkrát a sedmkrát padám.

## EA 185

VAT 1725

Transkripce:

- 01 a-na LUGAL-ri EN-ia DINGIR-ia D:UTU-[i]a  
 02 qí-bí-ma  
 03 um-ma [m]a-ia<sub>8</sub>-ar-za-na LÚ URU:ḥa-sí:KI  
 04 ÌR-ka ep-ri šu-pa-al ĠĪR.MEŠ-pí  
 05 [M:]L[UGAL]-ri EN-ia DINGIR-ia D:UTU-i[a]  
 06 qa-q[a]-r[i] ša k[a]-b[á]-ši-[š]u a-na ĠĪR.MEŠ-pí  
 07 [M:LUGAL-r]i E[N]-i[a] DINGIR-ia D:UTU-ia  
 08 [7-šu] ù 7-šu am-[q]ú-ut

Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi, mému bohu, [mé]mu Slunci  
 02 řekni:  
 03 Takto (praví) [M]ajarzana, vládce Ғasi,  
 04 Tvůj služebník, prach pod nohama  
 05 k[rál]e, mého pána, mého boha, mé[ho] Slunce,  
 06 z[e]m[ě], po které k[r]á[č]í: K nohám  
 07 [král]e, mé[ho] pá[na], mého boha, mého Slunce,  
 08 [sedmkrát] a sedmkrát pa[d]ám.

## 7. 22. ḤAŠÓR

## EA 227

BM 29830

Transkripce:

01 a-na LUGAL EN-ia  
 02 qí-bí-ma  
 03 um-ma LUGAL URU:ḥa-šú-ri:KI  
 04 a-na GÌR.ḤI.A EN-ia am-qú-ut

Překlad:

Králi, mému pánovi  
 řekni:  
 Takto (praví) král Hašóru:  
 K nohám mého pána padám.

## EA 228

BM 29831

Transkripce:

01 [a]-na M:LUGAL-ri EN-ia  
 02 qí-bí-ma  
 03 um-ma M:Ì[R]-tir-ši  
 04 LÚ URU:ḥa-šú-ra ÌR-ka  
 05 a-na 1 GÌR.ḤI.A-pí  
 06 M:LUGAL-ri EN-ia  
 07 7 ù 7-ta-a-an  
 08 a-na GÌR.ḤI.A-pí M:LUGAL-ri EN-ia  
 09 am-qú-ut-mi

Překlad:

Králi, mému pánovi  
 řekni:  
 Takto (praví) °Abdi-Tirši,  
 vládce Hašóru, Tvůj služebník:  
 K 1(!) nohám  
 krále, mého pána,  
 sedmkrát a sedmkrát,  
 k nohám krále, mého pána,  
 padám.

## 7. 23.  ḪAŠABU

**EA 174**

VAT 1585

Transkripce:

- 01    a-na LUGAL E[N]-[ia DINGIR-ia D:UTU-i]a  
 02    qí-bí-m[a]  
 03    um-ma bi-e-ri Ì[R-k]a  
 04    LÚ URU:ḫa-ša-bu  
 05    a-na šu-pa-li up-[r]i  
 06    GÌR-pí LUGAL EN-ia  
 07    7 ù 7 am-qú-ut

Překlad:

- 01    Králi, [mému] pán[ovi], [mému bohu, mé]mu [Slunci]  
 02    řekn[i]:  
 03    Takto (praví) Bieri, [Tv]ůj služeb[ník],  
 04    vládce Ḫašabu:  
 05    Do pra[ch]u (u)  
 06    nohou krále, mého pána,  
 07    sedmkrát a sedmkrát padám.

## 7. 24. ḪATTI

## EA 41

C 4747

Transkripce:

- 01 [um-ma D:UTU-ši] M:šu-up-pí-[l]u-li-u-ma LU[GA]L G[AL]  
 02 [LUGAL KUR:UR]U:D:[h]a-[a]t-ti:KI a-na M:ḫu-u-ri-i-i[a]  
 03 [LUGAL KUR:URU:D:mi]-iṣ-ri-i:KI ŠEŠ-ia qí-bí[-ma]  
 \_\_\_\_\_  
 04 [a-na ia-ši šu]l-mu a-na maḫ-ri-ka lu-ú šul-m[u]  
 05 [a-na DAM.MEŠ-k]a DU[M]U.MEŠ-ka É-ka ERÍN.MEŠ-ka GIŠ:GIGIR.MEŠ-  
 k[a]  
 06 [ù i-n]a l[ib]-bi KUR-ti-ka dan-níš lu-ú šul-mu  
 \_\_\_\_\_

Překlad:

- 01 [Takto (praví) Slunce] Šuppilu[l]iumaš, vel[ký] k[rá]l,  
 02 [král Ḫa]tti: Ḫuriov[i],  
 03 [králi E]gypta, mému bratrovi řek[ni]:  
 \_\_\_\_\_  
 04 [Mně se daří do]bře. Necht' (i) Tobě se daří dobř[e].  
 05 [Tv]ým [ženám], Tvým sy[n]ům, Tvému domu, Tvým jednotkám, Tvý[m]  
 vozům  
 06 [a v]e Tvé ze[m]i necht' se daří velmi dobře.  
 \_\_\_\_\_

## EA 44

VAT 1656

Transkripce:

- 01 a-na be-lí LUGAL KUR:URU:D:mi-iṣ-ri-[i]  
 02 a-bi-ia qí-bí-ma  
 03 um-ma M:zi-i-[t]a DUMU LUGAL  
 04 DUMU-ka  
 \_\_\_\_\_  
 05 a-na ma-ḫar be-lí a-bi-ia  
 06 gab-ba lu-ú šul-mu  
 \_\_\_\_\_

Překlad:

- 01 Pánovi, králi Egypta,  
 02 mému otci, řekni:  
 03 Takto (praví) Zi[t]a, syn krále,  
 04 Tvůj syn:  
 \_\_\_\_\_  
 05 Pánovi, mému otci

06 necht' se vše daří dobře.  
 \_\_\_\_\_

**\*EA 42**

VAT 1655

Transkripce:

- 01\* lu-ú šul-m[u a-]n[a ]  
 02\* LÚ.MEŠ:G[A]L-ka a-na ER[Í]N[.MEŠ-ka ANŠE.KUR.RA.MEŠ-ka]  
 03\* GIŠ:GIGIR.MEŠ-ka ù i-n[a lib-bi KUR-ti-ka lu-ú šul-mu]  
 \_\_\_\_\_

Překlad:

- 01\* necht' se daří dobř[e ]  
 02\* Tvým ve[l]možům, [Tvým] jed[n]ot[kám, Tvým koním,]  
 03\* Tvým vozům a v[e Tvé zemi necht' se daří dobře.]

## 7. 25. IRQATA

## EA 100

BM 29825

Transkripce:

01    ṭup-pí an-nu-ú ṭup-pí  
 02    URU:ir-qa-ta a-na LUGAL-ri  
 03    EN-nu um-ma URU:ir-qa-ta  
  
 04    ù LÚ.MEŠ:ši-<bu>-ti-ši  
 05    a-na GÌR.MEŠ LUGAL-ri EN-nu  
 06    7-šu 7-ta-an ni-am-qú-ut

Překlad:

Tato tabulka je tabulkou  
 města Irqaty: Králi,  
 našemu pánovi: Takto (praví)  
 Irqata  
 a její st<ar>ší:  
 K nohám krále, našeho pána,  
 sedmkrát (a) sedmkrát padáme.



## 7. 26. JERUZALÉM

## EA 285

VAT 1601

Transkripce:

- 01 [a-na M:LUGAL-]r[i EN-ia qí-bi-ma]  
 02 [um-ma M:Ì]R-ḥ[i-ba ÌR-ka-ma]  
 03 [a-na] 2 GÌR.MEŠ [LUGAL-ri EN-ia]  
 04 7-ta-a-an ù 7-t[a-a-an am-qut-mi]

Překlad:

- [Krá]l[i, mému pánovi, řekni]:  
 [Takto (praví) °Ab]di-Ḥ[eba, Tvůj  
 služebník]:  
 [Ke] 2 nohám [krále, mého pána],  
 sedmkrát a sedmk[rát padám].

## EA 286

VAT 1642

Transkripce:

- 01 [a]-na M:LUGAL EN-ia qí-bi-ma  
 02 um-ma M:ÌR-ḥe-ba ÌR-ka-ma  
 03 a-na 2 GÌR.MEŠ EN-ia LUGAL-ri  
 04 7-ta-a-an ù 7-ta-a-an am-qut-mi

Překlad:

- Králi, mému pánovi, řekni:  
 Takto (praví) °Abdi-Ḥeba, Tvůj  
 služebník:  
 Ke 2 nohám mého pána, krále,  
 sedmkrát a sedmkrát padám.

## EA 287

VAT 1644

Transkripce:

- 01 [a-na M:LUGAL]-ri EN-ia [qí-bi-ma]  
 02 [um-ma M:Ì]R-ḥi-ba ÌR-k[a-ma a-na]  
 03 [2 GÌR.MEŠ] EN-ia 7-t[a-a-an ù 7-ta-a-an am-qut-mi]

Překlad:

- 01 [Krá]l[i, mému pánovi, [řekni]:  
 02 [Takto (praví) °Ab]di-Ḥeba, Tv[ůj] služebník: [Ke]  
 03 [2 nohám] mého pána, sedmk[rát a sedmkrát padám].

## EA 288

VAT 1643

Transkripce:

- 01 [a-n]a M:LUGAL-ri EN-ia D:U[T]U-[ia q]í-[bi-ma]  
 02 um-ma M:ÌR-ḥi-ba ÌR-ka-ma  
 03 a-na 2 GÌR.MEŠ LUGAL EN-ia 7-ta-a-an  
 04 ù 7-ta-a-an am-qut-mi

Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi, [mému] Sl[un]ci, [ř]e[kni]:  
 02 Takto (praví) °Abdi-Ḥeba, Tvůj služebník:  
 03 Ke 2 nohám krále, mého pána, sedmkrát  
 04 a sedmkrát padám.

**EA 289**

VAT 1645 + 2709

Transkripce:

- 01 [a]-na LUGAL-ri EN-ia [qí-bi-ma]  
 02 um-ma M:ÌR-ḫi-ba M:ÌR-k[a-ma]  
 03 a-na 2 GÌR.MEŠ EN-ia a[m-qut-mi]  
 04 7-ta-a-an ù 7-ta-a-an

Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi, [řekni]:  
 02 Takto (praví) ʿAbdi-Ḫeba, Tv[ůj] služebník:  
 03 Ke 2 nohám krále, mého pána p[adám],  
 04 sedmkrát a sedmkrát.

**EA 290**

VAT 1646

Transkripce:

- 01 [a-na] M:LUGAL-ri EN-ia  
 02 [qí]-bi-ma um-ma  
 03 [M:ÌR]-ḫi-ba M:ÌR-ka-ma a-na 2 GÌR.MEŠ  
 04 [LUGAL]-ri E[N]-ia 7-ta-a-an ù 7-ta-a-an am-qut

Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi  
 02 [ře]kni: Takto (praví)  
 03 [ʿAbdi]-Ḫeba, Tvůj služebník: Ke 2 nohám  
 04 [král]e, mého pá[na], sedmkrát a sedmkrát padám.

## 7. 27. JURŠA

## EA 314

Cairo 4778

Transkripce:

01 a-na M:LUGAL EN-ia DINGIR.MEŠ-ia  
 02 D:UTU-ia D:UTU ša iš-tu  
 03 AN:ša<sub>10</sub>-me um-ma M:pu-D:IM  
 04 ÌR-ka LÚ ša URU:ju-ur-ša:KI  
 05 a-na 2 GÌR.MEŠ LUGAL EN-ia  
 06 DINGIR.MEŠ-ia D:UTU-ia D:UTU  
 07 ša iš-tu AN:ša<sub>10</sub>-me lu-ú  
 08 iš-ta-ḥa-ḥi-in 7-šu  
 09 ù 7-ta-na ši-ru-ma  
 10 ù ka-ba-tu-ma

Překlad:

Králi, mému pánovi, mým bohům,  
 mému Slunci, Slunci, které je z  
 nebes: Takto (praví) Pu-Ba<sup>a</sup>alu,  
 Tvůj služebník, vládce Juršy:  
 Ke 2 nohám krále, mého pána,  
 mých bohů, mého Slunce, Slunce,  
 které je z nebes, se věru  
 kořím, sedmkrát  
 a sedmkrát, na záda  
 a na břicho.

## EA 315

BM 29839

Transkripce:

01 [a-na M:LUGA]L EN-ia DINGIR.MEŠ-ia  
 02 D:UTU ša iš-tu AN:ša<sub>10</sub>-me  
 03 um-ma M:pu-D:IM LÚ ša URU:ju-ur-ša:KI  
 04 ÌR-ka ep-ri ša 2 GÌR.MEŠ-ka  
 05 a-na 2 GÌR.MEŠ LUGAL EN-ia lu-ú  
 06 iš-ta-ḥa-ḥi-in 7-it-šu  
 07 ù 7-ta-na ši-ru-ma u ka-ba-[tu]-m[a]

Překlad:

01 [Král]i, mému pánovi, mým bohům,  
 02 Slunci, které je z nebes:  
 03 Takto (praví) Pu-Ba<sup>a</sup>alu, vládce Juršy,  
 04 prach (u) Tvých 2 nohou:  
 05 K nohám krále, mého pána, se věru  
 06 kořím, sedmkrát  
 07 a sedmkrát, na břicho a na z[á]da.

## EA 316

BM 29838

Transkripce:

01 [a-na M:LUGA]L EN-i[a] DINGIR.M[EŠ-ia]  
 02 [D:]UTU-ia ša iš-[t]u AN:š[a<sub>10</sub>-me]  
 03 [um]-ma M:pu-D:I[M] ÌR-ka  
 04 [u SAḤAR] \ ep-[r]i ša 2 GÌR.MEŠ-ka  
 05 [LÚ:ku<sub>8</sub>].sí [ša] ANŠ[E].MEŠ.KUR.RI-ka

- 06 a-[n]a 2 [GÌ]R.MEŠ LUGAL EN-ia DINGIR.MEŠ-ia  
07 D:UTU-ia iš-tu AN:ša<sub>10</sub>-mi  
08 7-šu u [7]-ta am-qú-ut  
09 ši-ru-ma \ u ka-íb-tù-ma

Překlad:

- 01 [Krá]i, mé[mu] pánovi, [mým] boh[ům],  
02 mému Slunci, které je[z] n[ebes]:  
03 [Tak]to (praví) Pu-Ba<sup>a</sup>a[lu], Tvůj služebník  
04 a pr[ach] \ ep[ri] (u) Tvých 2 nohou,  
05 [pach]olek Tvých k[o]ní:  
06 K[e] 2 [no]hám krále, mého pána, mých bohů,  
07 mého Slunce, které je z nebes,  
08 sedmkrát a [sedm]krát padám,  
09 na záda a na břicho.

**7. 28. KADEŠ****EA 189**

VAT 336

Transkripce:

- 01 a-na LUGAL EN-ia  
02 um-ma M:e-ták-ka-ma ĪR-ka  
03 a-na ĜĪR.MEŠ EN-ia D:UTU-ia  
04 7-šu a-na pa-ni 7-ta-an am-qut

Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi:  
02 Takto (praví) Etakkama, Tvůj služebník:  
03 K nohám mého pána, mého Slunce,  
04 sedmkrát plus sedmkrát padám.

## 7. 29. KUMIDI

## EA 198

C 4763 [12194]

Transkripce:

01 [a-na LUGA]L [E]N-[ia]  
 02 DINGIR.MEŠ ša SA[G-ia]  
 03 qí-bí-m[a]  
 04 um-ma M:a-ra-ʽahʽ? -[a]t-ta<sub>5</sub>  
 05 LÚ URU:ku-mi-di.KI  
 06 ep-ri ša GI[R.M]EŠ-[ka<sub>4</sub>]  
 07 qa-qa-ri ka<sub>4</sub>-bá-SA-ka<sub>4</sub>  
 08 a-na GI[R.M]EŠ LUGAL EN-ia  
 09 7-šu 7-ta-a-an am-qut

Překlad:

[Krá]i, [mému [pán]ovi,  
 [mým osob]ním bohům  
 řekn[i]:  
 Takto (praví) Arʽahʽ[a]tta,  
 vládce Kumidi,  
 prach (u) [Tvých] noh[ou],  
 země, (po které) kráčíš:  
 K nohám krále, mého pána,  
 sedmkrát (a) sedmkrát padám.

## 7. 30. LAKÍŠ

## EA 328

C 4775 [12193]

Transkripce:

- 01 a-[n]a M:LUGAL EN-ia DINGIR.MEŠ-[ia]  
 02 D:UTU-ia D:UTU ša  
 03 iš-tu AN:ša<sub>10</sub>-mì-i  
 04 um-ma M:ia-ab-ni-AN  
 05 LÚ ša URU:la-ki-ša  
 06 ĪR-ka ep-ri ša  
 07 UZ[U]:2 ĜIR.MEŠ-ka  
 08 LÚ:kàr-tap-pí ša  
 09 ANŠE.KUR.RA.MEŠ-ka  
 10 a-na UZU:ĜIR.MEŠ L[UG]AL EN-ia  
 11 DINGIR.MEŠ-ia D:UT[U-i]a  
 12 D:UTU ša iš-tu AN:ša<sub>10</sub>-[m]e  
 13 7-šu u 7-ta-a-an  
 14 lu-ú iš-ta-ḥa-ḥi-[in]  
 15 [U]ZU:ka-bat-tum-ma  
 16 [u U]ZU:ši-ru-ma

Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi, [mým] bohům,  
 02 mému Slunci, Slunci, které je  
 03 z nebes:  
 04 Takto (praví) Jabni-Ilu,  
 05 vládce Lakíše,  
 06 Tvůj služebník, prach  
 07 (u) Tvých nohou,  
 08 pacholek  
 09 Tvých koní:  
 10 K nohám k[rá]le, mého pána,  
 11 mých bohů, [mé]ho Slun[ce],  
 12 Slunce, které je z neb[e]s,  
 13 sedmkrát (a) sedmkrát  
 14 se věru koří[m],  
 15 na břicho  
 16 [a] na záda.

## EA 329

VAT 1673

Transkripce:

- 01 a-na M:LUGAL EN-ia  
 02 DINGIR.MEŠ-ia D:UTU-ia

Překlad:

Králi, mému pánovi,  
 mým bohům, mému Slunci,

03	D:UTU ša iš-tu	Slunci, které je z
04	AN:ša <sub>10</sub> -mì-i	nebes:
05	um-ma M:zi-im-ri-di	Takto (praví) Zimreddi,
06	LÚ ša URU:la-ki-ša	vládce Lakíše,
07	ÌR-ka ep-ri	Tvůj služebník, prach
08	ša GÌR.MEŠ-ka	(u) Tvých nohou:
09	a-na GÌR.MEŠ LUGAL EN-ia	K nohám krále, mého pána,
10	D:UTU i[š]-t[u] AN:š[a <sub>10</sub> ]-mì-i	Slunce, které je [z ne]bes,
11	7-šu [u 7]-ta-a-an	sedmkrát [(a) sedm]krát
12	iš-ti-ḫa-ḫi-in	se kořím.

**EA 330**

BM 29848

Transkripce:

01	a-[na] M:LUGAL-ri EN-ia
02	qí-bí-ma um-ma
03	M:ši-ip-ṭi-D:IM ÌR-ka
04	ù ep-ri ša GÌR LUGAL-ri
05	EN-ia a-na GÌR LUGAL-ri EN-ia
06	ù DINGIR.MEŠ-nu-ia ù D:UTU-ia
07	7 ù 7 mi-l[a]-m[a]
08	am-qú-qut a-na GÌR LUGAL-ri EN-ia

Překlad:

Králi, mému pánovi,  
řekni: Takto (praví)  
Šipti-Ba<sup>cl</sup>lu, Tvůj služebník  
a prach (u) nohy(!) krále,  
mého pána: K noze(!) krále,  
mého pána  
a mých bohů a mého Slunce,  
sedmkrát (a) sedmkrát, zd[e] a nyní  
padám, k noze(!) krále, mého  
pána.

**EA 331**

C 4779 [12221]

Transkripce:

01	[a-n]a M:L[UG]A[L]-ri EN-[ia]
02	DINGIR.MEŠ-ni-ia D:UTU-[ia]
03	D:UTU ša iš-tu A[N:ša <sub>10</sub> -m]i
04	um-ma M:ši-ip-ṭe <sub>4</sub> -[D]:IM
05	Ì[R]-ka ep-r[i] ša 2 GÌR.MEŠ-ka
06	LÚ:kàr-tap<-pí> ša ANŠE.KUR.RA.MEŠ-ka
07	a-na 2 GÌR.MEŠ M:LUGAL-ri EN-ia
08	DINGIR.MEŠ-[n]i-ia D:UTU-ia D:UTU
09	[š]a iš-tu AN:ša <sub>10</sub> -mi 7-š[u]
10	ù 7-ta-a-an l[u]-ú i[š-t]u-
11	-ḫa-[ḫ]i-in ka-b[at-t]u-m[a]
12	ù ši-r[u-]ma

Překlad:

01	K[rá]l[i], [mému] pánovi,
02	mým bohům, [mému] Slunci,
03	Slunci, které je z n[e]bes:
04	Takto (praví) Šipti-Ba <sup>cl</sup> lu,
05	Tvůj služebník, prach (u) Tvých 2 nohou,



- 06 pacholek Tvých koní:  
 07 Ke 2 nohám krále, mého pána,  
 08 mých bohů, mého Slunce, Slunce,  
 09 které je z nebes, sedmkr[át]  
 10 (a) sedmkrát se v[ěr]u k[o-  
 11 ř]í[m], na b[ř]ic[h]o  
 12 a na z[á]da.

**EA 332**

VAT 1883

Transkripce:

- 01 [a-na M:LU]GA[L] EN-<ia> D:UT[U-ia DINGIR-]ia  
 02 [D:UTU ša iš-t]u A[N:ša<sub>10</sub>-mi]  
 03 [um-ma M]:ši-ip-ṭe<sub>4</sub>-D:[IM LÚ URU:l]a-ki-ša:K[I]  
 04 [ĪR-ka] ep-[r]i [ša 2 GĪR.MEŠ-k]a  
 05 [LÚ:kâr-tap]-pí š[a ANŠE.KUR.RA.MEŠ]-ka  
 06 [ ]k[a<sup>?</sup> ]

Překlad:

- 01 [Kr]ál[i], <mému> pánovi, [mému] Slun[ci], mému [bohu],  
 02 [Slunci, kte]ré je z ne[bes]:  
 03 [Takto] (praví) Šipti-[Ba]lu, vládce L]akíše,  
 04 [Tvůj služebník], pra[c]h (u) Tv[ých] 2 nohou],  
 05 [pachol]ek Tvých [koní]:  
 06 [ ]

## 7. 31. LAPANA

**\*\*EA 193**

VAT 1608

Transkripce:

01 a-na M:LUGAL-ma EN-ia  
02 um-ma M:ti<sub>4</sub>-wa-te  
03 a-na GÌR.MEŠ LUGAL EN-ia  
04 7-šu a-na pa-ni 7-an am-qut

---

Překlad:

Králi, mému pánovi:  
Takto (praví) Tiwate:  
K nohám krále, mého pána,  
sedmkrát plus sedmkrát padám.

---

## 7. 32. MAḤḤAZU

## EA 272

BM 29863

Transkripce:

- 01 [a-]na M:LUG[AL EN-ia DINGIR-ia]  
 02 [um-m]a M:š[u]m[...] [LÚ<sup>?</sup>]  
 03 U[R]U:[m]a-[aḥ]-ḥ[a-zi ÌR-ka]  
 04 [ep-]r[i] š[a GÌR.MEŠ-ka]  
 05 [a-n]a G[ÌR] L[UGA]L EN-[ia]  
 06 [DINGIR-ia D:]UTU-[ia]  
 07 [7-š]u 7[-ta]-a-an [am-qú-u]t

Překlad:

- 01 Krá[li, mému pánovi, mému bohu]:  
 02 [Tak]to (praví) Š[u]m-[...] vládce]  
 03 [M]a[ḥ]ḥ[azu, Tvůj služebník],  
 04 [pr]ac[h] (u) [Tvých nohou]:  
 05 [K] n[oze](!) k[rál]e, [mého] pána,  
 06 [mého] boha, mého] Slunce,  
 07 [sedmkr]át (a) sedm[kr]át [padá]m.

## 7. 33. MEGIDDO

## EA 242

VAT 1670

Transkripce:

01 a-na M:LUGAL-ri EN-ia  
 02 u D:UTU-ia qí-bí-ma  
 03 um-ma M:bi-ri-di-ia<sub>8</sub>  
 04 LÚ URU:ma-gíd-da:KI  
 05 ÌR ki-ti LUGAL-ri  
 06 a-na GÌR.MEŠ LUGAL-ri EN-ia  
 07 u D:UTU-ia 7-šu u  
 08 7-ta-a-an uš-ḫe-ḫi-en

Překlad:

Králi, mému pánovi  
 a mému Slunci řekni:  
 Takto (praví) Biridija,  
 vládce Megidda,  
 loajální služebník krále:  
 K nohám krále, mého pána  
 a mého Slunce, sedmkrát a  
 sedmkrát se kořím.

## EA 243

VAT 1669

Transkripce:

01 a-na M:LUGAL-ri E[N-ia]  
 02 ù D:UTU-ia u D[INGIR.MEŠ-ia qí-b]í-ma  
 03 um-ma M:bi-ri-di[-ia<sub>8</sub>]  
 04 ÌR ki-it-ti š[a LUGAL-ri]  
 05 a-na GÌR.MEŠ LUGAL-ri EN-[ia]  
 06 u D:UTU-ia u DINGIR.MEŠ-ia  
 07 7-šu ù 7-ta-a-an a[m-q]ut

Překlad:

01 Králi, [mému] pán[ovi]  
 02 a mému Slunci, [mým bohům řek]ni:  
 03 Takto (praví) Biridi[ja],  
 04 loajální služebník [krále]:  
 05 K nohám krále, [mého] pána  
 06 a mého Slunce a mých bohů,  
 07 sedmkrát a sedmkrát p[ad]ám.

## EA 244

C 4768 [12200]

Transkripce:

01 a-na LUGAL-ri EN-ia  
 02 ù D:UTU-ia qí-bí-ma  
 03 um-ma M:bi-ri-di-ia<sub>8</sub>  
 04 ÌR ša ki-it-ti ša  
 05 LUGAL-ri a-na 2 GÌR.MEŠ LUGAL-ri  
 06 EN-ia ù D:UTU-ia

Překlad:

Králi, mému pánovi  
 a mému Slunci řekni:  
 Takto (praví) Biridija,  
 loajální služebník  
 krále: Ke 2 nohám krále,  
 mého pána a mého Slunce,

07 7-šu ù 7-ta-a-an sedmkrát a sedmkrát  
08 am-qú-ut-me padám.

**EA 246**

VAT 1649

Transkripce:

01 [a-na LUG]AL-ri E[N-ia]  
02 [ù] D:UTU-ia qí-b[í-m]a  
03 [u]m-ma M:bi-ri-di-AN-ia<sub>8</sub>  
04 ÌR ša ki-it-ti-ka  
05 a-na GÌR.MEŠ LUGAL-ri EN-i[a]  
06 ù D:UTU-ia 7-šu  
07 ù 7-ta-a-an am-qut

Překlad:

[Krá]li, [mému] pán[ovi]  
[a] mému Slunci ře[kn]i:  
[T]akto (praví) Biridija,  
Tvůj loajální služebník:  
K nohám krále, mé[ho] pána  
a mého Slunce, sedmkrát  
a sedmkrát padám.

**EA 365**

AO 7098

Transkripce:

01 [a-na LUGA]L-ri EN-ia  
02 u [D:UT]U-ia qí-bí-ma  
03 um-ma M:bi-ri-dí-ia<sub>8</sub>  
04 ÌR ki-it-ti ša LUGAL-ri  
05 a-na GÌR.MEŠ LUGAL EN-ia  
06 u D:UTU-ia 7-šu  
07 u 7-ta-a-an am-qut

Překlad:

[Krá]li, mému pánovi  
a mému [Slu]nci řekni:  
Takto (praví) Biridija,  
loajální služebník krále:  
K nohám krále, mého pána  
a mého Slunce, sedmkrát  
a sedmkrát padám.

## 7. 34. MITANNI

## EA 17

BM 29792

Transkripce:

- 01 a-na M:ni-ib-mu-a-ri-ia LUG[AL KUR:mi-iṣ-ri-i]  
 02 ŠEŠ-ia qí-bí-ma  
 03 um-ma M:tu-iš-e-rat-ta LUGAL KUR:[mi]-it-ta-a[n-ni]  
 04 ŠEŠ-ka-ma a-na ia-ši šul-mu  
 05 a-na ka-a-ša lu-ú šul-mu a-na F:ge-lu-ḫé-pa  
 06 a-ḫa-ti-ia lu-ú šul-mu a-na É-ka  
 07 a-na DAM.MEŠ-ka a-na DUMU.MEŠ-ka a-na LÚ:GAL.MEŠ-ka  
 08 a-na ERÍN.MEŠ ḫu-ra-ti-ka a-na ANŠE.KUR.RA.MEŠ-ka  
 09 a-na GIŠ:GIGIR.MEŠ-ka ù a-na lib-bi KUR-ka  
 10 dá-an-ni-iš lu-ú šul-mu
- 

Překlad:

- 01 Nibmuarioví, krá[li Egypta,]  
 02 mému bratrovi řekni:  
 03 Takto (praví) Tuišerata, král [Mi]tan[ni],  
 04 Tvůj bratr: Mně se daří dobře.  
 05 Tobě necht' se daří dobře. Giluḫepě,  
 06 mé sestře necht' se daří dobře. Tvému domu,  
 07 Tvým ženám, Tvým synům, Tvým velmožům,  
 08 Tvým válečníkům, Tvým koním,  
 09 Tvým vozům a ve Tvé zemi  
 10 necht' se daří velmi dobře.
- 

## EA 19

BM 29791

Transkripce:

- 01 [a-na] M:nì-im-mu-ri-ia LUGAL GAL LUGAL KUR:mi-iṣ-ri-i ŠEŠ-[ia]  
 02 ḫa-ta-ni-ia ša i-ra-'a-am-an-ni ù ša a-ra-a[m-mu-uš]  
 03 qí-bí-ma um-ma M:tu-iš-rat-ta LUGAL GAL e-mi-i-[ka]  
 04 ša i-ra-'a-mu-ú-ka LUGAL KUR:mi-i-it-ta-an-ni ŠEŠ-ka-ma  
 05 a-na ia-ši šul-mu a-na ka-a-ša lu-ú šul-mu a-na É-ka  
 06 a-na a-ḫa-ti-ia ù a-na re-e-ḫé-ti DAM.MEŠ-ka a-na DUMU.MEŠ-ka  
 07 a-na GIŠ:GIGIR.MEŠ-ka a-na ANŠE.KUR.RA.MEŠ-ka a-na ERÍN.GAL-ka  
 08 a-na KUR-ka ù a-na mim-mu-ka dan-níš dan-níš lu-ú šul-mu
- 

Překlad:

- 01 Nimmurioví, Velkému králi, králi Egypta, [mému] bratrovi,

- 02 mému zeti, který mě miluje a kterého já mil[uji]  
 03 řekni: Takto (praví) Tuišratta, velký král, [Tvůj] tchán,  
 04 který Tě miluje, král Mitanni, Tvůj bratr:  
 05 Mně se daří dobře. Necht' (i) Tobě se daří dobře. Tvému domu,  
 06 mé sestře a zbytku Tvých manželek, Tvým synům,  
 07 Tvým vozům, Tvým koním, Tvým válečníkům,  
 08 Tvé zemi a čemukoliv co ti náleží necht' se daří velmi, velmi dobře.
- 
- 

**EA 20**

VAT 191

Transkripce:

- 01 [a-na M:ni-im]-mu-ú-ri-ia LUGAL KUR:[mi-iṣ-ri-i]  
 02 [ša a-ra-<sup>3</sup>a-mu ša i-ra-<sup>3</sup>a-m[a-an-ni] qí-bí-ma  
 03 [um-ma M]:du-uš-rat-ta LUGAL KUR:mi-i-t[a-an-ni] e-mu-ú-ka  
 04 [ša i-r]a-<sup>3</sup>a-mu-ú-ka ŠEŠ-ka [a-na i]a-ši šul-mu a-na ka-a-ša  
 05 [lu-ú] šul-mu a-na É-ka a-na DAM.MEŠ-[ka] a-na D[UMU].MEŠ-ka a-na  
 LÚ.MEŠ.GAL-ka  
 06 [a-na GIŠ]:GIGIR.MEŠ-ka a-na ANŠE.KUR.RA.MEŠ-ka a-na  
 ERÍN.GAL.MEŠ-ka  
 07 [a-n]a KUR-ka ù mim-mu-ka da-an-ni-iš da-an-ni-iš lu-ú šul-mu
- 
- 

Překlad:

- 01 [Nim]muriovi, králi [Egypta],  
 02 kterého [mi]luji a který mil[uje] mě řekni:  
 03 [Takto] (praví) Dušratta, král Mit[anni], Tvůj tchán,  
 04 který Tě [mi]luje, Tvého bratra: [Mn]ě se daří dobře. [Necht'] (i) Tobě  
 05 se daří dobře. Tvému domu, [Tvým] ženám, Tvým sy[nů]m, Tvým  
 velmožům,  
 06 Tvým vozům, Tvým koním, Tvým válečníkům,  
 07 Tvé zemi a čemukoliv co ti náleží necht' se daří velmi, velmi dobře.
- 
- 

**EA 21**

VAT 190

Transkripce:

- 01 a-na M:ni-im-mu-ri-ia LUGAL GAL  
 02 LUGAL KUR:mi-iṣ-ri-i ŠEŠ-ia  
 03 ḥa-ta-ni-ia ša a-[r]a-am-mu-uš  
 04 ù ša i-ra-<sup>3</sup>a-ma-an-ni qí-bí-ma  
 05 um-ma M:du-uš-rat-ta LUGAL GAL  
 06 LUGAL KUR:mi-it-ta-an-ni ŠEŠ-ka e-mu-ka  
 07 ù ša i-ra-<sup>3</sup>a-mu-ka-ma

- 08 a-na ia-ši šul-mu a-na ŠEŠ-ia ù a-na ḥa-ta-ni-ia  
 09 lu-ú šul-mu a-na É.MEŠ-ka a-na DAM.MEŠ-ka  
 10 a-na DUMU.MEŠ-ka a-na LÚ.MEŠ-ka a-na GIŠ:GIGIR.MEŠ-ka  
 11 a-na ANŠE.KUR.RA.MEŠ-ka a-na KUR-ka  
 12 ù mim-mu-ka dan-niš dan-niš lu-ú šul-mu
- 
- 

Překlad:

- 01 Nimmurioví, velkému králi,  
 02 králi Egypta, mému bratrovi,  
 03 mému zet'ovi, kterého m[i]luji  
 04 a kterého já miluji řekni:  
 05 Takto (praví) Dušratta, velký král,  
 06 král Mitanni, Tvůj bratr, Tvůj tchán  
 07 a který Tě miluje:  
 08 Mně se daří dobře. Mému bratrovi a mému zeti  
 09 necht' se daří dobře. Tvým domům, Tvým ženám,  
 10 Tvým synům, Tvým mužům, Tvým vozům,  
 11 Tvým koním, Tvé zemi  
 12 a čemukoliv co ti náleží necht' se daří velmi, velmi dobře.
- 
- 

**EA 23**

BM 29793

Transkripce:

- 01 a-na M:ni-im-mu-ri-ia LUGAL KUR:mi-iš-ri-[i]  
 02 ŠEŠ-ia ḥa-ta-ni-ia ša a-ra-'a-mu  
 03 ù ša i-ra-'a-ma-an-ni qí-bí-ma  
 04 um-ma M:du-uš-rat-ta LUGAL KUR:mi-i-ta-an-ni  
 05 ša i-ra-'a-mu-ka e-mu-ka-ma  
 06 a-na ia-ši šul-mu a-na ka-a-ša lu-ú šul-mu  
 07 a-na É-ka a-na F:ta-a-tu<sub>4</sub>-ḥé-pa DUMU.MÍ-ia  
 08 a-na DAM-ka ša ta-ra-'a-mu lu-ú šul-mu  
 09 a-na DAM.MEŠ-ka a-na DUMU.MEŠ-ka a-na LÚ.MEŠ.GAL-ka  
 10 a-na GIŠ:GIGIR.MEŠ-ka a-na ANŠE.KUR.RA.MEŠ-ka  
 11 a-na ERÍN.MEŠ-ka a-na KUR-ka ù a-na  
 12 mim-mu-ka dan-niš dan-niš lu-ú šul-mu
- 
- 

Překlad:

- 01 Nimmurioví, králi Egypt[a],  
 02 mému bratrovi, mému zet'ovi, kterého já miluji  
 03 a který miluje mě řekni:  
 04 Takto (praví) Dušratta, král Mitanni,  
 05 který Tě miluje, Tvůj tchán:



- 06 Mně se daří dobře. Necht' (i) Tobě se daří dobře.  
 07 Tvému domu, Tatuḫepě, mé dceři,  
 08 Tvé ženě, kterou miluješ necht' se daří dobře.  
 09 Tvým ženám, Tvým synům, Tvým velmožům,  
 10 Tvým vozům, Tvým koním,  
 11 Tvým jednotkám, Tvé zemi a  
 12 čemukoliv co Ti náleží necht' se daří velmi, velmi dobře.
- 
- 

**EA 26**

BM 29794 [+] A 9356 [OI]

Transkripce:

- 01 [a-na F:te-i-e N]IN KUR:mi-[iṣ-ri-i qí-bí-ma]  
 02 [um-ma M:du-uš]-rat-ta LUGA[L KUR:mi-ta-an-ni a-na ia-ši]  
 03 [šul-mu] a-na ka-a-ši lu-ú šu[l-mu a-na É-ka a-na]  
 04 [DUMU.MEŠ]-ka lu-ú šul-mu a-na F:ta-a-tu<sub>4</sub>-ḫé-pa [DUMU.MÍ-ia]  
 05 É.GI<sub>4</sub>.A-ka lu-ú šul-mu a-na KUR.K[UR]-ka a-[na ]  
 06 ù mim-mu-ka dan-niš dan-niš lu-ú [šul-mu]
- 
- 

Překlad:

- 01 [Teji, p]aní Egyp[ta řekni:]  
 02 [Takto (praví) Duš]ratta, král [Mitanni: Mně se]  
 03 [daří dobře]. Necht' (i) Tobě se d[aří dobře. Tvému domu,]  
 04 Tvým [synům] necht' se daří dobře. Tatuḫepě, mé [dceři],  
 05 Tvé snaše necht' se daří dobře. Tvým ze[mí]m, [ ... ]  
 06 a čemukoliv co Ti náleží se daří velmi, velmi [dobře].
- 
- 

**EA 27**

VAT 233 [+] 2197 č. 1; 2193

Transkripce:

- 01 [a-na M:na-ap-ḫur-ri-ia LUGAL.GAL LUGAL KUR:mi-iṣ]-ri-i ŠEŠ-ia ḫa-ta-ni-  
 ia ša [a-ra-am-mu-uš]  
 02 [ša i-ra-'a-ma-an-ni qí-bí-ma um-ma M:d]u-uš-rat-ta LUGAL.GAL LUGAL  
 KUR:mi-i-[ta-an-ni]  
 03 [e-mu-ka ù ša i-ra-'a-mu-ka ŠEŠ-ka-m]a a-na ia-ši šul-mu a-na ka-a-ša l[u-ú šul-  
 mu]  
 04 [a-na F:te-i-e AMA-ka a-na] É-ka lu-ú šul-[mu a-n]a F:ta-a-du-ḫé-pa  
 DU[MU.MÍ-ia]  
 05 [ ] a-na DUMU.MEŠ-[ka a-na LÚ:MEŠ.GAL-ka  
 a-na GIŠ:GIGIR.MEŠ-ka]  
 06 [a-na ANŠE.KUR.]RA.MEŠ-ka [a-na ERÍN.MEŠ-ka a-na KUR-ka] ù a-na

[mim-mu-ka dan]-níš dan-níš lu-ú [šul-mu]

---



---

Překlad:

- 01 [Naphurriovi, velkému králi, králi Egy]pta, mému bratrovi, mému zeti,  
kterého já [miluji],  
02 [který miluje mě řekni: Takto (praví) D]ušratta, velký král, král Mit[anni,]  
03 [Tvůj tchán a který Tě miluje, Tvůj bratr]: Mně se daří dobře. Necht' (i) Tobě  
se d[aří dobře].  
04 [Teji, Tvé matce,] Tvému domu, necht' se daří do[bře]. Taduḥepě, mé dc[eři]  
05 [ ] [Tvým] synům, [Tvým velmožům, Tvým vozům,]  
06 Tvým [koním], [Tvým jednotkám, Tvé zemi] a [čemukoliv] co Ti náleží se  
daří velmi, velmi dobře.
- 
- 

**EA 28**

BM 37645

Transkripce:

- 01 a-na nap-ḥur-i-ri-ia LUGAL KUR:mi-iš-ri-[i]  
02 ŠEŠ-ia ḥa-ta-ni-ia ša i-ra-['a-ma-an-ni]  
03 ù ša a-ra-mu-uš qí-bí-ma  
04 um-ma M:du-uš-rat-ta LUGAL KUR:mi-it-ta-a-ni  
05 e-mu-ú-ka ša i-ra-'a-mu-ú-ka ŠEŠ-ka-ma  
06 a-na ia-ši šul-mu a-na ka-a-ša lu-ú šul-mu  
07 a-na É.MEŠ-ka a-na F:te-i-e AMA-ka ù KUR:mi-iš-[ri]-i  
08 a-na F:ta-a-tu<sub>4</sub>-ḥé-e-pa DUMU.MÍ-ia DAM-ka  
09 a-na re-ḥu-ti DAM.MEŠ-ka a-na DUMU.MEŠ-ka a-na LÚ:GAL.MEŠ-ka  
10 a-na GIŠ:GIGIR.MEŠ-ka a-[na] ANŠE.RA.MEŠ-ka a-na ERÍN.MEŠ-ka  
11 a-na KUR-ka ù a-na mim-mu-ka dan-níš dan-níš lu-ú šul-mu
- 
- 

Překlad:

- 01 Naphuririovi, králi Egypt[a],  
02 mému bratrovi, mému zeti, který mě mil[uje]  
03 a kterého já miluji řekni:  
04 Takto (praví) Dušratta, král Mitanni,  
05 Tvůj tchán, který Tě miluje, Tvůj bratr:  
06 Mně se daří dobře. Necht' (i) Tobě se daří dobře.  
07 Tvým domům, Teji, Tvé matce a Eg[yp]tu,  
08 Tatuḥepě, mé dceři, Tvé ženě,  
09 zbytku Tvých manželék, Tvým synům, Tvým velmožům,  
10 Tvým vozům, Tvým koním, Tvým jednotkám,  
11 Tvé zemi a čemukoliv co Ti náleží se daří velmi, velmi dobře.
- 
-

**EA 29**

VAT 271 + fragmenty 1600, 1618-20, 2195-96 č. 3, 4, 2197 č. 3-5 a 2 nečíslované

Transkripce:

- 01 [a-na M:na-ap-ḥu-ur-ri-ia LUGAL KUR:mi-iṣ-ri-i ŠE]Š-ia ḥa-ta-ni-ia ša a-[ra-  
a]m-mu-ú-uš ù ša i-r[a<sup>2</sup>a-ma-an-ni]
- 02 [qí-bí-ma um-ma M:du-uš-rat-ta LUGAL KUR mi-it-ta-an-ni] [Š]EŠ-ka-ma e-  
mi-ka ša i-ra<sup>2</sup>a-mu-ka a-na ia-ši šul-m[u a-na ka-a-ša]
- 03 [lu-ú šul-mu a-na] F:te-i-e lu-[ú šul-[mu a-]na F:ta-a-du-ḥé-e-pa DUMU.MÍ-[i]a  
DAM-ka lu-ú [šul-mu]
- 04 [a-na DAM.MEŠ-ka re-e]-ḥé-ti lu-ú šul-mu a-na DUMU.MEŠ-ka a-na  
LÚ:MEŠ.GAL.MEŠ-ka a-na GIŠ:GIGIR.MEŠ-ka a-na  
AN[ŠE].KUR.[RA.MEŠ-ka]
- 05 [a-na ERÍN.MEŠ-ka a-na KU]R-ka ù a-na mim-mu-ka dan-niš dan-niš lu-ú š[ul-  
mu]

Překlad:

- 01 [Naphurriovi, králi Egypta,] mému [bra]trovi, mému zeti, kterého já m[iluj]ji a  
který mi[luje mě]
- 02 [řekni: Takto (praví) Dušratta, král Mitan]ni, Tvůj [br]atr, Tvůj tchán, který  
Tě miluje: Mně se daří dobře. Necht' (i) [Tobě]
- 03 [se daří dobře]. Teji necht' se daří d[ob]ře. Taduḥepě, mé dceři, Tvé ženě  
necht' se daří [dobře].
- 04 Zbytku [Tvých manželk] necht' se daří dobře. Tvým synům, Tvým  
velmožům, Tvým vozům, Tvým k[oním,]
- 05 [Tvým jednotkám, Tvé zemi a čemukoliv co Ti náleží se daří velmi, velmi  
[dobře.]

**\*EA 30**

BM 29841; autografie: BB 58

Transkripce:

- 01 a-na LUGAL.MEŠ ša KUR:ki-na-a-ḥ-[ḥi]
- 02 ĪR.MEŠ ŠEŠ-ia um-ma LUGAL-ma

Překlad:

- 01 Králům Kana<sup>c</sup>nu,  
02 služebníkům mého bratra: Takto (praví) král:

**\*\*EA 18**

VAT 1880 [+] VAT 1879

Transkripce:

- 01 [a-na M:ni-im-mu-ri-ia LUGAL KUR:mi-iṣ-ri-i] qí-bí-ma
- 02 [um-ma M:du-uš-rat-ta LUGAL KUR:mi-ta-an-ni ŠEŠ]-ka-ma
- 03 [a-na ia-ši šul-mu a-na ka-a-ša lu]-ú šul-mu
- 04 [a-na LÚ.MEŠ:GA]L-ka

05 [ ]  
 06 [ ù a-na mim-mu-ka dan-niš dan-niš lu-ú šu]]-mu  
 \_\_\_\_\_

Překlad:

01 [Nimmuriovì, králi Egypta] řekni:  
 02 [Takto (pravì) Dušratta, král Mitanni,] Tvůj [bratr:]  
 03 [Mně se daří dobře. Necht' (i) Tobě se daří d]obře.  
 04 [ ]Tvým [velmo]žům,  
 05 [a čemukoliv co Ti náleží se daří velmi, velmi do]bře.  
 \_\_\_\_\_

## 7. 35. MUŠIḪUNA

**EA 182**

VAT 1615

Transkripce:

- 01 [a-na M:LUGAL] EN-i[a DINGIR-ia D:]UTU-ia  
 02 um-ma šu-tar-na Ī[R-ka] L[Ú] URU:mu-ši-ḫu-na  
 03 a-na up-ri ša GĪR-pí  
 04 LUGAL EN-ia DINGIR-ia D:UTU-ia  
 05 7 ù 7 am-qú-ut

Překlad:

- 01 [Králi], mé[mu] pánovi, [mému bohu], mému Slunci:  
 02 Takto (praví) Šutarna, [Tvůj] služe[bník], vládce Mušihuny:  
 03 Do prachu (u) nohou  
 04 krále, mého pána, mého boha, mého Slunce  
 05 sedmkrát a sedmkrát padám.

**EA 183**

VAT 1595

Transkripce:

- 01 a-na LUGAL EN-i[a DINGIR-ia D:]UTU-ia  
 02 qí-bí-ma  
 03 um-ma šu-tar-na L[Ú]  
 04 \ URU:mu-ši-ḫu-n[a]  
 05 ĪR LUGAL EN-ia [ ]  
 06 iš-tu ša šu-p[a-li]  
 07 [u]p-ri ša GĪR-[pí]  
 08 [L]UG[A]L EN-ia [DINGIR-ia D:UTU-ia]  
 09 [ ]

Překlad:

- 01 Králi, mé[mu] pánovi, [mému bohu], mému Slunci,  
 02 řekni:  
 03 Takto (praví) Šutarna, vládce  
 04 \ Mušihun[y],  
 05 služebník krále, mého pána [ ]:  
 06 Dolů do  
 07 [p]rachu (u) nohou  
 08 [k]rá[le], mého pána, [mého boha, mého Slunce],  
 09 [ ]

**EA 184**

Ash 1893.1-41:426

Transkripce:

- 01 [a-na LUGAL EN-]ia

02 [DINGIR-ia D:UTU-i]a  
 03 [ u]m-ma  
 04 [šu-ta]r-na LÚ URU:mu-ši-ḥu-ni  
 05 [ LUG]AL EN-ia am-qú-ut  
 06 [ i]a  
 07 [7 ù 7] a-na GÌR-pí LUGAL EN-ia am-qú-ut  
 08 [ ]GÌR-pí LU[GAL] E[N]-ia

Překlad:

01 [Králi], mému [pánovi],  
 02 [mému bohu], [mé]mu [Slunci]:  
 03 [ T]akto (praví)  
 04 [Šuta]rna, vládce Mušihuny:  
 05 [ kr]ále, mého pána padám.  
 06 [ mé]ho  
 07 [sedmkrát a sedmkrát] k nohám krále, mého pána padám,  
 08 [ ] nohám kr[ále], mého pá[na].

## 7. 36. NAZIBA

## EA 206

C 4762 (12229)

Transkripce:

01 a-na M:LUGAL  
02 be-li-ia  
03 qí-bí-ma  
04 um-ma M:LÚ URU:na-zi-ba  
05 ĪR-ka a-na ĠĪR.MEŠ  
06 M:LUGAL be-li-ia  
07 7-šu a-na pa-ni  
08 7-ta-ni am-qut

Překlad:

Králi,  
mému pánovi  
řekni:  
Takto (praví) vládce Naziby,  
Tvůj služebník: K nohám  
krále, mého pána,  
sedmkrát plus  
sedmkrát padám.

**7. 37. NUḪAŠŠE****EA 51**

VAT 559

Transkripce:

01 [a-n]a D:UTU-ši LUGAL be-lí-ia LUGAL KUR:mi-iṣ-ri

02 um-ma D:IM-ni-ra-ri ÌR-ka-ma

03 a-na GÌR.MEŠ be-lí-ia am-qut

Překlad:

01 Slunci, králi, mému pánovi, králi Egypta:

02 Takto (praví) Addu-nirári, Tvůj služebník:

03 K nohám mého pána padám.



## 7. 38. PIḪILU

## EA 255

VAT 333

Transkripce:

- 01 [a]-na LUGAL-ri EN-[ia]  
 02 ù D:UTU-ia qí-bí-[ma]  
 03 um-ma M:mu-ut-ba-aḫ-l[u<sub>4</sub>]  
 04 ÌR-ka SAḪAR ša 2 ĞÌR.MEŠ-[ka]  
 05 ṭi-ṭù ša ka-bá-ši-ka  
 06 a-na ĞÌR.MEŠ LUGAL-ri EN-ia  
 07 7-šu 7-ta-a-an am-qut

Překlad:

Králi, [mému] pánovi  
 a mému Slunci řekni:  
 Takto (praví) Mut-Ba<sup>c</sup>lu,  
 Tvůj služebník, prach (u) [Tvých] 2  
 nohou,  
 hlína, po které kráčíš:  
 K nohám krále, mého pána,  
 sedmkrát (a) sedmkrát padám.

## EA 256

BM 29847

Transkripce:

- 01 a-na M:ia-an-ḫa-me EN-ia  
 02 qí-bí-ma um-ma M:mu-ut-D:IM  
 03 ÌR-ka a-na 2 ĞÌR.MEŠ EN-ia  
 04 am-qut

Překlad:

Janḫamovi, mému pánovi  
 řekni: Takto (praví) Mut-Ba<sup>c</sup>lu,  
 Tvůj služebník: Ke 2 nohám mého  
 pána  
 padám.

## 7. 39. QANU

EA 204

VAT 328

Transkripce:

01 a-na M:LUGAL  
 02 be-li-ia  
 03 qí-bí-ma  
 04 um-ma M:LÚ URU:qa-nu-ú  
 05 ĪR-ka a-na ĠĪR.MEŠ  
 06 M:LUGAL be-li-ia  
 07 7-šu a-na pa-ni  
 08 7-ta-ni am-qut

Překlad:

Králi,  
 mému pánovi  
 řekni:  
 Takto (praví) vládce Qanu,  
 Tvůj služebník: K nohám  
 krále, mého pána,  
 sedmkrát plus  
 sedmkrát padám.

## 7. 40. QATNA

## EA 52

C 4759 (12197 s joinem k původnímu VAT 1596)

Transkripce:

- 01 a-na LUGAL KUR:mi-iš-ri:KI  
 02 um-ma M:a-ki-iz-zi ĪR-ka-ma  
 03 i-na 7 a-na ĜĪR b[e-l]i-ia  
 04 D:IM-ia am-qut

Překlad:

- 01 Králi Egypta:  
 02 Takto (praví) Akizzi, Tvůj služebník:  
 03 Sedmkrát k noze(!) mého p[án]a,  
 04 mého boha bouře padám.

## EA 53

BM 29820

Transkripce:

- 01 a-na M:n[am]-m[ur-i]a DUM[U] D:UTU be-lí-ia  
 02 u[m-m]a [M:a]-k[i-i]z-z[i] M:ĪR-ka-ma  
 03 7-[š]u [7-šu a-n]a UZU:ĜĪR.MEŠ be-lí-ia am-qut

Překlad:

- 01 N[am]m[uri]ovi, syno[vi] Slunce, mému pánovi:  
 02 T[akt]o (paví) [A]k[i]zz[i], Tvůj služebník:  
 03 Sedm[kr]át (a) [sedmkrát k] nohám mého pána padám.

## EA 54

VAT 1868 + 1869 + 1721

Transkripce:

- 01 [a-n]a LUGAL be-lí-ia [qí-bí-ma]  
 02 um-ma M:a-ki-iz-zi ĪR-k[a-ma]  
 03 a-na ĜĪR.MEŠ be-lí-ia [am-qut]

Překlad:

- Králi, mému pánovi [řekni]:  
 Takto (praví) Akizzi, Tv[ůj]  
 služebník:  
 K nohám mého pána [padám].

## EA 55

BM 29819

Transkripce:

- 01 a-na M:nam-mur-ia DUMU D:UTU be-lí-ia qí-bí-m[a]  
 02 um-ma M:a-ki-iz-zi ĪR-ka-ma

03 7 a-na UZU:GÌR.MEŠ be-lí-ia am-qut  
\_\_\_\_\_

Překlad:

- 01 Nammurioví, synovi Slunce, mému pánovi, řekn[i]:
- 02 Takto (praví) Akizzi, Tvůj služebník:
- 03 Sedmkrát k nohám mého pána padám.  
\_\_\_\_\_

## 7. 41. QILTU

## EA 278

BM 29852

Transkripce:

- 01 a-na M:LUGAL EN-ia  
 02 DINGIR.MEŠ-ia D:UTU-ia  
 03 qí-bí-ma  
 04 um-ma M:šu-wa-ar-da-ta  
 05 ÌR-ka ep-ri ša  
 06 GÌR.MEŠ-ka a-na GÌR.MEŠ LUGAL  
 07 EN-ia DINGIR.MEŠ-ia D:UTU-ia  
 08 7-šu 7-tá-a-an am-qut

Překlad:

Králi, mému pánovi,  
 mým bohům, mému Slunci,  
 řekni:  
 Takto (praví) Šuwardata,  
 Tvůj služebník, prach  
 (u) Tvých nohou: K nohám krále,  
 mého pána, mých bohů, mého  
 Slunce,  
 sedmkrát (a) sedmkrát padám.

## EA 279

VAT 1647

Transkripce:

- 01 [a-na] LUGAL EN-ia  
 02 [DINGIR.MEŠ]-[i]a D:UTU-ia  
 03 [qí-b]í-ma  
 04 [u][m-ma] M:šu-wa-ar-da-ta  
 05 ÌR-ka [ep-ri] ša GÌR.MEŠ-ka  
 06 [a-na] GÌR.MEŠ LUGAL EN-ia  
 07 DINGIR.MEŠ-ia D:UTU-ia  
 08 7-šu 7-tá-a-an am-qú-ut

Překlad:

Králi, mému pánovi,  
 [mým] [bohům], mému Slunci,  
 [řek]ni:  
 [T] [akto] (praví) Šuwardata,  
 Tvůj služebník, [prac]h (u) Tvých  
 nohou:  
 [K] nohám krále, mého pána,  
 mých bohů, mého Slunce,  
 sedmkrát (a) sedmkrát padám.

## EA 280

C 4772 [12213]

Transkripce:

- 01 a-n[a M:]LUGAL EN-ia  
 02 DINGIR.MEŠ-i]a D:UTU-ia  
 03 q[í]-bí-ma  
 04 um-[ma M:]šu-wa-ar-da-ta  
 05 ÌR-[k]a ep-ri ša GÌR.MEŠ-ka  
 06 a-na [GÌR].MEŠ LUGAL EN-ia  
 07 DINGIR.MEŠ-[i]a D:UTU-ia  
 08 7-šu [7]-tá-a-an am-qú-ut

Překlad:

Králi, mému pánovi,  
 [mý]m boh[ům], mému Slunci,  
 ř[e]kni:  
 Tak[to] (praví) Šuwardata,  
 [Tv]ůj služebník, prach (u) Tvých  
 nohou:  
 K [noh]ám krále, mého pána,  
 [mý]ch bohů, mého Slunce,  
 sedmkrát (a) [sedm]krát padám.

**EA 281**

VAT 1681

Transkripce:

- 01 ʾa-na M:LUGAL-ri EN-ia  
 02 DINGIR.MEŠ-nu-ia ù D:UTU.MEŠ  
 03 [ù] ša-ri-ia  
 04 [qí]-bí-ma  
 05 [u]m-ma M:šuw[a-a]r-[da-t]a ÌR-ka-ma  
 06 [a-na] GÌR.MEŠ EN-ia 7 ù 7 am-qú-ut  
 07 ù k[a-ba]-t[u] ʾù šú-ru-[m]a

Překlad:

- 01 Králi, mé[mu] pánovi,  
 02 mým bohům a Slunci,  
 03 [a] mému děch[u],  
 04 [ře]kni:  
 05 [T]akto (praví) Šuwardata, Tvůj služebník:  
 06 [K] nohám mého pána, sedmkrát a sedmkrát padám  
 07 a na břich[o] a na zá[d]a.

**EA 282**

BM 29851

Transkripce:

- 01 a-na LUGAL-ri EN-ia  
 02 DINGIR.MEŠ-nu-ia ù D:UTU-ia  
 03 um-ma M:šu-wa-ar-da-ta ÌR-ka-ma  
 04 7 ù 7 mi-la ma-aq-ta-ti  
 05 a-na GÌR.MEŠ M:LUGAL-ri EN-ia  
 06 ù ka-ba-tu-ma  
 07 ù šú-uh-ru-[m]a

Překlad:

- Králi, mému pánovi,  
 <mým> bohům a mému Slunci:  
 Takto (praví) Šuwardata, <Tvůj>  
 služebník:  
 Sedmkrát a sedmkrát, *zde a nyní*  
 padám  
 k nohám krále, mého pána  
 a na břicho  
 a na záda.

**EA 283**

VAT 339

Transkripce:

- 01 a-na M:LUGAL-ri EN-ia  
 02 DINGIR.MEŠ-nu-ia ù D:UTU-ia  
 03 um-ma M:šu-wa-ar-da-ta ÌR-ka  
 04 a-na GÌR.MEŠ M:LUGAL-ri EN-ia am-qut  
 05 7 ù 7 mi-la-an-na  
 06 ma-aq-ta-ti a-na GÌR.MEŠ M:LUGAL-ri EN-ia

Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi,  
 02 mým bohům a mému Slunci:  
 03 Takto (praví) Šuwardata, Tvůj služebník:  
 04 K nohám krále, mého pána padám  
 05 sedmkrát (a) sedmkrát, *zde a nyní*  
 06 padám k nohám krále, mého pána.

**EA 284**

BM 29850

Transkripce:

- 01 ʾa-na M:LUG[AL]-ri EN-i[a]  
 02 um-ma M:šu-wa-ar-ʾda-ta Ī[R-ka]  
 03 ʾa-na ʾGĪR.MEŠ M:LUGAL-ri EN-i[a]  
 04 ma-aq-ti-ti 7 ù 7 mi-ʾla  
 05 [ma-]ʾaq-ti-ti ù ka-ba-tu-ma ʾù šú-uh-ru-m[a]

Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi,  
 02 Takto (praví) Šuwardata, Tvůj služebník:  
 03 K nohám krále, mého pána  
 04 padám, sedmkrát a sedmkrát *zde a nyní*  
 05 [pa]ʾdám a na břicho a na záda.

**EA 366**

AO 7096

Transkripce:

- 01 a-na LUGAL-ri EN-ia D:UTU-ia  
 02 DINGIR.MEŠ qí-bí-ma  
 03 ʾum-ma M:šu-wa-ar-da-ta  
 04 ʾĪR-ka ĪR ša LUGAL-ri  
 05 ʾù SAḪAR-ru ša 2 GĪR.MEŠ-šu  
 06 qa-aq-qa-ru ša ʾka-ba-ši-ka  
 07 a-na GĪR.MEŠ LUGAL-ri ʾEN-ʾia  
 08 D:UTU iš-tu AN:ša<sub>10</sub>-me-ʾe ʾ7-šu  
 09 7-ta-a-an uš-ḫé-ḫi-ʾin ù  
 10 UZU:ka-bat-tu-ma ù ʾšī-ru-ma

Překlad:

- Králi, mému pánovi, mému Slunci,  
 bohům řekni:  
 Takto (praví) Šuwardata,  
 Tvůj služebník, služebník krále  
 a prach (u) jeho 2 nohou,  
 země, po které kráčíš:  
 K nohám krále, mého pána,  
 Slunce z nebe, sedmkrát (a)  
 sedmkrát se kořím a  
 na břicho a na záda.

## 7. 42. RUḪIZZA

## EA 191

C 4760 [12192]

Transkripce:

- 01 a-n[a] M:LUGAL-ma EN-ia  
 02 um-ma M:ar-sà-wu-ia<sub>8</sub> LÚ URU:r[u]-ḫi-za  
 03 a-na GÌR.MEŠ EN-ia am-qut

Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi:  
 02 Takto (praví) Arsawuja, vládce R[u]ḫizy:  
 03 K nohám mého pána padám.

## EA 192

VAT 1674

Transkripce:

- 01 [a-n]a LUGAL EN-ia  
 02 [u D:]UTU u DINGIR.MEŠ-ia  
 03 [qí-]bí-ma um-ma  
 04 [M:a]r-sà-wu-ia<sub>8</sub> ÌR ki-it-ti  
 05 [š]a LUGAL EN-ia  
 06 [u e]p-ri GÌR.MEŠ LUGAL EN-ia  
 07 a-na GÌR.MEŠ LUGAL EN-ia  
 08 u D:UTU u DINGIR.MEŠ-ia  
 09 7-šu ù 7-ta-a-an am-qut

Překlad:

- Králi, mému pánovi  
 [a] Slunci a mým bohům,  
 [ře]kni: Takto (praví)  
 [A]rsawuja, loajální služebník  
 krále, mého pána  
 [a p]rach (u) nohou krále, mého  
 pána:  
 K nohám krále, mého pána  
 a Slunce a mých bohů,  
 sedmkrát a sedmkrát padám.



7. 43.      **ṢIDON****EA 144**

VAT 323

Transkripce:

- 01     a-na LUGAL-ri EN-ia  
 02     DINGIR.MEŠ-ia D:UTU-ia ša-ri TIL.LA-ia  
 03     qí-bí-ma  
 04     um-ma M:zi-im-re-ed-di  
 05     LÚ:ḥa-za-nu ša URU:ší-du-na:KI  
 06     a-na GÌR.MEŠ EN-ia DINGIR.MEŠ D:UTU ša-ri  
 07     ša TIL.LA-ia a-na GÌR.MEŠ EN-ia  
 08     DINGIR.MEŠ-ia D:UTU-ia ša-ri TIL.LA-ia  
 09     7-šu ù 7-ta-a-an am-qú-ut

Překlad:

- 01     Králi, mému pánovi,  
 02     mým bohům, mému Slunci, dechu mého života,  
 03     řekni:  
 04     Takto (praví) Zimreddi,  
 05     správce Sidonu:  
 06     K nohám mého pána, bohů, Slunce, dechu  
 07     mého života; k nohám mého pána  
 08     mých bohů, mého Slunce, dechu mého života,  
 09     sedmkrát a sedmkrát padám.

**EA 145**

VAT 1695

Transkripce:

- 01     [a-na            ]-t[iʔ]  
 02     [qí-b]í-[ma]  
 03     [um-ma M:zi-]im-ri-d[a]  
 04     [a-na GÌR.M]EŠ am-qú-ut

Překlad:

- ...  
 [ře]kn[i]:  
 [Takto (praví) Zi]mredd[i]:  
 [K noh]ám padám.

## 7. 44.      ŠIRIBAŠANI

## EA 201

VAT 338

Transkripce:

01     a-na M:LUGAL EN-ia  
 02     qí-bí-ma  
 03     um-ma M:ar-ta-ma-an-ia<sub>8</sub>  
 04     M:LÚ:ší-ri-ba-ša-ni  
 05     ÌR-ka a-na ĞÌR.MEŠ  
 06     M:LUGAL be-li-ia  
 07     7-šu a-na pa-ni 7-  
 08     -ta-an-ni am-qut

Překlad:

Králi, mému pánovi,  
 řekni:  
 Takto (praví) Artamanja,  
 vládce Širibašani,  
 Tvůj služebník: K nohám  
 krále, mého pána,  
 sedmkrát plus sedm-  
 krát padám.

## 7. 45. ŠAMḪUNA

## EA 224

BM 29849

Transkripce:

- 01 a-na M:LU[GA]L [E]N-[ia D:UTU-]ia  
 02 qí-bí-[ma]  
 03 um-ma M:šum-ad-d[a] Ì[R š]a LUGAL EN-ia  
 04 a-na GÌR.MEŠ LUGAL EN-ia  
 05 am-qú-ut-me  
 06 7-šu ù 7-ta-a-an

Překlad:

- 01 Kr[ál]i, [mému pá]novi, mému [Slunci],  
 02 řekn[í]:  
 03 Takto (praví) Šum-Add[a], služebník krále, mého pána:  
 04 K nohám krále, mého pána  
 05 padám  
 06 sedmkrát a sedmkrát.

## EA 225

C 4787 (12222)

Transkripce:

- 01 a-na M:LUGAL-ri EN-ia  
 02 qí-bí-ma um-ma  
 03 M:ša-mu-ad-da LÚ-lim  
 04 URU:ša-am-ḫu-na  
 05 a-na GÌR M:LUGAL-ri-ia  
 06 7 ù 7 mi-lí  
 07 am-qut

Překlad:

- Králi, mému pánovi,  
 řekni: Takto (praví)  
 Šamu-Adda, vládce  
 Šamḫuny:  
 K nohám mého krále,  
 sedmkrát a sedmkrát, *zde a nyní*  
 padám.

## 7. 46. ŠARUNA

## EA 241

VAT 1678

Transkripce:

01 a-na M:LUGAL-ri EN-ia  
 02 DINGIR.MEŠ-nu-ia D:UTU qí-bí-ma  
 03 um-ma M:ru-uš-ma-an-ia  
 04 LÚ URU:ša-ru-na:KI ÌR-ka  
 05 SAĤAR.MEŠ ša GÌR.MEŠ-ka  
 06 ʔe<sub>4</sub>-ʔi ša ka-bá-ši-ka  
 07 GIŠ:GÌR.<GUB> ša GÌR.MEŠ EN-ia  
 08 7-šu 7-ta-a-an

Překlad:

Králi, mému pánovi  
 mým bohům, Slunci, řekni:  
 Takto (praví) Rusmanja,  
 vládce Šaruny, Tvůj služebník,  
 prach (u) Tvých nohou,  
 hlína, po které kráčíš,  
 podnožka nohou mého pána,  
 sedmkrát (a) sedmkrát.

## 7. 47. ŠAṢḤIMI

EA 203

VAT 330

Transkripce:

01 a-na M:LUGAL EN-ia  
 02 qí-bí-ma  
 03 um-ma M:ÌR.LUGAL  
 04 LÚ URU:ša-as-ḥi-mi  
 05 ÌR-ka a-na ĠÌR.MEŠ  
 06 M:LUGAL be-li-ia  
 07 7-šu a-na pa-ni  
 08 7-ta-ni am-qut

Překlad:

Králi, mému pánovi,  
 řekni:  
 Takto (praví) Abdi-Milku,  
 vládce Šaṣḥimi,  
 Tvůj služebník: K nohám  
 krále, mého pána  
 sedmkrát plus  
 sedmkrát padám.

## 7. 48. ŠEKEM

## EA 252

BM 29844

Transkripce:

- 01 a-na M:LUGAL-ma bi-lí-ia  
 02 qí-bí-ma  
 03 um-ma M:la-ab-a-ia<sub>8</sub> ÌR-ka  
 04 a-na ĜÌR.MEŠ-pí be-lí-ia am-qú-ut

Překlad:

Králi, mému pánovi,  
 řekni:  
 Takto (praví) Lab'aja, Tvůj  
 služebník:  
 K nohám mého pána padám.

## EA 253

VAT 1589

Transkripce:

- 01 [a-na M:LUG]AL-r[i EN-ia] ù  
 02 [D:UTU-]ia um-ma [M:la-]ab-a-ia<sub>8</sub>  
 03 [ÌR]-ka ù e[p-ru]  
 04 [ša] ka-bá-š[e-ka]  
 05 [a-n]a ĜÌR.MEŠ LU[GAL-r]i [E]N-ia  
 06 7-šu 7-ta-a-an am-qut

Překlad:

- 01 [Krá]li, [mému pánovi] a  
 02 mému [Slunci]: Takto (praví) Lab'aja,  
 03 Tvůj [služebník] a p[rach],  
 04 po kterém krá[číš]:  
 05 [K] nohám kr[ál]e, mého [pá]na,  
 06 sedmkrát (a) sedmkrát padám.

## EA 254

VAT 335

Transkripce:

- 01 a-na LUGAL-ri EN-ia ù D:UTU-ia  
 02 um-ma la-ab-a-ia<sub>8</sub> ÌR-ka  
 03 ù ep-ru ša ka-bá-ši-ka  
 04 a-na ĜÌR.MEŠ LUGAL-ri EN-ia  
 05 ù D:UTU-ia 7-šu 7-ta-a-an  
 06 am-qut

Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi a mému Slunci:  
 02 Takto (praví) Lab'aja, Tvůj služebník  
 03 a prach, po kterém kráčíš:  
 04 K nohám krále, mého pána,

05 a mého Slunce, sedmkrát (a) sedmkrát  
06 padám.

**7. 49. TUNIP****EA 59**

BM 29824

Transkripce:

- 01 a-na LUGAL KUR-tí:mi-iš-ri be-lí-ni  
02 um-ma DUMU.MEŠ URU:tù-ni-ip:KI LÚ.MEŠ:ÌR.MEŠ-ka-ma  
03 a-na UGU-ka lu-ú šul-mu  
04 ù a-na GÌR.MEŠ be-lí ni-am-qut
- 

Překlad:

- 01 Králi Egypta, našemu pánovi:  
02 Takto (praví) synové města, Tvoji služebníci:  
03 Necht' se Ti daří dobře  
04 a k nohám pána padáme.
-



**7. 50. TYR****EA 146**

VAT 1871

Transkripce:

- 01 [a-na LUGAL b]e-[li-ia D:UTU-ia]  
 02 [um-ma a-]bi-m[il-ki ÌR-ka]  
 03 [7 u 7 a-n]a GÌR.MEŠ [LUGAL be-li-ia am-qut]  
 04 [a-na-ku ep-]ru iš-t[u]  
 05 [šu-pa-al] GÌR.MEŠ KUŠ:še-[ni]  
 06 [LUGAL be-lí-]ia

Překlad:

- 01 [Králi,] [mému pá]n[ovi, mému Slunci:]  
 02 [Takto (praví) A]bi-M[ilku, Tvůj služebník:]  
 03 [Sedmkrát a sedmkrát k] nohám [krále, mého pána padám.]  
 04 [Já jsem prach]em po[d]  
 05 nohama (a) sandá[ly]  
 06 [krále,] mého [pána.]

**EA 147**

BM 29812

Transkripce:

- 01 a-na LUGAL EN-lí-ia DINGIR.MEŠ-ia D:UTU-ia  
 02 um-ma a-bi-LUGAL ÌR-ka  
 03 7 u 7 a-na GÌR.MEŠ LUGAL EN-lí-ia am-qut  
 04 a-na-ku ep-ru iš-tu šu-pa-li  
 05 ši-ni EN-lí-ia

Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi, mým bohům, mému Slunci:  
 02 Takto (praví) Abi-Milki, Tvůj služebník:  
 03 Sedmkrát a sedmkrát k nohám krále, mého pána padám.  
 04 Já jsem prachem pod  
 05 sandály mého pána.

**EA 148**

C 4765

Transkripce:

- 01 a-na LUGAL EN-lí-ia DINGIR.MEŠ-[ia<sub>8</sub>] D:UTU-ši  
 02 um-ma a-bi-LUGAL ÌR-ka  
 03 7 u 7 a-na GÌR.MEŠ LUGAL be-li-ia am-qut

Překlad:

- 01 Mému pánovi, [mým bohům], Slunci:  
 02 Takto (praví) Abi-Milku, Tvůj služebník:  
 03 Sedmkrát a sedmkrát k nohám krále, mého pána padám.

**EA 149**

BM 29811

Transkripce:

- 01 a-na LUGAL EN-lí-ia D:UTU-ia DINGIR.MEŠ-ia<sub>8</sub>  
 02 um-ma M:a-bi-LUGAL ÌR-[k]a  
 03 7 u 7 a-na GÌR.MEŠ LUGAL be-[lí-i]a am-qut  
 04 a-na-ku ep-ru iš-tu šu-pa-al GÌR.MEŠ  
 05 KUŠ:še-ni LUGAL be-li-ia

Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi, mému Slunci, mým bohům:  
 02 Takto (praví) Abi-Milku, Tvůj služebník:  
 03 Sedmkrát a sedmkrát k nohám krále, [mé]ho pá[na], padám.  
 04 Jsem prachem pod nohama  
 05 (a) sandály krále, mého pána.

**EA 150**

C 4766

Transkripce:

- 01 [a-na] LUGAL be-[li-ia ]  
 02 [u]m-ma M:a-bi-mil-k[i ÌR-ka]  
 03 7 u 7 a-na GÌR.MEŠ EN-[ia am-qut]

Překlad:

- 01 Králi, [mému] pá[novi]:  
 02 [T]akto (praví) Abi-Milk[u, Tvůj služebník]:  
 03 Sedmkrát (a) sedmkrát, k nohám [mého] pána [padám.]

**EA 151**

BM 29813

Transkripce:

- 01 a-na LUGAL D:UTU-ia DINGIR-ia DINGIR.MEŠ-ia  
 02 um-ma M:a-bi-LUGAL ÌR-ka  
 03 7 u 7 a-na GÌR.MEŠ LUGAL EN-lí-ia<sub>8</sub> am-qut  
 04 a-na-ku ep-ru iš-tu šu-pa-li  
 05 KUŠ:še-ni LUGAL EN-lí-ia

Překlad:

- 01 Králi, mému Slunci, mému bohu, mým bohům:  
 02 Takto (praví) Abi-Milku, Tvůj služebník:  
 03 Sedmkrát a sedmkrát, k nohám krále, mého pána, padám.  
 04 Jsem prachem pod  
 05 sandály krále, mého pána.

**EA 152**

VAT 1719

Transkripce:

- 01 [a]-na L[UG]A[L] be-lí-ia DIN[GIR.MEŠ-ia D:UTU-ia]  
 02 [u]m-ma a-[b]i-mi[l-k]i ÌR-k[a-m]a [a-na-ku ep-ru]  
 03 [iš-tu] š[u-p]a-l[i] ṚKUŠ:še-ni GÌR.M[EŠ be-l]í-ia  
 04 a-[na GÌR.MEŠ] E[N-l]í-ia DINGIR.MEŠ D:UTU-[i]a  
 05 [7 u 7 am-qut]

Překlad:

- 01 K[r]ál[i], mému pánovi, [mým] bo[hům, mému Slunci:]  
 02 [T]akto (praví) A[b]i-Mi[lk]u, Tv[ůj] služebník: [Jsem prachem]  
 03 [pod] sandály (a) noha[mi] mého [pán]a.  
 04 K [nohám] mého p[án]a, bohů, [mé]ho Slunce,  
 05 [sedmkrát a sedmkrát padám.]

**EA 153**

Metropolitan Museum of Art 24.2.12

Transkripce:

- 01 [a-na] LUGAL EN-lí-ia  
 02 [u]m-ma M:ia-bi-LUGAL ÌR-ka  
 03 7 u 7 a-na GÌR.MEŠ-ka am-qut

Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi:  
 02 [T]akto (praví) Abi-Milku, Tvůj služebník:  
 03 Sedmkrát a sedmkrát ke Tvým nohám padám.

**EA 154**

VAT 1718

Transkripce:

- 01 a-na LUGAL EN-lí-ia  
 02 um-ma M:a-bi-mil-ki Ì[R-ka]  
 03 7 u 7 a-na GÌR.MEŠ LUGAL E[N-i]a am-qut  
 04 a-na-ku e[p]-ru iš-tu KUŠ:še-ni  
 05 LUGAL be-li-ia

Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi:  
 02 Takto (praví) Abi-Milku, [Tvůj] služeb[ník:]  
 03 Sedmkrát a sedmkrát, k nohám krále, [mého] pá[na], padám.  
 04 Jsem pr[ach]em pod sandály  
 05 krále, mého pána.

**EA 155**

BM 29814 [+] VAT 1872

Transkripce:

- 01 a-na LUGAL D:[UTU be-li-ia]  
 02 um-ma a-bi-L[UGAL ÌR-ka]  
 03 7 u 7 a-na GÌR.MEŠ L[UGAL be-li-ia am-qut]  
 04 a-na-ku ep-ru iš-[tu]  
 05 šu-pa-li KUŠ:še-ni L[UGAL be-li-ia]  
 06 ù LUGAL D:UTU da-ri-[tum]

Překlad:

- 01 Králi, [Slunci, mému pánovi:]  
 02 Takto (praví) Abi-M[ilku, Tvůj služebník:]  
 03 Sedmkrát a sedmkrát, k nohám k[rále, mého pána, padám.]  
 04 Jsem prachem pod  
 05 sandály krá[le, mého pána]  
 06 a krále věčn[osti.]

**\*EA 295**

VAT 1650

Transkripce:

- 01 [a-na LUGAL-ri E]N-ia [D]:UTU-ia DI[NGIR.MEŠ-ia<sub>g</sub>]  
 02 [qí-b]í-ma  
 03 [um-ma M: ]DI.KUD ÌR-ka ÌR ki-[ti]  
 04 [ep-ri] šap-li 2 KUŠ.E.S[ÍR]  
 05 [M:LUG]A[L-r]i EN-ia a-na GÌR.MEŠ M:LUGAL-[ri]  
 06 EN-ia D:UTU-ia DINGIR.MEŠ-ia 7-[šu]  
 07 ù 7-it-ta-a-an am-qú-u[t]

Překlad:

- 01 [Králi,] mému [pán]ovi, mému Slunci, [mým] bo[hům,]  
 02 [řek]ni:  
 03 [Takto (praví) ...]-DI.KUD, Tvůj služebník, loaj[ální] služebník,  
 04 [prach] pod sandál[y]  
 05 [kr]ál[e], mého pána. K nohám krá[le],  
 06 mého pána, mého Slunce, mých bohů, sedm[krát]  
 07 a sedmkrát padá[m.]

## 7. 51. ṬUBU

## EA 205

BM 29861

Transkripce:

01 a-na M:LUGAL EN-ia  
 02 qí-bí-ma  
 03 um-ma M:LÚ URU:ṭù-bu  
 04 ÌR-ka a-na ĠÌR.MEŠ  
 05 M:LUGAL be-li-ia  
 06 D:UTU li-mi-ma  
 07 7-šu a-na pa-ni  
 08 7-ta-ni am-qut

Překlad:

Králi, mému pánovi,  
 řekni:  
 Takto (praví) vládce Ṭubu,  
 Tvůj služebník: K nohám  
 krále, mého pána,  
 Slunce (všech) lidí,  
 sedmkrát plus  
 sedmkrát padám.

## 7. 52. UGARIT

## EA 45

VAT 1692

Transliterace:

01	[a-na LUGAL D]:UTU-ši [EN-ia qí-bí-ma]
02	[um-ma M:ALAM-m]i-is-tam-[ri ĪR-ka]
03	[a-na GĪR.MEŠ]-ka 7 [ù 7 am-qut]
04	[lu-ú šul-mu a-na] UG[U ]
05	[ ]
06	[ÉRIN.MEŠ pí-ṭá-t]i-[ka ]
07	[ ] l[u-ú ]

Překlad:

01	[Králi,] Slunci, [mému pánovi řekni:]
02	[Takto (praví) Amm]ištam[ru, Tvůj služebník:]
03	[Ke] Tvým [nohám] sedmkrát [a sedmkrát padám.]
04	[Necht' se dobře daří] [ ]
05	[ ]
06	[Tvým lučištní]ků[m ]
07	[ ] ne[cht' ]

## EA 49

C 4783 (12238)

Transliterace:

01	a-na LUGAL D:UTU-ši EN-ia
02	um-ma M:níq-ma-D:IM ĪR-ka-ma
03	a-na GĪR.MEŠ LUGAL D:UTU-ši EN-ia am-qut
04	lu-ú šul-mu a-na U[G]U LUGAL D:UTU-ši EN-ia
05	É[.MEŠ-š]u a-na S[AL.UŠ]-šu a-na DAM.MEŠ-šu
06	a-na[ ÉRIN.M]EŠ p[í]-ṭa-ti
07	a-[n]a [ D:]UTU-ši EN-ia

Překlad:

01	Králi, Slunci, mému pánovi:
02	Takto (praví) Niqmaddu, Tvůj služebník:
03	K nohám krále, Slunce, mého pána padám.
04	Necht' se dobře daří králi, Slunci, mému pánovi,
05	[je]ho dom[u], jeho hlavní man[želce], jeho dalším manželkám,
06	[ ] lučiš[t]níkům
07	[ ]Slunci, mému pánovi.

## \*EA 48

VAT 1690

Transkripce:

01	[a-na F: b]e-li-ti-ia
----	-----------------------

- 02 [um-ma F: -ḥ]e-pa GEMÉ-ki  
03 [a-na GĪR.MEŠ be-li-ti]i-ia am-qut  
04 [a-na UGU be-li-ti]-ia lu-ú šul-mu
- 

Překlad:

- 01 [ ]mé paní:  
02 [Takto (praví) ]-ḥepa, Tvá služebnice:  
03 [K nohám] mé [paní] padám.  
04 Necht' se mé [paní] daří dobře.
-

**7. 53. ZUḤRU****EA 334**

VAT 1609

Transkripce:

- 01 [a-]na L[U]GA[L]-ri EN-ia  
02 [qí-]b[í-m]a um-ma  
03 [M: ]-d[i]-i[h LÚ U]RU:zu-uḥ-ra:K[I]

Překlad:

- 01 K[r]á[li], mému pánovi,  
02 [ře]k[ni]: Takto (praví)  
03 [...]d[iḥ vládce] Zuḥry:



## 7. 54. PROVENIENCE NEZNÁMÁ

**(?)EA 50**

VAT 1594

Transkripce:

01 a-na F:t[a-ḥa-mu-un-šu ]  
 02 F:NIN-ia [qí-bí-ma]  
 03 um-ma DUMU.MÍ  
 04 F:GEMÉ am-ti-[ki]  
 05 a-na 2 GÌR.MEŠ ša F:NIN-ia  
 06 [7]-šu 7-ta[-a-an]  
 07 [a]m-qut ...

Překlad:

T[aḥamunšu ],  
 mé paní [řekni]:  
 Takto (praví) dcera,  
 služebnice [Tvé] služebnice:  
 Ke 2 nohám mé paní,  
 [sedm]krát (a) sedmk[rát]  
 [p]adám.

**(?)EA 58**

VAT 1716

Transkripce:

01 [a-na LUGAL GA]L EN-ia qí-[bí-ma]  
 02 [um-ma ] Ì[R-ka-ma]  
 03 [a-na] GÌR.MEŠ EN-ia am-qú-[ut]

Překlad:

01 [Velkému král]i, mému pánovi ře[kni]:  
 02 [Takto (praví) ..... Tvůj] slu[žebník]:  
 03 [K] nohám mého pána pad[ám].

**(?)EA 176**

BM 29829

Transkripce:

01 [a-na LUGAL EN-ia DINGIR-ia D:UTU-ia]  
 02 [qí-bí-ma]  
 03 [um-ma ÌR-ka]  
 04 [LÚ KUR: a-na šu-pa-li]  
 05 [up-]ri GÌR-pí LUGAL EN-i[a]  
 06 7 ù 7 am-qú-ut

Překlad:

01 [Králi, mému pánovi, mému bohu, mému Slunci]  
 02 [řekni]:  
 03 [Takto (praví) ....., Tvůj služebník]  
 04 [ do ]  
 05 [pr]achu nohou krále, mé[ho] pána,  
 06 sedmkrát a sedmkrát padám.

**(?)EA 178**

VAT 1677

Transkripce:

- 01 [a-na L]Ú.GAL EN-ia  
 02 [um-m]a ħi-bi-ia<sub>8</sub> ÌR-ka  
 03 [a-n]a ĠÌR-pí EN-ia am-qú-ut

Překlad:

[„Vel]moží“, mému pánovi:  
 [Tak]to (praví) Ĥibija, Tvůj  
 služebník:  
 [K] nohám mého pána padám.

**(?)EA 188**

C 4793 (12237)

Transkripce:

- 01\* [a-na ĠÌR-p]í L[UGAL-ri]  
 02\* [EN-i]a D:UTU-[ia]  
 03\* [7-š]u ù 7-š[u am-qú-ut]

Překlad:

[K nohám] k[rále],  
 [mé]ho [pána, mého] Slunce,  
 [sedmk]rát a sedmkr[át padám].

**(?)EA 199**

C 4789 (12234)

Transkripce:

- 01 [a-na LUGAL EN-ia D:UTU-ia]  
 02 [um-ma ]  
 03 [ÌR-ka-ma a-n]a ĠÌR.MEŠ-pí  
 04 [EN-ia] a[m-]qut

Překlad:

[Králi, mému pánovi, mému  
 Slunci]:  
 [Takto (praví) ]  
 [Tvůj služebník: K] nohám  
 [mého pána] p[a]dám.

**(?)EA 200**

VAT 1622

Transkripce:

- 01 [a-na LUGAL be-li-ia]  
 02 [DINGIR.MEŠ-ia D:UTU-ia]  
 03 [qí]-bi-[ma]  
 04 [um-m]a M:ÌR.MEŠ-[ka]  
 05 7-šu ù 7-šu n[i-u]m-qu-ut  
 06 [a-n]a ĠÌR.MEŠ LUGAL be-li-ia

Překlad:

[Králi, mému pánovi],  
 [mým bohům, mému Slunci]  
 [ře]kn[i]:  
 [Tak]to (praví) [Tvoji] služebníci:  
 Sedmkrát a sedmkrát p[ad]áme  
 [k] nohám krále, mého pána.

**(?)EA 207**

VAT 1593

Transkripce:

- 01 [a-n]a LUGAL EN-ia [D:UTU-ia]  
 02 [qí]-b[i]-ma <um-ma> M:ip-te[ ÌR-]ka  
 03 [a-n]a ĠÌR.MEŠ EN-i[a am-qut]

Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi, [mému Slunci]  
 02 [ře]k[n]i: <Takto> (praví) Ipte-[.....], Tvůj [služebník]:  
 03 [K] nohám mé[ho] pána [padám].

**(?)EA 209**

AO 2036

Transkripce:

- 01 [a-na] ʽLUGʽAL-ri bi-li-i[a]  
 02 ʽqíʽ-bí-ma  
 03 um-ma zʽíʽ-ša-mʽíʽ-mi ʽİR-kʽaʽ  
 04 a-na {přes PA} ANŠE.MEŠ-pí-[k]a am-qú-ʽúʽt  
 05 7 ù 7 am-qú-ut ʽaʽ-ʽna  
 06 pa-ni LUGAL-ri bi-li-iʽaʽ

Překlad:

- 01 ʽKráʽli, mé[mu] pánovi  
 02 ʽřeʽkni:  
 03 Takto (praví) Zʽíʽšamʽíʽmi, Tvʽúʽj služebník  
 04 Ke [Tʽv]ým koním(! nohám) padʽáʽm,  
 05 sedmkrát a sedmkrát, padám  
 06 před králem, mʽýmʽ pánem.

**(?)EA 210**

VAT 1876

Transkripce:

- 01 [a-na M: -í]p-ḥu-ri[ ]  
 02 [qí-b]í-ma  
 03 [um-ma M:]zi-ša-mi[-mi]  
 04 [UZU:ša-ša-]lu-ka  
 05 [ ]l  
 06 [ ]-ú-te a-n[a] LUGA[L]

Překlad:

- [ ]i]pḥurimu[ ]  
 [řek]ni:  
 [Takto] (praví) Zišami[mi]:  
 Tvá [zá]da  
 ...  
 [ ] králi.

**(?)EA 211**

VAT 1648

Transkripce:

- 01 a-na LUGAL-ri EN-ia  
 02 qí-bí-ma  
 03 um-ma M:zi-[i]t-ri-ia<sub>8</sub>-r[a]  
 04 ʽİR-ka 7 ù ši-i[b]-i-[t]a-an  
 05 ù UZU:ša-ša-lu-ma ù  
 06 UZU:ḤAR a-na GÌR.MEŠ LUGAL-ri  
 07 EN-ia am-qut

Překlad:

- Králi, mému pánovi  
 řekni:  
 Takto (praví) Z[i]trijar[a],  
 Tvůj služebník: Sedmkrát a  
 se[d]mk[r]át  
 a na záda a  
 na břicho, k nohám krále,  
 mého pána padám.

**(?)EA 212**

VAT 1587

Transkripce:

- 01 a-na LUGAL be-li-ia  
 02 um-ma M:zi-it-ri-ia<sub>8</sub>-ra  
 03 ʽİR-di-ka a-na 1 GÌR

Překlad:

- Králi, mému pánovi:  
 Takto (praví) Zitrija,  
 Tvůj služebník: K noze(*si*)

04 be-li-ia am-qa-ut mého pána padám,  
05 7 ù 7-ta-na sedmkrát (a) sedmkrát.

**(?)EA 213**

BM 29859

Transkripce:

01 a-na M:LUGAL EN-ia D:UTU-ia  
02 DINGIR.MEŠ-ia qí-bí-ma  
03 um-ma M:zi-it-ri-ia<sub>8</sub>-ra  
04 ÌR-ka ep-ri ša GÌR.MEŠ-ka  
05 ù ù<sub>4</sub>-iṭ ša ka-bá-ši-ka  
06 a-na GÌR.MEŠ M:LUGAL EN-ia  
07 D:UTU-ia DINGIR.MEŠ-ia 7-šu  
08 ù 7-ta-an am-qú-ut  
09 ù ka-ba-tu-ma ù ši-ru-[m]a

Překlad:

01 Králi, mému pánovi, mému Slunci,  
02 mým bohům, řekni:  
03 Takto (praví) Zitrijara,  
04 Tvůj služebník, prach (u) Tvých nohou  
05 a hlína, po které kráčíš:  
06 K nohám krále, mého pána  
07 mého Slunce, mých bohů, sedmkrát  
08 a sedmkrát padám  
09 a na břicho a na záda.

**(?)EA 214**

VAT 1607

Transkripce:

01 [a-na LUGAL EN-ia DINGIR-ia]  
02 [D:UTU-ia um-ma]  
03 [M: ÌR-ka]  
04 [a-na] G[ÌR].MEŠ [be-li-ia DINGIR-ia]  
05 D:UTU-ia 7-e-t[i-šu]

Překlad:

01 [Králi, mému pánovi, mému bohu],  
02 [mému Slunci: Takto (praví)]  
03 [PN, Tvůj služebník]:  
04 [K] nohám [mého pána, mého boha],  
05 mého Slunce sedmkrát.

**(?)EA 215**

BM 29843

Transkripce:

01 a-na LUGAL-ri EN-ia

Překlad:

Králi, mému pánovi,

02	D:UTU-ia DINGIR.MEŠ-ia	mému Slunci, mým bohům:
03	um-ma M:ba-ia-wa	Takto (praví) Bajawa,
04	ÌR-ka \ ka-ba-tum-ma	Tvůj služebník \ na břicho
05	ù ša-ša-lu-ma	na záda
06	ù ši-ib-e-ta-an	a sedmkrát
07	a-na GÌR.MEŠ LUGAL-ri be-li-ia	k nohám krále, mého pána,
08	D:UTU-ia DINGIR.MEŠ-ia	mého Slunce, mých bohů
09	am-qú-ut	padám.

**(?)EA 216**

C 4784 (12202)

Transkripce:

01	a-n[a] L[UG]AL-ri EN-ia
02	q[í]-bí-ma
03	um-ma M:b[a]-ia-wa ÌR-ka
04	a-na GÌR.[MEŠ] LUGAL-ri E[N-i]a
05	D:U[T]U-[i]a 7 ù 7-[t]a-an
06	a[m]-qut

Překlad:

01	Kr[á]li, mému pánovi
02	ř[e]kni:
03	Takto (praví) B[a]jawa, Tvůj služebník:
04	K noh[ám] krále, mé[ho] pá[na],
05	[mé]ho Sl[un]ce, sedmkrát a sedm[k]rát
06	p[a]dám.

**(?)EA 217**

VAT 1604

Transkripce:

01	a-na L[U]GAL EN-i[a]
02	q[í]-b[í-m]a
03	um-ma M:a[h- ]
04	ÌR-k[a] a-[n]a GÌR.MEŠ
05	LUGAL E[N-ia D:U]TU-[ia]
06	7 ù [7-ta]-a[n]
07	am-qut

Překlad:

K[r]áli, mém[u] pánovi
ř[e]k[n]i:
Takto (praví) A[h- ]
Tv[ůj] služebník: [K] nohám
krále, mé[ho] pána, mého S]lunce
sedmkrát a [sedmk]rá[t]
padám.

**(?)EA 220**

C 4785 [12226]

Transkripce:

01	a-na M:LUGAL EN-ia [D:UTU-ia]
02	qí-bí-[m]a
03	um-ma M:KÚR-ur-tu-ia <sub>8</sub> L[Ú U]R[U:z]u-nu
04	ÌR-ka SAḤAR.MEŠ ša GÌR.MEŠ
05	LUGAL EN-ia D:UTU-ia
06	ù IM.MEŠ ša ka-bá-ši-[k]a <sub>4</sub>

- 07 a-na ĠĪR.MEŠ LUGAL EN-i[a]  
 08 D:UTU-ia 7 ù 7-ta-an  
 09 am-qut

Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi, [mému Slunci]  
 02 řek[n]i:  
 03 Takto (praví) KURtuja, vlá[dce Z]unu(?),  
 04 Tvůj služebník, prach (u) nohou  
 05 krále, mého pána, mého Slunce  
 06 a hlína, po které kráčíš:  
 07 K nohám krále, mé[ho] pána,  
 08 mého Slunce, sedmkrát a sedmkrát  
 09 padám.

**(?)EA 221**

VAT 341

Transkripce:

- 01 a-na LUGAL-ri EN-[i]a  
 02 D:UTU iš-tu ša<sub>10</sub>-me-m[a]  
 03 qí-bí-ma  
 04 um-ma M:wi-ik-ta-sú  
 05 ĪR-ka a-na ĠĪR.MEŠ LUGAL-ri  
 06 EN-ia 7-šu ši-bi-ta-an  
 07 uš-ḥe-ḥi-in

Překlad:

Králi, [mé]mu pánovi,  
 Slunci, které je z nebe[s],  
 řekni:  
 Takto (praví) Wiktasu,  
 Tvůj služebník: K nohám krále,  
 mého pána, sedmkrát (a) sedmkrát  
 se kořím.

**(?)EA 222**

VAT 1683

Transkripce:

- 01 a-na LU[G]AL-[ri EN-ia]  
 02 qí-bí-[ma]  
 04 um-ma M:wi-ik-[ta-sú ĪR-ka]  
 05 a-na ĠĪR.MEŠ LUGAL-r[i EN-ia]  
 06 7-šu 7-ta-an  
 07 uš-ḥe-ḥi-en

Překlad:

Kr[á]l[i, mému pánovi]  
 řekn[i]:  
 Takto (praví) Wik[tasu, Tvůj  
 služebník]:  
 K nohám král[e, mého pána]  
 sedmkrát (a) sedmkrát  
 se kořím.

**(?)EA 226**

VAT 1610

Transkripce:

- 01 a-n[a M:]LU[GA]L-ri E[N-ia]  
 02 q[í]-bí-ma um-[ma]  
 03 M:ši-ip-tu-ri-ṣ[a ĪR-ka]  
 04 ù ep-ri ṣ[a ĠĪR.MEŠ-]ka  
 05 a-na ĠĪR LUGAL-ri 7 ù 7 am-qut

Překlad:

Kr[á]l[i, [mému] pá[novi]  
 ř[e]kni: Tak[to] (praví)  
 Šiptu-riṣ[a, Tvůj služebník]  
 a prach Tvých [nohou]:  
 K noze(*sic*) krále, sedmkrát a  
 sedmkrát padám.

**(?)EA 229**

VAT 1689

Transkripce:

- 01 a-na M:LUGAL EN-ia D:[UTU-ia]  
 02 qí-bí-[ma]  
 03 um-ma M:ÌR-na[ ]  
 04 ÌR-ka ÌR [ki-ti LUGAL]  
 05 EN-ia SAḪAR.[MEŠ ša GÌR.MEŠ]  
 06 [LUG]AL-ri EN-[ia D:UTU-ia]  
 07 [a-na G]ÌR.MEŠ [LUGAL EN-ia]

Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi, [mému Slunci]  
 02 řek[ni]:  
 03 Takto (praví) °Abdi-na[...]  
 04 Tvůj služebník, [loajální služebník krále],  
 05 mého pána, pra[ch nohou]  
 06 [krá]le, [mého] pána, [mého Slunce]:  
 07 [Ke 2 n]ohám [krále, mého pána].

**(?)EA 230**

BM 37646

Transkripce:

- 01 a-na M:LUGAL BE-ia qí-bí<-ma>  
 02 um-ma M:ia-ma ÌR-ka  
 03 a-na GÌR-ka am-qut

Překlad:

Králi, mému pánovi řek<ni:>  
 Takto (praví) Jama, Tvůj služebník:  
 Ke Tvé noze(*sic*) padám.

**(?)EA 231**

VAT 1599

Transkripce:

- 01 [a-na LUGAL EN-ia]  
 02 [D:UTU iš-tu AN:ša<sub>10</sub>-me-e]  
 03 [qí-bí-ma]  
 04 [um-ma M: ]  
 05 [LÚ URU: ]  
 06 [Ì]R š[a LUGAL-ri ep-ru]  
 07 ša 2 GÌR.M[EŠ-šu qa-qa-ru ša]  
 08 ka-ba-ši-š[u a-na GÌR.MEŠ]  
 09 LUGAL EN-ia D:[UTU iš-tu]  
 10 AN:ša<sub>10</sub>-me-e 7-[šu 7-ta-an uš-ḫe-ḫi-in]

Překlad:

- 01 [Králi, mému pánovi,]  
 02 [Slunci, které je z nebes,]  
 03 [řekni:]  
 04 [Takto (praví) PN, ]  
 05 [vládce GN, ]

- 06 [služe]bník [krále, prach (u)]  
 07 [jeho] 2 noh[ou], [půda, po které]  
 08 kráč[í: K nohám]  
 09 krále, mého pána, [Slunce, které je z]  
 10 nebes, sedm[krát (a) sedmkrát se kořím].

**(?)EA 238**

VAT 1867

Transkripce:

- 01 [a-na M:]LÚ.GAL EN-[ia]  
 02 [um-m]a M:ba-ia<sub>8</sub>-di ÌR-[ka]  
 03 [a-n]a GÌR.MEŠ LÚ.GAL EN-ia [am-q]ut

Překlad:

- 01 „Velmoži“, [mému] pánovi:  
 02 [Takt]o (praví) Bajadi, [Tvůj] služebník:  
 03 K nohám „velmože“, mého pána [pad]ám.

**(?)EA 239**

VAT 334

Transkripce:

- 01 [a-na M:]LUGAL-[ri]  
 02 [E]N-ia qí-[bí-ma]  
 03 um-ma M:pá-du-za-n[a Ì]R-ka  
 04 a-na GÌR.MEŠ-pí  
 05 M:LUGAL-ri EN-ia  
 06 7 ù 7-ta-an  
 07 am-qut-mi

Překlad:

Krá[li],  
 mému [pá]novi, ře[kni]:  
 Takto (praví) Paduzan[a], Tvůj  
 [služe]bník:  
 K nohám  
 krále, mého pána,  
 sedmkrát a sedmkrát  
 padám.

**(?)EA 248**

BM 29842

Transkripce:

- 01 [a-na] M:LUGAL-ri EN-ia  
 02 u D:UTU u DINGIR.MEŠ-ia  
 03 qí-bí-ma um-ma M:ia<sub>8</sub>-a[š-d]a-ta  
 04 ÌR ki-it-ti LUGAL-ri  
 05 ù ep-ri GÌR.MEŠ LUGAL-ri  
 06 a-na GÌR.MEŠ LUGAL-ri  
 07 EN-ia u D:UTU u DINGIR.MEŠ-ia  
 08 7-šu u 7-ta-a-an am-qut

Překlad:

Králi, mému pánovi,  
 a Slunci a mým bohům,  
 řekni: Takto (praví) Ja[šd]ata,  
 loajální služebník krále  
 a prach nohou krále:  
 K nohám krále,  
 mého pána a Slunce a mých bohů,  
 sedmkrát a sedmkrát padám.

**(?)EA 249**

VAT 1603

Transkripce:

- 01 [a-na] M:LUGAL-ri be-l[í-ia]



- 02 [qí-b]í-ma um-ma M:D:I[M-UR.SAG]  
 03 ÌR-ka a-na GÌR.MEŠ EN-i[a ]  
 04 am-qú-ut

Překlad:

- 01 Králi, [mému] pánovi  
 02 [řek]ni: Takto (praví) Ba<sup>c</sup>[lu-UR.SAG]  
 03 Tvůj služebník: K nohám [mého] pána  
 04 padám.

**(?)EA 250**

C 4769 (12204)

Transkripce:

- 01 [a-n]a M:LUGAL EN-ia qí-bí-ma  
 02 um-ma M:D:IM-UR.SAG ÌR-ka-ma  
 03 a-na GÌR.MEŠ LUGAL EN-ia 7-šu ù 7-ta-a-an am-qut

Překlad:

- 01 Králi, mému pánovi řekni:  
 02 Takto (praví) Ba<sup>c</sup>lu-UR.SAG, Tvůj služebník:  
 03 K nohám krále, mého pána, sedmkrát a sedmkrát padám.

**(?)EA 257**

VAT 1715

Transkripce:

- 01 [a-na LUGAL E]N-ia  
 02 [qí-b]í-ma  
 03 [um-m]a M:D:IM-mi-ḫi-ir  
 04 [Ì]R-ka-ma  
 05 a-na GÌR.MEŠ LUGAL EN-ia  
 06 7 u 7 am-qú-ut

Překlad:

- [Králi,] mému [pán]ovi  
 [řek]ni:  
 [Takt]o (praví) Ba<sup>c</sup>lu-meḫir  
 Tvůj [služ]ebník:  
 K nohám krále, mého pána  
 sedmkrát a sedmkrát padám.

**(?)EA 258**

VAT 329

Transkripce:

- 01 a-na LUGAL EN-ia  
 02 um-ma M:D:IM-me-ḫír  
 03 ÌR ki-it-te  
 04 LUGAL a-na GÌR.MEŠ LUGAL EN-ia  
 05 7-šu ù 7-ta-a-an am-qut

Překlad:

- Králi, mému pánovi:  
 Takto (praví) Ba<sup>c</sup>lu-meḫir  
 loajální služebník  
 krále: K nohám krále, mého pána  
 sedmkrát a sedmkrát padám.

**(?)EA 259**

VAT 1582

Transkripce:

- 01 a-na L[UGAL EN]-ia

Překlad:

- Kr[áli,] mému [pánovi]:

02	um-[m]a M:[D:IM-mi-ḥ]i-i[r]	Tak[t]o (praví) [Ba <sup>c</sup> lu-meh]i[r]
03	[Ì]R ki-it-te L[UGAL]-ri	loajální [služ]ebník k[rál]e:
04	a-na GÌR.MEŠ E[N]-ia	K nohám mého pá[na]
05	7-šu ù 7-ta-a-an am-qu[t]	sedmkrát a sedmkrát padá[m].

**(?)EA 261**

BM 29858

Transkripce:

01	a-na M:LUGAL EN-ia
02	D:UTU-ia qí-bí-ma
03	um-ma M:da-aš-ru
04	ÌR ki-it-te LUGAL
05	a-na GÌR.MEŠ LUGAL EN-ia
06	u D:UTU<-ia> 7-šu u 7-ta-a-an am-[qu]t

Překlad:

Králi, mému pánovi,  
mému Slunci řekni:  
Takto (praví) Dašru,  
loajální služebník krále:  
K nohám krále, mého pána  
a <mého> Slunce sedmkrát a  
sedmkrát padám.

**(?)EA 262**

C 4786 (12220)

Transkripce:

01	a-na LUGAL EN-ia
02	qí-bí-ma
03	um-ma M:da-aš-ru
04	ÌR ki-it-te LUGAL
05	a-na GÌR.MEŠ LUGAL EN-ia
06	7-šu ù 7-ta-a-an am-qut

Překlad:

Králi, mému pánovi  
řekni:  
Takto (praví) Dašru,  
loajální služebník krále:  
K nohám krále, mého pána  
sedmkrát a sedmkrát padám.

**(?)EA 263**

VAT 1688

Transkripce:

01	[a-na LUGAL be-li-ia]
02	[qí-bí-ma]
03	[u]m-ma[     ÌR-ka-ma]
04	a-na GÌR.MEŠ[     ]
05	am-qú-ut 7 ù 7[     ]

Překlad:

[Králi, mému pánovi]  
[řekni:]  
[T]akto (praví) [PN, Tvůj  
služebník:]  
K nohám [krále, mého pána]  
padám, sedmkrát a sedmkrát[     ].

**(?)EA 273**

VAT 1686

Transkripce:

01	a-na M:LUGAL EN-ia
02	DINGIR.MEŠ-ia D:UTU-ia
03	qí-bí-ma
04	um-ma F:NIN-UR.MAḤ.MEŠ
05	GEMÉ-ka a-na GÌR.MEŠ LUGAL

06 EN-ia DINGIR.MEŠ-ia D:UTU-ia  
07 7-šu 7-tá-a-an am-qú-ut

Překlad:

01 Králi, mému pánovi,  
02 mým bohům, mému Slunci  
03 řekni:  
04 Takto (praví) NIN-UR.MAḪ.MEŠ,  
05 Tvá služebnice: K nohám krále,  
06 mého pána, mých bohů, mého Slunce  
07 sedmkrát (a) sedmkrát padám.

**(?)EA 274**

C 4773 [12216]; WA 138

Transkripce:

01 a-na M:LUGAL EN-ia  
02 DINGIR.MEŠ-ia D:UTU-ia  
03 qí-bí-ma  
04 um-ma F:NI[N]-U[R].MAḪ.MEŠ  
05 GEMÉ-ka ep-ri  
06 ša GÌR.MEŠ-ka  
07 a-na GÌR.MEŠ LUGAL EN-ia  
08 DINGIR.MEŠ-ia D:UTU-ia  
09 7-šu 7-tá-a-an am-qut

Překlad:

01 Králi, mému pánovi,  
02 mým bohům, mému Slunci  
03 řekni:  
04 Takto (praví) NI[N]-U[R].MAḪ.MEŠ,  
05 Tvá služebnice, prach (u)  
06 Tvých nohou:  
07 K nohám krále, mého pána,  
08 mých bohů, mého Slunce,  
09 sedmkrát (a) sedmkrát padám.

**(?)EA 275**

VAT 1682

Transkripce:

01 [a-na LUGAL EN-ia]  
02 [DINGIR].MEŠ-[ia D:UTU-ia]  
03 qí-[bí-ma]  
04 um-ma M:ia-[a]ḫ-zi-ba-da  
05 ĪR-ka ep-ri  
06 ša GÌR.MEŠ-ka a-na GÌR.MEŠ  
07 LUGAL EN-ia DINGIR.MEŠ-ia  
08 D:UTU-ia 7-šu 7-tá-a-an am-qut

Překlad:

[Králi, mému pánovi,  
[mým boh]ům, [mému Slunci]  
ře[kni:]  
Takto (praví) J[a]ḫzib-Adda,  
Tvůj služebník, prach (u)  
Tvých nohou: K nohám  
krále, mého pána, mých bohů,  
mého Slunce, sedmkrát (a)

sedmkrát padám.

**(?)EA 276**

VAT 1706

Transkripce:

01 [a-na LUGAL EN-ia]  
 02 [DINGIR.MEŠ-ia D:UTU-ia]  
 03 [q]í-[bí-ma]  
 04 um-ma M:[i]a-a[h-zi-ba-da]  
 05 ÌR-ka ep-ri [ša]  
 06 ĞÌR.MEŠ-ka a-na ĞÌR.M[EŠ  
 LUGAL EN-ia]  
 07 DINGIR.MEŠ-ia D:UTU-ia  
 08 7-šu 7-tá-a-an am-qut

Překlad:

[Králi, mému pánovi,  
 [mým bohům, mému Slunci]  
 [ř]e[kni:]  
 Takto (praví) [J]a[hzib-Adda],  
 Tvůj služebník, prach (u)  
 Tvých nohou: K noh[ám krále,  
 mého pána,  
 mých bohů, mého Slunce,  
 sedmkrát (a) sedmkrát padám.

**(?)EA 277**

BM 29864

Transkripce:

01 [a-na LUGAL EN-ia]  
 02 [DINGIR.MEŠ-ia D:UTU-ia]  
 03 [um-ma M: ]  
 04 [Ì]R-k[a ep-ri ša ĞÌR.M]EŠ-ka  
 05 [a]-na G[ÌR].M[EŠ LUGAL EN-ia]  
 06 DINGIR.MEŠ-ia D:[UTU-ia]  
 07 7-šu 7-t[á-a-an am-]qú-ut

Překlad:

01 [Králi, mému pánovi,  
 02 [mým bohům, mému Slunci]  
 03 [Takto (praví) PN ]  
 04 Tv[ůj služ]ebník, [prach (u)] Tvých [nohou:]  
 05 K n[oh]ám krále, mého pána,  
 06 mých bohů, [mého Slunce,  
 07 sedmkrát (a) sedmk[rát pa]dám.

**(?)EA 301**

C 4781 (12214)

Transkripce:

01 a-[n]a M:[LU]GAL EN-ia D:[UTU]  
 02 ša iš-[t]u AN:ša<sub>10</sub>-mì-[i]  
 03 um-ma M:šu-ba-an-[d]i  
 04 ÌR-ka-ma e[p]-r[i] ša  
 05 2 ĞÌR.MEŠ-ka a-na 2 ĞÌR.MEŠ  
 06 LUGAL EN-ia DINGIR.MEŠ-ia  
 07 D:UTU-ia D:UTU ša  
 08 iš-tu AN:ša<sub>10</sub>-mì-i

Překlad:

[Kr]áli, mému pánovi, [Slunci],  
 které je z nebe[s]:  
 Takto (praví) Šuban[d]u,  
 Tvůj služebník, p[r]ac[h]  
 Tvých 2 nohou: Ke 2 nohám  
 krále, mého pána, mých bohů,  
 mého Slunce, Slunce, které je  
 z nebes,

09	7-šu ù 7-ta-a-an	sedmkrát a sedmkrát
10	iš-ti-ḫa-ḫi-in ka-bat-tu <sub>4</sub> -ma	se kořím, na břicho
11	ù ši-ru-[m]a	a na záda.

**(?)EA 302**

VAT 332

Transkripce:

01	a-na M:LUGAL EN-ia
02	DINGIR.MEŠ-ia D:UTU-ia
03	D:UTU iš-tu [š]a <sub>10</sub> -mì-i
04	um-ma M:šu-ba-an-[d]i
05	ÌR-ka-ma ep-ri ša
06	GÌR.MEŠ-ka a-na GÌR.MEŠ-pí
07	LUGAL EN-ia D:UTU
08	iš-tu AN:ša <sub>10</sub> -mì-i
09	7-šu ù 7-ta-a-an
10	iš-ti-ḫi-ḫi-in

Překlad:

Králi, mému pánovi,  
mým bohům, mému Slunci,  
Slunci, které je z nebes:  
Takto (praví) Šubandu,  
Tvůj služebník, prach (u)  
Tvých nohou: K nohám  
krále, mého pána, Slunce,  
které je z nebes,  
sedmkrát a sedmkrát  
se kořím.

**(?)EA 303**

BM 29821

Transkripce:

01	a-na M:LUGAL-ri EN-ia DINGIR.MEŠ-ia
02	D:UTU-ia D:UTU ša iš-tu
03	AN:ša <sub>10</sub> -mì-i um-ma
04	M:šu-ba-an-di ÌR-ka
05	ep-ri ša 2 UZU:GÌR.MEŠ-ka
06	LÚ:ku-sí ša ANŠE.KUR.RA-ka
07	a-na 2 UZU:GÌR.MEŠ LUGAL-ri
08	EN-ia D:UTU ša iš-tu
09	AN:ša <sub>10</sub> -mì-i 7-šu
10	ù 7-ta-a-an iš-ti-ḫa-ḫi-in
11	UZU:ka-bat-tu-ma
12	ù UZU:ši-ru-ma

Překlad:

Králi, mému pánovi, mým bohům,  
mému Slunci, Slunci, které je z  
nebes: Takto (praví)  
Šubandu, Tvůj služebník,  
prach (u) 2 Tvých nohou,  
pacholek Tvých koní:  
Ke 2 nohám krále,  
mého pána, Slunce. které je z  
nebes, sedmkrát  
a sedmkrát se kořím,  
na břicho  
a na záda.

**(?)EA 304**

BM 29822

Transkripce:

01	a-na M:LUGAL-ri [EN-ia DINGIR.MEŠ-ia]
02	D:UTU-ia D:UTU ša
03	iš-tu AN:ša <sub>10</sub> -mì-i
04	um-ma M:šu-ba-an-di
05	ÌR-ka ep-ri
06	ša UZU:GÌR.MEŠ-[ka]
07	LÚ:ku <sub>3</sub> -sí ša [ANŠE.KUR.RA].MEŠ-ka
08	a-na UZU:GÌR.MEŠ [LUGAL]
09	EN-ia D:UTU [ša iš]-tu
10	AN:ša <sub>10</sub> -mì-i [7-šu]

- 11 ù 7-ta-a-an  
 12 [i]š-[t]a-ḫ[a]-ḫi-in  
 13 UZU:[ka-b]at-tum-ma  
 14 ù UZU:ṣ[i]-ru-ma

Překlad:

- 01 Králi, [mému pánovi, mým bohům],  
 02 mému Slunci, Slunci, které je  
 03 z nebes:  
 04 Takto (praví) Šubandu,  
 05 Tvůj služebník, prach (u)  
 06 [Tvých] nohou,  
 07 pacholek Tvých [kon]í:  
 08 K nohám [krále],  
 09 mého pána, Slunce, [které je z]  
 10 nebes, [sedmkrát]  
 11 a sedmkrát  
 12 [s]e [k]o[ř]ím,  
 13 na [bř]icho  
 14 a na [z]áda.

**(?)EA 305**

C 4780 (12215)

Transkripce:

- 01 a-na M:LUGAL-ri EN-ia D:UTU  
 02 ša iš-tu AN:ša<sub>10</sub>-mì-i  
 03 DINGIR.MEŠ-ia D:UTU-ia  
 04 um-ma M:šu-ba-an-du  
 05 ÌR-ka-ma ep-ri  
 06 ša UZU:GÌR.MEŠ-ka  
 07 LÚ:ku<sub>8</sub>-sí ANŠE.KUR.RA.MEŠ-ka  
 08 a-na 2 UZU:GÌR.MEŠ  
 09 LUGAL be-lí-ia D:UTU  
 10 ša iš-tu AN:ša<sub>10</sub>-mì-i  
 11 7-šu ù 7-ta-a-an  
 12 lu-ú iš-ta-ḫa-ḫi-in  
 13 UZU:ka-bat-tum-ma  
 14 ù UZU:ṣi-ru-ma

Překlad:

- Králi, mému pánovi, Slunci,  
 které je z nebes,  
 mým bohům, mému Slunci:  
 Takto (praví) Šubandu,  
 Tvůj služebník, prach (u)  
 Tvých nohou,  
 pacholek Tvých koní:  
 Ke 2 nohám  
 krále, mého pána, Slunce,  
 které je z nebes,  
 sedmkrát s sedmkrát  
 se věru kořím,  
 na břicho  
 a na záda.

**(?)EA 306**

BM 29823

Transkripce:

- 01 [a-na M:LUGAL-ri EN-ia DINGIR.MEŠ-ia]  
 02 [D:UT]U-[i]a D:[UTU ša iš-tu AN:ša<sub>10</sub>-mì-i]  
 03 [um-]ma M:šu-[b]a-an-[di ÌR-ka]  
 04 [e]p-ri ša 2 G[ÌR.MEŠ-ka]  
 05 [LÚ]:k[u<sub>8</sub>-s]í ša [ANŠE.KUR.RA.MEŠ-ka]

- 06 a-[n]a 2 GÌR.MEŠ LUGAL [E]N-ia  
 07 [D]:UTU ša iš-tu AN:ša<sub>10</sub>-mì-i  
 08 7-šu ù 7-t[a]-a-an  
 09 l[u]-ú iš-ta-ḫa-ḫi-in  
 10 UZU:ka-bat-tum-[m]a  
 11 ù UZU:š[ú]-u[h]-r[u-ma]

Překlad:

- 01 [Králi, mému pánovi, mým bohům,]  
 02 [mé]mu [Slun]ci, [Slunci, které je z nebes:]  
 03 [Ta]kto (praví) Šu[b]an[du, Tvůj služebník,]  
 04 [p]rach (u) [Tvých] 2 n[ohou,]  
 05 pa[chol]ek [Tvých koní:]  
 06 Ke 2 nohám krále, mého [pá]na,  
 07 Slunce, které je z nebes,  
 08 sedmkrát s sedmk[r]át  
 09 se v[ě]ru kořím  
 10 na bříc[h]o  
 11 a na z[á]d[a].

**(?)EA 307**

VAT 1586

Transkripce:

- 01\* [7-šu ù] 7-t[a-a-an]  
 02\* [iš]-ti-ḫa-ḫi-in

Překlad:

- [sedmkrát a] sedmk[rát]  
 [se] kořím.

**(?)EA 308**

VAT 1602

Transkripce:

- 01\* [ep-ri ša] G[Ì]R.MEŠ-[ka<sub>4</sub>]  
 02\* [LÚ: kàr-tap-p]í š[a] ANŠE.KUR.RA.MEŠ-ka<sub>4</sub>  
 03\* [a-na G]Ì[R].MEŠ LUGAL EN-ia  
 04\* [DINGIR.MEŠ-]ia [D:UTU-]ia D:UT[U]  
 05\* [ša] iš-[tu AN]:ša<sub>10</sub>-mì-i  
 06\* [7]-šu [u 7-t]a-a-an  
 07\* lu-ú iš-t[a-ḫa]-ḫ[i]-in  
 08\* [ ]

Překlad:

- 01\* [prach] (u) [Tvých] no[h]ou,  
 02\* [pachol]ek Tvých koní:  
 03\* [K no]h[á]m krále, mého pána,  
 04\* mých [bohů], mého [Slunce], Slun[ce],  
 05\* [které] je z [n]ebes,  
 06\* [sedm]krát [a sedmk]rát  
 07\* se věru k[o]ř[í]m

08\* [ ]

**(?)EA 309**

VAT 1874

Transkripce:

01 a-na M:LU[GA]L [EN-ia]  
 02 DINGIR.MEŠ-ia [D:UTU-ia]  
 03 D:UTU [š]a [iš-tu AN:ša<sub>10</sub>-me]  
 04 um-ma M:[ ]  
 05 [š]a [ ]  
 06 [ ]

Překlad:

Kr[ál]i, [mému pánovi],  
 mých bohů, [mého Slunce,]  
 Slunce, které [je z nebes:]  
 Takto (praví) [PN vládce ]  
 [GN]

**(?)EA 311**

VAT 1597

Transkripce:

01 [a-na LUGAL EN-ia]  
 02 D:UTU-[ia ]  
 03 [ ]  
 04 [ ]  
 05 [ ]  
 06 [ ep-ri ]  
 07 [ša 2 GÌR.MEŠ-]ka  
 08 [LÚ:ku<sub>8</sub>-sí] ANŠE.KUR.R[A.MEŠ-ka]  
 09 [a-na 2 GÌR.MEŠ] LUGAL  
 10 [EN-i]a D:[UTU] ša  
 11 [iš-]t[u] A[N:ša<sub>10</sub>-]me  
 12 [7-š]u ù 7-ta-a-an  
 13 [iš-ta-ḥ]a-ḥ[i]-i[n]

Překlad:

[Králi, mému pánovi,]  
 [mému] Slunci,  
 [ ]  
 [ ]  
 [ ]  
 [ prach (u)]  
 Tvých [2 nohou, ]  
 [pacholek Tvých] ko[ní:]  
 [Ke 2 nohám] krále,  
 [mé]ho [pána], Slunce, které je  
 z n[eb]es,  
 [sedmkr]át a sedmkrát  
 [se ko]ří[m].

**(?)EA 312**

VAT 1886 + 1709

Transkripce:

01 [a-na LUGAL EN-ia]  
 02 [um-ma M: ]  
 03 [ÌR-ka ep-]ri [ša]  
 04 [GÌR.MEŠ-ka] LÚ-l[um]  
 05 [ša ANŠE.KUR].RA.MEŠ-k[a]  
 06 [a-na GÌR.M]EŠ M:L[U]G[AL EN-ia]  
 07 [ ]

Překlad:

[Králi, mému pánovi:]  
 [Takto (praví) PN]  
 [Tvůj služebník, pr]ach  
 [Tvých nohou], pacholek(?)  
 Tvých k]oní:  
 [K noh]ám k[r]á[le, mého pána]  
 [ ]

**(?)EA 333**

Istanbul Arkeoloji Müzeleri, Tell el-Hesi, Fi. 11

Transkripce:

01 [a-na] L[Ú].GAL qí-bí-[ma]  
 02 [um-ma M:p]a-a-pí

Překlad:

„Velmoži“ řek[ni]:  
 [Takto (praví) Pa]apu:



03 [a-]na ĠİR.MEŠ-ka am-qú-u[t]

Ke Tvým nohám padám.

**(?)EA 336**

VAT 1707

Transkripce:

01 [a-na LUG]A[L]-ri E[N-ia]

02 [qí]-bí-ma

03 [um-ma M:]hi-zi-ri ÌR-[ka]

04 [a-na G]ÌR.MEŠ EN-ia 7

05 [ù 7]-t[a-a]n [m]a-aq-t[a-ti]

Překlad:

[Kr]á[li], [mému] pán[ovi]

[ře]kni:

[Takto] (praví) Ĥiziru, [Tvůj] služebník:

[K n]ohám mého pána, sedmkrát

[a sedm]k[rá]t [p]ad[ám].

**(?)EA 337**

VAT 1679

Transkripce:

01 a-na M:LUGAL-ri EN-ia

02 D:UTU-ia DINGIR.MEŠ-ia

03 qí-bí-ma

04 u[m-m]a M:]hi-zi-ri ÌR-ka

05 a-na ĠİR.MEŠ M:LUGAL-ri EN-ia

06 7-šu 7-a-an am-qut

Překlad:

Králi, mému pánovi,

mému Slunci, mým bohům

řekni:

T[ak]to (praví) Ĥiziru, Tvůj služebník:

K nohám krále, mého pána,

sedmkrát (a) sedmkrát padám.

**(?)EA 338**

VAT 1884

Transkripce:

01 [a-n]a LU[GAL be-li-ia]

02 [u]m-ma M:]z[i- ÌR-ka-ma]

03 a-na G[ÌR.MEŠ b]e-[li-ia]

Překlad:

Krá[li, mému pánovi]:

[T]akto (praví) Z[i...]

Tvůj služebník:

K no[hám mého p]á[na].

**(?)EA 339**

VAT 1887

Transkripce:

01 [a-na] L[UGAL E]N-[ia]

02 DINGIR.[M]EŠ-[ia]

03 qí-[bí-ma]

04 um-ma M:[ ]

05 L[Ú UR]U:[ ]

06 p[a ]

07 D:[ ]

Překlad:

K[ráli, mému pá]novi,

[mým] boh[ům]

ře[kni:]

Takto (praví)[ PN ]

vl[ád]ce[ ]

## 8. FORMÁLNÍ ANALÝZA

### 8. 1. STRUKTURA AMARNSKÝCH DOPISŮ

Z analýzy struktury úvodních částí dopisů<sup>234</sup> z Tell el-Amarny jednoznačně vyplývá, že v korpusu lze, na základě přítomnosti, resp. absence aktu prostrace, rozeznat dvě hlavní skupiny textů. Analýza tak potvrdila již Knudtzonovo členění Amarnského korpusu z roku 1907.<sup>235</sup> Jørgen A. Knudtzon však své dělení postuloval především na základě subjektivního zhodnocení společenského postavení zainteresovaných stran a jmenovitě zejména odesílatele dopisu. Tento přístup byl následně bezvýhradně přijímán také v ostatních edicích tohoto korpusu, mj. W. L. Moranem (MORAN 1987; 1992), M. Liveranim (LIVERANI 1998) a především ve

---

<sup>234</sup> Struktura dopisů odpovídá tomu, že text byl diktován písaři, který mohl být současně i poslem, jenž adresátovi předával sdělení ústně.

<sup>235</sup> Srov. KNUDTZON (1907: 19 a násl.).

sborníku R. Cohena a R. Westbrooka (COHEN – WESTBROOK 2000)<sup>236</sup>. Příslušné skupiny dopisů jsou následně označovány jako „mezinárodní“ či „vazalská“<sup>237</sup>, resp. „mezinárodní“ nebo „imperiální“<sup>238</sup> korespondence.

Pojmem „mezinárodní“ korespondence jsou označovány dopisy mezi vládci velkých státních celků, případně nezávislých území na straně jedné a egyptským panovníkem na straně druhé. Předmět jejich komunikace je značně variabilní, ačkoliv se nejčastěji jedná o výměnu darů, uzavírání královských sňatků, popřípadě řešení právních a obchodních otázek. Nicméně Rodolfo Ragonieri (RAGONIERI 2000: 46) rozšiřuje užití pojmu „mezinárodní“ korespondence také na dopisy místních vládců, kteří získali alespoň částečnou kontrolu nad určitým územím – „menší státy, které se dostaly pod svrchovanost velkých králů.“ V případě „vazalských, resp. imperiálních“ dopisů se jedná o dokumenty administrativní povahy, které bezprostředně souvisejí s fungováním egyptského administrativního aparátu na syropalestinském území. Jejich obsah se ve většině případů omezuje na řešení drobných lokálních sporů, platby dávek či odevzdávání tributu egyptským jednotkám. Právě lokální neshody a konflikty jsou pisateli dopisů interpretovány jako kroky proti vůli egyptského krále.

Z tohoto krátkého přehledu jednoznačně vyplývá, že tento způsob rozdělení Amarnské korespondence do značné míry spočívá na subjektivním pocitu autora. S obdobným členěním je možné se střetnout také v případě stratifikace společenského postavení pisatele a adresáta dopisu – do 3 kategorií: panovníků „velmocí“ (tzn. Asýrie, Babylónie, Egypta, Ḫatti a Mitanni), „nezávislých států“ (Alašiji a Arzawy) a „vazalských států“, k nimž R. Cohen a R. Westbrook (COHEN – WESTBROOK 2000: 8-9) řadí především Amurru, Byblos, Damašek, Kadeš, Šekem a Ugarit. Právě tyto kategorie jsou stanoveny na základě relativní důležitosti jednotlivých vládců.

<sup>236</sup> COHEN – WESTBROOK (eds.) (2000), srov. zejména AVRUCH (2000: 154-164), COHEN – WESTBROOK (2000: 1-2, 6-9), JAMES (2000: 112-124), LIVERANI (2000: 15-27, především 15, 18 a 20), RAGONIERI (2000: 42-53), WESTBROOK (2000: 28-41), ZACCAGNINI (2000: 141-153).

<sup>237</sup> MORAN (1992: xxii-xxxiii).

<sup>238</sup> COHEN – WESTBROOK (2000: 1-2).

FORMÁLNÍ ANALÝZA

Abychom se vyhnuli takto subjektivnímu hodnocení korespondentů a jejich společenského postavení, musíme členění dopisů založit na více formálním aspektu, kterým může být uspořádání úvodních pasáží dopisů.

STRUKTURA	TEXTY	PROVENIENCE
adresa	EA 162 *EA 30	Egypt Mitanni
adresa + prostrace	EA 319 EA 232-234, 235+327 EA 223 EA 60, 62-65, 156-157, 159-161, 164, 168, *165 EA 320-326 *EA 202 EA 141, 143, *142 EA 260, **317-**318 EA 82, 84, 88, 90, 93-94, 106, 126, 129, 136- 140, 362, **91, **111 EA 194-196 EA 187, 363 EA 296 EA 267-271, 292-294, 298-299, 378, *300 EA 264-266 EA 177 EA 175, 185 EA 227-228 EA 174 EA 285-290 EA 314-316 EA 189 EA 198 EA 328 -331 **EA 193 EA 272 EA 242-244, 246, 365 EA 182-184 EA 206 EA 51 EA 255-256 EA 204 EA 52-55 EA 278-284, 366 EA 191-192 EA 144-145 EA 201 EA 224-225 EA 241 EA 203	Aḥtiašna Akko Akšapa Amurru  Aškalon Bašan Bejrút Bīt-Tenni Byblos  Damašek Enišasi Gaza Gezer Gintikirmil Guddašuna Ḥasi Ḥašōr Ḥašabu Jeruzalém Jurša Kadeš Kumidi Lakiš Lapana Maḥḥazu Megiddo Mušihuna Naziba Nuḥašše Piḥilu Qanu Qatna Qiltu Ruḥizza Šidon Širibašani Šamḥuna Šaruna Šašimi

FORMÁLNÍ ANALÝZA

STRUKTURA	TEXTY	PROVENIENCE
	EA 252-254 EA 148, 150, 153, *295 EA 205 (?)EA 50, 58, 176, 178, 188, 199, 200, 207, 209, 211-217, 220-222, 226, 229-231, 238- 239, 248-250, 257-259, 261-263, 273-277, 301-306, 308, 311-312, 333, 336-338	Šekem Tyr Ṭubu neznámá
adresa + prostrace + podpora bohů	EA 71, 73, 77, 85, 86, 87, 92, 95, 102-104, 118, 125	Byblos
adresa + prostrace + dehonestace pisatele	**EA 364 EA 146-147, 149, 151, 154-155	Ašartu Tyr
adresa + prostrace + přání adresátovi	EA 158 *EA 48	Amurru Ugarit
adresa + prostrace + přání adresátovi + extenze adresáta	EA 45, 49	Ugarit
adresa + prostrace + přání adresátovi + konstatování stavu pisatele	*EA 170(1)	Amurru
adresa + podpora bohů + prostrace	EA 68, 74-76, 78-79, 83, 89, 105, 107-109, 112, 116-117, 119, 121-124, 130, 132, *110, *114, **81	Byblos
adresa + dehonestace pisatele + prostrace	EA 152	Tyr
adresa + přání adresátovi + prostrace	EA 59	Tunip
tabulka + adresa + prostrace	EA 100	Irqata
adresa + „bohové projeví zájem“	**EA 97 EA 96	Bejrút Byblos
adresa + „zaslání tabulky“	EA 99, 367, 369, 370	Egypt
adresa + přání adresátovi	*EA 170(2) EA 15, 16 EA 44	Amurru Asýrie Ḫatti
adresa + přání adresátovi + extenze adresáta	EA 166 **EA 12	Amurru Babylónie
adresa + konstatování stavu pisatele + přání adresátovi	EA 40	Alašija
adresa + konstatování stavu pisatele + přání adresátovi + extenze adresáta	EA 33, 37-39 EA 3, 6, 8-11 EA 41 EA 17, 19, 20, 23, 26-29	Alašija Babylónie Ḫatti Mitanni
adresa + konstatování stavu pisatele +	EA 34-35 EA 2, 7	Alašija Babylónie

STRUKTURA	TEXTY	PROVENIENCE
extenze pisatele + přání adresátovi + extenze adresáta	EA 21	Mitanni
adresa + konstatování stavu pisatele + přání adresátovi + extenze adresáta + konstatování stavu pisatele + extenze pisatele	EA 1, 5	Egypt

Tab. 5 Struktura úvodních částí Amarnských dopisů<sup>239</sup>

V Amarnském korpusu jsou nejčastěji zastoupeny dopisy, jejichž úvodní pasáž je tvořena dvěma prvky – adresou a prostrací (viz tab. 5 „Struktura Amarnských dopisů“). Z analýzy je zřejmé, že užití toho typu není nijak podmíněno geograficky, zatímco společenské postavení korespondentů umožňuje identifikovat – s menšími výhradami – tento korpus s tzv. „vazalskou“, resp. „imperiální“ korespondencí<sup>240</sup> (viz výše). Do této skupiny se řadí i všechny dopisy s neznámým místem původu. Je tedy zřejmé, že pouhé formální členění struktury nemůže pomoci při snaze o určení provenience těchto dopisů.

Mezi tzv. „vazalskými“ dopisy se nicméně vyskytuje skupina textů, v níž dochází k jistému překonání odlišného společenského postavení pisatele a adresáta. Pisatel dopisu, který je osobou s nižším společenským postavením, v úvodní části dopisu odkazuje na svůj osobní stav, srov. EA 44 (Ḫatti)<sup>241</sup>, EA 45 a 49 (Ugarit), resp. EA 59 (Tunip)

Prostrace se ve sledovaném korpusu objevuje i v kombinaci s dalšími prvky, mezi které se řadí žádost o podporu bohů, explicitní vyjádření dehonestace pisatele textu či přání všeho dobrého adresátovi. Toto přání může být ve specifických případech rozšířeno i na další členy jeho domácnosti. Pisatel dopisu může případně

<sup>239</sup> Následující texty jsou příliš fragmentární a pro analýzu struktury dopisů irrelevantní – EA 61, \*\*EA 71 (Amurru), \*\*EA 98 (Bejrút), \*EA 110 (Egypt), \*EA 42 (Ḫatti), EA 332 (Lakíš), \*\*EA 18 (Mitanni), EA 334 (Zuḫru), (?)EA 210, (?)EA 307, (?)EA 309 a (?)EA 339.

<sup>240</sup> Srov. „... zatímco v rámci Velmocenského klubu jsou vyměňovány pozdravy, pak vazalové se symbolicky vrhají k faraonovým nohám“ (AVRUCH 2000: 158).

<sup>241</sup> Společně s vynecháním prostrace, srov. dále.

vyjádřit také svůj osobní stav. Unikátní kombinací je úvodní pasáž dopisu EA 100 (Irqata), v níž tradičnímu dvojčlennému schématu adresa + prostrace předchází prohlášení v podobě jmenné věty, že „tato tabulka je tabulkou města Irqaty“ (EA 100: 01-02).

Z hlediska skladby úvodní pasáže „vazalského“ dopisu je poněkud netradiční kombinace adresa + prostrace + přání adresátovi,<sup>242</sup> které je rozšířené o příslušníky jeho domácnosti a dvora, kterou je možné v Amarnském korpusu jednoznačně identifikovat pouze u dvou dopisů ugaritské proveniencí (EA 45 a EA 49)<sup>243</sup>. Právě posledně jmenovaný komponent představuje spojující prvek mezi tzv. „vazalskou“ a tzv. „mezinárodní“ korespondencí. Počet textů ugaritského původu je ve sledovaném korpusu poměrně malý, nicméně pro jeho rozšíření můžeme použít i mladší dopisy, datované převážně do konce 13. a počátku 12. století př. n. l., které byly nalezeny v samotném Ugaritu.

V ugaritských archívech<sup>244</sup> bylo, především na základě typologie použitého materiálu a paleografie relevantních textů, identifikováno nejdříve 11<sup>245</sup> a později 43<sup>246</sup> dopisů, u nichž je jejich ugaritský původ zřejmý či do určité míry pravděpodobný. V takto rozšířeném „ugaritském“ korpusu<sup>247</sup> lze identifikovat tři odlišné úvodní pasáže<sup>248</sup> – dvě tříčlenná<sup>249</sup> a jedno čtyřčlenné<sup>250</sup> schéma, z nichž pouze jedno je společné pro starší texty z Tell el-Amarny i mladší dokumenty z Ugaritu – obsahuje tedy výše uvedenou formuli: adresa + prostrace + rozšířené

<sup>242</sup> Pro kompletní rozbor tohoto fenoménu v případě dopisů z Ugaritu srov. KOŘÍNKOVÁ (2002a).

<sup>243</sup> Je pravděpodobné, že obdobná kombinace prvků byla přítomna také v úvodní pasáži dopisu EA 46, nicméně fragmentární stav jeho dochování neumožňuje tento předpoklad potvrdit.

<sup>244</sup> Srov. kap. 4. 5. „Korespondence z Ugaritu“.

<sup>245</sup> Viz HUEHNERGARD (1989: 11-12).

<sup>246</sup> Srov. HUEHNERGARD (1999: 375).

<sup>247</sup> Předmětem primární analýzy jsou pouze texty, jejichž ugaritský původ je zcela zřejmý.

<sup>248</sup> Srov. KOŘÍNKOVÁ (2002a).

<sup>249</sup> Prvním typem je úvodní pasáž složená z adresy, jednoduchého přání dobrého bytí pro adresáta dopisu a dovolávání se milosti bohů pro adresáta (srov. RS 19.070, RS 20.178); zatímco druhý je tvořen adresou, prostrací a rozšířeným přáním adresátovi (srov. RS 16.112, RS 20.168 +195P, RS 20.184, RS 20.200C, RS 20.238).

<sup>250</sup> Tato úvodní pasáž sestává z adresy, prostrace, jednoduchého přání adresátovi a opětovného dovolávání se milosti bohů (srov. Aphek 52055/1 a RS 20.178).

přání adresátovi. Po aplikování tohoto dělení i na zbývající texty v korpusu – tedy na všech 43 dopisů, u nichž je ugaritský původ zřejmý či pravděpodobný, společně s dalšími dopisy, které jsou označovány jako „původ neznámý“ – je zřejmé, že toto schéma lze identifikovat i u další skupiny textů.

Mezi dopisy, u nichž John Huehnergard (HUEHNERGARD 1999) do jisté míry ugaritský původ předpokládá, je kombinace prvků adresy, prostrace a rozšířeného přání adresátovi doložena u následujících dokumentů – RS 15.014, RS 19.080, RS 20.182A(+ )B, RS 20.243<sup>251</sup> a RS 34.140. Poněkud v menší míře je tato podoba úvodní pasáže identifikována i u skupiny textů, jejichž místo původu není nijak specifikováno – srov. dopisy RS 15.178 a pravděpodobně i značně fragmentární text RS 20.200A. Z analýzy „chronologicky rozšířeného ugaritského korpusu“ jednoznačně vyplývá, že v Amarnském korpusu ojedinělá kombinace prvků úvodní pasáže dopisů má své pokračování také mezi mladšími texty. Navíc je použití tohoto typu úvodní pasáže omezeno výlučně na písarskou tradici textů ugaritské provenience, což napomáhá určit původ některých neidentifikovaných dopisů z ugaritských archívů.

Určitou jednotnou strukturu můžeme v rámci Amarnského korpusu identifikovat u textů z Byblu (adresa + prostrace + podpora bohů, resp. adresa + podpora bohů + prostrace) a Tyru (adresa + prostrace + dehonestace pisatele, příp. adresa + dehonestace pisatele + prostrace).<sup>252</sup> V případě korpusu z Byblu však na rozdíl od dopisů z Ugaritu nedisponujeme mladšími dokumenty identické

<sup>251</sup> Úvodní pasáž tohoto dopisu je značně fragmentární.

<sup>252</sup> Vyjádření loajality služebníka není považováno za součást úvodní formule, neboť oddanost příkazům egyptského krále nesporně náleží mezi hlavní povinnosti lokálních vládců, srov. dopisy egyptské provenience. Egyptský panovník opakovaně vyzývá místního vládce, aby pečlivě plnil jeho rozkazy a především střežil město – srov. „Dávej pozor! Věru spravuješ místo krále, které je ti svěřeno.“ (akk. *uṣ-ṣur lu-ú na-ša-ra-ta aš-ru LUGAL ša it-ti-ka*). M. LIVERANI (1971: 258, pozn. 36; 262, pozn. 52) identifikoval v tomto idiomu obvyklou egyptskou frázi *ih di.k hr.k n b st Pr-ʿ3 (ʿnh wdʿ šnb) ntj twk im* (např. pBologna 1904, 1.4; 2.1), zatímco dle Gevirtze (GEVIRTZ 1973: 103-104) se jedná o obdobu egyptského imperativního „Střež (a) ochraňuj!“ [eg. *hw(j) mk(j)*]. Pro různé použití aktivních a pasivních slovesných tvarů v egyptské a kanaánské korespondenci srov. GEVIRTZ (1973: 99-104).



provenience a v případě Tyru není jediný relevantní text dostačujícím<sup>253</sup> pro postulování jakýchkoliv definitivních závěrů. Korpus z Byblu však představuje největší skupinu textů, jejichž adresátem není egyptský panovník, ale jeho hodnostář uvedený jménem<sup>254</sup> (případně svým titulem či funkcí<sup>255</sup>), který byl pravděpodobně pověřen správou příslušné oblasti. William L. Moran (MORAN 1992: xxix) poukázal na skutečnost, že v případě dopisů z Byblu souvisí volba pořadí jednotlivých prvků na společenském postavení adresáta dopisu – zatímco v korespondenci adresované panovníkovi akt prostrace následuje až po pozdravech<sup>256</sup> králi, pak v dopisech určených hodnostářům tyto pozdravy prostraci předcházejí<sup>257</sup>. V dalších skupinách se však tento fenomén neprojevuje.

Akt prostrace není v tzv. „vazalské“ korespondenci Amarnských dopisů přítomen pouze ve výjimečných případech, kterými jsou dopisy EA 96 z Byblu<sup>258</sup> a \*\*EA 97 z Bejrútu<sup>259</sup>. V případě obou dopisů je součástí úvodní pasáže prosba o zájem ze strany bohů. Tato fráze – DINGIR.MEŠ šu-lum-ka (resp. šu-l[u]m É-ka) li-iš-al [„Nechť bohové o Tvé zdraví (a zdraví Tvého domu) projeví zájem“] – nemá obdobu nejen mezi ostatními Amarnskými dopisy, ale ani mezi texty ze starověkého Ugaritu. Prosba o podporu adresáta ze strany bohů je omezena také výhradně na korpus dopisů z Byblu – stejně jako ve výše uvedeném případě nemá ani tato fráze paralelu v periferní akkadské korespondenci. Obdobná fráze se však vyskytuje v novoegyptských dopisech. Skutečnost, že egyptská frazeologie postupně

<sup>253</sup> Srov. RS [Varia] 25.

<sup>254</sup> Srov. texty EA 71, 73, 77, 82, 86, 87, 93 a 102. Stejný fenomén je doložen i v případě několika textů z Amurru (EA 62, 158, 164, 166), Bejrútu (\*\*EA 97 a 98) a dopisu bez proveniencí (?)EA 210.

<sup>255</sup> Srov. EA 95. Mimo Byblu mají obdobnou strukturu následující dopisy – EA 40 (Alašija), (?)EA 238 a (?)EA 333.

<sup>256</sup> Srov. texty EA 68, 74-76, 78-79, 83, 89, 105, 107-109, 112, 116-117, 119, 121-124, 130, 132, \*110, \*114 a \*\*81.

<sup>257</sup> Viz EA 71, 73, 77, 85, 86, 87, 92, 95, 102-104, 118 a 125.

<sup>258</sup> Pisatelem dopisu je velitel vojenské jednotky a adresátem je vládce Byblu Rib-Ḥaddu.

<sup>259</sup> Tento dopis je zástupcem korespondence mezi dvěma hodnostáři – adresátem je Šumu-Ḥaddu a pisatelem Jappaḥ-Ḥaddu.

pronikala také do akkadských dopisů, dokládá nejen korespondence egyptské provenience, ale především o tom svědčí dopisy z Tyru<sup>260</sup>.

Úvodní formule sestávající z adresy a fráze „Nyní tuto tabulku Ti zasílá (král), aby k Tobě promluvila“<sup>261</sup> je v Amarnském korpusu doložena výhradně v textech adresovaných egyptským panovníkem rozličným syropalestinským vládcům (EA 99, EA 367, EA 369 a EA 370). M. Liverani (LIVERANI 1971) správně upozornil na skutečnost, že se v tomto případě jedná o ekvivalent egyptského spojení *in.tw nk sš pn n dd hn<sup>c</sup> dd* „Nyní ti posílám tento dopis, můj vzkaz tobě“. Nejstarší paralelou je v egyptském prostředí opis dopisu Amenhotepa II. núbijskému místokráli Usersatetovi na stéle č. 25.632 z Muzea krásných umění v Bostonu (Urk. IV, 1343-1344) –

„... 23. rok vlády, 4. měsíc doby záplav, 1. den, den svátku korunovace. Kopie stély, kterou Jeho Veličenstvo učinilo svými vlastníma rukama pro místokrále Usersateta. Nyní Jeho Veličenstvo spočinulo v Jižním městě, v soukromých prostorách krále, kéž žije věčně, je zdrav a svěží. Seděl, pil a užíval si volna. „Nyní věž, je ti přinesen tento příkaz krále, .... (tituly) ...“.

Kromě frazeologie ovlivňuje egyptština i gramatickou strukturu těchto dopisů – srov. infinitivní tvar slovesa qabû (akk. [ana]<sup>262</sup> qá-bé-e) jako paralela k egyptskému *hn<sup>c</sup> dd*.<sup>263</sup> Žádost o božské požehnání se v novoegyptských dopisech vyskytuje v době 18. dynastie v následující podobě – „GN *di.f (.sn) n.k hst*“, tedy „(Necht') bůh/bohové Ti zajistí (dosl. dá/dají)<sup>264</sup> podporu“.<sup>265</sup> V této „zdvořilostní

<sup>260</sup> Pro egyptský Hymnus na Atona a EA 147 z Tyru srov. GRAVE (1980).

<sup>261</sup> Resp. „... aby Ti sdělil.“

<sup>262</sup> S výjimkou textu EA 369:03 je infinitivní tvar G kmene použit jako přímý objekt bez předložky *ana*.

<sup>263</sup> Srov. EA 99:06, 367:03, 369:03 a 370:04.

<sup>264</sup> Pro Moranovo vysvětlení akkadského slovesného tvaru jako semitského jussivu srov. kap. 9. 4. „Morfosyntax slovesa“.

preambuli“ identifikuje Bakir (BAKIR 1970: 55-64) spojení s následujícími teonymy – Amonem (resp. Amenreem), Ptahem, Atumem, Hathorou, Merseger, Sachmetou, Chnumem, Satetou, Anuketou, případně Osmerem. Bezprostřední doklady o egyptské královské korespondenci však pocházejí až z doby 19. dynastie, což znesnadňuje další srovnávání materiálu.

Mezi dopisy klasifikovanými dle tradičních dělení jako „mezinárodní“ korespondence – tedy dopisy mezi sociálně rovnocennými partnery – tvoří nejjednodušší úvodní pasáž dva prvky, tedy adresa a přání adresátovi, přičemž druhá ze jmenovaných součástí je, obdobně jako v případě tzv. „vazalské“ korespondence, často modifikována prohlášením o stavu pisatelem, případně rozšířením přání adresátovi o příslušníky jeho rodiny a královského dvora. Výjimkou mezi účastníky „mezinárodní“ korespondence jsou pisatelé dvou dopisů z Amurru [EA 166 a \*EA 170(2)] – v obou těchto případech však volba uvedeného typu úvodní pasáže souvisí se společenským postavením pisatele i adresáta, kterým není ani v jednom z případů egyptský panovník.

Určitou jednotnost můžeme vypožorovat v případě egyptské korespondence, která v tomto korpusu představuje nejsložitější strukturu tvořenou šesti prvky – adresou, konstatováním stavu pisatele, vyjádřením přání všeho dobrého adresátovi, stejně jako členům jeho dvora, po kterém následuje opětovné potvrzení stavu pisatele, na rozdíl od prvního dokladu tentokrát v rozšířeném tvaru. Akkadská ramessovská korespondence z 19. dynastie však tuto jednotnou Amarnskou strukturu nedodržuje a v dopisech převažuje členění – adresa, konstatování stavu pisatele rozšířené o členy jeho rodiny a dvora a rozšířené přání adresátovi.<sup>266</sup>

---

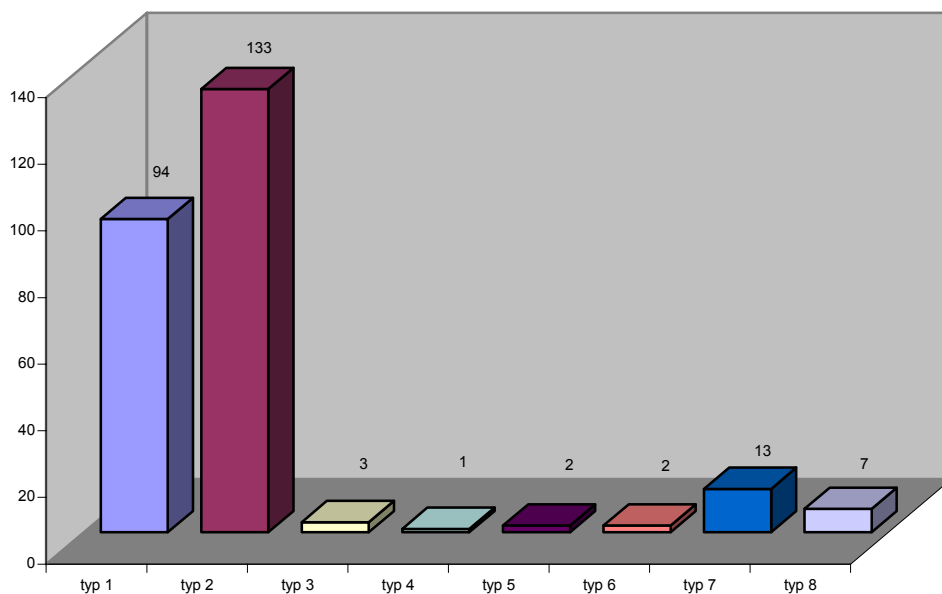
<sup>265</sup> Srov. BM 10102, 10103, 10104.

<sup>266</sup> Srov. EDEL (1994 I).

## 8. 2. TYPOLOGIE ADRESY

Podle členění Sally W. Ahl (AHL 1973) v Amarnském korpusu jednoznačně převažuje typ Ahl 2 (cca 89,1 %; srov. graf X), u nějž na prvním místě stojí předložková fráze identifikující adresáta dopisu (ana PN<sub>2</sub>), po níž může následovat slovesný tvar imperativu 2. os. sg. masc. qībī-ma. V tomto typu adresy je adresát, stejně jako pisatel, většinou uveden prostřednictvím genitivního spojení osobního jména a jeho titulu (resp. dalších epitet).

Druhý typ adresy, u kterého je nejprve identifikován pisatel dopisu a následně po něm adresát, zastupuje ve sledovaném korpusu pouze skupina 3 textů – EA 34 (Alašija), EA 1 (Egypt) a EA 41 (Ḫatti), což představuje pouhých cca 1,17 %. Použití tohoto typu adresy odpovídá jeho užití i v ugaritských archívech – tato varianta je tedy pisateli užívána v tom případě, pokud jsou obě strany společensky rovnocenné.<sup>267</sup>



Obr 3 Typ adresy

<sup>267</sup> Dopis EA 34 je adresován egyptskému panovníkovi panovníkem Alašije, pisatelem dopisu EA 1 je egyptský král a jeho adresátem král Babylónie. V případě EA 41 se jedná o komunikaci mezi chetitským a egyptským vládcem.

Z přehledu v tabulce 6 „Adresa v EA“ vyplývá, že volba typu adresy ve většině případů (pro typ 3, 7 a 8 srov. dále) nesouvisí s geografickým uspořádáním. Typ adresy není v žádném případě dostatečným parametrem ani pro určení místa původu ve skupině sporných textů, neboť se všechny příslušné texty řadí do dvou majoritních skupin – typ 1 (cca 36,86 % všech analyzovaných adres) a typ 2 (cca 52,15 % výskytu).

ADRESA <sup>268</sup>	TEXTY	PROVENIENCE
(1) ana PN <sub>2</sub> umma PN <sub>1</sub>	EA 319 EA 234 EA 33 EA 60-62, 156, 158-161, 164, 166, 168, *165, *170(1), *170(2) EA 320-326 **EA 364 *EA 142, **97 EA 71, 73, 77, 93, 103, 124, 125, 136, 138-140 EA 194 EA 298, 299, 378, *300 EA 264, 265 EA 177 EA 100 EA 314-316 EA 189 EA 328, 329, 331, 332 **EA 193 *EA 30 EA 182 EA 51 EA 52, 53 EA 282-284 EA 191 EA 253, 254 EA 59 EA 147-155 EA 49, *48 (?)EA 50, 178, 212, 215, 238, 258, 259, 301-306, 309, 338	Aḫtiašna Akko Alašija Amurru  Aškalon Aštartu Bejrút Byblos  Damašek Gezer Gintikirmil Guddašuna Irqata <sup>269</sup> Jurša Kadeš Lakiš Lapana Mitanni Mušihuna Nuḫašše Qaṭna Qiltu Ruḫizza Šekem Tunip Tyr Ugarit neznámá

<sup>268</sup> Podobu adresy nelze jednoznačně určit u následujících textů - \*\*EA 171 (Amurru), EA 2, 10, 11 (Babylónie), EA 143 (Bejrút), EA 75, 86, 109, 112, 117, 124, 137, \*110, \*114, \*\*91 (Byblos), EA 99, 162, \*190 (Egypt), 293 (Gezer), \*EA 42 (Ḫatti), EA 285, 287 (Jeruzalém), EA 272 (Maḫḫazu), EA 26, 29 (Mitanni), EA 184 (Mušihuna), EA 54 (Qaṭna), EA 146 (Tyr), EA 45 (Ugarit), (?)EA 176, 188, 199, 214, 231, 263, 277, 307, 308, 311, 312.

FORMÁLNÍ ANALÝZA

ADRESA <sup>268</sup>	TEXTY	PROVENIENCE
(2) ana PN <sub>2</sub> qí-bí-ma <sup>270</sup> umma PN <sub>1</sub>	EA 232, 233, 235+327 EA 223 EA 35, 37-40 EA 63-65, 157 EA 15, 16 EA 3, 6-9, **12 *EA 202 EA 141, **98 EA 82, 84, 85, 87, 90, 95, 96, 102, 104, 118, 130, 132, **111 EA 195, 196 EA 1, 367, 369, 370 EA 187, 363 EA 296 EA 267-271, 292, 294, 297 EA 266 EA 175, 185 EA 227, 228 EA 174 EA 44 EA 286, 288-290 EA 198 EA 330 EA 242-244, 246, 365 EA 17, 19-21, 23, 27, 28, **18 EA 183 EA 206 EA 255, 256 EA 204 EA 55 EA 278-281, 366 EA 192 EA 144, 145 EA 201 EA 224, 225 EA 241 EA 203 EA 252 *EA 295 EA 205 EA 334 (?)EA 58, 200, 207, 209-211, 213, 216, 217, 220-222, 226, 229, 230, 239, 248- 250, 257, 261, 262, 273-276, 333, 336, 337, 339	Akko Akšapa Alašija Amurru Asýrie Babylónie Bašan Bejrút Byblos  Damašek Egypt Enišasi Gaza Gezer Gintikirmil Ĥasi Ĥašór Ĥašabu Ĥatti Jeruzalém Kumidi Lakiš Megiddo Mitanni Mušihuna Naziba Piḥilu Qanu Qaṭna Qiltu Ruḥizza Šidon Širibašani Šamḥuna Šaruna Šašimi Šekem Tyr Ṭubu Zuḥru neznámá

<sup>269</sup> Tento tvar adresy následuje po nestandardním úvodu v ř. 01-02 „Tato tabulka je tabulkou města Irqaty“, srov. akk. ṭup-pí an-nu-ú ṭup-pí URU:ir-qa-ta.

<sup>270</sup> Slovesný tvar příp. zapsán qí-bi-ma (srov. dále).

ADRESA <sup>268</sup>	TEXTY	PROVENIENCE
(3) ana PN <sub>2</sub> PN <sub>1</sub> iqbi	EA 260, **317, **318	Bīt-Tenni
(4) umma PN <sub>1</sub> ana PN <sub>2</sub>	EA 34	Alašija
(5) umma PN <sub>1</sub> ana PN <sub>2</sub> qí-bí-ma	EA 1 EA 41	Egypt Ḫatti
(6) PN <sub>1</sub> qí-bí-ma/mi ana PN <sub>2</sub>	EA 126, 362	Byblos
(7) PN <sub>1</sub> iqbi ana PN <sub>2</sub>	EA 68, 74, 76, 78, 79, 83, 88, 89, 92, 105-107, **81	Byblos
(8) PN <sub>1</sub> ištapar ana PN <sub>2</sub>	EA 94, 108, 116, 119, 121-123	Byblos

Tab. 6 Adresa v EA

Geografické určení skupiny dopisů \*\*EA 317 a \*\*EA 318, následně doplněné o text EA 260, představuje již od publikace Knudtzonovy edice značně diskutabilní téma. Bez uvedení jakýchkoliv konkrétních důvodů řadí Knudtzon<sup>271</sup> první dva dopisy do skupiny textů z jihozápadní části palestinského regionu a odděluje je od posledního jmenovaného EA 260. K jednoznačné identifikaci této skupiny dopisů se syrským regionem pak nesporně přispěl příspěvek P. Artziho (ARTZI 1968), který kromě ortografických, gramatických a paleografických poznámek využívá také stylistická a formální kritéria. V případě těchto syrských dopisů – stejně jako u typu 7 a typu 8 z Byblu – není součástí adresy imperativní slovesný tvar 2. os. sg. masc. qībī-ma, ale 3. os. sg. masc. préterita iqbi. Na rozdíl od dopisů z Byblu však slovesný tvar stojí až na poslední pozici v adrese – ana PN<sub>2</sub> PN<sub>1</sub> iqbi.

### 8. 2. 1. ADRESÁT

Oslovení adresáta tvoří nedílnou součást každé adresy, přičemž nezávisí na skutečnosti, zda se jedná o typ adresy Ahl 1 či Ahl 2 (srov. kap. 6. 2. „Struktura dopisů“). Identita adresáta dopisu je u všech typů adresy v doložených případech uvedena prostřednictvím předložkové fráze (ana PN<sub>2</sub>). Stejně jako v dopisech z Ugaritu je v Amarnském korpusu identifikovatelný jak jednoduchý typ tvořený předložkou *ana* následovanou jménem či titulem adresáta, tak i složený typ, kde je jméno či titul adresáta rozšířen o další jmenné fráze. Na rozdíl od typu adresy

<sup>271</sup> KNUDTZON (1915: 1320-1321, 1348-1349).

představuje volba součástí pojmenování adresáta – zejména v případě složeného typu – relativně bohatý srovnávací materiál.

Mezi označeními adresáta lze snadno rozeznat tři hlavní kategorie titulů a epitet<sup>272</sup> – funkční<sup>273</sup>, diplomatické<sup>274</sup> a honorifické<sup>275</sup>. Z tabulky 7 „Adresát v EA“ jednoznačně vyplývá, že pojmenování adresáta jako „mého pána“, resp. „krále“ je v analyzovaném korpusu prakticky povinné, zatímco pro určení provenience neidentifikovaných dopisů představuje nejvýznamnější složku skupina honorifických titulů a epitet. Pouze ve výjimečných případech je adresát identifikován pouze svým osobním jménem bez určení místa původu, srov. tab. 7.

ADRESÁT	TEXTY	PROVENIENCE
„králi“	EA 232-234, 235+327 EA 223 EA 60, 61, 63, 64, 156, 157, 159, *165, 168, *170(1) EA 320-326 **EA 364 *EA 202 EA 141, 143 EA 84, 90, 92, 103, 104, 118, 124-126, 129, 130, 132, 136-140, 362, **111 EA 194, 195 EA 187, 363 EA 296 EA 267-271, 292, 294, 297-299, 378 EA 264-266 EA 177 EA 175, 185 EA 227, 228 EA 174 EA 100 EA 286-290 EA 314-316	Akko Akšapa Amurru  Aškalon Aštartu Bašan Bejrút Byblos  Damašek Enišasi Gaza Gezer Gintikirmil Guddašuna Ḥasí Ḥašór Ḥašabu Irqata Jeruzalém Jurša

<sup>272</sup> V Amarnském korpusu zřejmě dochází ke kombinaci několika zdrojů pro královská epiteta, srov. dále.

<sup>273</sup> Srov. „král“, „král(-ové) GN“, „vyslanec GN“, „velmož“, „PN<sub>2</sub> vezír“, „PN<sub>2</sub> vládce GN“, „(můj/jeho/náš) pán“, „(PN<sub>2</sub>) mé paní“, „paní GN“, „služebníkům mého bratra“.

<sup>274</sup> Založené na rodinné metafoře – srov. „můj otec“, „můj syn“, „můj bratr“, „(můj zeť,) který mě miluje a kterého já miluji“.

<sup>275</sup> Srov. „můj bůh“, „moji (osobní) bohové“, „(mé) Slunce“, „Slunce, které je z nebes“, „syn Slunce“, „Slunce (všech) zemí“, „dech mého života“, „můj dech“; resp. „velký král“, „král (všech) zemí“, „král bitvy“.



FORMÁLNÍ ANALÝZA

	EA 189 EA 198 EA 328-332 **EA 193 EA 272 EA 242-244, 246, 365 EA 183 EA 206 EA 51 EA 255 EA 204 EA 54 EA 278-285, 366 EA 191, 192 EA 144 EA 201 EA 224, 225 EA 241 EA 203 EA 252-254 EA 147-155 EA 205 EA 49 EA 334 (?) EA 207, 209, 211-213, 215-217, 219-222, 226, 229, 230, 239, 248-250, 258, 259, 261, 262, 273, 274, 301-305, 309, 336-339	Kadeš Kumidi Lakiš Lapana Maḥḥazu Megiddo Mušihuna Naziba Nuḥašše Piḥilu Qanu Qaṭna Qiltu Ruḥizza Šidon Širibašani Šamḥuna Šaruna Šašimi Šekem Tyr Ṭubu Ugarit Zuḥru neznámá
„velkému králi“	EA 160, 161 EA 7 EA 260, **317, **318 EA 68, 74, 76, 78, 83, 89, 105, 107-109, 112, 116, 117, 119, 121-123 EA 19, 21	Amurru Babylónie Bít-Tenni Byblos  Mitanni
„králi GN“ <sup>276</sup>	EA 33-35, 37-39 EA 15, 16 EA 2, 3, 7-11 EA 88 EA 1, 5 EA 41, 44 EA 17, 19-21, 23, 27, 28 EA 51 EA 59 EA 52	Alašija Asýrie Babylónie Byblos Egypt Ḥatti Mitanni Nuḥašše Tunip Qaṭna
„králům GN“	*EA 30	Mitanni
„králi (všech) zemí“	EA 68, 74, 76, 78, 79, 81, 83, 88, 89, 92, 94, 105-109, 116, 121-123	Byblos

<sup>276</sup> V případě textů EA 16 (Asýrie), EA 2, 3, 7-11 (Babylónie), EA 1, 5 (Egypt), EA 41 (Ḥatti), EA 17, 19-21, 23, 27, 28 i včetně osobního jména (PN<sub>2</sub>).

FORMÁLNÍ ANALÝZA

„králi bitvy“	EA 74, 76, 79, 81, 105, 107, 108, 116, 119, 122, 123, *114, **81	Byblos
„vyslanci GN“	EA 40	Alašija
„velmoži“	EA 95 (?) EA 178, 238, 333	Byblos neznámá
PN <sub>2</sub>	EA 62, 158, 164, 166, *170(2) EA 6 **EA 97, **98 EA 73, 77, 82, 86, 87, 93, 96 EA 256 EA 53, 55 (?) EA 50, 210, 256	Amurru Babylónie Bejrút Byblos Piḫilu Qaṭna neznámá
„PN <sub>2</sub> , vezírovi“	EA 71	Byblos
„PN <sub>2</sub> , vládci GN“	EA 162, 367, 369, 370	Egypt
„pánovi“	EA 107, 109, 140 EA 44 EA 332	Byblos Ḫatti Lakiš <sup>277</sup>
„mému pánovi“	EA 319 EA 232-234, 235+327 EA 223 EA 60-65, 156, 158-161, 164, 168 EA 320-326 **EA 364 *EA 202 EA 141, 143 EA 260, **317, **318 EA 84, 85, 87, 90, 103, 104, 118, 124-126, 129, 130, 132, 136, 362 EA 194, 195 EA 187, 363 EA 296 EA 267-271, 292, 294, 297-*300 EA 265 EA 177 EA 175, 185 EA 227, 228 EA 286-290 EA 314-316 EA 189 EA 328-332 **EA 193 EA 242, 244, 365 EA 182, 183 EA 206 EA 51 EA 256 EA 204 EA 53-55	Aḫtiašna Akko Akšapa Amurru Aškalon Aštartu Bašan Bejrút Bít-Tenni Byblos  Damašek Enišasi Gaza Gezer Gintikirmil Guddašuna Ḫasi Ḫašór Jeruzalém Jurša Kadeš Lakiš Lapana Megiddo Mušihuna Naziba Nuḫašše Piḫilu Qanu Qaṭna

<sup>277</sup> Na základě paralel s ostatními texty stejné provenience se nesporně jedná o koruptní tvar.

FORMÁLNÍ ANALÝZA

	EA 278-285, 366 EA 191, 192 EA 144 EA 201 EA 225 EA 241 EA 203 EA 252, 254 EA 147-149, 152-154, *295 EA 205 EA 49 EA 334 (?) EA 58, 178, 207, 209, 211-213, 215-217, 220, 221, 229, 230, 239, 248, 250, 255-258, 261, 262, 273, 274, 301-303, 305, 337	Qiltu Ruḫizza Šidon Širibašani Šamḫuna Šaruna Šašḫimi Šekem Tyr Ṭubu Ugarit Zuḫru neznámá
„našemu pánovi“	*EA 170(1) EA 100 EA 59	Amurru Irqata Tunip
„jeho pánovi“	EA 68, 74, 75, 78, 79, 81, 83, 91, 92, 105, 108, 109, 112, 119, 121-123, *114, **91	Byblos
„PN <sub>2</sub> , mé paní“	(?) EA 50	neznámá
„mé paní“	*EA 48	Ugarit
„paní GN“	EA 26	Mitanni
„služebníkům mého bratra“	*EA 30	Mitanni
„mému otci“	EA 158, 164 EA 73, 82 EA 44	Amurru Byblos Ḫatti
„mému synovi“	EA 96	Byblos
„mému bratrovi“	EA 33-35, 37-39 EA 166 EA 16 EA 2, 3, 6-8, 11 EA 1 EA 41 EA 17, 19, 21, 23, 27-29	Alašija Amurru Asýrie Babylónie Egypt Ḫatti Mitanni
„mému zet'ovi, který mě miluje a kterého já miluji“	EA 19, 21, 23, 27-29	Mitanni
„kterého miluji a který mě miluje“	EA 20	Mitanni
„mému bohu“	EA 156, 159, 161, 168 EA 363 EA 177 EA 185 EA 151	Amurru Enišasi Guddašuna Ḫasi Tyr
„mým bohům“	EA 319 EA 235+327 EA 320-326 EA 141	Aḫtiašna Akko Aškalon Bejrút

FORMÁLNÍ ANALÝZA

	EA 296 EA 267-271, 292-294, 297-*300, 378 EA 314-316 EA 328, 329, 331 EA 278, 280-283, 285, 366 EA 192 EA 144 EA 241 EA 147-149, 151 (?) EA 213, 215, 248, 273, 274, 302, 303, 305, 309, 337, 339	Gaza Gezer Jurša Lakiš Qiltu Ruḥizza Šidon Šaruna Tyr neznámá
„mým osobním bohům“	EA 198	Kumidi
„(mému) Slunci“ <sup>278</sup>	EA 319 EA 235+327 EA 60, 61, 156, 159, 161 EA 320-326 EA 141 EA 85, 103, 104, 118, 132, 140 EA 267-271, 292, 294, 297-299 EA 177 EA 185 EA 288 EA 314 EA 328, 329, 331 EA 242-244, 246, 365 EA 182, 183 EA 51 EA 255 EA 278-283, 285, 366 EA 192 EA 144 EA 241 EA 254 EA 147-149, 151, *295 EA 45, 49 (?) EA 213, 215, 248, 261, 273, 274, 302-306, 311, 337	Aḥtiašna Akko Amurru Aškalon Bejrút Byblos Gezer Guddašuna Ḥasi Jeruzalém Jurša Lakiš Megiddo Mušihuna Nuḥašše Piḥilu Qiltu Ruḥizza Šidon Šaruna Šekem Tyr Ugarit neznámá
„Slunci, které je z nebes“	EA 319 EA 232-234, 235+327 EA 223 EA 320-326 **EA 318 EA 298-*300, 378 EA 314-316 EA 328, 329, 331, 332 (?) EA 221, 301-306, 309	Aḥtiašna Akko Akšapa Aškalon Bít-Tenni Gezer Jurša Lakiš neznámá
„synovi Slunce“	EA 53, 55	Qaṭna
„Slunci (všech) zemí“	EA 84, 92, 138	Byblos

<sup>278</sup> Případně v textu EA 281 – „Sluncím“.

„dechu mého života“	EA 141, 143, *142 EA 144	Bejrút Šidon
„mému dechu“	EA 281	Qiltu

Tab. 7 Adresát v EA

Epiteton „král bitvy“ se vyskytuje výhradně v dopisech Rib-Addiho<sup>279</sup>, vládce Byblu. Již velmi záhy byl jeho původ identifikován s tradicí literární skladby „Král bitvy“ (šar tamḥāri, EA 359, 375), jejíž součásti byly nalezeny v Tell el-Amarně. Podobný epiteton se však nevyskytuje ani v mezopotámském, egyptském, ugaritském ani chetitském prostředí a jeho původ v dopisech z Byblu tak zůstává nejasný.

Označení egyptského krále jako „král (všech) zemí“ se také vyskytuje výhradně v dopisech z Byblu a v některých případech je na místo „krále (všech) zemí“ užito epiteta „Slunce (všech) zemí“<sup>280</sup>. Původ tohoto epiteta však není zcela jednoznačný. Také způsob zápisu je značně variabilní, což by mohlo vypovídat o jeho neakkadském původu – srov. následující přehled:

LUGAL KUR.KI	EA 122:02
LUGAL KUR.KUR	EA 74:02
LUGAL(-ri) KUR.KUR.KI	EA 123:03 <sup>281</sup>
LUGAL KUR.MEŠ	EA 89:02; 109:02; 116:02; 121:02
LUGAL(-ri) KUR.KI.ĦI.A	EA 68:03; 106:02 <sup>282</sup>
LUGAL KUR.KUR.KI.MEŠ	EA 76:02; 83:02; 105:02; 107:02
LUGAL KUR.KUR.MEŠ.KI	EA 108:02
LUGAL KUR.KUR.ĦI.A.KI	EA 78:02; 79:02; 81:02

V mezopotámském prostředí<sup>283</sup> se titul „král (všech) zemí“ zapsaný jako LUGAL KUR.KUR objevuje poprvé až se jménem achaimenovského krále Kýra<sup>284</sup> a

<sup>279</sup> Srov. následující dopisy EA EA 74, 76, 79, 81, 105, 107, 108, 116, 119, 122, 123, \*114 a \*\*81.

<sup>280</sup> EA 84:01 D:UTU KUR.KI.DIDLI.ĦI.A, EA 92:02 D:UTU KU[R.KI.ĦI.A], EA 138:01 [D:]U[T]U KUR.M[EŠ].

<sup>281</sup> Na základě volného místa rekonstruováno také v EA 94:01, srov. [L]UGAL [KU]R.[KUR.KI].

<sup>282</sup> Pravděpodobně také v textu EA 88:02, srov. LUGAL KUR.[KI.ĦI.A]

v průběhu 5. století se stává jediným královským titulem těchto vládců.<sup>285</sup> V chetiském kontextu<sup>286</sup> je ojediněle doložen epiteton EN KUR.KUR.ḪI.A „pán (všech) zemí“ a to v souvislosti s vojenskými aktivitami Muwatalla, nicméně v textu se hovoří o konkrétním území (Ḫatti, Kizzuwatna a Arzawa) – srov. D:UTU-ši(-ma-aš) M:NIR.GÁL EN KUR.KUR.ḪI.A „Mé Slunce Muwatalliš, pán zemí“. Identický epiteton se nalézá také na fragmentu akkadsky psané tabulky tvořící součást egyptsko-chetitské korespondence<sup>287</sup>, jenž byl nalezen německou expedicí v egyptském Qantiru (Piramesse, srov. PUSCH – JAKOB 2003: 148). V souvislosti s epitetem je dochován i závěr Ramessova jména, srov. ř. 7' [...]𐎗𐎟𐎠𐎡𐎢𐎣 EN KUR.KUR.MEŠ „[Riame]šeša, vládce zemí“.

Egyptskému prostředí<sup>288</sup> tohoto epiteta také odpovídá další fragmentární dopis ugaritského panovníka adresovaného egyptskému králi Ramessovi II., srov. RS 20.182 fragment A, ř. 03: [...EN-]i gab-bi KUR.KUR.ME[Š EN-ia qí-bí-ma] „[...] Pánov]i všech zem[í, mému pánovi, řekni:]“. Také v ugaritských textech tvoří epiteton „pán celé země“ součást královské titulatury egyptského panovníka – srov. [špš] mlk rb mlk mšrm [... mlk n' ]m mlk šdq [... mlk m]lkm<sup>289</sup> b'1 kl ḫwt<sup>290</sup> [... mšr]m „Slunce, velký král, král Egypta, [...] skvělý [král], spravedlivý král, [...] král k]rálů, pán celé země [...] Egypt]a (KTU 2:81<sup>291</sup> 1-3; 10-12; resp. 16-17; 19-20; 30-31; KTU 9:530 1). Ani v egyptském prostředí se však neobjevuje identický epiteton, nicméně nelze vyloučit (příp. nepřímou) souvislost s tradičním egyptským královským

<sup>283</sup> Pro titulaturu kassitských panovníků srov. BRINKMAN (1974).

<sup>284</sup> Vyskytuje se také ve spojení především se jmény Dareia I., Xerxa, Artaxerxa II. a Antiocha Sótéra, srov. SEUX (1967: 315-316). Pro titulaturu helénistických vládců srov. odkazy v násl. poznámce.

<sup>285</sup> Pro královskou titulaturu perských a helénistických vládců srov. především BOIY (2002: 241-257), příp. pro helénistické panovníky viz OELSNER (1964: 262-274).

<sup>286</sup> Srov. GONNET (1979: 24, 54).

<sup>287</sup> SINGER (*v tisku*) a osobní sdělení.

<sup>288</sup> I stejnému časovému zařazení do doby Ramesse II. Pro dataci tabulky RS 20.182 A(+ )B srov. KOŘÍNKOVÁ (2002b). Pro původní publikaci textu srov. *Ugaritica* V, č. 36; pro další literaturu srov. LACKENBACHER (1994), LEMCHE (1998), NA'AMAN (1999), RAINEY (1996b) a VAN SOLDT (1994).

<sup>289</sup> Ez 26,7; Da 2,37; Ezd 7,12.

<sup>290</sup> Srov. též b'1 kl ḫwt v KTU 2:76 10. Vždy je však míněn konkrétní geografický region.

<sup>291</sup> RIH 78/3 + 78/30; srov. MILANO (1983).

epitetem „pán Obou zemí“<sup>292</sup> *nb t3wj*, který je v době Nové říše používán také jako součást standardní frazeologie. V souvislosti s vojenskými aktivitami Thutmose III. a jeho nástupců se v egyptských textech vyskytuje také epiteton „pán každé cizí země“<sup>293</sup>, tj. *nb n ḥ3swt nbt*. Většina zde uváděných příkladů pochází z mladšího kontextu (13. století př. n. l.) a původ tohoto epiteta v Amarnském korpusu není jednoznačně vysledovatelný.<sup>294</sup>

Titul „velký král“ není jen označením adresáta dopisu, ale někteří pisatelé tak v korespondenci pojmenovávají i sami sebe (srov. EA 16 [Asýrie], EA 1 [Egypt], EA 41 [Ḫatti] a EA 19, 21, 27 [Mitanni])<sup>295</sup>. Oproti předchozím případům je zřejmé místo jeho původu – tedy mezopotámská oblast a následně chetitský region –, čemuž odpovídá i jeho užití v dopisech severní proveniencie (Amurru, Bít-Tenni a Byblos). Stejným způsobem, jako byl tento královský titul přejat do chetitského prostředí, došlo k jeho implementaci také do egyptské mezinárodní korespondence.<sup>296</sup> Geneze a rozšíření tohoto titulu je podrobně zpracováno ve studii Artziho a Malamata (ARTZI – MALAMAT 1993).

Poněkud zvláštní skupinu tvoří označení adresáta dopisu jako „mého boha“ či „mých bohů“. Srovnáním distribuce singulární a plurální podoby titulu není možné určit žádné geografické souvislosti. Dle N. Na’amana (NA’AMAN 1991:

<sup>292</sup> Epiteta egyptských králů byla v syropalestinském regionu dobře známa i v raných fázích pozdní doby bronzové a to zejména prostřednictvím skarabů, pečetiček či plaket – srov. především skarab Amenhotepa II. z Tell el-Ajjúlu *ḫ3-ḥprw-Rḫ ntr nfr nb t3wj di ḥnh dt* „Aacheperure, dobrý bůh, pán Obou zemí, nechť žije věčně.“ (KEEL 1997: 172-173 č. 202); plaketa Amenhotepa II. z Tell el-Ajjúlu (strana A) *ḫ3-ḥprw-Rḫ ntr nfr nb t3wj* (strana B) *ntr nfr nb t3wj ḥk3* „Aacheperure, dobrý bůh, pán Obou zemí; dobrý bůh, pán Obou zemí, vládce“ (KEEL 1997: 192-193 č. 266; PETRIE 1932: příl. 7, 63; Rockefellerovo muzeum v Jeruzalémě IAA 32.2220) či skarab Thutmose IV. z Tell el-Ajjúlu *ntr nfr nb t3wj Mn-ḥprw-Rḫ* „Dobrý bůh, pán Obou zemí, Mencheperure“ (KEEL 1997: 188-189, č. 252; PETRIE 1932: příl. 7, 49; Museum and Art Gallery Bolton 24.32.8).

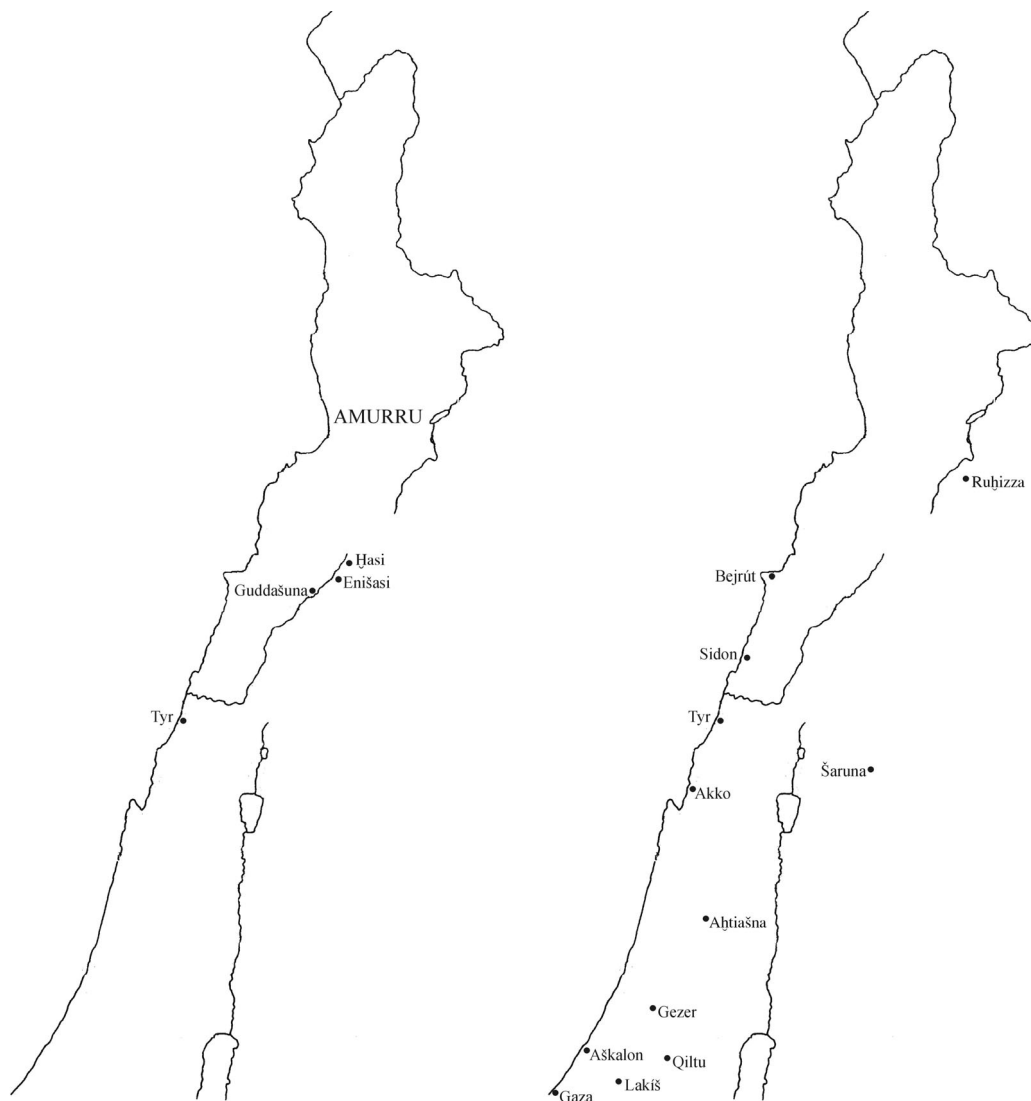
<sup>293</sup> Urk. IV 1228, 11; 1310, 8; 1566, 5; 1612, 10-11; 2032, 11-15; 2034, 9; 2054, 8, 13-14; 2056, 8-9; 2135, 16; SANDMAN (1938: 145, 7).

<sup>294</sup> Tento epiteton se však vyskytuje nejen ve spojení s panovníkem, ale také jako součást epitet egyptského boha Amona, srov. *Imn-Rḫ-n-ḥk3-t3wj* „Amenre, vládce/král země“, a to zejména v době 19. dynastie (srov. stéla z Qantiru – KRI II, 455, 5).

<sup>295</sup> Případně rozšířeno i osobní jméno zainteresované osoby.

<sup>296</sup> Pro eg. titul *p3 ḥk3 ḫ3* „velký vládce/král“, srov. LORTON (1974: 62).

255) je situace spojená s tímto titulem velmi komplikovaná a vždy závisí na přesném kontextu.



Obr. 4 Srovnání distribuce *mij būb* (vlevo) a *moji bobové* (vpravo).

Označení panovníka jako „mého boha“, resp. „mých bohů“ není dochováno pouze v adresách a prostračních pasážích, ale i v tělech některých dopisů. Právě v prvních dvou jmenovaných skupinách, jmenovitě v dopisech EA 96:04-07 (Byblos) a \*\*97:03 (Bejrút), identifikuje Naʿaman plurálovou koncovku MEŠ jako chybný zápis, neboť následující slovesný tvar li-iš-al považuje za 3. os. sg. a



rovnává jej s hebrejským 'elôhîm, které též někdy má singulární charakter (*plural majesticus*).<sup>297</sup>

Obdobným problémem je singulárová či plurálová podoba v několika dopisech zmiňujících „boha krále“. V textech EA 179:23; 250:20, 49 a 337:12 je dochován „korektní“ singulární tvar, zatímco v EA 161:32 a 189: r. 14 je v podobném kontextu použito plurálové značky, nicméně charakter singuláru je zřejmý ze souvisejícího slovesného tvaru.<sup>298</sup> Na'aman však opomíjí jednu celou skupinu příkladů, jež tvoří součást korespondence z Byblu. V úvodních pasážích těchto dopisů se často objevuje odkaz na bohyni „Paní Byblu“, případně na egyptského boha Amona. V případech, kdy jsou syntaktickými aktanty obě božstva následuje slovesný tvar *ti-di-nu* „necht' zajistí“ (dosl. „dají“).

V korpusu se tento slovesný tvar však vyskytuje také u následujících dopisů - EA 71:05; 86:04, kde je subjekt jmenován jako „Amon, bůh krále“. Akkadská plurálová koncovka u slovesného tvaru však i v tomto případě naznačuje vícenásobný subjekt – tedy fráze „bůh krále“ by měla být samostatným prvkem. „Bůh krále“ však není běžnou součástí žádné královské titulatury, tudíž bylo nutno obrátit se na epiteta spojená se jménem boha Amona. V tomto kontextu se v egyptských textech často vyskytuje spojení *Imn-R<sup>c</sup>-nšw-ntrw(-R<sup>c</sup>-Hr-3htj)* „Amenre, král bohů (Re-Harachtej)“<sup>299</sup>. Vedle možnosti, že „Bůh krále“, stejně jako v tělech některých dopisů (viz výše), označuje egyptského boha Atona, který však není v egyptských textech s tímto epitetem doložen, může být za tímto spojením skryta také chyba na straně písaře, který špatně rozuměl egyptské titulatuře boha Amona.

V případě označení panovníka jako „Slunce“, respektive „mého Slunce“ není v Amarnském korpusu nijak zřejmá určitá geografická distribuce, nicméně již

<sup>297</sup> K dalším příkladům singulárního charakteru srov. (dle Na'amana 1991) EA 84:35; 129:51, resp. EA 77:30-35 (Moranem rekonstruovaný tvar), EA 74:57 (v apozici k Paní Byblu) či EA 164 (ve vztahu k osobnímu bohu amorejského vládce Azira).

<sup>298</sup> NA'AMAN (1991) datuje všechny tyto dopisy do období vlády Achnatona a pod označením „bůh krále“ spatřuje Atona.

<sup>299</sup> TT 89, Urk. IV 1022, 7.

od nejstarších fází bádání na poli Amarnské korespondence je tento titul tradičně spojován s egyptským panovníkem. Obdobně jako ve většině předchozích případů je obtížné určit jednoznačný zdroj. V kontextu s panovníkem se D:UTU „Slunce“ i v mezopotámském prostředí<sup>300</sup> vyskytuje jako součást osobních jmen (SEUX 1967: 283-284), zatímco u Chetitů je tento titul překládán jako „mé Veličenstvo“<sup>301</sup>. V Amarnském korpusu jsou zřetelné a dobře definovatelné dvě ortografické tradice, z nichž jednu tvoří „chetitský způsob zápisu“, tedy D:UTU-ši, který se vyskytuje pouze u omezené skupiny dopisů ze severního regionu, srov. EA 51:01 (Nuḫašše); 148:01 (Tyr) a 49:01, 03, 04 (Ugarit). U této skupiny lze předpokládat silnější chetitský vliv, čímž si vysvětlujeme tyto ortografické odlišnosti.

Označení panovníka jako „Slunce“ je velmi časté jak u akkadských, tak i v chetitských textech chetitské provenience a někteří badatelé<sup>302</sup> se shodují na tvrzení, že tento titul byl do chetitské titulatury přijat z egyptského prostředí. Podle Gonnetové (GONNET 1979: 19) je prvním chetitským panovníkem s tímto titulem Chattušili I., který se při svých vojenských akcích dostal až do „oblasti, která tehdy byla poznamenána silným egyptským vlivem“. Gary Beckman (BECKMAN 2002: 37 pozn. 8) však s Gonnetovou nesouhlasí a argumentuje tím, že text spojený se jménem Chattušila I. (CTH 4) představuje až pozdější kopii. Podle něj je nejstarším zástupcem smlouva Zidanzy II. s Pilijou z Kizzuwatny (KUB 36.108, CTH 25, obv. ř. 1), datovaná do poloviny 15. století. Beckman se však staví proti spojení tohoto titulu s egyptským prostředím<sup>303</sup>, nicméně jeho argument se opírá pouze o tvrzení, že v této době nedocházelo k žádným významnějším kontaktům mezi Egyptany a Chetity, což však není zcela pravdivé tvrzení.<sup>304</sup>

---

<sup>300</sup> Případně jako božstvo-patron.

<sup>301</sup> Srov. BECKMAN (2002: 37).

<sup>302</sup> Srov. např. již MEYER (1928: 512), případně v klasické studii Gonnetové (GONNET 1979: 19), odvolávající se na GOETZE (1957: 89).

<sup>303</sup> Představa egyptského panovníka jako obrazu boha Slunce je v syropalestinské oblasti doložena i v preamarnském období, srov. např. plaketu Amenhotepa II. z Tell el-Ajjúlu s nápisem *ʿ3-hprw-R<sup>c</sup> ntr nfr tjt R<sup>c</sup>* „Aacheperure, dobrý bůh, obraz Reův“ (KEEL 1997: 194-195, č. 272; KEEL – KEEL-LEU – SCHROER 1989: 299-306; PETRIE 1932: příl. 7, 69; ROWE 1936: č. 5.37; Rockefellerovo muzeum Jeruzalém IAA 32.1970).

<sup>304</sup> Srov. zejména KLENGEL (2002).

S chetitským i egyptským panovníkem je titul „Slunce“ doložen také v ugaritském prostředí. Chetitský panovník je označován jako „Slunce Arinny“ –špš arn<sup>305</sup> (KTU 3.1:19), příp. „Slunce, velký král“ – špš mlk rb (KTU 3.1 *passim*), ale identická spojení se vyskytují také v případě egyptského krále, srov. „Slunce, velký král, král Egypta“ – špš mlk rb mlk mšrm (KTU 2.81:19 a *passim*) či „Slunce, velký král, můj pán“ – [šp]š mlk rb b<sup>4</sup>ly (KTU 2.76:08, 2.23:07).<sup>306</sup> V případě akkadsky psaných dopisů pocházejících z ugaritských archívů a pocházejících z Karchemiše<sup>307</sup> se označení „mé Slunce“ objevuje jako součást titulatury chetitských panovníků, tedy „král Ḫatti, mé Slunce“ (= D:UTU-ši), příp. doplněno o „velký král“ (LUGAL GAL), zatímco vládcové Karchemiše sami o sobě hovoří pouze jako o „králi“ (LUGAL).

Epiteton „Slunce, které je z nebes“ se velmi často vyskytuje v souvislosti s předchozím označením panovníka jako „Slunce“ a to nejen v úvodních pasážích, ale také v tělech dopisů. Původní předpoklad, že by se v textovém kontextu „mým bohům, mému Slunci, Slunci, které je z nebes“ mohlo jednat o označení dvou božstev (např. Atona a Achnatona)<sup>308</sup>, vylučují další součásti dopisů, srov. např. EA 325: 20-22<sup>309</sup>, kdy je zřejmé, že jak „Slunce“, tak „Slunce, které je z nebes“ označuje egyptského panovníka. S výjimkou textu \*\*EA 318 pocházejí všechny příklady z jižní části syropalestinského regionu – v tomto textu je však ortografie zápisu zcela odlišná (srov. D:UTU a-na ša-mi). V žádném sledovaném prostředí se však tento epiteton neobjevuje ve spojení s panovníkem, pouze v egyptském kontextu je obdobná fráze dochována v souvislosti s bohem slunce, tedy Atonem<sup>310</sup>, Reem resp.

<sup>305</sup> V egyptském kontextu je známo i označení slunečního božstva z Arinny dochované v egyptské verzi mírové smlouvy jako *R<sup>c</sup>-n-dmi-n-Irnn* „Sluneční bůh města Arinna“, jemuž v textu předchází „Sluneční bůh (Re), pán nebes“, srov. EDEL (1997: 68).

<sup>306</sup> Pro další odkazy srov. del OLMO LETE – SANMARTÍN (2003 II: 837).

<sup>307</sup> Srov. YAMADA (1992).

<sup>308</sup> Pro chápání Achnatona jako boha v jižním regionu srov. HESS (1988b 162-163 a pozn. 9). Atonova titulatura doložená z 12. roku (poprvé se objevuje v 11. roce; REEVES 1999: 86) vlády Achnatona je *ṣnh-R<sup>c</sup>-ḥk3-3ḥtj-ḥ<sup>c</sup>j-m-3ḥt m-rn.f-m-R<sup>c</sup>-it-ii-m-Itm* „Žijící Re, vládce horizontu, který se raduje na horizontu v jeho jménu Re otec, který se vrátil jako Aton“ (Urk. IV 2006, 11-13).

<sup>309</sup> „Já věru připravuji tribut Slunce, a to podle příkazu krále, mého pána, Slunce, které je z nebes.“

<sup>310</sup> *Itm-n-pt* „Slunce nebes“ – popis Amon-Re-Harachteje (TT 378; STG 255, 1-2).

Re-Harachtejem<sup>311</sup>. Nemůžeme tedy vyloučit, že i zde, stejně jako v některých výše uvedených případech, je použito epiteta boha pro panovníka.



Obr. 5 Distribuce epiteta *Slunce, které je z nebes*.

<sup>311</sup> Častěji se obdobný epitet vyskytuje ve vztahu k bohu Reovi – *R<sup>c</sup>-m-šht* „Re na horizontu“ (KRI I 190, 1; Seti I.); *R<sup>c</sup>-m-pt* „Re v nebi/nebesích“ (pChester Beatty IX, vso. B 14,4; oCG25744: KRI III, 848); *R<sup>c</sup>-Hr-šhtj-m-pt* „Re-Harachtej v nebi/nebesích“ (DAVIES 1935: 9, příl. 8), resp. MCDOWELL (1993: příl. XXIX vso., č. 3 a 5; oGlasgow D 1925.86 = Colin Campbell 20 = KRI VII, 705, 1-2); *R<sup>c</sup>-m-hrt* „Re v nebi/nebesích“; MARIETTE-PACHA (1880 I: příl. 51, č. 31; KRI I, 187, 10).

V egyptských textech<sup>312</sup> je dobře doložena i představa panovníka jako „syna Slunce“, resp. slunečního boha<sup>313</sup>, kdy „Král je synem Rea, zplozený Harachtejem“<sup>314</sup>, případně „syna Amenrea“, což je epiteton doložený i prostřednictvím egyptských nálezů ze syropalestinské oblasti.<sup>315</sup>

Mezi jednu z hlavních povinností egyptského krále v zahraniční politice patřilo zajištění prosperity či ochrany svým vazalům. Použití egyptského výrazu *ḥw* (*n ḥw*) „dech (života)“ odpovídá kontextu akkadského šēḫu<sup>316</sup> v Amarnských dopisech, srov. EA 141, 143 a \*142 (Bejrút), EA 144 (Šidon) či EA 281 (Qiltu). Pisatelé dopisu tak prostřednictvím výrazu „můj dech“ či „dech mého života“ spojují označení funkce panovníka s jeho oslovením. Egyptská fráze „dech života“ je v době 18. dynastie<sup>317</sup>, zejména pak od vlády královny Hatšepsuty<sup>318</sup>, bohatě doložena především v souvislosti se zahraničními aktivitami krále<sup>319</sup>.

## 8. 2. 2. ODESÍLATEL

Stejně jako v případě adresáta dopisu, poskytuje také soubor označení odesílatele dopisu, v případě složeného typu, bohatý srovnávací materiál, jehož

<sup>312</sup> Stejně jako v tělech Amarnských dopisů, srov. např. EA 320:16-25 „Věru sťežím místo krále, ve kterém se nacházím. Všem, co mi král, můj pán napsal jsem naslouchal velmi pozorně. Kdo je ten pes, že neposlouchá příkazy krále, svého pána, syna Slunce?“.

<sup>313</sup> Pro Achnatona na trůnu svého otce Atona při přijímání poselství z cizích zemí a přinášení darů srov. Urk. IV 2003, 5-10.

<sup>314</sup> KRI VI 449, 12.

<sup>315</sup> Včetně preamarnského horizontu, jež reprezentuje pečetičko Thutmose IV. pocházející z Tell el-Ajjúlu – *Mn-ḥprw-R<sup>c</sup> s3 Imn-R<sup>c</sup>* „Mencheperure, syn Amenreův“ (JAEGER 1982: §1221 č. 615; KEEL 1997: 178-179, č. 224; PETRIE 1932: příl. 7, 21; ROWE 1936: č. S.40; Rockefellerovo muzeum Jeruzalém IAA 32.1932).

<sup>316</sup> Srov. ALBRIGHT (1937).

<sup>317</sup> Srov. Urk. IV 342, 3; 613, 13; 662, 10; 759, 15; 767, 12; 809, 11; 896, 17; 907, 9; 924, 3; 929, 14; 1007, 12; 1099, 1; 1100, 5; 1102, 1; 1230, 20; 1235, 15; 1254, 11; 1309, 18; 1326, 4; 1597, 15; 1656, 12; 1657, 5; 1663, 2; 1685, 12; 1970, 17; 2003, 10; 2006, 20; 2070, 7, 16; 2071, 5; 2128, 7; EDEL (1966: příl. 3, frg. 1); DAVIES (1903-1908 VI: příl. 19).

<sup>318</sup> Pro starší období srov. LORTON (1974: 136-144).

<sup>319</sup> Panovník často přiděluje příslušnému úředníkovi jeho úřad, případně zajišťuje příjem či svěřuje do opatrování pozemky (LORTON 1974: 138). „Dech“ je také často poskytován zesnulým, srov. např. TT 57(2), ASSMANN (1983: 106).

variabilita nemá mezi dalšími korpusy obdoby. V obou typech adresy – Ahl 1 i Ahl 2 – se jedná o spojení<sup>320</sup> *umma* PN<sub>1</sub>, případně rozšířené o enklitickou partikuli *-ma* u posledního členu spojení, který v tomto kontextu uvozuje následující přímou řeč.

Obdobně jako v případě označení adresáta, tak i v této kategorii lze u složeného typu rozeznat tři hlavní kategorie titulů epitet – funkční, diplomatické a honorifické. Nejčastěji je zastoupeno označení pisatele prostým osobním jménem, které může být doplněno o konkrétní geografické určení jeho působení. V případě akkadsky<sup>321</sup> i ugaritsky<sup>322</sup> psaných dopisů z Ugaritu, akkadské korespondence z Boghazkale<sup>323</sup> i dalších lokalit<sup>324</sup> označují pisatelé dopisů sami sebe nejčastěji osobním jménem, svojí funkcí (např. „král (GN)“, „správce (GN)“, „písař“, apod.), deklarací svého podřízeného postavení („Tvůj služebník“ či „Tvá služebnice“); popřípadě prostřednictvím rodinné metafory<sup>325</sup> vyjadřují společenské zařazení v rámci komunikace.

ODESÍLATEL	TEXTY	PROVENIENCE
„PN <sub>1</sub> “	EA 235+327 EA 223 EA 60, 61, 63-65, 156-161, 164, 166, 168, *165, *170(1), *170(2) EA 323-326 **EA 364 *EA 202 EA 143, *142, **97, **98 EA 260, *317, *318 EA 68, 71, 73-79, 82-90, 92-95, 102-109, 112, 116-119, 121-126, 130, 132, 136-138, 140, 362, *110, **111 EA 194-196 EA 296 EA 267-271, 292-294, 297 EA 265, 266	Akko Akšapa Amurru Aškalon Ašartu Bašan Bejrút Bít-Tenni Byblos Damašek Gaza Gezer Gintikirmil

<sup>320</sup> V některých případech se jedná o genitivní spojení, viz 9. 3. „Morfo-syntax jména“.

<sup>321</sup> Srov. především PRU III, PRU IV, PRU VI, Ug. V, RSO VII, RSO XIL/I, BERGER (1969), IZRE'EL (1991), LACKENBACHER (1989), THUREAU-DANGIN (1935), VIRROLEAUD (1936: 23 a násl.), YAMADA (1992).

<sup>322</sup> Viz zejména KTU<sup>2</sup> oddíl 2, AHL (1973), CUNCHILLOS (1989), DIJKSTRA (1987, 1989).

<sup>323</sup> Srov. např. EDEL (1994), HAGENBUCHNER (1989).

<sup>324</sup> Pro literaturu k jednotlivým korpusům srov. kap. 3. 0. „Korespondence v periferní akkadštině“.

<sup>325</sup> Nejčastěji v podobě „Tvůj bratr“ (vztah rovnocenných partnerů) a „Tvůj syn“ (vztah mezi níže a výše společensky postavenými korespondenty).

FORMÁLNÍ ANALÝZA

ODESÍLATEL	TEXTY	PROVENIENCE
	EA 285-290 EA 316 EA 189 EA 330, 331 **EA 193 EA 243, 244, 246, 365 EA 51 EA 255, 256 EA 52-55 EA 278-284, 366 EA 192 EA 145 EA 224 EA 252-254 EA 146-155, *295 EA 45, 49 (?) EA 178, 207, 209-213, 215-217, 221, 222, 226, 229, 230, 238, 239, 248, 249, 250, 257-259, 261, 262, 275, 276, 301-306, 333, 336-338	Jeruzalém Jurša Kadeš Lakíš Lapana Megiddo Nuḫašše Piḫilu Qaṭna Qiltu Ruḫizza Šidon Šamḫuna Šekem Tyr Ugarit neznámá
„PN <sub>1</sub> , vládce GN“	EA 319 EA 232-234 EA 320-322 EA 141 EA 187, 363 EA 298, 299, 378, *300 EA 177 EA 175, 185 EA 218 EA 174 EA 314, 315 EA 198 EA 328, 329, 332 EA 272 EA 242 EA 182-184 EA 191 EA 201 EA 225 EA 241 EA 203 EA 334 (?) EA 220, 309, 339	Aḫtiašna Akko Aškalon Bejrút Enišasi Gezer Guddašuna Ḫasi Ḫašór Ḫašabu Jurša Kumidi Lakíš Maḫḫazu Megiddo Mušihuna Ruḫizza Širibašani Šamḫuna Šaruna Šašimi Zuḫru neznámá
„PN <sub>1</sub> , syn krále“	EA 44	Ḫatti
„PN <sub>1</sub> , velký král, král GN“	EA 41 EA 19, 21, 27	Ḫatti Mitanni
„PN <sub>1</sub> , správce GN“	EA 144	Šidon
„F:PN <sub>1</sub> , Tvá služebnice“	*EA 48 (?) EA 273, 274	Ugarit neznámá

FORMÁLNÍ ANALÝZA

ODESÍLATEL	TEXTY	PROVENIENCE
„král GN“	EA 33-35, 37-39 EA 15, 16 EA 2, 3, 6-11 EA 1 EA 227 EA 17, 20, 23, 26	Alašija Asýrie Babylónie Egypt Ḫašór Mitanni <sup>326</sup>
„král“	EA 162, 367, 369, 370, *190 *EA 30	Egypt Mitanni
„velký král“	EA 16 EA 1	Asýrie Egypt
„dcera krále“	**EA 12	Babylónie
„GN“	EA 139	Byblos
„GN a jeho starší“	EA 100	Irqata
„GN, Tvá služebnice“	EA 139, 140	Byblos
„obyvatelé Tunipu, Tvoji služebníci“	EA 59	Tunip
„vyslanec GN“	EA 40	Alašija
„velitel jednotky“	EA 96	Byblos
„vládce GN“	EA 206 EA 204 EA 205	Naziba Qanu Ṭubu
„Tvůj bratr“	EA 33-35, 37-39 EA 166 EA 16 EA 3, 6-9 EA 1 EA 17, 19-21, 27-29, **18	Alašija Amurru Asýrie Babylónie Egypt Mitanni
„Tvůj syn“	EA 158 EA 73, 82 EA 44	Amurru Byblos Ḫatti
„Tvůj otec“	EA 96	Byblos
„Tvůj tchán“ <sup>327</sup>	EA 19-21, 23, 27-29	Mitanni
„Tvůj pán“	EA 162, *190	Egypt
„Tvůj služebník“	EA 319 EA 233, 234, 235+327 EA 223 EA 60, 61, 65, 156, 158-161, 164, 168 EA 320-326 **EA 364 *EA 202 EA 141, *142 **EA 317, **318 EA 84, 85, 87, 90, 103, 104, 118, 124, 125, 130, 132, 136, 138, 140 EA 194-196	Aḫtiašna Akko Akšapa Amurru  Aškalon Ašartu Bašan Bejrút Bít-Tenni Byblos Damašek

<sup>326</sup> Často s dovětkem „..., který Tě miluje“.

<sup>327</sup> Případně s dovětkem „... který Tě miluje“.



## FORMÁLNÍ ANALÝZA

ODESÍLATEL	TEXTY	PROVENIENCE
	EA 187, 363 EA 267-271, 292-294, 297-*300 EA 264, 265 EA 175, 185 EA 228 EA 174 EA 286-290 EA 314-316 EA 189 EA 328-331 EA 182 EA 206 EA 51 EA 255, 256 EA 204 EA 52-55 EA 278-284, 366 EA 201 EA 241 EA 203 EA 252-254 EA 147-149, 151-154, *295 EA 205 EA 49 (?) EA 58, 178, 207, 209, 211-213, 215-217, 220, 221, 229, 230, 239, 249, 250, 257, 275-277, 301-305, 336, 337	Enišasi Gezer Gintikirmil Ḥasi Ḥašór Ḥašabu Jeruzalém Jurša Kadeš Lakiš Mušihuna Naziba Nuḥašše Piḥilu Qanu Qaṭna Qiltu Širibašani Šaruna Šašimi Šekem Tyr Ṭubu Ugarit neznámá
„služebník krále“	EA 232-234 EA 60, 64 EA 366 (?) EA 231	Akko Amurru Qiltu neznámá
„služebník krále, mého pána“	EA 177 EA 183 EA 224	Guddašuna Mušihuna Šamḥuna
„loajální služebník krále ...“ <sup>328</sup>	EA 242-244, 365 EA 192 *EA 295 (?)EA 229, 248, 258, 259, 261, 262	Megiddo Ruḥizza Tyr neznámá
„Tvůj loajální služebník“	EA 246	Megiddo
„dcera služebnice Tvé služebnice“	(?) EA 50	neznámá
„Tvoji služebníci“	(?) EA 200	neznámá
„pacholek Tvých koní“	EA 319 EA 320-324, 326 EA 298-*300 EA 316	Aḥtiašna Aškalon Gezer Jurša

<sup>328</sup> Případně „loajální služebník krále, mého pána“.

## FORMÁLNÍ ANALÝZA

ODESÍLATEL	TEXTY	PROVENIENCE
	EA 328, 331, 332 (?) EA 303-306, 308	Lakiš neznámá
„prach (u) Tvých nohou“	EA 319 EA 235+327 EA 60 EA 320-326 EA 141, 143, *142 EA 195 EA 296 EA 267-271, 292, 293, 297-299, 378, *300 EA 266 EA 315, 316 EA 198 EA 328, 329, 331, 332 EA 272 EA 255 EA 278-280 EA 241 (?) EA 213, 226, 274-277, 301-306, 308, 311, 312	Aḥtiašna Akko Amurru Aškalon Bejrút Damašek Gaza Gezer  Gintikirmil Jurša Kumidi Lakiš Maḥḥazu Piḥilu Qiltu Šaruna neznámá
„prach (u) jeho nohou“	EA 232-234 EA 366 (?) EA 231	Akko Qiltu neznámá
„prach (u) nohou krále ...“ <sup>329</sup>	(?) EA 220, 229	neznámá
„prach pod nohama krále ...“ <sup>330</sup>	EA 187 EA 185 EA 330 EA 192 (?) EA 248	Enišasi Ḥasi Lakiš Ruḥizza neznámá
„prach pod sandály krále, mého pána“	*EA 295	Tyr
„jsem prachem pod sandály/nohama krále, mého pána, ... a krále věčnosti“ <sup>331</sup>	EA 146, 147, 149, 151, 152, 154, 155	Tyr

<sup>329</sup> Případně „prach (u) nohou krále, mého pána, mého Slunce“.

<sup>330</sup> V některých případech rozšířeno jako „prach pod nohama krále, mého pána, mého boha, mého Slunce“.

<sup>331</sup> Pravděpodobně egyptský epitet „král věčnosti“ – *nšwt nhḥ* (Wb. III: 329), jež je používán jak ve spojení s bohy tak panovníkem. Epitet se vyskytuje také ugaritském dopisu KTU 2.42: 06 *ankn . rgmt . l . bʿl šp[n] 07 l . špš . ʿlm . l . ʿttrt 08 l . ʿnt . l . kl il . alty [šlm] 09 nmry . mlk . ʿlm* „Hovořím k Baalovi Safonskému, k věčnému Slunci, k Aštartě, k Anat, ke všem kyperským bohům (modlitby za) skvělost (tvého) věčného království.“ Pro špš . ʿlm srov. DUSSAUD (1957: 209), VOIGT (1956: 387). Nmry bylo interpretováno jako trůnní jméno Amenhotepa III. (viz GORDON, 1947b: §16.1652; VOIGT *op. cit.*, ASTOUR 1981: 15-16), ale tento předpoklad není potvrzen a je považován za velmi problematický (LIVERANI 1962: 28 pozn. 6; RAINEY 1974: 188 – identifikace nmry a nmrt, také van SOLDT (1990: 345 pozn. 164); osobní sdělení dr. W. G. E. Watsona a prof. G. del Olmo Lete). Pro kompletní bibliografii srov. PARDEE (1987: 204-209).

ODESÍLATEL	TEXTY	PROVENIENCE
„země, po které kráčí“	EA 232-234 EA 185 (?) EA 231	Akko Ḫasi neznámá
„země, po které kráčíš“	EA 195 EA 198 EA 366	Damašek Kumidi Qiltu
„hlína, po které kráčíš“	EA 255 EA 241 (?) EA 213, 220	Piḫilu Šaruna neznámá
„prach, po kterém kráčíš“	EA 253, 254	Šekem
„hlína (u) Tvých nohou“	EA 61	Amurru
„podnožka Tvých nohou“	EA 84 EA 195	Byblos Damašek
„podnožka nohou mého pána“	EA 241	Šaruna
„stolice, na které sedíš“	EA 195	Damašek
„pes domu krále ...“	EA 61	Amurru

Tab. 8 Odesílatel v EA

Srovnáním označení pisatele dopisu v Amarnských dokumentech s dalšími texty z období pozdní doby bronzové bylo zjištěno, že většina funkčních i honorifických titulů má svou paralelu také v ostatních korpusech, ale stejně jako v případě adresáta lze identifikovat dobře určenou skupinu epitet, která se vyskytují výhradně v Amarnském korpusu. Tuto skupinu tvoří epiteta explicitně deklarující výrazně nižší společenské postavení pisatele oproti adresátovi, mezi něž náleží zejména „pacholek Tvých koní“, „prach (u) Tvých/jeho nohou“, „prach/hlína (u)/pod nohou/nohama krále“, „prach pod sandály krále“, „země/hlína/prach, po které kráčí/kračíš“, „podnožka Tvých nohou“, „podnožka nohou mého pána“, „stolice, na které sedíš“ či „pes domu krále“.

Na rozdíl od typologie odesílatele dopisu je v těchto případech velmi obtížné stanovit zdroj těchto frází, nicméně některé z nich nesou zřetelné geografické zařazení<sup>332</sup>. Geograficky neomezené je zejména užití označení pisatele dopisu za „prach“ u adresátových nohou, jenž není v korespondenčních pramenech doloženo ani v obdobných textech ze stejného časového horizontu, ani v mladších

<sup>332</sup> Srov. zejména provenienci epiteta „pacholek Tvých koní“ (Aḫtiašna, Aškalon, Gezer, Jurša, Lakíš a skupina dopisů neznámé provenience).

dopisech ze stejné oblasti sepsané v dalších jazycích<sup>333</sup>. Je také jednoznačné, že na rozdíl od zdroje epitet panovníka není pramenem egyptská korespondenční tradice, kde se pisatel označuje výhradně jako adresátův „služebník“<sup>334</sup>. Nejblíží paralelou k vyjádření podřízenosti prostřednictvím výrazu „prach“ tak zůstávají zejména starozákonní příklady, srov. např. Iz 49,23 „*Králové budou tvými pěstouny a jejich kněžny tvými chůvami. Klanět se ti budou tváří k zemi, budou lízat prach tvých nohou. I poznáš, že já jsem Hospodin, že se nezklamou ti, kdo skládají svou naději ve mne.*“

Ačkoliv původ označení pisatele jako „prachu“ není zřejmý, jeho kombinace se „sandály“<sup>335</sup> krále představuje jasnou egyptskou paralelu<sup>336</sup>. V egyptských textech je význam slovního spojení „pod sandály“, eg. *hr tbwtj* zřetelně spojen s aktivitami panovníka a zejména s vyjádřením nadvlády<sup>337</sup> nad cizími vládci.

Egyptský původ je prokazatelný<sup>338</sup> také v případě epiteta „pes domu krále“<sup>339</sup>, jenž tvoří součást úvodní formule dopisu pouze výjimečně,<sup>340</sup> nicméně jeho výskyt je značný především v tělech dopisů z Byblu. Na základě paralel s dalšími epitety společensky níže postaveného pisatele dopisu je zřejmé, že identifikace pisatele se „psem“ není invektivou, ale označením jeho podřízeného společenského postavení.

---

<sup>333</sup> V hebrejských dopisech se pisatelé obvykle označují pouze osobním jménem, případně rozšířeným o vyjádření „Tvůj služebník“ (srov. Arad 40:04, datovaný do 8. stol. př. n. l., PARDEE 1978a: 323); PARDEE (1978b); pro aramejské dopisy srov. také FITZMYER (1978).

<sup>334</sup> Srov. eg. *b3k*.

<sup>335</sup> Viz výše v dopisech z Tyru.

<sup>336</sup> Pro nejstarší doklady ve vztahu k egyptské zahraniční politice v době 11. dynastie a 15. dynastie srov. odkazy v LORTON (1974: 129).

<sup>337</sup> Srov. Urk. IV 86, 10; 138, 4; 332, 1; 612, 17; 776, 3; 809, 17; 908, 2; 1102, 17; 1288, 19; 1551, 7; 1685, 8; 1696, 13; 2042, 19; 2128, 8; GAYET (1894: příl. 51); SANDMAN (1938: 21, 13).

<sup>338</sup> Pro analýzu označení osoby jako „psa“ v EA a Egyptě srov. GALÁN (1993).

<sup>339</sup> Srov. eg. *tsm*.

<sup>340</sup> EA 61:03-04.

### 8. 3. PROSTRACE

Vyjádření aktu prostrace, tvořícího v Amarnském korpusu kvalifikační kritérium „vazalské“ korespondence, je bohatě zastoupeno a to u celkem devíti typů úvodní pasáže – (1) adresa + prostrace; (2) adresa + prostrace + podpora bohů; (3) adresa + prostrace + dehonestace pisatele; (4) adresa + prostrace + přání adresátovi; (5) adresa + prostrace + přání adresátovi + extenze adresáta; (6) adresa + prostrace + přání adresátovi + konstatování stavu pisatele; (7) adresa + podpora bohů + prostrace; (8) adresa + dehonestace pisatele + prostrace; (9) adresa + přání adresátovi + prostrace.

Struktura prostrace ve sledovaném korpusu je tvořena z obdobných prvků jako u akkadských i ugaritských dopisů z Ugaritu, tedy „směrové fráze“ („k nohám“; doplněno následným genitivním zájmenem, jménem nebo jmennou frází odkazující na adresáta dopisu), „slovesné formy“ (1. os. sg. prét., „padám“ či „kořím se“, může být zdůrazněno prostřednictvím partikule „věru“) a „způsobu provedení prostrace“ („sedmkrát (a) sedmkrát“). V ugaritských a emarských textech doložená „lokativní fráze“ *ištu ruqiš* [ug. *mrḥq(t)m*] „v patřičné vzdálenosti“ se v Amarnských dopisech nevyskytuje, nicméně „způsob provedení“ může být rozšířen o frázi „na břicho a na záda“.

Na rozdíl od dalších korpusů je však v Amarně doložena značná variabilita pořadí jednotlivých prvků (srov. tab. 9 „Prostrace v EA“). Souvislost mezi pořadím prvků prostrace a společenským postavením komunikantů je zřejmá v případě dopisů z Byblu, kdy v korespondenci s egyptským panovníkem vždy následují pozdravy pisatele adresátovi, zatímco pokud je adresátem hodnostář, prostrace pozdravy předchází.<sup>341</sup> V případě dalších skupin textů stejné provenience, avšak odlišného společenského postavení příslušných adresátů nebyla obdobná situace zaznamenána.

<sup>341</sup> Srov. MORAN (1992: xxix-xxx).

FORMÁLNÍ ANALÝZA

TYP PROSTRACE	TEXTY	PROVENIENCE
K nohám PN <sub>2</sub> – padám	EA 158, 164, *170(1), **171 EA 73, 82, 87, 93, 95, 102 EA 265 EA 227 EA 51 EA 256 EA 191 EA 252 EA 59 EA 49 (?)EA 58, 178, 207, 230, 238, 249, 333	Amurru Byblos Gintikirmil Ḫašór Nuḫašše Piḫilu Ruḫizza Šekem Tunip Ugarit neznámá
K nohám PN <sub>2</sub> – 7x (a) 7x – padám	EA 60 **EA 364 *EA 202 EA 141 EA 68, 74-76, 78, 79, 83-85, 89, 90, 92, 94, 103, 104-109, 112, 116-119, 121-125, 130, 132, 136, 140, *110, *114, **81 EA 194 EA 187 EA 296 EA 267-271, 292-294, 297, *300 EA 264 EA 185 EA 100 EA 286, 288, 290 EA 198 EA 272 EA 243, 244, 246, 365 EA 255 EA 278-280 EA 192 EA 253, 254 *EA 295 (?)EA 50, 216, 217, 220, 226, 239, 248, 250, 257-259, 261, 262, 273-277, 336, 337	Amurru Aštartu Bašan Bejrút Byblos  Damašek Enišasi Gaza Gezer Gintikirmil Ḫaši Iṛqata Jeruzalém Kumidi Maḫḫazu Megiddo Piḫilu Qiltu Ruḫizza Šekem Tyr neznámá
K nohám PN <sub>2</sub> – 7x plus 7x – padám	EA 195, 196 EA 189 **EA 193 EA 206 EA 204 EA 201 EA 203 EA 205	Damašek Kadeš Lapana Naziba Qanu Širibašani Šašhimi Ṭubu
K nohám PN <sub>2</sub> – 7x (a) 7x – (věru) padám – na břicho a na záda	EA 281 (?)EA 213	Qiltu neznámá

FORMÁLNÍ ANALÝZA

TYP PROSTRACE	TEXTY	PROVENIENCE
K nohám PN <sub>2</sub> – 7x (a) 7x – se (věru) kořím – na břicho a na záda	EA 319 EA 232-234 EA 320, 322, 326 EA 298, 299, 378 EA 314-315 EA 328, 331 EA 366 (?)EA 301, 303-306 <sup>342</sup>	Aḫtiašna Akko Aškalon Gezer Jurša Lakiš Qiltu neznámá
K nohám PN <sub>2</sub> – se (věru) kořím – 7x (a) 7x – na břicho a na záda	EA 324	Aškalon
K nohám PN <sub>2</sub> – 7x (a) 7x – se (věru) kořím – k nohám – PN <sub>2</sub> – padám	EA 235(+) <sup>327</sup>	Akko
K nohám PN <sub>2</sub> – padám – 7x [(a) 7x] – k nohám – PN <sub>2</sub> – 7x [(a) 7x] – zde a nyní – na břicho a na záda	EA 64	Amurru
K nohám PN <sub>2</sub> – padám – 7x (a) 7x – se kořím – na břicho a na záda	EA 325	Aškalon
K nohám PN <sub>2</sub> – 7x (a) 7x – k nohám – PN <sub>2</sub> – padám	EA 228	Ḥašór
K nohám PN <sub>2</sub> – padám – 7x (a) 7x	EA 289 EA 224 (?)EA 212, 263	Jeruzalém Šamḥuna neznámá
K nohám PN <sub>2</sub> – 7x (a) 7x – zde a nyní – padám – k nohám – PN <sub>2</sub>	EA 330	Lakiš
K nohám PN <sub>2</sub> – 7x (a) 7x – se kořím	(?)EA 221, 222	neznámá
K nohám PN <sub>2</sub> – padám – 7x (a) 7x – zde a nyní – padám – k nohám – PN <sub>2</sub>	EA 283	Qiltu
K nohám PN <sub>2</sub> – padám – 7x (a) 7x – zde a nyní – padám – na břicho a na záda	EA 284	Qiltu
K nohám PN <sub>2</sub> – k nohám – PN <sub>2</sub> – 7x (a) 7x – padám	EA 144	Šidon
K nohám PN <sub>2</sub> – 7x (a) 7x – zde a nyní – padám	EA 225	Šamḥuna
K nohám PN <sub>2</sub> – 7x (a) 7x – zde a nyní – padám – na břicho a na záda	EA 65	Amurru
K nohám PN <sub>2</sub> – 7x (a) 7x – padám – k nohám PN <sub>2</sub> – padám	EA 63	Amurru
Ke Tvým nohám – padám	EA 71 (?)EA 230	Byblos neznámá
Pod nohy PN <sub>2</sub> – 7x (a) 7x – padám	EA 126, 137, 138, 362	Byblos
Do prachu (u) nohou – PN <sub>2</sub> – 7x (a) 7x – padám	EA 363 EA 177 EA 175 EA 174 EA 182	Enišasi Guddašuna Ḥaši Ḥašabu Mušihuna
7x (a) 7x – k nohám PN <sub>2</sub> – padám	EA 156, 157, 159-161, 168, *165	Amurru

<sup>342</sup> Pravděpodobně také texty (?)EA 307, 308 a 311.

TYP PROSTRACE	TEXTY	PROVENIENCE
	EA 260, **317, **318 EA 88 EA 52, 53, 55 EA 147-151, 154	Bít-Tenni Byblos Qaṭna Tyr
7x (a) 7x – ke Tvým nohám – padám	EA 153	Tyr
7x (a) 7x – padáme – k nohám PN <sub>2</sub>	(?)EA 200	neznámá
7x (a) 7x – zde a nyní – padám – k nohám PN <sub>2</sub> – na břicho a na záda	EA 282	Qiltu
7x (a) 7x – na břicho a na záda – k nohám PN <sub>2</sub> – padám	(?)EA 211	neznámá
7x (a) 7x	EA 241	Šaruna
K PN <sub>1</sub> – padám – 7x (a) 7x – padám – před PN <sub>2</sub>	(?)EA 209	neznámá
Na břicho a na záda – k nohám PN <sub>2</sub> – padám	(?)EA 215	neznámá

Tab. 9 Prostrace v EA

Z přehledu v tabulce 9 („Prostrace v EA“) jednoznačně vyplývá, že vyjádření prostrace je v Amarnském korpusu mnohem variabilnější než v dopisecj z Ugaritu<sup>343</sup>. Z analýzy vyplývá, že stejně jako ve volbě označení adresáta a odesílatele, tak i v případě vyjádření prostrace můžeme vysledovat patrná geografická specifika. Na prvním místě je třeba zmínit variabilitu „slovesných tvarů“. Tato kategorie rozděluje korpus do dvou skupin textů – v první, rozsáhlejší, je užito tvarů slovesa maqātu(m)<sup>344</sup> „padat“<sup>345</sup> a ve druhé, omezené na jižní části regionu,<sup>346</sup> slovesného kořene \*šḥḥn „kořit se“<sup>347</sup>.

Oproti akkadským dopisům z Ugaritu je v Amarnském korpusu „způsob provedení prostrace“ jednotný, tedy „sedmkrát (a) sedmkrát“, resp. „sedmkrát plus sedmkrát“. V jižní oblasti je prostrace rozšířena o lokativní určení „na břicho a na záda“. Slovní spojení „sedmkrát plus sedmkrát“ je doloženo výhradně v relativně

<sup>343</sup> V ugaritských dopisech jsou identifikovány čtyři odlišné typy vyjádření aktu prostrace – (i) l p<sup>c</sup>n PN qlt „K nohám PN padám“; (ii) l p<sup>c</sup>n PN mḥqtm qlt „K nohám PN v uctivé vzdálenosti padám“; (iii) l p<sup>c</sup>n PN ṭnid šb<sup>c</sup>d mḥqtm qlt „K nohám PN dvakrát sedmkrát v uctivé vzdálenosti padám“; (iv) l p<sup>c</sup>n PN šb<sup>c</sup>d wšb<sup>c</sup>id mḥqtm qlt „K nohám PN sedmkrát a sedmkrát padám“. Pro přehled relevantních textů srov. zejm. CUNCHILLOS (1989, 1999) a KRISTENSEN (1977).

<sup>344</sup> Pro ortografickou variabilitu srov. kap. 9. 2. 4. 1. 1. Prefigovaná konjugace, resp. 9. 2. 4. 2. „Sufigovaná konjugace“.

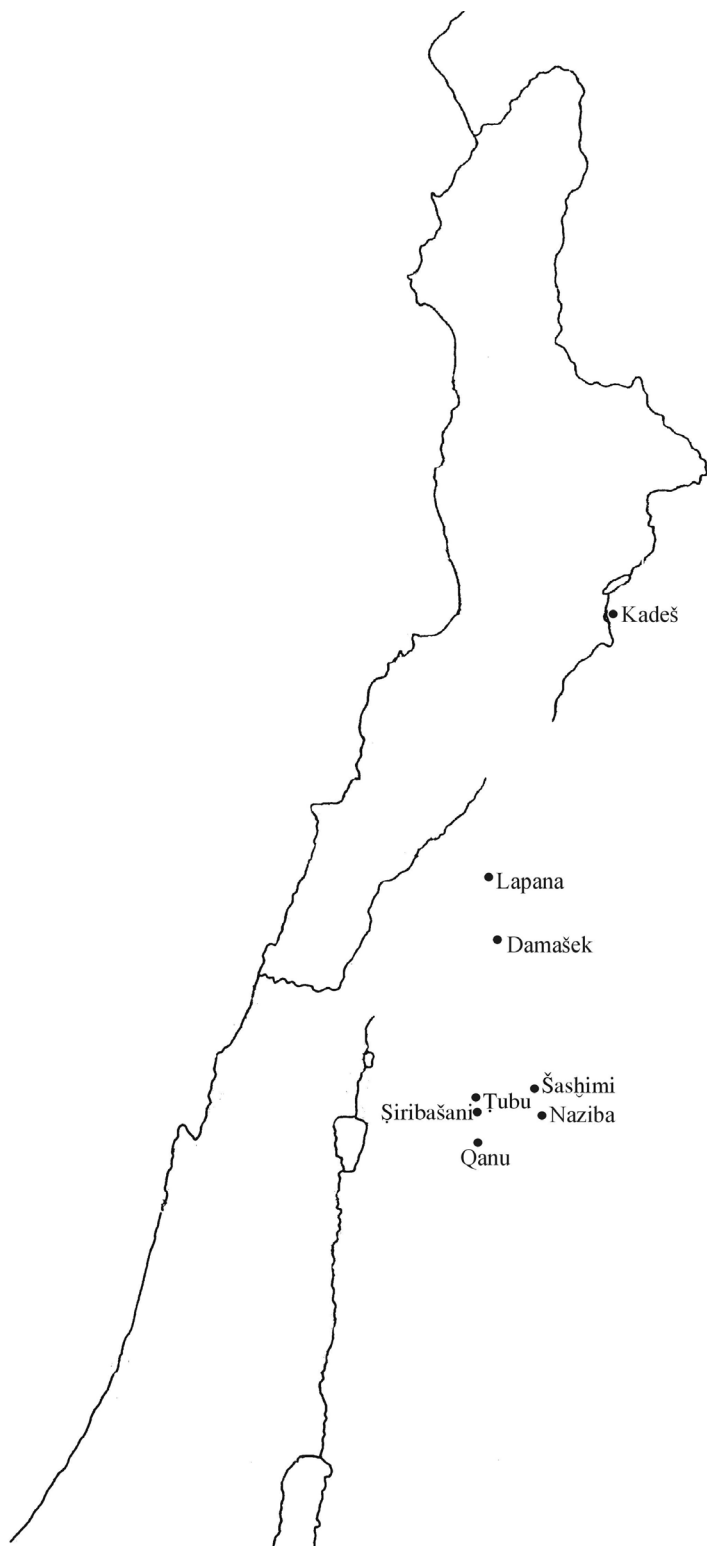
<sup>345</sup> Ug. *qyl*.

<sup>346</sup> Srov. obr. 9 „Distribuce slovesa \*šḥḥn“.

<sup>347</sup> Pro výskyt srov. kap. 9. 2. 4. 1. 1. „Prefigovaná konjugace“.



dobře definovatelném geografickém regionu Bašanu a ve východní části syropalestinské oblasti, srov. obr. 6 („Distribuce *sedmkrát plus sedmkrát*“).



Obr. 6 Distribuce *sedmkrát plus sedmkrát*.

Způsob provedení prostrace, tedy „sedmkrát (a) sedmkrát“<sup>348</sup>, však není explicitním vyjádřením tohoto aktu, ale tradičním symbolem jeho neustálého opakování. V celém periferním korpusu se vyskytují dvě velké skupiny – „sedmkrát (a) sedmkrát“ a „dvakrát sedmkrát“, zatímco v dopise RS 25.138<sup>349</sup> je doložena ojedinělá kombinace „tříkrát devětkrát“, která pro W. G. E. Watsona (WATSON 1993) představuje reflexi churritského prostředí. Z tohoto je patrné, že i „způsob provedení prostrace“ mohl být ovlivněn substrátovým prostředím<sup>350</sup>.

V egyptském prostředí je tradičně<sup>351</sup> s Amarnským materiálem spojován reliéf<sup>352</sup> ze sakkárské hrobky generála Haremheba, zachycující skupinu cizinců předovýchodního původu, z nichž jeden leží na břiše, s rukama nataženýma směrem k egyptskému hodnostáři a druhý na zádech, s hlavou zvrácenou vzad, pažemi pozvednutými před tváří a dlaněmi obrácenými vzhůru. Další čtyři cizí náčelníci klečí, zatímco tři poslední stojí za nimi, opět s rukama pozdviženýma ve zdravícím a prosebném gestu.<sup>353</sup>

V egyptských textech se v souvislosti s audiencí cizích náčelníků obvykle vyskytuje tvar slovesa *wʿf* „klanět se“<sup>354</sup>, především však v transitivním významu

<sup>348</sup> Srov. Gn 33,3 „*Sám se ubíral před nimi a sedmkrát se poklonil až k zemi, než k svému bratrovi přistoupil.*“

<sup>349</sup> LACKENBACHER (1989: 318-319).

<sup>350</sup> WATSON (1993: 40-41) odkazuje na churritské osobní jméno pisatelky dopisu. Srov. také Píseň Ullimilkiho.

<sup>351</sup> Srov. PRITCHARD (1954: 2, obr. 5).

<sup>352</sup> Tvořený třemi částmi: E. Berlin 22663, Vienna 214 a Leiden H.III.QQQQ. Původně umístěný vpravo od vchodu do kaple C. Způsob zpracování i umělecký styl zřetelně odrážejí Amarnský styl. Pro archeologický kontext a publikaci reliéfu srov. zejm. MARTIN (1989: 94-98, příl. 114 a 115).

<sup>353</sup> Za zmínku stojí, že na reliéfu je kromě egyptského hodnostáře a vyslanců cizích zemí vyobrazen i tlumočník. Doprovodný text se však dochoval ve velmi špatném stavu, který však lze doplnit na základě paralel, srov. MARTIN (1989: 97). Jedná se o proslov Haremheba u příležitosti audience, kdy „náčelníci každé cizí země přišli, aby si u něj vyprosili život“. Haremheb následně hovoří k těm, „kteří neznají Egypt a kteří se nacházejí pod tvýma nohama navěky a navždy“.

<sup>354</sup> Srov. Urk. IV 20, 17; 42, 17; 196, 4; 346, 6; 587, 1; 740, 1; 1013, 13; 1229, 3; 1236, 13; 1298, 5; 1325, 15; 1343, 16; 1512, 3; 1566, 8; 1641, 13; 1693, 7, 16; 1694, 13, 17; 1756, 14; 2058, 14; 2059, 7; SANDMAN (1938: 145, 4); DAVIES (1903-1908 V: příl. 2, ř. 4).

„pokořit, podmanit (někoho)“<sup>355</sup>. V době 18. dynastie<sup>356</sup> však vyslanci cizích zemí<sup>357</sup> obvykle vyjadřují své podřízené společenské postavení „líbáním země“ (eg. *sn t3*)<sup>358</sup>. Tento výraz může být spojen i s „uctíváním boha“ (eg. *dw3 ntr*), které doprovází vyobrazení prosebníka s rukama pozvednutýma a dlaněmi obrácenými dopředu, což ale částečně odpovídá také vyobrazení audience cizinců z Haremhebovy hrobky.

---

<sup>355</sup> Srov. LORTON (1974: 84-87).

<sup>356</sup> Pro genezi tohoto gesta srov. DOMINICUS (1991: 33-36).

<sup>357</sup> Pro vyobrazení egyptského panovníka v prostrační poloze srov. FISCHER (1956; 1957).

<sup>358</sup> Wb. IV: 154.

## 9. LINGVISTICKÁ ANALÝZA

Cílem této kapitoly je, stejně jako v případě formální analýzy, zjistit, zdali a do jaké míry dochází v úvodních formulích k odlišnostem mezi jednotlivými lokalitami, případně jestli tyto odlišnosti souvisejí s vlivem substrátového jazyka. Otázka, na kterou se pokusíme odpovědět také zní, zda mezi jednotlivými texty panuje taková variabilita, aby jí bylo možné využít při určení místa původu geograficky nezařazených textů. V předchozích studiích se jednotliví autoři zaměřili na analýzu celých textů pocházejících z jedné lokality, avšak následující kapitola naopak postihuje všechny oblasti, ale soustředí se pouze na vybrané součásti dopisů. Tím dosáhneme celistvosti a jednotnosti analyzovaného materiálu.

## 9. 1. POZNÁMKY K ORTOGRAFII

Z povahy úvodních formulí vyplývá, že ve sledovaném korpusu je zastoupeno poměrně velké množství sumerogramů. Jejich použití se však nijak neliší od srovnatelných textů z centra či jiných periferních korpusů.<sup>359</sup> V souladu s akkadskou gramatikou jsou používány také příslušné determinativy.<sup>360</sup> Některá jména, u nichž se předpokládá logografický způsob zápisu, se však v určitých případech objevují i ve slabičné podobě. Jedná se o následující skupinu – „pán“ (tab. 10 „Ortografie zápisu *pán*“), „prach“ (tab. 11 „Ortografie zápisu *prach*“) a „země“ (tab. 12 „Ortografie zápisu *země*“).<sup>361</sup>

bêlu(m)	EA 319:01 EA 223:05 EA 62:01, 03 EA 320:11 *EA 202:05 EA 260:01; **317:01, 05; **318:01, 07 EA 68:06; 71:06; 78:05; 92:02; 94:02, 03; 102:07; 126:02; 129:02; 134:02; 138:01; 362:03 EA 194:04; 195:02 EA 44:01, 05 EA 206:02, 06 EA 51:01, 03 EA 204:02, 06 EA 52:03; 53:01, 03; 54:01, 03; 55:01, 03 EA 201:04 EA 203:06 EA 252:01, 04 EA 59:01, 04 EA 148:03; 149:03, 05; 150:01; 152:01, 03; 154:04 EA 205:05 (?)EA 200:06; 209:01, 06; 212:01; 215:07; 249:01; 305:09	Aḫtiašna Akšapa Amurru Aškalon Bašan Bít-Tenni Byblos  Damašek Ḫatti Naziba Nuḫašše Qanu Qaṭna Širibašani Šašimi Šekem Tunip Tyr Ṭubu neznámá
EN	EA 319:09 EA 232:01, 06; 233:10; 234:01, 07; 235+327:01, 07 EA 223:01 EA 60:01, 04; 61:01, 04; 63:01, 05; 64:01, 04; 65:01, 04; 156:01, 03; 158:01; 159:01, 03; 160:01; 161:01, 03; 164:01, 03; 166:05;	Aḫtiašna Akko Akšapa Amurru

<sup>359</sup> Jedná se především o srovnatelné korpusy z Alalaḫu, Ugaritu a Emaru.

<sup>360</sup> Zapisovány v pozici před i po sufigovaných zájmenech či substantivech.

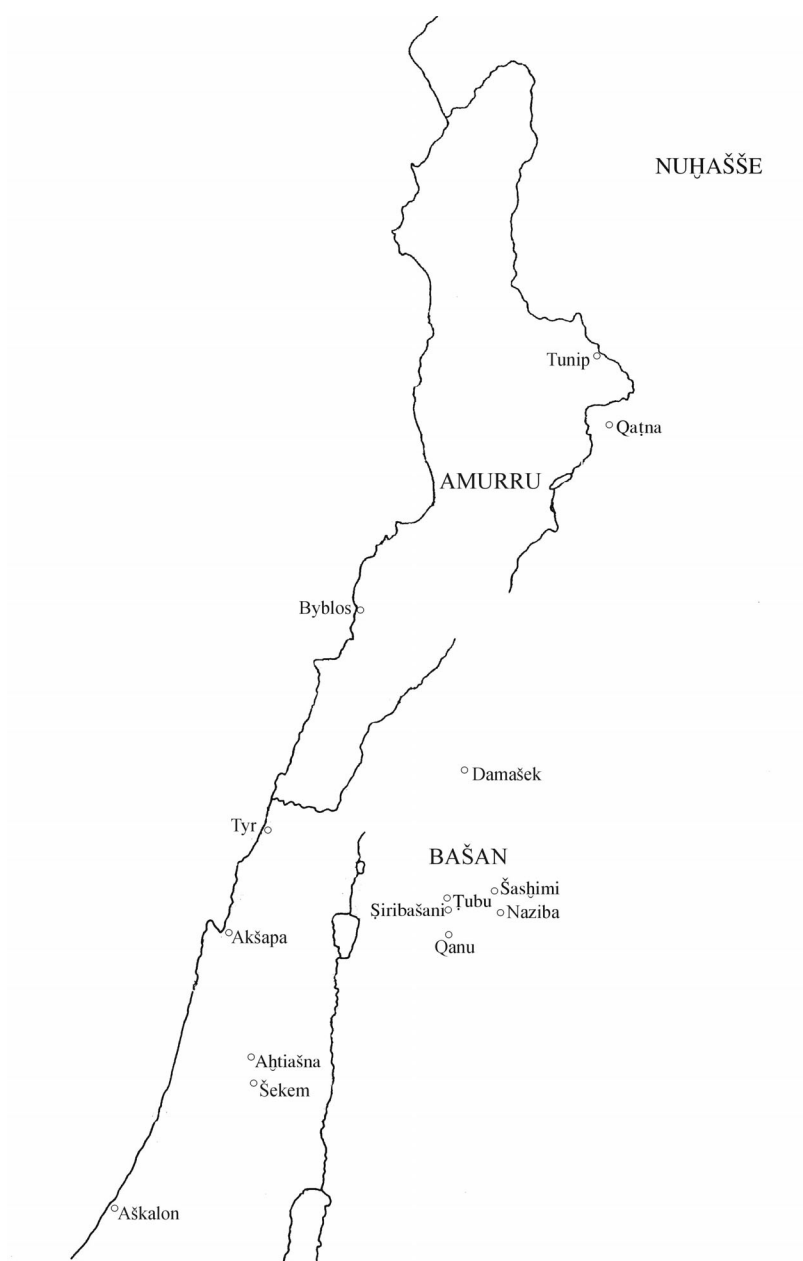
<sup>361</sup> V dopise \*EA 300:04 se objevuje fragmentární slabičný zápis ṛa-mī(?)-[l]i(?) „vládce“ – ten je ve všech ostatních úvodních formulích uveden logograficky (LÚ).

168:01; *170(1):01, 03, 04, 06 EA 320:01; 321:01, 10; 322:01, 09; 323:01, 06; 324:01, 07; 325:01, 06; 326:01, 06 **EA 364:01, 04, 07 *EA 202:01 EA 141:01, 06; 143:01, 05; *142:04 EA 68:02, 07; 73:06; 74:01, 04; 75:02, 05; 76:06; 77:04, 06; 78:02, 05; 79:02, 05, 06; 83:04, 05; 85:01, 05; 86:04, 05; 87:04; 89:05; 90:01, 04; 92:06; 95:06; 102:06; 103:01, 03; 104:01, 04; 105:01, 04[2x]; 107:02, 06[2x]; 108:02, 05, 06; 109:01, 03, 04; 112:02, 05[2x]; 117:04; 118:01, 04, 08; 119:02, 05, 06; 121:02, 05[2x]; 123:02, 07, 08; 124:01, 04, 05; 125:01, 07; 130:01, 06, 07; 132:01, 05, 06; 136:01, 04; 138:03; 139:01, 04; 140:01, 04; *114:01, 04, 05; **81:01, 04; **91:01 EA 194:01; 195:11 EA 162:02 EA 363:01, 05 EA 296:01, 06 EA 267:01, 06; 268:01, 05; 269:01, 06; 270:01, 06; 292:01, 05; 294:01, 04; 297:01, 05; 298:01, 05; 299:01, 07; 378:05; *300:01, 08 EA 264:01, 03; 265:01, 03; 266:01, 06 EA 177:01, 04 EA 175:01, 05; 185:01, 05, 07 EA 227:01, 04; 228:01, 06, 08 EA 174:01, 06 EA 100:03, 05 EA 286:01, 03; 287:01, 03; 288:01, 03; 289:01, 03; 290:01, 04 EA 314:01, 05; 315:01, 05; 316:01, 06 EA 189:01, 03 EA 198:01, 08 EA 328:01, 10; 329:01, 09; 330:01, 05, 08; 331:01, 07; 332:01 **EA 193:01, 03 EA 272:05 EA 242:01, 06; 243:01, 05; 244:01, 06; 246:01, 05; 365:01, 05 EA 182:01, 04; 183:01, 05, 08; 184:05, 08 EA 255:01, 06; 256:01, 03 EA 278:01, 07; 279:01, 06; 280:01, 06; 281:01, 06; 282:01, 05; 283:01, 04, 06; 284:01, 03; 366:01, 03, 07 EA 191:01, 03; 192:01, 05, 06, 07 EA 144:01, 06, 07 EA 201:01 EA 224:01, 03, 04; 225:01 EA 241:01, 07 EA 203:01 EA 253:05; 254:01, 04 EA 147:01, 03; 148:01; 149:01; 150:03; 153:01; 154:01, 03; *295:01, 05, 06 EA 205:01 EA 49:01, 03, 04 EA 334:01	Aškalon  Aštartu Bašan Bejrút Byblos        Damašek Egypt Enišasi Gaza Gezer   Gintikirmil Guddašuna Ĥasi Ĥašór Ĥašabu Irqata Jeruzalém Jurša Kadeš Kumidi Lakiš Lapana Maḥḥazu Megiddo Mušihuna Piḥilu Qiltu   Ruḥizza Šidon Širibašani Šamḥuna Šaruna Šašimi Šekem Tyr   Ṭubu Ugarit Zuḥru
----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

LINGVISTICKÁ ANALÝZA

	(?)EA 58:01, 03; 178:01, 03; 207:01, 03; 211:01, 07; 213:01, 06; 215:01; 216:01, 04; 217:01, 05; 220:01, 05, 07; 221:01, 06; 226:01; 229:01, 05; 231:09; 238:01, 03; 239:02, 05; 248:01, 07; 249:03; 250:01, 03; 257:01, 05; 258:01, 04; 259:04; 261:01, 05; 262:01, 05; 273:01, 06; 274:01, 07; 275:07; 301:01, 06; 302:01, 07; 303:01, 08; 304:09; 305:01; 306:06; 308:03; 336:01, 04; 337:01, 05; 339:01	neznámá
BE	EA 84:01, 05; 87:01, 07; 92:03; 126:03 EA 187:01, 05, 06 (?)EA 230:01	Byblos Enišasi neznámá

Tab. 10 Ortografie zápisu *pán*



Obr. 7 Geografická distribuce slabičného způsobu zápisu bēlum *pán*.

Na základě analýzy je zřejmé, že v uvedených příkladech není možné jednoznačně určit jakoukoliv souvislost mezi geografickou distribucí slabičného a logografického zápisu příslušného jména. V případě sumerogramu BE je jeho užití omezeno na bezprostřední okolí Byblu (Byblos a Enišasi), nicméně omezené množství dochovaných příkladů neumožňuje postulovat konkrétní závěry a v otázce určení proveniencí textu může sloužit pouze jako pomocné kritérium. Sumerogram EN je používán v celé sledované oblasti, zatímco sylabický záznam převažuje spíše v severnějších oblastech a v regionu Bašanu. Právě slabičný záznam – společně se sumerogramy doplněnými o fonetické komplementy – potvrzuje, že ačkoliv úvodní formule představují importované a relativně standardizované prvky dopisů, byli jejich písaři obeznámeni také s korektním akkadským čtením daných sumerogramů.<sup>362</sup>

epēru(m)	EA 319:06 EA 232:05 EA 60:03 EA 320:07; 323:04; 324:05; 325:04; 326:03 **EA 364:08 EA 141:04 EA 136:03 EA 187:04; 363:05 EA 195:05 EA 296:05 EA 267:05; 268:04; 269:05; 270:05; 271:05; 292:04; 293:04; 297:04; 298:05; 378:04 EA 266:05 EA 177:04 EA 316:04 EA 175:05; 185:04 EA 174:05 EA 315:04 EA 198:06 EA 328:06; 329:07; 330:04; 331:01; 332:04 EA 182:03; 183:07 EA 278:05; 279:05; 280:05 EA 192:06 EA 253:03; 254:03 EA 146:04; 147:04; 149:04; 151:04; 154:04; 155:04 (?)EA 176:05; 213:04; 248:05; 276:05; 301:04; 302:05; 303:05; 304:05; 305:05; 306:04	Aḫtiašna Akko Amurru Aškalon Aštartu Bejrút Byblos Enišasi Damašek Gaza Gezer  Gintikirmil Guddašuna Jurša Ḫasi Ḫašabu Jurša Kumidi Lakiš Mušihuna Qiltu Ruḫizza Šekem Tyr neznámá
----------	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

<sup>362</sup> Pro užití fonetických komplementů srov. především EA 37 (Alašija).



SAĤAR	EA 233:07; 234:05; 235+327:06 **EA 364:08 EA 141:04; 143:04 EA 136:03 EA 255:04 EA 366:05 EA 241:05 (?)EA 220:04; 229:05	Akko Aštartu Bejrút Byblos Piḥilu Qiltu Šaruna neznámá
-------	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------------------------------

Tab. 11 Ortografie zápisu *prach*.

V případě pěti dopisů dochází, prostřednictvím tzv. „Glossenkeilu“, ke spojení logografického a slabičného způsobu zápisu slova „prach“ – \*\*EA 364:08 (Aštartu), EA 141:04 (Bejrút), EA 136:03 (Byblos), EA 195:05 (Damašek) a pravděpodobně EA 316:04 (Jurša). Z přehledu vyplývá, že užití logografického, resp. slabičného způsobu zápisu nijak nesouvisí s geografickou distribucí.

qaqqaru(m)	EA 232:05 EA 185:06 EA 198:07 EA 366:06	Akko Ḥasi Kumidi Qiltu
KI	EA 233:08; 234:05-06 EA 195:07	Akko Damašek

Tab. 12 Ortografie zápisu *země*.

Termín „země“ se v rámci úvodních formulí objevuje jako součást dehonestace pisatele dopisu,<sup>363</sup> nicméně distribuci logografického a slabičného způsobu zápisu v souvislosti s geografickým regionem není možné určit.

Termín „země“ se v kontextu úvodních formulí objevuje jako součást dehonestace pisatele dopisu,<sup>364</sup> nicméně distribuci logografického a slabičného způsobu zápisu v souvislosti s geografickým regionem není možné určit.

<sup>363</sup> V případě dopisů EA 255:05 (Piḥilu) a EA 241:06 (Šaruna) dochází k nahrazení fráze „země, po které kráčí(š)“ frází „hlína, po které kráčíš“. Zcela ojedinělým je spojení v dopisu z Amurru „hlína u Tvých nohou“ (EA 61:03)

<sup>364</sup> V případě dopisů EA 255:05 (Piḥilu) a EA 241:06 (Šaruna) dochází k nahrazení fráze „země, po které kráčí(š)“ frází „hlína, po které kráčíš“. Zcela ojedinělým je spojení v dopisu z Amurru „hlína u Tvých nohou“ (EA 61:03)

V úvodních formulích existuje i relativně vysoké procento „chybných zápisů“ (viz korpus). U jednotlivých substantiv převažuje zápis plurálové značky MEŠ<sup>365</sup>, ale u omezeného počtu příkladů – zejména v oblasti Amurru<sup>366</sup>, Byblu<sup>367</sup>, příp. Ḫašóru<sup>368</sup> – se objevuje také zápis pomocí značek ḪI.A, resp. DIDLI.

Mimace není ve většině textů Amarnském korpusu, stejně jako v dalších textech ze středobabylónského, případně též i starobabylónského období (zejména v textech z Mari) na finální pozici slova dochována. Výjimkou jsou dva slovesné tvary - i-ra-'a-am-an-ni (EA 19:02; 20:02; 21:04; 23:03 Mitanni) a ul-te-bi-la-ak-ku (EA 369:03 Egypt), kdy je ke slovesnému tvaru 3. os. sg. masc. připojen ventivní sufix -a(m) a akuzativní pronominální sufix 1. os. sg., tedy \*-am-ni > -an-ni.

S výjimkou zápisu slovesných kategorií slovesa nadānu, ve kterém obvykle nedochází k plnému písemnému záznamu všech příslušných (asimilovaných) konsonantů<sup>369</sup>, nelze v celém Amarnském korpusu vysledovat žádné významné odchylky od akkadské normy zápisu reduplikovaných hlásek.

Středobabylónská změna hlásky š > l v pozici před dentálou je v korpusu úvodních formulí doložena pouze v jednom případě slovesa abālu(m) „poslat“, tedy dopisu egyptské proveniencí EA 369:03, srov. ul-te-bi-la-ak-ku, zatímco ve stejném egyptském korpusu se objevuje i tradiční tvar uš-te-bi-la-ku (EA 99:\*05; 367:03; 370:03). Hlásky š zůstává zachována i ve tvaru 1. os. sg. akkadského préterita Gt kmene (viz dále) \*šhḫn „kořit se“.<sup>370</sup>

<sup>365</sup> V korpusu je užíváno plurálové značky MEŠ nejčastěji, nikdy však není reprezentována prostřednictvím zápisu MĚŠ, který by byl s prvním jmenovaným způsobem zaměnitelný, jak je tomu například v akkadském korpusu z Emaru, srov. IKEDA (1995: 44).

<sup>366</sup> Viz EA 60:03, 04; 61:03; 63:05 (GÌR.ḪI.A).

<sup>367</sup> Srov. EA 68:03; 106:02 (KUR.KI.ḪI.A); EA 78:02 (KUR.KUR.ḪI.A.KI); příp. v kombinaci s DIDLI – EA 84:01 (KUR.KI.DIDLI.ḪI.A).

<sup>368</sup> Srov. EA 227:04; 228:05, 08 (GÌR.ḪI.A).

<sup>369</sup> Tedy druhého radikálu slovesného kořene.

<sup>370</sup> Srov. iš-ta-ḫa-ḫi-in [EA 320:13; (?)EA 304:12(?)]; iš-ti-ḫa-ḫi-in [EA 329:12 (Lakiš); (?)EA 301:10; (?)303:10; (?)307:\*02; (?)311:13(?)]; iš-ti-ḫi-ḫi-in [(?)EA 302:10]; lu-ú iš-ta-ḫa-ḫi-in [EA 319:03

Obdobně jako u dalších středobabylónských textů, či periferních dialektů, dochází zde k odpadnutí hlásky *w* na první pozici ve slově (tzv. *primae w-*), srov. sloveso *abālu(m)* „poslat“ (pro tvary srov. výše), zatímco intervokalická změna *w > m* není v korpusu reprezentována žádným příkladem.

## 9. 2. MORFOLOGIE

### 9. 2. 1. ZÁJMENA

V analyzovaných úvodních pasážích Amarnských dopisů jsou v kategorii zájmen zastoupena zájmena osobní (samostatná i sufigovaná), zájmena ukazovací, zájmena vztažná a zájmena neurčitá.

#### 9. 2. 1. 1. ZÁJMENA OSOBNÍ

##### 9. 2. 1. 1. 1. Zájmena osobní samostatná

V kategorii osobních samostatných zájmen jsou doloženy výhradně tvary 1. a 2. osoby sg. vztahující se na pisatele a adresáta, což bylo možné předpokládat vzhledem k povaze textu. V úvodních formulích jsou písaři používány tvary odpovídající standardní akkadštině a nijak se v tomto kontextu neprojevuje vliv substrátových jazyků. U žádného z dativních tvarů není doložena mimace a to ani v případě dopisů z Babylónie.

---

(Aḫtiašna); 321:14; 322:12; 323:06, 07; 324:08; 326:07 (Aškalon); 298:12; 378:08 (Gezer); 314:08; 315:06 (Jurša); 328:14 (Lakíš); (?)EA 305:12; (?)306:09; (?)308:\*07(?); lu-ú iš-tu-ḫa-ḫi-in [EA 325:08 (Aškalon)]; lu-ú iš-tu-ḫu-ḫi-in [EA 331:10-11 (Lakíš); (?)EA 261:02; (?)262:02; (?)273:03; (?)274:03; (?)275:03(?); (?)337:03; (?)339:03(?)].

**1. os. sg.**

nominativ:

a-na-ku      \*\*EA 364:06 (Ašartu); 147:04, 149:04, 151:04, 154:04, 155:04 (Tyr)

dativ:

ia-ši      EA 33:03, 37:03, 38:03, 39:04, 40:04? (Alašija); 2:03, 6:04, 7:04  
(Babylónie); 17:04, 19:05, 20:04, 21:08, 27:03, 28:06, 29:02 (Mitanni)

ia-a-ši      EA 8:04, 9:04, 10:03 (Babylónie); 1:07 (Egypt)

**2. os. sg. masc.**

dativ:

ka-ša<sup>371</sup>      EA 38:03 (Alašija); 15:04 (Asýrie); 6:05, 8:05, \*\*12:04 (Babylónie)ka-a-ša      EA 16:05 (Asýrie); 2:04, 3:04, 9:05, 10:04, 11:03 (Babylónie); 99:\*06,  
367:04, 369:04, 370:04 (Egypt); 17:05, 19:05, 20:04, 23:06, 27:03, 28:06  
(Mitanni)**2. os. sg. fem.**

dativ:

ka-a-ši      EA 26:03 (Mitanni)

**9. 2. 1. 1. 2. Zájmena osobní sufigovaná**

Sufigovaná zájmena (v genitivu i dativu/akuzativu) u jmen, předložek a infinitivních tvarů slovesa odpovídají standardním akkadským tvarům. Malé množství odlišných tvarů lze identifikovat s vlivem substrátového jazyka.

**1. os. sg.**

V úvodních formulích jsou doloženy jak sufigované tvary s **-ī** (v sg. nominativu a akuzativu), tak i s **-ia** (v sg. genitivu a pl.).<sup>372</sup> Pro zápis první

<sup>371</sup> V dopisech z Kanaánu, avšak mimo korpus zdravicích formulí, je upřednostňován tvar kâta, srov. RAINEY (1996a I: 59-60).

jmenované varianty je kromě standardního *-ia*<sup>373</sup> (*passim*) použito, v případě EA 149:01 (DINGIR.MEŠ-*ia*<sub>8</sub>) a 151:03 (EN-lí-*ia*<sub>8</sub>) z Tyru, také znaku WA(*ia*<sub>8</sub>). Mnohem častěji se však tato hodnota znaku WA objevuje u osobních jmen.<sup>374</sup>

V dopisech z Mitanni je doložen taktéž korektní akkadský tvar akuzativu 1. os. sg. u finitních slovesných tvarů **-ni** (*i-ra-<sup>3</sup>a-am-an-ni* „on mě miluje“).<sup>375</sup>

## 2. os. sg. masc.

Stejně jako v případě sufigovaného zájmena 1. os. sg., tak i u 2. os. sg. masc. jsou pro tuto osobu užívány dva znaky **-ka** a **-ka<sub>4</sub>** (QA = SÍLA) – pro druhou variantu srov. EA 319:08 (Aḫtiašna); EA 33:05, 34:05-07 (Alašija); EA 60:03 (Amurru); EA 320:07-09, 321:07(?) -09 (Aškalon) a EA 198:07 (Kumidi). Sufigovaný tvar masculina *-ka* je (místo feminina) nesprávně užit v dopise adresovaném egyptské královně Teji – EA 26: 04-05 04 [DUMU.MEŠ]-*ka lu-ú šul-mu a-na F:ta-a-tu<sub>4</sub>-ḫé-pa* [DUMU.MÍ-*ia*] 05 É.GI<sub>4</sub>.A-*ka lu-ú šul-mu a-na KUR.K[UR]-ka a-[na...]* „Tvým [synům] necht’ se daří dobře. Tatuḫepč, mé [dceři], Tvé snaše, necht’ se daří dobře. Tvým ze[mím], [ ... ]“.

V korpusu je sufigované zájmeno 2. os. masc. často vázáno k infinitivnímu slovesnému tvaru, srov. *ka-ba-ši-ka* (EA 366:06 [Qiltu]), *ka-bá-ši-ka* (EA 255:05 [Piḫilu]; 241:06 [Šaruna]; 254:03 [Šekem]; (?)EA 213:05), *ka-bá-SA-ka<sub>4</sub>* (EA 198:07 [Kumidi]); *ka-bá-sí-ka* (EA 195:07 [Damašek]), *ka-bá-ši-ka<sub>4</sub>* ((?)EA 220:06) či *a-ša-bi-ka* (EA 195:08 [Damašek]). Na rozdíl od standardní akkadské paradigmaticky je tento

<sup>372</sup> Srov. GAG: 84, 86, §65 a, i.

<sup>373</sup> Podle IZRE’ELE (1978: 25) došlo, pravděpodobně pod vlivem ustálených úvodních formulí, v korpusu z Gezeru k rozšíření používání sufigovaného tvaru *-ia* i u dalších pádů jmen mimo úvodní formule.

<sup>374</sup> Viz EA 187:03 (Enišasi) *ša-ti-ia<sub>8</sub>*; 175:03 (Ḫasi) *il-da-a-ia<sub>8</sub>*; 185:03 (Ḫasi) [*m]a-ia<sub>8</sub>-ar-za-na*; 242:03, 244:03, 365:03 (Megiddo) *M:bi-ri-di-ia<sub>8</sub>*; 246:03 (Megiddo) *M:bi-ri-di-AN-ia<sub>8</sub>*; 191:02 (Ruḫizza) *M:ar-sà-wu-ia<sub>8</sub>*; 192:04 (Ruḫizza) [*M:a]r-sà-wu-ia<sub>8</sub>*; 201:03 (Širibašani) *M:ar-ta-ma-an-ia<sub>8</sub>*; 252:03, 254:02 (Šekem) *M:la-ab-a-ia<sub>8</sub>*; 253:02 (Šekem) [*M:la-]ab-a-ia<sub>8</sub>*; (?)178:02 *ḫi-bi-ia<sub>8</sub>*; (?)211:03 *M:zi-[i]t-ri-ia<sub>8</sub>-r[ā]*; (?)212:02 *M:zi-it-ri-ia<sub>8</sub>-ra*; (?)213:03 *M:zi-it-ri-ia<sub>8</sub>-ra*; (?)EA 220:03 *M:KÚR-ur-tu-ia<sub>8</sub>*; (?) EA 238:02 *M:ba-ia<sub>8</sub>-di*; (?)EA 248:03 *M:ia<sub>8</sub>-a[š-d]a-ta*.

<sup>375</sup> Slovesný tvar préterita pravděpodobně s připojeným ventivem, srov. *-an-ni* < \**-am-ni*.

sufigovaný tvar spojován také s akuzativem a neexistují zde dvě samostatné oddělené řady zájmen pro dativ a akuzativ (srov. zejména korpus z Byblu).

Naopak u finitních slovesných tvarů jsou dativní a akuzativní zájmena písáři odlišována – dativ 2. os. sg. masc. **-ku** „posílá Ti“ (uš/ltebila-ku) v dopisech z Egypta a akuzativ 2. os. sg. masc. **-ka** „miluje Tě“ (i-ra-’a-mu-ú-ka/ i-ra-’a-mu-ka-ma/ i-ra-’a-mu-ka) v dopisech mitannské provenience.

### 3. os. sg. masc.

Na rozdíl od předchozích kategorií je k zápisu sufigovaného zájmena 3. os. sg. masc. používáno výhradně znaku **-šu** – a to bez výjimky v celém korpusu. Jedná se o standardní akkadský tvar, jehož užití není rozlišováno v závislosti na pádu (genitiv/akuzativ). Stejně jako v případě 2. os. sg. masc. dochází i zde ke spojení slovesného infinitivu se sufigovaným zájmenem, viz ka-ba-ši-šu (EA 232:05; 234:06 [Akko]); (?)EA 231:08), ka-bá-ši-šu (EA 233:08 [Akko]; 185:06 [Ḫasi]).

### 3. os. sg. fem.

Výskyt 3. os. sg. fem. je v souvislosti s povahou textu v Amarnském korpusu velmi omezen a v dopise EA 100:04 z Irqaty je oproti očekávanému standardnímu -ša, doloženému v EA 2:05 babylónské provenience, použito tvaru **-ši**, srov. LÚ.MEŠ:ši-<bu>-ti-ši.

### 1. os. pl.

Vedle standardního akkadského tvaru sufigovaného zájmena **-ni**, který se objevuje výhradně v severněji položených lokalitách Amurru (\*EA 170(1):01, 03, 04, 06) a Tunipu (EA 59:01), v jižních částech dávají písáři přednost kanaánskému **-nu**.

**2. os. pl. masc.**

Tvar 2. os. pl. sufigovaného zájmena je v korpusu použit pouze jednou – v dopise z Amurru (\*EA 170(2):39) – a odpovídá standardnímu akkadskému tvaru **-kunu** (UGU-*hi*-ku-nu).

Ve standardních frázích – součástech úvodních pasáží – se objevují standardní akkadské tvary, stejně jako tvary ovlivněné substrátovým jazykem písařů. Častěji se substrátem ovlivněné tvary vyskytují v jižnějších (kanaánských) oblastech, kde se velmi často objevují i v kontextu těl dopisů, srov. RAINEY (1996a I: 71-92).

**9. 2. 1. 2. ZÁJMENA UKAZOVACÍ**

Z ukazovacích zájmen se v korpusu vyskytují pouze tvary akkadského zájmena vyjadřující blízký vztah, tj. *annû* „tento“, a to vždy v sg. masc. Výlučně v dopisech z Egypta je zájmeno plně vypsáno a v případě dopisu EA 362:02 má tvar zájmena dochovánu i mimaci.

Iraqata:

EA 100:01    *ṭup-pí an-nu-ú*        nominativ sg. masc. „tato tabulka“

Egypt:

EA 99:\*05    *ṭup-pa an[-n]a-a*        akuzativ sg. masc. „tuto tabulku“,  
kompletně vypsáno v EA 367:03; 370:03 *ṭup-pa  
an-<sup>l</sup>na<sup>l</sup>-a*

EA 369:02    *ṭup-pa an-ni-<sup>l</sup>am<sup>l</sup>*        akuzativ sg. masc. „tuto tabulku“

### 9. 2. 1. 3. ZÁJMENA VZTAŽNÁ

Jako vztažného zájmena je ve všech případech používáno akkadského **ša**, jehož užití se nijak neliší od standardní akkadské gramatiky. Nejčastěji je užíváno v genitivní konstrukci a podřizeným členem je většinou proprium (srov. [PN<sub>1</sub>] LÚ ša URU:GN, *passim*) či infinitiv (např. EA 232:06 qa-qa-ru ša ka-ba-ši-šu „země, po které kráčí“<sup>376</sup>). V pěti případech je relativní zájmeno zapsáno **ša-a** a všechny tyto texty mají jednotnou provenienci – Byblos (srov. EA 124:03, 125:05, 130:04, 132:03, \*110:03).

### 9. 2. 1. 4. ZÁJMENA NEURČITÁ

Neurčitá zájmena jsou užívána velmi zřídka a omezují se pouze na dopisy z Mitanni, Ḫatti a Babylónie.

**mimma** (< *min* + *ma*) „něco“, „vše“;

Toto zájmeno je ve standardní akkadštině nesklonné, v dochovaných příkladech z Mitanni však přejímá standardní flektivní koncovky:

(a-na) mim-mu-ka „čemukoliv (co je tvé)“ EA 19:08, 20:07, 21:12, 23:12,  
26:06, 28:11, 29:05 (Mitanni)

**gabbu** „vše“, „každý“

Použití odpovídá standardnímu užití ve středobabylónštině, kde nahrazuje původní neurčité zájmeno kalû.

ma-ti-ka ga-a[b]-bi-ša „celé tvé zemi“ EA 2:05 (Babylónie)  
gab-ba lu-ú šul-mu „necht’ se vše daří dobře“ EA 44:06 (Ḫatti)

<sup>376</sup> Případně v podobě „hlína“ či „prach“, po kterém kráčí(š).



## 9. 2. 2. ČÍSLOVKY

Z povahy analyzovaných částí dopisů vyplývá, že v korpusu jsou zastoupeny výhradně dvě kategorie číslovek – číslovky řadové (1, 2) a číslovky násobné („sedmkrát“). Zatímco příklady z první skupiny jsou ve způsobu zápisu, stejně jako v použití, poměrně uniformní, tak v případě číslovek násobných dochází ke značné variabilitě – zejména v případě způsobu jejich zápisu.

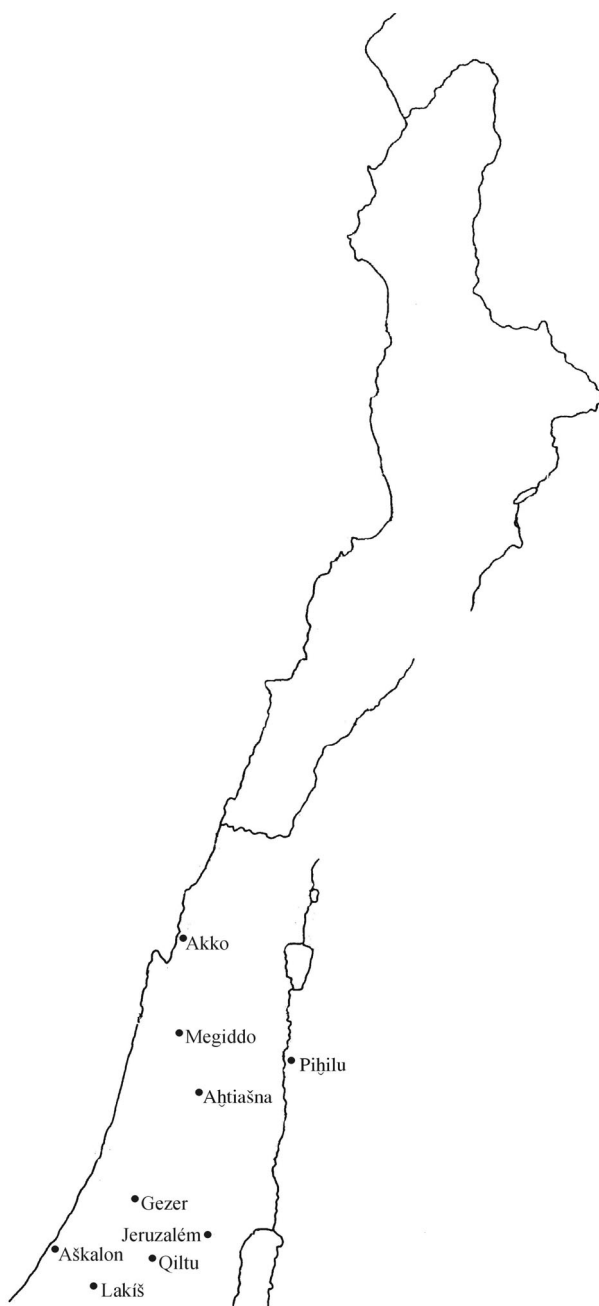
### 9. 2. 2. 1. ČÍSLOVKY ŘADOVÉ

V úvodních pasážích Amarnských dopisů se vyskytují pouze dvě řadové číslovky – **1** a **2**, které jsou vždy zapisovány logograficky, tedy DIŠ a MIN. Ani v jednom případě není použito fonetického komplementu. Číslovka „dvě“, stejně jako ve standardní akkadštině, označuje především párové části lidského těla<sup>377</sup>, reprezentované ve zdavicích formulích substantivem pro „nohy“<sup>378</sup> – srov. 2 GÌR.MEŠ(-šu)/(-ka<sub>4</sub>) „[padám] ke 2 nohám ...“, viz EA 319:09 (Aḫtiašna); 233:07, 234:05, 06 (Akko); 321:08, 10, 323:04, 06, 324:05, 07, 325:04, 05 (Aškalon); 292:04 (Gezer); 297:04, 298:07, 09, 299:07, \*300:06, 08 (Gezer); 285:03, 286:03, 288:03, 289:03, 290:03 (Jeruzalém); 314:05, 315:04, 05, 316:04, 06 (Jurša); 328:07, 331:05, 07, 332:04 (Lakíš); 244:05 (Megiddo); 255:04, 256:03 (Piḫilu); 366:05 (Qiltu); (?)50:05, (?)231:07, (?)301:05(2x), (?)303:05, 07, 305:08, 306:04, 06 – tedy pouze v jižních částech syropalestinského regionu, srov. obr. 8.

<sup>377</sup> Způsob zápisu „Tvých 2 koní“ v případě tří dopisů z Aškalonu můžeme chápat jako individuální písařskou tradici, srov. 2 ANŠE.KUR.RA.MEŠ-ka (EA 324:06, 325:05, 326:05).

<sup>378</sup> Právě v souvislosti s nohama je zřejmě použito zápisu „2 sandály“ 2 KUŠ.E.SÍR (EA \*295:04) v dopise z Tyru.

Ve stejném textovém kontextu se ve výjimečných případech vyskytuje také číslovka „jeden“, kterou lze interpretovat jako písařskou chybu, srov. 1 GÌR.ĤI.A(-pí) [EA 63:05 (Amurru); 228:05 (Ĥašór)], resp. 1 GÌR.MEŠ [EA 64:04, 65:04 (Amurru)], 1 GÌR [(?)212:03]. Na rozdíl od standardní akkadštiny stojí číslovka v prepozici (a nikoliv v postpozici) k příslušnému substantivu.



Obr. 8 Geografická distribuce *Padám ke 2 nobám*

## 9. 2. 2. 2. ČÍSLOVKY NÁSOBNÉ

Jedinou řadovou číslovkou v úvodních formulích Amarnských dopisů<sup>379</sup> je „sedmkrát“. Ve většině případů je zápis tvořen logografem (IMIN), který je doplněn o rozličné fonetické komplementy, nicméně použití fonetických komplementů není povinné (srov. tab. 13). Relativně často se objevuje i kombinovaný zápis 7-šu. Tento způsob zápisu, společně se 7-it-šu, neodpovídá standardnímu způsobu tvoření násobných číslovek dle akkadské gramatiky prostřednictvím sufigovaného -išu<sup>380</sup>. Druhým členem spojení je opět násobná číslovka „sedmkrát“, jejíž reálné čtení dokládá několik variant slabičného zápisu – srov. ši-bi-ta-a-an [EA 196, Damašek], ši-ib-i-ta-an [(?)EA 211], ši-ib-e-ta-an [(?)EA 215] či ši-bi-ta-an [(?)EA 221], na jejichž základě postuluje RAINEY (1996a I: 186) původní západosemitský tvar jako \*šibcītān.<sup>381</sup>

	TEXTY	PROVENIENCE
7-šu 7-ta-an	**EA 364 EA 85, 103-105, 107-109, 112, 117-119, 121-123, 125, *110(?), *114 EA 100 (?)EA 222	Aštartu Byblos  Irqata neznámá
7-šu 7-ta-a-an	EA 232, 233, 234 EA 223 EA 68, 92, 130, 132 EA 292, 293, 294, 298 EA 198 EA 272(?) EA 255 EA 366 EA 241 EA 253, 254	Akko Akšapa Byblos Gezer Kumidi Maḥḥazu Piḥilu Qiltu Šaruna Šekem
7-šu 7-tá-a-an	EA 267-269, 271 EA 266 EA 279, 280 (?)EA 273-277	Gezer Gintikirmil Qiltu neznámá
7-šu u 7-ta-a-an	EA 319	Aḥtiašna

<sup>379</sup> Proti mnohem bohatšímu repertoáru v obdobných korpusech, zejména v dopisech z Ugaritu. Pro obtížně vysvětlitelné užití „třikrát“ a „devětkrát“ srov. WATSON (1993).

<sup>380</sup> Pro infigované adverbiální -ī před sufix 3. os. sg. masc. -šu srov. především UNGNAD – MATOUŠ (1964: §50).

<sup>381</sup> Koncovka -an je pravděpodobně adverbiálním sufixem -ān, viz GAG: 95, §71b.

	TEXTY	PROVENIENCE
	EA 320, 321, 322 EA 299, 378, *300 EA 328, 329(?) EA 242, 365	Aškalon Gezer Lakiš Megiddo
7-šu ù 7-ta-an	EA 106 EA 264 (?)EA 213	Byblos Gintikirmil neznámá
7-šu ù 7-ta-a-an	EA 331 EA 243-245 EA 192 EA 144 EA 224 (?)EA 250, 258, 259, 262, 301-303, 304(?), 305, 306, 308(?), 311	Lakiš Megiddo Ruḫizza Šidon Šamḫuna neznámá
7-šu u 7-ta-na	EA 326	Aškalon
7-šu ù 7-ta-na	EA 324, 325 EA 314	Aškalon Jurša
7-šu 7-a-an	EA 74-76, 78, 79, 83, **81 (?)EA 337	Byblos neznámá
7-šu u 7-šu	EA 156, 168, *165 (?)	Amurru
7-šu ù 7-šu	EA 60, 157, 159(?), 160, 161 *EA 202 EA 187(?) EA 185(?) (?)EA 188(?), 200	Amurru Bašan Enišasi Ḥaši neznámá
7-šu ù 7-šu-ma	EA 260, **317, **318	Bít-Tenni
7-šu ù 7-it-ta-a-an	EA 296 *EA 295(?)	Gaza Tyr
7-šu u 7-ta	EA 316	Jurša
7-šu ši-bi-ta-an	(?)EA 221	neznámá
7-šu a-na pa-ni 7-ta-an-ni	EA 195 EA 201	Damašek Širibašani
7-šu a-na pa-ni 7-ta-ni	EA 206 EA 204 EA 203 EA 205	Naziba Qanu Šašhimi Ṭubu
7-šu a-na pa-ni 7-ta-an	EA 189:04	Kadeš
7-šu a-na pa-ni 7-an	**EA 193	Lapana
7 a-na pa-ni ši-bi-ta-a-an	EA 196	Damašek
7-it ù 7-it-ta-na	EA 235(+) <sup>327</sup>	Akko
7-it-šu u 7-ta-na	EA 323	Aškalon
7-it-šu ù 7-ta-na	EA 315	Jurša
7-it<-šu> 7-ta-a-an	EA 88	Byblos
8-it-šu <sup>382</sup> ù 7-ta-a-an	EA 84	Byblos
7-ta-an ù 7-ta-an	EA 137(?)	Byblos

<sup>382</sup> Pravděpodobně písarská chyba.

	TEXTY	PROVENIENCE
7-ta-a-an ù 7-ta-a-an	EA 285(?), 286, 288-290	Jeruzalém
7-tam ù 7	EA 138	Byblos
7-ta u 7	EA 362	Byblos
7	EA 55	Qaṭna
i-na 7	EA 52	Qaṭna
7 (...) 7	EA 64 EA 140	Amurru Byblos
7 u 7	EA 126 EA 147-151, 153-155 (?)EA 257	Byblos Tyr neznámá
7 ù 7	EA 63, 65 EA 94, 129 EA 363 EA 177 EA 175 EA 174 EA 330 EA 182 EA 281, 282, 283, 284 EA 225 (?)EA 176, 209, 212, 226, 263	Amurru Byblos Enišasi Guddašuna Ḫaši Ḫašabu Lakiš Mušihuna Qiltu Šamhuna neznámá
7 u 7-ta-a-an	EA 141, *142 EA 136	Bejrút Byblos
7 ù 7-ta-an	EA 194 (?)EA 216, 217(?), 220, 239	Damašek neznámá
7 ù 7-ta-a-an	EA 228	Ḫašór
7 ù ši-ib-i-ta-an	(?)EA 211	neznámá
7-e-ti-šu	(?)EA 214	neznámá
ši-ib-e-ta-an	(?)EA 215	neznámá

Tab. 13 Způsob zápisu násobných číslovek

### 9. 2. 3. JMÉNA

#### 9. 2. 3. 1. ROD

V Amarnském korpusu dochází pravidelně k odlišování masculina a feminina, přičemž ojedinělé odchylky lze považovat za písařské chyby, srov. např. EA 34:04 ša-lim KUR-ia, kdy je ze slovesného tvaru 3. os. sg. masc. sufigované

konjugace zřejmé, že substantivum mātu(m) (KUR) – „země“ je písařem považováno za masculinum.

Již William F. Albright (ALBRIGHT 1943a: 17 pozn. 60)<sup>383</sup> si povšimnul, že poněkud odlišná situace nastává v případě substantiva ālu(m), které „bylo masculinem v akkadštině, femininem v kanaánštině“. Stejně hovoří i William L. Moran (MORAN 1950/2003: 58 pozn. 149) pro dopisy z Byblu – „V kanaánské Amarně *ālu* je pravidelně tvořeno jako femininum ... Toto odráží rod kan. ř. V akkadštině je *ālu* masculinem“. Z důvodu existence tohoto fenoménu také v případech, kdy logogram URU je determinativem konkrétního geografického názvu, Anson F. Rainey (RAINEY 1996a I: 126) navrhuje, že i v této situaci docházelo ke slabičnému čtení tohoto determinativu.

## 9. 2. 3. 2. ČÍSLO

Vyjádření čísla se žádným způsobem neliší od standardní akkadštiny a jednotlivé morfémy jsou v písmu dobře identifikovatelné, přičemž v případě morfému pl. masc. dochází v některých případech také k dloužení prostřednictvím reduplikace vokálu, srov. AN:ša<sub>10</sub>-mì-i. Pro vyjádření plurálu substantiv<sup>384</sup> jsou však častěji používány standardní akkadské sumerogramy, mezi nimiž převažuje sumerogram MEŠ a kolektiva<sup>385</sup> také 𒀭.𒀭.𒀭<sup>386</sup> či DIDLI<sup>387</sup>, zatímco vyjádření plurálu reduplikací příslušného substantiva je relativně vzácné a pravděpodobně se omezuje na ustálené zápisy královských epitet<sup>388</sup>.

<sup>383</sup> Demonstrováno na příkladě dopisu EA 274:10-15.

<sup>384</sup> Kolektiva nejsou v korpusu úvodních formulí zastoupena, srov. RAINEY (1996a I: 126-135).

<sup>385</sup> Také RAINEY (1996a I:139).

<sup>386</sup> Srov. EA 60:03, 04; 61:03; 63:05; 227:04; 228:05, 08 (GĪR.𒀭.𒀭.𒀭); 68:03; 106:02 (KUR.KI.𒀭.𒀭.𒀭); EA 78:02 (KUR.KUR.𒀭.𒀭.𒀭.KI).

<sup>387</sup> V kombinaci s 𒀭.𒀭.𒀭, srov. EA 84:01 (KUR.KI.DIDLI.𒀭.𒀭.𒀭).

<sup>388</sup> Srov. EA 74:02 (LUGAL KUR.KUR); EA 123:03 (LUGAL-ri KUR.KUR.KI); EA 76:02; 83:02; 105:02; 107:02 (LUGAL KUR.KUR.KI.MEŠ); EA 108:02 (LUGAL KUR.KUR.MEŠ.KI); EA 78:02; 79:02; 81:02 (LUGAL KUR.KUR.𒀭.𒀭.𒀭.KI).

Duál je užíván výhradně pro párové části těla, případně předměty s nimi bezprostředně spjaté<sup>389</sup>. V některých případech je v souvislosti s duálem, vyjádřeným prostřednictvím sumerogramu MIN, užito též determinativu UZU stojícího před příslušným jménem<sup>390</sup> i plurálové značky MEŠ. V omezené skupině textu se však objevuje i korektní akkadský zápis – GÌR-pí – srov. EA 187:05, 06; 363:05 (Enišasi); 177:04 (Guddašuna); 175:05; 185:06 (Ḥasi); 174:06 (Ḥašabu); 182:03; 184:07, 08 (Mušihuna); 252:04 (Šekem); (?)EA 176:05 (?), (?)178:03, (?)188:\*01(?) či poněkud zvláštní tvar GÌR.ḤI.A-pí v EA 228:08 (Ḥašór).

#### 9. 2. 4. SLOVESA

Ve standardní akkadštině jsou součástí kategorie slovesa tři finitní (préteritum, prézens<sup>391</sup> a perfektum)<sup>392</sup>, tři neurčité slovesné formy (infinitiv, participium a verbální adjektivum) a dvě injunktivní formy (imperativ a desiderativ<sup>393</sup>). Z povahy zkoumaného korpusu jednoznačně vyplývá, že ne všechny tyto slovesné formy jsou zde zastoupeny. Již od prvních studií k Amarnským dopisům a zejména díky studii Ericha Ebelinga (EBELING 1910)<sup>394</sup> je zřejmé, že nejen užití slovesných tvarů, ale též jejich morfologická stavba se značně odlišují od příslušné standardní akkadské podoby. V předkládané práci používáme pro pojmenování jednotlivých slovesných tvarů jejich akkadského označení, neboť akkadské tvary tvořily součást původních zdravicích formulí, zatímco vliv zejména kanaánské morfosyntaxe je jevem až sekundárním. V případě značné odlišnosti je však paralelně užíván i popis výstavby příslušných tvarů, který umožňuje snadnější pochopení daného problému v kontextu celého semitského prostředí (tj. prefigovaná a sufigovaná konjugace).

<sup>389</sup> Srov. \*EA 295:04 (2 KUŠ.E.SÍR).

<sup>390</sup> Srov. EA 303:05 (2 UZU:GÌR.MEŠ-ka), 07 (2 UZU:GÌR.MEŠ); 305:08 (2 UZU:GÌR.MEŠ); 328:06-07 (UZ[U]:2 GÌR.MEŠ-ka).

<sup>391</sup> Označovány též jako durativ, viz HUEHNERGARD (1996: 96 a násl.).

<sup>392</sup> Zde zahrnut také akkadský, původně jmenný, stativ. Srov. „Sufigovaná konjugace“.

<sup>393</sup> Tedy prekativ, kohortativ a vetitiv, srov. BUCCELLATI (1996: 180-187).

<sup>394</sup> „Není tudíž překvapivé, že jsou slovesné formy Amarnských dopisů psány tak nedůsledně.“ (EBELING 1910: 39).

## 9. 2. 4. 1. AFIXY OSOBY A ČÍSLA

### 9. 2. 4. 1. 1. Prefigovaná konjugace

Osoba a číslo u finitních slovesných tvarů<sup>395</sup> prefigované konjugace, zastoupené v korpusu akkadským préteritem 1. os. sg., 2. os. sg. masc., 3. os. sg. masc., 3. os. sg. fem., 1. os. pl., 3. os. pl. masc. a akkadským perfektem 1. os. sg., jsou ve většině případů tvořeny dle akkadské paradigmatické struktury. Raineymu<sup>396</sup> se v kanaánském korpusu podařilo v paradigmatické prefigované konjugaci zdokumentovat velké množství případů ovlivnění akkadské slovesné formy substrátovým jazykem. Takový vliv lze v případě úvodních formulí identifikovat pouze u vybrané skupiny slovesných tvarů vycházejících ve své výstavbě z akkadského préterita 1. os. sg. slovesného kořene \*šh<sub>h</sub>n (viz dále).

#### préteritum 1. os. sg.

Dochované tvary jsou odvozené od tří rozličných slovesných kořenů – ram<sup>ʾ</sup>āmu „milovat“<sup>397</sup>, maqātu „padat“ a √\*šh<sub>h</sub>n „kořit se“. Všechny tvary 1. os. sg. sloves maqātu a ram<sup>ʾ</sup>āmu jsou tvořeny dle standardních akkadských pravidel – tedy prostřednictvím prefixu *a-*. Pro výstavbu slovesných tvarů od kořene \*šh<sub>h</sub>n srov. dále.

ram <sup>ʾ</sup> āmu(m)	„milovat“
a-ra-am-mu-uš	EA 19:02(?); 21:03 (Mitanni)
a-ra-mu-uš	EA 28:03 (Mitanni)
a-ra-am-mu-ú-uš	EA 29:01(?) (Mitanni)
a-ra- <sup>ʾ</sup> a-mu	EA 20:02(?); 23:02 (Mitanni)

<sup>395</sup> Taktéž v případě rozšířených kmenů.

<sup>396</sup> RAINEY (1996a II).

<sup>397</sup> Užití tohoto slovesa se omezuje výhradně na mitannský korpus.



maqātu(m)	„padat“
am-qut	EA 60:05; 156:03; 158:03; 161:03; 164:03; 168:03; **171:02 (Amurru); **364:06 (Aštartu); *202:06 (Bašan); 68:08; 94:03; 140:04 (Byblos); 195:15; 196:04 (Damašek); 269:08; 270:08; 271:08 (Gezer); 264:04; 265:04 (Gintikirmil); 290:04 (Jurša); 189:04 (Kadeš); 198:09 (Kumidi); 246:07; 365:07 (Megiddo); 206:08; (Naziba); 51:03 (Nuḥašše); 255:07; 256:04 (Piḥilu); 204:08 (Qanu); 52:04; 53:03; 55:03 (Qaṭna); 278:08; 283:04 (Qiltu); 191:03; 192:09 (Ruḥizza); 201:08 (Širibašani); 225:07 (Šamḥuna); 203:08 (Šašimi); 253:06 (Šekem); 147:03; 148:03; 149:03; 151:03; 153:03; 154:03 (Tyr); 205:08 (Ṭubu); 49:03; *48:03 (Ugarit); (?)EA 50:07; 199:04; 211:07; 216:09; 217:07; 220:09; 226:05; 230:03; 248:08; 250:03; 258:05; 259:05; 261:06; 262:06; 274:09; 275:08; 276:08; 337:09
am-qut-mi	EA 286:04; 288:04 (Jeruzalém); (?)EA 239:07
am-qú-ut	EA 63:06(?); 159:04 (Amurru); 325:06 (Aškalon); 141:08 (Bejrút); 71:03; 73:03; 74:05; 75:06; 76:06; 77:03; 79:07; 82:04; 83:06; 84:06; 86:03; 87:04; 88:04; 89:06; 90:05; 92:04; 93:03; 95:03; 102:04; 103:05; 104:05; 105:05; 107:08; 108:07; 109:05; 112:07; 116:06; 117:05; 118:05; 119:07; 121:07; 122:08; 124:06; 125:04; 130:08; 132:07; 136:05; *114:06; **81:05(?); **91:02(?) (Byblos); 187:08(?); 363:06 (Enišasi); 296:08 (Gaza); 267:08; 268:07; 292:07; 293:07; 294:06; 297:07 (Gezer); 177:05 (Guddašuna); 175:06; 185:08 (Ḥasi); 227:04 (Ḥašór); 174:07 (Ḥašabu); 316:08 (Jurša); 182:05; 184:07 (Mušihuna); 279:08; 280:08; 281:06 (Qiltu); 144:09; 143:04 (Šidon); 252:04 (Šekem); *295:07 (Tyr)
am-qú-ut-mi	EA 228:09 (Ḥašór)
am-qú-ut-me	EA 244:08 (Megiddo); 224:05 (Šamḥuna)
am-qú-qut	EA 330:08 (Lakíš)
am-qut-ut	EA 126:03; 362:04 (Byblos)

am-qa-ut	(?)EA 212:04
lu-ú am-qut-ma	EA 299:10 (Gezer)

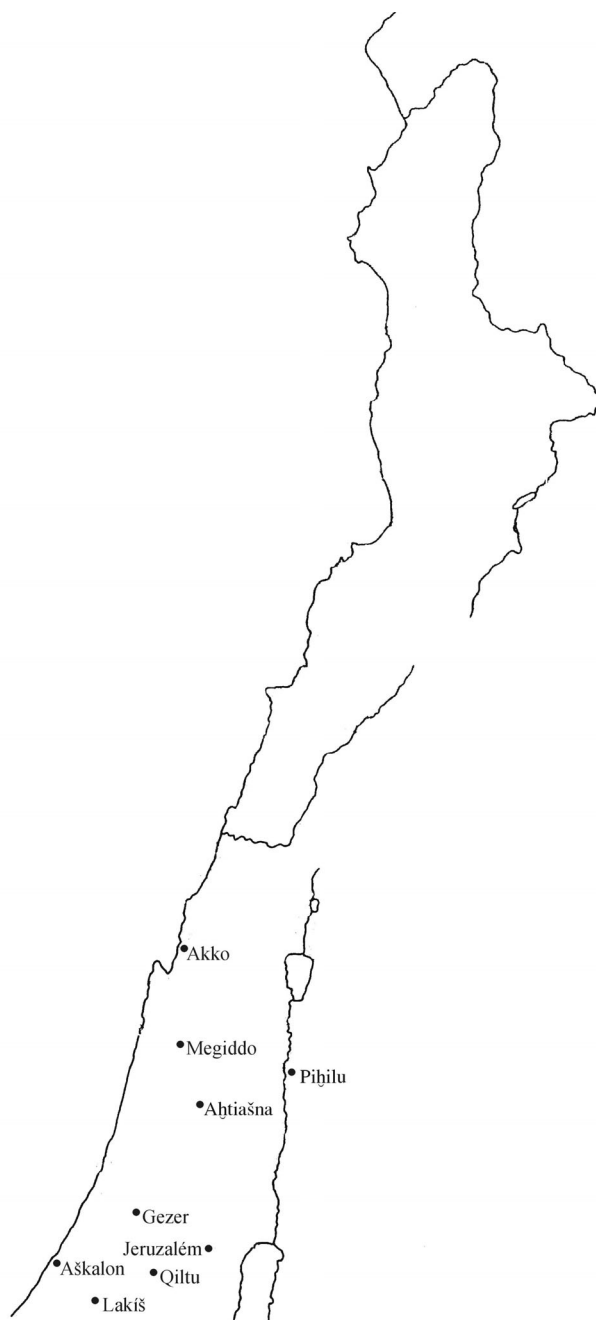
Poněkud problematická situace nastává u slovesného kořene  $\sqrt{*šhḥn}$ , neboť kromě běžného prefixu *u-* se u vybrané skupiny textů vyskytuje také prefix *i-*, který jinak ve standardní akkadštině funguje u tvarů prefigované konjugace jako znak 3. os. sg. masc.

$\sqrt{*šhḥn}$	„kořit se“
uš-ḥe-ḥi-in	EA 232:09; 234:09 (Akk); (?)EA 221:07
uš-ḥé-ḥi-in	EA 233:13 (Akk); 366:09 (Qiltu)
uš-ḥe-ḥi-en	EA 223:06 (Akšapa); 242:08 (Megiddo); (?)EA 222:07
<uš>-ḥe-ḥi-en	EA 235+327:09 (Akk)
iš-ta-ḥa-ḥi-in	EA 320:13 (Aškalon); (?)EA 304:12(?)
iš-ti-ḥa-ḥi-in	EA 329:12 (Lakíš); (?)EA 301:10; 303:10; 307:*02; 311:13(??)
iš-ti-ḥi-ḥi-in	(?)EA 302:10
lu-ú iš-ta-ḥa-ḥi-in	EA 319:03 (Aḥtiašna); 321:14; 322:12; 323:06, 07; 324:08; 326:07 (Aškalon); 298:12; 378:08 (Gezer); 314:08; 315:06 (Jurša); 328:14 (Lakíš); (?)EA 305:12; 306:09; 308:*07(?)
lu-ú iš-tu-ḥa-ḥi-in	EA 325:08 (Aškalon)
lu-ú iš-tu-ḥu-ḥi-in	EA 331:10-11 (Lakíš); (?)EA 261:02; 262:02; 273:03; 274:03; 275:03(?); 337:03; 339:03(?)

Vycházíme-li z obecně přijímaného předpokladu, že toto sloveso je tvořeno čtyřmi konsonanty se zdvojeným druhým radilálem – tedy  $*šhḥn$  –, pak dle akkadských gramatických pravidel by tvar préterita 1. os. sg. byl vytvořen prostřednictvím prefixu *u-*<sup>398</sup> následovaného prvními dvěma radikály, tematickým vokálem a třetím, resp. čtvrtým radikálem doplněnými o vokál - *u-R1R2VR<sub>3</sub>VR<sub>4</sub>*,

<sup>398</sup> Prefixem akkadského slovesného G a N kmene je obvykle *a-*, nicméně prefix *u-* je dobře doložen u čtyřradikálových kořenů v periferních dialektech, srov. GAG: 158, § 109m.

tedy ušḫēḫin. Takto akkadsky korektně vytvořený slovesný tvar se vyskytuje také v Amarnském korpusu, nicméně převažují tvary s prefixem *i-*, rozšířené o infix *-t-*. Tato slovesná forma je však dobře doložena i u dalších periferních dialektů – nejen v Amarnském korpusu,<sup>399</sup> ale také v dopisech nalezených v Emaru, Boghazkale a Ugaritu, resp. Núzi.



Obr. 9 Distribuce slovesa \*šḫn

<sup>399</sup> Srov. AHw: 1263; CAD Š III 214, příp. GAG: 158, § 109m.

Podle Raineyho (RAINEY 1996a II: 109-110) tento slovesný kořen vznikl v prostředí ovlivněném churritským jazykem z akkadského slovesa šukênu „kořit se, vrhnout se na zem“, aniž by však uváděl jakýkoliv důkaz pro své tvrzení.<sup>400</sup> J. J. Finkelsteinovi (FINKELSTEIN 1953: 13X, č. 62: 3-4; 63: 3-4) se podařilo v úvodních formulích dopisů nalezených v Tell Billa identifikovat též asyrský tvar tohoto slovesa, jmenovitě ul-ta-ka-in „kořím se“.

Změna vokálu 1. os. sg.  $a > e$  je relativně dobře doložena již v závěrečných fázích starobabylónštiny,<sup>401</sup> avšak velmi častou se stává až ve středobabylónštině.<sup>402</sup> Substrátovým jazykem většiny pisařů Amarnské korespondence byl nesporně západosemitský jazyk, pro nějž je charakteristickým prefixem 1. os. sg. prefigované konjugace *ʾalef*. Tato hláska není zřejmě na první pozici graficky vyjádřena a *i-* pak pravděpodobně plní roli vokálu prefixu.

Poněkud odlišné vysvětlení nabízí studie J. Troppera (TROPPEL 1991: 91-94), který odmítá Raineyho rekonstrukci kořene \*šhḥn pod vlivem churritštiny z akkadského slovesa šukênu a považuje slovesný tvar ištaḥḥin za řídce doložený<sup>403</sup> ŠD či ŠDt rozšířený kmen od akkadského slovesného kořene  $\sqrt{k}c_n$  „ohýbat se, sklánět se“. Jeho vysvětlení, které se však nesetkalo s významnější odezvou, je z hlediska akkadské paradigmaticky zcela přijatelné, nicméně jeho lexikální význam jako kauzativ by byl v tomto kontextu poněkud nejasný.

Pro Raineyho vysvětlení – přinejmenším v rámci Amarnského korpusu – též hovoří geografická distribuce těchto slovesných forem, omezených na jižní kanaánský region – Aškalon, Lakíš, Aḥtiašna, Aškalon, Gezer a Jurša.

<sup>400</sup> Můžeme pouze předpokládat, že jej k tomu vedl způsob výstavby tohoto kořene, který neodpovídá pravidlům o výstavbě semitského kořene.

<sup>401</sup> Srov. GAG: 99, § 75g.

<sup>402</sup> ARO (1955: 72).

<sup>403</sup> Omezený především na literární texty.

**préteritum 2. os. sg. masc.**

Slovesný tvar 2. os. sg. masc. se v úvodních pasážích dopisů objevují pouze v jednom případě: textu mitannské provenience, kde je tvořen dle akkadských gramatických pravidel sufixem *ta-*.

ram <sup>2</sup> āmu(m)	„milovat“
ta-ra- <sup>2</sup> a-mu	EA 23:08 (Mitanni)

**préteritum 3. os. sg. masc.**

Všechny dochované slovesné tvary 3. os. sg. masc. jsou bez výjimky tvořeny standardním akkadským způsobem, tedy prostřednictvím prefigovaného *i-*, resp. *u-*<sup>404</sup>, srov. následující přehled:

maqātu(m)	„padat“
im-qú-ut	EA 260:05; **317:06; **318:07 (Bít-Tenni)
qabû(m)	„říkat“
iq-bi	EA 260:02; **317:03; **318:04 (Bít-Tenni); 68:02(?); 74:01; 76:01; 78:01; 79:01; 83:01(?); 88:01; 89:01; 92:01; 105:01; 106:01; 107:01(?) (Byblos)
ram <sup>2</sup> āmu(m)	„milovat“
i-ra- <sup>2</sup> a-am-an-ni <sup>405</sup>	EA 19:02; 20:02; 21:04; 23:03 (Mitanni)
i-ra- <sup>2</sup> a-mu-ka	EA 23:05; 29:02 (Mitanni)
i-ra- <sup>2</sup> a-mu-ú-ka	EA 19:04; 20:04; 28:05 (Mitanni)
i-ra- <sup>2</sup> a-mu-ka-ma	EA 21:07 (Mitanni)

<sup>404</sup> V případě slovesa (w)abālu(m) „posílat“.

<sup>405</sup> Ke slovesnému tvaru 3. os. sg. je připojen také ventiv, který je v úvodních pasážích dochován velmi sporadicky, a akuzativní sufix 1. os. sg. vyjadřující dativ *\*-am-ni* > *-an-ni*.

**préteritum 3. os. sg. fem.**<sup>406</sup>

Tvary 3. os. sg. fem. jsou v souvislosti s povahou zkoumaného korpusu doloženy výhradně ve skupině dopisů z Byblu, kde se logicky vztahují na aktivity bohyně „Paní Byblu“. Gramaticky jsou tvořeny prostřednictvím femininního prefixu *t-* a s výjimkou EA 68:05 písemný záznam nereflektuje reduplikaci hlásky *d* jako výsledek asimilace *n > d*.

nadānu(m)	„dávat“
ti-id-di-in <sub>4</sub>	EA 68:05 (Byblos)
ti-dīn	EA 73:05; 75:04 (Byblos)
ti-di-in	EA 74:03 (Byblos)
ti-dī-in <sub>4</sub>	EA 76:04; 78:04(?); 79:04; 83:03; 85:04; 105:03; 107:05; 108:04; 109:03; 112:04; 116:04; 118:07; 119:04; 121:04; 122:05; 123:05; 125:06; 130:05; 132:04; *114:03; **81:03 (Byblos)

**préteritum 1. os. pl.**

Tvary 1. os. pl. jsou v korpusu zastoupeny relativně řídky, nicméně všechny vykazují pravidelnou výstavbu dle akkadského paradigmatu, tj. prostřednictvím prefixu *ni-*.

maqātu(m)	„padat“
ni-am-qut	EA *170(1):03 (Amurru); 59:04 (Tunip)
ni-am-qú-ut	EA 100:06 (Iraqata)
ni-um-qu-ut	(?)EA 200:05

**préteritum 3. os. pl.**

Obdobně jako tvar préterita 3. os. sg. fem., vykazuje i 3. os. pl. značné odlišnosti od standardní akkadské paradigmaticky, když je tvořen prostřednictvím prefixu osoby *t-* a plurálového sufixu *-ū*.

<sup>406</sup> Pro západosemitský *jaqtul* srov. kap. 9. 4. „Morfosyntax slovesa“.

nadānu(m)	„dávat“
ti-di-nu	EA 71:05; 86:04; 87:06; 95:05 (Byblos)
ti-di-<nu>-mi	EA 77:05 (Byblos)

Paradigma prefigované konjugace (akk. préterita) v úvodních formulích Amarnské korespondence tak můžeme rekonstruovat následujícím způsobem – 1. os. sg. je zastoupena dvěma morfěmy – akkadským *a*<sup>407</sup> a kanaánským *ʾ*-, reprezentovaným v písemném záznamu pouze vokálem *i*-; 2. os. sg. masc. je doložena pouze v jednom jediném případě v dopise z Mitanni, kdy slovesný tvar odpovídá standardnímu akkadskému prefixu *ta-*; 2. os. sg. fem. není v korpusu zastoupena. Situace 3. os. sg. masc. s prefixem *i-* odpovídá 2. os. sg. masc., neboť se opět jedná pouze doklady z dopisů z Mitanni, které v celém korpusu velmi dobře dodržují akkadské slovesné paradigma. Poněkud problematickými tvary jsou 3. os. sg. fem. a 3. os. pl., tvořené prostřednictvím *t...-0* a *t...-ū*, srov. dále. Bez ohledu na provenienci je u všech tvarů 1. os. pl. užito korektního akkadského prefixu *ni-*.

### perfektum 1. os. sg.

Jediné jednoznačné tvary akkadského perfekta (tedy tvaru s infigovaným *-t-*) jsou v korpusu egyptské provenience, kde také dochází k míšení dvou tradic – starobabylónské a středobabylónské, jmenovitě ke změně *š > l* v pozici před dentálou. Pro užití perfekta srov. oddíl morfosyntax.

abālu(m)	„posílat“
uš-te-bi-la-ku	EA 99:*05; 367:03; 370:03 (Egypt)
ul-te-bi-la-ak-ku <sup>408</sup>	EA 369:03 (Egypt)

### prézens 3. os. sg. masc.

Z kontextu úvodní pasáže vyplývá, že v případě první skupiny slovesných forem nebyla písařem zaznamenána reduplikace druhého konsonantu. V tomto

<sup>407</sup> V případě čtyřradikového kořene s prefixem *u-*.

<sup>408</sup> Tvar s připojeným ventivem a sufigovaným zájmenem.

případě se pravděpodobně jedná o rozšířený Gt kmen prezenta, nicméně nelze vyloučit ani préteritum Gtn kmene s lexikálním významem „posílat informace“.<sup>409</sup> Stejný slovesný tvar se objevuje i v dalších pasážích Amarnských dopisů, tedy v jiném významovém kontextu, kde byl postupně identifikován jako koruptní D, resp. Dt kmen<sup>410</sup>, či nejnověji jako západosemitský qatVI<sup>411</sup>.

šapāru(m)	„posílat“
iš-ta-par	EA 94:01(??); 108:01; 116:01; 123:01 (Byblos)
iš-tap-par	EA 121:01(??); 122:01 (Byblos)

#### 9. 2. 4. 1. 2. Sufigovaná konjugace<sup>412</sup>

Slovesné tvary<sup>413</sup> sufigované konjugace jsou v úvodních formulích Amarnských dopisů doloženy v menší míře než tvary prefigované konjugace (viz výše), nicméně v některých případech dochází k nahrazení prefigovaných tvarů tvary sufigovanými (srov. 9. 4. „Morfosyntax slovesa“). Stejně jako u prefigované konjugace, tak i zde lze vysledovat jak standardní akkadské tvary, tak i tvary značně ovlivněné substrátovým jazykem písařů.

##### stativ 1. os. sg.

Z povahy analyzovaného textu vyplývá, že slovesný tvar akkadského stativu je zastoupen relativně dobře, zejména ve spojení s konstatováním stavu pisatele, srov. šalāmu(m) „být zdrav, prosperovat, dařit se“, nicméně tvary slovesa maqātu(m) „padat“ jsou poněkud neobvyklé. V případě tvarů akkadského stativu 1. os. sg. je

<sup>409</sup> Srov. AHw: 1171.

<sup>410</sup> Tak ALBRIGHT – MORAN (1950: 165 a násl.); RAINEY (1971: 163 pozn. 61) či nejnověji RAINEY (1996a II: 133-135).

<sup>411</sup> Viz SMITH (1998: 134-135).

<sup>412</sup> Označovaná v akkadštině jako stativ, resp. permansiv, v hebrejské gramatice či gramatice etiopských jazyků se používá termín perfektum. Jednotlivé kategorie však mají odlišný časový obsah.

<sup>413</sup> Sufigovaná konjugace je zastoupená pouze 1. os. sg. a 3. os. sg. masc.



situace obdobná jako u prefigované konjugace akkadského préterita 1. os. sg. Zatímco tvar slovesa *šalāmu(m)* je tvořen dle standardní akkadštiny, pak v případě slovesa *maqātu(m)* dochází ke kombinaci akkadského slovesného kmene s kanaánským morfémem 1. os. sg. *-tʾ*<sup>414</sup>.

<i>šalāmu(m)</i>	„dařit se“
<i>šal-ma-ku</i>	EA 34:03 (Alašija)
<i>maqātu(m)</i>	„padat“
<i>ma-aq-ta-ti</i>	EA 63:06; 65:05 (Amurru); 282:04; 283:06 (Qiltu); (?)336:05(?)
<i>ma-aq-ta-ti<sub>7</sub></i>	EA 138:04 (Byblos)
<i>ma-aq-ti-ti</i>	EA 64:05 (Amurru); 284:04, 05(?) (Qiltu)

#### stativ 2. os. sg. masc.

Tento slovesný tvar, rozšířený o zdůrazňovací partikuli *lū* (viz oddíl 9. 5. „Předložky, spojky, částice“), je v Amarnském korpusu zdravicích formulí zastoupen výhradně v dopisech egyptské provenience, kde zcela pravidelně reflektuje tvar standardní akkadštiny, tvořený prostřednictvím sufixu *-āta*.

<i>našāru</i>	„střežit“
<i>lu-ú na-ša-ra-ta</i>	EA 99:*07-08; 367:04; 370:05 (Egypt)

#### stativ 3. os. sg. masc.

Stejně jako v případě stavivu 1. os. sg. je slovesný tvar slovesa *šalāmu(m)* „být zdrav, prosperovat, dařit se“ doložen pouze v jednom případě – dopisu EA 34 z Alašije –, kde je užito korektní akkadské formy s nulovým sufixem.

<i>šalāmu(m)</i>	„dařit se“
------------------	------------

<sup>414</sup> Srov. hebr. sufix *-ti*; resp. bibl. aram. *-et/-t-*.

ša-lim

EA 34:04 (Alašija)

Sufigovaná konjugace je v korpusu Amarnských dopisů zastoupena v menší míře než slovesné tvary konjugace prefigované. Dopisy z Egypta i Alašije užívají korektních akkadských forem, zatímco některé texty z Amurru, Byblu a Qiltu, včetně jednoho textu bez stanovené provenience, vykazují vliv substrátového kanaánského jazyka – srov. morfém 1. os. sg. *-ti*.

### 9. 2. 4. 1. 3. Injunktivní slovesné tvary

Již výše bylo uvedeno, že se ve standardní akkadštině vyskytují dvě injunktivní slovesné formy – imperativ a desiderativ. obě kategorie jsou zastoupeny také v úvodních pasážích Amarnských dopisů.

#### imperativ 2. os. sg. masc.

Všechny tvary imperativu jsou (stejně jako ve standardní akkadštině) tvořeny prostřednictvím slovesného kmene prefigované konjugace a příslušného vokálu. Veškeré dobře doložené imperativní tvary slovesa qabû „říkat“ se v Amarnském korpusu vyskytují výhradně v úvodních formulích. Společně se zbývajícími slovesnými tvary verb lamādu(m) „vědět, poznat“ a našāru(m) „střežit, hlídat“ pravděpodobně náleží k akkadským frázím, které byly dlouhodobě tradovány v písařské tradici.

qabû(m)

„říkat“

qí-bí-ma

EA 232:02; 233:03; 235+327:04 (Akko); 223:03(?) (Akšapa); 35:01(?); 37:02; 38:01; 40:02 (Alašija); 63:02; 64:02; 65:02(?) (Amurru); 3:02; 6:02; 8:02(?); 9:02; 12:02 (Babylónie); \*202:02 (Bašan); 141:03; \*\*98:02 (Bejrút); 82:02; 84:02; 87:02; 90:02(?); 95:01; 96:02; 102:02; 104:02; 118:02; 126:01; 130:02; 132:02 (Byblos); 195:03 (Damašek); 1:02; 162:01; 367:02; 370:02

	(Egypt); 363:02 (Enišasi); 296:03 (Gaza); 267:03; 268:02; 269:03; 270:03; 271:03; 292:02; 294:02; 297:02 (Gezer); 266:03(?) (Gintikirmil); 175:02; 185:02 (Ḥasi); 227:02 (Ḥašór); 174:02 (Ḥašabu); 41:03; 44:02 (Ḥatti); 198:03 (Kumidi); 330:02 (Lakiš); **193:04 (Lapana); 242:02; 243:02(?); 244:02; 246:02; 365:02 (Megiddo); 17:02; 19:02; 21:04; 23:03; 28:03; **18:01 (Mitanni); 183:02 (Mušihuna); 206:03 (Naziba); 255:02; 256:02 (Piḥilu); 204:03 (Qanu); 55:01 (Qatna); 278:03; 279:03(?); 280:03; 281:04; 366:02 (Qiltu); 192:03 (Ruḥizza); 144:03 (Šidon); 201:02 (Širibašani); 224:02; 225:02 (Šamḥuna); 203:02 (Šašimi); 252:02 (Šekem); *295:02(?) (Tyr); 205:02 (Ṭubu); (?)EA 58:01(?); 209:02; 210:02(?); 211:02; 213:02; 216:02; 217:02(?); 220:02; 221:03; 222:02; 226:02; 229:02; 230:01; 239:02(?); 248:03; 249:02(?); 250:01; 257:02(?); 261:02; 262:02; 273:03; 274:03; 275:03(?); 337:03; 339:03(?)
qí-bi-ma	EA 15:02; 16:02(?) (Asýrie); 286:01; 290:02 (Jeruzalém); (?)EA 200:03(?); 207:02(?)
qí-bi-mi	EA 362:01 (Byblos)
lamādu(m)	„vědět, poznat“
li-ma-ad	EA 34:03 (Alašija)
našāru(m)	„střežit“
uṣ-ṣur	EA 99:*07; 367:04; 370:04 (Egypt)

### desiderativ 3. os. pl.

V úvodních pasážích Amarnských dopisů se tvary desiderativu vyskytují velmi vzácně a zastoupeno je zde především vyjádření kladného přání, označované tradičními akkadskými gramatikami jako prekativ. Tento slovesný tvar vychází z paradigmatu akkadského préterita rozšířeného prekativní partikulí *l*<sup>415</sup>, resp.

<sup>415</sup> Realizovaném jako *li-* v případě 1. os. sg. a jako *lu-* ve všech 3. os. sg. i pl.

samostatně stojící partikulí *i*.<sup>416</sup> Ve všech existujících případech kontext jednoznačně hovoří pro gramatickou kategorii 3. os. pl., ale tyto tvary jsou tvořeny dle akkadské gramatiky pouze do určité míry. Prefix prekativu je *i* v případě 3. os. pl. realizován jako *li-* a u žádného tvaru není dochován vokalický sufix *-ū*, resp. *-ā*.

ša'ālu(m)	„ptát se“
li-iš-al	EA 96:06 (Byblos); **97:03(?) (Bejrút)
nadānu(m)	„dávat“
li-din	EA 102:06 (Byblos)

## 9. 2. 4. 2. NEURČITÉ SLOVESNÉ TVARY

### infinitiv

Z kategorie neurčitých tvarů slovesa, tedy infinitivu, participia a verbálního adjektiva, je v korpusu zastoupen pouze prvně jmenovaná kategorie infinitivu. Všechny doložené tvary náležejí ke G kmeni a obvykle následují buď po předložce (*ana*), nebo po relativní partikuli *ša*. K převážné většině tvarů je připojen též genitivní pronominální sufix 2., resp. 3. os. sg. masc.

qabû(m)	„říkat“
qa-bé-e	EA 99:*06; 367:03; 369:03; 370:04 (Egypt)
kabāšu(m)	„kráčet“
ka-ba-ši-ka	EA 366:06 (Qiltu)
ka-bá-ši-ka	EA 255:05 (Piḫilu); 241:06 (Šaruna); 254:03 (Šekem); (?)EA 213:05
ka-bá-ši-[k]a <sub>4</sub>	(?)EA 220:06
ka-bá-š[e-ka]	EA 253:04 (Šekem)

<sup>416</sup> V případě 1. os. pl.

ka-bá-SA-ka <sub>4</sub>	EA 198:07 (Kumidi)
ka-bá-sí-ka	EA 195:07 (Damašek)
ka-ba-ši-šu	EA 232:05; 234:06 (Akko); (?)EA 231:08
ka-bá-ši-šu	EA 233:08 (Akko); 185:06 (Ḥasi)
ašābu(m)	„sedět“
a-ša-bi-ka	EA 195:08 (Damašek)

### 9. 2. 4. 3. ROZŠÍŘENÉ SLOVESNÉ KMENY

Ve sledovaném korpusu jsou zastoupeny tvary nejen jednoduchého (G) slovesného kmene, ale též tvary kmenů rozšířených (Gt, Š). Použití rozšířených kmenů není nijak limitováno geografickým místem původu písaře a rozšířené kmeny jsou aktivně užívány ve všech oblastech. Nejčastěji jsou zastoupeny tvary Gt kmene a to prostřednictvím tvarů slovesa \*šḥn „kořit se“. Tento slovesný kmen s infixem *-t-* obvykle ve standardní akkadštině vyjadřuje recipocitu, separativnost či reflexivnost a v případě slovesa \*šḥn se pravděpodobně jedná o jeho reflexivní význam<sup>417</sup> („kořím se“, resp. „věru se kořím“).

iš-ta-ḥa-ḥi-in	EA 320:13, (?)304:12(?)
iš-ti-ḥa-ḥi-in	EA 329:12; (?)301:10; 303:10; 307:*02; 311:13(??)
iš-ti-ḥi-ḥi-in	(?)EA 302:10
lu-ú iš-ta-ḥa-ḥi-in	EA 319:03; 321:14; 322:12; 323:06, 07; 324:08; 326:07; 298:12; 378:08; 314:08; 315:06; 328:14; (?)EA 305:12; (?)306:09; (?)308:*07(?)
lu-ú iš-tu-ḥa-ḥi-in	EA 325:08

<sup>417</sup> Pokud nepřijmeme Tropperovo vysvětlení (TROPPER 1991: 91-94), že se jedná o ŠD resp. ŠDt préteritum slovesa √k<sup>n</sup>.

lu-ú iš-tu-ḫu-ḫi-in EA 331:10-11; (?)EA 261:02; (?)262:02; (?)273:03; (?)274:03;  
(?)275:03(?); 337:03; 339:03(?)

Dalším zástupcem Gt kmene jsou pravděpodobně přítomní tvary slovesa šapāru(m)<sup>418</sup> „posílat“, které však bývají analyzovány také jako préteritum Gtn kmene<sup>419</sup>, chybně zapsané tvary D či Dt kmene<sup>420</sup>, případně jako tvary západosemitského qatVI<sup>421</sup>. Z kontextu však vyplývá, že tento tvar by měl být analyzován jako prézens 3. os. sg. masc., nicméně význam infixu *-t-* není v této souvislosti zřejmý.

iš-ta-par EA 94:01(??); 108:01; 116:01; 123:01

iš-tap-par EA 121:01(??); 122:01

Akkadský Š kmen je v korpusu zastoupen pouze tvary slovesa abālu(m) „posílat“ v dopisech egyptské provenience, kde zřejmě nese – stejně jako ve standardní akkadštině – kauzativní význam.

uš-te-bi-la-ku EA 99:\*05; 367:03; 370:03 (Egypt)

ul-te-bi-la-ak-ku EA 369:03 (Egypt)

### 9. 3. MORFOSYNTAX JMÉNA

Obdobně jako v dalších dialektech středobabylónštiny, stejně jako v ojedinělých případech v textech ze závěrečných fází starobabylónštiny<sup>422</sup>, i

<sup>418</sup> Všechny doložené příklady pocházejí z korespondence z Byblu.

<sup>419</sup> Srov. AHw: 1171.

<sup>420</sup> Viz ALBRIGHT – MORAN (1950: 165 a násled.); RAINEY (1971: 163 pozn. 61) či nejnověji RAINEY (1996a II: 133-135). V tomto případě by však byl slovesný prefix *u-*, nikoliv *i-*, jak je doloženo.

<sup>421</sup> Viz SMITH (1998: 134-135).

<sup>422</sup> Srov. JUCQUOIS (1963: 260).

v Amarnském korpusu dochází k odpadání mimace.<sup>423</sup> Pádové koncovky jsou však užívány stejným způsobem jako v soudobých středobabylónských textech. Ke korektnímu užívání akkadského pádového systému jistě přispívá jeho blízkost s pádovým systémem substrátového jazyka písařů. Böhlův závěr (BÖHL 1909: 33), že v Amarnském korpusu často dochází k použití akuzativu<sup>424</sup> na místě genitivu není v analyzovaném korpusu zřejmý.

Významnou odchylkou v užití akkadského pádového systému je genitiv, který v textech ze syropalestinského regionu<sup>425</sup> následuje po partikuli *umma*, zejména v úvodních pasážích při uvození jména odesílatele dopisu. Rainey (RAINEY 1996a III: 176-180) vysvětluje tento fenomén jako genitivní spojení dvou substantiv, kdy na prvním místě stojí *umma* považuje za substantivum s významem „poselství, vzkaz“ a následující jméno tak musí být v genitivu. Genitivu je též užito v případě vícenásobných spojení, kdy v genitivu nestojí jen jméno bezprostředně následující po předložce, ale následují i další nominální členy tohoto spojení. Další ojedinělé a nepravidelné příklady koruptního užití pádového systému lze v Amarnském korpusu identifikovat jako písařské chyby.<sup>426</sup>

V celém korpusu se objevuje pouze jediný příklad kanaánského adverbiálního akuzativu -a(m) a to v případě dopisu EA 195:12-13 z Damašku ve spojení (12) KIN.<NIM> še-ri.MEŠ (13) u le-lá-ma „rána(pl.) a večer“.

Genitivní konstrukce jsou písaři užívány bez problémů a to dle akkadských pravidel, tedy buď prostřednictvím dvou vedle sebe stojících jmen, případně nepřímým spojením prostřednictvím partikule *ša*.

<sup>423</sup> Většinu dochovaných tvarů lze považovat za ustrnulé akkadské fráze. Jejich výskyt se však omezuje na těla dopisů a stojí tak tudíž mimo sledovaný korpus.

<sup>424</sup> Srov. LUGAL ta-am-ḥa-ra v EA 76:03; 79:03; 107:03; 108:03; \*\*81:02(?).

<sup>425</sup> A v jednom textu z Alašije, viz EA 38:02.

<sup>426</sup> Srov. EA 34:04 iš-tu šul-mu-ka<sub>4</sub>.

## 9. 4. MORFOSYNTAX SLOVESA

Pod vlivem substrátového (západosemitského) jazyka se v Amarnském korpusu syropalestinské provenience vyvinulo odlišné užití akkadského préterita. Zatímco akkadský slovesný tvar *iprus* primárně vyjadřuje minulý čas, pak v tomto případě je zřejmé, že tato slovesná forma nese spíše význam prezenta-futura, což zejména odráží jeho užití v prostrační pasáži („padám“, příp. „(věru) se kořím“). Obdobný časový význam jako „préteritum“ zřejmě nese též akkadské perfektum v případě slovesa *abālu(m)* „posílat“<sup>427</sup>, kdy je z kontextu zřejmé, že nemůže vyjadřovat minulou akci. Pravděpodobně se zde jedná o fenomén zdokumentovaný i v dalších dialektch periferní akkadštiny,<sup>428</sup> kdy akkadské perfektum i préteritum mají stejné funkce, nicméně tvary perfekta jsou písaři upřednostňovány u slabých sloves. Pokud bychom přijali interpretaci slovesného tvaru *iš-ta-ḡa-ḡi-in* apod. jako perfekta slovesného kořene \*šḡḡn, pak by o zaměnitelnosti obou slovesných forem svědčila též distribuce slovesných tvarů v prostračních pasážích. Zcela volně zde dochází k záměně standardního akkadského préteritního *amqut* „padám“ a *ušḡḡin* „kořím se“ za tvar *ištaḡḡin* „kořím se“ s infigovaným *-t*<sup>429</sup>.

V úvodních formulích se běžně objevují i konvenční standardní akkadské tvary – např. imperativ slovesa *qabû* –, které jsou užívány v souladu s akkadskou gramatikou. Právě tento tvar i jeho korektní užití je doložen výhradně v úvodních floskulích dopisů.

<sup>427</sup> Srov. EA 99:\*05; 367:03; 370:03 (uš-te-bi-la-ku), EA 369:03 (ul-te-bi-la-ak-ku).

<sup>428</sup> GORDON (1938: 215-219); WILHELM (1970: 31-32); RAINEY (1971a) a HUEHNERGARD (1979: 345).

<sup>429</sup> Proti tomu srov. stanovisko A. F. Raineyho (RAINEY 1996a II: 110), který tento tvar identifikuje jako préteritum Gt kmene. Srov. „nicméně nemůžeme vyloučit obecně přijímaný názor, že tyto tvary jsou toliko préterity G kmene s infigovaným *-t* (odvozenými) od ‘churrizovaného’ kořene *šukēnu*. Jejich výskyt ve formulích (vyjadřujících) úctu, kde se obvykle jako sloveso vyskytuje akkadské préteritum G kmene *amqut*, je kuriozitou“.



Williamu L. Moranovi (MORAN 1950/2003) se v korpusu z Byblu<sup>430</sup> podařilo bezpečně identifikovat existenci dalších slovesných kategorií, které nejsou zastoupeny ve standardní akkadštině. Z hlediska analyzovaného korpusu úvodních formulí je významná především existence a paradigmatické užívání slovesného tvaru *jaqtul* s jussivním významem.<sup>431</sup> Z obsahového kontextu vyplývá, že jussivní význam lze očekávat zejména v částech dopisů vyjadřujících určitou prosbu či žádost směřovanou k adresátovi. V dopisech z Byblu se tato situace vyskytuje často v situaci, kdy je tato prosba směřována k bohyni „Paní Byblu“ – srov. především „Paní Gubly (necht') zajistí sílu králi, mému pánovi“ či „Paní Gubly (necht') zajistí Tvou ctihodnost v přítomnosti krále, Tvého pána“ (viz kap. 7. 13. „Byblos“). Jussivní význam tvaru *tid(d)in*<sup>432</sup> potvrzuje i ojedinělý výskyt korektního akkadského prekativu *lid(d)in* ve stejném významovém kontextu (EA 102:06). Slovesný tvar (préteritum 3. os. sg. fem.) je tvořen prostřednictvím prefixu *t-* a nulovým sufixem. Tato výstavba též odpovídá slovesnému tvaru *jaqtul*.

Poněkud odlišnou situaci představuje ve stejném korpusu tvar 3. os. pl. *tid(d)inū*. W. L. Moran (MORAN 1948: pozn. 6) původně interpretoval tuto konstrukci sg. fem. s plurálem jako kolektivum. Později však upozornil (MORAN 1950/2003: 59-61), že ne všechny tyto tvary s podmětem v plurálu lze považovat za 3. os. sg. fem. Jeden z jeho argumentů je založen i na analyzovaném materiálu. Podle Morana je tento tvar používán jako jussiv, neboť je zřejmé, že slovesný tvar *tid(d)inū* je plurálem *tid(d)in*. Ve dvou případech – EA 71:05 a 86:04 – však není subjekt vícenásobný, ale „Amon, bůh krále“. Podle Morana (MORAN 1950/2003: 59) se v tomto případě jedná o *plural majesticus*. Přítomnost plurálové koncovky slovesného tvaru ale může naznačovat, že písař toto spojení chápal jako dva

<sup>430</sup> Který nese mnoho společných prvků s celým syropalestinským regionem.

<sup>431</sup> MORAN (1950/2003: 47-49).

<sup>432</sup> Srov. EA 68:05; 73:05; 74:03; 75:04; EA 76:04; 78:04(?); 79:04; 83:03; 85:04; 105:03; 107:05; 108:04; 109:03; 112:04; 116:04; 118:07; 119:04; 121:04; 122:05; 123:05; 125:06; 130:05; 132:04; \*114:03; \*\*81:03.

samostatné členy – „Amon“ a „bůh krále“. Pro užití egyptského spojení *Imn-R<sup>c</sup>-nšw-nṯrw(-R<sup>c</sup>-Ḥr-3ḥtj)* „Amenre, král bohů (Re-Harachtej)“, srov. výše kap. 8. 2. 2. „Odesílatel“.

## 9. 5. ČÁSTICE, PŘEDLOŽKY, SPOJKY

Z povahy analyzovaného materiálu vyplývá, že v korpusu nejsou zastoupeny žádné negativní částice. V úvodních pasážích se vyskytují jak samostatně stojící částice, tak sufigované.

### ČÁSTICE SAMOSTATNÉ

#### **annakam**

Lokativní asyrská částice *an-na-kám* blízkého určení je v Amarnském korpusu užito pouze v jednom případě – dopise \*EA 170(1):05 (Amurru).

#### **danniš/magal**

Částice *danniš* je obvykle ve spojení se slovesnými tvary užívána především v severním regionu (srov. EA 35:05, 08; 37:07; 38:06 [Alašija]; \*170(1):06 [Amurru]; 41:06 [Ḥattī]; 17:10; 19:08; 21:12; 23:12; 26:06; 27:06; 28:11; 29:05 [Mitanni]). V dalších dopisech z Alašiji (srov. EA 33:08; 34:07; 39:09), stejně jako v dopise EA 166:05 (Amurru) a EA 1:09 či 5:12 (Egypt) je pro identické vyjádření „velmi“ písaři užito výrazu *magal*. Výraz *magal* je ve zdravicích formulích vždy ve statu konstruktu. Obě částice mohly být pro zdůraznění významu reduplikovány.

#### **inūma**

Akkadská podřadící částice *inūma* „nyní“ je v úvodních pasážích Amarnských dopisů doložena jen vzácně, srov. EA 34:03 (Alašija).

**lū**

Tato zdůrazňovací částice je v analyzovaném korpusu doložena výhradně v prostrační pasáži ve spojení se slovesným tvarem vyjadřujícím dehonestaci odesílatle dopisu 1. os. sg. prét. \*š<sup>h</sup>h<sup>n</sup> „kořit se“<sup>433</sup> nebo maqātu(m) „padat“<sup>434</sup>. Geografická distribuce jejího užití odpovídá pouze oblasti jižní Palestiny. Odlišným případem je užití částice lu-ú společně se jmenným tvarem šul-mu. Tento tvar nahrazuje ve všech dialektch periferní akkadštiny pozdní doby bronzové standardní starobabylonské lū balṭāta „necht' žiješ“, tedy spojení částice lū se stativním slovesným tvarem.<sup>435</sup> Jmenná konstrukce lū šulmu je v Amarnském korpusu dobře doložena v případech tzv. „královské“ korespondence<sup>436</sup>, tedy bez souvislosti s místem původu příslušného textu.

**mila(anna)**

Užití této částice je v Amarnském korpusu omezeno na skupinu textů z Qiltu a Amurru. Moran (1992: 135 pozn. 1) ji překládá jako „zde a nyní“, ale není si jist její podobou a navrhuje možnosti *mila*, *mili*, *milanna* nebo *mila anna*? Nejjednodušší podoba *mila* je spojována s významem „více“.

**umma**

V adrese dopisu se objevuje pravidelně na místě uvozujícím identifikaci pisatele. Analýza úvodních částí dopisů potvrzuje Albrightovo stanovisko (ALBRIGHT 1942b), že v kanaánské oblasti následuje po této částici jméno v genitivu. Touto problematikou se dále zabývali také R. Marcus (MARCUS 1948) a především A. Goetze (GOETZE 1948), kterému se v chetitském korpusu podařilo

<sup>433</sup> Srov. lu-ú iš-ta-ḥa-ḥi-in - EA 319:03 (Aḥtiašna); 321:14; 322:12; 323:06, 07; 324:08; 326:07 (Aškalon); 298:12; 378:08 (Gezer); 314:08; 315:06 (Jurša); 328:14 (Lakíš); (?)EA 305:12; 306:09; 308:\*07(?); lu-ú iš-tu-ḥa-ḥi-in - EA 325:08 (Aškalon); lu-ú iš-tu-ḥu-ḥi-in - EA 331:10-11 (Lakíš); (?)EA 261:02; 262:02; 273:03; 274:03; 275:03(?); 337:03; 339:03(?).

<sup>434</sup> Viz lu-ú am-qut-ma - EA 299:10 (Gezer).

<sup>435</sup> Pro stativní práci formy srov. GAG: 105-107, §81 a TESTEN (1993). Srov. také HUEHNERGARD (1983) pro rekonstrukci původního semitského stavu.

<sup>436</sup> V Amarnském korpusu je doložen pouze jeden případ korektního akkadského stativního tvaru šalim, srov. EA 34-04 (Alašija).

prokázat zaměnitelnost akkadské částice *umma* a výrazu *awātu(m)* „slovo“. Podle Raineyho (RAINEY 1996a III: 176-180) zřejmě kanaánští písaři tuto částici chápali jako „poselství, vzkaz“, čímž vysvětluje přítomnost genitivu u druhého člene tohoto spojení. Stejný fenomén je mimo kanaánskou oblast ojediněle doložen v dopisu z Alašiji (EA 38:02).

### ČÁSTICE SUFIGOVANÉ

- a(m)** Jednoznačně západosemitskou sufigovanou částicí je akuzativní *-a(m)*, srov. *le-lá-ma* (EA 195:13; RAINEY 1996a IV: 1-2).
- iš** Akkadský terminativ *-iš* se vyskytuje pouze jako součást výrazu *danniš* a má funkci elativu.
- ma/-mi**<sup>437</sup> Částice *-ma* se v Amarnských dopisech vyskytuje v adresách i zdavicích formulích. Jako součást adresy pravidelně uvozuje přímou řeč, kde je obvykle připojena k prvnímu slovu přímé řeči<sup>438</sup>. Ve stejném kontextu je užíváno také tvaru *-mi*. Ke stejnému závěru dospěl i Moran (MORAN 1950/2003) v korpusu dopisů z Byblu. Užití částice *-mi* je v korpusu omezeno na malou skupinu textů, srov. *am-qut-mi* [EA 286:04; 288:04 (Jeruzalém); (?)EA 239:07]; *am-qú-ut-mi* [EA 228:09 (Ḫašór)]; *ti-di-<nu>-mi* [EA 77:05 (Byblos)] a *qí-bi-mi* [EA 362:01 (Byblos)].

<sup>437</sup> Pro odlišnou realizaci jako *am-qú-ut-me*, srov. EA 244:08 (Megiddo); 224:05 (Šamḫuna).

<sup>438</sup> V tělech Amarnských dopisů je částice *-ma* doložena také jako prostředek zdůraznění výrazu či jako označení logického predikátu (IZRE'EL 1991 I: 329-330).

**-um(ma)** Součástí způsobu provedení prostrace („na břicho (a) na záda“) je adverbiální částice -um(ma) – tj. akkadský lokativně-adverbiální sufix.<sup>439</sup>

## PŘEDLOŽKY

Užití předložek v adresách a zdavicích formulích Amarnských dopisů se nijak významně neodlišuje od korespondence babylónského původu.

**ana** Předložka ana v adrese – tedy určení adresáta dopisu – značí směr, příp. je užívána v lokativním smyslu „v, ve“ a může se pojit se slovesným tvarem infinitivu.

**ina** Význam předložky ina je ve sledovaném korpusu jednoznačně lokativní – „v, ve“.

**ištu** Kromě obvyklého užití v lokativním smyslu „z“ se u malé skupiny textů v severní části regionu objevuje také význam „pokud se týká“ (srov. EA 34:04 [Alašija]; EA 166:04; \*170(1):05 [Amurru]). Pouze v korpusu zdavicích formulí z Tyru se vyskytuje spojení **ištu šupal(i)** s lokativním významem „pod“, srov. EA 146:04-05; 147:04; 149:04; 151:04, 152:03; 154:04.

**itti** Předložka itti (se sufigovaným zájmenem 2. os. sg. masc.) je v úvodních formulích zastoupena pouze ve skupině dopisů z Egypta (EA 99:\*09; 367:05; 370:06). Její užití ve významu „s“ odpovídá standardní akkadštině. V kanaánském korpusu doložený význam „do, směrem k“ (srov. IZRE'EL 1977, 1978) není možné v úvodních formulích potvrdit.

<sup>439</sup> Srov. GAG: 87-88, §66. Podle Salonena (SALONEN 1967: 69 pozn. 1) se i v akkadštině jedná o „kanaánismus“.

## SPOJKY

V úvodních formulích je běžně zastoupena souřadící spojka „a“ realizovaná jako akkadské **u** či **ù**. Souřadící vztah může být vyjádřen pouhou apozicí dvou či více jmenných členů. Podřadící spojky nejsou v souvislosti s adresou či zdravicími formulemi v korpusu zastoupeny.

## 9. 6. SYNTAX

V akkadských textech ze starobabylónského, staroasyrského, středo-babylónského i středoasyrského období je sloveso obvykle na poslední pozici ve větě.<sup>440</sup> V analýze akkadského korpusu dopisů z Mitanni však H.-P. Adler (ADLER 1976: 94) konstatoval, že může docházet k porušení tohoto pravidla, neboť sloveso se v textech vyskytuje také na počátku nebo uprostřed věty. Pozice slovesa na počátku věty je ale mnohem častější v západosemitských jazycích.

Neboť vliv západosemitského substrátového jazyka byl konstatován již v kategoriích morfologie slovesa (viz kap. 9. 2. 4.) – srov.  $\sqrt{*šhḥn}$  „kořit se“ a maqātu(m) „padat“, je nutné zjistit, zda kromě „kanaánizace“ gramatického tvaru došlo i k ovlivnění slovesné syntaxe.

Distribuce slovesných tvarů kořene  $\sqrt{*šhḥn}$  s prefixem *i-*<sup>441</sup> v 1. os. sg. préterita ve větě je identická nejen s korektními akkadskými tvary odvozenými od

<sup>440</sup> Srov. GAG: 183, §130c.

<sup>441</sup> Srov. iš-ta-ḥa-ḥi-in - EA 320:13 (Aškalon); (?)EA 304:12(?); iš-ti-ḥa-ḥi-in - EA 329:12 (Lakíš); (?)EA 301:10; 303:10; 307:\*02; 311:13(?); iš-ti-ḥi-ḥi-in - (?)EA 302:10; lu-ú iš-ta-ḥa-ḥi-in - EA 319:03 (Aḥtiašna); 321:14; 322:12; 323:06, 07; 324:08; 326:07 (Aškalon); 298:12; 378:08 (Gezer); 314:08; 315:06 (Jurša); 328:14 (Lakíš); (?)EA 305:12; 306:09; 308:\*07(?); lu-ú iš-tu-ḥa-ḥi-in - EA 325:08 (Aškalon); lu-ú iš-tu-ḥu-ḥi-in - EA 331:10-11 (Lakíš); (?)EA 261:02; 262:02; 273:03; 274:03; 275:03(?); 337:03; 339:03(?).

stejného kořene s prefixem *u-*<sup>442</sup>, ale i s tvary 1. os. sg. préterita slovesa *maqātu(m)*<sup>443</sup>.

Dalšími tvary ovlivněnými substrátovým jazykem jsou příklady 1. os. sg. stativu slovesa *maqātu(m)* „padat“, kdy je k akkadskému slovesnému kořeni sufigován kanaánský morfém 1. os. sg. Tyto tvary jsou však ve sledovaném korpusu zastoupeny velmi zřídka – srov. *ma-aq-ta-ti* (EA 63:06; 65:05 [Amurru]; 282:04; 283:06 [Qiltu]; (?)336:05[?]); *ma-aq-ta-ti<sub>7</sub>* (EA 138:04 [Byblos]) a *ma-aq-ti-ti* (EA 64:05 [Amurru]; 284:04, 05(?) [Qiltu]). Právě prostrační pasáž dopisu vykazuje značnou variabilitu syntaxe. Také v tomto případě je zřejmé, že „kanaánizovaný“ slovesný tvar žádným způsobem neovlivňuje slovesnou syntax.

Součástí úvodních formulí jsou také věty jmenné a použití těchto konstrukcí není v Amarnském materiálu omezeno jen na určitou geografickou oblast. Všechny příklady jmenných vět odpovídají akkadské syntaxi<sup>444</sup>: tedy pořadí subjekt – predikát. Roli subjektu plní obvykle samostatná osobní zájmena v nominativu (srov. 1. os. sg. – *\*\*EA 364:06* [Aštartu]; 147:04, 149:04, 151:04, 154:04, 155:04 [Tyr]),

<sup>442</sup> Srov. *uš-ḫe-ḫi-in* - EA 232:09; 234:09 (Akko); (?)EA 221:07; *uš-ḫé-ḫi-in* - EA 233:13 (Akko); 366:09 (Qiltu); *uš-ḫe-ḫi-en* - EA 223:06 (Akšapa); 242:08 (Megiddo); (?)EA 222:07; <uš>-ḫe-ḫi-en - EA 235+327:09 (Akko).

<sup>443</sup> Srov. *am-qut* - EA 60:05; 156:03; 158:03; 161:03; 164:03; 168:03; *\*\*171:02* (Amurru); *\*\*364:06* (Aštartu); *\*202:06* (Bašan); 68:08; 94:03; 140:04 (Byblos); 195:15; 196:04 (Damašek); 269:08; 270:08; 271:08 (Gezer); 264:04; 265:04 (Gintikirmil); 290:04 (Jurša); 189:04 (Kadeš); 198:09 (Kumidi); 246:07; 365:07 (Megiddo); 206:08; (Naziba); 51:03 (Nuḫašše); 255:07; 256:04 (Piḫilu); 204:08 (Qanu); 52:04; 53:03; 55:03 (Qatna); 278:08; 283:04 (Qiltu); 191:03; 192:09 (Ruḫizza); 201:08 (Širibašani); 225:07 (Šamḫuna); 203:08 (Šašimi); 253:06 (Šekem); 147:03; 148:03; 149:03; 151:03; 153:03; 154:03 (Tyr); 205:08 (Tubu); 49:03; *\*48:03* (Ugarit); (?)EA 50:07; 199:04; 211:07; 216:09; 217:07; 220:09; 226:05; 230:03; 248:08; 250:03; 258:05; 259:05; 261:06; 262:06; 274:09; 275:08; 276:08; 337:09; *am-qut-mi* - EA 286:04; 288:04 (Jeruzalém); (?)EA 239:07; *am-qú-ut* - EA 63:06(?); 159:04 (Amurru); 325:06 (Aškalon); 141:08 (Bejrút); 71:03; 73:03; 74:05; 75:06; 76:06; 77:03; 79:07; 82:04; 83:06; 84:06; 86:03; 87:04; 88:04; 89:06; 90:05; 92:04; 93:03; 95:03; 102:04; 103:05; 104:05; 105:05; 107:08; 108:07; 109:05; 112:07; 116:06; 117:05; 118:05; 119:07; 121:07; 122:08; 124:06; 125:04; 130:08; 132:07; 136:05; *\*114:06*; *\*\*81:05(?)*; *\*\*91:02(?)* (Byblos); 187:08(?); 363:06 (Enišasi); 296:08 (Gaza); 267:08; 268:07; 292:07; 293:07; 294:06; 297:07 (Gezer); 177:05 (Guddašuna); 175:06; 185:08 (Ḥasi); 227:04 (Ḥašór); 174:07 (Ḥašabu); 316:08 (Jurša); 182:05; 184:07 (Mušihuna); 279:08; 280:08; 281:06 (Qiltu); 144:09; 143:04 (Šidon); 252:04 (Šekem); *\*295:07* (Tyr); *am-qú-ut-mi* - EA 228:09 (Ḥašór); *am-qú-ut-me* - EA 244:08 (Megiddo); 224:05 (Šamḫuna); *am-qú-qut* - EA 330:08 (Lakiš); *am-qut-ut* - EA 126:03; 362:04 (Byblos); *am-qa-ut* - (?)EA 212:04; *lu-ú am-qut-ma* - EA 299:10 (Gezer).

<sup>444</sup> Srov. zejména GAG: 180, §126 b, c.

zatímco predikátem je obvykle substantivum nebo jmenná fráze (v případě dopisů z Amarny se jedná o dobře doloženou frázi lū šulmu, *passim*).

V závěru tedy můžeme konstatovat, že slovesná syntax úvodních pasáží Amarnských dopisů analyzovaných v předkládané práci nevykazuje, na rozdíl od jejich morfologické struktury, žádné významné a jednoznačné ovlivnění substrátovým jazykem písařů. Struktura jmenných vět odpovídá srovnatelným akkadským textům ze stejného období.



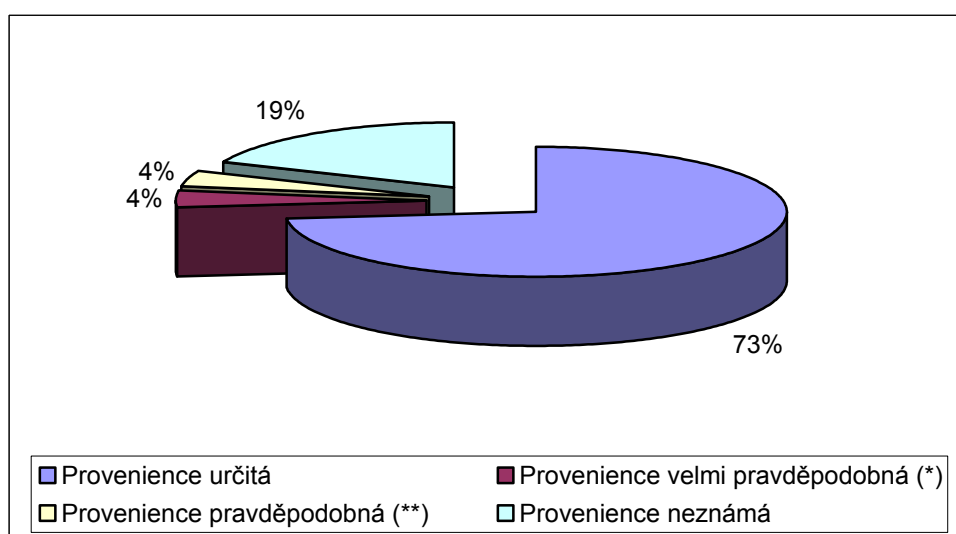
## 10. STANOVENÍ PŮVODU U DOPISŮ NEZNÁMÉ PROVENIENCE

Značná variabilita součástí úvodních pasáží, tj. adresy, odesílatele, resp. adresáta dopisu a prostrační části umožňuje, při detailní analýze, odhalit původ některých Amarnských dopisů, jejichž provenienci nebylo možno stanovit prostřednictvím jiných analýz. A to i navzdory převažujícímu přesvědčení, že úvodní sekce dopisů představují nejrigidnější a nejméně ovlivnitelné součásti korespondence.<sup>445</sup> Z celkového počtu 296ti analyzovaných textů tvoří skupina

---

<sup>445</sup> Obecně panuje představa, že se v případě těchto částí setkáváme s věrnými kopiemi tradičních mezopotámských vzorů, nicméně právě formální a lingvistická analýza nám ukázaly, že i v těchto pasážích je možno vysledovat určité odchylky od výše uvedených vzorů.

dopisů neznámého původu přibližně 19 % (tj. 56 dopisů, srov. obr. 10).<sup>446</sup> Ve snaze o určení místa původu příslušného textu se většina prací opírá o jeho obsahovou analýzu, případně do ní vnáší prosopografické prvky. Toto tvrzení platí i pro dvě nejnovější a nejobsáhlejší studie, tedy Moranovu (MORAN 1992) a Liveraniho (LIVERANI 1999) edici Amarnských dopisů. V případě Liveraniho však k určení provenience ve větší míře přistupují také hlediska topografická a stylistická.



Obr. 10 Struktura provenience EA dopisů

Ze srovnání Moranovy a Liveraniho edice jednoznačně vyplývá, že co do původu jednotlivých textů panuje mezi oběma autory shoda pouze v 19ti případech<sup>447</sup>, zatímco v 6ti dopisech<sup>448</sup> se jejich stanoviska diametrálně odlišují. Liverani<sup>449</sup> se také častěji vyjadřuje k provenienci dopisů, které Moran<sup>450</sup> ponechává stranou a nijak je nekomentuje. Z důvodu značné fragmentárnosti, která sice umožňuje rámcovou rekonstrukci úvodní pasáže, ale nikoliv jejích jednotlivých

<sup>446</sup> Srov. (?)EA 50, 58, 176, 178, 188, 199, 200, 207, 209, 210-217, 220-222, 226, 229-231, 238, 239, 248-250, 257-259, 261-263, 273-277, 301-309, 311, 312, 333, 336-339.

<sup>447</sup> Srov. (?)EA 58, 176, 207, 230, 249, 250, 257-259, 261, 262, 301-306 a 337. V případě (?)EA 248 tato shoda není uvedena explicitně.

<sup>448</sup> Viz (?)EA 215-217, 220, 238 a 239.

<sup>449</sup> Srov. (?)EA 178, 199, 200, 209, 211-214, 221, 222, 226, 231, 263, 273-277, 307-309. Liverani ve své edici vynechává dopis EA 333, nalezený jako jediný mimo Tell el-Amarnu v Tell el-Hesi.

<sup>450</sup> Obráceně toto platí pouze u dvou textů – (?)EA 229 a 336.

součástí, nebyly v této kapitole analyzovány následující dopisy – (?)EA 50, 188, 210, 214<sup>451</sup>, 263, 311, 312, 338 a 339.

První analyzovanou skupinu textů tvoří dopisy, kde mezi Moranem<sup>452</sup> a Liveranim<sup>453</sup> panuje shoda v jejich provenienci. Prvním z dopisů je text **(?)EA 58** adresovaný egyptskému panovníkovi. Dopis má, stejně jako všechny zde pojednané texty, dvojčlennou strukturu – tedy je tvořen adresou a prostrací. Již dříve bylo konstatováno (kap. 8. 2. „Typologie adresy“), že typ 2 adresy dle členění Sally W. Ahl představuje v korpusu naprostou majoritu 89% všech užitých adres, přičemž konkrétně typ ana PN<sub>2</sub> qí-bí-ma umma PN<sub>1</sub> je zastoupen v celkem 133 případech a to ze všech geografických oblastí, z čehož vyplývá, že není vhodný pro stanovení původu daného textu. Také prostrace představuje nejjednodušší dochovaný typ, který je doložen jak u dopisů adresovaných panovníkovi, tak i dalším egyptským hodnostářům. Z analýzy prostrace vyplývá, že naprostá většina dopisů s tímto typem prostrace byla sepsána v severní části palestinského regionu, stejně jako syrské oblasti. Severní provenienci dopisu potvrzuje také epiteton egyptského krále, který je pisatelem označován jako „velký král“, který se ve „vazalské“ korespondenci vyskytuje výhradně v dopisech z Amurru, Bít-Tenni a Byblu. Ke stejnému závěru dospěli i Moran s Liveranim, který dokonce specifikuje místo původu jako syrský vnitrozemský region Nuḥašše-Tunipu, což je závěr, který není možné na základě analýzy úvodních formulí jednoznačně potvrdit.

Identické místo původu stanovili Moran<sup>454</sup> (1992: 262) a Liverani (1999 I: 259-260) – tedy libanonskou oblast Biqá<sup>c</sup> – také v případě dopisu **(?)EA 176**. Pouze na základě paralel (viz dále) tak byla rekonstruována podoba adresy. Avšak struktura prostrace „Do prachu (u) nohou PN<sub>2</sub> – 7x (a) 7x – padám“ je však poměrně vzácná

---

<sup>451</sup> Zatímco pro Morana (MORAN 1992: 283) je tento text příliš fragmentární a neuvádí žádnou provenienci, tak Liverani (LIVERANI 1999 I: 255) na základě zmínky o Zitrijarovi předpokládá jihosyrský původ tohoto dopisu.

<sup>452</sup> MORAN (1992: 130-131, pozn. 1) usuzuje severní provenienci právě z epiteta „velký král“, ale také z písarského duktu dopisu a použité hlíny.

<sup>453</sup> LIVERANI (1999 I: 300) se při svém určení původu opírá především o onomastiku.

<sup>454</sup> Ačkoliv ne zcela explicitně, ale alespoň rámcově do oblasti Amqu.

a vyskytuje se pouze v případě dopisů EA 363 (Enišasi), EA 177 (Guddašuna), EA 175 (Ḥaši), EA 174 (Ḥašabu) a EA 182 (Mušihuna). S výjimkou posledně jmenovaného dopisu EA 182 jsou všechna ostatní místa lokalizována do oblasti údolí Biqáʿ, a právě tyto čtyři lokality se vyznačují zcela identickou podobou prostrace, včetně zápisu číslovek v uvedení způsobu prostrace „sedmkrát a sedmkrát“ (7 ù 7) i slovesného tvaru maqātu(m) „padat“ (am-qú-ut). Z hlediska úvodních formulí tedy neexistuje důvod předpokládat jinou provenienci dopisu (?EA 176 než jak navrhovali Moran i Liverani, tedy libanonské údolí Biqáʿ.

V případě následujícího dopisu není Moran (1992: 280) v případě určení místa původu zcela konkrétní, avšak stejně jako Liverani (1999 I: 255) je spojuje s působením egyptského hodnostáře Paḥury, tedy jižními částmi syrského regionu. Dopis (?EA 207 je tvořen adresou a prostrací, kdy ale ani jedna ze součástí není dostatečně průkazná pro stanovení jeho provenience. Dvojčlenný typ prostrace tvořený „směrovou frází“ (k nohám PN<sub>2</sub>) a slovesným tvarem (zde pouze rekonstruovaným) je v korpusu relativně dobře zastoupen, ale může pouze konstatovat, že je upřednostňován v dopisech hodnostářům (srov. EA 73, 82, 87, 93, 95, 102, 158, 164 a 256). V dopisu (?EA 207 je však adresátem bezesporu egyptský panovník a tento rys se objevuje také v obdobných textech z Amurru (\*EA 170(1)) , Gintikirmilu (EA 265), Ḥašóru (EA 227), Nuḥašše (EA 51), Ruḥizy (EA 191), Šekemu (EA 252), Tunipu (EA 59), Ugaritu (EA 49) a ve skupině textů bez určení provenience ((?EA 58, 178, 238, 249, 333). Díky značné geografické distribuci těchto lokalit není možné jednoznačně potvrdit či vyvrátit Moranovo a Liveraniho tvrzení.

Podobným případem jako (?EA 207 je i text označovaný jako (?EA 230, který Moran (1992: 290-291), s odvoláním na Naʿamana (1991: 401), i Liverani<sup>455</sup> (1999 I: 110-111) spojují s působením dalšího egyptského hodnostáře – Maji. Dopis je adresován egyptskému panovníkovi, který je titulován „král“ a „můj pán“, což jsou nejčastěji užívaná označení. Avšak ortografický způsob zápisu prostřednictvím

---

<sup>455</sup> Který oblast blíže určuje jako jižní Palestinu.

logogramu BE se vyskytuje pouze na dvou nepříliš vzdálených lokalitách – Byblu a Enišasi. Koruptní singulární tvar „ke Tvé noze“ (ř. 03 a-na GİR-ka) v aktu prostrace je v celém korpusu ojedinělý. Na základě pouhé jedné ortografické paralely s dopisy z Byblu a Enišasi však nemůžeme provenienci určit.

Moran (1992: 301-302; 385) hovoří o pisateli dopisu **(?)EA 248** Jašdatovi jako o spojenci Biridiji, vládce Megidda a Liverani (1999 I: 137-138) dokonce specifikuje místo jeho působení do Jezreelského údolí. Adresát dopisu – tedy egyptský panovník – je pisatelem blíže specifikován v adrese i prostraci jako „král, můj pán, Slunce, moji bohové“. Sám sebe označuje svým osobním jménem a prohlášením, že je „loajálním služebníkem krále“ a „prachem (u) nohou krále“. Právě první zmiňovaný epiteton se v korpusu vyskytuje jen u relativně omezené skupiny dopisů z Megidda (EA 242-244, 365), Ruḥizy (EA 192), Tyru (\*EA 295) a neurčené proveniencie ((?)EA 229, 258, 259, 261 a 262). Mezi těmito texty je velmi podobná struktura především u dopisů z Megidda a Ruḥizy. Pokud bychom přijali za potenciální oblast původ tohoto textu okolí Megidda, potvrdilo by se tak určení Morana a Liveraniho.

Pisatelem následujících dvou dopisů **(?)EA 249** a **(?)EA 250** je jistý Baḥu-UR.SAG a stejně jako v předchozím případě uvádí Moran (1992: 302, 381) místo jeho působení jako Palestinu, Liverani (1999 I: 139-140) je identifikuje s Jezreelským údolím. Oba dopisy se skládají z adresy a prostrace. Adresa je dle klasifikace S. Ahl typ 2, v němž je na prominentním prvním místě uvedeno jméno společensky významnějšího adresáta – v tomto případě egyptského krále (ř. 01 „králi, mému pánovi“), zatímco odesílatel se identifikuje svým jménem a na své podřízené postavení odkazuje prostřednictvím titulu „Tvůj služebník“ (249:03; 250:02). Narozdíl od textu (?)EA 250 není v prostračním aktu dopisu (?)EA 249 uveden způsob provedení prostrace, tedy „sedmkrát a sedmkrát“ (250:03). Nepřítomnost větší variability epitet pisatele i adresáta, stejně jako jednoduchá dvoj-, resp. trojčlenná struktura prostrace neumožňují na základě analýzy určit provenienci těchto dopisů.

Skupinu vytvářejí také dopisy **(?)EA 257**, **(?)EA 258** a **(?)EA 259**, jež spojuje jméno jejich pisatele Baʿlu-meħira. Moran (1992: 310-311, 381) je ve svém konstatování provenience opatrný stejně jako ve výše uvedených případech a omezuje se na konstatování, že tento vládce působil v palestinském regionu. Liverani (1999 I: 121-123) z blíže neuvedených důvodů spojuje místo jeho působení s oblastí Šekemu. Struktura úvodních částí dopisů je opět dvojčlenná, tedy sestávající z adresy a prostrace, ale jednotlivé součásti se do určité míry odlišují, kdy na jedné straně stojí dopis **(?)EA 257** a na straně druhé **(?)EA 258** a **(?)EA 259**<sup>456</sup>. Pouze ve druhé skupině o sobě pisatel hovoří jako o „loajálním služebníkoví“, což jej spojuje s některými texty z Megidda, Ruħizzy, Tyru a dalšími dopisy neznámé provenience (srov. výše). Tak jako ve výše uvedených případech není možné na základě analýzy úvodních částí specifikovat provenienci tohoto textu.

Za místo původu dopisů **(?)EA 261** a **(?)EA 262**<sup>457</sup> považuje Moran (1992: 312, 381) pravděpodobně palestinský region a také Liverani (1999 I: 127) čistě hypoteticky uvažuje o centrální Palestině. Oba dopisy mají identickou strukturu sestávající z adresy a prostrace. Pro jednotlivé součásti však platí stejná konstatování jako pro **(?)EA 258** a **(?)EA 259**, které jsou nejbližší paralelou k této skupině dopisů a opětovně nemůžeme jednoznačně určit jejich provenienci.

Nejpočetnější skupinu dopisů od stejného odesílatele tvoří v kategorii neznámé provenience texty jistého Šubandy (**(?)EA 301-306**). Oba autoři<sup>458</sup> se shodují, že místem jeho působení byla oblast Palestiny, nicméně Liverani (1999 I: 73-76) ji blíže specifikuje jako její jižní části. Všechny dopisy se vyznačují identickou strukturou, kdy adresát i pisatel jsou uváděni v rozšířené podobě. Dle členění ugaritské korespondence dle Sally W. Ahl odpovídají všechny zastoupené adresy typu 2, tedy ana PN<sub>2</sub> umma PN<sub>1</sub>, kdy ani v jednom případě není užito výzvy k promluvě prostřednictvím imperativního tvaru 2. os. sg. prét. s připojenou

<sup>456</sup> Vymezeno především na základě typu adresy, resp. přítomnosti a nepřítomnosti imperativního slovesného tvaru qí-bí-ma, označení pisatele jako „loajálního služebníka“ a ortografie zápisu způsobu prostrace („sedmkrát a semkrát“) či slovesného tvaru (am-qut).

<sup>457</sup> Pisatelem obou dopisů je Dašru.

<sup>458</sup> Pro Morana srov. MORAN (1999: 342-344, 384).

partikulí -ma, tj. qí-bí-ma „řekni“. Identita adresáta je uvedena v podobě rozšířené jmenné fráze – tzv. složený typ a sestává se z následujících prvků – „můj král“, „můj pán“, „moji bohové“, „mé Slunce“<sup>459</sup> a „Slunce, které je z nebes“. Identita adresáta je zaznamenána prostřednictvím jeho osobního jména v genitivu po partikuli umma, rozšířeným o další jmenné fráze – „Tvůj služebník“, „prach (u) Tvých (2) nohou“, resp. „pacholek Tvých koní“<sup>460</sup>. Také protrace je složena ze standardních prvků v pořadí: směrová fráze modifikovaná genitivní jmennou frází („ke 2 nohám krále, mého pána, mých bohů, mého Slunce, Slunce, které je z nebes“), způsob, resp. počet provedení („sedmkrát a sedmkrát“), slovesný tvar („se věru kořím“) a případně i způsobu<sup>461</sup> („na břicho a na záda“). Ve všech analyzovaných dopisech se objevuje ve spojení s aktem protrace duálová číslovka „dvě“ zapsaná logograficky, jejíž užití je v Amarnském korpusu dobře omezeno na palestinskou oblast (srov. výše, obr. 8). Výjimečně dobře je omezeno také užití slovesného tvaru 1. os. sg. \*šhḥn, příp. rozšířeným o zdůrazňovací partikuli lu-ú (srov. obr. 9). Formální a lingvistická analýza nás vedou k závěrům, že Liveraniho předpoklad o působišti Šubandy v jižní části Palestiny lze potvrdit a dokonce blíže definovat jako region v bezprostředním okolí Gezeru, Jeruzaléma, Qiltu, Aškalonu a Lakíše.

Posledním příkladem shody mezi Moranem a Liveranim je korespondence Ḥizira, za jehož působiště považují oba autoři Palestinu. Zatímco v případě (?)EA 337 je tato shoda oboustranná<sup>462</sup>, pak u dopisu (?)EA 336 Liverani (1999 I: 108-109)<sup>463</sup>, pravděpodobně opomenutím, o provenienci nehovoří. Oba dopisy mají identickou strukturu adresy (Ahl typ 2) i protrace. Slovesný tvar vyjadřující akt protrace se však liší – v dopise (?)EA 337 se jedná o běžné prít. 1. os. sg. amqut, zatímco v (?)EA 336 jde o kombinaci akkadského slovesného kmene s kanaánským morfémem 1. os. sg. -ti, srov. [m]a-aq-t[a-ti] „padám“. Tohoto slovesného tvaru je

<sup>459</sup> Vynecháno v případě dopisu (?)EA 301.

<sup>460</sup> Srov. (?)EA 303-306.

<sup>461</sup> Vynecháno pouze v (?)EA 302.

<sup>462</sup> Srov. MORAN (1992: 358-359, 382).

<sup>463</sup> Region blíže specifikuje jako oblast pod jurisdikcí Maji – tedy jižní Palestinu.

užito nejen v severněji položených oblastech – Amurru (EA 63-65) a Byblu (EA 138), ale také v jihopalestinském Qiltu (EA 282-284).

Nejrozsáhlejší skupinou dopisů jsou ty, u nichž Moran neurčuje místo původu, zatímco Liverani ano. Prvním z těchto textů je **(?)EA 178** jehož autorem je Ĥibija. Na základě topografických zmínek pokládá Liverani (1999 I: 264-265) za místo původu textu údolí Biqá<sup>c</sup>. Stejně jako v dalších dopisech hodnotářům tak i v tomto případě se dopis sestává z jednoduché podoby adresy a prostrace<sup>464</sup>, která neumožňuje blíže stanovit místo původu<sup>465</sup>.

Na základě topografických zmínek a stylistiky předpokládá Liverani (1999 I: 255-256) u dopisu **(?)EA 199** původ v oblasti jižní Sýrie. Celá adresa je rekonstruována a také na základě prostrace sestávající pouze ze dvou prvků – směrové fráze a slovesného tvaru není možné provenienci tohoto dopisu s jistotou stanovit.

Jihosyrský region je podle Liveraniho (1999 I: 255-256) místem původu u dopisu **(?)EA 200**, jehož pisateli jsou „Tvoji služebníci“. Slovesný tvar imperativu (qí-bi-ma)<sup>466</sup> v adrese je v rámci Amarnského korpusu považován za archaický a tradičně je spojován se severními oblastmi a to i v případě dopisů z Jeruzaléma<sup>467</sup>. Ojedinelá je prostrace, kdy na prvním místě stojí způsob provedení prostrace, na který navazuje slovesná forma a směrová fráze. Případů, kdy slovesná fráze navazuje na směrovou frázi je však několik a všechny tyto příklady lze lokalizovat do severního regionu (srov. Amurru, Bít-Tenni, Byblos, Qatna a Tyr), což by potvrdzovalo Liveraniho geografické zařazení tohoto textu.

<sup>464</sup> Ortografie zápisu ĜĪR.MEŠ-pí je identická v případě následujících textů – (?)EA 239, (?)302, 194 (Damašek), 187 (Enišasi), 185 (Ĥasi) a 252 (Šekem).

<sup>465</sup> Fráze [a-n]a ĜĪR-pí se v korpusu objevuje ještě v jednom případě – EA 184 z Mušihuny – ale další struktura dopisu je zcela odlišná.

<sup>466</sup> Viz EA EA 15, 16 (Asýrie); 286, 290 (Jeruzalém); (?)EA 207:02(?), resp. EA 362 (qí-bi-mi).

<sup>467</sup> Srov. Moran (MORAN 1975a).



Dopis **(?)EA 209**, jehož pisatelem je Zišamimi, je tvořen dvěma součástmi, tedy adresou a prostrací. Jako většina ostatních „vazalských“ dopisů tak i v tomto případě je na prvním místě uvedena identita adresáta, následovaná imperativním tvarem slovesa qabû „říkat“ a určením pisatele dopisu. V atypické prostraci typu „K PN<sub>1</sub> – padám – 7x a 7x – padám – před PN<sub>2</sub>“ se písař dopustil chyby tím, že ve směrové frázi místo „k nohám“ užil koruptní zápis ANŠE.MEŠ-pí-[k]a, tedy logogram GĪR nahradil prostřednictvím znaku ANŠE, ke kterému však připojil správnou podobu fonetického komplementu tak, jako by měl na mysli korektní výraz. Liveraniho tvrzení (1999 I: 255-256), že na základě topografických skutečností a stylistických kritérií musí dopis pocházet z jihosyrského regionu není možné potvrdit.

Pisatelem následujících tří dopisů – **(?)EA 211-213** – je Zitrijara a Liverani (1999 I: 254) předpokládá, že místem jeho působení musela být blíže nespecifikovaná oblast v jižní Sýrii. Ačkoliv dopisy spojuje jméno jejich pisatele, tak typy adresy i prostrace jsou odlišné. V případě adresy se jedná o dvě varianty typu Ahl 2, tedy ana PN<sub>2</sub> umma PN<sub>1</sub> (EA 212) a ana PN<sub>2</sub> qí-bí-ma umma PN<sub>1</sub> (EA 211, 213), které však dohromady tvoří v korpusu více než 89% všech analyzovaných textů a nepředstavují vhodné klasifikační kritérium. Zatímco ve dvou případech (EA 211 a 212) se pisatel identifikuje pouze svým osobním jménem a jednoduchým vyjádřením svého podřízeného postavení („Tvůj služebník“), tak v dopise **(?)EA 213** je jeho postavení rozšířeno dalšími jmennými frázemi – „prach (u) Tvých nohou“ a „hlína po které kráčíš“ (ř. 04-05). Právě poslední jmenovaný epiteton je doložen pouze u dopisů EA 255 (Piḫilu), EA 241 (Šaruna) a **(?)EA 220** (provenience neznámá). V případě všech tří dopisů tvoří prostraci tři prvky, nicméně odlišně uspořádané – směrová fráze, způsob provedení prostrace a slovesný tvar. Prostrace je u všech dopisů tvořena třemi součástmi – směrovou frází, způsobem provedení prostrace a slovesným tvarem. Příslušné komponenty prostrace jsou však uspořádány v rozličném pořadí. U textů **(?)EA 211** a **(?)EA 213** je akt prostrace rozšířen o určení způsobu jeho provedení, tedy „na břicho a na záda“, které je

obvykle spojováno s kanaánským prostředím<sup>468</sup>. Zatímco jeho ortografie v dopise (? )EA 213 je zcela standardní, pak jeho podoba v (? )EA 211 nemá v celém korpusu paralelu. Uspořádání jednotlivých prvků v dopise (? )EA 212<sup>469</sup> je identické s texty EA 289 (Jeruzalém), EA 224 (Šamḥuna) a (? )EA 263 (provenience neznámá). Největší problém ale představuje dopis (? )EA 213, který kombinuje prvky severní i jižní tradice. V celé skupině Zitrijarových dopisů však převažují součásti identifikovatelné se severním regionem, resp. oblastí mezi městy Kumidi, Damašek a Šamḥuna.

Podle Liveraniho (1999 I: 145) odpovídají dopisy **(?)EA 221** a **(?)EA 222**<sup>470</sup> korespondenční tradici severní Palestiny a jmenovitě upozorňuje na podobnost s texty z Akšapy. Adresa typu Ahl 2 obsahuje u obou textů i imperativní slovesný tvar qí-bí-ma „řekni“ představující výzvu k promluvě. Vyjádření prostrace je velmi jednoduché a tvoří jej směrová fráze skládající z prepozice a-na („k“) následované nominem GĪR.MEŠ („nohám“) a modifikované genitivní jmennou frází LUGAL-ri EN-ia („krále, mého pána“), způsobu provedení (tj. „sedmkrát a sedmkrát“) a korektního slovesného tvaru 1. os. sg. préterita od kořene  $\sqrt{*šhḥn}$  (uš-ḥe-ḥi-en, „kořím se“). Pro oblast severní Palestiny jako místa původu tohoto textu zejména hovoří slovesný tvar uš-ḥe-ḥi-in ((?)EA 221), resp. uš-ḥe-ḥi-en ((?)EA 222), který je doložen<sup>471</sup> pouze v dopisech z Akka (EA 232-234, 235+327), Akšapy (EA 223), Megidda (EA 242) a Qiltu (EA 366). Struktura dopisů z Akka, Megidda i Qiltu se však odlišují v podobě adresy, kde jsou adresát i odesílatel označeni dalšími epitety. Pouze v případě dopisu EA 223 z Akšapy je jeho struktura zcela identická a Liveraniho závěry tak potvrzuje i formální a lingvistická analýza úvodních formulí.

<sup>468</sup> Srov. EA 319 (Aḥtiašna), EA 233, 234 (Akko), EA 322-326 (Aškalon), EA 298, 299, 378 (Gezer), EA 314, 315 (Jurša), EA 328 (Lakíš), EA 282, 284, 366 (Qiltu) a dopisy bez stanovené provenience (? )EA 215, 301, 303, 305, 306. Mimo kanaánskou oblast lze zařadit texty EA 64, 65 (Amurru).

<sup>469</sup> Koruptní zápis 1 GĪR je v Amarnském korpusu doložen pouze v tomto případě. U dopisů EA 64 a 65 z Amurru následuje plurálová značka MEŠ (1 GĪR.MEŠ), zatímco u dopisu EA 63 (také Amurru) následuje ḤI.A (1 GĪR.ḤI.A), resp. 1 GĪR.ḤI.A-pí (EA 228, Ḥašór).

<sup>470</sup> Pisatelem obou dopisů je Wiktasu, který ve své identifikaci uvádí pouze své osobní jméno a své podřízené postavení deklaruje prostřednictvím označení ĪR-ka („Tvůj služebník“), které je v případě (? )EA 222 na základě paralely doplněno.

<sup>471</sup> Nicméně způsoby zápisu se mohou lišit, srov. kap. x „ling. anal.“.

Místo původu dopisu **(?)EA 226**<sup>472</sup> je podle Liveraniho (1999 I: 144) nutné, na základě prosopografických a stylistických paralel, hledat v severní části palestinského regionu. Úvodní pasáž textu je však velmi jednoduchá, sestává z adresy a prostrace a ani v jedné části nelze vysledovat žádné unikátní prvky. Pro palestinskou oblast nesporně hovoří přítomnost genitivu následujícího po partikuli umma (srov. ř. 02-04), což je fenomén typický právě ve výše uvedeném regionu.

Na základě prosopografických a stylistických prvků označuje Liverani (1999 I: 144) severní Palestinu jako provenienci také následujícího dopisu, tedy **(?)EA 231**. Z adresy zůstaly dochovány pouze fragmenty označení pisatele dopisu a na jejich základě bylo možno stanovit její typ – Ahl 2, kdy na prvním místě spojení je uveden adresát následovaný identifikací pisatele. Slovesný tvar imperativu 2. os. sg. masc. qí-bí-ma je doplněn čistě hypoteticky. Pro svou dehonestaci uvádí pisatel spojení „služebník krále“, „prach (u) jeho nohou“ a „země, po které kráčí“. Právě odkaz na adresáta dopisu, tj. krále, prostřednictvím sufigovaných zájmen 3. os. sg. masc. není v rámci korpusu časté a jejich průnikem je skupina textů EA 232-234 z Akka. Liveraniho identifikace místa původu dopisu **(?)EA 231** jako severní Palestiny tak můžeme ještě blíže specifikovat jako okolí severoizraelského Akka.

Další dva texty<sup>473</sup> – **(?)EA 273** a **(?)EA 274** – spojuje Liverani (1999 I: 123-126) s oblastí středního toku Jordánu, kam spolehlivě můžeme zařadit ještě dopisy EA 255 a 256 z Piḥilu. Struktura obou dopisů je tvořena adresou a prostrací. Adresa typu Ahl 2 obsahuje i tvar 2. os. sg. masc. imp. slovesa qabû „říkat“. Rod feminina pisatelky se správně odráží v označení jejího postavení jako „Tvá služebnice“ (GEMÉ-ka), následovaném v případě **(?)EA 274** v Amarnském korpusu dobře doloženou frází „prach (u) Tvých nohou“. Součástími prostrace jsou směrová fráze (v obou dopisech v identické podobě „k nohám krále, mého pána, mých bohů, mého Slunce“), způsobu (s nevypsanou spojkou, srov. „sedmkrát (a) sedmkrát“) a na poslední pozici slovesným tvarem „padám“ (am-qú-ut, resp. am-qut). Geografické

---

<sup>472</sup> Pisatelem Šiptu-riša.

<sup>473</sup> Pisatelkou dopisů je žena NIN-UR.MAḤ.MEŠ. Pro diskuzi k původu a čtení tohoto jména „Paní lvů“ srov. HESS (1993a: 175).

určení do oblasti středního toku Jordánu však analýza úvodních formulí nemůže potvrdit ani vyvrátit.

Podle Liveraniho (1999 I: 111) patří, na základě epitet, dva dopisy Jaḥzib-Addy – **(?)EA 275** a **(?)EA 276** – ke korespondenci z jihopalestinské oblasti, přičemž bez udání důvodu hovoří o její pobřežní části. V adrese (typ Ahl 2 s imp. tvarem qí-bí-ma) jsou epiteta adresáta, v obou textech, rekonstruována na základě paralel v prostrační pasáži. Pořadí prvků „král – můj pán – moji bohové – mé Slunce“ je kromě některých dopisů neznámé provenience doloženo jen v následujících textech z Gazy (EA 296), Gezeru (EA 267-271, 292-294, 297), Gintikirmilu (EA 266) a Qiltu (EA 278-280, 282, 283), tedy v jihopalestinské části regionu. O sobě hovoří však pisatel pouze jako „Tvém služebníkoví“. Palestinský region jako provenienci dopisů potvrzuje genitivní tvar ep-ri ša GÌR.MEŠ-ka („prach (u) Tvých nohou“). Prostrační pasáž tvoří tři prvky – směrová fráze, způsob a slovesný tvar. Formální a lingvistická analýza úvodní části tak podporuje Liveraniho závěry.

Předchozí skupině textů formálně i jazykově odpovídá i velmi fragmentární dopis **(?)EA 277**<sup>474</sup>, tudíž pro jeho provenienci v jižní části palestinského regionu pro něj platí stejné argumenty uvedené v předchozím odstavci.

Z úvodní pasáže dopisu **(?)EA 307** zůstaly zachovány pouze fragmentární dva řádky obsahující závěrečnou část prostrační pasáže – způsob provedení (rekonstruováno jako „sedmkrát a sedmkrát“) a slovesný tvar iš-ti-ḥa-ḥi-in „kořím se“. Užití právě tohoto slovesného tvaru – bez emfatického lū – je v korpusu velmi dobře geograficky definováno oblastí Aškalonu a Lakíše<sup>475</sup>, což umožňuje potvrdit Liveraniho stanovisko (1999 I: 112-113) o jihopalestinské provenienci tohoto textu.

---

<sup>474</sup> Srov. LIVERANI (1999 I: 111-112).

<sup>475</sup> Tento argument platí i pro další texty neznámé provenience – **(?)EA 301-303** a pravděpodobně i **(?)EA 304** a **(?)EA 311**.

Jihopalestinský region považuje Liverani (1999 I: 112-113) za místo původu i dalších dvou fragmentárních dopisů – (?)EA 308 a (?)EA 309. Úvodní část dopisu (?)EA 308 představuje fragmentární část adresy<sup>476</sup> – pasáž ve které pisatele označuje své podřízené postavení prostřednictvím epitet „prach (u) Tvých nohou“ a „pacholek Tvých koní“. Zatímco označení „prach (u) Tvých nohou“ je dobře doloženo v dalších Amarnských dopisech<sup>477</sup>, tak „pacholek Tvých koní“ je zastoupeno v relativně malé skupině dokladů<sup>478</sup>. Průnikem těchto dvou epitet a společným místem výskytu jsou jihopalestinské lokality Aškalon, Gezer a Lakíš, společně s Juršou a Aḥtiašnou, jejichž přesná geografická poloha není jednoznačná. Podle paralelního užití epitet adresáta dopisy v prostraci<sup>479</sup> a adrese je zřejmé, že egyptský král je i v textu (?)EA 308 označován jako „Slunce, které je z nebes“, jehož užití je taktéž omezeno na jihopalestinský areál<sup>480</sup>. Všechna tři epiteta se v případě geograficky určených dopisů vyskytují pouze v následujících textech – EA 319 (Aḥtiašna), EA 320-324, 326 (Aškalon), EA 298-\*300 (Gezer), EA 316 (Jurša) a EA 328, 331, 332 (Lakíš) a fragmentární dopis (?)EA 308 nepochybně pochází z jejich bezprostředního okolí. Z úvodní části dopisu (?)EA 309 je zachováno pouze pět fragmentárních řádků, jenž obsahují epiteta adresáta – tj. egyptského panovníka. Tato součást adresy typu Ahl 2, na základě paralel s dalšími dopisy (srov. zejm. diskuzi u (?)EA 301-306), nepochybně odpovídá dopisům z jihopalestinského okruhu.

<sup>476</sup> Pro analýzu srov. MYNÁŘOVÁ (*v tisku 2*).

<sup>477</sup> Srov. dále EA 319 (Aḥtiašna), EA 235+327 (Akko), EA 60 (Amurru), EA 320-326 (Aškalon), EA 141, 143, \*142 (Bejrút), EA 195 (Damašek), EA 296 (Gaza), EA 267-271, 292, 293, 297-299, 378, \*300 (Gezer), EA 266 (Gintikirmil), EA 315-316 (Jurša), EA 198 (Kumidi), EA 328, 329, 331, 332 (Lakíš), EA 272 (Maḥḥazu), EA 255 (Piḥilu), EA 278-280 (Qiltu), EA 241 (Šaruna) a texty s nestanovenou proveniencí (?)EA 213, 226, 274-277, 301-306, 311 a 312.

<sup>478</sup> Srov. EA 319 (Aḥtiašna), EA 320-324, 326 (Aškalon), EA 298-\*300 (Gezer), EA 316 (Jurša), EA 328, 331, 332 (Lakíš) a dopisy neznámé provenience (?)EA 303-306.

<sup>479</sup> Pro slovesný tvar prostrace lu-ú iš-ta-ḥa-ḥi-in „věru se kořím“, srov. oddíl 9. 2. 4. 1. 1. „Prefigovaná konjugace“ *sub* préteritum 1. os. sg.

<sup>480</sup> Srov. EA 319 (Aḥtiašna), EA 232-234, 235+327 (Akko), EA 223 (Akšapa), EA 320-326 (Aškalon), EA 298-\*300, 378 (Gezer), EA 314-316 (Jurša), EA 328, 329, 331, 332 (Lakíš) a dopisy neznámého původu (?)EA 221, 301, 306 a 309. V dopise \*\*EA 318 z Bít-Tenni se vyskytuje obdobné spojení „Slunce na nebesích“ (D:UTU a-na ša-mi).

Mezi dopisy, o jejichž původu se Liverani na rozdíl od Morana nevyjadřuje náleží texty **(?)EA 229** a **(?)EA 336**. Neboť pisatelem druhého z nich je Ĥiziru, jenž je znám jako odesílatel (?)EA 337 je zřejmé, že v tomto případě se jedná o Liveraniho chybu či opomenutí. Pro diskuzi k provenienci (?)EA 336 srov. výše v oddílu věnovaném (?)EA 337. Místem původu (?)EA 229 je podle Morana (1992: 290) oblast severní Palestiny. Adresa typu Ahl 2 je tvořena identifikací adresáta, následovanou výzvou k promluvě prostřednictvím imperativu 2. os. sg. masc. qí-bí-ma „řekni“ a označením pisatele, jehož jméno zůstalo částečně zachováno v ř. 03 jako ʿAbdi-na[...]. Tento odesílatel se označuje jako „Tvůj služebník“, „loajální služebník krále“ a „prach (u) nohou krále, mého pána, mého Slunce“. Z prostrace zůstala zachována jen část směrové fráze. „Prach (u) nohou ...“ je v tomto textu, na rozdíl od většiny Amarnských dopisů, zapsán logograficky jako SAḪAR či SAḪAR.MEŠ<sup>481</sup>, což je způsob zápisu doložený jen ojediněle v dopisech \*\*EA 364 z Ašartu (SAḪAR) či EA 233-235+327 z Akka, EA 195 z Damašku a EA 241 ze Šaruny. Epiteton „loajální služebník krále“ zase spojujeme s dopisy z Megidda (EA 242-244, 365), Ruḫizy (EA 192), Tyru (\*EA 295) a několika texty neznámé provenience, srov. (?)EA 248, 258, 259, 261 a 262. Odhlédneme-li od nejvzdálenějšího celku, kterým je v tomto případě Ruḫizza, vymezují tato epiteta oblast, rozkládající se přibližně mezi Megiddem, Tyrem, Damaškem a Šarunou, což potvrzuje Moranovo stanovisko.

Skupina následujících šesti textů – (?)EA 215-217, 220, 238 a 239 – je z hlediska analýzy nejzajímavější, neboť Moran a Liverani, v určení jejich provenience, zastávají diametrálně odlišná stanoviska.

Autorem prvních dvou dopisů, tj. **(?)EA 215** a **(?)EA 216** je jistý Bajawa, u kterého Moran<sup>482</sup> (1992: 283-284) považuje za místo působení lokalitu pravděpodobně v syrském regionu, zatímco Liverani (1999 I: 108) řadí tento text do oblasti pod jurisdikcí egyptského hodnostáře Maji, za kterou považuje region jižní

---

<sup>481</sup> Takto rekonstruováno.

<sup>482</sup> Správně upozorňující na odlišný duktus obou dopisů, který vysvětluje přítomností jiného písaře.

Palestiny. Již v případě dopisu (?)EA 230, Liveranim určeným do téže skupiny, jsme se setkali s problémem definice tohoto regionu, neboť ortografický způsob zápisu označení adresáta jako „můj pán“ skrze logogram BE není v jižní Palestině doložen a vyskytuje se výhradně v dopisech z Byblu a Enišasi. Oba dopisy mají adresu typu Ahl 2, ale odlišují se přítomností či absencí slovesného tvaru imperativu qí-bí-ma („řekni“). Na rozdíl od zmiňovaného dopisu (?)EA 230 je však k zápisu „můj pán“ užití frekventovaného EN-ia. Bohužel ani prostrace nevyovídá nic jednoznačného o původu těchto textů, zatímco v případě (?)EA 215 se jedná o zcela unikátní kombinaci v pořadí způsob – směrová fráze – slovesný tvar, pak v dopise (?)EA 216 se setkáváme s běžným uspořádáním stejných prvků, které však není nijak zřetelně geograficky vymezeno. Velmi netradiční je bližší specifikace způsobu provedení aktu prostrace v dopise (?)EA 215, tj. „na břicho a na záda“, které stojí na první pozici spojení. Většina z jednotlivých prvků se ale ve větší míře vyskytuje spíše v severnějších oblastech, než v jižní Palestině a místem původu tak pravděpodobně není jihopalestinský region, jak uvádí Liverani, ale spíše oblast jižní Sýrie.

Struktura úvodní části dopisu **(?)EA 217** je zcela identická s dopisem (?)EA 216 a i na základě zmínky o egyptském hodnostáři Majovi v těle dopisu jej Liverani (1999 I: 109-110) řadí k dopisům z jižní Palestiny, zatímco Moran (1992: 284-285) zastává názor syrské provenience tohoto textu. Pro jeho identifikaci na základě analýzy úvodních částí tak právě prostřednictvím paralel s (?)EA 216 platí stejné závěry.

Struktura dopisu **(?)EA 220**, jehož pisatelem je „KURtuja, vládce Zunu(?)“, je tvořena z adresy a prostrace. Adresátem textu je egyptský panovník, jehož označení „král, můj pán, mé Slunce(?)<sup>483</sup>“ můžeme mezi tzv. „vazalskými dopisy“ považovat za standardní. Po imperativní výzvě k promluvě a partikuli umma následuje označení pisatele, jenž sám sebe uvádí<sup>484</sup> jako „prach (u) nohou krále, mého pána, mého Slunce“ a „země, po které kráčíš“. Právě logografický zápis obou

---

<sup>483</sup> Rekonstruováno.

<sup>484</sup> Kromě jména a hypoteticky rekonstruované podoby provenience je doprovázeno standardním označením podřízeného postavení pisatele („Tvůj služebník“).

substantiv - SAḤAR.MEŠ „prach“ a IM.MEŠ „země“ – není v Amarnském korpusu obvyklý. Identický způsob zápisu substantiva „prach“ s připojenou plurálovou značkou MEŠ nacházíme pouze na geografické ose Akko (EA 233-235+327), Šaruna (EA 241) a Damašek (EA 195). Logografický zápis „země“ nemá v analyzovaném korpusu paralelu, nicméně s frází „země, po které kráčíš“ se setkáváme pouze v případě tří dopisů, z nichž dva leží v regionu blízkém či identickém s výskytem logogramu pro „prach“ – srov. EA 195 (Damašek), EA 198 (Kumidi) a EA 366 (Qiltu). Struktura prostrace, tvořená směrovou frází, způsobem a slovesným tvarem, nijak nevylučuje severní původ tohoto textu. Ačkoliv se Liverani (1999 I: 112) ve své identifikaci místa původu v jižní Palestině odvolává na styl, obsah i epiteta, jeho závěry jsou na základě naší analýzy nesprávné a za pravdu tak musíme dát Moranovi (1999: 285-286), který stanovil syrský původ tohoto textu. Jeho stanovisko lze na základě analýz ještě upřesnit do oblasti v blízkosti Damašku.

Určení provenience Bajadiho textu (?)EA 238 znesnadňuje skutečnost, že není adresován panovníkovi, ale jeho hodnostáři. V souvislosti se společenským postavením adresáta tak nedisponujeme žádnými epitety obou korespondentů a i prostrace je uvedena ve své nejjednodušší dvojčlenné podobě. Jediným vodítkem pro stanovení jeho původu – dle Morana (1992: 295) se jedná o oblast Sýrie, zatímco Liverani (1999 I: 145) na základě prosopografie a stylistiky hovoří o severní Palestině – je tak užití znaku WA s významem *ia*<sub>g</sub>. Tento způsob zápisu se v Amarnském korpusu vyskytuje nejen jako součást osobních jmen, ale vzácně i jako sufigované zájmeno 1. os. sg. (srov. oddíl 9. 2. 1. 1. 2. „Zájmena osobní sufigovaná“; v dopisech z Tyru EA 149 a 151). Všechna osobní jména s tímto způsobem zápisu však můžeme spojit s lokalitami mezi Šekemem na jihu a Ruḥizzou na severu, čímž obsáhneme jak oblast severní Palestiny, tak syrský region. V případě tohoto textu tedy analýza jeho úvodních částí není vhodná pro stanovení jeho provenience.

Jako ostatní tzv. „vazalské“ dopisy tak i text (?)EA 239 je tvořen adresou a prostrací. Na první pozici adresy typu Ahl 2, užívané mezi společensky níže a výše postavenou osobou, stojí označení adresáta – „králi, mému pánovi“, po němž následuje imperativ 2. os. sg. masc. slovesa qabû „říkat“ a identifikace pisatele



dopisu prostřednictvím jeho jména (Paduzana) a prohlášení jeho podřízeného postavení („Tvůj služebník“). Ani jedna část adresy ale neposkytuje vhodný materiál pro identifikaci místa jeho původu. Prostrachní pasáž tvoří tři prvky – směrová fráze, způsob provedení a slovesný tvar, dobře známý z celého syrapalestinského regionu. Poněkud netradičním je způsob zápisu substantiva „nohy“, tj. GĪR.MEŠ-pí, doplněného o fonetický komplement, který se v korpusu objevuje ojediněle v dopisech z Damašku (EA 194), Enišasi (EA 187), Ḥasi (EA 185), Šekemu (EA 252) a další dvou textů neznámé provenience ((?)EA 199, 302). Součástí slovesného tvaru prostrace – am-qut-mi „padám“ – je v Amarnském korpusu vzácně doložená enklitická partikule -mi, jejíž užití je spojováno se severní písarskou tradicí<sup>485</sup>, což potvrzují i příklady z úvodních formulí.<sup>486</sup> Tato analýza nám však neumožňuje rozhodnout, zdali je správným stanovisko Morana (1992: 295-296; 383) lokalizující působiště Paduzany do oblasti Sýrie nebo Liverani (1999 I: 146) podle kterého text pochází ze severní Palestiny.

---

<sup>485</sup> Srov. kap. 9. 5. „Částice, předložky, spojky“.

<sup>486</sup> Srov. am-qut-mi v EA 286, 288 (Jeruzalém); am-qú-ut-mi v EA 228 (Ḥašór); ti-di-<nu>-mi v EA 77 či qí-bi-mi v EA 362 (oba příklady z Byblu).

## 11. ZÁVĚRY

Mezinárodní korespondence tak, jak jí odrážejí Amarnské dopisy, nese mnoho společných prvků s právními texty, které se dochovaly z pozdějších období. Mezi nejvýznamnější prvky nesporně náleží existence přesně vymezených pojmů, které odrážejí společenské a mocenské postavení obou zainteresovaných stran, tj. pisatele a adresáta dopisu. Právě mezinárodní korespondence nese významné znaky textů přesvědčujícího charakteru<sup>487</sup>. Některé diplomatické projevy zachycené v Amarnských dopisech také zcela naplňují prostředky egyptské politické propagandy. Kromě veřejné a přístupné deklarace sdělení a logické argumentace, která napomáhala podporovat věrohodnost údajů, má hlavní podíl na úspěchu této propagandy i jistý emocionální podtext, který psaný text obsahuje.<sup>488</sup> Interpretace

---

<sup>487</sup> LIVERANI (2000: 17, pozn. 15).

<sup>488</sup> BLEIBERG (1985-1986).

diplomatického dopisu s sebou přináší nutnost dekodovat nepřímě uvedená sdělení, emocionální metafory i řečnické argumenty,<sup>489</sup> přičemž právě metaforická spojení představovala jeden z nejdůležitějších diplomatických kódů celé korespondence. Značná jazyková, kulturní, společenská i náboženská variabilita prostředí bezesporu vyžadovala, aby se rozvíjející vztahy mezi jednotlivými entitami udržovaly prostřednictvím všeobecně přijímaných a akceptovaných kódů, srozumitelných celému společenství.<sup>490</sup> K těmto diplomatickým kódům náleží nejen způsob chování vůči vnějšímu okolí či přímé odkazy v textech, ale také způsob výstavby celého dopisu, metafory či honorifická označení pisatele a adresáta textu.<sup>491</sup>

Z Amarnského materiálu jednoznačně vyplývá, že stejně jako moderní diplomacie, tak i tehdejší diplomatická korespondence byla provázena velmi specifickým diplomatickým jazykem, který obsahoval velké množství zdvořilostních a ceremoniálních frází, – nejčastěji se tyto fráze vyskytují v úvodních částech dopisů, tj. v adrese a zdravicích formulích. Prostřednictvím těchto zdravicích formulí obě zainteresované strany deklarovaly uznání prestiže, mocenského postavení, či naopak závislosti jednoho na druhém. Do jisté míry se jedná o „rituální“ jazyk obsahující velké množství symbolických výrazů, které však jsou obě strany schopny správně dekodovat a interpretovat.

Pro ilustraci tvrzení, že na jakékoliv „provinění“ jedné či druhé strany proti tomuto nepsanému „diplomatickému protokolu“ bylo okamžitě negativně reagováno, můžeme uvést pasáž z dopisu EA 42:15-16 mezi chetitským a egyptským panovníkem: „A nyní, pokud se týká tabulky[, kterou jsi mi poslal], proč jsi [uvedl] své jméno před mým jménem?“. Uvedená pasáž nesporně reaguje na užití „nesprávného“ typu adresy v předchozím dopise a potvrzuje předpoklad, že se písaři při volbě adresy a oslovení řídili určitými pravidly.

---

<sup>489</sup> COHEN – WESTBROOK (2000: 1-12).

<sup>490</sup> ZACCAGNINI (2000: 147).

<sup>491</sup> Christer Jönsson (JÖNSSON 2000: 193) doslova hovoří o tzv. „diplomatic signaling“, tedy diplomatických signálech a pravidlech, kterými se společnost řídila a které pro ní byly charakteristické.

Prostřednictvím formální analýzy, založené na původních překladech zdrojového materiálu, se podařilo stanovit 19 typů úvodních částí dopisů, z nichž minimálně v pěti<sup>492</sup> případech je příslušná struktura užívána výhradně v dopisech jedné proveniencí<sup>493</sup>, zatímco u dalších dvou skupin pocházejí relevantní texty z geograficky úzce vymezeného regionu<sup>494</sup>. Téměř všechny skupiny však explicitně reflektují odlišné společenské postavení pisatele a adresáta.<sup>495</sup> Nejčastěji je zastoupena struktura „adresa + prostrace“, jejíž užití není podmíněno geograficky, ale nižším společenským postavením pisatele dopisu. Do této kategorie se řadí i všechny dopisy, jejichž místo původu není možné stanovit.

Všechny dopisy, které jsou tradičně řazeny do kategorie tzv. „vazalské“ korespondence, obsahují ve své úvodní pasáži akt prostrace, prostřednictvím které pisatel zdůrazňuje své společensky podřízené postavení. Jistým přechodem mezi „mezinárodní“ a „vazalskou“ korespondencí jsou dopisy z Ugaritu<sup>496</sup>, jejichž struktura „adresa + prostrace + přání adresátovi“, rozšířené o příslušníky jeho bezprostředního okolí, je v Amarnském korpusu zcela ojedinělá. Tento fenomén se však objevuje také v dopisech nalezených v Ugaritu a datovaných do období konce 13. až počátku 12. století př. n. l. Vedle textů, jejichž ugaritský původ je zřejmý či

<sup>492</sup> Srov. „adresa + prostrace + podpora bohů“ (Byblos), „adresa + prostrace + přání adresátovi + extenze adresáta“ (Ugarit), „adresa + podpora bohů + prostrace“ (Byblos), „adresa + zaslání tabulky“ (Egypt) a „adresa + konstatování stavu pisatele + přání adresátovi + extenze adresáta + konstatování stavu pisatele + extenze pisatele“ (Egypt). U skupiny dalších pěti typů není možné tento předpoklad z nedostatku materiálu potvrdit, viz „adresa + prostrace + přání adresátovi + konstatování stavu pisatele“ (pouze \*EA 170(1), Amurru), „adresa + dehonestace pisatele + prostrace“ (EA 152, Tyr), „adresa + přání adresátovi + prostrace“ (EA 59, Tunip), „tabulka + adresa + prostrace“ (EA 100, Irqata) a „adresa + konstatování stavu pisatele + přání adresátovi“ (EA 40, Alašija).

<sup>493</sup> Struktura úvodní pasáže „adresa + zaslání tabulky“ (doložená v dopisech EA 99, 367, 369 a 370) přesně odráží podobu úvodních formulí v novoegyptských dopisech.

<sup>494</sup> Srov. „adresa + prostrace + přání adresátovi“ (Amurru, Ugarit) a „adresa + bohové projeví zájem“ (Bejrút, Byblos).

<sup>495</sup> Srov. zejména strukturu „adresa + prostrace“ v tzv. „vazalské korespondenci“ a následující struktury: „adresa“ (Egypt, Mitanni), „adresa + konstatování stavu pisatele + přání adresátovi + extenze adresáta“ (Alašija, Babylónie, Ĥatti, Mitanni) a „adresa + konstatování stavu pisatele + extenze pisatele + přání adresátovi + extenze adresáta“ (Alašija, Babylónie, Mitanni). Ve dvou případech je stejná struktura užitá v korespondenci pisatelů odlišného společenského postavení – srov. „adresa + přání adresátovi“ (Amurru, Asýrie, Ĥatti) a „adresa + přání adresátovi + extenze adresáta“ (Amurru, Babylónie).

<sup>496</sup> EA 45 a 49.

pravděpodobný<sup>497</sup>, lze tuto strukturu identifikovat u dopisů neznámého původu<sup>498</sup>. Z tohoto konstatování vyplývá, že písarská tradice Amarnského období byla udržována také v delším časovém horizontu a prostřednictvím analýzy úvodních částí je možné stanovit místo původu u některých dopisů neznámé provenience.

První část úvodní pasáže tvoří ve všech typech struktury adresa, jejíž variabilita není tak rozsáhlá. Vycházíme-li z členění Sally W. Ahl pro ugaritskou korespondenci, jsou v Amarnském korpusu zastoupeny oba hlavní typy, stanovené na základě pořadí pisatele a adresáta. Protože většina dopisů reprezentuje tzv. „vazalskou“ korespondenci, je zřejmé, že v korpusu je především zastoupena adresa (typ Ahl 2), v níž na prvním místě stojí předložková fráze identifikující adresáta, po které může následovat imperativ 2. os. sg. masc. slovesa qabû „říkat“ a na posledním místě je uvedeno jméno (případně doplněné o tituly) adresáta uvozené částicí umma „takto“. Typ Ahl 1 – užívaný mezi společensky rovnocennými partnery a uvádějící na prvním místě identitu pisatele – reprezentují pouze 3 dopisy z Alašiji (EA 34), Egypta (EA 1) a Ḫatti (EA 41). Na základě formální analýzy můžeme konstatovat, že volba typu adresy ve většině případů není geograficky podmíněna.

Nedílnou součástí všech typů adresy a některých zdavicích formulí tvoří označení pisatele a adresáta dopisu. Osoba adresáta, identifikovaná prostřednictvím předložkové fráze *ana* PN<sub>2</sub>, příp. rozšířená o další jmenné fráze, poskytuje, na rozdíl od struktury dopisu a typu adresy, bohatý srovnávací materiál. Zatímco některé tituly a epiteta adresáta jsou pro pisatele dopisu závazná a standardně užívaná v celém syropalestinském regionu, tak použití zejména honorifických titulů a epitet umožňuje bližší identifikaci místa původu vybraných textů. V Amarnském materiálu je zastoupeno několik epitet, která mají jasnou geografickou distribuci<sup>499</sup>. Za místo jejich původu je možné, na základě srovnání s dalším periferním materiálem

<sup>497</sup> Srov. RS 15.014, RS 19.080, RS 20.182A(+), RS 20.243, RS 34.140.

<sup>498</sup> Srov. RS. 15.178 a pravděpodobně RS 20.200A.

<sup>499</sup> Srov. především „král bitvy“, „král (všech) zemí“, „velký král“, „můj bůh“ či „moji bohové“, „Slunce“, resp. „mé Slunce“, „Slunce, které je z nebes“, „syn Slunce“.

zejména korespondenčního charakteru, určit nejen mezopotámsko-anatolskou kulturní oblast, ale i egyptský region.<sup>500</sup>

Identická variabilita je v Amarnském korpusu doložena také v souboru označení odesílatele dopisu a stejně jako v případě adresáta dopisu můžeme vymezit skupinu epitet, která se vyskytují výhradně v dopisech z Tell el-Amarny. Do této skupiny řadíme především epiteta explicitně deklarující nižší společenské postavení odesílatele.<sup>501</sup> V případě většiny těchto epitet jsme ale nebyli schopni určit jejich zdrojový materiál, nicméně bylo možné alespoň stanovit jejich geografickou distribuci.

Součástí devíti typů úvodních formulí je vyjádření prostrace, které je tvořeno z obdobných prvků jako u akkadských dopisů nalezených v Ugaritu, tj. „směrové fráze“, „slovesné formy“ a „způsobu provedení prostrace“, nicméně pořadí jednotlivých prvků není (na rozdíl od ugaritského materiálu ustáleno). Variabilita je v Amarnské korespondenci patrná zejména v užitých slovesných tvarech a způsobu provedení prostrace.

Na otázku, zda se písaři řídili při volbě adresy nebo oslovení určitými pravidly a zda lze v této případné volbě stanovit určitou spojitost s místním prostředím, můžeme na základě formální analýzy Amarnského korpusu odpovědět jednoznačně kladně. Zcela ojedinělý materiál ugaritské provenience dokládá, že volba jednotlivých prvků byla do určité míry závislá na místě původu a některé tradice mohly přetrvat i delší časové údobí.

Značná variabilita struktury i jednotlivých prvků úvodních pasáží s sebou nese otázku, zda existuje obdobná variabilita také v jazykové stránce Amarnských

---

<sup>500</sup> Pro jednotlivá epiteta srov. kap. 8. 2. 1. „Adresát“.

<sup>501</sup> Srov. zejména „pacholek Tvých koní“, „prach (u) Tvých/jeho nohou“, „prach/hlína (u)/pod nohou/nohama krále“, „prach pod sandály krále“, „země/hlína/prach, po které(m) kráčí/kračíš“, „podnožka Tvých nohou“, „podnožka nohou mého pána“, „stolice, na které sedíš“ a „pes domu krále“.

dopisů a můžeme-li tyto případné změny nějakým způsobem spojit s místním prostředím a zejména s vlivem příslušných substrátových jazyků. Určitá variabilita je zřetelná v ortografii některých substantiv, která jsou zapisována buď prostřednictvím sumerogramů, nebo vysána slabičně. Právě tento slabičný zápis hovoří proti tvrzení, že tyto úvodní pasáže byly neproduktivní – písaři neznali skutečnou hodnotu jednotlivých znaků a jednalo se o součásti textů, které byly užívány zcela pasivně. Zatímco determinativy jsou obvykle používány korektně ve shodě s akkadskou tradicí, tak v korpusu často dochází ke koruptivnímu zápisu plurálních značek. Stejně jako dopisy z mezopotámské oblasti, ani tyto dopisy již nemají ve většině případů doloženou mimaci. Shodné tvrzení platí i pro soubor hláskových změn.

K morfologii zájmen (osobních samostatných, osobních sufigovaných, ukazovacích, vztažných a neurčitých) můžeme konstatovat, že písaři v naprosté většině případů užívají tvary standardní akkadštiny – výjimkou je několik příkladů 1. os. pl., kdy je místo korektního tvaru *-ni* užit *„kanaánského“ -nu*. Také v kategorii 3. os. sg. fem. je v korpusu zastoupen, substrátovým jazykem ovlivněný, koruptivní tvar *-š*. Určitou odlišností od standardní akkadské paradigmatické je použití sufigovaného tvaru 2. os. sg. masc. u infinitivu, u kterého se tento tvar vyskytuje také s akuzativem. Morfologie ukazovacích, vztažných i neurčitých zájmen se v analyzovaném korpusu neliší od standardní akkadštiny.

Zejména v souvislosti s projevem *prostrace* se v korpusu často vyskytují číslovky. První skupinou jsou číslovky základní („1“, „2“), jejichž zápis i způsob použití je poměrně jednotný. Tyto číslovky jsou pravidelně zapisovány logograficky. Z kontextu vyplývá, že užití číslovky „1“ můžeme interpretovat jako chybný zápis za správný tvar „2“. Ve všech případech následuje číslovka „1“ až za jménem, čímž se odlišuje od standardní akkadštiny. Číslovka „2“ označuje především párové části těla („nohy“), stejně jako předměty, které se vyskytují v jejich souvislosti. Řadové číslovky jsou obsaženy v *prostrační* pasáži dopisu a na rozdíl od ugaritského

materiálu je doložen pouze tvar „sedmkrát“. Variabilita zápisu této číslovky je však značná, byť jednoznačná geografická distribuce není zřejmá.

Distinkce rodu pravděpodobně nepředstavovala pro pisáře žádné závažnější problémy, nicméně jednou výjimkou je v úvodních frázích substantivum „město“, které je v akkadštině masculinem, zatímco v kanaánských jazycích femininem a jako femininum se vyskytuje právě v korpusu z kanaánské oblasti. V souladu s akkadskou gramatikou je vyjadřováno a užíváno i číslo substantiv (sg., pl., du.).

Z povahy analyzovaného textu vyplývá, že v korpusu se vyskytuje pouze omezená skupina slovesných tvarů. Od akkadských pravidel se liší některé tvary 1. os. sg. préterita slovesa \*šh<sub>h</sub>n „kořit se“, 3. os. sg. fem. préterita slovesa nadānu „dávat“ a 1. os. sg. stativu slovesa maqātu „padat“.<sup>502</sup> Žádné geografické souvislosti není možné stanovit ani u užití rozšířených slovesných kmenů (Gt, Š), které jsou pisáři aktivně užívány ve všech oblastech.

Blížkost pádového systému akkadštiny a většiny rodných jazyků pisářů pravděpodobně stojí za jeho korektním užíváním. V syropalestinské oblasti představuje odchylku od akkadských pravidel genitiv používaný po částici *umma* a uvádějící identifikaci pisatele dopisu. Dalším vlivem kanaánského jazyka je vzácné užití adverbiálního akuzativu *-a(m)*.

Vliv substrátového jazyka je však nesporný v morfosyntaxi slovesa, kdy je akkadský slovesný tvar préterita, primárně vyjadřující minulý čas, užíván ve významu prézenta-futura, jak dokládají zejména prostrační pasáže – srov. „k nohám krále, mého pána, *jsem padl*“ vs. „k nohám krále, mého pána, *padám*“. Možnost vyjádření minulé akce zcela vylučuje samotná povaha příslušné pasáže textu. V dopisech z Byblu se jako součást úvodních pasáží objevuje i slovesný tvar, který není obsažen v akkadské slovesné paradigmatické – srov. *jaqtul*, která nese jusivní význam a nahrazuje tak akkadský desiderativ (prekativ). Tvar *ti(d)dinū*, který je však ve stejné

---

<sup>502</sup> Pro jednotlivé tvary srov. kap. 9. 2. 4. „Slovesa“.



souvislosti interpretován Moranem (MORAN 1948: pozn. 6) nejdříve jako konstrukce sg. feminina s plurálem jako kolektivum a následně revidován jako vyjádření *pluralis majestaticus* (Moran 1950/2003: 59-61), protože syntaktickým aktantem je „Amon, bůh krále“. V tomto případě je ale možné, že písař špatně pochopil tradiční egyptské označení boha Amona a jedno z epitet Amona interpretoval jako samostatnou entitu.

V kategorii částic, předložek a spojek jsme již hovořili o užití částice *umma*, která se v Syropalestině váže se substantivem v genitivu. Pro zdůraznění slovesného tvaru v prostrační pasáži užívají jihopalestinští písaři částice *lū*, která se v úvodních částech dopisů<sup>503</sup> z celého sledovaného regionu váže i se jmenným tvarem *šulmu* a nikoliv se standardním stativním tvarem. Také použití většiny sufigovaných částic odpovídá užití ve standardní akkadštině. Západosemitskou částicí je, pouze v jednom případě užití, akuzativní *-a(m)*. Užití předložek a spojek je běžné.

Žádné odlišnosti od standardních akkadských textů není možné vysledovat ani v případě syntaxe a to ani tehdy, kdy jsou ve větách užitý „kanaánizované“ slovesné tvary. Toto tvrzení platí pro věty jmenné i slovesné.

Porovnáme-li tedy konstatování Sh. Izre'ele (IZRE'EL 1987), že „prozkoumáme-li tyto dopisy podle jejich lingvistické struktury, tak zjistíme, že většina z nich nebyla sepsána ve společném dialektu periferní akkadštiny, ale spíše v jakémsi smíšeném jazyce, kdy akkadština téměř zcela převažovala v sémantické kostře, zatímco kanaánský jazyk ... převažoval v oblasti gramatiky. (Tento jazyk) ovlivňoval jeho syntax a morfologii a měl vliv na fonologii a sémantiku.“ s výsledky lingvistické analýzy úvodních formulí, musíme dospět k závěru, že ačkoliv se v úvodních pasážích objevují stopy substrátového jazyka písařů, tak je jeho vliv zcela minimální a dochované příklady jsou zcela ojedinělé. Výrazněji z tohoto tvrzení vystupuje pouze použití slovesných tvarů akkadského préterita v kanaánské oblasti

---

<sup>503</sup> V rámci tzv. „královské“ korespondence“.

s významem prézenta-futura či výstavba některých dalších slovesných tvarů prefigované i sufigované konjugace.

V úvodních oddílech předkládané práce byl analyzovaný korpus vymezen na dvě skupiny textů – dopisy, jejichž místo původu je jisté – či do určité míry pravděpodobné – a dopisy, jejichž původ není na základě identifikace v úvodní pasáži zřejmý. Druhou jmenovanou skupinu tvoří celkem 56 dopisů, což představuje celkem 19 % z celého analyzovaného korpusu. Značná variabilita<sup>504</sup> prvků adresy a zdavicích formulí poskytovala hypotetickou možnost určení původu některých z těchto dopisů dle geografické distribuce jednotlivých součástí úvodních formulí.

Výsledky formální a lingvistické analýzy zdavicích formulí byly následně porovnány s nejnovějšími studii na poli Amarnských dopisů autorů W. L. Morana (MORAN 1992) a M. Liveraniho (LIVERANI 1999). Z celé skupiny se oba autoři shodují na místě původu pouze u 19 textů a v 6 dalších se jejich interpretace diametrálně odlišují. Ve velkém počtu případů se Moran ani nepokusil provenienci stanovit, zatímco Liverani ponechává stranou jen jednotlivé případy.

V první skupině devatenácti dopisů<sup>505</sup>, kde se Moran a Liverani shodují na místě původu, naše analýza jejich společné závěry jednoznačně potvrzuje ve dvou případech a u dalších šesti dopisů dokonce umožňuje původní region ještě blíže vymežit. Moranem a Liveranim vymezené místo původu jednoznačně nepotvrzujeme, ale ani nevylučujeme u dalších dvou dopisů a pro zbývajících devět textů nejsou analýzy dostatečně průkazné.

Nejrozsáhlejší skupinu 21 dopisů<sup>506</sup> tvoří texty, u kterých o místech jejich původu hovoří pouze Mario Liverani, zatímco William L. Moran je ponechává

---

<sup>504</sup> Zejména na základě formální analýzy. Výsledky lingvistické analýzy mohou ve většině případů sloužit pouze jako podpůrné argumenty.

<sup>505</sup> Srov. (?)EA 58, 176, 207, 230, 248, 249, 250, 257-259, 261, 262, 301-306 a 337.

<sup>506</sup> Srov. (?)EA 178, 199, 200, 209, 211-214, 221, 222, 226, 231, 263, 273-277, 307-309.

stranou. Mezi těmito texty nelze formální a lingvistické analýzy pro stanovení proveniencí využít pouze u tří dopisů, zatímco u čtyř textů dokonce Liveraniho stanovisko upřesňuje. Devětkrát je Liveraniho konstatování potvrzeno a u pěti dopisů ho nevyklučuje, ale ani jednoznačně nepotvrzuje.

Liverani ve srovnání s Moranem neuvádí místo původu pouze u dvou<sup>507</sup> Amarnských dopisů, ale je zřejmé, že v jednom případě se jedná o pouhé opomenutí. U obou dopisů byl potvrzena Moranem stanovená proveniencí.

Všechny doposud pojednané skupiny textů potvrzují, že analýzy zdravicích formulí skutečně umožňují geografické určení příslušných textů, proto byly očekávány výsledky zejména u poslední skupiny šesti dopisů<sup>508</sup>, kde se stanoviska Morana a Liveraniho diametrálně odlišují. U poloviny z těchto textů však nejsou v úvodních pasážích zastoupeny žádné signifikantní prvky, podle kterých by bylo možno určit místo jejich původu. V případě dalších tří textů ale analýzy jednoznačně potvrzují tvrzení W. L. Morana, zatímco Liveraniho výsledky jsou vyloučeny.

Z celkového počtu 56ti dopisů bez stanoveného místa původu bylo, pro příliš fragmentární stav úvodních pasáží, nutné vynechat skupinu 8mi dopisů. V případě zbývajících 48mi textů se v 10ti případech podařilo stanovit, na základě analýz, bližší určení místa jejich původu. V 16ti případech bylo možné jednoznačně potvrdit Moranova a Liveraniho tvrzení o původu příslušných textů a pouze u 7mi dokladů jsme nebyli schopni jejich názory ani jednoznačně podpořit ani vyvrátit. U zbývajících 15ti dopisů nelze k místu původu textů zaujmout žádné stanovisko.

Při formální analýze úvodních formulí dopisů se ukázalo, že tyto součásti jsou skutečně ve své struktuře velmi obdobné. Pořadí jednotlivých prvků je sice relativně pevně stanoveno, ale jejich jednotlivá realizace souvisí se školní tradicí jednotlivých písařů. Lingvistická analýza nemá v této souvislosti velkou výpovědní

---

<sup>507</sup> Viz (?)EA 229 a 336.

<sup>508</sup> Viz (?)EA 215-217, 220, 238 a 239.

hodnotu, protože je zřejmé, že písaři byli dobře obeznámeni s akkadskou podobou úvodních formulí a občasné odchylky od standardních akkadských tvarů nejsou systematické, aby mohly být použity pro dialektické rozvrstvení sledovaného prostoru. Určité možnosti určení geografické distribuce poskytuje především ortografie, kdy můžeme ve vybraných oblastech sledovat užití stejného způsobu zápisu některých slov. Pro určení provenience tak má větší význam formální analýza struktury úvodních pasáží než analýza lingvistická, které můžeme využít pouze jako doplňkového elementu.

Na otázku, zda byla volba jednotlivých prvků úvodních pasáží nahodilá tak musíme na základě analýz materiálu jednoznačně odpovědět záporně. Pro obě strany se nepochybně jednalo o dobře propracovaný systém všeobecně srozumitelných kódů, které odrážely skutečnou realitu daného prostředí.

Analýza úvodních formulí však neumožňuje rozhodnout, jestli existovala v syropalestinském regionu diglosická situace<sup>509</sup>, kdy by periferní akkadština představovala ve smyslu sociálního hodnocení vyšší jazyk než kanaánština. Akkadština sice naplňuje hledisko vyššího jazyka – mimo jiné tím, že je na rozdíl od kanaánštiny užívána v úředním kontaktu, nepochybně má vyšší prestiž a písaři si jí museli osvojit –, ale není možné jednoznačně určit, zda byla periferní akkadština aktivně užívána.<sup>510</sup>

Pokud bychom měli na základě analýzy úvodních pasáží Amarnských dopisů periferní akkadštinu blížeji určit, zřejmě bychom jí spíše než za jazyk označili za sociolekt, užívaný ve velmi úzce vymezené skupině písařů<sup>511</sup>. Zejména při popisu jazyka z nejjihnějších oblastí se zdůrazňují odchylky od standardní podoby akkadského jazyka a periferní akkadština je považována za „extrémně

---

<sup>509</sup> Srov. zejména FERGUSON (1959a, 1959b).

<sup>510</sup> Otázku bilingvismu písařů musíme ponechat úplně stranou.

<sup>511</sup> IZRE'EL (1987) nejdříve v této souvislosti používá termín „žargon“, zatímco později (1991: 9-14) hovoří o určitém „subdialektu“, který užívali jen písaři náležející k určité škole či zvláštní písařské tradici. Zároveň však nevyklučuje, že periferní akkadština byla užívána i aktivně mezi diplomaty a dalšími hodnostáři.

barbarizovaný“ tvar (či pidžin), ve kterém je západosemitská gramatická tradice kombinována s babylónským lexikonem. William L. Moran (MORAN 1971: 933) dokonce o jazyce Amarnských dopisů hovoří velmi expresivně tak, že „mu schází jakákoliv elegance, je nemotorný, často barbarský (a) prozrazuje na písáře jejich neznalost nejen akkadštiny, ale (i) jejich rodného jazyka. Toto (tvrzení) platí zejména o dopisech z Foiníkie a Palestiny...“. Ve vztahu k úvodním pasážím však můžeme toto Moranovo tvrzení považovat za velmi přepjaté. Úvodní pasáže, tvořené adresou a zdravicemi formulemi, bezesporu odrážely školní tradici, která byla ve své postatě v celém regionu identická a písáři se jednotlivým frázím nepochybně museli naučit z paměti ve školách, jejichž existenci v této oblasti podporuje i nález školních textů v egyptské Tell el-Amarně.

Obdobně jako ve většině dalších studií, byl i zde analyzovaný materiál rozdělen do menších oddílů,<sup>512</sup> které byly nejdříve zhodnoceny samostatně a následně jsme se na jejich základě pokusili stanovit obecně platná pravidla pro jednotlivé úvodní formule. Geografická odlišnost do značné míry nesporně odráží tradici písářské školy a to včetně individuality jednotlivých písářů. Právě složení jednotlivých prvků v úvodních částech dopisů poskytují dvě možnosti vysvětlení – buď se jednalo o odlišné lokální tradice, které byly uchovávané ve školách, kde se je učili jednotliví písáři a následně jich užívali ve svých domovských městech, ale pravděpodobnější je druhá možnost, že příslušné dopisy byly sepisovány v jednom geografickém centru a odtud byly odesílány k adresátům. Pro druhou možnost hovoří zejména jednotné formální i lingvistické tradice některých oblastí, zejména v jižní Palestině, Bašanu či údolí Biqáe.

---

<sup>512</sup> Nedílnou součástí této práce tvoří geograficky uspořádaný katalog transkripcí a překladů jednotlivých úvodních částí dopisů.

## PŘEHLED ANALYZOVANÝCH TEXTŮ

Text: EA 1  
Muzeum: BM 29784  
Autografie: BB 1  
Fotografie: Giles (1970: příl. XI)

Text: EA 3  
Muzeum: C 4743 (12210)  
Autografie: WA 1  
Fotografie:

Text: EA 6  
Muzeum: VAT 149  
Autografie: WA 4; VS XI, 3  
Fotografie:

Text: EA 8  
Muzeum: VAT 152  
Autografie: WA 8; VS XI, 5  
Fotografie:

Text: EA 2  
Muzeum: VAT 148 + 2706  
Autografie: WA 2 + WA 5; VS XI, 1  
Fotografie:

Text: EA 5  
Muzeum: BM 29787 + C 12195  
Autografie: BB 4 + WA 17  
Fotografie:

Text: EA 7  
Muzeum: VAT 150  
Autografie: WA 7; VS XI, 4  
Fotografie:

Text: EA 9  
Muzeum: BM 29785  
Autografie: BB 2  
Fotografie: BB příl. 24

Text: EA 10  
 Muzeum: BM 29786  
 Autografie: BB 3  
 Fotografie: BB příl. 10

Text: EA 11  
 Muzeum: VAT 151 + 1878  
 Autografie: WA 6 + 218, 225; VS XI, 6  
 Fotografie:

Text: EA 12 (\*\*)  
 Muzeum: VAT 1605  
 Autografie: WA 188; VS XI, 7  
 Fotografie:

Text: EA 15  
 Muzeum: MMA 24.2.11  
 Autografie: Scheil (1902: 114)  
 Fotografie: Bull (1926: 170, obr. 1)

Text: EA 16  
 Muzeum: C 4746 (12209)  
 Autografie: WA 9  
 Fotografie:

Text: EA 17  
 Muzeum: BM 29792  
 Autografie: BB 9  
 Fotografie: Giles (1970: příl. XI)

Text: EA 18 (\*\*)  
 Muzeum: VAT 1880 (+) 1879  
 Autografie: WA 217 (+) 213; VS XI, 8  
 Fotografie:

Text: EA 19  
 Muzeum: BM 29791  
 Autografie: BB 8  
 Fotografie:

Text: EA 20  
 Muzeum: VAT 191  
 Autografie: WA 22; VS XI, 9  
 Fotografie:

Text: EA 21  
 Muzeum: VAT 190  
 Autografie: WA 21; VS XI, 10  
 Fotografie:

Text: EA 23  
 Muzeum: BM 29793  
 Autografie: BB 10  
 Fotografie: BB příl. 23

Text: EA 26  
 Muzeum: BM 29794 + OI A 9356  
 Autografie: BB 11 + Luckenbill (1916: 7)  
 Fotografie: BB příl. 9

Text: EA 27  
 Muzeum: VAT 233 + 2197, č. 1; 2193  
 Autografie: WA 23; VS XI, 11  
 Fotografie:

Text: EA 28  
 Muzeum: BM 37645  
 Autografie: Scheil (1892: 302)  
 Fotografie:

Text: EA 29  
 Muzeum: VAT 271 + 1600, 1618-20, 2195-96 č. 3-4, 2197 č. 3-5  
 Autografie: WA 24; VS XI, 12  
 Fotografie: WA příl. 2

Text: EA 30 (\*)  
 Muzeum: BM 29841  
 Autografie: BB 58  
 Fotografie: BB příl. 15

Text: EA 33  
 Muzeum: VAT 1654  
 Autografie: WA 15; VS XI, 12  
 Fotografie:

Text: EA 34  
 Muzeum: BM 29789  
 Autografie: BB 6  
 Fotografie:

Text: EA 35  
 Muzeum: BM 29788

Text: EA 37  
 Muzeum: BM 29790

Autografie: BB 5

Fotografie:

Text: EA 38

Muzeum: VAT 153

Autografie: WA 11; VS XI, 14

Fotografie:

Text: EA 40

Muzeum: C 4749 (12190)

Autografie: WA 13 + 14

Fotografie:

Text: EA 42 (\*)

Muzeum: VAT 1655

Autografie: WA 16; VS XI, 16

Fotografie:

Text: EA 45

Muzeum: VAT 1692

Autografie: WA 177; VS XI, 17

Fotografie:

Text: EA 49

Muzeum: C 4783 (12238)

Autografie: WA 204 + 180

Fotografie:

Text: EA 51

Muzeum: VAT 559

Autografie: WA 30; VS XI, 22

Fotografie:

Text: EA 53

Muzeum: BM 29820

Autografie: BB 37

Fotografie:

Text: EA 55

Muzeum: BM 29819

Autografie: BB 36

Fotografie:

Text: EA 59

Muzeum: BM 29824

Autografie: BB 41

Fotografie:

Text: EA 61

Muzeum: Ash. 1893.1-41:410

Autografie: BB 7

Fotografie:

Text: EA 39

Muzeum: C 4748 (12206)

Autografie: WA 12

Fotografie:

Text: EA 41

Muzeum: C 4747 (122-7)

Autografie: WA 18

Fotografie:

Text: EA 44

Muzeum: VAT 1656

Autografie: WA 29; VS XI, 16

Fotografie:

Text: EA 48 (\*)

Muzeum: VAT 1690

Autografie: WA 181; VS XI, 20

Fotografie:

Text: EA 50 (?)

Muzeum: VAT 1594

Autografie: WA 191; VS XI, 21

Fotografie:

Text: EA 52

Muzeum: C 4759 (12197)

Autografie: WA 196

Fotografie:

Text: EA 54

Muzeum: VAT 1868 + 1869 + 1721

Autografie: WA 229 + 232 + 233; VS XI, 23

Fotografie:

Text: EA 58 (?)

Muzeum: VAT 1716

Autografie: WA 214; VS XI, 26

Fotografie:

Text: EA 60

Muzeum: VAT 343

Autografie: WA 93; VS XI, 27

Fotografie:

Text: EA 62

Muzeum: VAT 1680



Autografie: Sayce (1894: č. 3)  
Fotografie:

Text: EA 63  
Muzeum: BM 29817  
Autografie: BB 34  
Fotografie: BB příl. 15

Text: EA 65  
Muzeum: VAT 1685  
Autografie: WA 175; VS XI, 29  
Fotografie:

Text: EA 71  
Muzeum: VAT 1632  
Autografie: WA 72; VS XI, 33  
Fotografie:

Text: EA 74  
Muzeum: BM 29795  
Autografie: BB 12  
Fotografie: BB příl. 20

Text: EA 76  
Muzeum: VAT 324  
Autografie: WA 74; VS XI, 35  
Fotografie:

Text: EA 78  
Muzeum: VAT 1282  
Autografie: WA 84; VS XI, 37  
Fotografie:

Text: EA 81 (\*\*)  
Muzeum: VAT 1318  
Autografie: WA 89; VS XI, 40  
Fotografie:

Text: EA 83  
Muzeum: BM 29797  
Autografie: BB 14  
Fotografie: BB příl. 13

Text: EA 85  
Muzeum: VAT 1626  
Autografie: WA 48; VS XI, 42  
Fotografie:

Text: EA 87  
Muzeum: BM 29800

Autografie: WA 158; VS XI, 28  
Fotografie:

Text: EA 64  
Muzeum: BM 29816  
Autografie: BB 33  
Fotografie: BB příl. 11

Text: EA 68  
Muzeum: VAT 1239  
Autografie: WA 80; VS XI, 32  
Fotografie:

Text: EA 73  
Muzeum: BM 29798  
Autografie: BB 15  
Fotografie:

Text: EA 75  
Muzeum: C 4757 (12191)  
Autografie: WA 79  
Fotografie:

Text: EA 77  
Muzeum: VAT 1635 + 1700  
Autografie: WA 81; VS XI, 36  
Fotografie:

Text: EA 79  
Muzeum: VAT 1634  
Autografie: WA 75; VS XI, 38  
Fotografie:

Text: EA 82  
Muzeum: BM 37648  
Autografie: Scheil (1892: 306)  
Fotografie:

Text: EA 84  
Muzeum: VAT 1633  
Autografie: WA 73; VS XI, 41  
Fotografie:

Text: EA 86  
Muzeum: BM 29804  
Autografie: BB 21  
Fotografie:

Text: EA 88  
Muzeum: VAT 1627

Autografie: BB 17

Fotografie:

Text: EA 89

Muzeum: VAT 1627

Autografie: WA 49; VS XI, 43

Fotografie:

Text: EA 91 (\*\*)

Muzeum: VAT 931

Autografie: WA 56; VS XI, 45

Fotografie:

Text: EA 93

Muzeum: VAT 1663

Autografie: WA 55; VS XI, 47

Fotografie:

Text: EA 95

Muzeum: VAT 1668

Autografie: WA 70; VS XI, 48

Fotografie:

Text: EA 97 (\*\*)

Muzeum: VAT 1598

Autografie: WA 183; VS XI, 50

Fotografie:

Text: EA 100

Muzeum: BM 29825

Autografie: BB 42

Fotografie: BB příl. 4

Text: EA 103

Muzeum: VAT 1208

Autografie: WA 77; VS XI, 52

Fotografie:

Text: EA 105

Muzeum: VAT 1628

Autografie: WA 51; VS XI, 53

Fotografie:

Text: EA 107

Muzeum: VAT 346

Autografie: WA 41; VS XI, 55

Fotografie:

Text: EA 109

Muzeum: VAT 1629

Autografie: WA 49; VS XI, 43

Fotografie:

Text: EA 90

Muzeum: VAT 1661

Autografie: WA 53; VS XI, 44

Fotografie:

Text: EA 92

Muzeum: VAT 868

Autografie: WA 50; VS XI, 46

Fotografie:

Text: EA 94

Muzeum: C 4756

Autografie: WA 78

Fotografie:

Text: EA 96

Muzeum: VAT 1238

Autografie: WA 82; VS XI, 49

Fotografie:

Text: EA 98 (\*\*)

Muzeum: VAT 1675

Autografie: WA 128; VS XI, 15

Fotografie:

Text: EA 102

Muzeum: BM 29806

Autografie: BB 23

Fotografie:

Text: EA 104

Muzeum: C 4751

Autografie: WA 60

Fotografie:

Text: EA 106

Muzeum: VAT 344

Autografie: WA 43; VS XI, 52

Fotografie:

Text: EA 108

Muzeum: VAT 345

Autografie: WA 42; VS XI, 56

Fotografie:

Text: EA 110 (\*)

Muzeum: VAT 1666

Autografie: WA 52; VS XI, 57

Fotografie:

Text: EA 111 (\*\*)

Muzeum: VAT 1631

Autografie: WA 68; VS XI, 59

Fotografie:

Text: EA 114 (\*)

Muzeum: BM 29796

Autografie: BB 13

Fotografie:

Text: EA 117

Muzeum: VAT 350

Autografie: WA 45; VS XI, 62

Fotografie:

Text: EA 119

Muzeum: VAT 349

Autografie: WA 44; VS XI, 64

Fotografie:

Text: EA 122

Muzeum: VAT 1625

Autografie: WA 47; VS XI, 67

Fotografie:

Text: EA 124

Muzeum: C 4755 (12188)

Autografie: WA 62 + 64d + 65

Fotografie:

Text: EA 126

Muzeum: VAT 1183

Autografie: WA 76; VS XI, 68

Fotografie:

Text: EA 130

Muzeum: VAT 1624

Autografie: WA 46; VS XI, 72

Fotografie:

Text: EA 136

Muzeum: BM 29799

Autografie: BB 16

Fotografie: BB příl. 20

Text: EA 138

Muzeum: VAT 351

Autografie: WA 64 (a, b, c, e); VS XI, 58

Fotografie:

Text: EA 112

Muzeum: VAT 1664

Autografie: WA 57; VS XI, 61

Fotografie:

Text: EA 116

Muzeum: C 4752

Autografie: WA 61

Fotografie:

Text: EA 118

Muzeum: BM 29808 + VAT 1662

Autografie: BB 25 + WA 54; VS XI, 54

Fotografie:

Text: EA 121

Muzeum: VAT 1665

Autografie: WA 59; VS XI, 66

Fotografie:

Text: EA 123

Muzeum: BM 29803

Autografie: BB 20

Fotografie:

Text: EA 125

Muzeum: BM 29802

Autografie: BB 19

Fotografie:

Text: EA 129

Muzeum: VAT 1637 + 1638

Autografie: WA 86 + 87; VS XI, 70

Fotografie:

Text: EA 132

Muzeum: BM 29801

Autografie: BB 18

Fotografie:

Text: EA 137

Muzeum: Goléniščev

Autografie: WA 71

Fotografie:

Text: EA 139

Muzeum: BM 29828

Autografie: WA 58; VS XI, 73  
Fotografie:

Text: EA 140  
Muzeum: VAT 1639  
Autografie: WA 91; VS XI, 75  
Fotografie:

Text: EA 142 (\*)  
Muzeum: BM 29810  
Autografie: BB 27  
Fotografie: BB příl. 2

Text: EA 144  
Muzeum: VAT 323  
Autografie: WA 90; VS XI, 76  
Fotografie:

Text: EA 146  
Muzeum: VAT 1871  
Autografie: WA 231; VS 11, 78  
Fotografie:

Text: EA 148  
Muzeum: C 4765  
Autografie: WA 99  
Fotografie:

Text: EA 150  
Muzeum: C 4766  
Autografie: WA 98  
Fotografie:

Text: EA 152  
Muzeum: VAT 1719  
Autografie: VS XI, 80  
Fotografie:

Text: EA 154  
Muzeum: VAT 1718  
Autografie: WA 162; VS XI, 81  
Fotografie:

Text: EA 156  
Muzeum: VAT 337  
Autografie: WA 34; VS XI, 83  
Fotografie:

Autografie: BB 45  
Fotografie: BB příl. 45

Text: EA 141  
Muzeum: BM 29809  
Autografie: BB 26  
Fotografie: BB příl. 23

Text: EA 143  
Muzeum: VAT 1584 + C 4764  
Autografie: WA 211; VS XI, 79 + WA 203  
Fotografie:

Text: EA 145  
Muzeum: VAT 1695  
Autografie: WA 182; VS XI, 77  
Fotografie:

Text: EA 147  
Muzeum: BM 29812  
Autografie: BB 11  
Fotografie:

Text: EA 149  
Muzeum: BM 29811  
Autografie: BB 28  
Fotografie: BB příl. 14

Text: EA 151  
Muzeum: BM 29813  
Autografie: BB 30  
Fotografie: BB příl. 13

Text: EA 153  
Muzeum: MMA 24.2.12  
Autografie: Scheil (1902: 116)  
Fotografie: Bull (1926: 170, obr. 2); ANEP  
č. 245

Text: EA 155  
Muzeum: BM 29814 + VAT 1872  
Autografie: BB 31 + WA 228; VS XI, 82  
Fotografie:

Text: EA 157  
Muzeum: VAT 624  
Autografie: WA 36; VS XI, 84  
Fotografie:

Text: EA 158  
 Muzeum: C 4758 (12205)  
 Autografie: WA 40  
 Fotografie:

Text: EA 159  
 Muzeum: VAT 1658  
 Autografie: WA 35; VS XI, 85  
 Fotografie:

Text: EA 160  
 Muzeum: Goléniščev  
 Autografie: WA 34a  
 Fotografie:

Text: EA 161  
 Muzeum: BM 29818  
 Autografie: BB 35  
 Fotografie: BB příl. 22

Text: EA 162  
 Muzeum: VAT 347  
 Autografie: WA 92; VS XI, 86  
 Fotografie:

Text: EA 164  
 Muzeum: VAT 249  
 Autografie: WA 38; VS XI, 88  
 Fotografie:

Text: EA 165 (\*)  
 Muzeum: VAT 325  
 Autografie: WA 33; VS XI, 89  
 Fotografie:

Text: EA 166  
 Muzeum: VAT 250  
 Autografie: WA 31; VS XI, 90  
 Fotografie:

Text: EA 168  
 Muzeum: VAT 1659  
 Autografie: WA 37; VS XI, 92  
 Fotografie:

Text: EA 170(1); 170(2) (\*)  
 Muzeum: VAT 327  
 Autografie: WA 143; VS XI, 94  
 Fotografie:

Text: EA 171 (\*\*)  
 Muzeum: VAT 1723  
 Autografie: WA 185; VS XI, 95  
 Fotografie:

Text: EA 174  
 Muzeum: VAT 1585  
 Autografie: WA 160; VS XI, 98  
 Fotografie:

Text: EA 175  
 Muzeum: VAT 1588  
 Autografie: WA 163; VS XI, 99  
 Fotografie:

Text: EA 176 (?)  
 Muzeum: BM 29829  
 Autografie: BB 4  
 Fotografie:

Text: EA 177  
 Muzeum: VAT 1684  
 Autografie: WA 170; VS XI, 101  
 Fotografie:

Text: EA 178 (?)  
 Muzeum: VAT 1677  
 Autografie: WA 146; VS XI, 100  
 Fotografie:

Text: EA 182  
 Muzeum: VAT 1615  
 Autografie: WA 130; VS XI, 104  
 Fotografie:

Text: EA 183  
 Muzeum: VAT 1595  
 Autografie: WA 130; VS XI, 105  
 Fotografie:

Text: EA 184  
 Muzeum: Ash. 1893.1-41:426  
 Autografie: Sayce (1894: č. 18)  
 Fotografie:

Text: EA 185  
 Muzeum: VAT 1725  
 Autografie: WA 189; VS XI, 106  
 Fotografie:

Text: EA 187 Muzeum: BM 29860 Autografie: BB 77 Fotografie:	Text: EA 188 (?) Muzeum: C 4793 (12237) Autografie: WA 208 Fotografie:
Text: EA 189 Muzeum: VAT 336 Autografie: WA 142; VS XI, 108 Fotografie:	Text: EA 191 Muzeum: C 4760 (12192) Autografie: WA 126; VS XI, 109 Fotografie:
Text: EA 192 Muzeum: VAT 1674 Autografie: WA 126; VS XI, 109 Fotografie:	Text: EA 193 (**) Muzeum: VAT 1608 Autografie: WA 161; VS XI, 110 Fotografie:
Text: EA 194 Muzeum: VAT 1705 Autografie: VS XI, 112 Fotografie:	Text: EA 195 Muzeum: C 4761 (12230) Autografie: WA 96 Fotografie:
Text: EA 196 Muzeum: VAT 1592 + 1710 Autografie: WA 159 + 143; VS XI, 111 Fotografie:	Text: EA 198 Muzeum: C 4763 (12194) Autografie: WA 205 Fotografie:
Text: EA 199 (?) Muzeum: C 4789 (12234) Autografie: WA 205 Fotografie:	Text: EA 200 (?) Muzeum: VAT 1622 Autografie: WA 164; VS XI, 113 Fotografie:
Text: EA 201 Muzeum: VAT 338 Autografie: WA 132; VS XI, 114 Fotografie:	Text: EA 202 (*) Muzeum: VAT 331 Autografie: WA 135; VS XI, 115 Fotografie:
Text: EA 203 Muzeum: VAT 330 Autografie: WA 134; VS XI, 116 Fotografie:	Text: EA 204 Muzeum: VAT 328 Autografie: WA 133; VS XI, 117 Fotografie:
Text: VAT 205 Muzeum: BM 29861 Autografie: BB 78 Fotografie: BB příl. 7	Text: VAT 206 Muzeum: C 4762 (12229) Autografie: WA 151 Fotografie:
Text: EA 207 (?) Muzeum: VAT 1593 Autografie: WA 194; VS XI, 118 Fotografie:	Text: EA 209 (?) Muzeum: AO 2036 Autografie: WA 199a; Thureau-Dangin (1922: 101) Fotografie:

Text: EA 210 (?)  
 Muzeum: VAT 1876  
 Autografie: WA 223; VS XI, 120  
 Fotografie:

Text: EA 211 (?)  
 Muzeum: VAT 1648  
 Autografie: WA 140; VS XI, 121  
 Fotografie:

Text: EA 212 (?)  
 Muzeum: VAT 1587  
 Autografie: WA 141; VS XI, 122  
 Fotografie:

Text: EA 213 (?)  
 Muzeum: BM 29859  
 Autografie: BB 76  
 Fotografie: BB příl. 6

Text: EA 214 (?)  
 Muzeum: VAT 1607  
 Autografie: VS XI, 123  
 Fotografie:

Text: EA 215 (?)  
 Muzeum: BM 29843  
 Autografie: BB 60  
 Fotografie: BB příl. 7

Text: EA 216 (?)  
 Muzeum: C 4784 (12202)  
 Autografie: WA 195  
 Fotografie:

Text: EA 217 (?)  
 Muzeum: VAT 1604  
 Autografie: VS XI, 124  
 Fotografie:

Text: EA 220 (?)  
 Muzeum: C 4785 (12226)  
 Autografie: WA 150  
 Fotografie:

Text: EA 221 (?)  
 Muzeum: VAT 341  
 Autografie: WA 136; VS XI, 127  
 Fotografie:

Text: EA 222 (?)  
 Muzeum: VAT 1683  
 Autografie: VS XI, 128  
 Fotografie:

Text: EA 223  
 Muzeum: VAT 1870  
 Autografie: WA 220; VS XI, 129  
 Fotografie:

Text: EA 224  
 Muzeum: BM 29849  
 Autografie: BB 66  
 Fotografie: BB příl. 15

Text: EA 225  
 Muzeum: C 4787 (12222)  
 Autografie: WA 131  
 Fotografie:

Text: EA 226 (?)  
 Muzeum: VAT 1610  
 Autografie: WA 157; VS XI, 130  
 Fotografie:

Text: EA 227  
 Muzeum: BM 29830  
 Autografie: BB 47  
 Fotografie:

Text: EA 228  
 Muzeum: BM 29831  
 Autografie: BB 48  
 Fotografie: BB příl. 16

Text: EA 229 (?)  
 Muzeum: VAT 1689  
 Autografie: WA 178; VS XI, 131  
 Fotografie:

Text: EA 230 (?)  
 Muzeum: BM 37646  
 Autografie: Scheil (1892: 309)  
 Fotografie:

Text: EA 231 (?)  
 Muzeum: VAT 1599  
 Autografie: WA 212; VS XI, 132  
 Fotografie:

Text: EA 232  
 Muzeum: VAT 1640  
 Autografie: WA 93; VS XI, 133  
 Fotografie:

Text: EA 233  
 Muzeum: C 5767 (12201)  
 Autografie: WA 94  
 Fotografie:

Text: EA 234  
 Muzeum: VAT 1641  
 Autografie: WA 95; VS XI, 134  
 Fotografie:

Text: EA 235 (+) 327  
 Muzeum: BM 29815 (+) C 4791 + VAT 1882  
 Autografie: BB 32 (+) WA 206  
 Fotografie:

Text: EA 238 (?)  
 Muzeum: VAT 1867  
 Autografie: WA 219; VS XI, 136  
 Fotografie:

Text: EA 239 (?)  
 Muzeum: VAT 334  
 Autografie: WA 139; VS XI, 137  
 Fotografie:

Text: EA 241  
 Muzeum: VAT 1678  
 Autografie: WA 148; VS XI, 139  
 Fotografie:

Text: EA 242  
 Muzeum: VAT 1670  
 Autografie: WA 114; VS XI, 140  
 Fotografie:

Text: EA 243  
 Muzeum: VAT 1669  
 Autografie: WA 113; VS XI, 141  
 Fotografie:

Text: EA 244  
 Muzeum: C 4768 (12200)  
 Autografie: WA 244  
 Fotografie:

Text: EA 246  
 Muzeum: VAT 1649  
 Autografie: WA 111; VS XI, 142  
 Fotografie:

Text: EA 248 (?)  
 Muzeum: BM 29842  
 Autografie: BB 59  
 Fotografie:

Text: EA 249 (?)  
 Muzeum: VAT 1603  
 Autografie: WA 149; VS XI, 143  
 Fotografie:

Text: EA 250 (?)  
 Muzeum: C 4769 (12204)  
 Autografie: WA 154  
 Fotografie:

Text: EA 252  
 Muzeum: BB 29844  
 Autografie: BB 61  
 Fotografie: BB příl. 21

Text: EA 253  
 Muzeum: VAT 1589  
 Autografie: WA 155; VS XI, 144  
 Fotografie:

Text: EA 254  
 Muzeum: VAT 335  
 Autografie: WA 112; VS XI, 145  
 Fotografie:

Text: EA 255  
 Muzeum: VAT 333  
 Autografie: WA 144; VS XI, 146  
 Fotografie:

Text: EA 256  
 Muzeum: BM 29847  
 Autografie: BB 64

Text: EA 257 (?)  
 Muzeum: VAT 1715  
 Autografie: WA 149; VS XI, 147



Fotografie: BB příl. 5

Text: EA 258 (?)  
Muzeum: VAT 329  
Autografie: WA 167; VS XI, 148  
Fotografie:

Text: EA 260  
Muzeum: Oppert  
Autografie:  
Fotografie:

Text: EA 262 (?)  
Muzeum: C 4786 (12220)  
Autografie: WA 127  
Fotografie:

Text: EA 264  
Muzeum: BM 29853  
Autografie: BB 70  
Fotografie:

Text: EA 266  
Muzeum: VAT 1590  
Autografie: WA 156; VS XI, 152  
Fotografie:

Text: EA 268  
Muzeum: VAT 1532  
Autografie: WA 108; VS XI, 153  
Fotografie:

Text: EA 270  
Muzeum: BM 29845  
Autografie: BB 62  
Fotografie: BB příl. 2

Text: EA 272  
Muzeum: BM 29863  
Autografie: BB 80  
Fotografie:

Text: EA 274 (?)  
Muzeum: C 4773 (12216)  
Autografie: WA 138  
Fotografie:

Text: EA 276 (?)  
Muzeum: VAT 1706  
Autografie: WA 187; VS XI, 157

Fotografie:

Text: EA 259 (?)  
Muzeum: VAT 1582  
Autografie: WA 213; VS XI, 149  
Fotografie:

Text: EA 261 (?)  
Muzeum: BM 29858  
Autografie: BB 75  
Fotografie: BB příl. 16

Text: EA 263 (?)  
Muzeum: VAT 1688  
Autografie: WA 169; VS XI, 150  
Fotografie:

Text: EA 265  
Muzeum: VAT 1697  
Autografie: WA 165; VS XI, 151  
Fotografie:

Text: EA 267  
Muzeum: C 4771 (12232)  
Autografie: WA 109  
Fotografie:

Text: EA 269  
Muzeum: BM 29846  
Autografie: BB 63  
Fotografie:

Text: EA 271  
Muzeum: VAT 1531  
Autografie: WA 110; VS XI, 154  
Fotografie:

Text: EA 273 (?)  
Muzeum: VAT 1686  
Autografie: WA 137; VS XI, 155  
Fotografie:

Text: EA 275 (?)  
Muzeum: VAT 1682  
Autografie: WA 166; VS XI, 156  
Fotografie:

Text: EA 277 (?)  
Muzeum: BM 29864  
Autografie: BB 81

Fotografie:

Text: EA 278  
Muzeum: BM 29852  
Autografie: BB 69  
Fotografie: BB příl. 5

Text: EA 280  
Muzeum: C 4772 (12213)  
Autografie: WA 100  
Fotografie:

Text: EA 282  
Muzeum: BM 29851  
Autografie: BB 68; Millard (1981: 147)  
Fotografie:

Text: EA 284  
Muzeum: BM 29850  
Autografie: BB 67  
Fotografie:

Text: EA 286  
Muzeum: VAT 1642  
Autografie: WA 102; VS XI, 162  
Fotografie:

Text: EA 288  
Muzeum: VAT 1643  
Autografie: WA 103; VS XI, 164  
Fotografie:

Text: EA 290  
Muzeum: VAT 1646  
Autografie: WA 106; VS XI, 166  
Fotografie:

Text: EA 293  
Muzeum: C 4774 (12231)  
Autografie: WA 201  
Fotografie:

Text: EA 295 (\*)  
Muzeum: VAT 1650  
Autografie: WA 88; VS XI, 168  
Fotografie:

Text: EA 297  
Muzeum: BM 29834  
Autografie: BB 51

Fotografie:

Text: EA 279  
Muzeum: VAT 1647  
Autografie: WA 107; VS XI, 158  
Fotografie:

Text: EA 281  
Muzeum: VAT 1681  
Autografie: WA 190; VS XI, 159  
Fotografie:

Text: EA 283  
Muzeum: VAT 339  
Autografie: WA 101; VS XI, 160  
Fotografie:

Text: EA 285  
Muzeum: VAT 1601  
Autografie: WA 174; VS XI, 161  
Fotografie:

Text: EA 287  
Muzeum: VAT 1644  
Autografie: WA 103; VS XI, 163  
Fotografie:

Text: EA 289  
Muzeum: VAT 1645 + 2709  
Autografie: WA 105 + 199; VS XI, 165  
Fotografie:

Text: EA 292  
Muzeum: BM 37647  
Autografie: Scheil (1892: 298)  
Fotografie:

Text: EA 294  
Muzeum: BM 29854  
Autografie: BB 71  
Fotografie: BB příl. 1

Text: EA 296  
Muzeum: BM 29840  
Autografie: BB 57  
Fotografie:

Text: EA 298  
Muzeum: BM 29833  
Autografie: BB 50

Fotografie: BB příl. 5

Text: EA 299  
Muzeum: BM 29832  
Autografie: BB 49  
Fotografie:

Text: EA 301 (?)  
Muzeum: C 4781 (12214)  
Autografie: WA 117  
Fotografie:

Text: EA 303 (?)  
Muzeum: BM 29821  
Autografie: BB 38  
Fotografie:

Text: EA 305 (?)  
Muzeum: C 4780 (12215)  
Autografie: WA 116  
Fotografie:

Text: EA 307 (?)  
Muzeum: VAT 1586  
Autografie: WA 215; VS XI, 170  
Fotografie:

Text: EA 309 (?)  
Muzeum: VAT 1874  
Autografie: WA 221; VS XI, 174  
Fotografie:

Text: EA 312 (?)  
Muzeum: VAT 1886 + 1709  
Autografie: VS XI, 176  
Fotografie:

Text: EA 315  
Muzeum: BM 29839  
Autografie: BB 56  
Fotografie:

Text: EA 317 (\*\*)  
Muzeum: VAT 1676  
Autografie: VAT 129; VS XI, 177  
Fotografie:

Text: EA 319  
Muzeum: VAT 1722  
Autografie: WA 145; VS XI, 178

Fotografie:

Text: EA 300 (\*)  
Muzeum: VAT 1606  
Autografie: VS XI, 171  
Fotografie:

Text: EA 302 (?)  
Muzeum: VAT 332  
Autografie: WA 120; VS XI, 172  
Fotografie:

Text: EA 304 (?)  
Muzeum: BM 29822  
Autografie: BB 39  
Fotografie: BB příl. 12

Text: EA 306 (?)  
Muzeum: BM 29823  
Autografie: BB 40  
Fotografie:

Text: EA 308 (?)  
Muzeum: VAT 1602  
Autografie: WA 172; VS XI, 173  
Fotografie:

Text: EA 311 (?)  
Muzeum: VAT 1597  
Autografie: VS XI, 175  
Fotografie:

Text: EA 314  
Muzeum: C 4778 (12219)  
Autografie: WA 153  
Fotografie:

Text: EA 316  
Muzeum: BM 29838  
Autografie: BB 55  
Fotografie:

Text: EA 318 (\*\*)  
Muzeum: BM 29857  
Autografie: BB 74  
Fotografie: BB příl. 1

Text: EA 320  
Muzeum: C 4777 (12218)  
Autografie: WA 121

Fotografie:

Text: EA 321  
Muzeum: VAT 1671  
Autografie: WA 119; VS XI, 182  
Fotografie:

Text: EA 323  
Muzeum: BM 29836  
Autografie: BB 53  
Fotografie:

Text: EA 325  
Muzeum: BM 29835  
Autografie: BB 52  
Fotografie: BB příl. 14

Text: EA 328  
Muzeum: C 4775 (12193)  
Autografie: WA 124  
Fotografie:

Text: EA 330  
Muzeum: BM 29848  
Autografie: BB 65  
Fotografie:

Text: EA 332  
Muzeum: VAT 1883  
Autografie: VS XI, 184  
Fotografie:

Text: EA 334  
Muzeum: VAT 1609  
Autografie: VS XI, 185  
Fotografie:

Text: EA 337 (?)  
Muzeum: VAT 1679  
Autografie: WA 147; VS XI, 187  
Fotografie:

Text: EA 339 (?)  
Muzeum: VAT 1887  
Autografie: VS XI, 190  
Fotografie:

Fotografie:

Text: EA 322  
Muzeum: C 4776 (12217)  
Autografie: WA 118  
Fotografie:

Text: EA 324  
Muzeum: BM 29837  
Autografie: BB 54  
Fotografie: BB příl. 21

Text: EA 326  
Muzeum: VAT 1672  
Autografie: WA 122; VS XI, 183  
Fotografie:

Text: EA 329  
Muzeum: VAT 1673  
Autografie: WA 123; VS XI, 181  
Fotografie:

Text: EA 331  
Muzeum: C 4779 (12221)  
Autografie: WA 200  
Fotografie:

Text: EA 333 (?)  
Muzeum: Istanbul Arkeoloji Müzeleri, Tell el-Hesi, Fi. 11  
Autografie: Hilprecht (1896: příl.LXIV, č. 147)  
Fotografie: Hilprecht (1896: XXIV, č. 66-67)

Text: EA 336 (?)  
Muzeum: VAT 1707  
Autografie: VS XI, 188  
Fotografie:

Text: EA 338 (?)  
Muzeum: VAT 1884  
Autografie: VS XI, 189  
Fotografie:

Text: EA 362  
Muzeum: AO 7093  
Autografie: Thureau-Dangin (1922: 102-103)  
Fotografie:

Text: EA 363  
Muzeum: AO 7097  
Autografie: Thureau-Dangin (1922: 107)  
Fotografie:

Text: EA 365  
Muzeum: AO 7098  
Autografie: Thureau-Dangin (1922: 108)  
Fotografie:

Text: EA 367  
Muzeum: AO 7095  
Autografie: Thureau-Dangin (1922: 105)  
Fotografie:

Text: EA 370  
Muzeum: BM 134870  
Autografie: Gordon (1947: 15)  
Fotografie:

Text: EA 364 (\*\*)  
Muzeum: AO 7094  
Autografie: Thureau-Dangin (1922: 104)  
Fotografie:

Text: EA 366  
Muzeum: AO 7096  
Autografie: Thureau-Dangin (1922: 106)  
Fotografie:

Text: EA 369  
Muzeum: Musées Royaux d'Art et  
d'Histoire, Brussels E.6753  
Autografie: Dossin (1934: 127)  
Fotografie:

Text: EA 378  
Muzeum: BM 134868  
Autografie: Gordon (1947: 16-17)  
Fotografie:

## POUŽITÁ LITERATURA

ADAMTHWAITE, Murray R.

2001 *Late Hittite Emar. The Chronology, Synchronisms, and Socio-Political Aspects of a Late Bronze Age Fortress Town*, Louvain: Peeters [ANES, Supplement 8]

ADLER, Hans-Peter

1976 *Das Akkadische des Königs Tušratta von Mitanni*, Kevelaer: Butzon & Bercker [AOAT 201];

AHARONI, Yohanan

1979 *The Land of the Bible: A Historical Geography*, 2. vyd., Philadelphia: Westminster Press;

AHARONI, Yohanan – AVI-YONAH, Michael

1977 *The Macmillan Bible Atlas*, rev. ed., Jerusalem: Carta;

AHL, Sally W.

1973 *Epistolary Texts from Ugarit: Structural and Lexical Correspondences in Epistles in Akkadian and Ugaritic*, nepubl. disertační práce, Faculty of the Graduate

School of Arts and Sciences, Brandeis University, Department of Mediterranean Studies;

ALBRIGHT, William F.

- 1925 „Bronze Mounds of Northern Palestine and the Hauran: The Spring Trip of the School in Jerusalem“, in: *BASOR* 19, str. 5-19;
- 1937 „The Egyptian Correspondence of Abimilki, prince of Tyre“, in: *JEA* 23, str. 190-203;
- 1942a „A Teacher to a Man of Schechem about 1400 B.C.“, in: *BASOR* 86, str. 28-31;
- 1942b „A Case of Lèse-Majesté in Pre-Israelite Lachish“, in: *BASOR* 87, str. 32-38;
- 1943a „Two Little Understood Amarna Letters from the Middle Jordan Valley“, in: *BASOR* 89, str. 7-17;
- 1943b „An Archaic Hebrew Proverb in an Amarna Letter from Central Palestine“, in: *BASOR* 89, str. 29-32;
- 1943c „A Tablet of the Amarna Age from Gezer“, in: *BASOR* 92, str. 28-30;
- 1944a „A Prince of Taanach in the Fifteenth Century B.C.“, in: *BASOR* 94, str. 12-27;
- 1944b „An Unrecognized Amarna Letter from Ugarit“, in: *BASOR* 95, s. 30-33;
- 1946 „Cuneiform Material for Egyptian Prosopography 1500-1200 B.C.“, in: *JNES* 5, str. 7-25;
- 1948 „A Re-Interpretation of an Amarna Letter from Byblos (EA 82)“, in: *JCS* 2, str. 239-248;
- 1963 *The Archaeology of Palestine*, 2. oprav. vyd., London: Penguin Books;

ALBRIGHT, William F. – MORAN, William L.

- 1949 „A Re-intepretation of an Amarna Letter from Byblos (EA 82)“, in: *JCS* 2, str. 239-248;
- 1950 „Rib-Adda of Byblos and the Affairs of Tyre (EA 89)“, in: *JCS* 4, str. 163-168;

ALT, Albrecht

- 1933 „Das Institut im Jahre 1932“, in: *PJ* 29, str. 5-29;
- 1959 *Kleine Schriften zur Geschichte des Volkes Israel*, I-III, München: C. H. Beck;

AMIRAN, Ruth

- 1969 *Ancient Pottery of the Holy Land*, Jerusalem: Masada Press;

ARNAUD, Daniel

- 1975 „Les textes d'Emar et la chronologie de la fin du Bronze Récent“, in: *Syria* 52, str. 87-92;
- 1985-1987 *Emar VI: Textes sumériens et accadiens*, Paris: Éditions Recherche sur les civilisations [Recherches au pays d'Aštata 1-4];
- 1998 „Le dialecte d'Alalah: un examen préliminaire“, in: *AuOr* 16, str. 143-186.
- 2001 „Lettres (n<sup>os</sup> 5-21)“, in: Yon, Marguerite – Arnaud, Daniel (eds.), *Études Ougaritiques. I. Travaux 1985-1995*, Paris: Éditions Recherche sur les Civilisations [RSO XIV], str. 257-290;

ARO, Jussi

- 1954-1956 „Remarks on the Language of the Alalakh Texts“, in: *AfO* 17, str. 301-365;  
 1955 *Studien zur mittelbabylonischen Grammatik*, Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Kirjapaino Oy [StOr XX];  
 1957 *Glossar zu den mittelbabylonischen Briefen*, Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Kirjapaino Oy [StOr XXII];  
 1961 *Die akkadischen Infinitivkonstruktionen*, Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Kirjapaino Oy [StOr XXVI];

ARTZI, Pinhas

- 1967 „The Exact Number of the Published Amarna Documents“, in: *Orientalia n. s.* 36, str. 432;  
 1968 „Some Unrecognized Syrian Amarna Letters (EA 260, EA 317, EA 318)“, in: *JNES* 27, str. 163-171;  
 1986 „Observations on the “Library” of the Amarna Archives“, in: Veenhof, Klaas R. (ed.), *Cuneiform Archives and Libraries: Papers Read at the 30<sup>e</sup> Rencontre Assyriologique Internationale, Leiden 4-8 July 1983*, Leiden: Nederlands Historisch-Archaeologisch Instituut Te Istanbul, str. 210-212;  
 1992 „Nippur Elementary Schoolbooks in the ‘West’“, in: Jong Ellis, Maria de (ed.), *Nippur at the Centennial: Papers Read at the 35<sup>e</sup> Rencontre Assyriologique Internationale, Philadelphia 1988*, Philadelphia: The University Museum [Occasional Publications of the Samuel Noah Kramer Fund 14], str. 1-5;

ARTZI, Pinhas – MALAMAT, Abraham

- 1993 „The Great King. A Preeminent Royal Title in Cuneiform Sources and the Bible“, in: Cohen, Mark E. – Snell, Daniel C. – Weisberg, David B. (eds.), *The Tablet and the Scroll. Near Eastern Studies in Honor of William W. Hallo*, Bethesda, Maryland: CDL Press, str. 28-38;

ASSAF, Ali Abou

- 1997 heslo „Mishrifeh“, in: Meyers, Eric M. (ed.), *The Oxford Encyclopedia of Archaeology in the Near East*, IV, New York – Oxford: Oxford University Press, str. 35-36;

ASSMANN, Jan

- 1983 *Sonnenhymnen bin thebanischen Gräbern*, Mainz am Rhein: Philipp von Zabern [Theben I];

AVRUCH, Kevin

- 2000 „Reciprocity, Equality, and Status-Anxiety in the Amarna Letters“, in: Cohen, R. – Westbrook, R. (eds.), *The Amarna Diplomacy. The Beginnings of International Relations*, Baltimore – London: The Johns Hopkins University Press, str. 154-164;



BADRE, Leila

1997 heslo „Kamid el-Loz“, in: Meyers, Eric M. (ed.), *The Oxford Encyclopedia of Archaeology in the Near East*, sv. III, New York – Oxford: Oxford University Press, str. 265-266;

BAKIR, Abd el-Mohsen

1970 *Egyptian epistolography from the Eighteenth to the Twenty-first Dynasty*, Le Caire: Institut français d'archéologie orientale [BdÉ 48];

BARAKO, Tristan

2003 „Egyptians and Philistines in Southern Coastal Canaan: Contemporaneous Rivals or Successive Hegemons?“, in: 2nd Euroconference SCIEEM 2000, Vienna 28. 5.-31. 5. 2003, nepublik. přednáška;

BECKMAN, Gary

2000 „Hittite Chronology“, in: *Akkadica* 119-120, str. 19-32;

2002 „My Sun-God. Reflections of Mesopotamian Conceptions of Kingship among the Hittites“, in: Panaino, A. – Pettinato, G. (eds.), *Ideologies as Intercultural Phenomena. Proceedings of the Third Annual Symposium of the Assyrian and Babylonian Intellectual Heritage Project Held in Chicago, USA, October 27-31, 2000*, Milano: Università di Bologna & ISIAO [Melammu Symposia III], str. 37-42;

BEN-TOR, Amnon

1992 „The Early Bronze Age“, in: Ben-Tor, Amnon (ed.), *The Archaeology of Ancient Israel*, New Haven – London: Yale University Press, str. 81-125;

BEZOLD, Carl – Budge, Ernest A. W.

1892 *The Tell el-Amarna Tablets in the British Museum*, London: Longmans;

BIENKOWSKI, Piotr

1989 „The Division of the MB IIB-C in Palestine“, in: *Levant* 21, str. 169-79;

BIETAK, Manfred

1993 „The Sea Peoples and the End of the Egyptian Administration in Canaan“, in: Biran, A. – Aviram, J. (eds.), *Biblical Archaeology Today, 1990*, Jerusalem: Israel Exploration Society, str. 292-306;

BLEIBERG, Edward

1985-1986 „Historical Texts as Political Propaganda during the New Kingdom“, in: *BES* 7, str. 5-13;

BÖHL, Franz M. T. de Liagre

1909 *Die Sprache der Amarnabriefe mit besonderer Berücksichtigung der Kanaanismen*, Leipzig: J. C. Hinrichs;

1926 „Die bei den Ausgrabungen von Sichern gefundenen Keilschrifttafeln“, in: *ZDPV* 49, str. 321-327;

- 1974 „Der Keilschriftbrief aus Sichern (Tell Balâta)“, in: *BM* 7: 21-30;
- BOIY, Tom  
 2002 „Royal Titulature in Hellenistic Babylonia“, in: *ZA* 92, str. 241-257;
- BORDREUIL, Pierre (ed.)  
 1991 *Une bibliothèque au sud de la ville. Les textes de la 34<sup>e</sup> campagne (1973)*, Paris: Éditions Recherche sur les Civilisations [RSO VII];
- BORGER, Rykle  
 1971 *Akkadische Zeichenliste*, Kevelaer: Neukirchen-Vluyn [AOAT 6];  
 1978 *Assyrisch-babylonische Zeichenliste*, Kevelaer: Neukirchen-Vluyn [AOAT 33];
- BOTTÉRO, Jean  
 1949 „Les inventaires de Qatna“, in: *RA* 43, str. 1-40, 137-216;  
 1950a „Autres textes de Qatna“, in: *RA* 44, str. 105-122;  
 1950b „Vocabulaire de Qatna“, in: *RA* 44, str. 119-122;
- BRINKMAN, John A.  
 1974 „The Monarchy in the Time of the Kassite Dynasty“, in: Paul Garelli (ed.), *Le palais et la royauté*, Archéologie et Civilisation. XIXe Rencontre Assyriologique Internationale. Paris, 29 juin - 2 juillet, Paris: Librairie Orientaliste Paul Geuthner [Travaux du centre d'études supérieures spécialisé d'histoire des religions de Strasbourg 19], str. 395-408;
- BUCCELLATI, Giorgio  
 1996 *A Structural Grammar of Babylonian*, Wiesbaden: Harrassowitz;
- BULL, L. S.  
 1926 „Two Letters to Akhnaton, King of Egypt“, in: *BMM* 21, str. 169-176;
- BUTZ, Kilian  
 1984 „Bilinguismus als Katalysator“, in: Cagni, Luigi (ed.), *Il bilinguismo a Ebla*, Napoli: Istituto Universitario Orientale [Series Minor, Seminario di studi asiatici 22], str. 99-138;
- CAMINOS, Ricardo  
 1954 *Late Egyptian Miscellaneies*, London: Oxford University Press [Brown Egyptological Studies 1];
- CIFOLA, Barbara  
 1988 „Ramses III and the Sea Peoples: A Structural Analysis of the Medinet Habu Inscriptions“, in: *Orientalia*, n. s. 57, str. 275-306;
- COHEN, Raymond – WESTBROOK, Raymond (eds.)  
 2000 *The Amarna Diplomacy. The Beginnings of International Relations*, Baltimore – London: The Johns Hopkins University Press;

COHEN, Raymond – WESTBROOK, Raymond

2000 „Introduction“, in: Cohen, R. – Westbrook, R. (eds.), *The Amarna Diplomacy. The Beginnings of International Relations*, Baltimore – London: The Johns Hopkins University Press, str. 1-9;

COCHAVI-RAINEY, Zipora

1989 „Canaanite Influence in the Akkadian Texts Written by Egyptian Scribes in the 14<sup>th</sup> and 13<sup>th</sup> Centuries B.C.E.“, in: *UF* 21, str. 39-46;

1990a „Egyptian Influence in the Akkadian Texts Written by Egyptian Scribes in the Fourteenth and Thirteenth Centuries B.C.E.“, in: *JNES* 49, str. 57-65;

1990b „Tenses and Modes in Cuneiform Texts Written by Egyptian Scribes in the Late Bronze Age“, in: *UF* 22, str.5-23;

1993 „The Style and Syntax of EA 1“, in: *UF* 25, str. 75-84;

1997 „Egyptian Influence in the Amarna Texts“, in: *UF* 29, str. 95-114;

2003 *The Alashia Texts from the 14th and 13th Centuries B.C.E. A Textual and Linguistic Study*, Münster: Ugarit Verlag [AOAT 289];

COLE, Dan P.

1984 *Shechem I. The Middle Bronze IIB Pottery*, Winona Lake, IN: American Schools of Oriental Research;

COLLON, Dominique

1975 *The Seal Impressions from Tell Atchana/Alalakh*, Neukirchen-Vluyn: Butzon & Bercker – Neukirchner;

COURTOIS, Jacques-Claude

1988 „A propos des archives royales d'Ougarit: La correspondance diplomatique était conservée dans les locaux des Archives Est du palais royal (Fouilles C. F. A. Schaeffer, 1951 et 1953)“, in: *Syria* 65, str. 389-394;

CUNCHILLOS, Jesús-Luis

1989 *Textes Ougaritiques: Tome II. Textes Religieux et Rituels; Correspondance*, Paris: Les Éditions du Cerf [LAPO 7], str. 449-450;

1999 „The Correspondence of Ugarit – I. The Ugaritic Letters“, in: Watson, Wilfred G. E. – Wyatt, Nicolas (eds.), *Handbook of Ugaritic Studies*, London – Boston – Köln: Brill [HdO 39], str. 359-374;

ČERNÝ, Jaroslav – GROLL, Sarah Israelit

1975 *A Late Egyptian Grammar*, Roma: Editrice Pontificio Istituto Biblico [Studi Pohl, Series Maior 4];

DANIN, Avinoam

2003 „Man and the Natural Environment“, in: Levy, Thomas E. (ed.), *The Archaeology of Society in the Holy Land*, London – New York: Continuum, str. 24-39;

DAVIES, Norman de Garis

1903-1908 *The Rock Tombs of El Amarna*, I-VI, London: Egypt Exploration Fund [Archaeological Survey of Egypt 13-18];

1935 *The Tomb of Rekh-Mi-Re at Thebes*, I-II, New York: The Metropolitan Museum of Art [Publications of the Metropolitan Museum of Art. Egyptian Expedition 10];

DEBRETT

1999 *Debrett's Correct Form. Standard Models of Address for Everyone from Peers to Presidents*, London: Headline;

DEVER, William G.

1992 „The Chronology of Syria-Palestine in the Second Millennium B.C.“, in: Bietak, Manfred (hrsg.), *Ägypten und Levante III, Akten des Zweiten internationalen Kolloquiums über Absolute Chronologie „High, Middle or Low“*, Wien: Österreichische Akademie der Wissenschaften, str. 39-51;

DHORME, Paul

1913 „La langue de Canaan“, in: *RB* 10, str. 369-393;

1914 „La langue de Canaan“, in: *RB* 11, str. 37-59, 344-377;

DHORME, Paul – HARPER, R. F.

1912 *apud* Macalister, R. A. S., *The Excavation of Gezer 1902-1905 and 1907-1909*, London: Palestine Exploration Fund, str. 29-31;

DIETRICH, Manfred – LORETZ, Oswald – SANMARTÍN, Joaquín

1995 *The Cuneiform Alphabetic Texts from Ugarit, Ras Ibn Hani and Other Places (KTU: second, enlarged edition)*, Münster: Ugarit-Verlag;

DORNERMANN, Rudolph H.

1997 heslo „Tell Hadidi“, in: Meyers, Eric M. (ed.), *The Oxford Encyclopedia of Archaeology in the Near East*, II, New York – Oxford: Oxford University Press, str. 453-454;

DOSSIN, Georges

1934 „Une nouvelle lettre d'El-Amarna“, in: *RA* 31, str. 125-136;

DOTHAN, Moshe

1993 „Ethnicity and Archaeology: Some Observations on the Sea Peoples at Ashdod“, in: Biran, A. – Aviram, J. (eds.), *Biblical Archaeology Today, 1990*, Jerusalem: Israel Exploration Society, str. 53-55;

DOTHAN, Trude

1982 *The Philistines and Their Material Culture*, Jerusalem: Israel Exploration Society;

2000 „Reflections on the Initial Phase of Philistine Settlement“, in: Oren, Eliezer D. (ed.), *The Sea Peoples and Their World: A Reassessment*, The University

- Museum, University of Pennsylvania, PA [University Museum Monograph 108 - University Museum Symposium Series 11], str. 145-158;
- 2003 „Initial Phase of Philistine Settlement at Ekron“, in: 2nd Euroconference SCIEEM 2000, Vienna 28. 5.-31. 5. 2003, nepublik. přednáška;
- DOTHAN, Trude – DOTHAN, Moshe  
 1992 *People of the Sea: The Search for Philistines*, New York: Macmillan;
- DUSSAUD, René  
 1957 Rec. „C. Virolleaud, *Les nouvelles tablettes alphabétiques de Ras Shamra*“, in: *Syria* 34, str. 208-209;
- EBELING, Erich  
 1910 „Das Verbum der El-Amarna-Briefe“, in: *BA* 8, str. 39-79;
- EDEL, Elmar  
 1948 „Neue keilschriftliche Umschreibungen ägyptischer Namen aus Boghazköytexten“, in: *JNES* 7, str. 11-24;  
 1985 „Der Seevolkerbericht aus dem 8. Jahre Ramses' III (MH II, pl. 46, 15-18): Übersetzung und Struktur“, in: *Mélanges Eddin Mokhtar*, sv. I, Le Caire: Institut français d'archéologie orientale;  
 1994 *Die ägyptisch-bethitische Korrespondenz aus Boghazköi in babylonischer und bethitischer Sprache*, I – Umschriften und Übersetzungen, Opladen: Westdeutscher Verlag [Abhandlungen der Rheinisch-Westfälischen Akademie der Wissenschaften 77];  
 1997 *Der Vertrag zwischen Rameses II. von Ägypten und Hattušili III. von Hatti*, Berlin: Gebr. Mann Verlag [Wissenschaftliche Veröffentlichung der Deutschen Orient-Gesellschaft 95];
- EDZARD, Dietz Otto  
 1970 „Die Tontafeln von Kāmid el-Lōz“, in: Edzard, Dietz Otto *et al.*, *Kamid-el-Loz – Kumidi*, Bonn: Rudolf Habelt Verlag, [SBA 7], str. 50-62;  
 1973 „Die Modi bei m älteren akkadischen Verbum“, in: *Orientalia n. s.* 42, str. 121-141;  
 1976 „Ein Brief an den ‘Grossen’ von Kumidi aus Kāmid el-Lōz“, in: *ZA* 66, str. 62-67;  
 1980 „Ein neues Tontafelfragment (Nr. 7) aus Kāmid el-Lōz“, in: *ZA* 70, str. 52-54;  
 1985 „Amarna und die Archive seiner Korrespondenten zwischen Ugarit und Gaza“, in: *Biblical Archaeology Today: Proceedings of the International Congress of Biblical Archaeology Jerusalem, April 1984*, Jerusalem: Israel Exploration Society, str. 248-259;
- EHRlich, Carl S.  
 1996 *The Philistines in Transition. A History from ca. 1000-730 B.C.E.*, Leiden – New York – Köln: Brill [Studies in the History and Culture of the Ancient Near East 10];

EMENEAU, Murray B.

1980 *Language and Linguistic Area. Essays by Murray B. Emeneau. Selected and Introduced by Anwar S. Dill*, Stanford: Stanford University Press;

ERMAN, Adolf – GRAPOW, Hermann (hrsg.)

1926-1963 *Wörterbuch der ägyptischen Sprache im Auftrage der deutschen Akademien*, I-V; belegstellen k I-V; VI, *Deutsch-ägyptisches Wörterverzeichnis*; VII, *Rückläufiges Wörterverzeichnis*, Leipzig: J. C. Hinrichs;

EYRE, Christopher J.

1976 „An Egyptianism in the Amarna Letters?“, in: *JEÄ* 62, str. 183-184;

FECHT, Gerhard

1960 „Amarna-Probleme (1-2)“, in: *ZÄS* 85, str. 83-118;

FERGUSON, Charles

1959a „Diglossia“, in: *Word* 15, str. 325-337;

1959b „The Arabic Koiné“, in: *Language* 35, str. 616-630;

FINKEL, Irving

1985 „Inscriptions from Tell Brak 1984“, in: *Iraq* 47, str. 187-201;

FINKELSTEIN, Israel

2000 „The Philistine Settlements: When, Where and How Many?“, in: Oren, Eliezer D. (ed.), *The Sea Peoples and Their World: A Reassessment*, The University Museum, University of Pennsylvania, PA [University Museum Monograph 108 – University Museum Symposium Series 11], str. 159-180

2003 „Is the Philistine Paradigm still Viable?“, in: 2nd Euroconference SCIEM 2000, Vienna 28. 5.-31. 5. 2003, nepublik. přednáška;

FINKELSTEIN, Jacob J.

1953 „Cuneiform Tablets from Tell Billa“, in: *JCS* 7, str. 111-176;

FISHER, Marjorie M.

2001 *The Sons of Ramesses II*, I-II, Wiesbaden: Harrassowitz Verlag [ÄAT 53];

FISCHER, Henry G.

1956 „Prostrate Figures of Egyptian Kings“, in: *Bulletin University Museum* 20/1, str. 26-42;

1957 „Further Remarks on the Prostrate Kings“, in: *Bulletin University Museum* 21/2, str. 35-40;

FISK, Robert

1991 „The Biggest Supermarket in Lebanon. A Journalist Investigates the Plundering of Lebanon's Heritage“, in: *Berytus* 39, str. 243-252;

FITZMYER, Joseph A.

1974 „Some Notes on Aramaic Epistolography“, in: *JBL* 93, str. 201-225;

GALÁN, José-Manuel

1993 „What is he, the dog?“, in: *UF* 25, str.173-180;

1994 „The Herritage of Thutmosis III's Campaigns in the Amarna Age“, in: Bryan, Betsy M. – Lorton, David (eds.), *Essays in Egyptology in Honor of Hans Goedicke*, San Antonio: Van Siclen Books, str. 91-102;

GALIL, Gershon

1998 „Ashtaroth in the Amarna Period“, in: *IOS* 18, str. 373-385;

GARDINER, Alan H.

1937 *Late Egyptian Miscellanies*, Brussels: Édition de la Fondation égyptologique Reine Elisabeth [BAe 7];

GATES, Marie-Henriette

1976 *Alalakh – Tell Atchana, Levels VI and V: A Re-Examination*, Dissertation, Yale Uni.

1987 „Alalakh and Chronology Again“, in: Åström, Paul (ed.), *High, Middle or Low? Acts of an International Colloquium on Absolute Chronology held at the University of Gothenburg, 20th - 22nd August 1987*, Gothenburg: Paul Åström;

GEVIRTZ, Stanley

1973 „Evidence of Conjugational Variation in the Parallelization of Selfsame Verbs in the Amarna Letters“, in: *JNES* 32, str. 99-104;

GIANTO, Agustinus

1990 *Word Order Variation in the Akkadian of Byblos*, Rome: Editrice Pontificio Istituto Biblico [Studi Pohl 15];

1994 „Subject Fronting in the Jerusalem Letters“, in: *Orientalia n. s.* 63, str. 209-225;

GLOCK, Albert E.

1971 „A New Ta<sup>c</sup>annek Tablet“, in: *BASOR* 204, str. 17-30;

1983 „Texts and Archaeology at Tell Ta<sup>c</sup>annek“, in: *Berytus* 31, str. 57-66;

GOETZE, Albrecht

1957 *Kleinasion*. München [Handbuch der Altertumswissenschaft. Neubearbeitung Abteilung III, T. 1, Band 3: Kulturgeschichte des Alten Orients, Abschnitt 3, Lieferung 1];

1948 *apud* MARCUS (1948);

GONNET, d'Hatice

1979 „La titulaire royale hittite au Ile millénaire avant J.-C.“, in: *Hethitica* 3, str. 3-108;

GORDON, Cyrus H.

1938 „The Dialect of the Nuzu Tablets“, in: *Orientalia*, n. s. 7, str. 32-63 a 215-232;

1947a „The New Amarna Tablets“, in: *Orientalia*, n. s. 16, str. 1-21;

1947b *Ugaritic Handbook. Grammar, Paradigms, Texts in Transliteration, Glossar*, Roma: Pontificium Institutum Biblicum [AnOr 25];

GOREN, Yuval

2000 „Provenance Study of the Cuneiform Texts from Hazor“, in: *IEJ* 50, str. 29-42;

GÖRG, Manfred

1988 „Zum Namen des Fürsten von Taanach“, in: *BN* 41, str. 15-18;

GRAVE, Cecilia

1980 „On the Use of an Egyptian Idiom in an Amarna Letter from Tyre and in a Hymn to the Aten“, in: *Oriens Antiquus* 19, str. 205-218;

HAGENBUCHNER, Albertine

1989 *Die Korrespondenz der Hethiter*, 1-2, 1. Die Briefe unter ihren kulturellen, sprachlichen und thematischen Gesichtspunkten, 2. Die Briefe mit Transkription, Übersetzung und Kommentar, Heidelberg: Carl Winter Universitätverlag [TdH 15];

HELCK, Wolfgang

1955-1958 *Urkunden der 18. Dynastie*, Urkunden des ägyptischen Altertums IV, sv. 17-22, Berlin: Akademie-Verlag;

1979 *Die Beziehungen Ägyptens und Vorderasiens zur Ägais bis ins 7. Jahrhundert v. Chr.*, Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft;

HEINTZ, J.-G.

1982 *Index Documentaire d'El-Amarna*, Wiesbaden: Harrassowitz;

HESS, Richard S.

1988a „A Preliminary List of the Published Alalakh Texts“, in: *UF* 20, str. 69-87;

1988b „Divine Names in the Amarna Texts“, *UF* 20, str. 149-168;

1993a *Amarna Personal Names*, Winona Lake, IN: Eisenbrauns [American Schools of Oriental Research Dissertation Series 9];

1993b „Smitten Ant bites Back: Rhetorical Forms in the Amarna Correspondence from Shechem“, in: de Moor, J. C. – Watson, W. G. E. (eds.), *Verse in the Ancient Near Eastern Prose*, Kevelaer: Neukirchen-Vluyn [AOAT 42];

HOROWITZ, W.

1996 „An Inscribed Clay Cylinder from Amarna Age Beth-Shean“, in: *IEJ* 46, str. 208-218;

2000 „Two Late Bronze Age Tablets from Hazor“, in: *IEJ* 50, str. 16-28;



HROZNÝ, Bedřich (= Friedrich)

- 1904a „Keilschrifttexte aus Ta'anek“, in: Sellin, Ernst. *Tell Ta'anek. Bericht über eine mit Unterstützung der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften und des k. k. Ministeriums für Kultur und Unterricht unternommene Ausgrabung in Palästina*, Wien: Alfred Hölder [Abhandlungen der Königlichen Akademie der Wissenschaften Denkschrift 50/IV], str. 15, 41-42, 113-122, obr. 10-11.
- 1904b „Die neugefunden Keilschrifttexte von Ta'anek“, in: Sellin, Ernst. *Eine Nachlese auf dem Tell Ta'anek in Palästina*, Wien: Alfred Hölder [Abhandlungen der Königlichen Akademie der Wissenschaften Denkschrift 52/III], str. 5, 7-8, 36-41, obr. 1-3.

HUEHNERGARD, John

- 1979 *The Akkadian Dialects of Carchemish and Ugarit*, nepubl. diss. práce, Harvard University, Cambridge, Ma.;
- 1983 „Asseverative \**lu* and Hypothetical \**lu/law* in Semitic“, in: *JAOS* 103/3, str. 569-593;
- 1986 „On Verbless Clauses in Akkadian“, in: *ZA* 76, str. 218-249;
- 1989 *The Akkadian of Ugarit*, Atlanta, Georgia: Scholars Press [HSS 34];
- 1997 *A Grammar of Akkadian*, I, Atlanta, Georgia: Scholars Press [HSS 45];
- 1998 „A Grammar of Amarna Canaanite – review of Rainey, *Canaanite in the Amarna Tablets: A Linguistic Analysis of the Mixed Dialect Used by the Scribes from Canaan*“, in: *BASOR* 310, str. 59-77;
- 1999 „The Correspondence of Ugarit – II. The Akkadian Letters“, in: Watson, Wilfred G. E. – Wyatt, Nicolas (eds.), *Handbook of Ugaritic Studies*, London – Boston – Köln: Brill [HdO 39], str. 375-399;

IZRE'EL, Shlomo

- 1977 „Two Notes on the Gezer Amarna Tablets“, in: *TA* 4, str. 159-167;
- 1978 „The Gezer Letters of the el-Amarna Archive – Linguistic Analysis“, in: *IOS* 8, str. 13-90;
- 1987a „Some Methodological Requisites for the Study of the Amarna Jargon. Notes on the Essence of That Language“, in: <http://www.tau.ac.il/humanities/semitic/eameth.html>;
- 1987b „Early Northwest Semitic 3rd pl m Prefix: The Evidence of the Amarna Letters“, in: *UF* 19, str. 79-90;
- 1991 *Amurru Akkadian: A Linguistic Study*, with an Appendix on the History of Amurru by Itamar Singer, sv. I-II, Atlanta: Scholars Press [HSS 40-41];
- 1997 *The Amarna Scholarly Tablets*, Groningen: Styx [CM 9];

JAEGER, Bertrand

- 1982 *Essai de classification et datation des scarabées Menkhéperré*, Freiburg – Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht [OBO, Series Archaeologica 2];

JAMES, Alan

- 2000 „Egypt and Her Vassals: The Geopolitical Dimensions“, in: Cohen, R. – Westbrook, R. (eds.), *The Amarna Diplomacy. The Beginnings of International*

*Relations*, Baltimore – London: The Johns Hopkins University Press, str. 112-124;

JÖNSSON, Christer

2000 „Diplomatic Signaling in the Amarna Letters“, in: Cohen, R. – Westbrook, R. (eds.), *The Amarna Diplomacy. The Beginnings of International Relations*, Baltimore – London: The Johns Hopkins University Press, str. 191-204;

JUCQUOIS, Guy

1963 *Phonétique comparée des dialectes moyen-babyloniens du nord et de l'ouest*, Louvain: Peeters;

KEEL, Othmar

1997 *Corpus der Stempelsiegel-Amulette aus Palästina/Israel, Von den Anfänger bis zur Perserzeit*, Katalog Band I: Von Tell Abu Farağ bis 'Atlit, Unter Mitarbeit von D. Ben-Tor, B. Jaeger, A. Jäkle, K. Jaroš, H. Keel-Leu, C. Mlinar und C. Uehlinger, with three contributions by Baruch Brandl, Freiburg – Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht [OBO, Series Archeologica 13];

KEEL, Othmar. – KEEL-LEU, Hildi – SCHROER, Silvia

1989 *Studien zu den Stempelsiegeln aus Palästina/Israel I*, Freiburg – Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht [OBO 67];

KEMPINSKI, Aharon

1983 *Syrien und Palästina (Kanaan) in der letzten Phase der Mittelbronze IIB-Zeit (1650-1570 v. Chr.)*, Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, [ÄAT 4];

KENYON, Kathleen M.

1979 *Archaeology in the Holy Land*, 4. vyd., New York: Norton & Co.;

KIENAST, Burkhard – VOLK, Kondard

1995 *Die Sumerischen und Akkadischen Briefe des III. Jahrtausends aus der Zeit vor der III. Dynastie von Ur*, Stuttgart: F. Steiner [FAOS 19];

KITCHEN, Kenneth A.

1975 *Ramesside inscriptions*, Oxford: Blackwell Publishing;

KLENGEL, Horst

2002 *Hattuschili und Ramses. Hethiter und Ägypter – ihr langer Weg zum Frieden*, Mainz am Rhein: Philipp von Zabern [Kulturgeschichte der Antiken Welt 95];

KNUDTZON, Jørgen A.

1907-1915 *Die El-Amarna-Tafeln*, Anmerkungen und Register bearbeitet von O. Weber und E. Ebeling, I-II, Leipzig: J. C. Hinrichs (reprint Aalen, 1964) [VB 2];

KOŘÍNKOVÁ, Jana

- 1999a *Akkadské texty egyptského původu z Tell el-Amarny*, Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav starého Předního východu a srovnávací jazykovědy, *nepublikovaná magisterská práce*;
- 1999b „Dopisy jara“, in: Vavroušek, Petr (ed.), *Chatreššar. Ročenka Ústavu starého Předního východu a srovnávací jazykovědy* Filozofické fakulty Univerzity Karlovy 1998, Praha: Ústav starého Předního východu a srovnávací jazykovědy, str. 3-20;
- 2002a „Padám k nohám svého pána ...? Zdravící formule v akkadských dopisech z Ugaritu“, in: Zemánek, Petr (ed.), *Chatreššar. Ročenka Ústavu starého Předního východu a srovnávací jazykovědy* 2001, str. 3-13;
- 2002b „A Note on the Date of RS 20.182 A (+) B: A Supplement“, in: *ArOr* 70/2, str. 163-168;

KRISTENSEN, Angar L.

- 1977 „Ugaritic Epistolary Formulas: A Comparative Study of the Ugaritic Epistolary Formulas in the Context of the Contemporary Akkadian Formulas in the Letters from Ugarit and Amarna“, in: *UF* 9, str. 143-158;

KÜHNE, Cord

- 1973 *Die Chronologie der internationalen Korrespondenz von El-Amarna*, Kevelaer: Neukirchen-Vluyn [AOAT 17];

LABAT, René

- 1932 *L'Akkadien de Boghaz-köi. Étude sur la Langue des Lettres, Traités et Vocabulaires Akkadiens trouvés à Boghaz-köi*, Bordeaux: Librairie Delmas;

LACKENBACHER, Sylvie

- 1985 „Une nouvelle attestation d'*Ištar hurri* dans un contrat trouvé à Baniyas (Syrie)“, in: Durand, J.-M. – Kupper, J.-R. (eds.), *Miscellanea Babylonica. Mélanges offerts à Maurice Birot*, Paris: Éditions Recherche sur les Civilisations, str. 153-160;
- 1994 „Ugaritica V n° 36“, in: *N.A.B.U.* 1994, pozn. č. 58;
- 1995 „La correspondance internationale dans les archives d'Ugarit“, in: *RA* 89, str. 67-76;
- 2001 „Une lettre d'Égypte“, in: Yon, Marguerite – Arnaud, Daniel (eds.), *Études Ougaritiques. I. Travaux 1985-1995*, Paris: Éditions Recherche sur les Civilisations [RSO XIV], str. 239-248;
- 2002 *Textes akkadiens d'Ugarit. Textes provenant des vingt-cinq premières campagnes*, Paris: Les Éditions du Cerf [LAPO 20];

LAROCHE, Emmanuel

- 1956 „Documents hiéroglyphiques hittites provenant du palais d'Ugarit“, in: Schaeffer, C. F.-A. (ed.), *Ugaritica* III, Paris: Geuthner [Mission de Ras Shamra X], str. 97-160;
- 1971 *Catalogue des textes hittites*, Paris: C. Klincksieck [Études et Commentaires 75];

LEMCHE, Niels Peter

1998 „Greater Canaan: The Implications of a Correct Reading of EA 151:49-67“, *BASOR* 310, str. 19-24;

LESKO, Leonard H.

1982-1989 *A Dictionary of Late Egyptian*, I-IV, Berkeley: B.C. Scribe Publications;

LINDENBERGER, James M.

1994 *Ancient Aramaic and Hebrew Letters*, Atlanta, GA: Scholars Press [Writings from the Ancient World, Society of Biblical Literature 4];

LIVERANI, Mario

1971 „Le lettere del Faraone a Rib-Adda“, in: *Oriens Antiquus* 10, str. 253-268;

1983 „Political Lexicon and Political Ideologies in the Amarna Letters“, in: *Berytus* 31, str. 41-56;

1990 „A Seasonal Pattern for the Amarna Letters“, in: Abusch, Tzvi – Huehnergard, John – Steinkeller, Piotr (eds.), *Lingering over Words. Studies in Ancient Near Eastern Literature in Honor of William L. Moran*, Atlanta, Georgia: Scholars Press [HSS 37], str. 337-348;

1998 *Le lettere di el-Amarna*, sv. 1 – *Le lettere dei „Piccoli Re“*; sv. 2 – *Le lettere dei „Grandi Re“*, Brescia: Paideia Editrice [Testi del Vicino Oriente antico 3];

2000 „The Great Powers' Club“, in: Cohen, R. – Westbrook, R. (eds.), *The Amarna Diplomacy. The Beginnings of International Relations*, Baltimore – London: The Johns Hopkins University Press, str. 15-27;

LOEWENSTAMM, Samuel E.

1967 „Prostration from afar in Ugaritic and Hebrew“, in: *BASOR* 188, str. 41-43;

LORTON, David

1974 *Juridical Terminology of International Relations in Egyptian Texts through Dyn. XVIII*, Baltimore and London: The Johns Hopkins University Press;

LUCKENBILL, D. D. – ALLEN, T. G.

1916 „The Murch Fragment of an el-Amarna Letter“, in: *AJSL* 33, str. 1-66;

MACALISTER, Robert A. S.

1965 *The Philistines: Their History and Civilization*, 2. vyd., Chicago: Argonaut;

MALAMAT, Abraham

1961 „Campaigns of Amenhotep II and Thutmose IV to Canaan“, in: *Scripta Hierosolymitana* 8, str. 218-231;

MALBRAN-LABAT, Florence

2001 „Lettres (n<sup>os</sup> 2-4)“, in: Yon, Marguerite – Arnaud, Daniel (eds.), *Études Ougaritiques. I. Travaux 1985-1995*, Paris: Éditions Recherche sur les Civilisations [RSO XIV], str. 249-255;

MACHINIST, Peter

2000 „Biblical Traditions: The Philistines and Israelite History“, in: Oren, Eliezer D. (ed.), *The Sea Peoples and Their World: A Reassessment*, The University Museum, University of Pennsylvania, PA [University Museum Monograph 108 - University Museum Symposium Series 11], str. 53-83;

AL-MAQDISSI, Michel

2001 „Kurzbericht über die syrischen Ausgrabungen in Mišrife-Qatna“, *MDOG* 133, str. 141-155;

MARCUS, Ralph

1948 „On the Genitive after *umma* in the Amarna Tablets“, in: *JCS* 2, str. 223-224;

MARGUERON, Jean-Claude – SIGRIST, Marcel

1997 heslo „Emar“, in: Meyers, Eric M. (ed.), *The Oxford Encyclopedia of Archaeology in the Near East*, sv. II, New York – Oxford: Oxford University Press, str. 236-239;

MARCHETTI, Nicolò

2003 „A Century of Excavations on the Spring Hill at Tell es-Sultan, Ancient Jericho: A Reconstruction of its Stratigraphy“, in: Bietak, Manfred (ed.), *The Synchronisation of Civilisations in the Eastern Mediterranean in the Second Millennium B. C.*, II, Proceedings of the SCIEEM 2000 – Euroconference, Haindorf 2nd of May – 7th of May 2001, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, str. 295-321;

MÁRQUEZ ROWE, Ignacio

1998 „Notes on the Hurro-Akkadian of Alalah in the Mid-Second Millennium B.C.E.“, in: *IOS* 18, str. 63-78;

MARIETTE-PACHA, Auguste

1880 *Abydos*, I-III, Paris: Imprimerie National;

MARTIN, Geoffrey Thorndike

1989 *The Memphite Tomb of Horemheb, Commander-in-Chief of Tutankhamun*, I, The Reliefs, Inscriptions and Commentary, London: Egypt Exploration Society [Fifty-fifth Excavation Memoir];

MAYER, Walter

1990 „Der antike Name von Tall Munbaqa, die Schreiber und die chronologische Einordnung der Tafelfunde: Die Tontafeln von Tall Munbaqa 1988“, in: *MDOG* 122, str. 45-66;

1993 „Die Tontafelfunde von Tall Munbaqa/Ekalte 1989 und 1990“, in: *MDOG* 125, str. 103-106;

MAZAR, Amihai

1968 „The Middle Bronze Age in Palestine“, in: *IEJ* 18, str. 65-45;

- 1992 *Archaeology of the Land of the Bible, 10.000-586 B.C.E.*, New York – London – Toronto – Sydney – Auckland: Doubleday;
- 2003 „MYCIIIC and Philistine Monochrome Pottery in Israel: Their Date and ‘Significance’“, in: 2nd Euroconference SCIEEM 2000, Vienna 28. 5.-31. 5. 2003, nepublik. přednáška;
- MCCARTER, P. Kyle  
 1973 „Rib-Adda’s Appeal to Aziru (EA 162, 1-21)“, in: *Oriens Antiquus* 12, str. 15-18;
- MCDOWELL, A. G.  
 1996 *Hieratic Ostraca in the Hunterian Museum Glasgow (The Collin Campbell ostraca)*, Oxford: Griffith Institute;
- MCLELLAN, Thomas L.  
 1989 „The Chronology and Ceramic Assemblages of Alalakh“, in: Leonard, A. E. Jr. – Williams, B. B. (eds.), *Essays in Ancient Civilization Presented to Helene J. Kantor*, Chicago: University of Chicago Press, str. 181-212;
- MERCER, Samuel A. B.  
 1939 *The Tell El-Amarna Tablets, I-II*, Toronto: Macmillan;
- MESNIL DU BUISSON, Robert du  
 1935 *Le site archéologique de Michrifé-Qatna*, Paris: Wrappers;
- MEYER, Eduard  
 1928 *Geschichte des Altertums*, I-II, Stuttgart: J. C. Cotta’sche Buchhandlung Nachfolger;
- MILANO, Lucio  
 1983 „Gli epiteti del Faraone in una lettera Ugaritica da Ras Ibn Hani“, in: Carruba, O. et al., *Studi Orientalistici ricardo di Franco Pintore*, Pavia: GJES Edizioni, str. 141-158;
- MILLARD, Alan R.  
 1965 „A Letter from the Ruler of Gezer“, in: *PEQ* 97, str. 140-143;
- MORAN, William L.  
 1948 „An Unexplained Passage in an Amarna Letter from Byblos“, in: *JNES* 8, str. 124-125;  
 1950a „The Use of the Canaanite Infinitive Absolute as a Finite Verb in the Amarna Letters from Byblos“, in: *JCS* 4, str. 169-172;  
 1950/2003 *A Syntactical Study of the Dialect of Byblos As Reflected in the Amarna Tablets*, diss. práce, Johns Hopkins University, Baltimore, in: MORAN (2003), str. 5-130;  
 1951 „New Evidence on Canaanite *taqtulū(na)*“, in: *JCS* 5, str. 33-35;  
 1953 „Amarna *šumma* in Main Clauses“, in: *JCS* 7, str. 78-80;  
 1960 „Early Canaanite *yaqtulā*“, in: *Orientalia n. s.* 29, str. 1-19;

- 1971 „Tell el-Amarna Letters“, in: *Encyclopedia Judaica*, sv. 15, Jerusalem: Keter, str. 933-935;
- 1973 „The Dual Personal Pronouns in Western Peripheral Akkadian“, in: *BASOR* 211, str. 50-53;
- 1975a „The Syrian Scribe of the Jerusalem Amarna Letters“, in: Goedicke, H. – Roberts, J. J. M. (eds.), *Unity and Diversity*, Baltimore: The Johns Hopkins University Press, str. 146-168;
- 1975b „Amarna Glosses“, in: *RA* 69, str. 147-158;
- 1984 „Additions to the Amarna Lexicon“, in: *Orientalia*, n. s. 53, str. 297-302;
- 1987 *Les lettres d'el-Amarna: Correspondance diplomatique du pharaon*, avec la collaboration de V. Haas et G. Wilhelm (traduction française de Dominique Collon et Henri Cazelles), Paris: Cerf [LAPO 13];
- 1992 *The Amarna Letters*, Baltimore and London: The Johns Hopkins University Press;
- 1995 „Some Reflections on Amarna Politics“, in: Zevit, Ziony – Gitin, Seymour – Sokoloff, Michael (eds.), *Solving Riddles and Untying Knots: Biblical, Epigraphic, and Semitic Studies in Honor of Jonas C. Greenfield*, Winona Lake, In: Eisenbrauns, str. 559-572;
- 2003 *Amarna Studies. Collected Writings*, ed. John Huehnergard and Shlomo Izre'el, Winona Lake, Indiana: Eisenbrauns [HSS 54];
- MORANDI BONACOSI, M. – LUCIANI, M. – BARRO, A. – CANCI, A. – CREMASCHI, M. – DA ROS, M. – EIDEM, J. - FINZI CONTINI, I. – IAMONI, M. – INTILIA, A. – TROMBINO, L. – SALA, A. – VALSECCHI, V.
- 2003a „Tell Mishrifeh/Qatna 1999-2002. A Preliminary Report of the Italian Component of the Joint Syrian-Italian-German Project. Part 1“, in: *Akkadica* 124/1, str. 65-120;
- 2003b „Tell Mishrifeh/Qatna 1999-2002. A Preliminary Report of the Italian Component of the Joint Syrian-Italian-German Project. Part 2“, in: *Akkadica* 124/2, str. 143-204;
- MOSCATI, Sabatino – SPITALER, Anton – ULLENDORFF, Edward – von SODEN, Wolfram
- 1969 *An Introduction to the Comparative Grammar of the Semitic Languages. Phonology and Morphology*, Wiesbaden: Otto Harrassowitz [Porta Linguarum Orientalium, Neue Serie VI];
- MYNÁŘOVÁ, Jana
- 2003a „Jeruzalém v Amarnských dopisech“, in: Čech, Pavel (ed.), *Pocta profesoru Jaroslavu Oliveriovi*, Praha: Karolinum [AUC, Philosophica et Historica 2, 2001], str. 59-70;
- v tisku* 1 „Ugarit. ‘International’ or ‘Vassal’ Correspondence?“ in: *Colloque franco-tchèque: l'État, le pouvoir, les prestations et leurs formes en Mésopotamie*, Praha;
- v tisku* 2 „Několik poznámek k původu vybraných Amarnských dopisů“, in: Budil, I. – Horáková, Z. (eds.), *Orientalia Antiqua Nova IV*, sborník konference uskutečněné 12. února 2004 v Plzni, Dobrá Voda u Pelhřimova: Nakladatelství a vydavatelství Aleš Čeněk;

NA'AMAN, Nadav

- 1990 „Praises to the Pharaoh in Response to his plans for his campaign to Canaan,“ in: Abusch, Tzvi – Huehnergard, John – Steinkeller, Piotr (eds.), *Lingering over Words. Studies in Ancient Near Eastern Literature in Honor of William L. Moran*, Atlanta, Georgia: Scholars Press [HSS 37], str. 397-405;
- 1991 „On Gods and Scribal Traditions in the Amarna Letters“, in: *UF* 23, str. 247-255;
- 1992 „Canaanite Jerusalem and its Central Hill Country Neighbors in the Second Millennium B.C.E.“, in: *UF* 24, str. 275-291;
- 1999 „Four Notes on the Size of Late Bronze Age Canaan“, *BASOR* 313, str. 31-38;

NAKATA, Ichiro

- 1969 „Scribal Peculiarities in EA: 285-290“, in: *JANES* 2/1, str. 19-24;

NOUGAYROL, Jean

- 1968 „Textes suméro-accadiens des archives et bibliothèques privées d'Ugarit“, in: Claude F.-A. Schaeffer (ed.), *Ugaritica*, V, Paris: Geuthner [Mission de Ras Shamra 16], str. 1-446;

NOVÁK, Mirko – PFÄLZER, Peter

- 2001 „Ausgrabungen in Tall Mišrife-Qaṭna 2000. Vorbericht der deutschen Komponente des internationalen Kooperationsprojektes“, in: *MDOG* 133, str. 157- 198;

O'CONNOR, David

- 2000 „The Sea Peoples and the Egyptian Sources“, in: Oren, Eliezer D. (ed.), *The Sea Peoples and Their World: A Reassessment*, The University Museum, University of Pennsylvania, PA [University Museum Monograph 108 - University Museum Symposium Series 11], str. 86-102;

OELSNER, Joachim

- 1964 „Ein Beitrag zu keilschriftlichen Königstitulaturen in hellenistischer Zeit,“ in: *ZA* 56, str. 262-274;

del OLMO LETE, Gregorio – SANMARTÍN, Joaquín

- 2003 *A Dictionary of the Ugaritic Language in the Alphabetic Tradition*, I-II, Leiden – Boston: Brill [HdO 67];

OREN, Eliezer, D.

- 1984 „Governors' Residences in Canaan Under the New Kingdom: A Case Study of Egyptian Administration“, in: *JSSEA* 14, str. 37-56;
- 2003 „Aegean-Style Pottery in the Levant at the End of LBA: Remarks on Chronology, Trade Patterns and Regional Production“, in: 2nd Euroconference SCIEEM 2000, Vienna 28. 5.-31. 5. 2003, nepublik. přednáška;



OWEN, David I.

- 1981 „An Akkadian Letter from Ugarit at Tel Aphek“, in: *TA* 8, str. 1-17 (2. vyd. 1987 in: Owen, D. I. – Hallo, W. W. – Singer, I. – Beck, P. – Kochavi, M., *Aphek – Antipatris 1978-1985. The Letter from Ugarit, Philological, Historical and Archaeological Considerations*, Tel Aviv: Tel Aviv University – Sonia and Marco Nadler Institute of Archaeology [Reprint Series 7], str. 1-17);

PARDEE, Dennis

- 1978a „An Overview of Ancient Hebrew Epistolography“, in: *JBL* 97/3, str. 321-346;  
 1978b „Letters from Tel Arad“, in: *UF* 10, str. 289-336;  
 1982 *A Handbook of Ancient Hebrew Letters*, Chico, CA: Scholars Press [SBL 15].

PENDLEBURY, John D. S.

- 1951 *Tell el-Amarna*, London: L. Dickson & Thompson Ltd.;

PETRIE, William Matthew Flinders

- 1894 *Tell el-Amarna*, London: Methuen & Co.;  
 1898 *Syria and Egypt from the Tell el Amarna Letters*, London: Methuen & Co.;  
 1932 *Ancient Gaza, Tell el-Ajjul*, II, London: Egypt Exploration Fund [British School of Archaeology in Egypt 54];

PFÄLZNER, Peter

- 2003 nepubl. přednáška „Interregional Contacts and Exchange of Qatna in the 2<sup>nd</sup> Millennium B.C.“, in: *SCIEM 2000 – 2<sup>nd</sup> Euroconference 2003*, Vídeň 28. května – 31. května 2003;

PUSCH, Edgar B. – JAKOB, Stefan

- 2003 „Der Zipfel des Diplomatischen Archivs Ramses' II“, in: *Ä&L* 13, str. 143-153;

PRITCHARD, James B.

- 1954 *The Ancient Near East in Pictures Relating to the Old Testament*, Princeton: Princeton University Press;

PRUZSINSZKY, Regine

- 2003a nepubl. přednáška „A Proof for the Short Chronology in Mesopotamia? The Chronological Relationship between the Texts from Emar and Ekalte“, in: *SCIEM 2000 – 2<sup>nd</sup> Euroconference 2003*, Vídeň 28. května – 31. května 2003;  
 2003b *Die Personennamen de Texte aus Emar*, Bethesda, Maryland: CDL Press [Studies on the Civilization and Culture of Nuzi and the Hurrians 13];

RAGONIERI, Rodolfo

- 2000 „The Amarna Age: An International Society in Making“, in: Cohen, R. – Westbrook, R. (eds.), *The Amarna Diplomacy. The Beginnings of International*

*Relations*, Baltimore – London: The Johns Hopkins University Press, str. 42-53;

RAINEY, Anson F.

- 1970 *El-Amarna Tablets 359-379. Supplement to J. A. Knudtzon, Die El-Amarna-Tafeln*, Kevelaer: Butzon und Bercker (2. přepracované vydání 1978) [AOAT 8];
- 1971a „Verbal Forms with Infixed *-t-* in the West Semitic el-Amarna Letters“, in: *IOS* 1, str. 86-102;
- 1971b „Observations on Ugaritic Grammar“, in: *UF* 3, str. 151-172;
- 1973 „Reflections on the Suffix Conjugation in West Semitized Amarna Tablets“, in: *UF* 5, str. 235-262;
- 1974 „El-‘Amârna Notes“, in: *UF* 6, str. 295-312;
- 1975 „Morphology and the Prefix Tenses of West Semitized el-‘Amarna Tablets“, in: *UF* 7, str. 395-426;
- 1976 „Enclitic *-ma* and the Logical Predicate in Old Babylonian“, in: *IOS* 6, str. 51-58;
- 1977 „Verbal Usages in the Taanach Texts“, in: *IOS* 7, str. 33-64;
- 1988 „Some Presentation Particles in the Amarna Letters from Canaan“, in: *UF* 20, str. 209-220;
- 1990 „The Prefix Conjugation Patterns of Early Northwest Semitic“, in: Abusch, Tzvi – Huehnergard, John – Steinkeller, Piotr (eds.), *Lingering over Words. Studies in Ancient Near Eastern Literature in Honor of William L. Moran*, Atlanta, Georgia: Scholars Press [HSS 37], str. 407-420;
- 1996a *Canaanite in the Amarna Tablets: A Linguistic Analysis of the Mixed Dialect Used by Scribes from Canaan, I-IV*, Leiden: Brill [HdO 25];
- 1996b „Who is a Canaanite? A Review of the Textual Evidence“, *BASOR* 304, str. 1-15;

REDFORD, Donald B.

- 1990 *Egypt and Canaan in the New Kingdom*, Ben-Gurion University of the Negev Press [Beer-Sheva IV];
- 2000 „Egypt and Western Asia in the Late New Kingdom: An Overview“, in: Oren, Eliezer D. (ed.), *The Sea Peoples and Their World: A Reassessment*, The University Museum, University of Pennsylvania, PA [University Museum Monograph 108 - University Museum Symposium Series 11], str. 1-20;
- 2003 *The wars in Syria and Palestine of Thutmose III: the foundations of the Egyptian empire in Asia*, Leiden – Boston, MA: Brill [Culture and history of the ancient Near East 16];

REEVES, Nicholas

- 1999 „The Royal Family“, in: Rita E. Freed – Yvonne J. Markowitz – Sue H. D’Auria (eds.), *Pharaohs of the Sun. Akhenaten – Nefertiti – Tutankhamen*, London: Thames and Hudson, str. 81-95;

ROWE, Alan

- 1936 *A Catalogue of Egyptian Scarabs, Scaraboids, Seals and Amulets in the Palestine Archaeological Museum*, Le Caire: Institut français d’archéologie orientale;

ROWTON, M. B.

1962 „The Use of the Permansive in Classical Babylonian“, in: *JNES* 21, str. 233-303;

SALONEN, Erkki

1967 *Die Gruss- und Höflichkeitsformeln in babylonisch-assyrischen Briefen*, Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Kirjapaino Oy [Edidit Societas Fennica XXXVIII];

SANDMAN, Maj

1938 *Texts from the Time of Akhenaten*, Brussels: Édition de la Fondation égyptologique Reine Élisabeth [BAe 8];

SETHE, Kurt

1927-1930 *Urkunden der 18. Dynastie*, Urkunden des aegyptischen Altertums IV, sv. 1-16, Leipzig: J. C. Hinrichs (reprint Berlin 1961);

SEUX, Marie-Joseph

1967 *Épithètes royales akkadiennes et sumériennes*, Paris: Letouzey et Ane;

SHAFFER, Aaron

1970 „Appendix B: Fragment of an Inscribed Envelope“, in: William G. Dever *et al.*, *Gezer 1: Preliminary Report of the 1964-66 Seasons*, Jerusalem: Hebrew Union College, Biblical and Archaeological School, str. 111-113;

SCHEIL, V.

1892 „Tablettes d'el-Amarna de la collection Rostovitz“, in: *Mémoires publiées par les membres de la Mission archéologique française au Caire*, Paris: Institut français d'archéologie orientale, str. 297-312;

SCHROEDER, Otto

1914-1915 *Die Thontafeln von El-Amarna. Vorderasiatische Schriftdenkmäler der Königlichen Museen zu Berlin*, Hefte 11-12, Leipzig: J. C. Hinrichs;

1917 „Zu Berliner Amarnatexten“, in: *OLZ* 20, kol. 105-106;

SCHWARTZ, Glenn M.

1997 heslo „Tell Brak“, in: Meyers, Eric M. (ed.), *The Oxford Encyclopedia of Archaeology in the Near East*, I, New York – Oxford: Oxford University Press, str. 355-356;

SINGER, Itamar

2000 „New Evidence on the End of the Hittite Empire“, in: Eliezer D. Oren (ed.), *The Sea Peoples and Their World: A Reassessment*, The University Museum, University of Pennsylvania, PA [University Museum Monograph 108 - University Museum Symposium Series 11], str. 21-33;

*v tisku* „The Urhi-Tessub Affair in the Hittite-Egyptian Correspondence“;

SLANSKI, Kathryn E.

1998 „A Note on the Coordinating Particle *-ma* in the Old Akkadian Letter Greeting Formula“, in: *IOS* 18, str. 9-17;

SMITH, Scobie P.

1998 „The Inflectional Morphology of the *YVQTVL-* Verb in the Šuwardata Amarna Letters (EA 278-284, 366)“, in: *IOS* 18, str. 125-169;

SMITH, Sidney

1939 „A Preliminary Account of the Tablets from Atchana“, in: *Antiquaries Journal* 19.1, str. 38-48;

SMITH, Sidney – GADD, C. J.

1925 „A Cuneiform Vocabulary of Egyptian Words“, in: *JEA* 11, str. 230-240;

von SODEN, Wolfram

1952a *Grundriss der akkadischen Grammatik*, Roma: Pontificium Institutum Biblicum [AnOr 33];

1952b „Zu den Amarnabriefen aus Babylon und Assur“, in: *Orientalia n. s.* 21, str. 426-434;

1959-1981 *Akkadisches Handwörterbuch*, Wiesbaden: Harrassowitz;

1969 *Ergänzungsheft zum Grundriss der akkadischen Grammatik*, Roma: Pontificium Institutum Biblicum [AnOr 47];

1982 „Eine altbabylonische Urkunde (79 MBQ 15) aus Tall Munbaqa“, in: *MDOG* 114, str. 71-77;

von SODEN, Wolfram – Röllig, Wolfgang

1976 *Das Akkadische Syllabar*, 3. vyd., Roma: Pontificium Institutum Biblicum [AnOr 42];

van SOLDT, Wilfred Hugo

1991 *Studies in the Akkadian of Ugarit. Dating and Grammar*, Kevelaer: Verlag Butzon & Bercker; Neukirchen-Vluyn: Neukirchener Verlag [AOAT 40];

1994 „More on Ugaritica V no. 36“, *N.A.B.U.* 1994, pozn. č. 98;

SPALINGER, Anthony J.

1977 „A Critical Analysis of the Annals of Thutmose III (Stücke V-Vi)“, in: *JARCE* XIV, str. 41-54;

STERN, Ephraim

2000 „The Settlement of Sea Peoples in Northern Israel“, in: Oren, Eliezer D. (ed.), *The Sea Peoples and Their World: A Reassessment*, The University Museum, University of Pennsylvania, PA [University Museum Monograph 108 - University Museum Symposium Series 11], str. 197-212;

TAINTER, Joseph A.

1988 *The Collapse of Complex Societies*, Cambridge: Cambridge University Press;

TESTEN, David

1993 „The East Semitic Precative Paradigm“, in: *JSS* XXXVIII/1, str. 1-13;

THATCHER, Thomas

1995 „The Relational Matrix of the Pastoral Epistles“, in: *JETS* 38, str. 51-62;

THUREAU-DANGIN, François

1922 „Nouvelles lettres d'El-Amarna“, in: *RA* 19, str. 91-108;

1926 *Le syllabaire accadien*, Paris: Paul Geuthner;

van der TOORN, K.

2000 „Cuneiform Documents from Syria-Palestine: Texts, Scribes, and Schools“, in: *ZDPV* 116: 98-113;

TROPPEL, Josef

1999 „Zur Etymologie von akkadisch *šukēnu/šubēhunu*“, in: *WdO* 30, str. 91-94;

UNGNAD, Arthur – MATOUŠ, Lubor

1964 *Grammatik des Akkadischen*, Völlig neubearbeitet von Lubor Matouš. Vierte Auflage der Babylonisch-Assyrischen Grammatik Arthur Ungnads, München: C. H. Beck;

VOIGT, E.

1956 „Ugaritica“, in: *Biblica* 37, str. 387;

WATSON, Wilfred G. E.

1993 „An Unusual Prostration Formula in Ugaritic Akkadian“, in: *WdO* 24, str. 39-41;

WEINSTEIN, James

1981 „The Egyptian Empire in Palestine: A Reassessment“, in: *BASOR* 241, str. 1-28;

WESTBROOK, Raymond

2000 „International Law in the Amarna Age“, in: Cohen, R. – Westbrook, R. (eds.), *The Amarna Diplomacy. The Beginnings of International Relations*, Baltimore – London: The Johns Hopkins University Press, str. 28-41;

van der WESTHUIZEN, J. P.

1994a „Word order variation of the verbal sentences in Amqi Akkadian“, in: *Journal for Semitics* 6/2, str. 117-153;

1994b „Word order variation of the verbal sentences in selected Gezer Amarna letters“, in: *Journal for Semitics* 7/1, str. 1-15;

WILHELM, Gernot

1970 *Untersuchungen zum Hurro-Akkadischen von Nuzi*, Kevelaer: Verlag Butzon & Bercker; Neukirchen-Vluyn: Neukirchener Verlag [AOAT 9];

1973 „Ein Brief der Amarna – Zeit aus Kāmid el-Lōz“, in: *ZA* 63, str. 69-75;

WINCKLER, Hugo

1889-1890 *Der Thontafelfund von El Amarna*, sv. 1-3, Berlin: W. Spemann [Mitteilungen aus den Orientalischen Sammlungen, Königliche Museen zu Berlin] (s autografiemi L. Abela);

1896 „Die Thontafeln von Tell-el-Amarna“, in: Schraeder, E. et al. (hrsg.), *Keilinschriftliche bibliothek: Sammlung von Assyrischen und Babylonischen Texten in Umschrift und Übersetzung*, 5, Berlin: Reuther & Reichard;

WISEMAN, Donald J.

1953 *The Alalakh Tablets*, London: British Institute of Archaeology at Ankara;

YAMADA, Masamichi

1992 „Reconsidering the Letters from the ‘King’ in the Ugarit Texts: Royal Correspondence of Carchemish?“, in: *UF* 24, str. 431-446;

YASSUR-LANDAU, Assaf

2003a „The Absolute Chronology for the Philistine Migration and Settlement“, in: 2nd Euroconference SCIEEM 2000, Vienna 28. 5.-31. 5. 2003, nepublik. přednáška;

2003b „The Many Faces of Colonization: 12th Century Aegean Settlements in Cyprus and the Levant“, in: *MAA* 3/1, str. 45-54;

YOYOTTE, M. J.

1968 „Note annexe“, in: Claude F.-A. Schaeffer (ed.), *Ugaritica*, V, Paris: Geuthner [Mission de Ras Shamra 16], str. 113-114;

ZACCAGNINI, Carlo

2000 „The Interdependence of the Great Powers“, in: Cohen, R. – Westbrook, R. (eds.), *The Amarna Diplomacy. The Beginnings of International Relations*, Baltimore – London: The Johns Hopkins University Press, str. 141-153;

## SEZNAM ZKRATEK

## MONOGRAFIE, PERIODIKA, ŘADY

ÄAT	Ägypten und Altes Testament
Ä&L	<i>Ägypten und Levante</i>
AfO	<i>Archiv für Orientforschung</i>
AHw	von SODEN, <i>Akkadisches Handwörterbuch</i>
AJSL	<i>The American Journal of Semitic Languages</i>
ANES	Ancient Near Eastern Studies
AnOr	Analecta Orientalia
AOAT	Alter Orient und Altes Testament
ArOr	<i>Archiv Orientalní</i>
AUC	Acta Universitatis Carolinae
AuOr	<i>Aula Orientalis</i>
BA	<i>Beiträge zur Assyriologie</i>
BaE	Bibliotheca Aegyptiaca
BASOR	<i>Bulletin of the American Schools of Oriental Research</i>
BES	<i>Bulletin of the Egyptological Seminar</i>
BdÉ	Bibliothèque d'étude
BM	<i>Baghdader Mitteilungen</i>
BMMA	<i>Bulletin of the Metropolitan Museum of Art</i>
BN	<i>Biblische Notizen</i>

CAD	The Chicago Assyrian Dictionary
CM	Cuneiform Monographs
CTH	Laroche, <i>Catalogue des textes hittites</i>
FAOS	Freiburger altorientalische Studien
GAG	von SODEN, <i>Grundriss der akkadischen Grammatik</i>
HdO	Handbuch der Orientalistik
HSS	Harvard Semitic Studies
IEJ	<i>Israel Exploration Journal</i>
IOS	<i>Israel Oriental Studies</i>
JANES	<i>Journal of the Ancient Near Eastern Society of Columbia University</i>
JAOS	<i>Journal of the American Oriental Society</i>
JARCE	<i>Journal of the American Research Centre in Egypt</i>
JBL	<i>Journal of Biblical Literature</i>
JCS	<i>Journal of Cuneiform Studies</i>
JEA	<i>Journal of Egyptian Archaeology</i>
JETS	<i>Journal of the Evangelical Theological Society</i>
JNES	<i>Journal of Near Eastern Studies</i>
JSS	<i>Journal of Semitic Studies</i>
JSSEA	<i>Journal of the Society for the Study of Egyptian Antiquity</i>
KBo	Keilschrifttexte aus Boghazköi
KTU <sup>(2)</sup>	DIETRICH – LORETZ – SANMARTÍN, <i>The Cuneiform Alphabetic Texts from Ugarit, Ras Ibn Hani and Other Places</i>
KRI	KITCHEN, <i>Rameside Inscriptions</i>
KUB	Keilschrifturkunden aus Boghazköi
LAPO	Littératures Anciennes du Proche-Orient
MAA	<i>Mediterranean Archaeology and Archaeometry</i>
MDOG	<i>Mitteilungen der Deutschen Orient-Gesellschaft zu Berlin</i>
OBO	Orbis Biblicus et Orientalis
OLZ	<i>Orientalische Literaturzeitung</i>
PEQ	<i>Palestine Exploration Quarterly</i>
PJ	<i>Palästina-Jahrbuch</i>
PRU	<i>Le Palais Royal d'Ugarit</i>
RA	<i>Revue d'Assyriologie</i>
RB	<i>Revue biblique</i>
RSO	Ras Shamra-Ougarit
SBA	Saarbrücker Beiträge zur Altertumskunde
SBL	Sources for Biblical Study
STG	Assmann, <i>Sonnenhymnen in thebanischen Gräbern</i>
StOr	Studia Orientalia
TA	<i>Tel Aviv</i>
TdH	Texte der Hethiter
UF	<i>Ugarit Forschungen</i>
Ug.	<i>Ugaritica</i>
Urk. IV	SETHE a HELCK, <i>Urkunden der 18. Dynastie</i>
VB	Vorderasiatische Bibliothek
Wb.	Erman – Grapow, <i>Wörterbuch</i>
WdO	<i>Die Welt des Orients</i>



<i>ZA</i>	<i>Zeitschrift für Assyriologie</i>
<i>ZÄS</i>	<i>Zeitschrift für ägyptische Sprache und Altertumskunde</i>
<i>ZDPV</i>	<i>Zeitschrift des Deutschen Palästina-Vereins</i>

**VARIA**

akk.	akkadský, akkadština
AO	registrační čísla ve sbírkách Louvru
AT	signatura textů z Alalahu
BM	registrační čísla ve sbírkách Britského muzea
C	registrační čísla ve sbírkách Egyptského muzea v Káhiře
Gn	Genese
EA	signatura Amarnských dopisů dle Knudtzonovy edice (KNUDTZON 1907-1915)
eg.	egyptsky, egyptský, egyptština
fem.	femininum
IAA	registrační čísla ve sbírkách Rockefellerova muzea v Jeruzalémě
Iz	Izajáš
kan.	kanaánský, kanaánština
KI	texty z Kámid el-Lóz
LB	pozdní doba bronzová
masc.	masculinum
MB	střední doba bronzová
MMA	registrační čísla ve sbírkách Metropolitního muzea v New Yorku
mod.	moderní
Myc.	mykénský
o	ostrakon
os.	osoba
p	papyrus
pl.	plurál
RE	signatura textů z Rosenovy sbírky
RIH	signatura textů z Rás Ibn Hání
RS	signatura textů z Rás eš-Šamrá
sg.	singulár
starov.	starověký
sv.	svazek
TA	signatura textů z Tel Afeku
TT	signatura textů z Tel Ta'neku/ také označení hrobek na thébské nekropoli
ug.	ugaritský, ugaritština
VAT	registrační čísla ve sbírkách Předovýchodního muzea v Berlíně